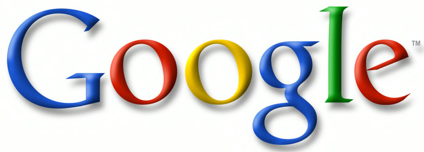
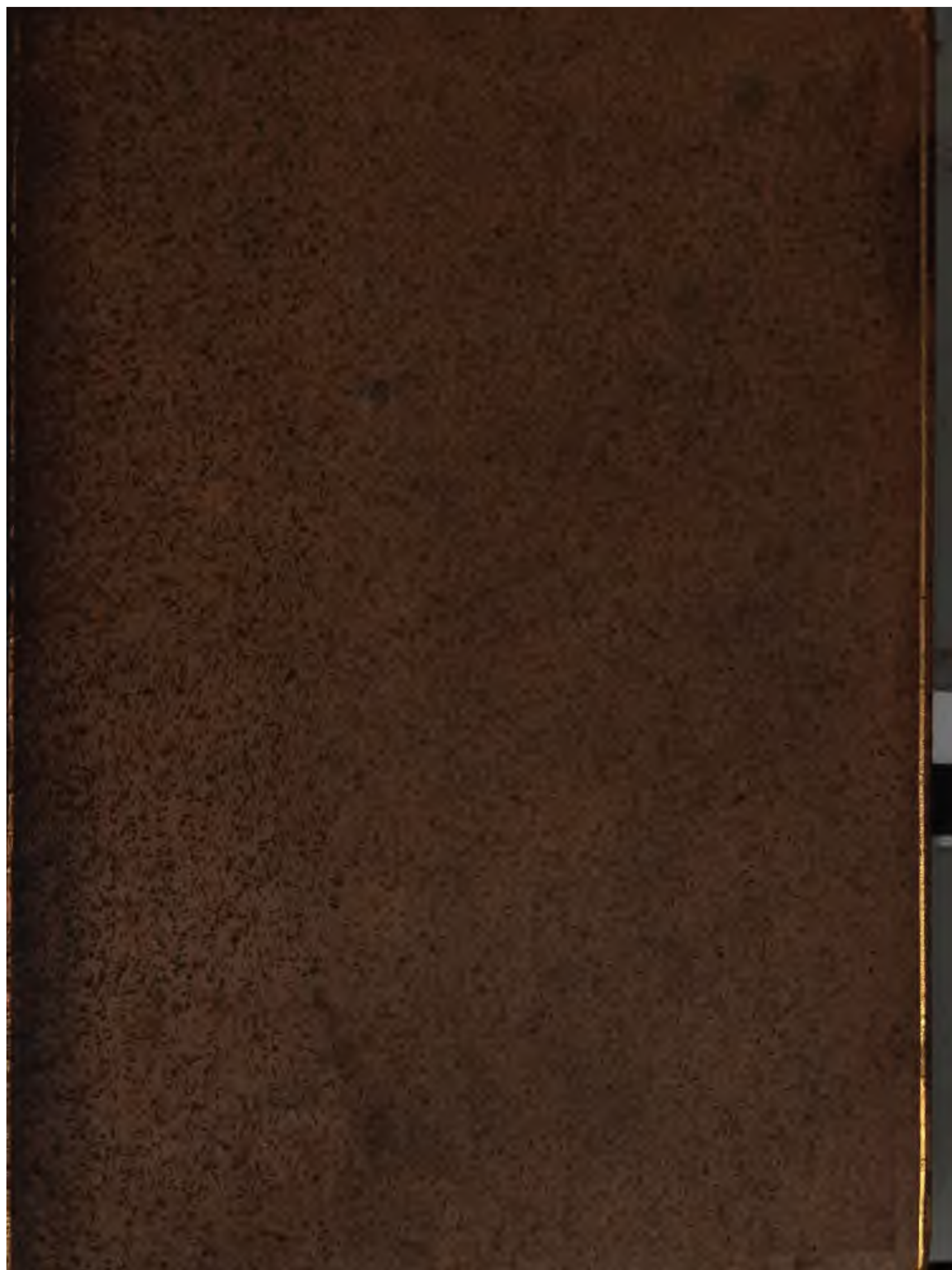

DOMI
NUS
ILLU
MINA
TIO
MEA
Taylor Institution.

Fremmedordbog,

indeholdende

en Samling af alle i Bøger, Blade, det daglige Omgangssprog og Forretningslivet almindeligt forekommende fremmede Ord og Udtryk med sammes Oversættelse og Forklaring, samt en nøiagtig Angivelse af den rigtige Udtale og Betoning.

Efter de nyeste og bedste Fremmedordbøger

ved

M. Meyer, Cand. phil.

2den forøgede Udgave.

Kjøbenhavn.

Fr. Wøldikes Forlag.

1875.

J. Cohens Bogtrykkeri.

A.

A = avance; āā ell. aa = ana; add. = adde, addatur; ado = adagio; A. M. = Artium magister; Anon. = Anonymus; Auct. ell. Aut. = Auctor ell. Autor; A. u. s. = actum ut supra, see disse Ord.

a = annus, Aaret; anni, Aarets; anno, i Aaret; A. a. C. = anno ante Christum, i Aaret før Christi Fødsel; a. C. = anno Christi, i Aaret efter Christi Fødsel; a. D. = anno Domini, i Herrens (Christi) Aar; a. M. = anno Mundi, i Aaret efter Verdens Skabelse; a. m. c. = a mundo condito, siden Verdens Skabelse; a. a. u. c. = anno ab urbe condita, i Aaret efter Byens (Roms) Anlæggelse; a. c. = anni currentis, i indeværende Aar; a. f. = anni futuri, i det næste Aar; a. p. = anni praeteriti, i forrige Aar.

à, til, imellem, f. Ex. 5 à 6 Rd., 5 til 6 Rd.; 4 à 5 Alen, imellem 4 og 5 Alen.

A. og O. eller α og ω (Alpha og Omega) det første og sidste Bogstav i det græske Alphabet, og betyder derfor det Første og Sidste, Begyndelse og Ende, Alt i Alt.

ab, fra, til Affendelse fra, f. Ex. ab danske Havne.

Abacist, en, Regnemester; Abacus, en, Regnetavle, Tegnebræt.

Abaddon, en, Ødelægger, Fordærver.

abailardisere, berøve Mandbommen, gilde.

Abandon (abangdong), en, Aftrædelse, Opgivelse, Overdragelse; Efterladenhed; abandonnere, forlade, opgive, give Slip paa, lade fare.

à bas (bah), ned med, bort med.

Abassamento, et, Synken, Falden, Afslag, Rabat.

Abattement (abatmang), en, Nedslagenhed, Afmattelse.

a battuta, taktfast, efter Takten.

Abba, Fader.

Abbate, Abbé, en, Abbed, en Geistlig i Frankerig, der endnu ikke har noget geistligt Embede.

Abbedie, et, Kloster, Stift; Abbedisse, en, Forstanderske for et Nonnekloster eller et Stift.

Abbreviation, en, Forkortelse.

Abbreviatur, en, Forkortelse i Skrift; abbreviere, forkorte.

Abderiter, pl. Indvaanere i Abdera, en By i det gamle Thracien, bekjendte for deres Enfoldighed.

Abdication, en, Aftakkelse, Frasigelse;

abdicere, tække af, fraſige ſig, give Slip paa.
abdominal, henhørende til Underlivet.
abducere, føre bort.
Aberration, en, Afvigelſe; aberrere, afvige.
ab esse ad posse valet consequentia, fra en Tings Virkelighed kan man ſlutte til dens Mulighed.
ab executione, begynde med Straffens Fuldbyrdelſe førend Domfældelſen; begynde bagfra.
abhorrere, afſkye; Abhorrescents, en, Afſky.
ab incunabulis, fra Buggen af, fra Barndommen af.
ab initio, fra Begyndelſen af.
ab intestato, uden Teſtament, ifølge Arveret; Abintestat-Arving, naturlig Arving.
Abiturient, en, en Afgaaende fra en Skole.
abjicere, bortkaſte, forkaſte.
Abjudication, en, Fradømmelſe ved retslig Kjendelſe; abjudicere, fradømme.
Abjuration, en, Afſværgelſe; abjurere, afſværge, fralægge ſig ved Ed.
Ablactation, en, et Pattebarns Afvænnelſe; et Slags Forædling af Træer ved Podning; ablactere, afvænne.
Ablata, pl. det Røvede, det Stjaalne.
Ablativ, en, den ſjette Caſus i Declinationen.
Ablegat, en, Geſandt, iſær en pavelig Geſandt; ablegere, affende i et Ærende; jage i Landflygtighed.
Ablepsie, en, Blindhed; Forblændelſe, Fjollethed.
abligurere, bortødſle, forøde.
Abluentia, pl. afførende, renſende Lægemidler; Ablution, en, Renſelſe, Afſkylning.
Abnegation, en, Benægtelſe.
abnorm, imod Regelen, unaturlig, ſygelig; Abnormitet, en, Noget ſom er imod Regelen; Misdannelſe.
abolere, afſkaffe, ophæve; Abolition, en, Afſkaffelſe Ophævelſe (af Love); Abolitionister, pl. de, ſom forbrede Slavehandelens Afſkaffelſe.
abominabel, afſkyelig, hæslig; abominere, afſkye.
Abondance (abongdanſ'), en, Overflod, Overflødighed; abondere, have Overflod af, være tilſtede i Overflod.
Abonnement (abonnang), et, Tegning til Deeltagelſe i Noget, iſær mod Forudbetaling; Abonnent, en, En ſom tegner ſig til Deeltagelſe i Noget med Forudbetaling; abonnere, tegne ſig til Deeltagelſe.
Abordage, (abordahſch), en, Entring, Landing af et Skib.
Aborigines, pl. Urindvaanere, allerældſte Indvaanere.
abortere, nedkomme for tidligt, i Utide; Abortiva, pl. foſterfordrivende Midler; Abortus, en, for tidligt født Foſter.
ab ovo, fra Ægget af, d. v. ſ. fra Begyndelſen af; ogſaa: hentet langtfra, ſøgt; ab ovo usque ad mala, fra Ægget til Æblerne, d. e. fra Begyndelſen til Enden.
Abracadabra, et, Snak, Brøvl; et Trylleord.
Abraxas, et hemmelighedsfuldt Tegn paa Amuletter.
Abrégé (abreſcheh), et, Uddrag, forkfattet Indhold: abregere, afkorte, fatte kort.
Abrogation, en, Ophævelſe, Afſkaffelſe (af Love); abrogere, ophæve, erklære for ugyldig.
abrumpere, afbryde; abrupt, afbrudt, uden Forbindelſe, pludſelig; uden Forberedelſe; Abrupta, pl. pludſelige, vittige Indfald; Abruption, en, Afbrydelſe, pludſelig Forſtummen.

Absces, en, Edderbyld, Byld med Materie i.
Absence (absangs'), en, Fraværelse; absens, fraværende; absentere sig, bortfjerne sig, rømme; Absentliste, en, Fortegnelse over de Fraværende.
Absider, pl. Krumninger; de yderste Punkter i en Planets Bane, hvor den staaer Solen nærmest eller fjernest.
Absinth, en, Malurt, Malurt=Liqueur.
absolument (absolymang), absolut, aldeles; ubetinget, uundgaaelig.
Absolution, en, Frikjendelse, Tilgivelse, Syndsforladelse; absolutio ab instantia, foreløbig Fritagelse for Undersøgelse; absolutio plenaria, fuldstændig Frikjendelse.
Absolutismus, en, uindskrænket Eneherredømme; Absolutist, en, Tilhænger af en saadan Regjerings=form.
absolvere, frikjende, løse, give Syndsforladelse; fyldende.
Absorbentia eller absorberende Midler, saadanne Lægemidler, som udsuge andre Legemers Fugtigheder og især Mavesyren.
absorbere, indsuge, fortære; indbefatte; Straffen for Mord absorberer den ringere Straf for tillige begaaet Tyveri saa at Straffen for den sidstnævnte Forbrydelse falder bort.
Abstemius, en, nøisomt, afholdende Menneske.
Abstention, en, Affald paa en Arv.
abstergere, afføre, rense; Abstertion, en, et Saars Udvaskning, Rensning.
abstinent, afholdende, maadeholdende; Abstinents, en, Afholdenhed, Maadeholdenhed; abstinere, afholde sig.
abstract, afsondret, betragtet for sig alene; især modsat concret; saaledes ere: Viisdom, Dyd abstracte Begreber, men den Vise, den Dydige concrete, eller Dyd er et Abstractum, dydigt Menneske et Concretum; Abstraction, en, Afsondring i Tankerne af en Tings Egenskaber fra Tingen selv; Aandsfraværelse; abstrahere, afdrage, tænke borte fra.
Absud, et, Afkog, Decoct.
absurd, urimelig smagløs, taabelig; Absurditet, en, Urimelighed, Taabelighed; reducere eller bringe En ad absurdum, bevise det Urimelige i Ens Mening eller Paastand og derved gjøre den latterlig.
Abundants s. Abondance.
abusere (abysere), misbruge; Abusus, en, Misbrug.
Abyssus, en, Afgrund, Svælg.
Academie, et, Høiskole, høiere Underviisningsanstalt; en Forening af Lærde eller Kunstnere; Academiker, en, Medlem af et Academie; academisk, som henhører til Academie.
a capriccio (kapritscho), efter Behag.
accaparere, gjøre Opkjøb for at drive Aager dermed.
accedere, tiltræde Ens Mening eller Forslag, stemme i med.
accelerere, befordre, fremskynde.
Accent (aksent, aksang), en, Stavelsetone, Ordtone, Tonetegn; Udtale; Accentuation, en, Betoning, Betegnelse med Tonetegn; accentuere, betone, betegne med Tonetegn.
Acceptant, en, den som antager en paa ham trukken (udstedt) Vexel, d. v. s. anerkjender den for gyldig ved at forsyne den med sin Underskrift; Acceptation eller Accept, en, en Vexels Antagelse til Betaling; acceptere, antage en Vexel til Betaling.
Acces, en, Tilgang, Adgang; Acces, (aksæh), Anfald af en Sygdom; accessibel, tilgjængelig, bestigelig.

Accessist, en, En der ansættes uden Løn eller Gage med Udsigt til at erholde en høiere Post med Gage; **Accessit**, et, den anden, mindre Priisbelønning; **accessorisk**, som følger med Hovedsagen, som kommer til; **Accessorium**, et, Tilføining, Anhang.

Accidens, et, noget Tilfældigt, Uvæsentligt; en Bibestemmelse; **Accidentier**, pl. Tilfældigheder, tilfældige Omstændigheder, tilfældige Egenskaber; **Accidentser**, pl. Biindtægter, Bifortjeneste, Sportler.

accisbar, toldpligtig; **Accise**, en, Toldafgift, især af Levnetsmidler; ogsaa Stedet, hvor denne Afgift oppebæres; **Accise-Betjent**, en, En der er ansat til at modtage Accisen.

Acclamation, en, opmuntrende Tilraab, Bifaldsraab; vælge ved **Acclamation**, vælge ved Tilraab uden at tælle Stemmerne; **acclamere**, tilraabe Bifald, tiljuble.

acclimatisere, vænne til et fremmed Steds eller Himmelstrøgs Klima; blive hjemlig; **Acclimatisering**, en, Tilvænnelse til en fremmed Himmelegn.

accludere, vedlægge, vedføie; **Acclusum**, et, Bilag.

Accommodation, en, Føielighed, Lempen efter Tid og Omstændigheder, efter Andres Meninger, Tilbøieligheder, Fatteevne; Tilpasning; **accommodere**, tilpasse, bringe i Orden; forlige; **accommodere sig**, føie sig, skikke sig i; bringe sin Paaklædning i Orden.

Accompagnement (akkongpanjemang), et, Ledsagelse med Sang og Spil; **accompagnere** (akkongpanjere), ledsage Ens Sang eller Spil.

Accord, en, Overeenskomst; i Musiken Samklang, en Forbindelse af flere samtidige Toner efter en Regel; **accordere**, komme overeens, træffe en Overeenskomst; tinge, prutte; **Accordoir** (akkordoahr), en, Stemmegaffel.

Accouchement (akkuschmang), et, Læren om Fødselshjælpen; **accouchere** (akkuschere), forløse; **Accoucheur** (akkuschør), en, Fødselshjælper.

Accoutumance (akkutymangs'), en, Forvænnelse, slem Vane.

accreditere, forskaffe Tiltro, Credit, gjøre troværdig ved Hjælp af en Fuldmagt; befuldmægtige; **Accreditiv**, s. Creditiv.

Accumulation, en, Opdyngning; **accumulere**, opdynge.

accurat, nøie, nøiagtig, rigtig; **Accuratesse**, en, Nøiagtighed, Punktlighed, Omhyggelighed.

Accusation, en, Anklage, Beskyldning; **Accusator**, en, Anklager; **accusere**, anklage, stævne.

Accusativ, en, Objectscasus, den fjerde Casus.

Acephali, pl. hovedløse Misfostre: Sværmere, der ikke ville taale noget Overhoved.

Acetater, pl. eddikesure Salte; **Acetum**, et, Eddike.

à charge (scharsch), til Last.

Acharnement (ascharnemang), en, Forbittrelse; **acharnere** (ascharnere), ophidse, forbittre.

Achat, **Agat**, en, rødbruun Ædelsteen.

Achates, en, Følgesvend, en Ven i Nøden.

Acheron, Flod i Underverdenen; selve Underverdenen.

à cheval (a sch'wal), tilhest.

Achilles, en af de græske Helte i den trojanske Krig; **Achilles-Sene**, den stærke Sene i Benet, som ender i Hælen.

Achromasie, en, Farvernes Tilintetgjørelse ved Prismaet; Farveløshed; achromatisk. farveløs; achromatiske Kikkerter ere saadanne, der vise Gjenstandene klare uden farvede Rande.
Acht, en, Banlysning, Landsforviisning; erklæres i Rigets Acht, d. e. erklæres fredløs.
Acida, pl. Syrer.
à condition (a kongdissjong), betingelsesviis; paa Vilkaar, at de inden en vis Tid ikke affatte Varer maa sendes tilbage.
a conto, paa Regning, paa Afdrag.
acquiescere, være tilfreds med, nøies med; indvilge i, lade beroe ved.
Acquirent (akkvirent), en, Erhverver; acquirere, erhverve, tilegne sig; Acquis (akkih), en, Duelighed, Færdighed, Kunstgreb; Acquisition, en, Erhvervelse; det Erhvervede.
Acquit (akkih), en, Qvittering, Modtagelsesbeviis; ogsaa: den Bal, hvormed der lægges ud i Billardspil.
Acre (ak'r), en, en Strækning Landjord paa omtrent 42,000 Qvadratfod.
Act, en, Document over hvad der er besluttet i en Raadsforsamling, et Parlament o. s. v.
Act, Actus, en, Handling, høitidelig, offenlig Handling; en Afdeling af et Theaterstykke.
Acta, Acter, Actstykker, pl. Retsforhandlinger, Indlæg; lægge Noget ad acta, lægge det tilside, paa Hylden.
Acta Apostolorum, pl. Apostlernes Gjerninger.
Acteur (aktøhr), en, Skuespiller.
Actie (aksie), en, Document angaaende Andeel i et Handels- eller Pengeforetagende; Actionair (aksionær), en, Eieren af een eller flere Actier.
Action, en, Handling, i Militairsproget: Fægtning, Haandgemæng; i Skuespillerkunsten: Fremstillingsmaade; i Retssproget: en Klage, Retsforfølgelse; actionere, anklage, sagsøge.
activ, virksom, driftig; tjenstgjørende; Activitet, en, Virksomhed, Driftighed; Activa, pl. contant Formue, Eiendom og udestaaende Fordringer (modsat Passiva); Activ-Handel, Udførselshandel fra et Land med dets egne Skibe.
Actor, en, Klager, Anklager.
Actrice, en, Skuespillerinde.
Actuar, en, Retsskriver.
actu corporali, ved en personlig Retshandling, f. Ex. Aflæggelsen af en Ed.
actum, (i Slutningen af et Document) saaledes skeet, forhandlet; actum ut supra, forhandlet som ovenmeldt; actum in senatu, vedtaget i Raadet.
acuere, skærpe, spidse.
Acupunctur, en, Stikken med Naale som Lægemiddel.
Acustik, en, Læren om Lovene for Lyden og Tonerne.
acut, spids, fin, skarp, hæftig; acute Sygdomme, hæftige Sygdomme, der ende hurtigt enten med Bedring eller Døden; Acutus (,), en, det skarpe Tonetegn.
ad, til, f. Ex. ad arma, til Vaaben!
ad absurdum s. absurd.
adagio (adahdscho), blidt, sagte, langsom; Adagio, en, et Tonstykke, som skal foredrages langsomt og blidt.
Adamiter, pl. Navn paa forskjellige christelige Secter i 2det, 15de og 16de Aarhundrede, som ved at gaae nøgne vilde tilbageføre en Uskyldigshedstilstand som Menneskeslægtens oprindelige.

ad animum, tage a. a., tage til Hjerte, lægge paa Sinde.
adaptere, tilpasse.
Adar, den 12te Maaned i Jødernes Tidsregning (vor Marts). Purimsfesten er den 14de Dag i Adar.
à dato, fra Dags Dato af.
Adcitation, en, Tilkaldelse, Stævning, især en tredie Mands Stævning i en mellem to Personer ført Retssag; adcitere, stævne Trediemand.
adde, addatur, føi til, læg til.
ad decretum, ifølge Ordre, ifølge Befaling.
ad deliberandum, til Raadslagning, til Overveielse.
Addender, pl. givne Tal, hvis samlede Sum skal findes.
ad depositum, til Opbevaring i Retten.
addere, tælle sammen, lægge sammen, lægge til.
addicere, tilkjende i Retten; Addiction, en, Tilkjendelse, f. Ex. af en Arv.
ad dies vitae, for Livstid, paa Livstid.
addio, s. adieu.
Additament, et, Tilføining, Anhang; Addition, en, Sammentælning, Sammenregning; additionel, som føies til.
adducere, hidføre, føre til.
ad duplicandum, Svar paa Klagerens Replik.
à découvert (a dekuvæhr), ubedækket, ubeskyttet, aabenlyst.
Adelopoder, pl. tilsyneladende fodløse Dyr.
à demi, halv, med Hensyn til Halvdelen.
Ademptio, en, Fratagelse, Berøvelse.
Adephagie, en, overdreven Ædelyst, Graadighed.
Adept, en, Guldmager, Troldmand, Indviet.
à deux mains (a døh mæng), for to Hænder (om et Musikstykke).
ad excipiendum, for at gjøre Indsigelse.
ad exemplum, til Efterligning, til Exempel.
adhibere, anvende, bruge; tilstede.
ad hoc, just hertil, udtrykkelig (valgt, ansat).
ad hominem, efter menneskelig Maneer, almeenforstaaelig.
ad honorem, for Ærens Skyld, til Ære for.
Adhortation, en, Formaning, Opmuntring; adhortere, formane til.
adhærere, klæbe ved, hænge ved; Adhæsion, en, Vedhængen, Tiltrækningskraft.
a die, fra den Dag af.
adieu (adiøh), Gud befalet, farvel; Adieu, et, Afsked, Farvel.
adigere, tvinge, nøde.
ad inferos, til de Døde, til Underverdenen.
ad infinitum, i det Uendelige.
ad instar, paa samme Maade, som, ligesom.
ad interim, midlertidig, indtil videre.
à discrétion, (diskresjong), efter Behag, paa Naade og Unaade.
adjacent, tilgrændsende; Adjacent, en, Grændsenabo.
Adjection, en, Tilsætning, Tilføining, Forøgelse.
Adjectiv, et, Beskaffenhedsord, Egenskabsord; adjicere, tilføie, tilsætte.
Adjoint, (adschoæng), s. Adjunct.
adjournere, ajournere (aschurnere), udsætte (en Forhandling, en Forsamling); Adjournement (aschurnemang), en, Udsættelse.
Adjudication, en, Tilkjendelse ved Dom; adjudicere, tilkjende, tilslaae.

Adjunct, en, Medhjælper i et Embede; Adjunction, en, Tilføining, Forbindelse; Adjunctum, et, Tillag; adjungere, tilforordne.
Adjuration, en, Beedigelse; adjurere, beedige.
adjustere, ajustere (aschystere), berigtige, ordne, bringe paa det Rene (Regninger, Maal, Vægt, ꝛc); Ajustement (aschystmang), en, Paaklædning, Dragt; Tilberedning.
Adjutant, en, Hjælpeofficeer hos en Befalingsmand; Adjutantur, en, militair Meldingsbureau.
Adjuvant, en, Medhjælper; Adjuvantia, pl. medhjælpende Midler (i Medicinen).
ad libitum, efter Behag.
ad mandatum, ifølge Befaling, ifølge Fuldmagt.
ad manus, ved Haanden.
ad marginem, paa Randen (af et Skrift).
Administration, en, Forvaltning, Bestyrelse; administrativ, forvaltende; Administrator, en, Bestyrer; administrere, forvalte, bestyre; udføre (en kirkelig Handling).
admirabel, beundringsværdig; Admirateur (admiratøhr), en, Beundrer, Tilbeder; Admiration, en, Beundring; admirere, beundre.
Admiral, en, øverste Befalingsmand over en Flaade; Admiralitet, et, Collegium som bestyrer Søvæsenet; Admiralitets-Ret, Sø-Ret.
Admirante, en, (i Spanien) Overbefalingsmand over Land- og Sømagten.
admissibel, antagelig, tilladelig; Admission, en, Tilstedelse, Adgang; admittere, tilstede, give Adgang til.
ad modum, i Lighed med, paa samme Maade som.
admonere, advare, formane, paaminde; Admonition, en, Advarsel, Formaning, Paamindelse.
admovere, fremføre, tilføre.
ad normam, efter Forskriften, efter Regelen.
ad notam, tage a. n., lægge Mærke til, være opmærksom paa; Annotata, pl. Anmærkninger; Adnotation, en, Anmærkning; annotere ell. adnotere, anmærke, optegne.
ad notitiam, til Efterretning.
adnubilere, fordunkle, omskygge.
ad oculos ell. oculum, demonstrere a. o., lægge klart for Dagen, bevise soleklart.
Adonai, Herre (Guds Navn paa Hebraisk).
Adonis, en, en smuk Yngling og Venus's Yndling.
adoptere, antage i Barns Sted; ogsaa: antage (som en Mening o. s. v.); Adoption, en, Antagelse i Barns Sted; Adoptiv-Søn, Adoptiv-Datter, et som Søn eller Datter antaget fremmed Barn.
adorabel, tilbedelsesværdig; Adoration, en, Tilbedelse; adorere, tilbede.
adornere, pynte, smykke, pryde.
Ados (adoh), et skraat imod Solen rettet Havebed; adosere, skraane, gjøre skraa.
adoucere (aducere), forsøde, berolige, mildne.
ad patres, gaae a. p., gaae til sine Fædre, døe.
ad perpetuam memoriam, til evig Erindring.
ad pias causas, til fromme Øiemed.
ad praecludendum, til Udelukkelse.
ad propositum, (skride) til Sagen.
ad protocollum, (tage) til Protokols, optage skriftligt Forhør.
ad ratificandum, (forelægge) til Vedtagelse, til Stadfæstelse.

ad referendum, tage Noget a. r., tage det for at afgive Beretning derom.
ad rem, henhørende til Sagen.
ad replicandum, til Gjensvar, for at fremføre sine Indvendinger.
Adressat, en, den til hvem et Brev er adresseret; Adresse, en, Paaskrift ell. Udskrift (paa et Brev, en Pakke o. s. v.); Navns og Bopæls Opgivelse; Bønskrift, en skriftlig Henvendelse til Kongen o. s. v.; Adresse-Debat, en, mundtlig Forhandling om en slig Adresse; Adresse-Brev, en Seddel med Adresse, som ledsager en afsendt Gjenstand; adressere, gjøre Udskriften; henvise til, anbefale til; adressere sig, henvende sig.
adroit (adroah), adret, behændig, flink; snild, snu.
adscribere, tilskrive.
Adspect, Adspectus, en, Udsigt, Skue.
Adspirant, s. Aspirant.
Adstringentia ell. adstringerende Midler, pl. sammensnærpende Lægemidler; adstringere, trække sammen, snærpe sammen.
Adulation, en, Smigreri; adulere, smigre.
Adulter, en, Hoerkarl; adulterere, begaae Ægteskabsbrud.
ad ultimum, tilsidst, endelig.
Adumbration, en, Skyggerids; adumbrere, kaste Skygge paa; gjøre Skyggerids af; ogsaa: besmykke.
ad undas, gaae a. u., gaae tilgrunde.
ad unum (omnes), Alle uden Undtagelse.
ad usum, til Brug.
ad valorem, (beregne) efter Værdien.
Advent, en, (Christi) Ankomst; derfor ogsaa: de sidste fire Uger før Juul.
Adverb. Adverbium, et, Biord, Omstændighedsord; adverbial, adverbialiter, adverbialsk, som et Biord.
adversativ, modsættende; adversere, være imod.
Advis, s. Avis.
Advitalitet, en, livsvarig Nydelse eller Brug af en Ting.
Advocat, en, Sagfører; Advocatur, en, en Sagførers Embede og Forretning.
ad vocem, ved det Ord (falder det mig ind).
adynamisk, kraftløs.
Adyton, et, det Allerhelligste i et Tempel.
adæquat, overeensstemmende med, lige med.
Aërobat, en, Luftvandrer, Grubler; Aërodynamik, en, Læren om Luftens Kræfter; Aërographie, en, Luftens Beskrivelse; Aërolith, en, Luftsteen, Meteorsteen; Aëromantie, en, Luftudtydning; Aërometer, et, Luftmaaler; Aëronaut, en, Luftskipper; Aërostat, en, Luftskib, Luftballon; Aërostatik, en, Luftvægtlære.
Aëtom, (i Bygningskunsten) en Gavl.
afcopiere, afskrive, tegne efter.
afdisputere, gjøre stridig.
affabel, snaksom, venlig, huldsalig.
Affaire (affære), en, Anliggende, Forretning; Formuesomstændigheder; Begivenhed; Stridsspørgsmaal; Fægtning, Skærmydsel; affaire d'honneur (affæhr donnøhr), Æressag, Duel; affaire d'amour (affæhr damuhr), Elskovshandel.
affameret, forsulten, forslugen.
Affect, en, Sindsbevægelse, Lidenskab; Varme, Fyrighed, Rørelse; Affectation, en, tvunget, kunstlet Væsen og

Maneer; **affectere**, skabe sig; anstille sig, lade som; **Affection**, en, Bevaagenhed, Yndest; Gunst; **affectioneret**, velvillig, bevaagen.
affettuoso, rørende, med Varme.
afficere, angribe, røre, gjøre Indtryk paa.
Affiche (affische), en, Plakat, Opslag.
Affidavit, et, edeligt Udsagn for Retten.
affigere, opklæbe, opslaae.
affiliere, slutte Broderskab med; antage i Barns Sted.
Affinitet, en, Forvandtskab, Slægtskab.
Affirmation, en, Bekræftelse; **affirmativ**, bekræftende; **affirmere**, bekræfte.
Affixum, et, Anhang, Tilsætning i Enden af Ordet.
Affliction, en, Bedrøvelse; **affligere** (afflischere), bedrøve, krænke.
Affluents, en, Tilløb, Tilstrømning; **affluere**, tilflyde.
Affretement (affrehtmang), en, Skibsbyre, Skibsfragt.
affreux (affrøhs), afskyelig, skrækkelig, hæslig.
Affront (affrong), en, Beskjæmmelse, Krænkelse, Trods.
Affusion, en, Paagydning.
Affutage (affytahsch), en, Lavette ell. Underlag til Kanoner.
afparere, afvende (Hug, Stød)
afprotse, løfte Skytset af Protsvognen.
Africus, en, Sydvestvinden.
aftakle, tage Skyts, Tougværk o. s v. af et Skib.
afvotere, afstemme.
Aga, en, (østerlandsk) Foresat, Befalingsmand.
Agamie, et, ugift Stand; **agamisk**, kjønsløs; **agamiske** Planter eller Agamer, Planter uden kvindelige Befrugtningsdele.
Aganippe, en Kilde paa Musernes Bjerg Helikon.
Agaper, pl. Kjærlighedsmaaltider i den første christne Kirke.
Agathodæmon, en, en god Aand.
á gauche (a gohsch) tilvenstre, paa venstre Haand.
Agende, en, Alterbog, kirkelig Formularbog, indeholdende alle kirkelige Ceremonier og Formularer.
Agens, et, det Virkende, den virkende Kraft; **Agentier**, pl. virkende Midler.
Agent, en, Forretningsfører; **Agentur**, en, en Agents Virkekreds og Forretning.
agere, handle, virke; spille, fremstille (som Skuespiller).
Agglomeration, en, Sammenhobning; **agglomerere**, sammenhobe, sammendynge.
Aggravation, en, Forværrelse, Skærpelse; **aggravere**, gjøre sværere, skærpe.
Aggregat, et, Sammendyngning; Indbegrebet af flere ensartede Ting, f. Ex. en Sanddynge er et Aggregat af Sandkorn; **aggregere**, ogsaa **aggreere**, føie til, optage i et Samfund; **aggreeret**, optaget som Medlem ved et Academie, dog uden Løn.
Agression, en, Angreb, Anfald.
agil, behændig, rask; **Agilitet**, en, Behændighed, Raskhed.
Agio (aschio), en, Opgjæld, en Myntsorts større Værdi i Forhold til en anden; **Agiotage** (aschiotahsch), en, Speculation, Vexelaager; **agiotere**, drive Vexelaager; **Agioteur** (aschiotøhr), en, Vexelerer, En der aagrer med Vexler.
Agitation, en, Sindsbevægelse, Sinds-

oprør; Gjæring; Agitator, en, Oprørsstifter; agitere, opirre, bringe i Uro; opægge.
Aglaja, Navnet paa en af de tre Gratier.
Agnat, en, beslægtet paa Faders Side; agnatisk, hvad der hører til saadant Slægtskab.
Agnition, en, Anerkjendelse, f. Ex. af en Vexel; agnoscere, anerkjende, vedkjende sig.
Agnus dei (de—i), en, Guds Lam, et af Paven indviet Lam af Vox.
Agonie, en, Dødskamp, sidste Aandedræt.
Agonismus, en, Væddekamp, Væddestrid; Agonist, en, Kjæmpe.
Agraffe, en, Spænde med Hager; Hattesløife.
agrarisk, som angaaer Grundeiendom.
agréabel, behagelig, kjær.
Agrement (agremang), et, Ynde, Behagelighed; Fordeel, som følger med et Embede eller en Forretning.
Agricultur, en, Agerdyrkning, Landbrug.
Agronom, en, En som er kyndig i Landbrug.
Agrypnie, en, Søvnløshed.
Aide (æhde), en, Medhjælper, Makker i Kortsp.; Aide de camp, en, Adjutant.
Aigrefin (ægerfæng), en, snild Krabat, Spitsbub.
Aigrette (ægrette), en, Hovedpynt, Fiederbusk.
aimabel (æmahbel), elskværdig.
Air (æhr), en, Mine, Gebærde, Anstand, Holdning.
Aise (æhs), en, Magelighed, Velbefindende; være à son aise, befinde sig veltilmode.
à jour (a schur), gjennemsigtig, indfattet (om Ædelstene); ved Bogføring: indføre alle Regnskabsposter indtil den sidste Dag.
ajournere s. adjournere.
akataléktisk, ikke mangelfuld, fuldstændig.
Akataleptiker, en, en Tvivler.
akatholsk, ikke katholsk.
Akiurgie, en, Læren om chirurgiske Operationer.
Akologie, en, Læren om Saarlægemidler.
Akrasie, en, Safternes slette Blanding.
Akrisie, en, Ubestemthed i Sygdomstilstanden.
Akroasis, en, Forelæsning, Foredrag.
Akrobat, en, Linedandser.
Akropathie, en, Sygdom i de yderste Legemsdele.
Akropolis, en, en Bjergfæstning i det gamle Athen.
Akrostichon, et, Digt i hvilket Begyndelsesbogstaverne i Linierne eller Versene danne Navne.
Akroterier, pl. Fodstykker til Billedstøtter.
Aktæon, en Jæger, som Diana forvandlede til en Hjort.
Akustik, en, Læren om Lovene for Lyden og Tonerne; akustisk, som henhører til denne Lære.
à la, paa samme Maade som, samme Maneer som, f. Ex. á la francaise (frangsæse), grecque, paa fransk, græsk Maneer.
Alabast, en, den fineste Art Gips.
à la bonne heure (bonnøhr), for mig gjerne; lad gaae!
à la guerre (a la gæhr), et Slags Billardspil, hvori Flere paa engang tage Deel.
à la mode, efter Moden, efter Nutidens Smag.
alarmere, sætte i Bevægelse og Uro,

forurolige; Alarm-Plads, Militærets Samlingsplads.
alart, alert, munter, vaagen, flink, opvakt.
à la suite, til Armeen hørende, dog uden for Tiden at gjøre Tjeneste.
Alba, Albe, en, Messegevandt, hvid Chorskjorte.
Albigensere, pl. en religiøs Sect i Frankrig, som i det 12te Aarhundrede ivrede mod Pavens Magt.
Albino, en, hvid Mohr med rødlige Øine.
Albion, England, det britiske Rige.
Album, en, Jordmaal udgjørende 1/12 af en Skieppe; Album, et, det Hvide; Stambog; Albumen, et, Æggehvide, Æggehvidestof; Albumin, et, Æggehvidestof; Albus, en, en Sølvmynt.
Alcalde, en, Dommer, Fogeb i Spanien.
Alchymie, en, Guldmagerkunst; hemmelig Naturvidenskab; Alchymist, en, Guldmager.
Alcides, Tilnavn til Hercules, som nedstammende fra Alceus.
al corso, efter Vexelcoursen.
alcæiske Vers, en Versart af fire Led, nemlig en Spondæus, Bacchius, Choriambus og Jambus.
Aldebaran, en, Tyreøiet, en Fixstjerne af første Størrelse i Tyrens Stjernebillede.
Alderman, en, Medlem af Byraadet i England.
Ale (æhl), et, engelsk Øl af Hvede uden Humle.
alert, s. alart.
Alexandrinere, pl. rimede, sexfodede Jamber, saaledes kaldte efter den franske Digter Alexander i det 12te Aarhundrede.
Alexiterium, et, Redningsmiddel, især Modgift.
al fresco, som Frescomaleri s. fresco.
Algarade, en, Krænkelse, grov Fornærmelse.
Algarithmus, en, de fire Species ved Hjælp af det dekadiske eller indisk-arabiske Talsystem.
Algebra, en, Bogstavregning, Læren om Ligninger; algebraisk, som henhører til, forekommer i, udfindes ved Algebra.
Alger, pl. Tang, Søgræs.
Alguazil, en, Retsbetjent, Bysvend i Spanien.
Alhambra (alambra), et Palads i Granada.
alias, ellers, desuden.
alibi, andetsteds; bevise sit Alibi betyder: at en Anklaget kan bevise, at han paa den Tid, den Forbrydelse blev begaaet, for hvilken han er anklaget, har opholdt sig paa et andet Sted end det, hvor Forbrydelsen er udført.
alienabel, som kan eller maa afhændes; Alienation, en, Salg, Afhændelse; ogsaa: Sindsforvirring.
Alien-Bill (æljenbill), en, en Lov i England og Amerika angaaende Udlændinge, ifølge hvilken Fremmede maae underkaste sig en Undersøgelse og derpaa faae et Sikkerhedspas.
Alignement (alinjemang), en, Retning efter en lige Linie.
Alimentation, en, Forpleining, Underhold; Alimentations-Bidrag, det Bidrag, som Faderen til et uægte Barn maa give til sammes Underhold.
aliquot, ligedelende.
Alkali, et, Ludsalt; Alkalimeter, et, Instrument til at maale Kaligehalten i Potaske; alkalisk, som indeholder Ludsalt.
Alkohol, en, Viinaand, som er alde-

les fri for Vand; **Alkoholometer**, et, Vinaandmaaler, Gradeerstok.
Alkoran, en, Muhamedanernes hellige Religionsbog.
Alkove, en, et Afslukke til et Sengested i et Værelse.
alla, i, paa, efter, f. Ex. **alla polacca**, paa Polsk.
Allah, Gud (paa Arabisk).
Allee, en, en dobbelt Række af Træer.
Allegat, et, det anførte Skriftsted eller Lovsted; **Allegation**, en, Anførelse; **allegere**, anføre, beraabe sig paa.
Allege (allæsch), en, Hjælpebaad, Losseprام.
Allegorie, en, sindbilledlig Fremstilling; **allegorisk**, sindbilledlig.
Allegro, en, et muntert, livligt Musikstykke; **allegro**, munter, lystig, hurtig; **allegrissimo**, meget hurtig, overordentlig hurtig; **allegro moderato**, temmelig hurtig; **allegretto**, noget munter.
Allemande (allemangde), en, tydsk Dands.
Allemannien, Tydskland; **allemannisk**, tydsk.
allez (alleh), afsted! fremad!
Alliance (alliangs), en, Forbund, Forening; **Allierede**, pl. Forbundne; **alliere** sig, forene sig, forbinde sig.
Alligation, en, Metallernes Blanding.
Alligator, en, amerikansk Krokodil.
Allocation, en, Anerkjendelse af Rigtigheden af en Regningspost.
Allocution, en, Tiltale, især Pavens Tale til Cardinalerne.
allodial, arvelig, ikke lehnspligtig; **Allodial-Arvinger**, Arvinger som ikke ere afhængige af nogen Lehnsherre; **Allodium** eller **Allodial-Gods**, et, Gods, paa hvilket der ikke hviler nogen Lehnspligt, men som man har til fuld Arv og Eie, og som derfor gaaer i Arv saavel til Døtre, Søstre og Sidelinien som til Sønnerne.
Allonge (allongsch). en, Krølleparyk; en Forlængelsesseddel, som fæstes til en Vexel, naar sammes Bagside er streven fuld af Endosseringer, og nye skulle tilføies; **Allonge-Paryk**, en Paryk med langt nedhængende Lokker, Lokkeparyk; **allongere**, forlænge, udvide.
allons (allong), afsted! fremad! lad os gaae!
Allopathie, en, Helbredelsesmethode, ifølge hvilken man ved Lægemidlerne søger at frembringe saadanne Virkninger, der ere Sygdomssymptomerne modsatte.
Alloquium, et, Tiltale.
Allotria, pl. Biting, uvedkommende Beskjæftigelser.
alludere, sigte til; **Allusion**, en, Hentydning.
Alluvions-Ret, en, den Ret, som Beboerne af Strandbredden have til at tilegne sig det opskyllede Land.
Almack (almæk), en, stort Bal eller Dandsefest i London for den fornemme Verden.
alma mater, hulde Moder (Ærestitel for Universiteter).
al mareo, efter Mynternes Markvægt.
Almosenier, en, Almisseuddeler hos fyrstelige Personer; Hofprædikant.
Alogie, en, Urimelighed, Taabelighed
à l'ordinaire (a lordinære), sædvanlig, almindeligviis.
al pari, af lige Værdi med; Penge for Penge uden Agio.
al peso, efter Vægt, efter de enkelte Stykkers Vægt.
Alpha, et, det første græske Bogstav;

Begyndelse; Alphabet, et, Bogstavrække, A B C.
al punto,, nøie, paa en Prik (i Musiken).
Alruner, pl. hellige Kvinder hos de gamle Tydskere, som man tilskrev Spaadomsgave; en Urt, som man tilskrev Trolddomskraft.
Alt, Alto, en, den anden høiere Mellemstemme; Altist, en Altsanger.
Altan, en, Udbygning foran paa et Huus, fladt Tag.
Alta Viola, en, Bratsch.
Alteration, en, Sindsbevægelse, Forskrækkelse; Alterativa. pl. Lægemidler, som omstemme og lidt efter lidt forringe Sygdommen; alterere, afændre; forværre; forskrække.
alter ego, (et andet Jeg), Stedfortræder, Statholder.
Alternation, en, Omskiftning, Afvexling; Alternativ, et, Dobbeltvalg, to Tilfælde at vælge imellem; alternere, afvexle, omskifte.
alterum tantum, et, det Dobbelte, endnu en Gang saa meget.
Altesse, en, Høihed, Durchlauchtighed.
Altimeter, et, Høidemaaler.
Altist, s. Alt.
Alumium, et, Metallet af Alunjorden.
Alumneum, et, Kostskole; Alumnus, en, pl. Alumni, Alumner, Discipel i en Kostskole.
Alun, et, svovlsuur Leerjord.
Alyta, pl. uforklarlige Ting, Opgaver.
Amabilitet, en, Elskværdighed.
Amadis, en, Romanhelt, ridderlig Elsker.
Amalgama, et, Blanding af Metal og Qviksølv; amalgamere, sammensmelte, sammenblande nøie.
Amalthea, en Nymphe, der ernærede Jupiter med Melken af en Ged.
Amant (amang), en, Elsker; Amante, en, Elskerinde, Bolerske.
Amanuensis, en, Medhjælper, især i Embedsforretninger.
Amarant, en, Eviggrønt, Tusindskjøn (en Blomst).
Amarelle, en, viinsyrligt Kirsebær.
Amaryllis, en, amerikansk Zvibelvæxt, Narcislilie.
Amateur (amatøhr), en, Libhaber, Kunstven; Amatrice, en, Kunstelskerinde.
Amaurosis, en, Fordunkling, den sorte Stær.
Amazope, en, krigerisk Qvinde, Heltinde; Amazone-Dragt, en mandlig Fruentimmerdragt.
Ambassade, en, Gesandtskab: Ambassadeur (angbassadøhr), en, Gesandt.
Ambe, en, to besatte og udtrukne Nummere i et Lotteri.
ambigere, være tvivlraadig, vakle.
Ambition, en, Æresfølelse, Ærekjærhed, Ærgjerrighed; ambitieux (ambitsiøs), ærgjerrig.
Ambitus, en, Stræben efter ved utilbørlige og upassende Midler at tilsnige sig et Embede.
Amblyopie, en, Kortsynethed.
Ambra, en, vellugtende Specerier, en fiin Røgelse.
Ambrosia, en, Gudespise; Ambrosiansk Lovsang, det af Biskop Ambrosius forfattede: Te Deum laudamus (Vi prise Dig, o Gud, vor Herre!); ambrosisk, himmelsk, sødtduftende.
Ambulance (angbylangs'), en, Feltlazareth; ambulatorisk, omkringvandrende, omkringdragende, omskiftende; ambulere, spadsere frem og tilbage, lystvandre.
Amelioration, en, Forbedring; ameliorere, forbedre, forædle.

Amen, det skee! giv det gaae i Opfyldelse! vidselig, sandelig.
Amendement (amangdemang), et, Forbedring; Ændringsforslag.
Amentia, en, Sindssvaghed, Vanvid.
a meta, for Halvparten; a conto meta, Regning i lige Dele.
Amethyst, en, violblaa Ædelsteen.
Ametrie, en, Uligeartethed, Misforhold.
Ameublement (amøbelmang), et, Løsøre; ameublere (amøblere), forsyne med Meubler og Huusgeraad.
Ami, Amicus, en, Ven; amicabel, venskabelig.
Amiant, en, et Slags Kalksteen, Asbest.
Amidon, en, Stivelse, Kraftmeel.
Amman, en, (i Schweiz) Amtmand, Dommer, Landfoged.
Ammoniak, en, et flygtigt Ludsalt.
Ammoniter, pl forstenede Søsnegle.
Ammunition, en, Kugler og Krudt, Krigsfornødenheder.
amnestere, benaade, fritage for Straf; Amnestie, en, Eftergivelse af Straf.
Amor, en, Kjærlighedsguden; Amoretter, Amoriner, pl. smaae Kjærlighedsguder; Amour (amuhr), en, Elskovshandel; Amourette (amurette), en, lille Kjærlighedsforstaaelse.
amortere, amortisere, erklære for ugyldig; Amortisation, en, Gjældens Formindskelse ved Afbetaling; Ugyldighedserklæring.
amön, behagelig, yndig.
Ampel, en, Lampen paa Høialteret hos Katholikerne.
Amphibie, en, Dyr der kan leve baade i Vandet og paa Landet; amphibisk, som har en dobbelt Natur.
Amphibolie, en, Tvetydighed, Dobbeltmening.
Amphibrachys, en, Versfod af tre Stavelser, hvoraf den første og sidste, ere korte, den mellemste lang.
Amphiktyoner, pl. Statsraad og høieste Domstol i det gamle Grækenland.
Amphion, en græsk Lyraspiller, der efter Sagnet ved sin Sang og sit Spil fik vilde Dyr, ja endog livløse Ting til at dandse.
Amphitheater, et, halvrund Tilskuerplads med Bænke, der hæve sig skraa opad bagved hinanden; amphitheatralsk, indrettet som et Amphitheater.
Amphitrite, Havets Gudinde og Neptuns Gemalinde.
Amphora, en, stor Krukke, især Viinkrukke.
ample (angpel), vid, rummelig, omfattende; udførlig.
Amplification, en, Udvidelse af en Sætning; amplificere, udvide.
Amputation, en, Borttagelse af et beskadiget Lem; amputere, bortskære, afsætte et Lebemod.
Amulet, en, indviet Gjenstand til at bære paa sig, om hvilken man troede, at den beskyttede mod Sygdom og Farer.
amusant (amysang), morende, morsom; Amusement (amysemang), et, Morskab, Underholdning; amusere (amysere), more, underholde.
Amygdalin, et, Mandelolie, Mandelstof
Amylon eller **Amylum**, et, Stivelse, Kraftmeel.
ana (paa Recepter) lige meget af to eller flere Ting.
Anabaptismus, en, Læren om Gjendøbelse; Anabaptist, en, Gjendøber.
Anabasis, en, Opstigning, Tilbagekomst.
Anachoret, en, Eneboer, Eremit.

Anachronismus, en, Feil i Tidsangivelsen med Hensyn til Begivenhedernes Rækkefølge; anachronistisk, som indeholder en Tidsforvexling eller en Feil i Tidsregningen.

Anadyomene, den af Havet Opstigende (et Tilnavn for Venus).

Anaglypter, pl. ophøiet Billedhuggerarbeide, Basreliefs; Anaglyptik, en, Billedhuggerkunst.

Anagoge, en, Opstigen, Aandsopløftelse.

Anagram, et, Bogstavgaade, Ordspil.

Anagraph, en, et Instrument, som til Afstrykning skriver forkeert.

Anakatharsis, en, Udtømmelse opad.

Anaklase, en, Straalebrydning.

anakreontisk, efter den græske Digter Anakreons Maneer.

Analekter, pl. samlede Stykker af hvad man har læst; analektisk, udsøgt, udvalgt.

Analemma, et, Dyrekreds paa Soluhre.

Analepsis, en, Helbredelse, Bedring.

analog, analogisk, lignende, ligeartet; Analogie, en, Lighed, Overeensstemmelse; analogisere, sammenligne; Analogismus, en, Slutning fra en Tings Overeensstemmelse med en anden i en eller nogle Egenskaber til en lignende Overeensstemmelse i andre, eller Bevis støttet paa en Tings Lighed med en anden; Analogon, et, noget Lignende.

Analyse, en, Sønderlemmelse, Opløsning Udviklingen af et Begreb; kritisk Fremstilling og Udvikling af et Arbeides, et Skrifts Indhold eller Værd; (i Grammatiken) Opløsning og Forklaring af et Ord eller en Sætning efter Sprogets Regler; analysere, sønderlemme, opløse, udvikle; analytisk, sønderlemmende;

Analytik, en, Læren om Forklaringen af Forstandens Virksomheder.

Anamorphose, en, Omdannelse, Forvandling.

Anandrie, en, Umandighed, Feighed.

Anapæst, en, Versefod, bestaaende af to korte og en lang Stavelse ⏑ ⏑ —.

Anarchie, en, herreløs, lovløs Tilstand; anarchisk, lovløs, herreløs; Anarchist, en, Ven af Lovløshed.

Anasarka, en, Vattersot over hele Legemet; Hudvattersot.

Anaspase, en, Mavens Sammentrækning, Mavekrampe.

anastaltisk, hæmmende, sammentrækkende, blodstillende.

Anastase, en, Opstandelse fra Døden.

Anathem, et, Bansættelse, Kirkeban.

Anatom, en, En der forstaaer at sønderlemme Lig; anatomere, sønderlemme et Kadaver; Anatomie, en, Sønderlemmelseskunst.

Anatrope, en, Gjendrivelse ved simpel Benægtelse.

anceps, dobbelt; tvetydig.

Anciennetet, en, Forfremmelsesret og Rang efter Tjenestetiden; Anciens (angsjeng), pl. de Gamle; Kirkeforstandere hos de franske Reformeerte.

ancora, gjentages, endnu engang.

Ancrage (angkrahsch), en, Ankergrund.

andante, langsom, rolig, jævnt.

Andreas-Kors, et Kors i Form af et X (efter Apostlen Andreas, der paa et saadant Kors skal have lidt Martyrdøden).

Andrienne, en, Slæbekjole for Fruentimmer.

Androgenie, en, Menneskeskabelse.

Androgyn, en, Tvetulle.

Androide, en, kunstig, bevægelig Menneskefigur, Levedukke.

Androlith, en, forstenet Menneskeskelet.

Andromanie, en, Galskab efter Mandsfolk (en Sygdom).
Androphag, en, Menneskeæder.
Androphobie, en, Sky for Mandfolk.
Anekdota, pl. endnu ikke udgivne Skrifter; Anekdote, en, kort Fortælling.
anelektrisk, uelektrisk (kun ledende Elektriciteten).
Anemologie, en, Læren om Vindene, Anemoskop, et, Veirhane.
Aner, pl. Forfædre, især adelige Forfædre.
Aneurysma, en, Pulsaaresvulst.
Angelologie, en, Læren om Englene og Aanderne; Angelus, en, Engel, en Bøn, som begynder med Ordet Angelus; Tegn ved Klokkeringning til denne Bøn.
Angina, en, Halsbetændelse, Luftrørsbetændelse.
Angiologie, en, Læren om Karrene (Blodkarrene) i det menneskelige Legeme.
Anglaise (anglæs'), en, engelsk Dands; anglicansk (Kirke), engelsk; Anglicismus, en, Egenhed i det engelske Sprog; anglisere, hugge Halen af en Hest, saaledes at Stumpen vender opad; Anglomanie, en, Efterabelseslyst af det Engelske.
Anglo-Amerikanere, pl. de af de nordamerikanske Staters Beboere, som ere af engelsk Herkomst; Beboer af de engelske Besiddelser i Nordamerika.
Angloman, en, En der er lidenskabelig indtaget af Alt, hvad der er engelsk.
angulær, vinklet, kantet.
Anima, en, Sjælen; con anima, sjælfuld, livlig.
Animal, et, Dyr, animalsk, dyrisk.
animere, opmuntre, oplive, tilskynde.
Animositet, en, Forbittrelse, Lidenskabelighed.
Anisette, en, Brændeviin sat paa Anis.
Ankylose, en, Sammenvoxen af Ledemod; Stivhed i et Ledemod.
Annaler, pl. Aarbøger, Optegnelse af Aarenes Begivenheder.
Annater, pl. Pavens Andeel i de geistlige Embeders Indtægter i det første Aar.
annectere, hænge ved, forbinde med, indlemme; Annex-Kirkesogn, som er lagt til et andet Sogn, i Forening med hvilket som Hovedsogn det udgjør et Pastorat; Annexa, pl. Bilag til et Document.
annihilere, ophæve, tilintetgjøre.
anniversarisk, aarlig, som finder Sted hvert Aar paa visse Dage.
Annonce (annongs), en, Forkyndelse. Anmeldelse, Bekjendtgjørelse; annoncere, anmelde, bekjendtgjøre.
Annotation, en, Anmærkning; annotere, anmærke, optegne.
annuel, aarlig, aarig; Annuiteter, pl. Aarsrenter; Annuum, et, aarlig Indtægt.
annullere, erklære for ugyldig, sætte ud af Kraft; Annullering, en, Ophævelse, Tilintetgjørelse.
Annulus piscatorius, Fiskerringen, det pavelige Segl.
annumerere, tælle med, regne i med.
Annunciation, en, Forkyndelse, Bebudelse, især Mariæ Bebudelse.
Anodynum, et, smertestillende Lægemiddel; Liquor anodynus mineralis Hofmanni, Hofmansdraaber.
anomal, uregelmæssig, afvigende fra Regelen; Anomalie, en, Uregelmæssighed, Afvigelse fra Regelen.
Anomie, en, Lovløshed, Lovstridighed,
anonym, navnløs, ubenævnt; Ano-

nymitet, en, Navnløshed; Anonymus, en, Unavngiven, Ubenævnt.
Anopsie, en, Blindhed.
Anorexie, en, Mangel paa Spiselyst.
anorganisk, død, uden Liv; Anorganismus, en, den livløse Natur.
anormal, uregelmæssig.
Antagonismus, en, Modstrid, Modstræben; Antagonist, en, Modstander, Modpart; antagonistisk. modstridende, fjendtlig.
antarktisk, sydlig, ligeoverfor det nordlige (Bjørnens) Stjernebillede.
Anteacta, pl. foregaaende Omstændigheder, Livsforhold.
Antecedens, et, det Forudgaaende; Forsætningen; antecedere, gaae forud for; have Fortrinet for; Antecessor, en, Forgjænger (i Embedet).
ante Christum natum, før Christi Fødsel.
antedatere, betegne med en tidligere Datum.
antediluviansk, fra før Syndflodens Tid.
Anteloquium, et, Rettigheden at tale først.
Antemetica, pl. Midler mod Brækning.
Antenne, en, Seilstang, Raa; Antenner, pl. Insekternes Følehorn.
Antepenultima, en, den tredie Stavelse fra Enden.
Anterider, pl. Stræbepiller.
Anteros, Gjenkjærlighedens Gud.
Anthelminthica, pl. Midler mod Orm.
Anthemion, en, Sneglen paa den joniske Søile.
Antherer, pl. Støvpunge, Støvtraade (i Blomster).
Antholith, en, forstenet Blomst.
Anthologie, en, Samling af smaae Digte og Afhandlinger; Anthos, en, Blomst; Blomster i Talen.
Anthracit, en, Glandskul.
Anthrakolith, en, Kalksteen farvet ved Kul.
Anthrax, en, Pestbyld, Karfunkel.
Anthropolither, pl. Menneskeforsteninger.
Anthropolog, en, Menneskekyndig; Anthropologie, en, Læren om Menneskets Aand og Legeme; Anthropomorpher, pl. menneskelignende Stene; anthropomorphosere, i vore Forestillinger tænke os Gud som et Menneske; Anthropophag, en, Menneskeæder; Anthropoplastik, en, Menneskeskabelse.
anti, mod, imod, (sættes hyppigt foran andre Ord og giver da altid Ordet den modsatte Betydning).
Antichambre (angtischangber), en, Forværelse, Forgemak.
Antichrist, en, Modstander, Fjende af Christendommen.
Antichronismus, en, Feil mod den rigtige Tidsregning.
anticipando, i Forveien, forud; anticipere, tage forud, nyde iforveien; foregribe.
anticonservativ, Modstander af det konservative Parti.
anticonstitutionel, forfatningsstridig.
antidatere, s. antedatere.
Antidikasie, en, Retssag, Proces; Antidikos, en, Modstander for Retten, Modpart.
Antidotum, et, Modgift.
Antidynastisk, fjendtlig sindet mod et vist Dynastie.
Antidæmonist, en, En som fornægter Djævelen.
Antiemetika, pl. Midler mod Brækning.
antik, fra Oldtiden, især med Hensyn til Maler- og Billedhuggerkunsten.

Antiker, pl. Oldtidssager, Oldsager, gamle Kunstsager.
Antikritik, en, Modkritik, Moddedømmelse.
Antilegomena, pl. Skrifter, hvis Forfattere man har bestridt eller betvivlet.
antiliberal, ikke liberal.
antinational, ufolkelig, stridende mod Folkets Rettigheder eller Aand.
Anthipathie, en, naturlig Modbydelighed eller Afsky; Uvillie imod.
Antiphonie, en, Vexelsang.
Antipoder, pl. Beboerne paa den os modsatte Side af Jordkloden.
Antiqua, en, latinske Bogstaver med lodretstaaende Streger, modsat Cursivskrift med skraae Streger.
Antiquar, en, Oldgrandsker; En der handler med Oldsager eller gamle Bøger; **antiquere**, erklære for forældet; **Antiquiteter**, pl. Oldsager.
Antirepublikaner, en, Frihedsfjende.
Antirevolution, en, Modrevolution, Modopstand.
Antiroyalismus, en, Had mod Kongedømmet.
antisocial, selskabsstridig, stridende mod det selskabelige Liv.
Antispasmodica, pl. krampestillende Midler.
Antistes, en, Forstander, Kirke- eller Skoleforstander.
Antisyphilitica, pl. Midler mod syphilitisk Sygdom (Fruentimmersyge).
Antithese, en, Modsætning, Contrasætning.
Anurie, en, Mangel paa Urin.
Anus, en, den yderste Deel af Endetarmen, Aabningen bagtil.
Anæmie, en, Mangel paa Blod, daarlig Blodblanding.
Aorta, en, den store Pulsaare, som fører Blodet fra Hjertet opad og nedad til de mindre Pulsaarer.
Apanage (apanasch) en, ikke regjerende fyrstelige Personers Aarsindtægter af Statskassen.
à part (a pahr), tilside, afsides, særskilt; **Apartement** (apartmang), et, Værelse; Værelserække eller Afdeling af en Bygning; Locum, Vandhuus; Selskab ved Hoffet af et mindre Antal Personer.
apatetisk, bedragerisk, falsk.
Apathie, en, Ufølsomhed, Sløvhed; **apathisk**, ufølsom, sløv.
Apepsie, en, Mangel paa Fordøielse; **Apepta**, pl. ufordøielige Ting.
Apercu (apersyh), en, Oversigt, Overblik.
Aperiens, et, Middel til at bevirke Aabning.
Apex, en, en Stavelses Længde eller Tonetegn.
Aphelium, et, en Planets længste Afstand fra Solen.
Aphonie, en, Stemmeløshed, Maalløshed.
Aphorisme, en, kort, enkeltstaaende, afbrudt Læresætning; **aphoristisk**, kortfattet, afbrudt.
Aphrodite, Gudinde for Skjønhed og Kjærlighed, Venus.
Aphæresis, en, et Ords Forkortelse fortil.
à pied (a pjeh), tilfods.
Apirie, en, Mangel paa Erfaring, Uerfarenhed.
Apis, en, Ægypternes hellige Oxe, hvilken de tilbade som en Gudдom.
Aplestie, en, Unøisomhed, Umættelighed.
à plomb (a plong), lodret; **Aplomb**, en lodret Stilling; sikker Holdning.
a poco a poco, lidt efter lidt, efterhaanden.
Apoder, pl. Dyr uden Fødder.
apodiktisk, bestemt, uimodsigelig; ubetinget nødvendig.

Apogæum, et, Stjernernes længste Frastand fra Jorden.
à point (a poæng), i Billardspil: mod Ingen.
Apokalypse, en, Johannis Aabenbaring; apokalyptisk, hemmelighedsfuld, gaadefuld.
Apokope, en, Endeforkortelse, Bortfalden af Endebogstavet ell. Endestavelsen af et Ord; apokopere, forkorte, afkorte.
Apokrise, en, overflødige Vædskers Uddrivelse af Legemet.
Apokrypher, pl. ell. apokryphiske Bøger og Skrifter, uægte Bibelskrifter; ikke aabenbarede, af Kirken ikke anerkjendte Bibelskrifter.
Apolepsis, en, Afbrydelse, Lammelse.
apollinariske Lege, aarlige Lege hos Romerne til Ære for Apollo; Apollo, Solguden, Gud for de skjønne Kunster, Musik og Digtekunst.
Apollonion, et, Pianoforte med Orgelpiber.
Apolog, en, Læredigt; Apologema, et, Forsvarspunkt; Apologet, en, Forsvarer, Forsvarstaler; Apologetik, en, Forsvarslære, især for Christendommen; apologetisk, forsvarende; Apologie, en, Forsvarstale, Forsvarsskrift; Apologist, en, Forsvarer, Forfægter.
Aponeurose, en, Muskelsene.
Aponie, en, Smertelø$hed.
Apophthegma, et, Tankesprog.
apoplektisk, slagflodagtig; Apoplexie, en, Slag, Slagflod.
a posse ad esse non valet consequentia, man kan ikke slutte fra en Tings Mulighed til dens Virkelighed.
Apostasie, en, Frafald fra Troen; Apostat, en, Frafalden fra Troen.
Apostel, en, en af Gud udsendt Troens Forkynder og Udbreder, en af Christi 12 Disciple; apostolisk, overeensstemmende med Apostlernes Udsagn og Lærdomme; den apostoliske Stol = det pavelige Hof; de Apostoliske i Spanien er et Partie, hvis Formaal er at hævde Præstevælden.
Apostem, et, Affondring af Vædsker, Edderbyld.
a posteriori, af Erfaring.
Apostroph, en, Forkortelsestegn ('), Tilkjendegivelse af, at et Bogstav er udeladt; Apostrophe, en, Tiltale, Irettesættelse; apostrophere, forkorte; tiltale; tiltale haardt, irettesætte.
Apothek, et, et Sted hvor Lægemidler tilberedes og udsælges; Apotheker, en, En som tilbereder og udsælger Lægemidler; Apotheker-Vægt, en Vægt, hvis Pund er 12 Untser eller 24 Lod.
Apotheose, en, Ophøielse til Guddom, et Menneskes Hensætten blandt Guderne.
a potiori, efter Hovedsagen, efter Flertallet.
Apotom, et, Affnit; Overskud.
Apozema, et, Afkog, Drik afkogt af Urter og Rødder.
Apparat, et, Tilbehør, en Samling af de til et Foretagende henhørende Redskaber og Gjenstande.
Appareil (appareli), en, Udrustning; Pragt, Stads; Skraaning paa en Vold til Opkjørsel.
Apparence (apparangs'), en, Skin af Sandsynlighed; apparent, tilsyneladende, øiensynlig, aabenbar.
Apparition, en, et Syn, Spøgelse; Skuffelse.
Appel, en, Opraab; Krigsfolks Sammenkaldelse; Indstævning af en paadømt Sag til en høiere Ret; appel-

label, som kan indstævnes; Appellant, en, den som indstævner en Sag for en høiere Domstol; Appellat, en, den Indstævnte; Apellation, en, Indstævning for en høiere Ret; Fatalia Appellationis, den Frist, inden hvilken Apellationen, hvis den skal kunne skee, maa være iværksat; Appellations-Ret, høiere Ret, til hvilken man appellerer fra Underretten.

Appellativ, Appellativum, et, Fællesnavn, f. Ex. Huus, Træ.

appellere, indanke for en høiere Ret; (i Spil) gjøre nyt Indskud.

Appendix, et, Anhang, Tilsætning (til eller i Bøger).

Appertinentser, pl. de til en Sag henhørende Gjenstande.

Appetents, en, Attraa, medfødt Tilbøielighed.

Appetit, en, Madlyst, Spiselyst, Attraa efter Noget; appetitlig, som fremkalder Spiselyst.

applanere, jævne.

applaudere, give Bifald, optage med Bifald; Applaus, en, Bifald.

applicabel, anvendelig; Application, en, Anvendelse; Lærelyst; Applicatur, en, (i Musikken) Fingersætning; applicere, anvende; bibringe, f. Ex. et Klysteer; applicere sig, lægge sig efter Noget.

Appoint (appoæng), en, Tilskud; en Rimesse bestaaende af flere Vexler; Appointeur (appoængtøhr), en, Fredsstifter, Fredsmægler, Bisidder i Retten; appointere (appoængtere), lønne; forliges angaaende Noget; bringe Forlig istand.

apponere, tilsætte, tilføie; Apposition, en, Tilføining, Tilsætning.

apportere, bringe hid, hente hid; apporte! bring! hent!

apprehendere, paagribe; fatte, opfatte; Apprehension, en, Paagribelse, Fængsling

appretere, tilberede, tillave; give Klæde Glands; Appretur, en, Tilberedning; Glands paa Varer.

appretiere, vurdere; skatte.

Approbation, en, Billigelse, Samtykke; approbere, billige, samtykke i, erklære för gyldig.

Approche (approsch), en, Løbegrav; approchere, nærme sig.

Appropriation, en, Tilegnelse; appropriere sig, tilegne sig, anmasse sig.

Approximation, en, Nærmelse, Tilnærmelse; approximativ, tilnærmelsesviis; Approximativ, et, Tilnærmelsespunkt.

après (apræh), efter, sidenefter.

a prima vista, ved første Foreviisning, ved Sigt.

a priori, ved Fornuftgrunde (ikke øst af Erfaring); apriorisk, uafhængig af Erfaring.

à proportion, i Forhold til, efter Forhold.

à propos (a propoh), til beleilig Tid, tilpas; hvad det var jeg vilde sige.

Apsider, pl. de to yderste Punkter i Planeternes Bane, af hvilke det ene er Solen nærmest, det andet længst fra den.

Aptera, pl. ubevingede Insekter.

aptere, tilpasse, afpasse til; Aptitude (aptitydd'), en, Anlæg, Duelighed, Færdighed.

a punto, nøie, accurat, paa Punkt og Prik.

apyrisk, ildfast, ikke brændbar.

Aqua (akva), Vand; aqua fortis, Skedevand; aqua regis, Kongevand, Guldskedevand; aqua tinta, Vandfarvemaneer, Tuskmaneer; aqua toffana, en meget stærk, snigende Gift; Aqvavit, en, destilleret Bræn-

beviin; Aqvæduct, en, Vandledning.
Aquamarin, en, en søgrøn Ædelsteen; aquamarin, søgrøn.
Aquarell, Maleri i Vandfarve.
Aquarium, et, Vandbeholder; Aquarius, en, Vandmanden, det ellevte Stjernebillede i Dyrekredsen.
à quatre mains (a katt mæng), firehændig, et Tonstykke udsat for fire Hænder; a quattro voci (votschi), et Tonstykke udsat for fire Stemmer.
Arabesker, pl. arabiske Zirater paa Huse, Kar 2c., bestaaende af Løvværk, Blomster og Dyr.
arabiske Tal, de nu brugelige Taltegn.
Arachnider, pl. edderkoplignende Dyr.
Arak, s. Arrak.
Arbitrage (arbitrahsch), en, Voldgiftskjendelse; Beregning af forskjellige Pladsers Cours for at udfinde den fordeelagtigste; Arbitrator, Arbiter, en, Voldgiftsmand; arbitrere, bestemme, dømme efter eget Skjønnende; beregne Vexelcourser; Arbitrium, et, Vilkaarlighed, Skjøn; arbitrær, vilkaarlig.
Arcade, en, Buegang, Søilehal.
Arcanum, et, pl. Arcana, Hemmelighed, hemmeligt Lægemiddel.
Archaïsmus, en, forældet Sprogbrug.
Archidiakonus, en, første Hjælpepræst (Capellan); Vicarius hos en katholsk Biskop.
Archimandrit, en, Abbed (i den græske Kirke), Klosterforstander.
Archimedes, en berømt syrakusansk Mathematiker i Oldtiden; archimedisk Skrue, en Maskine, hvorved Vandet løftes iveiret ved dets egen Tyngde.
Archipelagus, et, Hav fuldt af Øer, især ved Grækenland og Indien.
Archipresbyter, en, Overpræst, Ypperstepræst.
Architekt, en, Bygmester; architektonisk, overeensstemmende med Bygningskunstens Regler; Architektur, en, Bygningskunst; Bygningsmaade.
Architrab ell. Architrav, en, Hovedbjælke, som hviler umiddelbart paa Søilerne; den nederste Deel af Gesimsen.
Archiv, et, Documentsamling; Opbevaringsstedet for samme; lærd Tidsskrift; Archivar, en, Opsynsmand over et Archiv.
Archocele, en, Brok i Endetarmen.
Archont, en, pl. Archonter, de høieste Øvrighedspersoner i det gamle Athen.
Archæograph, en, Beskriver af Oldsager; Archæographie, en, Beskrivelse af Oldsager.
Archæolog, en, Oldkyndig, Oldgransker; Archæologie, en, Læren om Oldsager.
Ardeur (ardøhr), Heftighed, Iver.
Are, en, det nye franske Flademaal.
Areal, et, Fladeindhold; Areal-Skat, Skat, som ydes af Fladeindholdet af en Bygning.
Arena, en, Kampplads i Romernes Amphitheater; ogsaa figurlig: Kampplads.
Areopag, en, den øverste Domstol i det gamle Athen.
Ares, Grækernes Krigsgud, ligesom Mars hos Romerne.
Aretologie, en, Dydelære.
à revoir (a revoahr), paa Gjensyn.
Argandisk Lampe, Lampe med hule Bæger.
Argent (arschang), Penge, Sølvpenge, rede Penge.
Argentan, et, Nysølv.
Argentarius, en, Vexelerer hos Romerne.

argentere (arschangtere), forsølve; Argenterie (arschangterih), et, Sølvtøi, Sølvsager.
Argentum fulminans, Knaldsølv; argentum musivum, Malersølv; argentum vivum, Qviksølv.
Argonauter, pl. græske Søhelte, der seilede med Jason til Kolchis paa Skibet Argo, for at hente det gyldne Skind.
Argot (argoh), et, Rotvælsk, Tyvesprog, en Blanding af flere Sprog med selvdannede Ord, som Landstrygere og Tyve betjene sig af for ikke at forstaaes af Andre.
Argousin (argusæng), en, Opsynsmand over Galeislaverne; Slavesergent.
Argument, et, Grund, Beviisgrund; Argumentation, en, Beviisførelse; argumentere, føre Beviis; gjøre Slutninger; Argumentum ad hominem, almeenfatteligt, iøinefaldende Beviis.
Argus, den med hundrede Øine forsynede Bevogter af Io, der af Juno var bleven forvandlet til en Ko; en aarvaagen Bevogter; Argus-Øine, meget aarvaagne Øine, som Intet kan undgaae.
argutiös, spidsfindig.
argyritisk, sølvholdig.
Ariadne, Kong Minos's Datter paa Kreta, der hjalp Theseus til at komme ud igjen af Labyrinthen ved Hjælp af et Nøgle Garn; Ariadne-Traad, Ledetraad, et Middel, som hjælper ud af en Forlegenhed.
Arianere, pl. Tilhængere af Arius's Lære; Arianismus, en, Arius's Lære, der benægtede Christi Guddommelighed.
aride, tør, udtørret, gold.
Arie, en, Sang, Vise; Ariette, en, lille Sang; arioso, som kan synges.
Aries, en, Stjernebilledet Vædderen; de Gamles Stormbuk og Muurbrækker.
Arihman, efter Zoroasters Lære, Mørkets Grundvæsen, Djævelen, i Modsætning til Ormuzd.
Arion, en berømt Citharspiller i det gamle Grækenland.
Aristarchus, en streng, men dog retfærdig Kunstdommer.
Aristokrat, en, Tilhænger af Adelens og de Fornemmes Herredømme; Aristokratie, et, Adelens, de Fornemmes Herredømme; Adelsvælde; aristokratisk, adelsstolt.
Aristoteles, en berømt Philosoph i det gamle Grækenland, f. 384 d. 322 f. Chr.
Arithmetik, en, Regnekunst; Arithmetiker, en, Regnemester; arithmetisk, henhørende til Regnekunsten.
Ark, en, Kiste, Skib dannet som en Kiste.
Arkadien, et, et fortryllende, af Hyrder beboet Landskab i det gamle Grækenland; arkadisk, idyllisk.
Arkelie, et, Vaabenkammer i en Fæstning eller paa et Skib.
arktisk, nordlig.
Arlequin, Arlechino (arlekkino), en, Spasmager, Harlekin; Arlequinader, pl. Narrestreger, Løier.
Armade, en, Udrustning, Krigsflaade; Armadille (armadilje) en, en lille Flaade.
Armatur, en, Bevæbning, Udrustning.
Armee, en, Hær, Krigshær; armere, bevæbne, udruste; Armering, en, Bevæbning, Udrustning; en Magnets Armering, ɔ: dens Indfatning i Jern, hvorved dens Kraft forstærkes.
Armille, en, Armbaand, Armsmykke.

Arminianere, pl. Tilhængere af Arminius's Lære.
Armoisin (Armoasæng), et Slags tyndt og let Taft.
Arnauter, pl. de meget krigerske Indbyggere af Albanien (en Provinds af det europæiske Tyrkie).
Aroma, et, Planternes Duft og Krydderstof; Aromatica, pl. Kryddermidler, Krydderier; aromatisk, vellugtende, krydret.
Arondelle, et Fartøi med lette Seil.
Arpeggio (arpedscho), en, den hurtige Paahinandenfølgen af Tonerne i en Accord.
Arpent (arpang), en, det forrige Jordmaal i Frankerig.
Arquebusade (arkebysad'), en, Bueskud, Ihjelskydning (som Straf); Arquebusier (arkebysieh), en, Skarpskytte.
Arrak, en, meget stærk Brændeviin af Riis, Sukker og Cocusnødsaft.
Arrangement (arrangschemang), et, Anordning, Indretning; Affindelse (med Crediterer); arrangere, anordne, indrette, affinde sig; Arrangeur (arrangschøhr), en, En der ordner, indretter Noget.
Arrendator, en, Forpagter; Arrende, et, Krongods, som for en lav Forpagtningssum overlodes til fortjente Personer; arrendere, forpagte.
Arrest, en, Fængsling; Fængsel; Beslag; Arrestant, en, Fange; Arrestation, en, Fængsling; arrestere, fængsle, lægge under Beslag.
Arrêt (arræh), en, Dom, Kjendelse, Arrestbefaling.
arridere, tilsmile.
Arrieregarde, en, Bagtrop.
arrivere, ankomme; forekomme; hændes
arrogant, anmassende, hovmodig; Arrogants, en, Anmasselse, Hovmod; arrogere, anmasse sig.
arrondere, afrunde; bringe i Orden; bringe en Stats, en Landeiendoms Besiddelser i et saadant Sammenhæng, at ingen fremmed Eiendom kommer ind derimellem; Arrondissement (arrongdissemang), et, Afrunding; Kreds, Amtskreds.
Arrosage (arrosahsch), en, Befugtelse, Besprengning.
Ars, Kunst, Videnskab; ars longa, vita brevis, Kunsten er lang, Livet er kort.
Arschine, en, russisk Alen = 28 danske Tommer.
Arsenal, et, Tøihuus, Opbevaringssted for Krigsmateriale.
Arsenik, en, en giftig Substants, Rottekrudt.
Arsis, en, Stigning i Vers, Tone, Takt.
Artefact, et, Kunstfrembringelse, Kunstværk.
Arterie, en, Pulsaare, der fører Blodet fra Hjertet omkring i Legemet; Arteriologie, en, Læren om Arterierne.
artesisk Brønd, en Brønd, der frembringes ved Boring i Jorden.
Artes liberales, pl. de frie Kunster og Videnskaber.
Arthralgie, en, Smerte i Ledemodene.
Arthritis, en, Gigt; arthritisk, gigtisk.
Articulation, en, Ledemod; Bestemthed og Tydelighed i Udtalen af hver Stavelse; articulere, dele i Led; udtale tydeligt og forstaaeligt.
artificiel, kunstig, kunstmæssig; Artificium, et, Kunststykke; Kunstgreb; Kneb.
Artikel, en, Led; Afsnit; Afdeling, Opsats; Troessats; Handelsvare,

Varesort; Bestemmelsesord, Kjønsord (den, det); Artikler, pl. Bestemmelser, Lovbestemmelser.
Artillerie, et, grovt Skyts, svært Skyts; det dertil hørende Mandskab; Artillerie-Park, en, Opbevaringssted for det grove Skyts; dette selv; Artillerie-Train, et, et Tog af svært Skyts; Artillerist, en, Soldat, som betjener det svære Skyts.
Artist, en, Kunstner; artistisk, kunstnerisk, henhørende til Kunst.
Artium (examen artium), den Prøve i Skolevidenskaber, som en Discipel maa underkaste sig ved Universitetet for at blive indskreven som Student; artium liberalium Magister, Mester og Lærer i de frie Kunster.
Artolatrie, en, Tjeneste for Brødet.
Artolither, pl. Brødstene.
As, et, en lille Guldvægt, hvoraf der gaaer 15 paa et Gran; hos Apothekerne: et Pund til 12 Untser eller 24 Lod; en lille gammelromersk Mønt = $2^1/_8$ ß; i Kortspil: Es.
Asa foetida, Dyvelsdræk.
Asaphie, en, utydelig, hæs Stemme.
Asbest, en, en Skifersteen, der kan udspindes ligesom Hør og er uforbrændelig.
Ascendenter, pl. Beslægtede i opstigende Linie, saasom: Forældre, Bedsteforældre; Ascendents, en, Slægtskab i opstigende Linie; ascendere, stige op; blive beforbret; Ascension, en, Opstigning; Himmelfart.
Askarider, pl. Masttarmorme, Springorme.
Asket, en, en Hellig; Asketik, en, Fromhedslære; Dydelære; asketisk, opbyggelig.
Askii, pl. Skyggeløse, de Folk, som boe i den hede Zone og om Middagen, naar Solen staaer lodret over deres Hoveder, ingen Skygge kaste.
Askolier, pl. en Fest i Athen til Ære for Bacchus.
Asmodi eller Asmodæus, en, en ond Aand, som bringer Forstyrrelse i det ægteskabelige Liv.
asomatisk, ulegemlig; Asomaton, et, ulegemligt Væsen.
à son aise, være oprømt, være fornøiet med sin Stilling.
à son gout (a song guh), efter sin, hans, hendes Smag.
Asot, en, Fraadser; asotisk, yppig, udsvævende.
Aspect, en, pl. Aspecter, Udseende, Udsigt, Syn; Forhaabning; Planeternes forskjellige Stillinger imod hverandre (ved et Menneskes Fødsel).
Asper, en, en lille tyrkisk Skillemønt.
aspergere, befugte, bespringe; Aspersion, en, Bestænkning med Vievand; Aspersorium, et, Vievandskost.
aspernere, forsmaae, foragte.
Asperto, et Slags Billardspil, hvor Forløberne ogsaa tælles med.
Asphalt, en, Bjergharpix, Jordbeg, Jødebeg.
asphyktisk, afmægtig, skindød; Asphyxie, en, Besvimelse, Afmagt, Skindød.
Aspirant, en, En som bestræber sig for at erholde et Embede eller en Priisbelønning; Aspiration, en, den skarpe Udtale af et Bogstav; aspirere, stræbe efter, hige efter; udtale med H-Lyden.
assai, nok, meget.
Assassin (assassæng), en, Snigmorder; Assassinat, et, Snigmord.
Assaut (assoh), en, Storm, Bestormelse.

Assecurants, assecurere, s. Assurance, assurere.

Assemblée (assangbleh), en, fornemt, glimrende Selskab.

Assembly (assemblei), en, Forsamling af Folkets Deputerede i de enkelte nordamerikanske Stater, modsat Senatet.

Assension, en, Bifald, Samtykke; assentere, bifalde, samtykke i.

assequere, opnaae; naae, indhente.

asserere, paastaae; Assertion, en, Paastand; Assertum, et, pl. Asserta, Paastand, paastaaet Sætning; Foregivende.

Asservation, en, Opbevaring; asservere, opbevare.

Assessor, en, Dommer i en Ret.

asseverere, forsikkre høitideligt, høit og dyrt.

Assiduitet, en, Flittighed, Ufortrødenhed

Assiette, en, lille Tallerken, lille Skaal.

Assignant, en, den som udsteder en Anviisning; Assignat, en, den paa hvem en Anviisning er udstedt; Assignatar, en, Modtageren af en Anviisning til Incassation; Assignater, pl. (under den franske Revolution) Papirpenge, Statsanviisninger; Assignation, en, Anviisning; assignere (assinjere), anvise, give en skriftlig Anviisning

Assimilation, en, Liggjørelse, det at gjøre en Ting lig med og af samme Beskaffenhed som en anden, saasom de i et dyrisk Legeme eller i en Plante optagne Stoffer og Næringsmidler med selve Legemets og Planternes Safter; en Consonant med en anden foregaaende eller efterfølgende Consonant til Lettelse i Udtalen (annotere for adnotere); assimilere, gjøre lig med, eens med; forvandle til Næringsstof.

Assiser, pl. offentlig Rettergang i criminelle Sager.

Assistance (assistangs), en, Medhjælp, Bistand; Assistent, en, Medhjælper, Bihjælper; Assistents-Huus, Laanehuus; assistere, staae bi, understøtte.

Association, en, Forbindelse, Forening; Selskab, Samfund; Associations-Ret, Borgernes Ret til at træde sammen i Foreninger til visse Formaal; Associé, en, Deeltager, især i en Handelsforretning, Compagnon; associere sig, forene sig, forbinde sig, især til en Handelsforretning.

Assonants, en, Lighed i Lyden, i Tonen; ufuldkommen Riim, hvori kun Vocalerne stemme overeens, f. Ex. bred og greb; assonere, lyde eens.

assortere, afdele efter Sorterne; assortere sig, forsyne sig med et fuldstændigt Forraad af Varer; Assortiment (assortimang), et, Udvalg af alle, til eet Slags Ting hørende, forskjellige Artikler, fuldstændigt Varelager; Lager af alleslags Bøger.

assoupere (assupere), dysse i Søvn; berolige, lindre; Assoupissement (assupissemang), et, Døsighed, Bedøvelse.

assouplere (assuplere), gjøre smidig.

assourdere (assurdere), bedøve, dæmpe.

assumere, antage, lade gjælde; Assumtion, en, Antagelse.

Assurance, en, Forsikkring mod Tab ved Ildsvaade, Søskade o. s. v.; Assurance-Compagnie, et, Selskab der overtager slige Forsikkringer; Assuradeur (assyradøhr), en, den Forsikkrer, som overtager sig en An-

dens Fare eller Tab; assurere eller assecurere, forsikkre mod Fare, Tab; indestaae for.
Asteriscus, en, lille Stjerne (*) som Tegn til en nedenstaaende Anmærkning; Asterismer, pl. Stjernebilleder; Asteroider, pl. Navn for nogle i dette Aarhundrede opdagede Smaaplaneter.
Asthenie, en, Kraftløshed, Svaghed; asthenisk, kraftløs, svag.
Asthma, et, Stakaandethed; Brystkrampe; asthmatisk, stakaandet.
astralisk, stjerneformig; som angaaer Stjernerne; Astral-Lampe, Stjernelampe, Lampe med huul Væge og med Glaskuppel.
Astrognosie, en, Stjernekundskab med Hensyn til deres Stilling; Astrognost, en, Stjernekjender; Astrographie, en, Beskrivelse over Stjernerne; Astroit eller Astrolith, en, Stjernesteen; Astrolabium, et, et Værktøi til at maale Stjernernes Høide; Astrolatrie, en, Stjernedyrkelse; Astrolog, en, Stjernetyder; Astrologie, en, Læren om Stjernetydning; astrologisk, henhørende til Stjernetydning; Astrometer, et, et Instrument til at maale Stjernernes Størrelse med; Astronom, en, Stjernekyndig; Astronomie, en, Læren om Stjernerne, Himmellegemerne; astronomisk, henhørende til Astronomien; astronomisk Aar, et Aar beregnet nøiagtig efter Timer, Minuter og Secunder.
Astræa, Retfærdighedens Gudinde; Jomfruens Stjernebillede, det sjette i Dyrekredsen.
Asyl, et, Fristed, Tilflugtssted; en Anstalt, hvor fattige Forældres smaa Børn ere under Opsyn; Asyl-Ret, den Ret, der var tillagt Altere, Kirker, Gesandters Boliger og visse Stæder at være et Fristed for Flygtninge og Forbrydere.
Asystata, pl. uforenelige Ting.
Ataman, en, Kosakkernes Hovedanfører.
Ataraxie, en, Uforfærdethed, Sjælero.
Ataxie, en, Uregelmæssighed i en Sygdoms Forløb.
Atechnie, en, Uerfarenhed i en Kunst.
Atelie, en, Hensigtsløshed.
Atelier (ateljeh), et, Værksted, en Kunstners Arbeidsværelse.
a tempo, i samme Tid; (i Musiken) nøie efter Tacten.
Athanasie, en, Udødelighed.
Atheïsmus, en, Gudsfornægtelse: Atheïst, en, Gudsfornægter; atheïstisk, gudsfornægtende, ugudelig.
Athene, Minerva, Viisdommens Gudinde; Athenæum, et, Minervas Digtertempel i det gamle Athen; lærd Selskab.
Athlet, en, en kæmpestor, kæmpestærk Mand; Fægter og Bryder ved de gamle græske Væddekampe; athletisk, kæmpestor, kraftig.
Athymie, en, Tungsindighed, Fortvivlelse.
Atlanter, pl. Støtter i Menneskeskikkelse, som tjene en Gesims til Understøttelse.
Atlas, et, en Samling af Landkort, Afbildninger o. s. v., indbunden som en Bog; afrikansk Bjergstrækning; det øverste Halshvirvelbeen.
Atlask, et, Glandssilketøi.
Atmologie, en, Læren om Fordunstningen.
Atmosphære, en, Dunstkredsen, som omgiver Jorden; ogsaa i Almindelighed: Dunstkreds, Uddunstninger; fig. Nærhed, Omgang; atmosphærisk Luft, alminbelig Luft.

t, Solstøv; Grundstof, et ude-
:ille Legeme.
en, Tonløshed; Slappelse i
:t.
(a tuh), Trumf (i Kortspil);
prix (a tuh prih), for enhver

is, galdesotig, vranten.
oci (votschi), for tre Stem-

et, Forsal, Hal; Forgaard.
t, en, Grusomhed, Grumhed.
a troah), selvtredie.
e, en, Tæring, Svindsot;
isk, svindsotig.
, den af Parcerne, som skar
Traad over.
(i Musiken) knyt dertil.
nent (attasch'mang), et, Til-
hed, Forkjærlighed; attachere
ere) sig, være hengiven, fatte
d for; lægge sig efter med
være attacheret, være hen-
hænge sammen med, være
ed; Attaché (attascheh), en,
m har Ansættelse ved et Ge-
ab.
(attahk), en, Anfald, An-
attaquere (attakere), anfalde,
e.
e, være opmærksom paa, give
a.
pmærksom, agtpaagivende.
, et, Indgreb i en Andens
eder, Voldshandling; Mord-
; attentere, krænke en An-
ettigheder; forsøge, tilsigte (et
.
n (attangsjong), en, Opmærk-
; Agtelse, Ærbødighed.
n, Attestat, et, Vidnesbyrd,
; Attestation, en, skriftlig
else, Bekræftelse; Attestats,
ologisk Embedsexamen; atte-
bevidne, bekræfte.

Atticismus, en, attisk Talebrug, Fiinhed i Tænkning; **attisk**, fiin, vittig.

Attitude (attityd), en, Holdning, Legemsholdning.

Attorney (ættorni), en, Advocat, Sagfører.

Attraction, en, Tiltrækning; tiltrækkende Kraft; **attractiv**, tiltrækkende; **attrahere**, tiltrække.

Attrape, en, Fælde, Slynge, Snare; **attrapere**, faae fat paa, faae Fingre i.

attribuere, tillægge, tilskrive; **Attribut**, et, Særkjende, Kjendemærke, Sindbillede, f. Ex. Køllen er et Attribut for Herkules; **Attribution**, en, Tillæggen; **attributiv**, tillæggende; **Attributiv**, et, (om et Adjectiv) Tillægsord.

Attrition, en, Gnidning mod hinanden.

Attychie, en, Ulykke, Vanskjæbne.

atypisk, afvigende fra Grundformen, uregelmæssig.

Auberge (obersch), et, Gjæstgivergaard, Værtshuus, Herberge; **Aubergist** (oberschist), en, Gjæstgiver, Værtshuusholder, Vært.

au contraire (o kongtrær), tvertimod.

au courant (o kurang), efter den løbende Priis; være au courant, følge med Tiden, være inde i Dagsbegivenhederne.

Auction, en, offentligt Bortsalg til den Høistbydende; **Auctionscatalog**, et, Fortegnelse over de Gjenstande, som skulle bortsælges ved Auction; **Auctionarius**, **Auctionator**, en, Auctionsholder; **forauctionere**, bortsælge ved Auction.

Auctor, **Autor**, en, Ophavsmand, Stifter; Forfatter, Skribent; **Autorskab**, et, Forfatterskab.

audiatur et altera pars, ogsaa den anden Part (Modparten) maa høres.

Audients, en, Afgang (til en Fyrste, Minister o. s. v.).
Auditeur (avditøhr), en, Dommer ved Militairet.
Auditorium, et, Høresal, Forelæsningssal; ogsaa: de forsamlede Tilhørere.
au fait (o fæh), til Sagen! være au fait, være bekjendt med Noget, vide Besked med; sætte En au fait, sætte ham ind i Noget, sætte ham i Stand til.
Augias, en rig Konge i Elis, hvis Stald Herkules rensede; deraf: en **Augias-Stald**, et herkulisk Arbeide, et besværligt, næsten uoverkommeligt Arbeide.
Augment, et, Tilsætning, Forøgelse, Tillæg; **Augmentation**, en, Formerelse, Forøgelse; **augmentere**, tilsætte, forøge.
Augsburgske Confession, den Troesbekjendelse, som Protestanterne overleverede Keiser Carl den Femte i Aaret 1530.
Augur, en, pl. **Augurer**, Spaamand hos de gamle Romere, som spaaede af Fuglenes Flugt og Skrig.
Augustiner, en, Munk af den hellige Augustinus's Orden.
Aula, en, Hal, stor Forsamlingssal.
Aulodie, en, Sang til Fløite.
Aulodion, et, Toneredskab, som forener Pianoforte-, Fløite- og Flageolet-Toner.
Aune (ohn), en, den gamle Pariser-Alen, omtrent 2 danske Alen.
au **Niveau** (o nivoh), efter Vaterpas, i samme vandrette Høide med, paa samme Standpunkt som.
au **porteur** (o portøhr), paa Ihændehaveren, til Ihændehaveren (om Vexler).
aura popularis, Folkegunst.
Auripigment, sml. Arsenik.
Aurora, en, Morgenrøde, Morgenrødens Gudinde.
Aurum, et, Guld; **Aurum fulminans**, Knaldguld, et guult Pulver, som ved den mindste Berøring forpuffer med et stærkt Knald.
Auscultant, **Auscultator**, en, Bisidder i Retten uden Stemme; **auscultere**, høre efter, lytte til.
a **uso**, a **usance** (a ysangse), efter Vexelret, efter Handelsbrug.
Auspicier, pl. Forbetydning, Varsel; gode Udsigter; under Ens **Auspicier**, under hans Beskyttelse.
austral, sydlig; **Austral-Lys**, Sydlys, det samme Syn ved Sydpolen som Nordlyset i den nordlige Hemisphære.
Austria, Østerrige.
Austrægal-Ret, en, en selvvalgt Ret, Voldgiftsret til at afgjøre Stridigheder mellem tydske Fyrster.
aut, aut, enten, eller.
Autarch, en, Selvherskter; **Autarchie**, et, Selvherredømme.
Autarkie, et, Selvtilfredshed, Sindsrolighed.
Authenticitet, en, Troværdighed, Ægthed; Retsgyldighed; **authentisk**, troværdig, tilforladelig, beviisliggjort; **authentisk** Fortolkning, den Fortolkning, som Lovgiveren selv giver sin Lov.
Autobiographie, en, selvforfattet Levnetsbeskrivelse.
Autochthoner, pl. et Lands Urindvaanere.
Auto-da-Fé, en, offentlig Kjætterafstraffelse (især ved at brænde dem).
Autodidakt, en, En der har lært Noget af sig selv.
Autognosie, en, Selvkundskab, Selvprøvelse.
Autograph, en, Copiermaskine; **Autographa**, pl. egenhændige Skrivelser;

egne Haandskrifter; ogsaa: Aftryk fra Bogtrykkerkunstens første Periode; autographisk, egenhændig skreven.
Autokrat, en, Selvhersker; Autokratie, et, Selvherredømme, Enevælde; ogsaa: Selvbeherskelse.
Automat, en, kunstig Maskine, der bevæger sig af sig selv ved Hjælp af en skjult Mechanisme; ogsaa: et Menneske, der handler uden Tænksomhed.
Autonomie, en, Selvregjering, Ret til at have sin egen Lovgivning og Forvaltning; Frihed til at handle efter Regler, som man selv har foreskrevet sig.
Autopsie, en, egen Betragtning, Selviagttagelse; autoptisk, begrundet paa egen Iagttagelse; som man selv har seet.
Autorisation, en, Bemyndigelse; Stadfæstelse, Bekræftelse; autorisere, berettige, bemyndige; erklære for gyldig; Autoritet, en, Anseelse, Værdighed; Gyldighed; Troværdighed; Hjemmel; Autoritets-Tro, blind Tro; Autoriteter, pl. Hjemmelsmænd; gyldige Vidnesbyrd; Øvrighed.
aux armes (aasarm), til Vaaben; i Gevær!
auxiliar, auxiliair, som kommer til Hjælp, Hjælpe-.
Auxometer, et, Instrument til at bestemme Kikkerters Forstørrelsesevne med.
Aval, en, Vexelcaution; avalere, cautionere for en Vexel.
Avance (avangs'), en, Gevinst, Fordeel; Fremskridt; Forskud; være i Avance, staae i Forskud, have Noget tilgode; Avancement (avangsemang), et, Forfremmelse, Befordring; avancere, rykke frem; komme fremad; rykke op, befordres, forfremmes; (om Uhre) gaae for hurtigt; Avance paa Stilleskiven af Lommeuhre betyder: Viseren skal dreies henimod den Side, for at faae Uhret til at gaae hurtigere.
Avantage (avangtahsch), en, Fordeel, Nytte.
Avantgarde, en, Fortrop.
avant la lettre (avang la letter), de første og bedste Aftryk af Kobberstik, før Inscriptionen er paasat.
Avantpropos (avangpropoh), en, Fortale, Indledning.
avec permission (permissiong), med Tilladelse, med Tugt at sige.
Ave Maria, hilset være du, Maria! Begyndelsesordene af en katholsk Bøn.
Aventure (avangtyre), en, Eventyr, vidunderlig Begivenhed; aventureux (avangtyrøh), eventyrlig, kjæk, forvoven; Aventurier (avangtyrjeh), en, Eventyrer, Lykkeridder; Aventur-Skib, bevæbnet Smuglerskib.
Aventurin, et, en Glasmasse med gjennemskinnende Guldflimmer.
Avenue (avenyh), en, Tilgang, Forplads, Allee som fører til et Sted.
avernalsk, helvedes; qvalfuld.
Avers og Advers, en, Forsiden, Billedsiden af en Mynt.
Aversion, en, Utilbøielighed, Modbydelighed.
Aversional-Sum, en Sum, der udredes for at afgjøre gjensidige uberigtigede Fordringer; Affindelsessum til Een, som giver Afkald paa Noget; en Sum, der føres baade til Indtægt og til Udgift.
avertere, underrette om; bekjendtgjøre; Avertissement (avertismang), et, Meddelelse, Bekjendtgjørelse.
Avis, en, pl. Aviser, Tidender, Dagblade.
Avis (avih) og Aviso, en, Tilkjende-

givelse, Efterretning; Avis-Brev, Brev med Underretning om trukne eller affendte Vexler, affendte Varer; Aviso-Skib, Skib som bruges til at overbringe Efterretninger; avisere, underrette om, tilmelde.
a vista, efter Sigt, ved Foreviisningen (at betale).
Advocation, en, Tilbagekaldelse, Hjemkaldelse; Advocatorium, et, Tilbagekaldelsesskrivelse.
a voce sola (votsche), for een Stemme.
Avoué (avueh), en, Skytsherre, Sagfører; avouere (avuere), bekjende, tilstaae; billige, stadfæste.
à vous (a vuh), til Dem (er Touren at spille ud); Deres Skaal!
à vue (a vyh), paa Sigt.
Avulsion, en, Løsrivelse.
Axe, en, den lige Linie, som man tænker sig dragen igjennem et Legems Midtpunkt.
Axiom, et, uimodsigelig Grundsætning, uomstødelig Læresætning.
Aximeter, et, Skibsrormaaler.
Ayuntamiento, et, den særskilte Forfatning for enhver af Provindserne i Spanien.
Azimuth, et, Toppvinkel (i Astronomien).
Azot, et, Stikstof, Qvælstof, Qvælstofgas.
Azur, en, Himmelblaat; Lasursteen, Blaasteen.
Azymon, et, usyret Brød.

B.

Bco. = Banco; Bibl. = Biblia; Bto. = Brutto, s. disse Ord.
Baal, en Afgud hos Cananiterne.
Babel, et, Staden Babylon; Forvirring; babelsk, forvirret.
Babiner, pl. russiske brune Katteskind til Pelsværk.
Babiole, en, Legeværk; Fjas.
Baboucher, Babucher, pl. tyrkiske Skoe; Pampusser.
Baccalaureus, en, En som har opnaaet den laveste academiske Værdighed.
Bacchanal, et, pl. Bacchanalier, Bacchusfester, Drikkelag; Bacchantero g Bacchantinder, pl. Bacchus's Dyrkere, Personer i Bacchus's Følge; bacchantisk, beruset, gal og vild; Bacchus, Vinens Gud; en lille tyk Person, en Tykfak.
Bacchius, en, Versefod bestaaende af een kort og to lange Stavelser ‿ — —.
Baccæ, pl. Bær; Baccæ juniperi, Enebær.
Baciller, pl. smaae Røgelsekjærter.
Badaud (badoh), en, Dosmer, enfoldigt Menneske.
Badin (badæng), en, Spasmager, Spøgefugl.
Badut-Spring, et, et komisk Spring, der, tilsyneladende keitet, udfordrer desto større Behændighed.
Bagage (bagahsch'), en, Oppakning, Reisetøi, en Armees Tros; Pak, Pøbel.
Bagatelle, en, Ubetydelighed, Smaating.
Baggert, en, Mudderpram; Bagger-

schuit (baggerſchoit), en, hollandſk Mudderpram.
Bagno (banjo), et, Galeiſlavernes Fængſel.
Bagnolette (banjolet'), en, Halvſlør.
Bai, en, Bugt, lille Havbugt.
Baillif (baljif), en, Amtmand, Landsdommer.
Bairam eller Beiram, en Feſt hos Tyrkerne i Slutningen af deres Faſtetid.
Baisse (bæsſ'), en, Statspapirernes Falden; speculere à la baisse, ſpeculere paa Statspapirernes Fald.
Bajaderer, pl. indiſke Dandſerinder.
Bajads, Bajazzo, en, Spasmager.
Bajocco, en, en lille italienſk Mynt, omtrent 2 ß.
Bajonet, en, Flinteſpyd, Flintedolk.
Bakbord, den venſtre Side af et Skib, den bageſte Deel af et Skib (modſat Styrbord).
Bake, en, Sømærke til at betegne farlige Klipper og Skjær; Fyrtaarn.
Bal, en, ethvert rundt Legeme; en Billardkugle.
Bal, et, Dandſefeſt; Bal en masque (bal ang maſk), Maſkeradebal; Bal paré, ſtort Hofbal.
Baladin (baladæng), en, Dandſer, Spasmager, Gjøgler.
Balam, et Herberge, en Hal for Reiſende i Øſterlandene.
Balance (balangſ'), en, Ligevægt; Forholdet imellem Indtægter og Udgifter; Afſlutning af Regnſkabsbøger; balancere (balangſere), holde Ligevægt; gaae lige op mod hinanden; vakle, vippe; Balanceer-Stang, (hos Linedandſere) en Stang, der tjener til at holde Legemet i Ligevægt.
Balcon (balkong), en, Altan, Udbygning foran et Vindue.
Baldachin, en, Thronhimmel, Bærehimmel.
Baldrian, en, Katteurt (Plante).
Ballade, en, et fortællende Digt om en eventyrlig Begivenhed.
Ballast, en, Skibsopfyldning til Vedligeholdelse af Ligevægten.
Balle, en, en ſtor indſvøbt Pakke Varer; en Balle Papir er 10 Riis.
Ballet, en, Dandſeforeſtilling paa Theatret.
ballhornisere, ved formeentlig Forbedring at gjøre Noget endnu ſlettere.
Ballist ell. Balist, en, Slyngemaſkine, Kaſtemaſkine; Ballistik, en, Læren om de Baner, ſom udſlyngede Legemer beſkrive i Luften.
Ballo, (italienſk) Dandſemuſikſtykke.
Ballon (ballong), en, Luftſkib.
Ballot (balloh), en, Vareballe.
Ballotage (ballotahſch'), Ballotation, Ballotering, en, Valg, Afſtemning ved Kngler; ballotere, afſtemme ved Kugler; Ballotte, en, Valgkugle.
Balneotechnik, en, Badebygningskunſt.
Balneum, et, Bad; Balneum Mariæ, Vandbad, et Kar med kogende Vand, hvori man ſætter et andet Kar til Deſtillation.
Balsam, Balsom, en, en vellugtende, olieagtig Vædſke; Lindring; balsamere, indſalve, gjøre vellugtende; balsamisk, vellugtende, duftende.
baltiske Hav, Øſterſøen.
Balustrade (balyſtrahd'), en, Rækværk, Gelænder.
Bambocciater (bambotſchater), pl. unaturlige Geſtalter, comiſke Bondeſcener.
Bamboche (bangbohſch'), en, Traaddukke, Marionet.
Bambus, en, indiſk Rørvæxt.

Ban, en, Statholder i Croatien; Banat, et, et under en Ban staaende District.

Ban, Band, Udstødelse af det borgerlige Samfund, Landsforviisning, Fredløshed; Kirke-Ban, Udstødelse af det kirkelige Samfund; Ban-Brev, skriftligt Document, der udtaler Bansættelse; Ban-Straale, Erklæring i Kirkens Ban.

banal, tvangsmæssig.

Banco, Banque, en, Bank, Vexelbank, Pengeomsætningsinstitut; Hamborger-Banco, en fingeret Mynt, af hvilken 48 ß eller 1 Thaler er lig 1 Specie eller 2 Rbl. danst; Banco-Sedler; Banknoter, de af en Bank udstedte Papirpenge.

Bandage (bangdahsch') en, Forbinding, Bind; Bandagist (bangdaschist), en, Forfærdiger af Bandager; især Brokbaand.

Bande, en, Samling af slette Mennesker, f. Ex. Røverbande; Trop, Skare, f. Ex. Skuespillerbande; den ophøiede Rand omkring et Billard.

Bandeleer, et, Skulderrem, Patrontaskerem.

Bandelette, en, lille Bind.

Bandelotter, pl. Prydelser som hænges i Ørenringe.

Banderilla (banderilja), en, den med en lille Fane prydede Landse, som bruges ved Tyrefegtninger; Banderillero (Banderiljero), en, den der fører en saadan Landse.

Banderole (bangderohl'), en, Skibsvimpel; Spydfane.

Bandit, en, Stratenrøver, Snigmorder.

Bandur-Steen, en bred Steen eller Flise til Fortoge.

Banjer-Dæk, det underste Dæk paa Krigsskibe.

Banner, et, Hærfane, Krigsfane; Skjærm, Skjold.

Banque, sml. Banco; (i Hazardspil) den Pengesum, som den, der spiller mod Flere, lægger op for deraf at betale Spillerne, hvad de vinde; va banque! det gjælder hele den Pengesum, der er i Banquen.

Banqueroute (bangkeruht'), ell. Bankerot, en, Uformuenhed til at kunne betale sin Gjæld; Banqueroutier (bankerutje), Bankerotterer, en, En som har gjort Bankerot.

Banquet ell. Banket, en, glimrende Gjæstebud, Festmaaltid.

Banquette (bangkett'), en, ophøiet Fodsti langsmed en Kjørevei.

Banquier (bangkjeh), en, En som driver Pengehandel, Handel med Vexler og Statspapirer, Vexelerer; den som holder Banque i Lykkespil.

Baptist, en, Døber, en religieus Sect, der kun døber Voxne; Baptisterium, et, Badekar, Døbefont.

Baraque (barahk'), en, Felthytte til Soldater; Hytte, usselt lille Huus.

baratere, omsætte Varer mod andre Varer, tuske, omtuske.

Baratto, en, Varebytning, Omsætning af Varer mod Varer; Baratto-Handel, Tuskhandel.

Barbar, en, raat, grusomt Menneske, Umenneske; Barbarer, pl. (i Oldtiden) raae, uucultiverede Folkeslag; Barbaresker, pl. Beboerne af de nordafrikanske Røverstater; barbarisk, haard, grusom, umenneskelig; Barbarie, et, Grumhed, Grusomhed; Barbarismus, en, fremmede Ords Indblanden i et Sprog.

Barbarossa, Rødskjæg, et Tilnavn til den tydske Keiser Frederik den 1ste f. 1121, druknede 1190.

Barbeer, en, Skjægaftager; barbere, rage, tage Skjæget af.

Barcarole, en, venetiansk Skippersang.

Barchent (barschent), et, Bomuldstøi, hvis Kjæde er af Lærred.
Barchetta (barketta), en, Barke, Galeibaad.
Barde, en, Digter og Sanger, Skjald; Bardiet, et, Bardesang.
Bardot (bardoh), en, Pakæsel; Syndebuk.
Bardun, en, Toug, med hvilket Stængerne paa et Skib holdes fast.
Barège (baræhsch'), en, floragtigt Uldtøi.
Baret, en, Hat eller Hue for Geistlige, Doctorhat.
Bariolage (bariolahsch'), en, brogetfarvet Maleri.
Baritonist, en, En som synger den høie Bas.
Barkasse, en, den største Baad ved et Skib; Barke, en, Baad, lille Fartøi, Handelsskib.
Barkerole, en, lille Lystskib uden Mast.
barok, baroque, sælsom, underlig, sær.
Barometer, et, Veirglas, Lufttrykmaaler til at bestemme Luftens Tyngde.
Baron, en, Friherre; Baronesse, en, Friherreinde; Baronet (bæronet), en, (i England) en arvelig Ridder, Adelsmand; Baronie, et, Friherskab; baronisere, ophøie i Friherrestanden.
Barra, en, lille tyrkisk Mynt = $1\frac{1}{2}$ ß.
Barrage (barrahsch'), en, Tværtræer paa Bunden af Fade; Veipenge.
Barre, en, i Stangform støbt Metal, især Guld og Sølv; Sandbank, Bølger i Nærheden af en Sandbank.
Barricade, en, Afspærring, Gadeafspærring; barricadere, afspærre, tilspærre.
Barrière (barriæhr'), en, Skranke, Skytsværn, Bom.
Barse, en chinesisk Theebaase af Tin.
Bartholomæus-Nat, Pariser Blodbad den 24 August 1572.
Barutin, levantisk Silke.
Barutsche, en, Halvkarreet med to Hjul.
Baryt, Tungjord, Tungspath.
Baryton, en, den høie Basstemme, sædvanlig med Stemmeomfanget fra Contra-B til det indstrøgne F.
Bas, en, den dybeste Stemme i Musiken; Basfiol.
Basalt, en, Søilesteen af mørk Jernfarve, Jernmarmor (en vulkansk Steenart).
Basane, garvet Kalve- og Lammeskind, som bruges især af Bogbindere.
Basanit, en, Prøvesteen, Probeersteen fra Egypten.
Baschi, en, (tyrkisk) Overhoved.
Baschkirer, pl. en tartarisk Folkestamme.
Base, Basis, en, Grundlag, Grundvold; Fodstykke; (i Mathematiken) Grundlinie, Grundflade; (i Philosophien) Grundprincip; basere, begrunde; befæste.
Basilica, en, Stifts- eller Domkirke; Basilica, pl. Keiser Basilius's Lovbog.
Basilisk, en, Kæmpefirbeen; fabelagtig Drage, der kunde dræbe ved sit Blik.
Basin (basæng), fiin Barchent, s. dette.
Basis, s. Base.
Basquina (baskina), en, en vid Overkjole, som udgjør en Deel af de spanske Fruentimmers Nationaldragt og bæres udenfor Huset over Mantillaen.
Basrelief (bareljeff), et, halvophøiet Billedhuggerarbeide eller Støbegods.
Bassa, s. Pascha.

Basset-Fløite, Fløite, der er 5 Toner dybere end en Altfløite; Basset-Horn, Slangetrompet; Basseto, en, den dybe Tenor, Mellemstemme.
Bassette, en, et Slags Hazardspil.
Bassin (bassæng), et, Dam, Vandbeholder, Vandbækken.
Bassist, en, Basspiller, Bassanger.
basta! det er nok! holdt! Basta, en, (i Kortspil) Kløver-Es og Spader-Dame.
Bastard, en, uægte Barn; om Dyr og Planter: Blandingsart, Afart.
Bastille (bastilje), en, forhenværende Statsfængsel i Paris, ødelagt under Revolutionen 1789.
Bastion, en, Bolværk ved en Fæstning.
Bastonade, en, Stokkeprygl, især paa Fodsaalerne.
Basun, en, et trompetlignende Blæseinstrument.
Bataille (batalj'), en, Fægtning, Slag, Feltslag.
Bataillon (bataljohn), en, en Hærafdeling, som atter inddeles i 4 Compagnier.
Batarde, en, en bedækket, let Vogn; gammelt Skyts.
Batavere, pl. Hollændere; Batavia, Holland; batavisk, hollandsk, nederlandsk.
Batist, et, meget fiint, tæt Lærred.
Baton (batong), en, Stok, Stav; Tactstok.
Battement (bat'mang), et, i Dands: et Hop iveiret, under hvilket Fødderne slaaes imod hinanden.
Batterie, et, en Artilleriafdeling, et Antal svært Skyts; en Kanonvold eller det Sted, hvor en Afdeling svært Skyts er opstillet; Pandebækkenet paa Geværlaasen; Flaskerække til electriske Forsøg; paa hinanden lagte Metalplader til et galvanisk Apparat.
Battuta, en, Tactslag.
Bavian, en, en Abeart.
baxe, at flytte tunge Legemer ved Hjælp af Vægtstænger; baxe en Kanon, skyde den til Siden med Haandspager for at rette den.
Bay, s. Bai.
Bayonnet, s. Bajonet.
Bazar eller Basar, en, Vareoplagssted, Marked, Udsalgssted.
beata virgo, den hellige Jomfru (Marie).
Beaticum, et, Hostien, som rækkes de døende Katholiker.
Beatismus, en, Skinhellighed.
Beau (boh), en, Spradebasse; Beau-monde (bomongd'), den fine Verden; Beauté (boteh), en, Skjønhed.
Beaverteen (biverthin), Navn paa forskjellige Slags Bomuldstøier.
Beccassine, en, Skovsneppe.
Becs, pl. Næb, Rør, især Gaslysrør.
Beding, en, Pæleværk, hvorpaa Skibe staae, medens de ere under Bygning.
Bedlam, en stor Daareanstalt i London; Bedlamit, en, Daarekistelem.
Beduiner, pl. omkringdragende Arabere.
Beef (bihf), Oxekjød; Beefsteaks (bihfstæks), pl. i Skiver skaaret og paa Rist stegt Oxekjød.
Beelzebub, Navnet paa en hedensk Afgud hos Cananiterne; et Navn paa Djævelen.
Beg, en, tyrkisk Embedsmand; Ærestitel for de arabiske Stammefyrster; Beglerbeg, en, Statholder over en heel Provinds i Tyrkiet.
Beginer, pl. Nonner, der hellige sig til Syges Pleie.
Beiram, s. Bairam.
Belemnit, en, Forstening af et Skaldyr.

Bel-esprit (bel esprih), en, aandrigt Menneske, Skjønaand, vittigt Hoved.
Bel-étage (bel etahsch'), en, Stueetagen.
Belial, en, Hebræernes Helvedsfyrste; slet Menneske.
Bella, Skjønne, Hulde.
Belladonna, en Plante der indeholder en meget stærk narcotisk (nervedebøvende) Gift.
Belles-lettres (belletter), pl. de skjønne Videnskaber.
Bellettrist, en, Kjender og Ven af de skjønne Videnskaber; Bellettristik, en, Forfatterskab i de skjønne Videnskaber; bellettristisk, som henhører til de skjønne Videnskaber.
Bellevue (belvyh), Lyststed med smuk Udsigt.
Bell-Lancastersk Methode, en, indbyrdes Undervisningsmethode.
Bellona, Krigsgudinden.
Belvedere (belvedehr'), et, et Sted med en smuk Udsigt.
Ben, Søn, f. Ex. Ben David, Davids Søn ɔ: Salomo.
Benares, et Slags ostindisk Silkestof med Sølvblomster.
Bench (bentsch), en, Domstol i England; Kings-Bench eller Queens-Bench (Qvihns-bentsch), Overhofret i London.
bene, godt, vel, rigtig.
Benedicite, en katholsk Bordbøn før Maaltidet, der begynder med dette Ord; Lysning af Velsignelse.
Benedictiner, en, Munk af den hellige Benedicts Orden.
Benediction, en, Velsignelse, Udtalelse af Velsignelsen.
Benefice-Forestilling, en, Forestilling til Fordeel for en Skuespiller eller Skuespillerinde; Indtægtsforestilling i et velgjørende Øiemed; beneficeret, begavet med, benaadet med, forlehnet med; beneficeret Gods, Gods, hvis Nytte og Brug som Biindtægt er tilladt en Embedsmand; beneficeret Sag, Proces, hvori den ene af Parterne er fritaget for at udrede Omkostningerne; Beneficiat, en, den som modtager et Beneficium.
Beneficium, et, Velgjerning, Begunstigelse; geistligt Kald; Nytte, Fordeel; Beneficium paupertatis, fri Proces paa Grund af Fattigdom.
benevole lector, gunstige Læser! (Overskrift over en Fortale i en Bog eller et Skrift).
Benevolents, en, Yndest, Gunst, Bevaagenhed.
Benignitet, en, Venlighed, Huldsalighed, Godgjørenhed.
Benzoe, indisk, balsamisk Gummiharpix.
beordre, befale, give i Commission.
Berber, en, Beboer af Nordafrika; Berberiet, Nordkysten af Afrika.
Bercan, et, et Slags Tøi af Gedehaar eller Kameelgarn.
Berceau (bersoh), en, Buegang, buedannet Løvhytte.
Berches, en, et hebraisk Navn paa et Slags Hvedebrød.
Bergamotte, en, et Slags Pærer; Bergamot-Olie, Citronolie.
Bergere (berschehr'), en, Hyrdinde; Lænestol, Løibænk; Bergerie (berscherih). et, Hyrdedigt.
Berline, en, en let Reisevogn.
Berlingozza, en, en Bondedands i Italien.
Berloquer (berlokker), pl. smaae Ziraterer eller Prydelser, som hænges i Ørenringe.
Bernhardiner, Bernhardinerinde, en, Munk, Nonne af den hellige Bernhards Orden.

Bernsteen, en, Rav.
Bertha, en, en bred, nedfaldende Strimmel paa en nedringet Damekjole.
Beryl eller Aquamarin, en, søgrøn Ædelsteen.
Besan-Mast, en, Bagmast; Besan-Seil, et, Seilet derpaa.
Besoin (besoæng), en, Fornødenhed.
Bestialitet, en, Fæiskhed, fæisk Opførsel, crimen bestialitatis, den Forbrydelse at have legemlig Omgang med et Dyr; bestialsk, qvægagtig, fæisk; Bestie (bestih), et, vildt Dyr, Bæst.
Betarde, s. Batarde.
Bête (beht), en, Fæ, Dumrian; (i Kortspil) Straffeindsats for et tabt Spil; Betise, en, Dumhed, dum Streg.
Betel, en ostindisk Plante, hvis Blade tygges for Vellugtens Skyld.
Beton (betong), en Masse af Cementkalk og Kiselsteen, der bliver haard under Vandet og benyttes til Underlag og Grundlag for Bygningsværker.
Beurt (bøhrt), en, hollandsk Paketskib, Postskib.
Bey, en, Befalingsmand over en tyrkisk Provinds.
Bibel, en, og Biblia, pl. den hellige Skrift; Bibel-Christne, Christne, der alene støtte deres Troeslærdom paa Bibelens Ord; Bibel-Selskab, et Selskab til at beforbre Bibelens Udbredelse.
Bibliograph, en, Bogbeskriver; Bibliographie, en, Bogbeskrivelse; Bogkyndighed; Biblioman, en, ivrig Bogsamler, Bognar.
Bibliothek, et, Bogsamling; Bogsal; Bibliothekar, en, Opsynsmand ved en Bogsamling.
Bicêtre (bisæhter), et Galehospital i Nærheden af Paris.
Bi de vind, (seile) saa nær ind mod Vinden, som muligt.
Biennium, et, Tidsrum af to Aar; biennal, toaarig.
bien-venu (biengvenyh), velkommmen.
Biformitet, en, Dobbeltskikkelse.
Biga, en, en Vogn hos de gamle Romere til to Heste.
Bigamie, et, Ægteskab med to Hustruer paa eengang, Dobbeltægteskab.
bigot, skinhellig, overdreven hellig; Bigotterie, et, Skinhellighed, overdreven Hellighed.
Biilbrev, et, Vidnesbyrd fra Øvrigheden angaaende et Skibs anordningsmæssige Bygningsmaade og dets Drægtighed.
Bijou (bischuh), en, Klenodie, Kostbarhed, Juveel; Bijouterie (bischuterih), et, Prydelser, Smykker; Juveelhandel.
Bilance s. Balance
bilateral, rettet mod to Sider.
Bilboquet, (bilbokeh), en, Kuglespil, Bægerspil.
biliøs, galdeagtig, galdesotig.
Bill, en, Seddel, Regning; (i England) et Forslag, et Udkast til en Lov.
Billard (biljahr), et, et Spil, hvor man med en Stok støder til Elfenbeenskugler, for at bringe dem til at løbe ned i Huller, der ere anbragte paa Siderne af en med Klæde overtrukken Bordflade med en ophøiet Rand om, hvilken ogsaa selv kaldes Billard.
Billet (biljæh, biljæt, billæt), en, lille Brev, Seddel; Adgangskort; Billet-doux (biljæh duh), en, Kjærlighedsbrev; Billeteur (biljetøhr), en, Modtager af Adgangskort.
Billion, en, tusind Gange tusind Millioner.

Bim-Baschi, en, Befalingsmand over tyrkiske Tropper.
bimorphisk, med to Skikkelser, tveformet.
Biograph, en, Levnetsbeskriver; Biographie, en, Levnetsbeskrivelse; Levnetsløb; biographisk, levnetsbeskrivende.
Biologie, en, Livslære; de levende Væseners Naturbeskrivelse.
biped, bipedisk, tofødbet.
Biplanet, en, en Planet, der bevæger sig om en anden, større Planet, som den ledsager paa dens Bane omkring Solen.
Biribi, et italiensk Lykkespil med 64 Kugler, som trækkes af en Pose.
bis, endnu engang; (i Musiken) to Gange.
Bisam, en stærktlugtende Vædske, som hos nogle Dyr findes i en Pung ved sammes Bagdeel, Desmer.
Biscuit (biskuih), en, fiint Sukkerbrød, Tvebak, Skibstvebak; kun een Gang brændt, uglasseret Porcelain.
Biseau (bisoh), en, skraa Flade, afsleben Kant paa en Ædelsteen.
Biskop, en, øverste Geistlig; ogsaa: en Drik af Viin, Pommerantssaft og Sukker; et Slags Røgtobak.
Bison, Pukkeloxe.
Bisque (bisk), Kraftsuppe, kogt paa Fjæderkræ.
Bister, nøddebruun Farve til Tuschering.
Bistouri (bisturi), en, en chirurgisk Kniv til at gjøre Indsnit med.
Bitumen, et, Jordbeg; bituminös, jordbegagtig.
Bivouak (bivuak), en, Feltleir; Nattevagt under Gevær; bivouaquere (bivuakere), ligge i Feltleir, holde Nattevagt under aaben Himmel.
bizar (bisar), sælsom, underlig, sær; egensindig, lunefuld; Bizarrerie, en, Særhed, Underlighed; Egensindighed.
Blamage (blamahsch), Blame (blahm), en, Dadel, ilde Omtale, Vanrygte; Beskjæmmelse; blamere, omtale ilde, bagvaske; blamere sig, gjøre sig til Nar.
blanc, blank, klar, hvid; ubeskreven.
Blancmanger (blangmangscheh), et, en Blandingsret af Hjortetak, Sukker og Mandler.
Blanquet (blangket), en, ikke udfyldt Fuldmagt.
blaseret, sløv, ligegyldig; afkræftet paa Sjæl og Legeme, især ved Udsvævelser.
Blason (blasong), en, Vaaben, Vaabenskjold.
blasphemere, sige Gudsbespottelser; Blasphemie, en, Gudsbespottelse.
Blennorrhöe, en, Sliimflod.
blessere, saare, beskadige; Blessure (blessyhr), en, Saar, Beskadigelse.
bleumourant (blømurang), blegblaa, matblaa.
Blindage (blengdahsch'), en, Blende, spansk Væg; blindere (blengdere), bedække, skjule.
Blocade, en, Indslutning og Afspærring af en Fæstning eller en Søhavn; (i Billardspil) et stærkt Stød mod den Bal, man spiller paa, hvorved den drives i et Hul; bloquere (blokere), indeslutte (en Fæstning), spærre Adgangen (til en Søhavn); (i Billardspil) ved et stærkt Stød drive en Bal i et Hul; Blokering, en, Indslutning og Afspærring af en Fæstning eller Havn.
Blokhuus, et, et Huus, der er bygget af ovenpaa hinanden lagte Bjælker eller Træstammer.
blond, lys af Farve; lysegunl (om Haaret); Blondin (blondæng), en, et Mandfolk med lyst Haar; Blondine, en, et Fruentimmer med lyst Haar.

Blonde, en, pl. Blonder, fine Silkekniplinger.

Bloomer-Dragt, en efter nordamerikansk Mode optagen, tildeels mandfolkeagtig Fruentimmerdragt.

Blouse (bluse), en, Kittel; Støvkappe; folderig Damekjole.

Blumist, en, Blomsterven, Blomsterynder, Blomsterdyrker.

Boa, en, Kæmpeslange; slangeformig Damepynt af Pelsværk.

Boa Upas, et fabelagtigt stort Gifttræ i Ostindien, hvis blotte Udbunstning skal kunne dræbe endog i lang Afstand.

Bobinet, en, Tøi med Kniplingsgrund.

Bocage (bokahsch'), en, Buskads, lille Skov, Lund.

Bodmeri, et, Pengelaan til Fuldførelse af en Søreise mod at give Pant i Skibet eller i Skibet tilligemed dets Ladning; Bodmeri-Brev, et, Vexelbrev for et saadant Laan.

Boeuf à la mode (bøff a la mod'), en, ristet Oxekjød.

Boi, Boy (boi), Bai, grovt uldent Tøi til Foer.

Bojar, en, adelig Godsbesidder i de slaviske Lande.

Boje ell. Buje, en, en Tønde ved Ankeret for at vise Ankerets Plads.

Bolero, en, spansk Folkedands med Castagnetter.

Bologneser-Hund (bolonjeserhund), en, lille lodden Hund, kaldt saaledes efter Staden Bologna i Kirkestaten.

Bolus, en, feed, rød Jord, Segljord.

Bombarde, en, et Skyts til at udskyde Stene med; Basspiben paa Orgelet; Bombardeer, en, Krigsfyrværker; Bombardement (bombardemang), et, Beskydning med Bomber; bombardere, beskyde med Bomber og andet Kasteskyts; bestorme heftigt.

Bombasin (bongbasæng), et, et Slags let Tøi af Bomuld, blandet med Uld eller Silke.

Bombast, en, svulstig Tale, Ordbram; bombastisk, svulstig, høittravende.

Bombe, en, en med Krudt fyldt stor Jernkugle, som, hvor den falder, springer og antænder.

bon (bong), godt, vel.

Bon (bong), en, pl. Bons (bong), Beviis for modtagen Betaling; Modtagelsesbeviis for en Leverance; et Slags Anviisninger paa Statskassen.

Bona, pl. Eiendom, Gods, Formue; cedere bonis, opgive sit Bo, aftræde sin Formue og sine Eiendomme til sine Creditorer.

bona fide, paa Tro og Love, i god Tro, i en god Mening; bona officia, pl. god Tjeneste, Mægling, Mæglingsforsøg.

Bonbon (bongbong), et, Sukkerbrød, Sukkergodt, Slikkeri; Bonbonnière, (bongbonjære), en, Bonbonæske.

bon gré, mal gré (bong greh, mal greh), gjerne eller ugjerne; med eller imod Ens Villie, enten man vil eller ikke.

Bonheur (bonnøhr), en, Lykke, Velfærd.

Bonhomme (bonomm'), en, en god, ærlig Mand; et godt, ærligt Skind, en Tosse; Bonhomie (bonnomih), en, Godmodighed.

Bonification, en, Skadeserstatning, Godtgjørelse.

Bonitet, en, en Tings indre Værdi eller Godhed; bonitere, vurdere, skatte.

bon jour (bong schur), god Dag! god Morgen!

Bonmot (bongmoh), et, Vittighed, vittigt Indfald.

Bonne, en, Barnepige; Opdragerinde, Gouvernante.
Bonnet (bonnæh), en, Hue, Kappe; et Slags Præstehat.
Bonsens (bongsang), en, sund Menneskeforstand, naturlig Forstand.
bon soir (bong soahr), god Aften! god Nat!
Bonton (bongtong), en, god Tone, fiin Verdenstone.
Bonvivant (bongvivang), en, En som holder af at leve godt, lystig Broder.
Bonze, en, en Præst i China og Japan.
Bootes, Oxedriver, Navn paa et Stjernebillede paa den nordlige Himmelhalvkugle.
Bora, en, en stærk Nordenvind i det adriatiske Hav.
Boracit, en, Talkjord; Borax, et Slags Salt.
Borboriter og Borborianere, pl. Kjættere, som ikke troede paa Dommedagen, men paa onde Aander o. desl.
Borborygmus, en, Knurren i Indvoldene.
Bord, en, Rand, Kant; Skibsrand, Skibet selv; Bordage (bordahsch), en, Skibsbeklædning af Bræder.
Borde eller Borte, en, Indfatning, Besætning, Kant, Bræmme; Baand eller Galoner af Guld, Sølv, Silke, Uld; bordere, kante, besætte, indfatte; Bordure (bordyhr'), en, Søm, Besætning, Indfatning.
Bordel, et, Horehuus.
boreal, borealsk, nordlig; Boreal-Lys, Nordlys; Boreas, en, Nordenvind.
bornere, indskrænke, begrændse; borneret, enfoldig, indskrænket, dum.
Borussia, Preussen.
Boschli, en, tyrkisk Frivillig til Hest.
Bosniak, en, en Indbygger af Bosnien.
Bosporus, en, Strædet ved Constantinopel.
Bosquet (boskæh), en, Buskads, Kratskov, Lystskov.
Bosse, en, Bugle; ophøiet Arbeide i Vox, Gips o. s. v.; bossere, forfærdige ophøiet Arbeide af Gips, Vox og andre bløde Stoffer; Bosserer, en, den som forfærdiger deslige Arbeider.
Bostangi (bostandschi), en, tyrkisk Hofgartner.
Boston, en, et Slags Kortspil mellem fire eller tre Personer.
Botanik, en, Plantelære; Botaniker, en, Plantekyndig; botanisere, samle Planter; botanisk, som angaaer Botaniken; botanisk Have, en Have, hvori alle Arter af Planter dyrkes i videnskabeligt Øiemed.
Botteleer, en, Kjøkkenmester, Proviantforvalter paa et Skib; Botterie, et, Proviantkammer paa et Skib.
Boucanier (bukanjeh), en, amerikansk Sørøver.
bouche à cour (buhsch a kuhr), frit Taffel ved Hoffet.
Boudoir (budoahr), et, Pynteværelse for Damer, Modtagelsesværelse.
Bouffon (buffong), en, Spasmager, Bajads, Komiker.
Bougie (buschih), en, Voxstabel; tyndt Rør til at tage Urinen fra Patienter med.
Bougre (buger), en, Kjæltring, Skurk, Skarn.
Bouillon (buljong), en, Kjødsuppe, Kraftsuppe.
Boulevard (buhlvahr), en, Bolværk, Fæstningsvold; Boulevards, pl. store, smukke Spadseregange med Alleer omkring Paris.

Bouleversement (buhlversmang), et, Omstyrtning, Ødelæggelse; bouleversere, kuldkaste; ødelægge, forstyrre.
Bouquet (bukæh), en, Blomsterkost; Vinens krydrede Lugt.
Bourdon (burdong), en, Brumbas; Orgel med 32 Piber.
Bourgeois (burschoah), en, Borger; ogsaa: et Slags Bogtrykkerskrift; Bourgeoisie (burschoahsih), en, Borgerstand, Borgerskab.
Boussole (bussohl'), en, Søcompas.
Boutade (butahd'), en, Grille, Lune, fornnderligt Indfald.
Buteille (butelj'), en, Flaske.
Boutique (butik), en, Bod, Krambod.
boven, ovenover, ovenpaa; i Søsproget antyder det: en Tilsætning til, en Forlængelse af Masterne eller sammes Stænger, saasom; Boven-Bramstang, Boven-boven-Krydsraa; Boven-Seil ere alle Seil, der føres høit oppe paa Reisningen.
Bowle, Bowl (bole), en, Skaal, især til Punsch, Bolle.
boxe, kjæmpe med Næverne; Boxer, en, Nævekæmper.
Boy s. Boi.
Boyer, en, et hurtigseilende hollandsk Fartøi med en Gaffelmast.
Bracelet, pl. Braceletter, Armbaand.
Bracherium, et, Brokbaand.
Brachygraph, en, Hurtigskriver, En der skriver med Forkortelser.
Bracteat, pl. Bracteater, Huulmynter, Mynter af Guld- eller Sølvblik med ophøiet Præg paa den ene Side og fordybet Præg paa den anden Side.
Braga, Digtekunstens Gud.
Brahma, det høieste Væsen hos Hinduerne; Brahminer, denne Guddoms Præster.
Bramarbas, en, Slagsbroder, Hugaf; Storpraler; bramarbasere, prale, broute, skryde.
Bramseil, et, Seil paa den første Masttilsætning.
Branche (brangsch'), en, Green; Afdeling af en Forretning, Fag; Art Slags; Sidelinie af en Familie.
Brandy (brændi), Brændeviin.
Brasse, en, Seiltoug; Favn eller 3 Alen.
brav, vakker; redelig; modig, tapper.
Bravade (bravahd'), en, trodsigt Væsen i Ord og Miner.
bravissimo, meget brav, meget godt!
bravo, fortræffelig, vakker! Bravo, en, pl. Bravi, Vovehals; Snigmorder, Bandit; Bravoure (bravuhr), en, Tapperhed. Uforfærdethed; Bravour-Arie, Mestersang.
Bredouille (bredulje), en, Bestyrtelse, Forlegenhed, Forvirring.
Breloquer (brelokker), s. Berloquer.
Bresche, Breche, en, Muur- eller Volddaabning, frembragt ved fjendtlig Ild; deraf: skyde Bresche.
Bretonne, en, Fruentimmer-Regnkappe.
Breve, et, pavelig Skrivelse til Fyrster eller Stater; Brevet (brevæh), et, aabent Naadebrev, Patent, Diplom.
Breviarium eller Brevier (brevieh), et, de katholske Geistliges Bønnebog.
brevi manu, med kort Haand, d. e. strax, uden Omstændigheder.
Bricole (brikohl), en, (i Billardspil) Spilleballens Tilbageføren fra Banden; giøre en Bal par bricole, drive den anden Bal i et Hul ved den førstes Affpring fra Banden; Bricole-Stud, et Stud skraa rettet mod eet Punkt for ved Afprælningen at ramme et andet, Prælstud.

Brig, en, en Tomaster med høiere Bagmast.
Brigade, en, en større Hærafdeling, bestaaende af flere Regimenter eller Bataillonev, som staaer under en egen Anfører, der kaldes: Brigade-General, Brigadier (brigadjeh) eller Brigadeer.
Brigand (brigang), en, Stratenrøver.
Brigantine, en, et letseilende, mindre Krigsskib.
brillant (briljang eller briljant), glimrende, glindsende; udmærket; Brillant (briljant), en, en skinnende, glimrende Diamant; brillere (briljere), glimre, glindse, funkle.
Brioche (briosch), en, Smørkage af fiint Meel.
Brise, en, en jævn Søvind.
Britannia, det gamle Navn paa England; Brite, en, Englænder; britisk, engelsk.
Britinianere, pl. en Green af Augustinermunkeordenen, der udmærker sig ved en overordentlig streng Ordensregel.
Brocanteur (brokangtøhr), en, Kunsthandler.
Brocat, Brocade, et, Silketøi med indvævede, ophøiede Sølv- eller Guldblomster.
Broccoli, en, et Slags Kaal fra Italien.
Broche (brosch'), en, et kort Spyd; Brystnaal for Damer.
brochere (broschere), hæfte (en Bog); Brochure (broschyr'), en, Hæfte, Hæfteskrift, Flyveskrift.
brodere, udsye, sye med ophøiet Syning; Broderie, et, Udsyning, ophøiet Syning.
Broder Jonathan, et Ogenavn for Nordamerikanerne.
Brohk, et, stærkt Skibstoug.
Bromatologie, en, Læren om Næringsmidlerne.
Bronce (brongs), en, Metalblanding af Kobber, Tin og Zink; Klokkemetal, Kanonmalm; broncere, overtrække med Malm, give Malmfarve.
Bronchier, pl. Luftrørets Forgreninger gjennem Lungerne; Bronchitis, en, Betændelse i Luftrørets Forgreninger.
Bronze s. Bronce.
Brouillard (bruljahr), en, Kladdebog, hvori alle Handelsforretninger foreløbig optegnes.
brouillere (bruljere), gjøre uenig; forstyrre, forvirre; brouillere sig, komme i Uenighed; Brouillerie (bruljerih), et, Uenighed, Trætte.
Brouillon (bruljong), en, Udkast til en Tegning, til en Afhandling, Concept.
Brownister, pl. en Green af Puritanersecten i England (efter Stifteren Robert Brown).
Brumaire (brymæhr), en, i den franske Revolutionskalender Maaneden fra 22 October til 22 November.
Brunelle, s. Prunelle.
Brunet (brynæh) og Brunette (brynætte), en, en Person med bruunlig Ansigtsfarve eller Haar; brunet, bruunlig af Ansigtsfarve, bruunhaaret.
brusque (brysk), opfarende, hæftig; trodsig.
brutal, grov, plump, raa, udannet; Brutalitet, en, Raahed, Plumphed.
Brutto, en, Vægten paa Handelsvarer tilligemed deres Emballage (Indpakningsgjenstand); Brutto-Indtægt, Indtægten uden Fradrag af de medgaaende Omkostninger.
Bubon, en, pl. Buboner, Lyskebylder af venerisk Beskaffenhed.

Bucciniter, pl. et Slags forstenede Snegle.
Bucentaur, en, i Mythologien: et Uhyre, der var halv Menneske, halv Tyr; ogsaa det Skib, paa hvilket fordum Dogen i Venedig seilede ud og kastede en Ring i det adriatiske Hav, som Symbol paa hans Formæling med og Herredømme over Havet.
Bucephalus, en, Alexander den Stores Yndlingshest.
Buckskin (bykskin), Bukkelæder, et Slags fiint, smalt, stærkt kippret Klæde.
Buddha, en indisk Gudbom; **Buddhaïsmus**, en, denne Gudboms Dyrkelse og Religionssystem; **Buddhaïster**, pl. Tilhængere af Buddhaismen.
Budget (bydschet), et, Statsregnskab, Overslag over de sandsynlige Statsindtægter og Udgifter.
Buffet (byffæh), en, Skjenkebord.
Buffo, en, komisk Bassanger.
bugsere, tage Skibe paa Slæbetoug.
Bugspryd, **Bovspryd**, et, den skraaliggende Formast paa Skibe.
Buiser (bøiser), pl. smaae Fartøier til Sildefangst (i Holland).
bukolisk, idyllisk, Hyrde-.
Bularchos, en, Formand for Raadet i det gamle Athen.
Bull, en, Tyr, Stud; **John Bull** (Dschon bull), Ogenavn for Almuen i England.
Bulldog, en, Bulbider.
Bulla eller **Bulle**, en, pavelig Forordning; **Bulla aurea**, den gyldne Bulle, den i Aaret 1356 af Keiser Karl den Fjerde givne Rigslov angaaende en romersk Konges Valg og Kroning, samt Kurfyrsternes og de øvrige Rigsstænders Rettigheder og Pligter.
Bulletin (bylletæng), en, Dagsberetning.
Bullion (buljen), en, Guld- eller Sølvbarrer.
Bureau (byroh), et, Skriverstue, Embedscomptoir, en Green af Statsbestyrelsen, hvori Sagerne ledes og afgjøres af en Overbestyrer, der kaldes Bureauchef; **Bureaukratie**, et, Embedsmændsherredømme; **Bureaukrat**, en, En, der ynder Embedsmændenes vilkaarlige Herredømme; **bureaukratisk**, som angaaer Bureaukratiet.
Burker (borker), En, som kvæler eller brukner Mennesker for at sælge Ligene til Anatomer (saaledes benævnet efter den første Forbryder af dette Slags, Burke).
burlesk, **burlesque**, snurrig, pudseerlig, naragtig.
Burnus, s. Haik.
Bursch, en Benævnelse paa Studenterne ved de tydske Universiteter; **burschikos**, studentermæssig.
Bushel (buschil), en, et engelsk Kornmaal.
Buste (byste), en, et Billede, som fremstiller Hoved, Bryst og Skuldre af et menneskeligt Legeme; Brystbilled.
Byssus, en, fiint ægyptisk Lærred.
Byzantinere, pl. Historieskrivere og Mynter fra det byzantinske (græske) Keiserdømmes Tid; **byzantinsk**, som angaaer det græske eller østromerske Keiserdømmme.
Bönhas, en, Fusker i en borgerlig Næringsvei.
Børs, en, Pengepung; Forsamlingshuus for Kjøbmænd.

C.

lle de Ord, som mangle her under C, maae søges under K).

: som romersk Tal 100 (cen-
ved Varmeangivelser betyder
elsius, f. Ex. 30 ° C = 30
: efter Celsius; c. = cum;
circa; Cand. = Candida-
ap. og Capit. = Capitu-
cf. ell. cfr. = confer;
= Compagnie; Comp. og
r. = Comparativus; Comp.
mpos. = Compositum;
= Conjugation, Conjunc-
Conjunctiv; cresc. = cre-
; Crt. ell. Ct. = Courant;
= Centner, f. disse Ord.
ob), en, engelsk Eenspænder-

en, Rænker; ogsaa en Maade
ge Kortene paa for at bringe
at gaae op; Cabaleur (ka-
, en, Rænkesmed; cabalere,
ere, smede Rænker.
o (kavaljero), en, spansk
.
os, en Art spansk Uld.
en, Hytte, lille Kahyt paa
Skibe.
s (kabanjos), pl. et Slags
.
(kabaræh), en, Værtshuus,
stue; Kaffe- eller Theebakke.
et, lille Værelse, Sideværelse,
en Fyrstes Regjeringsraad,
de af Ministrene og fyrste-
rsoner, hvorefter Regjeringen
lbes Cabinettet; Natur-
Kunst- og Myntsamling; det Sted,
hvor samme opbevares; Cabinets-Ordre, en umiddelbar landsherrelig Anordning; Cabinets-Spørgsmaal, et vigtigt Statsanliggende, hvis Antagelse eller Forkastelse af Landets repræsentative Forsamling har Indflydelse paa et Ministeriums Vedbliven eller Aftrædelse; Cabinets-Stykke, Pragtstykke, Sjældenhed i en Kunstsamling.

Caboose (kabuhs), en, Skibskjøkken.

Cabotage (kabotahsch'), en, Kystfart, Kysthandel.

Cabriolet (kabriolæh), en, en let Eenspændervogn med to Hjul.

Cacao, en, Bønne af det vestindiske Cacaotræ, hvoraf Chocolade tilberedes.

caché (kascheh), hemmelig, skjult.

Cache-desordre (kahsch desord'r), en, en Kurv eller Æske, ophængt paa Væggen og bestemt til at gjemme kvindelige Haandarbeider og smaae Pyntesager i.

Cachemir ell. Caschemir, et Slags fiint, klædelignende Tøi; Cachemir-Shawl (kaschmihr-schal), et meget fiint og kostbart indisk Tørklæde.

cachere (kaschere), fortie, fordølge; cachere sig, forstille sig; Cachette (kaschett'), en, hemmeligt Skjul.

Cachet (kaschæh), et, Segl, Signet.

Cachot (kaschot), en, underjordisk, mørkt Fængsel.

Cachucha (kadschudscha), en, spansk Dands med Castagnetter.

Cacique, en, Overhoved hos de Vilde i Amerika.

Cactus, en, en fra Sydamerika stammende Ziirplante med røde Blomster.

Cadaver, et, Liig, dødt Legeme, Aadsel.

Cadeau (kadoh), en, lille Venskabsforæring.

Cadeliter, pl. en muhamedansk Sect, som sammenblander Muhameds og Christi Lærdomme og beflitter sig paa en stoisk Ligegyldighed.

Cadence (kadangs'), en, (i Musiken) Slutningsløb; velklingende Fald ell. Slutning i Talen; (i Dands) Tact.

Cadet, en, ungt Menneske, der opløres til Officeer; Cadet-Skole, Cadetacademie, Opdragelsesanstalt for Cadetter.

Cadi, en, tyrkisk Dommer.

Cadmia, Galmeie (et Farvestof).

Cadran, en, Solskive; Uhrskive.

Cadre (kader), en, Ramme, Indfatning; Stammen af et Regiment.

caduc, affræftet, brøstfældig; inddraget; ubrugbar.

Caduceus (kaduce-us), en, Mercurs bevingede Slangestav.

Café, en, Kaffehuus; Cafetier (kafetjeh), en, Kaffeskjænker; Cafetière (kafetjæhr'), en, Kaffekande; Caffein, et, det bittre Kaffestof.

Caffila, en, et stort Selskab af Reisende i Ostindien.

Cagot (kagoh), en, Hykler, Skinhellig.

Caic eller Caique (kaihk), en, en Slags Schaluppe, især med Galeislaver.

ça ira (sa ira), det maa gaae! (Begyndelsesordene af en fransk Revolutionssang).

Caisson (kæsong), en, Rustvogn.

cajolere (kascholere), kjærtegne, smigre for.

Calabreser, pl. Beboere af Calabrien i Nedreitalien.

Calamiter, pl. forstenede Rørværter.

Calamitet, en, Nød, Elendighed, Ulykke, Uheld.

Calander, en, Rulle til at rulle Tøi paa.

calando, aftagende, hensvindende.

Calcider, pl. kalkagtige Legemer.

Calcant, en, Bælgetræder ved et Orgel.

Calcination, Calcinering, en, Forkalkning; calcinere, forkalke, brænde til Kalk; Calcium, et, Kalkjordens metalliske Grundstof.

Calcul (kalkyhl), en, Regning, Beregning, Overslag; Mellemværende; Calculation, en, Beregning, Udregning; Calculator, en, Regnskabsfører; calculere, beregne.

Calculus, en, Steen; Blæresteen, Nyresteen.

caldarisk Erts, en Metalblanding, som ligner Guld.

Caldarium, et, Værelse til varmt Bad; Drivhuus.

Calebasse, en, Flaskegræskar; et deraf forfærdiget Drikkekar.

Caledonien, det gamle Navn paa Skotland; Caledonier, en, Skotlænder.

Calefactor, en, Fyrbøder; Calefaction, en, Opvarming.

Calembour (kalangbuhr), en, sindrigt Ordspil.

Calender, en, Fortegnelse over Aarets Maaneder og Dage, Solens og Maanens Op- og Nedgang m. m., Tidsangiver; Stats-Calender, en Bog, som indeholder en Fortegnelse over Statens Embeder og de i samme ansatte Personer m. m.; Calendæ, pl. i den romerske Tidsregning: den første Dag i hver Maaned.

Calico, **Callico**, et, ostindisk Bomuldstøi.

Calin, en chinesisk Blanding af Bly, Tin og Kobber.

Callositet, en, Hudforhærdelse, haard Hud; **callös**, tykhudet; **Callus**, en, haard, hornagtig Hud.

calmere, berolige, stille, lindre.

Calmuk, et, tykt, langhaaret Klæde.

Calo, (i Kjøbmandssproget) Mangel i Vægten.

Calorimeter, et, Varmemaaler.

calorisk Maskine, en Maskine, ved hvilken den bevægende Kraft frembringes ved Opvarming af den atmosphæriske Luft.

Calotte (kalot), en, et Slags Hovedbedækning, Myze; **Calot-Skee**, en Skee til at øse op med.

calquere (kalkere), tegne igjennem; efterligne en Tegnings Omrids igjennem Oliepapir.

Calumet (kalymæh), en, et Slags Tobakspibe; hos de Vilde i Amerika: Fredspibe.

Calumniant, en, Bagvasker; **Calumnie**, en, Bagvaskelse, falsk Beskyldning; Bespottelse; **calumniere**, bagvaske, beskylde, beskylde falskelig; **calumniare audacter, semper aliqvid haeret!** bagtal kun rask, der hænger altid Noget ved! **calumniös**, bagvaskende.

Calvarie-Bjerget, forhen **Golgatha**, Retterstedet udenfor Jerusalem; hos Katholikerne: Valfartsbjerg, lille Høi med et Kors paa, til hvilket de valfarte i Fasten.

Calville, en, et Slags Æbler.

Calvinismus, en, Calvins Lære; **Calvinist**, en, Tilhænger af Calvins Lære, Reformeert.

Camail (kamalj'), en, kort Bispekaabe; en moderne Damehalvkaabe

Camaldulensere, pl. en Munkeorden.

Camaraderie, et, Stalbroderskab; Fortrolighed.

Camarilla (kamarilja), en, de indflydelsesrige Favoriter, der nærmest omgive Fyrstens Person og ofte have en skadelig Indflydelse paa Statsforvaltningen.

Cambio, en, Vexel, Vexelbrev; **Cambio-Conto**, en, Vexelregning; **Cambial-Ret**, Vexelret.

Cambrik, et, Kammerdug, fiint Traadlærred.

Camee, en, en skaaren Ædelsteen, hvis ophøiede Figur har en anden Farve end Grunden; enhver skaaren Steen med ophævede Figurer.

Camelot, et, Tøi forfærdiget af Kameelgedens Haar.

Camera lucida, et, et optisk Instrument, sam har den Forbeel, at den Gjenstand, der skal afbildes, ikke trænger til Solens Lys; **Camera obscura**, et, en med Speile udlagt mørk Kasse, der har en med et linsedannet Glas forsynet Aabning, ved hvis Hjælp de Gjenstande, som ere udenfor, afbildes i formindsket Størrelse og let kunne tegnes efter.

Cameralist, en, En som er kyndig i Statshuusholdningen; Embedsmand i denne Forvaltningsgreen; **Cameralistik**, en, Læren om Statshuusholdningen; **cameralistisk**, som angaaer Statshuusholdningen.

Camisol, en, Livstykke.

Campagne (kampanje), Roms Omegn.

Campagne (kangpanje), en, Landet; Landgods; Felttog; **à la campagne**, paa Landet; landlig.

Campane, en, den bageste Deel af et Skib ovenover Kahytten; **Campan-Flag**, Flaget paa Skibets Bagstavn.

Campechetræ (kampetschetræ), Blodtræ, Blaatræ.

campere, ligge i Leir.
Camphin, en, renset Terpentinolie, der anvendes som Belysningsvædske.
Campoy, en, en Sort fiin Thee.
Campus Martius, Marsmarken ved Rom.
Camöner, pl. Muserne.
Canaille (kanalje), en, den lave Pøbel, Pak; liderligt Fruentimmer; en Skjelm; canaillös, slet, lumpen, nederdrægtig.
Canal, en, Rør, Rende; Vandledning; en ved Kunst anlagt Flod i det Indre af et Land til Seilads.
Canapé, en, Løibænk, et Slags Sopha.
Canariesect, en, en sød Viin fra de canariske Øer.
Canaster, en, bedste Slags Røgtobak, Kurvtobak (af det spanske Ord Canaster, Kurv, hvori den forsendes).
Cancan (kangkang), en, Støi; en vild, usædelig Dands; cancanere, dandse Cancan.
Cancellarius, en, Kantsler, Seglbevarer; Regjeringspræsident; (ved et Universitet) en fyrstelig eller anden høi Person, under hvis Beskyttelse det staaer; Cancellie, et, øverste Justitscollegium; Cancellie-Stiil, den Cancellierne egne Skrivemaade; Cancellist, en, Skriver eller Fuldmægtig i et Cancellie.
Cancer, en, Kræft (en Sygdom); Stjernebilledet Krebsen; Cancriter, pl. forstenede Søkrebs; cancrös, kræftagtig (om Bylder).
Candelaber, en, stor Armstage, Lysekrone.
Candelarius, en, Kjærtebærer.
candere, oversukkre, overtrække med Sukker.
Candidat, en, En som har underkastet sig Examen i et Fag og er beføiet til at søge et offentligt Embede; ogsaa En, der søger visse andre Stillinger; Candidatus ministerii, En som efter aflagt Prøve kan søge geistligt Embede; Candidatur, et, Embedsberettigelse.
Candis, Candis-Sukker, renset, crystalliseret Sukker; candisere, overtrække med renset Sukker.
Candle-Coal (kænnelkohl) eller Kannel-Kul, et Slags fiin engelsk Steenkul.
Canevas, Cannevas (kanevah), et, et Slags aabent Tøi, paa hvilket der indsyes allehaande Mønstre; Grundrids, Udkast.
cannelere, rifle, fure, pløie Render i (Brædder); cannelerede Søiler, Søiler, hvis Skaft har lodrette Furer eller Rifler.
Cannibal, en, grusomt, vildt Menneske, Menneskeæder; cannibalsk, grusom, vild.
Canoe, Canot (kanoh), en, et Fartøi af Bark eller af en udhulet Træstamme hos de Vilde.
Canon, en, Lineal, Tungen i Vægtskaalen; Regel, Rettesnor; Kirkelov; en bestemt, fastsat Afgift af Grundeiendomme til Grundherren; en Kjedesang; canonisk, forskriftsmæssig; overeensstemmende med Kirkeloven; tjenende som Rettesnor; aabenbaret; canoniske Bøger, de Bøger af Bibelen, som man tillægger en guddommelig Oprindelse og gyldig Beviiskraft; canonisk Ret, Kirkeret; canoniske Straffe, Straffe, som Kirken kan paalægge; Canonicat, et, Domherre-Embede; Canonicus, en, Kannik, Domherre, Stiftsherre; Canonisation, en, Optagelse blandt Helgene; canonisere, erklære for en Helgen.
Canopus, en, pl. Canoper, ægyp-

Afgudsbilleder i Skikkelse af
ker med Hoved og Fødder.
el, som kan synges; cantabile,
:nde, som skal foredrages syn-
:.
elle, en, den høieste Stræng paa
trængeinstrument.
e, en, et større, især religiøst
gnummer; ogsaa fjerde Søndag
Paaske.
rice, en, Sangerinde.
um canticorum, et, Sangenes
g, Salomons Høisang.
ler (kantiljer), pl. snoede Guld-
Salvtraade.
e, en, Feltflaske, Flaskefoder.
a (kantong), et, Kreds, District;
nkelte Fristater i Schweiz; can-
re, holde Leir, være indqvar-
i en vis Omkreds i Stæder og
sbyer; Cantonnement (kan-
'mang) og Cantonnering, en,
pers Indqvartering i Stæder
andsbyer.
', en, Sanger, Forsanger, især
sanger.
ne, en, en lille Sang.
schouk ell. Kautschuk, det
ikanske Navn paa Viskelæder
Gummielasticum.
t, Forbjerg, især det gode Haabs
ierg.
e (kapabel), duelig, istand til;
citet, en, Dygtighed, Duelig-
Fatteevne; Rummelighed; Ca-
eter, pl. dygtige Hoveder,
ge Folk.
et, lille Bikirke, Bedehuus; en
ning af Tonekunstnere; Capel-
:r, en, Directeur for en saadan
ning.
n, en, Huuspræst, Hjælpepræst;
llani, et, Capellans Embede og
:l.
re, luttre ædle Metaller.

Caper, en, en med Fuldmagt forsynet Fribytter; ogsaa det Skib, han fører; Caper Brev, et, Fuldmagt til at bemægtige sig fjendtlige Skibe; Caperi, et, Fribytteri; capre, opbringe, tage et fjendtligt Skib; bemægtige sig ved List, bortsnappe.
capere, fatte, begribe, forstaae.
Capigi-Baschi (kapidschi baschi), en, Forstander for Dørvogterne i Serailet.
Capillar-Rør, et, Haarrør, tynde Glasrør med en meget fiin Aabning i den ene Ende; Capillar-Kar, Haarrørskar i Menneskets og Dyrenes Legeme.
Capitain, en, Høvidsmand, Befalingsmand over et Compagni Soldater eller over et Skib; ogsaa Anfører for en Røverbande.
capital, fortrinlig, udmærket; hovedsagelig, Hoved-; Capital-Forbrydelse, en Forbrydelse, som straffes med Døden; Capital-Straf, Livsstraf.
Capital ell. Capitæl, en, Knappen, Hovedet paa en Søile.
Capital, en, Hovedsum; Hovedformue; rede Penge; Capitalisation, Capitalisering, en, Beregning, Udbetaling af en Capital efter Renterne; capitalisere, beregne Capitalens Beløb efter en vis Rentefod; Capitalist, en, en rig Mand, der lever af sine Renter.
Capitana, en, Admiralskib, Hovedskibet i en Flaade.
Capitel, et, Afsnit, Afdeling af en Bog; Materie, Gjenstand for en Samtale; et Samfund af Personer, som høre til et geistligt Selskab eller til en Ridderorden; Capitels-Taxt, Taxt for Kornvarer med Hensyn til Beregningen af Tiender og Skatter, hvilken aarlig sættes i hvert Stift.

Capitolium, et, Hovedborg i det gamle Rom.

Capitular, en, Domherre, Stiftsherre.

Capitularier pl. de frankiske Kongers Love, Kirkesager angaaende.

Capitulation, en, en Fæstnings Overgivelse til Fjenden under visse Betingelser; de ved en saadan Overgivelse fastsatte Betingelser; en Soldats Overeenskomst med den hvervende Officeer angaaende Tjenestetid, Haandpenge m. m.; capitulere, underhandle om Overgivelse og overgive sig paa visse Betingelser efter Overeenskomst; (om Soldater) forpligte sig til en forlænget Tjenestetid; capitulere med sin Samvittighed, søge at dysse sin Samvittighed i Søvn med Skingrunde.

Capitæl, s. Capital.

Caponière (kaponiæhr'), en, en bedækket Gang i en Fæstnings Løbegrave.

capores, gaae capores, gaae til Grunde.

Capot (kapoh), en, Regnkappe, Reisekappe med Hætte.

Capotage (kapotahsch'), en, den Kunst at udmaale den Vei, et Skib har tilbagelagt til Søes.

Capriccio (kapritscho), en, (i Musiken) fri Phantasi.

Caprice (kaprihs'), en, Egensindighed, Lune, Grille; Capricer, pl. Luner, Nykker; capriciös, egensindig, stivsindet, lunefuld.

Caprioler, pl. Bukkespring, Krumspring; bumme Streger.

Capsel, en, Foderal, lille Kasse; Frøhuus.

Captatio benevolentiae, en, Anmodning om gunstig Opmærksomhed eller Overbærelse, Undskyldning.

Captur, en, Hæftelse, Fængsling, Fangst.

Capuce, en, Kabuds, lodden Hue; Hætte paa en Kaabe eller Kappe til at trække over Hovedet; Munkehætte; Capucinere, pl. Hættemunke, en Green af Franciskanerordenen.

Capudan-Bascha, Storadmiral for den tyrkiske Flaade.

caput, itu; fordærvet; ødelagt; tabt, afkræftet.

Caquet (kakæh), en, Snak, Sludder, Brøvl.

Carabine, en, kort Rytterflint, kort Gevær; Carabinier (karabinjeh), en, let Rytter.

Caraca ell. Caraque, en, et Slags spanske og portugisiske Skibe.

Caracole, en, en Rytters hurtige Svingning med Hesten.

Caraffe, en, en sleben Bordflaske.

Caragoli, smaa venetianske, brogede Muslingskaller, som anvendes til et eget Slags Mosaik.

Caraiber, pl. en Indianerstamme i Sydamerika.

Carambolage (karambolahsch'), en, Spilleballens Sammenstød med to eller flere Baller; carambolere, ramme to eller flere Baller med Spilleballen; støde sammen med, rage uklar med.

Caramel, et, bruunt Candissukker; Brystsukker.

Caravane, en, et Selskab af flere Reisende, især i Østerlandene; Caravanserai, et, et stort østerlandsk Herberge for Reisende.

Caravelle, en, et hurtigseilende Skib med trekantede Seil.

Carbon (karbong), et, Kulstof; Carbonisation, en, Brænden til Kul; carbonisere, brænde til Kul.

Carbonnade, en, ristet Kjød, Ribbeenssteg.
Carbonaro, pl. Carbonari, Kulsvier; Navnet paa et hemmeligt, politisk Selskab i Italien, især i Neapel, hvis Øiemed gik ud paa at forene alle italienske Stater til en eneste Fristat; ogsaa Navnet paa Medlemmerne af dette Selskab.
Carbunkel og Carfunkel, en, et Slags ondartet Byld.
Carcan (karkang), en, Halsjern, Gabestok; ogsaa et Slags Damehalsbaand.
Carcasse, en, Beenrad; Skrog af et Skib paa Stabelen; en Form af Metaltraad eller Vire til qvindelig Hovedpynt.
Carcer, et, Fængsel, især Universitetsfængsel.
Carcinom, et, Kræftbyld; carcinomatös, kræftagtig.
Cardinal, en, den fornemste catholske Geistlige næstefter Paven; en Drik af Viin, Pommerantser og Sukker; i Sammensætninger: den, det fornemste, vigtigste, Hoved-, f. Ex. Cardinaldyder, fornemste Dyder; Cardinaltal, Hovedtal eller Grundtal; Cardinal-Collegium, et, Pavens øverste Stats- og Kirkeraad.
caressant (karessang), kjærtegnende, indsmigrende; Caresse, en, indsmigrende Kjærtegn; caressere, kjærtegne, smigre for.
Carette, en, ostindisk Skildpadde; fineste Slags Skildpadde.
Carfunkel, en, en høirød Rubin.
Cargador, en, Skibsmægler, Skibsbefragter, Kjøbmand paa et Koffardiskib, der besørger Salg af Ladning og Indkjøb af Retourladning; ogsaa Cargo, og naar der paa større Skibe er to saadanne, kaldes den fornemste af dem Supercargo; Carga eller Cargaison (kargæsong), en, Skibsladning, Fragt.
Caricatur, en, Vrængebillede; carikere, fordreie, overdrive.
caricere, overlæsse, belaste med Vexler.
Caries, en, Beenedder; cariös, angreben af Beenedder; (om Tænderne) ormstukken.
Caritas, en, christelig Kjærlighed til sin Næste.
Carlin, en, lille neapolitansk Sølvmynt; Carlino, en, sardinsk Guldmynt (omtr. 20 Rd.)
Carlist, en, (i Spanien) Tilhænger af Don Carlos, den i 1833 afdøde Kong Ferdinand den Syvendes ældste Broder, som gjør Paastand paa Thronen.
Carlsd'or, en, brunsvigsk Guldmynt (omtr. 8 Rd.)
Carmagnole (karmanjole), en, en under den franske Revolution yndet Dands med Sang.
Carmeliter, en, en Munk af Carmeliterordenen, saaledes kaldet efter Bjerget Carmel i Asien; Carmeliterinder, Nonner af samme Orden.
Carmen, et, pl. Carmina, Digt, Leilighedsdigt.
Carmin, en, høirød Farve (tilberedt af Cochenille); carmosin, høirød.
carmousere (karmuschere), indfatte en større Ædelsteen med en Krands af mindre.
Carnage (karnahsch), en, Blodbad, Slagteri.
Carnation, en, Kjødfarve i et Maleri.
Carnaval ell. Carneval, et, Tiden fra Helligtrekonger til Askeonsdag; Fastelavnsløier; Fastelavnsmaskerade.
Carneol, Carniol, en, en Halvædelsteen af rødlig Farve.

Carnet (karnæh), en, Reisehaandbog for Kjøbmænd.
Carnies ell. Carnis, en, Gesims-krands.
Carnifex, en, Skarpretter, Bøddel; Carnificin, et, Pinekammer, Torturkammer.
Carnivora, pl. kjødædende Dyr.
Carnositet, en, kjødagtig Svulst; carnös, kjødagtig, kjødfuld.
Carolin, en, en Guldmynt (omtrent 9 Rd.)
Carolina, Keiser Karl den Femtes Criminal-Lovgivning.
Caroline, en, et Slags Billardspil; ogsaa Benævnelse paa en af Ballerne i dette Spil.
Carolingere, pl. Regenterne af Keiser Karl den Stores Æt.
Carosse, s. Carrosse.
Carotte, en, Gulerod; en Tobaksrulle, som raspes til Snuustobak.
carpere, dadle, hovmestrere.
Carpette (karpett), Paklærred.
Carragheen-Chocolade, Chocolade med islandsk Carragheen-Mos i.
carrarisk Marmor, kostbart Marmor fra Carrara i Italien.
Carré ell. Quarré, en, Fiirkant; fiirkantet Slagorden; (i Piquet) fire Spil i Rad; carreert, tærnet, rudret; Carreau (karroh), en, en skjæv Fiirkant med lige store Sider; Ruder i Kortspil.
Carri, Carry, en, et Slags ostindisk Kryderi, der især bruges til at sætte paa Sauce.
Carrière, en, Løbebane; en Hests hurtige Løb.
Carrik, en, en Ridekappe med flere Kraver.
Carriol, en, let tohjulet Vogn.
Carronade, en, et Slags kort Kanon, især brugelig paa Skibe.
Carrosse, en, Stadskarreet.
Carroussel (karrussel), et, Ridderspil; en Dreiegynge med smaae Vogne og Træheste.
Carta bianca ell. Carta blanca ell. Carte blanche (kahrt blangsch), et, ikke udfyldt Fuldmagt; uindskrænket Fuldmagt.
Carte, et, Kort, Landkort, Søkort; Spillekort; Carte de partie, s. Certepartie; cartere, indføre paa en Liste.
Cartel, et, Forlig mellem Stater om at udlevere Overløbere, Fanger o. s. v.; cartelmæssig, overeensstemmende med Forliget; Cartel-Skib, Krigsskib, som overfører to krigsførende Magters udvexlede Fanger.
Cartesianske Djævle, smaae hule Glasdukker, der ere indrettede saaledes, at de ved vexlende Tryk paa den i dem indsluttede Luft synke ned eller hæve sig iveiret i en med Vand fyldt Glascylinder, i hvilken de svømme.
cartilaginös, brusket, bruskagtig.
Cartisane, en, Silke-, Guld- eller Sølvtraade, opviklede paa Kortstrimler, til Brodering.
Carton (kartong), en, Pap; Papæske, Mappe til at lægge Tegninger i; Udkast til en Tegning, Afrids; løst Indbinding af en Bog; Cartonnage (kartonnahsch'), en, Paparbeide; cartonnere, hefte eller indbinde løseligt i Papbind.
Carunkel, en, Kjødudvæxt, dødt Kjød i Saar; Carunculæ lacrymales, pl. Taarekjertlerne.
Casaque (kasak'), en, Reisefrakke, Ridekjole; Casaquin (kasakæng), en, kort Overkjole, Huusfrakke.
Casa sancta, Marias hellige Huus i Loretto.
Cascade, en, Vandfald.

e, en, bombefast Hvælving
n Fæstnings Vold.
en, stor offentlig Bygning
)else for et stort Antal Sol=
casernere, indlægge i Ca=

et, et Slags fiint Halv=

n, Navnet paa et sluttet Sel=
paa sammes Forsamlingssted;
s Kortspil.
kast'), en, Hjelm af Jern,
ue.
en, en Mandsfolkehue af Læ=
ede o. s. v.
;asse, en, Pengekiste; Be=
z af rede Penge; ved Cassa,
ige; betale per Cassa, be=
tant, i rede Penge; Cassa-
og, hvori Indtægter og Ud=
rede Penge indføres; Cas-
en, Casseførrer, Casseforval=
som modtager og udbetaler
ved en offentlig eller privat
ing.
Rødløgn.
., en, Tilintetgjørelse, f. Ex.
rspenge; Forkastelse, Under=
: af en underordnet Rets
Afsættelse fra et Embede;
ons-Ret, en Overret, der
hæve en Underrets Dom;
:, tilintetgjøre; forkaste, vrage,
for ugyldig; afsætte fra et
.
e, en, Stegepande, Brade=

tter (kastanjetter), pl. smaae
ker, der holdes i Haanden og
til at slaae Tact med un=
adsen.
r, pl. Muserne, saaledes be=
: efter den castaliske Kilde
)en af Bjerget Parnas.
et, en lille Fæstning, anlagt

ved en større eller ved en Stad; Borg; Skandsen paa et Krigsskib; Castellan, en, Borgfoged, Slots=forvalter eller Opsynsmand.
Castigation, en, Tugtelse, Revselse; castigere, tugte, revse.
Castrat, en, Gilding; Castration, Castrering, en, Gildning, Mand=dommens Berøvelse; castrere, gilde.
Castrum doloris, en Tribune, paa hvilken et fyrsteligt Liig fremlægges til Skue.
casual, foranlediget ved en vis, be=stemt Leilighed, Leiligheds=, f. Ex. Casual-Prædiken, Leiligheds=Præ=diken; Casualismus, en, Læren om, at alle Ting og Begivenheder ere Tilfældets Værk.
Casuistik, en, Læren om at løse Sam=vittighedsspørgsmaal; Læren om at benytte Spidsfindigheder; casui-stisk, som hører til Samvittigheds=tilfælde; Casuistiker, Casuist, en, En som forstaaer at løse Samvit=tighedsspørgsmaal og rigtigt at an=vende de moralske Grundsætninger.
Casus, en, Tilfælde, Hændelse; Be=givenhed; Omstændighed; (i Gram=matiken) Bøiningsendelse; Casus belli, Anledning eller Grund til en Krigs Udbrud; Casus criticus, et vanskeligt, misligt Tilfælde; Casus foederis, et Tilfælde, paa hvilket en Overeenskomst, en Tractat bli=ver at [illegible]vende; Casus mixtus, et Tilfælde af blandet Beskaffenhed, hvor der kan siges meget baade for og imod.
catere, presse Klæde, give det Glands.
Cauchemar, Mare, Mareridt.
Causa (kavsa), en, Grund, Aarsag, Anledning, Øiemed; Sag, Retssag, Proces; honoris causa, for Ærens Skyld; causa proxima, den nær=meste Aarsag; causal, aarsagelig,

begrundende; Causal-Nexus, Causal-Forbindelse, aarsagelig Sammenhæng eller Forbindelse ved Aarsag og Virkning; Causal-Forhold, gjensidigt Forhold mellem Aarsag og Virkning; Causalitet, en, Aarsagelighed; Anledning.

Causes celèbres (kohs' selæbr'), pl. mærkværdige Processer, der gjøre Opsigt.

Causeuse (kosøhs'), en, en Sopha, der er indrettet saaledes, at to Personer kunne sætte sig i den fra de modsatte Sider med Ansigtet mod hinanden.

Cautel (kavtehl), en, Forbehold, retslig Forsigtighedsregel.

Cauterisation, en, (i Lægekunsten) Brænden med et gloende Jern eller med Ætsmidler; cauterisere, brænde med et Ætsmiddel; Cauterium, et, et Ætsmiddel.

Caution, en, Borgen, Sikkerhed, Pant; cautionere, gaae i Borgen, indestaae for, sige god for; Cautionist, den som gaaer i Borgen for en Anden.

Cavalcade, en, et prægtigt, glimrende Optog til Hest.

Cavalerie, et, Rytteri, Hestfolk; Cavalerist, en, Rytter, Soldat til Hest.

Cavalier ell. Cavaleer, en, Adelsmand; Hofmand; Herre; ledsagende Herre; dandsende Herre; Cavaliere servente, (i Italien) Ledsager, Beskytter af gifte Koner, Huusven; cavalièrement (kavaljærmang), ridderlig; junkeragtig; herremæssig.

Cavatina, en, en lille kort Sang til at dandse efter.

Cavent, en, den, som gaaer i Borgen for en Anden; cavere, gaae i Borgen, indestaae for, sige god for; cavere sig, vogte sig, tage sig i Agt.

cavernös, svampet.

Caviar, en, saltet Fiskerogn.

Cavitet, en, Huulning, Huulhed; de tre store Caviteter i Legemet: Hovedskallen, Brystet og Bugen.

Caxtoner, pl. sjældne, i høi Priis holdte Bøger, som i det 15de Aarhundrede ere trykte af William Caxton i England.

Cayenne, en, bedste Farve som Trumf i Whistspil; et Slags stribet, halvsilke Sommertøi.

Cedent, en, den som aftræder Noget til en Anden, Overdrager; cedere, aftræde, afstaae, overlade; vige, give efter.

Cedille (sedilje), en, et lille Tegn under det franske c (ç), som tilkjendegiver, at c foran a, o og u skal udtales som s.

celebrere, feire, høitideligholde; Celebrering og Celebration, en, Høitideligholdelse; Celebritet, en, Høitidelighed, Festlighed; Berømthed, Navnkundighed; en berømt Mand, et berømt Navn.

Celeritet, en, Hurtighed, Gesvindighed.

Celle, en, et lille Kammer i et Kloster; en lille Huulning eller Afdeling, f. Ex. i Bikuber, Planter o. s. v.; cellulös, fuld af Celler.

Cellist (tschellist), en, Violoncelspiller.

Cement, et, Bindemiddel, Kit, Murerkit.

cendré (sangdreh), askefarvet, askegraa; Cendrillon (sangdriljong), en, Askepot.

Cenobit, en, Klosterbroder, Munk; Cenobium, et, Kloster.

Cenotaphium, et, Mindesmærke, Gravmonument paa et Sted, hvor den Afdøde ikke hviler.

censere, dømme, bedømme (især Bøger); anslaae, vurdere.

Censor, en, Bedømmer; offentlig Bedømmer af trykte Sager med Hensyn til Tilladeligheden af deres Udgivelse; Censorat, et, en Censors Embede; Censur, en, Bedømmelse af trykte Sager med Hensyn til Tilladeligheden af deres Udgivelse; Bedømmelse af skriftlige og mundtlige Examensprøver; censurere, bedømme, prøve.

Census, en, Skat, Afgift; Vurdering af en Borgers Formuesforhold for derefter at bestemme hans Valg- og Stemmeret.

Cent, centum, hundrede; pro cent, af Hundrede, for hvert Hundrede; en nordamerikansk Mynt = $^1/_{100}$ af en Dollar (omtr. 2 ß dansk).

Centaur, en, et fabelagtigt Væsen, halv Hest, halv Menneske.

Centenarius, en, en hundredaarig Olding.

Centesimal-Regning, Regning efter Hundrededele.

Centime (sangtihm), en, en fransk Mynt = $^1/_{100}$ af en Franc; Centimètre (sangtimæter), en, et fransk Maal = $^1/_{100}$ af en Mètre.

Centner, et, en Vægt af 100 Pund.

central, som hører til eller udgjør Middelpunktet, som udgaaer fra Middelpunktet; deraf: Central-Amerika, Mellemamerika; Central-Bevægelse, et Legemes kredsformige Bevægelse om et vist Punkt; Central-Bureau, Hovedcomptoir som Middelpunktet for en Forvaltningsgreen; Central-Formørkelse, en Formørkelse, ved hvilken det Midterste af Solen bliver formørket; Central-Kasse, den Hovedkasse, til hvilken Indbetalinger fra og Udbetalinger til de andre Kasser finde Sted; Central-Punkt, Midtpunkt; Central-Skole, Hovedskole for et District, Kredsskole.

Centralisation, en, Forening, Sammendragning; Centralisations-System, det politiske System, der søger at forene al Magt i een Haand som i et Midtpunkt; centralisere, forene, sammendrage paa eet Punkt.

Centrifugal-Kraft, en, den fra Midtpunktet bortstræbende Svingkraft hos et Legeme; Centripetal-Kraft, en, den henimod Midtpunktet stræbende Svingkraft hos et Legeme.

Centrum, et, Midtpunkt; det midterste Punkt i en Cirkel; Foreningspunkt; (i repræsentative Forsamlinger) de Medlemmer, der stemme med og for Ministrene.

centuplere, gjøre hundredfoldig; Centuplum, et, Hundredefold.

Centurie, en, en Skare eller et Antal af hundrede Soldater; Centurio, en, Befalingsmand over 100 Mand.

Cephalalgie, en, Hovedpine; Cephalitis, en, Hjernebetændelse.

Ceratum, Cerat, et, Voxplaster.

Cerberus, i Mythologien: en Hund med tre Hoveder, som bevogtede Indgangen til Underverdenen; streng Bevogter; uhøflig Portner.

Cercle (serkel), en, Kreds; Selskabskreds.

Cerealier, s. Ceres.

Cerebellum, den lille Hjerne; cerebral, som hører til eller angaaer Hjernen; Cerebrum, Hjernen, den store Hjerne.

Ceremonial, et, Forskrift om visse Skikkes Iagttagelse ved visse festlige Leiligheder.

Ceremonie, en, Skik, Brug; Kirkeskik; Festlighed; Pomp; Ophævelse, Omstændigheder; Væsen; Ceremoniel, et, et Indbegreb af alle Ceremonier

ved høitidelige Leiligheder; ceremoniös, høitidelig, festlig; overdreven høflig.
Ceres, Gudinden for Agerdyrkningen og Markfrugterne; ogsaa Navnet paa en Planet; Cerealier, pl. Ceres-festen hos de gamle Romere; ogsaa: Kornarter, Væxter med meelholdige Korn.
cerise-rødt, kirsebærrødt.
Certepartie, et, skriftlig Contract imellem Befragteren og Skipperen.
Certificat, et, Vidnesbyrd, Attest, skriftlig Fuldmagt.
Cerussa, Blyhvidt.
Cerutter, pl. et Slags Cigarer.
Cervelat-Pølse, Hjernepølse, Kjødpølse.
cessante causa cessat effectus, naar Aarsagen ophører, ophører ogsaa Virkningen.
cessere, ophøre, tage Ende.
cessibel, som kan afstrædes, overdrages; Cession, en, Afstrædelse, Overdragelse af en Rettighed.
c'est le premier pas, qui coute (sæ lø premieh pa, ki kuht), det er det første Skridt, der koster Møie, Overvindelse.
Cestus, en, Kamphandske hos de gamle romerske Nævekjæmpere.
Cetaceer, pl. Dyr af Hvalfiskearten.
cetera, det Øvrige, Resten; ceteris paribus, under ellers lige Omstændigheder.
Chabraque (schabrak'), en, Hestedækken, Sadeldækken, Skabrak.
chacun a son gout (schakyng a song guh), Enhver har sin Smag, Smagen er forskjellig.
Chagrain (schagræng) og Chagrin, en, Læder med Narv; adskillige Tøier med kornet Overflade; chagrainere, gjøre Læder kornet.
Chagrin (schagræng), en, Kummer, Græmmelse, Fortræd; chagrinere, krænke, bedrøve.
Chaine (schæhn'), en, Kjæde i Dands.
Chaise (schæhs'), en, Halvkarret; Vognstol; Chaise-longue (schæhs' long), en, et Slags udbolstret Sopha.
Chalcedon, en, en melkeblaa Halvædelsteen.
Chalif, s. Kalif.
Chalkographie, en, Kobberstikkerkunst.
Chalons (schalong), et, et Slags kippret uldent Tøi til Underfoer.
Chaloupe, s. Schaluppe.
Chaly (Schaly), et, et Slags fiint Tøi af Gedehaar.
chamarrere (schamarrere), bebræmme, besætte med Borter, baldyre.
Chambre (schangbr'), et, Kammer, Værelse; Afdeling af et Lands Folkerepræsentation; Chambre-garnie, et med Møbler forsynet Værelse til Udleining.
chamois (schamoah), rødliggunl; isabelfarvet.
Champagne (schangpanje), en, en skummende, brusende Viin fra Champagne i Frankerig.
Champignon (schangpinjong), en, spiselige Svampe.
Chamsin, en farlig Søndenvind i Ægypten.
Chamæleon, et, et Slags Firbeen, der kan skifte Farve; et ustadigt, vægelsindet Menneske.
Chance (schangs'), en, Lykketræf, Tilfældighed; muligt heldigt eller uheldigt Tilfælde, Sandsynlighed for eller imod Noget; Udsigt til; Vending i Tingene.
Chancre (schanker), en, kræftagtig, venerisk Byld.
Change (schangsch'), en, Tusk, Bytte; Forandring; changeant (schang-

schang), foranderlig, som spiller i forskjellige Farver; Changement (schangsch'mang), et, Forandring; Afvexling; changere (schangschere), forandre, skifte; spille i forskjellige Farver; falme.

Chanson (schangsong), en, Sang, Vise; Chansonnette (schangsonnette), en, lille Sang eller Vise; Chanterelle (schangterell), en, den fineste Stræng paa Violinen; Qvinten.

Chaos, et, Urstof, den uformede Masse, hvoraf Gud skabte Verden; Uorden, Forvirring; en forvirret Dynge, Masse; chaotisk, forvirret.

Chapeau (schapoh), en, Hat; Mandsperson, Herre; en Dames Ledsager, en dandsende Herre; Chapeau-bas (schapohbah), en, en Hat, der kan trykkes sammen og holdes under Armen.

Chapelet (schapelæh), en, Rosenkrands, Paternoster.

Chaperon (schaperong), en, Hjelmdække; en ung Dames Ledsagerinde.

Char a banc (schahr a bang), en, en aaben Vogn med Bænke paa Siderne.

Charade, en, Stavelsegaade.

Charakteer, en, Tegn, Skrifttegn; hemmeligt Tegn; Mærke, Kjendetegn; det Særegne ved en Ting; Eiendommelighed; Sindsbeskaffenhed, Tænkemaade; Fasthed, Sjælsstyrke; Vidnesbyrd om Dygtighed, Flid; Titel, Æresnavn; Charakteer-Maske, en Forklædning, som forestiller en bestemt Personlighed o. s. v.; Charakteer-Træk, Yttring af et Menneskes eiendommelige Tænkemaade; charakterisere, betegne, vise, udvise; Charakteristik, en, Betegnelse, Angivelse af det Særegne eller Eiendommelige ved en Person eller Ting; charakteristisk, særegen, eiendommelig; betegnende.

Charge (scharsch), en, Byrde; Fragt, Ladning; Embede, Stilling, Ærespost; Chargé d'Affaires, (scharscheh daffæhr), en, Forretningsfører, den som varetager den ene Stats Interesser hos den anden istedetfor en Gesandt; chargere (scharschere), (om Soldater) angribe, anfalde; bebynge, bebyrde; Chargering (scharschering), en, Angreb.

Charité (schariteh), en, Velgjørenhed; Veldædighed; et offentligt Hospital i Paris.

Chariter, Charitinder, pl. Gratierne, Skjønhedens Gudinder.

Charivari (scharivari), et, Kattemusik.

Charlatan (scharlatang), en, Markskriger, Qvaksalver, Vindbeutel; Charlatanerie, et, Markskrigeri.

Charlière (scharliæhr'), en, en Luftballon fyldt med Vandstofgas, kaldet saaledes efter Opfinderen Charles.

charmant (scharmang), indtagende, fortryllende, yndig; charmere (scharmere), henrive, fortrylle; charmeret, indtaget af, forelsket i.

Charnière (scharnjæhr), en, et bevægeligt Led paa en Kniv.

Charon, i Mythologien: Færgemanden i Underverdenen, som satte de Afdødes Sjæle over Underverdenens Floder.

Charpie (scharpih), en, optrævlet Lærred, som bruges til at smøre Salve paa til at lægge paa Saar.

Charta magna, en, den engelske Forfatnings Grundlov, udstedt af Henrik den 3die i Aaret 1215.

Charte (Schart'), et, Haandfæstning, Forfatningslov, Grundlov.

Charteke (schartehk'), en, et daarligt Skrift, en gammel, ubrugelig Bog.

Charter (tschærter), en, Naadebrev, Beskyttelsesbrev.
chartere (kartere), gjøre et Grundrids af.
Chartist (schartist), en, (i Portugal) Tilhænger af det af Dom Pedro i Aaret 1826 givne Charte; (i England) Tilhænger af et politisk Parti, der forlanger et nyt udvidet Charte med almindelig Stemmeret.
Chartomantie, en, Spaadom af Kort.
Charybdis, en, en farlig Malstrøm mellem Calabrien og Sicilien; truende Fare.
Chassé (schasseh), en, Sidestridt i Dands; chassere (schassere), dandse en Række ned og op.
Chasseur (schassøhr), en, Jæger.
Chatelain (schatlæng), en, Borgfoged, Slotsforvalter.
Chatelet (schatelæh), et, et Fængsel i Paris.
Chateau (schatoh), et, Slot, Herregaard; Chateau la Fitte, Chateau la Rose o. a., Navne paa franske Vine.
Chatoulle (schatulje), et, Pengekasse, Pengeskriin; Fyrsternes Privatkasse.
Chauffeurs (schoffφhrs), pl. Tyve, der efter begaaet Indbrud holdt Folks Fødder hen til Ilden for at tvinge dem til at bekjende, hvor de havde gjemt deres Penge og Kostbarheder.
Chaussée (schosseh), en, Kunstlandevei, brolagt Landevei.
Check (tschek), en, Anviisning paa Banken (i England); tærnet Væv-ning.
Cheer (tschihr), (i England) Bifaldsraab; Hurra!
Chef (schef), en, Herre, Overhoved, Forstander, Foresat, Anfører, Befalingsmand; Chef d'oeuvre (schæh døver), et, Mesterværk, Mesterstykke.
Chemie, en, Læren om Stoffernes Bestanddele, Beskaffenhed og Egenskaber, om Maaden, hvorpaa de kunne indgaae Forbindelser med hinanden eller adskilles og opløses; Chemiker, en, En som forstaaer at behandle Stofferne efter Chemiens Regler og Forskrifter; chemisk, som henhører til Chemien.
Chemise (schemihs'), en, Skjorte, Særk; Chemisette (schemisett'), en, Halvskjorte, Krave; Livstykke.
Chemitypie, en, en ny opfunden Afbildningsmaade; en med Ætsegrund overtrukken Zinkplade raderes og ætses, hvorefter Ætsegrunden borttages, Fordybningerne fyldes med et letsmelteligt Metal, og Pladen udsættes for Indvirkningen af en fortyndet Syre, der angriber Zinken, men lader Fyldningsmetallet blive staaende, som nu ved Aftrykning giver en fuldstændig Afbildning.
Chemsin, fem Bønner, som Tyrkerne daglig maa læse.
Chenille (schenilje), en, et Slags Kavai eller Kappe med Ærmer i; et Slags tykke, flossede Fløielssnore.
Cherem, en, Bansættelse hos Jøderne.
Chersonesus, et, en Halvøe.
Cherub, en, pl. Cherubim, Navnet paa en Klasse af Engle.
Cherusker, pl. en Folkestamme i det gamle Germanien (Tydskland).
Chester-Ost (tschester), engelsk Ost.
Chetib, Ord i den hebraiske Bibel, der ere skrevne anderledes, end de læses.
Cheval (sch'wal), en, Hest; chevaleresk (sch'valeresk), ridderlig; eventyrlig; Chevalerie (sch'valerih), et, Ridderskab, Riddervæsen; Chevalier (sch'valjeh), en, Ridder; Chevalier d'industrie (dængdystrih), en, Lykkeridder, Lykkejæger, Bedrager.

Chevaux légers (schvoh lescheh), pl. let Rytteri; Cheveau léger, en, let Rytter.

Chibouque (schibuhk'), en, en lang tyrkisk Tobakspibe.

Chicane (schikane), en, Kneb, Rænker, Retsfordreielse, Lovtrækkeri; chicanere (schikanere), drille, spille Puds; Chicanerie, et, Drilleri; Chicaneur (schikanøhr), en, Rænkesmed, Lovtrækker; drillevorn Person.

Chiffonière (schiffonjæhr), en, et Møbel med Skuffer i.

Chiffre (schiffer), et, Skrifttegn, Skrifttræk; Navnetræk; Taltegn; visse aftalte Tegn istedetfor de almindelige Bogstaver, hemmelig Skrift.

Chignon (schinjong), en, en Tot Haar eller Uld til at fæste Nakkehaaret over.

Chika (Dschika), en, (i Vestindien) en syrlig Drik af Mais.

Chilat, en tyrkisk Overklædning, som Sultanen skjænker høitfortjente Embedsmænd.

Chiliade, en, Aartusinde; et Antal af Tusinde; Chiliasmus, en, Troen paa og Læren om Christi tusindaarige Rige paa Jorden, at Christus skal komme og herske paa Jorden i synlig Skikkelse i tusinde Aar før Verdens Undergang.

Chimære (schimære), en, Indbildning, Hjernespind; Phantasibillede.

Chinin, et, det af Chinabarken uddragne Grundstof.

Chiragra, en, Gigt i Hænderne.

Chirographum, et, Haandskrift, haandskrevet Gjældsbeviis; chirographarisk, haandskriftlig (Gjældsbeviis).

Chiromant, en, En som spaaer af Stregerne og Linierne i Haanden; Chiromantie, en, Spaaen af Haandens Linier.

Chiroplastik, en, den Kunst med Haanden at forme Billedværker af bløde Masser (Vox, Leer o. s. v.)

Chirurg, en, Saarlæge; Chirurgie, en, Saarlægekunst; chirurgisk, som henhører til Saarlægekunsten.

chi va piano, va sano (kih vah pjano, va sano), den, som gaaer langsomt, gaaer sikkert.

Chlor, et, saltsuur Gas; Chlor-Kalk, en, Forbindelse af Chlor med Kalk.

Chloris, (hos Grækerne) Blomsternes Gudinde.

Chloroform, en, en Vædske, der bruges til Indaanding som et bedøvende Middel ved chirurgiske Operationer.

Chlorosis, en, Blegsot.

Choc (schok), et, Stød, Slag, Sammenstød; Angreb; Anfald; Rystelse; choquere (schokere), støde, støde sammen; fornærme; være anstødelig.

Chocolade (schokolade), en, en af Cacao, Sukker, Vanille o. desl. tilberedt Masse og den af samme tilberedte Drik.

Cholera ell. Cholera morbus, en, en fra Asien stammende epidemisk, overordentlig dræbende Sygdom, især forbunden med Brækning og Diarrhoe.

Choleriker, en, et Menneske af en hidsig, heftig og opfarende Charakteer; cholerisk, heftig, opfarende, opbrusende.

Cholerine, en, den europæiske Cholera, en mildere Art af Cholera.

Chondrologie, en, Læren om Bruskene i Legemet.

Chor (kohr), et, Rundbands med Sang; et Antal af Dandsere og Sangere; en fuldstemmig Sang; et Omqvæd, som gjentages af alle de Syngende; en ordnet Mængde, f. Ex. Englenes Chor; Pladsen oppe

i Kirken foran Alteret; Choral, en, Kirkesang; Chorist, en, Chorsanger.
Chorde, Corde, en, Sene, Tarmstræng; en lige Linie, draget fra et Punkt i Cirkelens Peripheri (Omkreds) til et andet.
Choriambus, en, firestavelses Versefod, nemlig: en lang, to korte og atter en lang Stavelse — ◡ ◡ —; f. Ex. Kakkelovnsrør.
Chorographie, en, Beskrivelse over enkelte Egne og Landskaber.
Chouans (schuang), pl. Tilhængere af Bourbonerne i det vestlige Frankerig under den franske Revolution.
Chrestomathie, en, en udvalgt Samling af Stykker af flere Forsttaeres Værker, Mønstersamling.
Chrisam, Chrisma, et, Indvielsesolie eller Salveolie ved Katholikernes Daab o. s. v.
Christen, en, Bekjender af den christelige Religion.
Christiansd'or, en, en dansk Guldmynt.
Christologie, en, Læren om Christus; Christus, den Salvede.
Chrom ell. Chromium, et, et blygraat Metal.
Chromatik, en, Farvelære, Læren om Farveblanding; chromatisk, farvet, couleurt; (i Musiken) op- eller nedstigende (Scala) i en Række af paa hverandre følgende Halvtoner.
Chronik ell. Chronique, en, en vis enkelt Tidsperiodes eller et vist enkelt Steds Historie, Aarbog, Krønike; Chronique scandaleuse (kronihk skangdaløhs'), en, bagtaleriske Fortællinger om forargelige Tildragelser, Byskladder.
chronisk, som varer længere Tid, langvarig, især om Sygdomme (modsat: acute Sygdomme).
Chronologie, en, Tidsregning, Tidsfølge; chronologiske Tabeller, historiske Tabeller med Begivenhederne ordnede efter Tidsfølgen; Chronometer, et, Tidsmaaler; Søuhr; Tactmaaler.
Chrysolith, en, en som Guld glindsende Ædelsteen.
Chrysostomus, en berømt Kirkefader fra det 4de Aarhundrede.
Chrysot, et, en Guldet lignende Metalblanding.
Chuppa, en, den Bærehimmel, under hvilken Vielsen skeer hos Jøderne.
Churfyrste, en, fordum en af de tydske Rigsfyrster, der arvelig besad den Rettighed at vælge den tydske Keiser.
Chylus, en, Melkesaft, Næringssaft, der dannes af Chymus og gaaer over i Blodet.
Chymus, en, en vællingagtig Masse, hvortil Næringsmidlerne ombannes i Maven.
Cibeber, pl. de største og bedste Rosiner.
Ciborium, et, Drikkekar; et Kar til den indviede Hostie.
Cicade, en, et Slags store Græshopper.
Cicero, en berømt Taler i det gamle Rom; Benævnelse paa et Slags Bogtrykkerskrift af Mellemstørrelse.
Cicerone (tschitscherone), en, (i Italien) Veiviser, Fører, En der viser Fremmede omkring og forklarer Oldtidens og Kunstens Mærkværdigheder for dem.
Cichorie, en, en Plante, hvis Rod anvendes som Surrogat for Kaffe.
Cicisbeo (tschitschisbeo), en, en gift Dames Ledsager i Italien.
Cid, Herre, Overhoved.
Cider, en, Frugtviin, især Æblemost.

ci-devant (si devang): fordum, i forrige Tider, forhenværende; Cidevants, pl. et Spotnavn paa de Adelige i Frankrig under den franske Revolution.
Cigar, en, pl. Cigarer ell. Cigarros, sammenrullede Tobaksblade til at ryges.
Cilicium, et, Bodsskjorte, Bodsbælte, et Bælte af Hestehaar, som bæres paa det bare Legeme som Bodsøvelse.
Cimbrer og Teutoner, pl. Folkestammer i det gamle Germanien (Tydskland); cimbrisk Hyl ɔ: et meget stort og forfærdeligt Hyl.
Cimolit, en lysegraa Leersteen.
Cinders, pl. afsvovlede Steenkul.
Cingulum, et, Bælte, Livbaand; Brudebælte.
Cippus, en, en kort Søile, en romersk Liigsteen.
circa, omtrent, henimod.
Circassia, et, fiint uldent Tøi, Circassienne, et fiint uldent Tøi, vævet som Casimir.
Circe, i Mythologien: en lokkende, forførende Troldqvinde, som forvandlede de Mennesker, hun fik lokket hen til sin Ø, til Dyr.
Circulaire (sirkulær'), et, Omløbsskrivelse.
Circulation, en, Kredsløb; Omløb; circulere, være i Omløb; circulær, kredsformig.
circum, omkring.
Circumcision, en, Omskærelse.
Circumferents, en, Omfang, Omkreds.
Circumflex, en, et Tonetegn, som staaer over Vocalen (~ ell. ^) ag tilkjendegiver, at denne skal udtales lang; Kib, Stramme.
Circumscription, en, Omskrivning, Forklaring af Noget ved Anvendelsen af flere Ord; circumscribere, omskrive, beskrive vidtløftig.
Circumstants, en, Omstændighed, Beskaffenhed.
Circus, en, Fægterbane, Ridebane; cirkelrund Skueplads hos de gamle Romere til alleslags offentlige Skuespil, som deraf kaldes circensiske Lege; Cirque olympique (sirk' olimpik), Ridebane for Kunstberidere.
Cirkel, en, Kreds, Omkreds, Kredslinie, Kredsflade; Ring; Passer (Instrument); Cirkel-Linie, en Kredslinie.
cis, paa denne Side; forekommer i nogle Sammensætninger, som: cisalpinsk, paa denne Side Alperne.
Cisalier, pl. Myntaffald.
ciselere, indgravere ziirligt i Guld, Sølv o. s. v.
Cistercienser-Orden, en Munkeorden, stiftet 1098 af Abbed Robert af Citeaux.
Cisterne, en, Vandbeholder, en udmuret Grube i Jorden til at opsamle Regnvand i.
Citadel, et, Borg, befæstet Slot, en lille Fæstning ved en Stad.
Citant, en, den som stævner en Anden for Retten.
Citat, et, pl. Citater, et anført Sted af et Skrift; Citation, en, Henviisning til et Sted af en Bog; Indkaldelse ell. Stævning for Retten; citere, anføre, henvise til; indkalde, stævne for Retten.
Cither, en, et Strængeinstrument.
cito, hurtig, geschwindt; (paa Breve eller Recepter) haster; citissime, paa det allerhurtigste; haster meget.
Citoyen (sitoajæng), en, Borger, en almindelig indbyrdes Benævnelse og Tiltale blandt de Franske under den franske Revolution.

Citrat, et, citronsuurt Salt.

Citronat, en, syltede Citronskaller.

City (sitti), Stad, den ældre Deel af Staden London.

civil, borgerlig; Civil-Ret, den borgerlige Ret (modsat Criminal-Retten); Civil-Sag, en borgerlig Retssag; Civil-Stand, Borgerstand.

Civilisation og Civilisering, en, Dannelse, Forædling; civilisere, danne, forædle, oplyse.

Civilist, en, borgerlig Person eller Embedsmand (modsat Militair).

Civil-Liste, en, (i constitutionelle Lande) den Sum, som en regjerende Fyrste modtager af Staten til Underhold for sig og sin Hofholdning.

Civis academicus, akademisk Borger, Student.

Clair-obscur (klæropskyr), et, Halvmørke, Skumring.

Clairvoyance (klærvoajangs'), en, magnetisk Klarsynethed; clairvoyant (klærvoajang), klarsynet; Clairvoyant og Clairvoyante, en Person, som befinder sig i en høiere Grad af den magnetiske Somnambulisme.

Clamamus, en, en lang, kjedelig Besværing over formentlig lidt Uret.

Clan, en, (i Skotland) Stamme; Stammehøvding; Lehnsdistrict.

clandestin, hemmelig.

Claque (klahk'), en, Kläp, Slag med den flade Haand; Claqueur (klaføhr), en, leiet Klapper, en Person, som bliver betalt for at klappe de første Gange, et nyt Theaterstykke opføres.

clarere, bringe i Orden, bringe i det Rene; betale en Regning; betale Tolden for et Skib og dets Ladning; Clarering, en, Afregning; Erlæggelse af Tolden for et Skib og dets Ladning; Clarerings-Seddel, Toldqvittering.

Claret ell. Clairet (klæret), en, røde franske Vine fra Bordeaux.

Clarification, en, Afklaring, Luttren; clarificere, gjøre lys og klar, rense, luttre.

Clarinet, en, Navnet paa et Blæseinstrument; Clarinettist, en, Klarinetblæser.

Clarissinder, pl. Nonner af en Nonneorden med samme Statuter som Franciskanerordenen.

Classe, en, Afdeling, Orden; Slægter, Arter; Stand; Classification, en, Inddeling i Classer; classificere, afdele, ordne, inddele i Classer.

Classikere, pl. udmærkede Forfattere i deres Fag og sammes Skrifter; classisk, mønsterværdig, fortrinlig i sit Slags, deraf: classiske Skribenter, Classikere; classiske Værker, Mesterværker; classisk Litteratur, især de gamle Grækeres og Romeres Skrifter.

claudatur (parenthesis), slut Mellemsætningen!

Clause, en, Celle, Munkecelle, Eremit-Bolig; Clausner, en, Eremit, Eneboer.

Clausel ell. Clausul, en, Vilkaar, Betingelse, Forbehold, indskrænkende Betingelse; Tilføielse til en Bestemmelse, et Testament, en Contract o. s. v., hvorved enkelte Punkter i samme indskrænkes eller udvides; clausulere, tilføie Betingelser.

Claveer, et, et musikalsk Instrument med Metalstrænge, som sættes i Bevægelse eller Svingning ved Hjælp af Tangenter eller Taster (smaae bevægelige Stykker af Træ eller Elfenbeen).

Claviatur, et, hele Tangentapparatet.
Clavis, en, Nøgle; Claves pl. Tangenter eller Taster paa et Claveer, Orgel og lignende Instrumenter.
Clerc, en, Bogholder; Retsskriver.
Cleresie, et, Geistligheden; Præstestanden.
Clerk, Clericus, en, Geistlig, Præst.
clichere, mangfoldiggjøre Formsnit ved Støbning.
Client, en. En som nyder en Høieres, Mægtigeres Beskyttelse; En, som erholder Raad og Bistand hos en Sagfører, kaldes dennes Client.
Clima, et, et Lands almindelige og sædvanlige Veirforhold, Temperaturbeskaffenhed; Jord- ell. Himmelstrøg, Himmelegn; climatisk, som angaaer Climaet.
Clipper-Skib, en Art hurtigseilende Seilskibe.
Clique (klihk), en, Selskab, Compagni (med Bibegreb om et egennyttigt eller for Andre skadeligt Øiemed); Complot.
Cloak, en, muret underjordisk Canal til Bortførelse af Ureenligheder.
Closet, et, lille hemmeligt Gemak, Vandhuus; Water-Closet, et, Locum.
Clown (klovn), en, engelsk Kunstspringer.
Club ell Klub, en, sluttet Selskab med visse Love og Vedtægter
Coadjutor, en, Embedsmedhjælper, især en Erkebiskops eller Biskops Medhjælper, der tillige er bestemt til sammes Efterfølger.
Coadunation, en, Gjenforening.
coagulabel, som kan løbe sammen eller størkne; Coagulation, en, Sammenløben, Størkning; coagulere, løbe sammen, størkne; Coagulum, et, noget Sammenløbet; Middel der bringer til at størkne, Løbe.
Coaks ell. Cokes (kohks), pl. afsvovlede Steenkul.
coalisere, forbinde sig, forene sig; Coaliserede, pl. Forbundne; Coalition, en, Forening, Forbund.
Coating (kohting), et Slags langhaaret Klæde (Dyffel).
Cocagna (kokanja) eller Cocagne (kokanje), en, en italiensk Folkefest, ved hvilken Viin og alle Slags Spisevarer gives til Priis for Almuen; Mat de Cocagne (mah dø kokanje), et opreist Mastetræ, besmurt med Sæbe og paa Toppen behængt med Spisevarer og andre Ting, der tilfalde dem, som kunne naae op dertil.
Cocarde, en, Hattesløife; Baandrose; Felttegn; Nationaltegn, Partitegn.
Cochenille (kosch'nilje), en, Skarlagensorm; den deraf tilberedte røde Farve.
Cochliter, pl. forstenede Snegle.
Cocon (kokong), en, Silkeormens Puppe, dens Væv.
Cocu (kokyh), en, Hanrei.
Code, en, Hale; i Musiken: Slutningssats.
Code (kohd) og Codex, en, Lovbog, Lovsamling; et gammelt Haandskrift; Codices, pl. gamle Haandskrifter.
Codicil, et, Tilføining, Anhang til et Testament.
Codille (kodilje), en, en dobbelt Beet i l'Hombre.
coëffere eller coiffere (koaffere), opsætte Haaret; Coiffeur (koaffør), en, Haarskærer, Haarkunstner; Coiffure, (koaffyhr), en, Haarpynt, Hovedpynt.
Coefficient, en, (i Algebra) et Tal med hvilket en Størrelse bliver multipliceret; det foran et Bogstav staaende Tal.
coërcere, tvinge, tæmme.

Coeur (køhr), Hjerte; (i Kortspil) Hjerter.
Coëxistents, en, Medtilværelse, samtidig Tilværelse.
Cognak (konjak), en, fransk Brændeviin, Druebrændeviin.
Cognat, en, Slægtning paa Moders Side, paa Spindesiden.
Cognition, en, Erkjendelse, Kundskab; Undersøgelse.
Cohibition, en, Tilbageholden, Forhindring; cohibere, tilbageholde; formene, forhindre.
Cohorte, en, Benævnelse hos de gamle Romere paa et vist Antal ell. Afdeling Soldater; Skare.
cohærere, hænge sammen, holde sammen; Cohæsion ell. Cohærents, en, Sammenhæng; Forbindelse i en Tankerække.
coincident, sammenfaldende, sammentræffende i eet Punkt; Coincidents, en, Sammentræffen; Coincidents-Punkt, det Punkt, hvori to eller flere Arter træffe sammen, og som danner deres Slægtsbegreb; coincidere, indtræffe samtidig.
Coitus, en, Samleie.
cojonnere, behandle foragteligt; plage, pine, drille.
Colatorium, et, et Stykke Tøi til at sie en Vædske igjennem; Colatur, en, Gjennemsiening, filtreret Vædske.
Colcothar, et rødt eller guult Pulver, Bundfaldet af destilleret Vitriol, Engelskrødt.
Cold cream (kohld krim), Navnet paa en fiin, hvid, lindrende Salve.
Coliseum ell. Colosseum, et, en stor Pragtbygning i Rom, opført af Keiser Vespasian til offentlige Skuespil og Dyrefægtninger.
Collaborator, en, Medarbeider, Medhjælper, Hjælpelærer.
coll' arco, (i Musiken) med Buen.
collateral, Side-, saasom: Callateral-Arvinger, Arvinger i Sidelinien, arvende Sideslægtninge.
Collation, en, Sammenligning eller Jævnførelse af to eller flere Skrifter; et let Aftensmaaltid, en lille Forfriskning; collationere, gjennemsee og sammenligne Skrifter og Bøger med hinanden for at see, om der fattes Noget i dem; spise Vesperkost, indtage Forfriskninger.
Collator, en, En som har Kaldsret til Præstekald og Skolelærerembeder; Collats, en, et af Biskoppen udstedt Beviis for, at den deri nævnte Person er kaldet til et navngivet Præste- eller Skoleembede.
collé, (i Billardspil) tæt ved Banden; deraf: Collè-Bal, en Bal, som ligger tæt op til Banden; Collè-Stød, et Stød, der gjøres tæt fra Banden.
Collectanea ell. Collectaneer, pl. en af forskjellige Skrifter uddragen Samling af Bemærkninger, Tanker o. s. v.
Collect, en, Indsamling af frivillige Gaver til velbædige Øiemed; Alterbøn; collectere, foranstalte en Pengeindsamling; Collecteur (kollektøhr), en, Samler; En som sælger Lotterisedler; Collection, en, Samling, Mængde; et Sted ell. Comptoir, hvor der sælges Lotterisedler.
collectiv, samlende, sammenfattende; fælles; deraf: Collectiv-Note, en skriftlig Anmeldelse eller Tilkjendegivelse af flere forskjellige Gjenstande i Forening, en af Flere i Forening udstedt Skrivelse.
Collega, en, Medhjælper, Embedsbroder.
Collège (kollæhsch'), et, offentlig Un-

bevisningsanstalt, Gymnasium, Høiskole.
collegial, som henhører til et Collegium.
Collegium, et, pl. Collegia og Collegier, Samling af Embedsmænd, henhørende til en vis offentlig Forvaltningsgreen; Forsamling af disse Embedsmænd; Stedet, hvor Forsamlingen holdes; (ved Universiteter og Høiskoler) de Studerendes Forsamling for at høre Professorernes Forelæsninger; selve Forelæsningen og det efter samme Redskrevne; en Stiftelse, hvori et vist Antal Studerende har fri Bolig og en Understøttelse i Penge.
Collerette, en, et Slags Halskrave for Fruentimmer.
Collet, en, kort Ridekjole, Ridejakke.
collidere, støde sammen, virke imod hinanden; Collision, en, Sammenstød af hinanden modstridende Forhold, Omstændigheder, Pligter osv.; Strid, Uenighed.
Collier (koljeh), en, Halsbaand, Halskjæde, Halssmykke.
Collo, en, pl. Colli, Fragtgjenstande, saasom: Baller, Pakker, Kasser, Fade.
Collocution, en, Pavens Tale til Cardinalerne.
Collodium, et, et nyt opfundet Saarlægemiddel.
Colloquium, et, Samtale; mundtlig Prøve eller Examen; Pavens Tiltale til Cardinalerne.
Colonel, en, Oberst.
Colonial-Handel, Handel med Colonier eller med Varer fra Colonier; Colonial-Varer, Varer fra de udenfor Europa liggende Colonier; Colonie, en, Plantested, Nybygd; Samling af Nybyggere; Colonisation ell. Colonisering, en, Anlæggelse af een eller flere Colonier; et Lands Opdyrkning ved Nybyggere; Colonist, en, Nybygger, Planter.
Colonnade, en, Søilerække, Søilegang, Søilehal.
Colonne, en, Søile, Støtte; en lang Række Soldater, en Hærrække.
Coloratur, en, kunstige Tonevendinger i Sang.
colorere, farve, sætte Farve paa; udmale, besmykke; Colorering og Coloration, en, Farvning, Farvegivning; Colorist, en, Farvebereder; Colorit, en, Farveblanding, Farvespil, Farvetone; Anstrøg; Fremstillingsmaade.
colportere, gaae omkring og falbyde; Colporteur (kolportøhr), en, Ombærer, især af Blade og Viser; omvandrende Handelsmand, Bissekræmmer.
Colubrine, en, Art lange Kanoner, Feltslange.
Columeller, pl. valsebannede Forsteninger.
Columne, en, en trykt Side, en Spalte, Pille, Afdeling af en Bladside paa langs; enkelte Afdelinger i Handelsbøger; Columne-Titel, Overskrift over en Side ell. Columne, der angiver dens Indhold.
Combattanter, pl. Stridsmænd, Soldater.
Combination, en, Sammenstilling; Forbindelse, Sammensættelse; combinere, sammenføie, forene, beregne; combineret Ret, en Ret, sammensat af Land- og Sø-Krigere.
combustibel, brændbar, forbrændelig; Combustibilitet, en, Brændbarhed, Forbrændelighed; Combustion, en, Forbrændelse, Opbrændelse; brændt Skade.
Comedie, en, Skuespil, Lystspil; morsomt Optrin, latterlig Tildragelse;

Comediant, en, Skuespiller (især en omflakkende).

Comedones, pl. Medædere (smaae hvide Orme i Maven, især hos Børn).

come sopra, (i Musiken) ligesom ovenfor, ligesom forhen; come sta, (i Musiken) som der staaer, uden vilkaarlig Udziring.

comestibel, spiselig; Comestibilitet, en, Spiselighed.

Comfort, en, Beqvemmelighed, Behagelighed, Hyggelighed; comfortable (komfortæbel), beqvem, behagelig, hyggelig.

Comfur, en, en i Arnestedet fordybet eller paa samme opmuret Indretning til at sætte Kogekar i.

Comitat, et, Benævnelsen paa en ungarsk Regjeringskreds.

Comitee, en, et Udvalg til nøiere at drøfte og afgive Betænkning over en Sag.

Commandant, en, Befalingsmand, især i en Fæstning; commandere, befale, byde over; anføre; tale i en bydende Tone; Commandeur (kommandøhr), en, Befalingsmand; Anfører; Benævnelse paa en høiere Søofficeer; en høiere Grad i nogle Ridderordener; Commando, en, Befaling, Anførsel; Indbegrebet af de Udtryk, som bruges ved Exercicen; Ret eller Magt til at befale; en Commando Soldater, en udsendt Trop Soldater; Commando-Stav, Feltherrestav.

Commandite (komangdihte), en, en Bihandel, Filialhandel, Handel paa et andet Sted, end der hvor Hovedhandelen føres.

comme il faut (komm i foh), som sig hør og bør; som det bør være, rigtig, dygtig.

commensurabel, som kan maales med samme Eenhed.

Comment (kommang), en, Skik og Brug, Sædvane og Vedtægter blandt Studenter paa tydske Universiteter.

Commentar, en, Forklaring, Udtydning, Fortolkning; Commentation, en, Udtydning, Fortolkning; commentere, udlægge, udtyde, fortolke.

Commerce (kommers) ell. Commercium, en, Handel, Vareomsætning; Omgang, Samqvem; Drikkelag; Commerce-Læst, en, en Vægt paa 4000 ℔ eller omtrent 22 Tdr. Korn; commercere, handle, drive Handel; holde Drikkelag, svire; commerciel, commerciel, som hører til eller angaaer Handelen.

Commere (kommæhr), en, Fadderske, Gudmoder; Sladdertaske, Sladderkjælling.

Commilitoner, pl. Vaabenbrødre, Krigskammerater; Skolekammerater, Medstuderende.

Comminister, en, Hjælpepræst, anden Præst ved en Menighed.

Commis (kommih), en, Forretningsfører; Handelsbetjent; Commis voyageur (kommih vojaschør), en, en reisende Handelsbetjent.

Commis-Brød, Soldaterbrød; Commis-Skoe, Soldaterskoe.

Commissair Commissarius, en, Befuldmægtiget.

Commissariat, et, en Regjeringscommission, især til at besørge Anskaffelsen af Hærens eller Flaadens Fornødenheder.

Commission, en, Ærende, Hverv; et Antal Personer, som ere beskikkede til at undersøge en Sag eller udføre et Hverv; at have Varer i Commission, at modtage Varer af Nogen til Salg mod en Godtgjørelse for Uleiligheden; Commissions-

Bureau, et Comptoir, der mod Betaling overtager Besørgelsen af visse Forretninger; Commissionair, en, En der mod Betaling besørger Forretninger for Andre.

Commissorium, et, skriftlig Befaling eller Fuldmagt til at udføre et bestemt Hverv eller til at træde sammen i en Commission.

Committent, en, den som giver en Anden et Hverv eller en Fuldmagt; committere, give et Hverv, beskikke, befuldmægtige; Committeret, en, Befuldmægtiget; Benævnelsen paa en vis høiere Embedsmand (underordnet de Deputerede).

commode, beqvem, magelig; Commode, en, et Møbel med Skuffer i; Commoditet, en, Beqvemmelighed, Magelighed; et Natskriin.

Commodore, en, en engelsk Søofficeer, som er Befalingsmand over en Flotille.

Common-law (kommon laah), (i England) hævdet Skik og Brug, gjældende Vedtægt; Common-sense, almindelig sund Menneskeforstand; Common-spirit, Almeenaand.

Commonition, en, Paamindelse; Advarsel.

Commons, pl. Benævnelse paa Medlemmerne af Underhuset i England.

Commotion, en, Bevægelse; Sindsbevægelse; Rystelse; commovere, bevæge, ryste; tilskynde.

commun (kommuhn), almindelig, fælles, almeen; Commune (kommyhne), en, Menighed, Samfund, Sogn; communal, som angaaer en Menighed; deraf: Communal-Afgifter, Skatter ell. Afgifter til Menigheden; Communal-Forfatning, Love og Bestemmelser for en Communes Bestyrelse; Communal-Garde, Borgergarde, Borgervæbning.

Commuuicant, en, En som gaaer til Alters.

Communication, en, Meddelelse, Bekjendtgjørelse; Forbindelse; Samqvem; deraf: Communications-Linie, Forbindelseslinie.

communicere, meddele, tilkjendegive, bekjendtgjøre; gaae til Alters; staae i Forbindelse (med hinanden).

Communion, en, Altergang.

Communisme, en, Læren om Eiendomsfællesskab; Communister, pl. Tilhængere af denne Lære, der ville, at Arbeide og Eiendom skulle være aldeles ligelig fordeelte mellem alle Samfundets Classer og Medlemmer; communistisk, som er i Overeensstemmelse med denne Lære.

Communitet, et, Fællesskab; Understøttelse for uformuende Studerende ved Universitetet.

commutabel, foranderlig, som lader sig ombytte med Andet; Commutation, en, Forandring; Forvandling; Ombytning; Forvexling.

compact, tæt, fast, sammentrængt, gediegen.

Compacta, Compacter, pl. Forlig, Overeenskomst.

Compagne (kongpanje), en, Veninde, Selskaberinde.

Compagnie (kompanih), et, Selskab, Handelsselskab; Fællesskab; en Afdeling Soldater.

Compagnon (kompanjong), en, Medbeeltager i en Handel eller Forretning, Handelsfælle.

comparabel, som lader sig sammenligne.

Comparation, en, Sammenligning; Lignelse; sans comparaison (sang kongparæsong), uden Sammenligning; uden Fornærmelse, uden Spydighed.

Comparativ, en, (i Grammatiken) den

anden Sammenligningsgrad, f. Ex. lang, længere; comparere, sammenligne; (i Grammatiken) danne et Adjectivs eller et Adverbs Sammenligningsgrader.

Comparent, en, den mødende Part for Retten.

Comparser, pl. stumme Personer i et Skuespil.

Compas, et, en rund Skive, betegnet med Navnene paa Verdenshjørnerne og forsynet med en fritsvævende Magnetnaal, for derpaa bestandigt at kunne see, hvor Nord er.

Compassion, en, Medlidenhed, Medfølelse.

Compastor, en, Bipræst, Hjælpepræst.

Compendium, et, kortfattet Indhold af en Videnskab, Lærebog; compendiös, kortfattet, sammentrængt.

Compensation, en, Erstatning; Skadesløsholdelse; ligelig Fordeling af Udgifter eller Udlæg; Udjævning af en Feil ved et Uhr; compensere, erstatte; forbele ligelig; udjævne.

Compere (kompæhr), en, Fadder, Medfadder.

Competence (kongpetangs') eller Competents, en, Rettighed, Adkomst; Berettigelse, Beføielse; Competence-Spørgsmaal, Spørgsmaal om Grændsen for den Magt eller Rettighed, der tilkommer En; competent, beføiet, berettiget; retmæssig, gyldig; vedkommende, behørig.

Compilation, en, Sammensankning; en Bog, et Værk, der kun indeholder Noget, som er skrevet ud af andre Bøger eller Værker: Compilator, en, En der skriver Noget sammen af andre Værker; compilere, udskrive af andre Værker.

Complaisance (kongplæsangs'), en, Venlighed, Høflighed, Artighed; Beredvillighed, Tjenstvillighed; complaisant (kongplæsang), venlig, høflig, artig; tjenstvillig.

complectere, sammenfatte, indeholde.

Complement, et, Fuldstændiggjørelse; det som fuldstændiggjør; (i Geometrien) det, der udfylder en Vinkel eller en Cirkelbue til en ret Vinkel eller 90°, hvorfor 2 Vinkler eller 2 Buer, der tilsammen udgjøre 90°, kaldes Complement-Vinkler, Complement-Buer.

complet, fuldstændig, heel, fuldtallig; completere, gjøre fuldstændig, fuldtallig, udfylde; Completering, en, Fuldstændiggjørelse, Udfyldning.

complex, sammensat, omfangsrig; Complex, en, Indbegreb, Sammenfatning; Complexion, en, Sammenfatning; naturlig Legemsbeskaffenhed og Sundhedstilstand; Gemytsbeskaffenhed, Temperament.

Complication, en, Sammenblanding, Forvikling; complicere, indvikle; compliceret, indviklet, forviklet; deelagtig i; sammenblandet, forvirret; de i Sagen Complicerede, de i Sagen Indviklede, Medanklagede, Medskyldige; Complicitet, en, Medskyld, Deelagtighed i en Forbrydelse.

Compliment (komplimang og kompliment), en, Bøining; Bukken, Neien; Hilsen; Høflighedsbeviis, Artighed; Smiger; ogsaa: Ophævelser, Omstændigheder; complimentere, hilse paa; byde velkommen; sige Artigheder.

Complot, et, en hemmelig Forening til at udøve noget Ulovligt eller Forbryderisk; Sammensværgelse, Mytteri; complotere, indgaae en slig hemmelig Forening, sammensværge sig, stifte Mytteri.

componere, sammensætte; udarbeide et Musiknummer, en Melodi; opfinde

(en Dands, en Ballet); Componist, en, Tonedigter, En som udarbeider nye Musikstykker; Balletforfatter.
comportere sig, opføre sig, skikke sig.
Composition, en, Sammensætning, Blanding; Metalblanding; Tonesats, Tonestykke; Compositum, et, pl. Composita, noget Sammensat, en Blanding; (i Grammatiken) et sammensat Ord.
Compost-Gjødning, Blandingsgjødning, frembragt ved en Blanding med animalske og vegetabilske Stoffer.
Compote (kompot), en, Frugtgrød, Træfrugter indkogte med Sukker under lukt Laag.
compres, sammentrykt, sammentrængt, tæt, fast; Compresse, en, et fleerdobbelt sammenlagt Stykke Lærred til at trykke fast paa et Saar for at standse og forhindre Blødning; compressibel, som lader sig sammentrykke; Compression, en, Sammentrykning; Fortætning.
comprimere, sammentrykke, sammenpresse.
Compromis, en, Afgjørelse af en Strid ved selvvalgte Voldgiftsmænd.
compromittere, angribe, mistænkeliggjøre Ens gode Navn og Rygte; compromittere sig, udsætte sig for slet Omdømme, blotte sig.
Comptabilitet, en, Muligheden af at kunne beregne en Sag; Ansvarlighed, Ansvar.
comptant (kongtang), rede, med rede Penge; Comptant, rede Penge; Contanter, pl. Summer i rede Penge.
Comptoir (kongtoahr, kontor), et, Skrivestue, Forretningsværelse; Comptoirist (kontorist), en, En som er ansat paa et Comptoir, Skriver.
Comte (kongt), en, Greve; Comtesse (kongtess'), en, Grevinde.
Comthur, en, Forstander for en geistlig Ridderorden.
con allegrezza, (i Musiken) med Livlighed, muntert.
con amore, med Forkjærlighed, med Lyst.
con anima, (i Musiken) med Lidenskabelighed.
Concambia, pl. flere Gjenparter af en og samme Vexel.
concav, huul, huulrund, f. Ex. den indre Side af et Uhrglas; Concav-Speil, et Huulspeil; Concav-Vinkel, en Vinkel, der er mindre end 180°; Concavitet, en, Huulrunding.
concedere, indrømme, tilstaae; bevilge; concedo, jeg indrømmer, er tilfreds med.
Concentration, Concentrering, en, Sammentrækning, Sammendragning, Forening i eet Punkt eller paa eet Punkt; Samvirken i een Retning, imod eet Punkt; Fortætning (af en flydende Vædske); Forstærkning (af en ætsende Syre); concentrere, sammendrage, sammentrække, sammentrænge i eet Punkt; fortætte; forstærke; concentreret, sammentrængt; stærkt virkende, kraftig.
concentrisk, som har et fælles Midtpunkt eller Centrum, f. Ex. concentriske Cirkler; (i Krigskunsten) concentrisk Angreb, concentrisk Ild, et Angreb, en Ild, som fra en krebs- eller halvmaaneformig Stilling er rettet indad mod eet Punkt.
Concept, en, skriftligt Udkast; Udarbeidelse, som ikke er reenskreven; Concept-Papir, grovt Skrivpapir til at skrive Concepter paa; komme ud af Concepterne, blive forvirret, forstyrret i sin Tankegang eller Tale.

Conception, en, Undfangelse.
concernere, angaae, vedkomme, betræffe.
Concert, en, Sammenspil af flere Musikere paa forskjellige Instrumenter; et Musikstykke af større Omfang; Concert-Mester, den som anordner og leder en Concert, Anføreren i et Orchester.
Concession, en, Indrømmelse; Bevilgning, Tilladelse; Concessionarius, en, En som har Øvrighedens Tilladelse eller Bevilling til Noget; concessionere, tillade, bevilge; concessioneret, tilladt, forsynet med Øvrighedens Tilladelse; concessiv, indrømmende.
Conciergerie (kongsierscherih), et, et Fængsel i Paris, Slutteri.
Conciliation, en, Forlig, Udsoning.
Concilium, et, pl. Concilia og Concilier, Forsamling, især Kirkeforsamling.
Concionator, en, offentlig Taler, Folketaler.
concipere, gjøre Udkast, affatte; blive frugtsommelig, blive drægtig; Concipist og Concipient, en, den som gjør et Udkast til noget Skriftligt.
concis, kortfattet, sammentrængt, fyndig.
Conclave, et, Forsamling til Pavevalg; Værelset, hvori Pavevalget foretages af Cardinalerne.
concludere, slutte, dømme; beslutte; Conclusion, en, Slutning, Slutningsfølge; Conclusum, et, Slutning, Afgjørelse, Kjendelse.
Concordants, en, alphabetisk Fortegnelse over de i den hellige Skrift forekommende Bibelsteder, Fortegnelse over bibelske Beviissteder.
Concordat, et, Overeenskomst, Fordrag, især mellem verdslige Fyrster og Paven, angaaende Religionssager.
Concordia, en, Enighed; Gudinden for Fred og Enighed; Concordie-Bog, et symbolsk Skrift i den evangeliske Kirke.
Concorporation, en, Medoptagelse, Medforening.
Concrement, et, et ved et Fluidums Størknen tilblevet fast Legeme; et forhærdet, steenagtigt Legeme i den dyriske Organisme.
concret, forenet, indlemmet; virkelig tilværende; en concret Gjenstand (Concretum), en i Virkeligheden tilværende Ting; et concret Begreb, Begreb om noget virkelig Tilværende; et Begreb, som indeholder Egenskaber, forenede med Gjenstanden; et concret Tal, et benævnt Tal.
Concretion, en, Sammenvoxen; Indlemmelse.
Concretum, et, en virkelig tilværende Gjenstand; (i Grammatiken) et Substantiv, der betegner en concret Gjenstand; in concreto, i Virkeligheden; i et bestemt, forhaandenværende Tilfælde.
Concubinat, et, Samliv udenfor Ægteskab; Concubine, en, Bolerske, Frille.
Concurrent, en, Medbeiler, Medansøger, Rival; Concurrents ell. Concurrence (kongkurrangs'), en, Medbeilen, Medstræben til et vist Maal; Sammenstrømning af et vist Slags Varer til en Plads; concurrere, medansøge, kappes med Andre om at naae et vist Maal.
Concurs, en, Medansøgen, Væddestrid; Opbud, Fallit, en Skyldners Erklæring, at være ude af Stand til at betale eller tilfredsstille sine Creditorer; Creditorernes Sammen-

trœden for at dele en fælles Skyldners Formue i Forhold til deres Fordringers forskjellige Størrelse; Concurs Bo, Concurs-Masse, den til Concurs komne Formue.

Concussion, en, Rystelse.

Condemnation, en, Domfældelse, især Priisdømmelse; condemnere, dømme, priisdømme.

condensabel, som lader sig fortætte; Condensation, en, Fortættelse, Fortykkelse; Condensator, en, en Indretning til deri at samle den electriske Materie fra Electriseermaskinen; ved Dampmaskinen: det Kar eller Rum, i hvilket Dampen fortætter sig; condensere, fortætte, fortykke.

Condescendents, en, Nedladenhed, Eftergivenhed, Føielighed; fælles Herkomst eller Oprindelse.

Condirector, en, Medbestyrer, Medopsynsmand.

Condition, en, Betingelse, Vilkaar; Stand, Tilstand; Stilling, Tjeneste, Plads; conditio sine qua non, en ufravigelig Betingelse; sub conditione, under den Betingelse; à condition (a kongdisjong), betingelsesviis, paa Vilkaar; mod at kunne tilbagelevere eller tilbagesende de inden en vis Tid ikke afsatte Varer; conditionel og conditional, betingende, betinget; conditionere, betinge; tjene, staae i Tjeneste; vel conditioneret, i god Stand, godt vedligeholdt.

Conditor, en, Sukkerbager; Conditorie, et, Sukkerbageri.

Condolents og Condolation, en, Ytring af Medfølelse over et Dødsfald; condolere, yttre sin Medfølelse eller Deltagelse i en Andens Sorg.

Condominium, et, Sameie, Medherredømme.

Condottiere, en, Bandefører, Partigænger (i Italien).

Conduct, en, Ledsagelse, Følgeskab; Leide; Conducteur (konduktøhr), en, Fører, Opsynsmand; Postfører; Opsynsmand med Hensyn til Bygningers Opførelse, Veies Anlæg o. s. v.; Conductor, en, Lederen paa en Elektriseermaskine, Lynafleder.

Conduite, en, Opførsel, fiin Levemaade, Maneer; klog Adfærd ell. Handlemaade, Takt; Handlemaade efter eget Skjøn; Conduite-Liste, overordnede Embedsmænds Optegnelser angaaende deres Undergivnes gode eller slette Opførsel, Udførelse af deres Embedspligter o. s. v.

con espressione, (i Musiken) med Udtryk, med Følelse.

Confect, et, Sukkerbagværk.

Confection, en, Fuldførelse, Fuldbyrdelse.

confer, jævnfør, sammenlign!

Conferents og Conference, en, Raadslagning, Forhandling; conferere, jævnføre, sammenligne; raadslaae; raadføre sig, overlægge med Andre; Conferering, en, Sammenligning.

Conferve, pl. Conferver, Traadalger.

Confession, en, Tilstaaelse, Bekjendelse; Troesbekjendelse; Troessamfund, Religionsparti; Confessions (konfessiongs), pl. Bekjendelser (Bogtitel for visse Levnetsbeskrivelser, hvis Forfattere selv lægge deres Livs Forvildelser for Dagen).

Confessionarius, en, Skriftefader.

Confessionist, en, Troesfælle, Kirkefælle (forhum en Benævnelse, man gav Protestanterne); Confessor, en, Religionsbekjender (i den ældste christne Kirke et Hædersnavn for dem, der selv under Pinsler havde

bekjendt Christendommen uden dog som Martyr at lide Døden.
Confiance (kongfiangs'), en, Tillid, Tiltro, Fortrolighed; Selvtillid.
Confidence (kongfidangs') ell. Confidents, en, Fortrolighed, fortrolig Meddelelse; en confidence (ang kongfidangs'), i Fortrolighed; Confident (kongfidang), en, Fortrolig, Ven; confidentiel, fortrolig, i Fortrolighed; confidere, betroe, anbetroe; forlade sig paa, stole paa.
con fierezza, (i Musiken) med Heftighed.
Configuration, en, Dannelse, Gestaltning; Stjernernes Stilling til hverandre, hvorefter de henføres til visse Stjernebilleder.
Confinitet, en, Tilgrændsen, Naboskab.
Confirmand, en, den unge Christen, der ved Aflæggelse af Religionsløftet bekræfter sin Daabspagt; Confirmation, en, Bekræftelse, Stadfæstelse; Aflæggelse af Religionsløftet som Bekræftelse af Daabspagten; confirmativ, bekræftende; confirmere, bekræfte, stadfæste; give Gyldighed; modtage Religionsløftet.
confiscabel, som der kan eller skal lægges Beslag paa; Confiscation, en, Beslag, Beslaglæggelse; confiskere, confisquere, lægge Beslag paa, fratage, fradømme; confiskeret, forbrudt, borttaget.
Confitent, en, Skriftebarn; confitere, bekjende, tilstaae; skrifte.
Confiturer (kongfityrer), pl. Sukkergodt, Syltetøi.
Conflagration, en, alminbelig Forbrænding.
Conflict, en, Sammenstød, Strid, Stridighed.
confluere, flyde sammen, strømme sammen; Confluents eller Conflux, en, Sammenflyden, Sammenstrømning, Tilløb; Sammenløb af Folk.
conform, ligedannet, eensformig; overeensstemmende med, svarende til; Conformation, en, Tilveiebringelse af Lighed i Dannelse eller Skikkelse; Tildannelse; conformere, gjøre ligedannet, tilpasse; Conformers og Conformister, pl. Tilhængere af den i England herskende biskoppelige Kirke; Conformitet, en, Eensformighed, Overeensstemmelse.
Confort (kongfohr), en, Forstærkning, Hjælp, Bistand; Styrkelse.
Confrater, en, Medbroder, Embedsbroder, Ordensbroder, Laugsbroder; Confraternitet, en, Medbroderskab.
Confrontation, en, et Vidneforhør, ved hvilket Vidnet stilles ligeoverfor den Anklagede; confrontere, afhøre Vidnerne ligeoverfor den Anklagede.
Confucius, en berømt chinesisk Religions- og Sædelærer (omtr. 500 Aar f. Chr.).
confundere, sammenblande, forvexle, forbytte; forvirre, bringe i Forvirring; confus, forvirret, forstyrret; Confusion, en, Forvirring, Uorden.
Conføderation, en, Forbund, Forbindelse; conføderere, indgaae Forbund; de Confødereerte, de Forbundne, som høre til et Forbund.
Congé (kongscheh), en, Afsked; paa Visitkort; p. p. c. = pour prendre congé (pur prangder kongscheh), for at tage Afsked.
Congelation, en, Frysning, Størkning, Sammenløben.
Congestion, en', Opdyngning, Tilstrømning, f. E,. Blodets altfor stærke Tilstrømning til Hovedet eller Hjertet.
Conglomerat, et, Sammenhobning, Noget som er sammenhobet af uligeartede Bestanddele; Conglomeration, en, en Sammenhobning af denne

Beskaffenhed; conglomerere, sammenhobe.
Conglutinat, et, noget Sammenlimet, noget Fortykket; Conglutination, en, Sammenlimning, Sammenklæbning, Fortykkelse; conglutinere, sammenlime, sammenklæbe, gjøre slimet, seig, klæbrig.
Congo, en, en bekjendt Art Thee.
Congregation, en, Forsamling, geistligt Broderskab; Cardinalernes Raadsforsamling; congregere, forsamle, forene, stifte Broderskab.
Congres, en, Sammenkomst, Forsamling af Gesandter eller Fyrster til fælles Raadslagning i politiske Øiemed; (i Nordamerika) den lovgivende Magt.
Congreve-Tryk, fleerfarvet Tryk; Congreviske-Raketter, Brandraketter, opfundne af Englænderen Congreve.
congruent, ligedannet, eensformig, overeensstemmende; (i Geometrien) ligestor og ligedannet; Congruents, en, Overeensstemmelse, fuldkommen Lighed; congruere, stemme overeens; passe nøie sammen.
Conjectur, en, Formodning, Gisning; conjectural, grundet paa Formodninger; conjecturere, formode, antage, gjette.
Conjugation, en, Bøining, Afændring af et Verbum (Tidsord); conjugere, bøie, forandre et Verbum efter Person, Tal, Tid og Maade.
Conjunction, en, Forbindelse, Forening; (i Astronomien) to Planeters Sammentræffen i samme Punkt af et Himmeltegn; (i Grammatiken) Bindeord.
Conjunctiv, en, den betingende Form ved Verber; conjunctivisk, i Conjunctivs Form, betinget.
Conjunctur, en, pl. Conjuncturer, Tidsomstændigheder, Tidsforhold; tilfældigt sammentræffende Omstændigheder, der udøve Indflydelse paa Handel og Vandel.
Conjuration, en, Sammensværgelse; conjurere, sammensværge sig.
con mano destra, con mano sinistra, (i Musiken) med høire Haand, med venstre Haand.
con moto, (i Musiken) med Bevægelse, med Liv og Raskhed.
Connaissance (konnæssangs'), en, Bekjendtskab, Kundskab.
connectere, sammenknytte, forbinde; Connectiv, et, Forbindelsesmiddel, Forbindelsesled, Sammenføiningsmiddel; connectiv, forbindende, som tjener til at sammenføie.
Connetable (konnetabel), en, forhen Rigsfeltherre og Overstaldmester i Frankerig.
Connexion og Connexus, en, Forbindelse, Sammenhæng; Forening, Fællesskab; Connexioner, pl. indflydelsesrige Bekjendtskaber.
Connivents, en, Overbærenhed, Seen igjennem Fingre med; connivere, være altfor skaansom, overbærende, see igjennem Fingre med.
Connossement (konnos'mang), et, Søfragtbrev, Ladningsbrev, Skipperens Modtagelsesbeviis.
con passione, (i Musiken) med lidenskabeligt Foredrag.
conquerere (kongkerere), erobre.
conquirere, søge sammen, opsøge, efterforske.
Conrector, en, Medforstander for en lærd Skole.
Consangvinitet, en, Blodslægtskab.
Conscience (kongsiangs') ell. Conscients, en, Bevidsthed; Samvittighed.
conscribere, udskrive, udtage til Krigstjeneste; Conscription, en, Udskrivning til Krigstjeneste; conscriptions-pligtig, tjenstpligtig.

Consecration, en, Indstiftelse, Indvielse; consecrere, hellige; indstifte, indvie.
Conseil (kongselj'), et, Raad, Raadsforsamling, Statsraad; Conseils-Præsident, Den, der har Forsædet i Statsraadet, Premierminister.
Consens, en, Indvilgelse, Samtykke; consentere, indvilge i, samtykke i.
consequent, følgerigtig, slutningsrigtig; overeensstemmende, paa een og samme Maade; Consequents, en, Følgerigtighed; Overeensstemmelse; Følge; Fasthed og Bestemthed i Grundsætninger og Handlemaade.
Conservation, en, Vedligeholdelse, Bevaring, Opbevaring; conservativ, vedligeholdende; som gaaer ud paa Vibeholdelsen og Opretholdelsen af det Gamle og Bestaaende i Statsbestyrelsen; Conservativ, en, En som holder fast ved det Gamle og Bestaaende; Conservator, en, Opsynsmand ved en Naturaliesamling.
Conservatorium, et, Opdragelsesanstalt for Musikere, høiere Musikskole; Kunstsal, Opbevaringssted for Kunst- og Naturaliegjenstande.
Conserve, en, oversukkret, tørret Frugt.
conservere, vedligeholde, bevare, opbevare, tage i Agt, holde i god Stand; conservere sig, holde sig, beholde Sundhed og Kræfter.
considerabel, betydelig, anseelig; af Betydenhed, vigtig; Consideration, en, Betragtning, Overveielse; Hensyn; Betydenhed, Vigtighed; considerere, overlægge, overveie; tage i Betragtning; agte, ændse.
Consignant, en, den som afsender Varer til en Anden, enten til Salg eller til at henlæggges, indtil der kommer nærmere Bestemmelse fra Afsenderen; Consignatarius, en, Modtageren af saadanne Varer; Consignation, en, Mærkning, Betegnelse; Fortegnelse, Optegnelse, Anviisning paa et Parti Varer, som skulle sælges for Afsenderens Regning; consignere, medunderskrive; forsegle; tilsende Varer paa ovenanførte Maade; være consigneret, (om Tropper) have Ordre til at holde sig forsamlet i Casernerne og ikke at forlade samme.
Consilium, et, Raadslagning, Raad; et Raad, en Raadsforsamling; Consilium abeundi, Bortviisning af en Student fra et Universitet formedelst en begaaet Forseelse.
consistent, tæt, fast, drøi, varig; Consistents, en, Tæthed, Fasthed, Varighed; consistere, bestaae, staae fast.
consistorial, hvad der angaaer, henhører under Consistorium; Consistorial-Raad, Kirkeraad, Medlem af et Consistorium; ogsaa en Titel for Geistlige; Consistorium, et, Kirkeraad, den høieste Autoritet i kirkelige Sager, især ved Universiteter.
Consociation, en, Forening, Forbindelse, Samfund.
Consolation, en, Trøst, Beroligelse; consolere, trøste.
Console (kongsobl), en, kaldes i Bygningskunsten ethvert paa en Muur fremstaaende Stykke, der er bestemt til at bære Noget; et lille Bord eller Hylde foran et Speil.
Consolidantia, pl. (i Lægekunsten) sammenlægende Midler; consolidere, fæstne, gjøre fast; forme til et Hele; sikkre, dække; Consolidering, en, Befæstelse, Fastgjørelse,

fast Forening; Sikring, Dækning; et Saars Sammenlægning ell. Heelning.
Consols, pl. (i England) garanterede (sikrede) Statspapirer.
consonant, medklingende; sammenstemmende; Consonant, en, medlydende Bogstav. Medlyd; Consonants, en, pl. Consonantser, Samklang, Vellyd, Velklang; consonere, medlyde, sammenlyde; lyde overeens, sammenstemme.
consopere, indlulle, berolige.
Consorter, pl. Kammerater, Deeltagere, Stalbrødre.
Conspect, Conspectus, en, Oversigt, Udsigt over; Fortegnelse, Indholdsliste, Register.
Conspirant, en, Deeltager i et Mytteri; Sammensvoren; Conspiration, en, Sammensværgelse, Mytteri; conspirere, sammensværge sig, stifte Sammensværgelse.
Constabel, en, Fyrværker; Underofficeer ved Artilleriet; Retsbetjent ell. Politibetjent i England.
constant, bestandig, varig, vedholdende, stadig, udholdende; herskende; Constants, en, Bestandighed; Stadighed, Vedholdenhed.
constat, det er vist, afgjort, vitterligt.
constatere, godtgjøre, bevise klart og tydeligt; documentere.
Constellation, en, Stjernebillede; Stjernernes indbyrdes Stilling til en vis Tid; dettes formeente Indflydelse paa Menneskenes Skjæbne.
Consternation, en, Bestyrtelse, Skræk; consternere, gjøre bestyrtet; sætte i Forlegenhed, forbløffe; blive consterneret, blive forskrækket, forfærdet, forbløffet.
constituere, fastsætte, bestemme, anordne; indsætte, beskikke; beskikke midlertidigt ell. i en Andens Sted; udgjøre; constitueret, beskikket midlertidig ell. i en Andens Sted.
Constitution, en, Grundlægning, Anordning; midlertidig Beskikkelse til et Embede; Forfatning, Statsforfatning, en Grundlov; Legemsbeskaffenhed, Sundhedstilstand; constitutionel, forfatningsmæssig; overeensstemmende med Statens Grundlov.
Constitutor, en, Anordner, Stifter.
Constriction, en, Sammentrækning; Indskrænkning; Constrictor, en, Bindemuskel; constringere, sammentrække, indsnøre; Constringentia ell. constringerende Midler, pl. sammentrækkende Lægemidler.
Constructeur (konstruktøhr), en, den der udkaster en Tegning til Noget; Bygmester; Construction, en, Sammensætning, Bygning, Dannelse, Opførelse; Bygningsmaade; (i Grammatiken) Ordføining; construere, sammensætte, indrette, opføre, bygge, forfærdige; sammenføie Ordene rigtig efter Sprogets Regler.
Consubstantiation, en, Christi Legems og Blods Tilværelse i den hellige Nadvere.
Consul, en, en af en Regjering befuldmægtiget Agent paa en fremmed Handelsplads for at varetage og paasee sin Nations Handelsinteresser; Statsoverhoved i det gamle Rom som Republik og i den franske Republik; Consulat, et, Consuls Embede, Værdighed og Bopæl.
Consulent, en, Raadgiver; Sagfører; consulere, raadspørge, spørge til Raads, raadføre sig med.
Consultation, en, Raadslagning; consultere, overlægge, raadslaae, raadføre sig.
Consument, en, Forbruger; consu-

mere, forbruge, fortære; Consumering, en, Forbrug, Fortæring; Affætning.

Consummation, en, Sammentælling; Fuldendelse; consummere, sammenregne; fuldbyrde.

Contact, en, Berørelse, Beføleise; Contagium, et, Smittestof, Smitte; contagiös, smitsom, smittende (ved Berørelse).

Contamination, en, Besudling, Besmittelse; contaminere, besmitte, besudle, beplette.

contant s. comptant.

contemnere, foragte.

Contemplation, en, Betragtning, Anskuelse, Beskuening; contemplativ, betragtende, beskuende; beskuelig; et comtemplativt Liv, et til aandelig Betragtning indviet Liv; contemplere, betragte, beskue.

Contemporanëus ell. Contemporain (kongtangporæng), Samtidig; contemporær, samtidig.

Contenance (kongtenangs'), en, Fatning, Holdning, god Mine; Sindsrolighed.

con tenerezza, (i Musiken) ømt, rørende.

content (kongtang), tilfreds, fornøiet; Contentement (kongtangtemang), en, Tilfredshed, Tilfredsstillelse, Fornøielse.

Contenta, pl. Indhold, Bestanddele; Contenter, pl. trykte Fortegnelser over de til Søes ankomne Varer, Indførselslister.

Conterfey, et, Afbildning, Billede af en Person, Portrait.

contestabel, stridig; Contestation, en, Indvending, Modsigelse, Bestridelse; Bevidnelse; contestere, bestride, gjøre stridig; bevidne, bekræfte.

Context, en, Sammenhæng, Forbindelse i Talen og Tanken; Contextur, en, Sammenvævning af Tøier, Trætrevler osv.; Forbindelse, Sammenhæng.

Conti, pl. af Conto, s. d.

Contiguitet, en, Tilgrændsning; Berøring.

Continent, et, Fastlandet, især Europas Fastland (i Modsætning til England); continental, som henhører til eller vedkommer Fastlandet; Continental-Systemet, Napoleons Plan at udelukke England fra alt Handelssamqvem med det øvrige Europa.

Continents, en, Afholdenhed, Maadehold.

Contingent, et, Bidrag, Andeel, fastsat Tilskud i Penge, Tropper o. s. v.

Continuation, en, Fortsættelse, Vedvarenhed, Følge; Continuations-Søgsmaal, et Søgsmaal, hvorved en Gjenstand sættes i Forbindelse med et allerede anlagt Søgsmaal (der nu bliver Hovedsøgsmaalet); continuel, vedvarende; bestandig; continuere, fortsætte, vedblive; vedvare, blive ved; Continuitet, en, Vedvarenhed; Delenes uafbrudte Sammenhæng; Følge.

Conto, en, pl. Conti, Regning; den Plads, en Handelskundes Regning indtager i Kjøbmandens Hovedbog; à Conto, paa Regning; Conto corrente ell. courant, løbende Regning, Mellemværende; Varefortegnelse med vedføiede Priser; Conto finto, en blot paa Formodning grundet Beregning ved en Speculation; Conto a meta, fælles Handelsforetagende paa lige Vinding og Tab; saldere Conto, opgjøre, afslutte en Regning.

Contoir, Contorist, s. Comptoir.

Contorniat-Mynt, en Mynt med en

Fordybning eller Fure rundt omkring Yderranden.

Contorsion, en, Fordreining, Forvridning; Vrængning, Ansigtsfordreielse.

Contour (kongtuhr), en, Omkreds, Omrids af en Figur eller Tegning, de yderste Linier af et Legeme, der bestemme sammes Form.

contra, imod, tværtimod; pro et contra, for og imod; hugge contra, (ved Fægteøvelser) naar de Fægtende udføre deres Hug efter eget Skjøn uden Lærerens Commando.

Contra-Admiral, en, den tredie i Rangen blandt Søofficerer (efter Admiral og Vice-Admiral).

Contrabalance (kontrabalangs'), en, Modvægt; contrabalancere, holde Modvægt, holde Stangen.

Contrabande og Contrebande (kongterbangd'), en, forbudne Varer, Sniggods, indsmuglede Varer; Snighandel, Smughandel; Contrebandier (kongterbandieh), en, Smugler, Snighandler.

Contrabas, en, den store Basfiol, det største Basinstrument.

Contra-Bog, en, en Bog, hvori indføres de Varer, der tages paa Credit hos en Kjøbmand, og de efterhaanden ydede Afbetalinger.

Contra-cambio, en, Modvexel, Tilbagevexel.

Contracautionist, en, den, der forpligter sig til at indestaae Kautionisten for, at Debitor opfylder sin Forpligtelse.

Contracitant, en, En (den Indstævnede), der udtager Contrastævning mod en Anden (Hovedcitanten).

Contract, en, Overeenskomst, Forbrag, Pagt, gjensidig frivillig Forpligtelse.

contract, sammentrukken, lam i Lemmerne, værkbrudden; contractibel, sammentrækkelig, som har Evne til at trække sig sammen, som lader sig forkorte eller sammentrække; Contractibilitet og Contractilitet, en, et Legemes Evne til at trække sig sammen; Contraction, en, Sammentrækning, Forkortning; Sammelse,, Samhed.

Contra-Dands, en, Dands, der opføres af flere Personer eller Par, der staae i to Rækker ligeoverfor hinanden.

contradicere, modsige, indvende; Contradiction, en, Modsigelse; contradictio in adjecto, en Modsigelse i Biordet eller Tilsætningen, f. Ex. en firkantet Triangel; contradictorisk, modsigende.

Contrahent, en, den som indgaaer en Contract eller et Forlig, afslutter et Kjøb; contrahere, sammendrage, forkorte; underhandle; indgaae Forlig om; contrahere Gjæld, gjøre Gjæld.

contraire (kongtræhr), imod, modsat, ugunstig; au contraire (o kongtræhr'), tværtimod, omvendt.

Contra-Marsch, en, Tilbagemarsch, Marsch til den modsatte Side.

contra naturam, imod Naturen, unaturlig.

Contra-Ordre, en, Modbefaling, Modordre.

Contra-Part, en, Modpart, Modstander.

Contraposition, en, Berigtigelse af en Regningsfeil i Handelsbøger; Dækning af en Vexelgjæld.

Contra-Prøve, en, Modprøve (ved en Afstemning).

Contra-Punkt, et, Tonesætningskunst, den Kunst at forbinde flere Stemmer harmonisk med hinanden til een Melodie.

Contraremonstranter, pl. en reformeert Religionssect i Holland i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede.

Contrasignatur, en, Medunderttegning, Medunderskrift; contrasignere, medunderskrive, gjøre en Andens Underskrift gyldig ved sin Underskrift.

Contrast, en, paafaldende Forskjel mellem to eller flere Gjenstande med Hensyn til visse Egenskaber; contrastere, stikke af, ikke passe sammen.

Contra-Søgsmaal, et Søgsmaal, anlagt af Contracitanten.

Contra-Toner, de dybeste Bastoner under det store C.

contravenere, handle imod, overtræde, handle lovstridigt, mod Overeenskomst; Contravenient, en, En som handler mod Øvrighedens Befaling eller Forbud; Contravenients ell. Contravention, en, Overtrædelse af en Befaling eller en Lov, en Contracts Brydelse.

Contravisite, en, Modbesøg.

contre (kongt'r), imod, tværtimod.

Contreapprocher (kongterapproscher), pl. Grave, som de Beleirede anlægge for at modarbeide Beleirernes Løbegrave.

Contrecoup (kongterkuh), et, Modstød, Tilbagestød; Streg i Regningen, Bagsmæk.

contremandere og contramandere, give Modbefaling, afbestille, afsige.

Contremarque (kongtermark), en, Modtegn; Udgangsbillet.

contreminere, anlægge Modminer; modarbeide, bruge List mod List.

Contreparade (kongterparade), en, Modparering; contreparere, afværge et Hug eller Stød.

Contrepartie (kongterpartih), et, (i Musiken) Modstemme, anden Stemme.

Contrepas (kongterpah), et, falsk Trin i Dands.

Contrerevolution og Contrarevolution, en, Modrevolution, Opstand mod den ved en nylig skeet Omvæltning af Statsforfatningen indførte Tingenes Orden for at gjenindføre den gamle Forfatning.

Contrescarpe (kongterskarp), en, Modvolden hiinsides Fæstningsgraven ligeoverfor Hovedvolden.

Contresignal (kongtersinjahl), et, Modsignal, Besvarelsestegn; et Signal, der tilbagekalder et foregaaende Signal; contresignalisere, besvare et givet Signal; give Modsignal.

contribuabel, skattepligtig, toldpligtig; Contribuent, en, Skatteydende; Medbibragydende; contribuere, bibrage, yde Bibrag til Noget; hjælpe til, medvirke; betale Skatter eller Paalæg; Contribution, en, Bidrag, Ydelse; Skat, Paalæg; Krigsskat; Brandskat; sætte En i Contribution, forvolde ham Udgift, beskatte, brandskatte ham.

con tristezza, (i Musiken) tungsindig.

Controle (kontrol), en, Tilsyn med en Andens Regnskabsførelse; Tilsyn, Opsyn; controlere, efterregne Ens Regnskab; have Tilsyn med eller Opsyn over En; Controleur (kongtroløhr), en, Contrabogholder, En som holder Bog med en Anden og efterseer hans Regnskaber; Opsynsmand.

Controvers, en, lærd Strid, især i Religionssager; Tvist, Tvistighed.

Contubernal, en, Stuekammerat, Medlogerende.

Contumacia ell. Contumats, en, Uly-

bighed, Opsætsighed; Udebliven fra Retten trods erholdt lovligt Kald og Varsel; dømme in **contumaciam**. dømme paa Grund af Udeblivelse; ogsaa: Quarantaine; **Contumats-Anstalt** = Quarantaine-Anstalt.

contundere, knuse, kvæste.

Conturbation, en, Forvirring; **conturbere**, forurolige, forvirre, bringe ud af Fatning.

Contusion, en, en let legemlig Beskadigelse, foraarsaget ved Stød eller Fald.

Convalescent, en, En som er i Bedring efter en Sygdom; **Convalescents**, en, Bedring, Helbredelse.

con variazioni, (i Musiken) med Forandringer over Themaet.

convenable (kongvenabel), passende, sømmelig; tilpas, beleilig, beqvem; gavnlig, raadelig; **Convenance** (kongvenangs'), en, Overeensstemmelse; Passelighed, Sømmelighed; Skik og Brug; **convenere**, komme overeens om; være bekvem, beleilig, tilpas; passe, sømme sig; **Convenients** = **Convenance**; **Convenients-Partie**, et Giftermaal, som indgaaes af Hensyn til de Fordele, det medfører.

Convent, en og et, Sammenkomst, Forsamling; Kloster, Stift; samtlige Munke eller Nonner i et Kloster.

Conventikel, en, Vinkelforsamling; hemmelig Sammenkomst af et Religionspartie, især af Mystikere eller Pietister, som ikke er anerkjendt af Staten.

Convention, en, Overeenskomst; Forening, Pagt; **Conventions-Mynt**, den ifølge en i Aaret 1750 af forskjellige tydske Rigsstænder afsluttede Overeenskomst udprægede Mynt (13$^{1}/_{3}$ C.daler af den fine Mark Sølv); **Conventions-Fod**, den Myntfod, der ligger til Grund for ovennævnte Mynt; **conventionel**, som man er bleven enig om; ifølge Vedtægt; som Skik og Brug er.

Conventual, en, Klosterbroder, Stiftsherre; **Conventualinde**, en, Klosterell. Stiftsdame.

convergent, sammenløbende (om Linier); **Convergents**, en, tvende Liniers Heldning mod hinanden, saa at de tilsidst løbe sammen og skære hinanden; **convergere**, løbe sammen (om Linier); stemme overeens (om Meninger og Anskuelser).

conversabel, underholdende, omgjængelig, snaksom; **Conversation**, en, Underholdning, Samtale; **Conversations-Lexicon**, en Ordbog, der indeholder alle til almindelig Dannelse henhørende Gjenstande med sammes Forklaring og Beskrivelse; **Conversations-Tone**, Omgangstone, Tone ved selskabelig Underholdning; **Conversatorium**, et, Selskabsværelse; Forening til Sprogøvelser; (i Klostere) Talestue; **conversere**, omgaaes; samtale med, underholde sig med.

Conversion, en, Forvandling, Forandring; Omsætning; Omsmeltning, Omprægning; Omvendelse; **convertere**, forandre, forvandle; ombytte, vexle; omvende; **Convertering**, en, Ombytning, Omsætning; **convertibel**, som kan forandres, ombannes, ombyttes; **Convertit**, en, Omvendt, En som er gaaet over fra een Religion til en anden.

convex, rundophøiet, hvælvet, lindseformig; **Convexitet**, en, ophøiet Runding, Lindseform.

Conviction, en, Overbeviisning af en Anklaget.

con vigore, (i Musiken) med Kraft, Eftertryk.
Convivium, et, Gjæstebud, Gilde, Drikkelag.
Convocation, en, Sammenkaldelse; convocere, sammenkalde.
Convoi ell. Convoy (kongvoj), en, Ledsagelse til Ære eller Bedækning; Bedækning, Leide, især af Krigsskibe; Leideskib; Tilførselstog af Mund- og Krigsforraad; convoyere (kongvoajere), ledsage, bedække.
Convolut, en, Rulle Papir; Omslag, Brevomslag; convolutere, lægge Omslag om.
Convulsion, en, Krampe, Trækninger, Krampetrækninger; convulsivisk, krampagtig.
Cooperation, en, Medvirken, Sammenvirken; cooperere, medvirke, virke sammen til.
Coordination, en, Medansættelse; Sideordning; Ligestilling (i Rang og Embedsmyndighed); coordinere, tilforordne, sideordne, stille ved Siden af; coordinerede Sætninger kaldes de Sætninger i en Periode, der staae i samme Grad af Uafhængighed eller Afhængighed.
Copal, en, et Slags Gummi til Lakfernis.
Copek ell. Kopeke, en, russisk Kobbermynt, 100 = 1 Rubel.
Copie, en, Efterligning, Eftertegning, Afbildning; Afskrift, Gjenpart; pro vera copia, for Copiens Rigtighed (indestaaes); Copie-Bog, en Bog, i hvilken der indføres Afskrifter af alle de Breve, der udfærdiges fra et Comptoir; copiere, afskrive, eftertegne, eftermale, tage Gjenpart af; Copieer-Maskine, en Indretning til paa en mechanisk Maade at copiere Skrift; Copist, en, Afskriver, Skriver.
copiös, rigelig, overflødig, talrig, i Mængde.
Copter, pl. en christelig Sect i Østerlandene.
Copula, en, Forbindelsesord; (i Grammatiken) Bindeord, det Ord, der forbinder Prædicatet med Subjectet eller indeholder Prædicatet til Subjectet; Bindetegn.
Copulation, en, Forbindelse, ægteskabelig Forening, Vielse; en Slags Ympning, nemlig Forbindelse af en vild Stamme med en Green af en forædlet Stamme; copulativ, forenende, forbindende; copulere, forene, forbinde, formæle, vie; ympe paa ovennævnte Maade.
coquelicot (kokelikoh), høirød.
coquet (koket), behagelysten; Coquette (kokette), en, et Fruentimmer, som søger at behage Mandfolk i Almindelighed; coquettere (kokettere), bruge Kunster for at behage det andet Kjøn, lefle; coquettere med Noget, søge at vinde Beundring derved; Coquetterie (koketterih), et, Behagesyge, Erobringssyge, Lefleri.
Coquiller (kokiljer), pl. Skaldyr, Muslinger.
Coquin (kokæng), en, Skjelm, Skurk; Coquinerie (kokinerih), et, Skjelmsstykke, Skurkestreg.
coram, for Ens Øine, i Ens Nærværelse.
Corde sensible (kord sangsibel), den svage Side, den ømme Side.
Cordelier (kordeljeh), en, en Franciskanermunk; et Medlem af et politisk Selskab under den franske Revolution, der forsamlede sig i Franciskanernes Kloster i Paris.
cordial, hjertelig, aabenhjertig; fortrolig; Cordialitet, en, Hjertelighed, Fortrolighed.

Cordillera (kordiljehra), en, Bjergkjæde, Bjergstrækning.

Cordon (kordong), en, Stræng, Snor, Hattesnor; militairisk Besættelse af Grændsen, militair Forsvarslinie.

Cords, pl. et Slags svært Bomuldstøi.

Corduan, et, blødt, fiint, narvet Læder af Gedeskind.

Cornet, en, Fændrik, Fanebærer, Fanejunker.

Cornetto, en, Krumhorn, Jagthorn, Zinke; Cornettist, en, Zinkeblæser.

Corniche (kornihsch'), en, Karnis, Gesimskrands.

Corno, pl. Corni, Horn, Valdhorn; Cornu cervi, Hjortetak; Cornist, en, Hornblæser.

Cornuliter, pl. Hornstene (Forsteninger af et Plantedyr).

Coroner, en, (i England) Liigskuer, en Embedsmand, der optager Syn over Ligene af dem, der paa en voldsom Maade ere komne af Dage og tilligemed en edsvoren Ret (Jury) afgiver Kjendelse angaaende Dødsmaaden.

Corporal, en, den laveste Grad af Underofficeersclassen; Corporalskab, et, Afdeling af 8—15 Mand under en Corporals Befaling.

Corporation, en, Samfund, Broderskab, Laug.

corporlig, legemlig, Legems-.

Corps, et, Legeme, Heelhed; Samfund; Hærafdeling; Corps diplomatique, de samtlige fremmede Gesandter ved et Hof.

corpulent, før, fyldig, tyk, vel ved Magt; Corpulents, en, Førhed, Fyldighed, Fedme.

Corpus, et, Krop, Legeme; Selskab, Samfund; et Slags Bogtrykkerskrift; Corpus delicti, Gjenstanden for en udøvet Forbrydelse, f. Ex. det stjaalne Gods; Corpus juris, Lovbog, især den af Keiser Justinian i det 6te Aarhundrede foranstaltede Samling af alle romerske Retsbestemmelser; Corpus juris canonici, Indbegrebet af Kirkeretten, Samlingen af geistlige eller pavelige Love; Corpus juris civilis, den borgerlige Lovbog.

correct, rigtig, nøiagtig, feilfri; kunstrigtig, efter Reglerne; Correcthed, en, Feilfrihed, Regelmæssighed, Rigtighed, Nøiagtighed; Correcteur (korrektøhr), en, den som gjennemseer et Aftryk og retter Feilene deri, førend Arket reentrykkes; correctiv, som tjener til at forbedre, har til Hensigt at forbedre; Correction, en, Berigtigelse; Tugtelse, Revselse; Corrections-Anstalt, Forbedringshuus, Tugthuus; Correctur, en, Berigtigelse; Rettelse af Trykfeil; Rettelsesarket.

Corregidor (korreschidor), en, (i Spanien og Portugal) Byfoged og Politimester.

Correlata, pl. Ting eller Begreber, der staae i Vexelforhold til hinanden, saaledes at det Ene ei kan tænkes uden det Andet; Correlation, en, gjensidigt Forhold, Vexelforhold; correlativ, vexelvirkende.

Correnda, en, et Cirkulaire.

Correspondance (korrespondangs') ell. Correspondents, en, Overeensstemmelse; Handelsforbindelse, Brevvexling; Correspondent, en, En som fører Brevvexling med en Anden i Forretningssager; correspondere, stemme overeens; komme overeens; svare til, staae i Forbindelse med; brevvexle, vexle Breve.

correxe, give en Irettesættelse.

Corridor, en, Gang langs med en Række Værelser.

Corrigentia, pl. Lægemidler, som forbedre Vædskernes Beskaffenhed i Legemet; corrigere, rette, berigtige, forbedre; rette Trykfeil; irettesætte, revse.

Corroborantia, pl. styrkende Midler.

corrosiv, ætsende, beitsende; et Corrosiv, et, Ætsemiddel, Beitsemiddel.

corrumpere, fordærve, forfalske; bestikke; corrupt, fordærvet, forfalsket; Corruption, en, Fordærvelse; Forførelse; Bestikkelse.

Corsar, en, Sørøver, Frib[illegible]tter; Sørøverskib.

Corset, et, Livstykke, Snørliv.

Corso, en, Penge eller Vexelpriis; Navnet paa en Gade i Rom, hvor Hestevæddeløb anstilles; al corso, efter Vexelpriis, efter Coursen.

Cortège (kortæsch'), et, Æresfølge, festligt Optog.

Cortes, pl. Rigsstænder i Spanien og Portugal.

Cortex, Bark.

Corvette, Corvet, en, et Slags hurtigseilende, mindre Krigsskib.

Costum, Costume (kostyhm), et, Paaklædning, Dragt, Klædedragt; costumere (kostymere), klæde, forklæde.

Cotelet, en, stegt Ribbeensstykke.

Coterie, et, Sladderselskab; en Forening af Personer af lige Tænkemaade og Characteer.

Cotillon (kotiljong), en, et Slags Selskabsdands.

Coton (kotong), Bomuld, Bomuldstøi, Kattun.

Cottage (kottædsch), en, Hytte, lille Landsted.

couche (kuhsch)! læg dig! lig stille! ti stille! (til Hunde); coucher (kusche), ligge stille, tie stille.

coujonere, s. cojonnere

coulant (kulang), flydende, let, gen.

Couleur (kuløhr), en, Farve, farve; (i Kortspil) Farve, farve; Anstrøg, Skin; Tend Dagblads); coulourt, farve get.

Coulevrine, en, Feltslange, et lang Kanon.

Coulis, pl. chinesiske Lastdrage

Coulisse (kulisse), en, Skydevæ atervæg.

County (kovnti), et, (i Engl Nordamerika) Grevskab, Pro

Coup, en og et, Slag, Stød Stik, Snit; Greb, Træk; Fangst, Gevinst, f. Ex. at godt Coup; Coup de main mæng), Overraskelse, uventet fald, Overrumpling; Coup (kuh døli), Tiekast, Overblik.

Coupé (kupeh), en, den forresl ling paa en Deligence; en beling af et Jernbanetog.

coupere (kupere), afskære, a afstumpe; (i Kortspil) tage a over; couperet Terrain terræng), en ujævn Egn, gjennemskaaren af Huulveie, o. s. v.; (i Kortspil) coup peh), tag af!

Couplet (kuplæh), et, Versafsni afdeling; Strophe; lille Vis

Coupons (kupongs), pl. Ren ringer ved Statsobligationer

Cour (kuhr), en, Hoffet: Opv ved Hoffet eller hos fyrsteli soner; gjøre Cour til En, efter Gunst og Yndest h coure til En, søge at vin Yndest eller Kjærlighed ved ham eller hende sin Opvart

Courage (kurahsch'), en, Mod, tethed; courageux (kurasch dig, behjertet.

courant, løbende, gangbar, brugelig, afsættelig; **Courant**, en, gangbar Mynt, Sølvpenge; grov **Courant**, de større Myntsorter, hele Penge; dansk **Courant**, en Myntsort i Danmark fra 1693 til 1813 til $11^1/_3$ Rigsdaler af 1 Mark fiint Sølv; Hamborger **Courant**: 60 ß = 1 Specie, altsaa 1 ß = $3^1/_5$ ß Rigsmynt; Vestindisk **Courant**: 100 Rigsdaler = 128 Rigsd. Rigsmynt; Priis-**Courant**, en, en trykt Liste, der viser de gangbare Varepriser; være au **Courant** (od kurang), være bekjendt med Dagens Begivenheder og Tilbragelser; være inde i en Sag.

Courbette (kurbette), en, Buespring, Krumspring.

Coureer (kurehr), en, Iilbud til Hest, især i Statsanliggender.

Cours (kuhrs), en, Løb; den løbende Priis paa Guld- og Sølvmynter, Statspapirer, Actier; Vexler o. s. v.; deraf: Pengecours og Vexelcours; Omløb; Retning, Vei; holde **Cours** (om et Skib), følge den rigtige Retning; **coursere** (kursere), være i Omløb, være gangbar.

Court (kohrt), en, (i England) Domstol, Ret.

Courtage (kurtahsch), en, Mæglergebyhr.

Courtine (kurtine), en, Mellemvold, Voldlinie mellem to Bastioner.

Courtisan (kurtisang), en, Hofmand, Hofsnog; Galan; **Courtisane**, en, Bolerske, Frille; **courtisere**, gjøre flittig sin Opvartning, beile til Ens Yndest (især hos Fruentimmer).

Courtoisie (kurtoasih), en, Hofskik, Hofmaneer, høflig og galant Maneer, særdeles Høflighed og Artighed.

Cousin (kusæng), en, Fætter; **Cousine** (kusine), en, qvindeligt Sødskendebarn; **Cousins** (kusængs), pl. Sødskendebørn.

Coutume (kutyhm), en, Vedtægt, Skik, Brug, Skik og Brug; Vane.

Couvert (kuvert), en og et, Omslag, Brevomslag; Opdækning til een Person; per **Couvert**, (paa Breve) under Omslag, ved Indlæg; **couvertere**, forsyne med Omslag, indslutte.

Covenant (kovvenænt) kaldtes et i Aaret 1586 af de skotske Protestanter oprettet Forbund til den reformeerte Læres Beskyttelse og Forsvar imod den romerske Kirkes dengang befrygtede Angreb.

Coxagra, en, Hoftesmerter, Lændegigt; **Coxalgie**, en, Smerter i Lænderne eller Hofterne.

Crapule (krapyhl), en, liderligt Pak, Pøbel.

Craqueur (krakøhr), en, Praler, Vindmager.

cras, djærv, tyk, grov; grovsandselig.

Cravall, en, Urolighed, Spektakel, Opløb.

Cravate, en, Halsbind, Halstørklæde.

Crayon (kræjong), en, Blyantsstift, Tegnestift; en dermed forfærdiget Tegning; første Udkast til en saadan Tegning; **Crayon**-Maneer, Kridtmaneer.

Cream (krihm), Fløde.

Creas, et, Lærred af stærkt tvundet Hørgarn.

Creation, en, Skabelse; Valg, Udnævnelse, Ansættelse.

Creatur, et, en Skabning; Dyr, især Huusdyr; en fornem Mands Yndling, en Spytslikker; et slet Fruentimmer, en Qvind.

Credenda, pl. Troesartikler.

credentse, smage paa og derefter overrække (Spiser og Drikke), drikke

til; Credents-Bord, Skjenkebord; Credentser, pl. Complimenter.

Credit, en, Tiltro, Anseelse, godt Rygte for Soliditet; Betalingsfrist; Borg, f. Ex. tage Noget paa Credit; (i Handelsbøger) Credit ell. Credit-Side, den Side, paa hvilken Ens Tilgodehavende, hans Fordringer og de af ham betalte Summer indføres (modsat Debet); Credit-Brev, et Brev, hvori Udstederen erklærer at indestaae for En, til hvem der udbetales Penge paa hans Anbefaling, ogsaa: et Brev, hvorved man forskaffer Nogen Troværdighed = Accreditiv; Credit-Kasse, en Anstalt, hvorved man imod Renter kan faae Penge tillaans paa Deposita; Credit mobilier (mobiljeh), en Forening, hvis Virksomhed omfatter alle Arter af Bankforretninger, industrielle Foretagender, Fabrikanlæg osv., og som ved Associationer tilveiebringer de store Kapitaler, som udfordres dertil; Credit-System, Laanesystem, Indbegrebet af de Grundsætninger, som en Stat har antaget ved Optagelse af Laan og deres Afbetaling; creditere, anbetroe, borge, give paa Borg, give paa Credit; skrive paa Credit-Siden.

Creditiv, et, en aaben Vexel, hvis Ihændehaver kan hæve Penge (en bestemt eller ubegrændset Sum) paa Udstederens Regning hos dennes Forretningsvenner; Anbefalingsskrivelse, skriftlig Fuldmagt for en Gesandt.

Creditor, en, den der har Noget tilgode hos en Anden.

Credo, jeg troer; et Credo, den apostoliske Troesbekjendelse.

Credulitet, en, Lettroenhed.

creere (kre—ere), vælge, udvælge, udnævne, beskikke.

Crême (kræhm'), en, Fløde, Flødeskum; en Ret af Melk, Æg, Sukker og Mandler.

Cremoneser-Violin, et fortrinligt Slags Violiner fra Cremona i Italien.

Cremor-tartari, renset Viinsteen, Brækviinsteen.

crenelere, forsyne med Skydeskaar; udtakke; rande (Mynter).

Creoler, pl. Efterkommere af Europæere i Amerika.

Crêpe ell. Crep, et, Flor, kruset Flor.

crepere, omkomme, døe; (om Dyr) styrte og døe; ærgre, krænke.

crescendo (kretschendo), (i Musiken) voxende, tiltagende i Styrke.

Cretins (kretængs) ell. Kretiner, pl. svagsindede, fjollede Mennesker i nogle sumpige italienske Alpedale.

Crimen, et, pl. Crimina, Misgjerning, Forbrydelse; Crimen laesae Majestatis, Majestætsforbrydelse, Høiforræderi; criminal ell. criminel, som angaaer Misgjerninger; Criminal-Lovgivning, den Deel af Lovgivningen, som fastsætter Straffene for de Forbrydelser, der drage Livets eller Ærens Tab eller en corporlig Tugtelse efter sig; Criminal Ret, den Domstol, der behandler slige Sager; criminaliter, (anklaget) for deslige Forbrydelser.

Crinoline, en, et Underskjørt, som er udspændt ved Hjælp af Fiskebeen, Spanskrør o. desl.

Crispine, en, en Fruentimmerkjole uden Ærmer.

Crocus, Safran.

croquere (krokehre), gjøre Udkast (til et Maleri); Croquis (krokih), et, det første, flygtige Udkast til et Maleri, en Tegning o. s. v.

(krup), en, Halsbetændelse,
orsbetændelse.
er (krupjeh), en, Medhjælper
Banquieren i et Spillehuus.
(kraun), en, Krone (en engelsk
mynt, omtr. 2 Rd. 24 ß danst).
le (kroajabel), trolig, troværs

x, et, Billede af Kristus paa
t.
et, en, Raahed, Uforbøielighed;
hed, Uartighed.
., som hører til Laaret, f. Ex.
al-Muskler, Laarmuskler.
e, en, Korsdaler, i Portugal
ølv = 88 ß danst; af Guld
Rd.; i Spanien af Guld =
.
, en, Skorpe; Arpe; Roe paa
; Crustation, en, Skorpedan=

:eer, pl. Skaldyr.
:t, Kors.
a, en, (i Spanien) Afladsbulle,
ritager for en streng Overhol=
af Fastedagen.
no, til Nytte for hvem?
e ell. Kyrads, en, Brynie,
pandser; Cuirassier ell. Ky-
er, en, en med et Pandser
Harnisk beklædt Rytter.
eu, Kryster.
Paris (kyh de Parih), en,
en Bagdeel, Hoftepude (hos
r).
ation, en, en Stjernes Gjen=
ing gjennem et Stedes Mid=
nie; Culminations-Punkt, dens
punkt; Høidepunkt, høieste
punkt, høieste Grad af Magt,
lse o. s. v.; culminere, (om
er) gaae igjennem Middags=
; være paa sin Lykkes, Æres
Punkt.
en, Skyld, Brøde, Forseelse;

mea culpa! min Skyld; (som Ud=
raab) jeg har syndet!
Cultivation, en, Dyrkning, Opdyrk-
ning; Beplantning; Forædling; cul-
tivere, dyrke, opdyrke; danne, ud-
danne; forædle, gjøre sædelig; pleie,
søge at vedligeholde, f. Ex. et Be-
kjendtskab; cultiveret, dyrket; dan=
net, sædelig.
Cultur, en, Dyrkning, Agerdyrkning;
Aandens Dannelse og Udvikling;
Kunsternes Cultur, Kunsternes Ud=
øvelse og Beskyttelse.
Cultus, en, Gudsdyrkelse, offentlig
Gudstjeneste; Kirkeskikke; Cultus-
Minister, Minister for Kirke= og Un-
derviisningsvæsenet.
cum, med, tilligemed; cum Deo, med
Gud; cum grano salis, med et
lille Korn Salt, d. e. med en Smule
Forstand eller Dømmekraft; cum
pertinentiis, med Tilbehør, med
Tilliggende.
Cumulation, en, Sammendyngning,
Opdyngning; cumulere, opdynge,
dynge oven paa hinanden; beklæde
flere Embeder paa samme Tid.
Cunctator, en, Nøler, En, som træk-
ker Noget i Langdrag.
cupellere, prøve eller rense ædle Me=
taller ved Bly; Cupel-Ovn, Ovn
til Omsmeltning af Raajernet.
Cupiditet, en, Begjærlighed, Lysten=
hed.
Cupido, en, Elskovsguden, Amor.
Cur ell. Cuur, en, Helbredelse, Læg-
ning; Brønd=Cur, Drikken af Mi-
neralvande efter foreskrevne Regler;
Bade=Cur, Brug af Bade som Læge-
middel; Cur-Gjæst, den som for
sin Helbredelses Skyld besøger en
Sundhedsbrønd; Cur-Methode, Sy=
gebehandling efter visse Grundsæt-
ninger; Cur-Smed, en Smed, der
tillige er Hestelæge.

curabel, som kan helbredes.
Curassao, en, en fiin Pommerants-liqueur.
Caratel, et, Formynderskab, Værgemaal, Forstanderskab.
Curator, en, Formynder, Værge; Forstander for en offentlig Stiftelse, et Universitet o. s. v.; Curator absentis, en Fraværendes Værge; Curator bonorum, en af Retten beskikket Person til at bestyre et Barns Formue og Midler og paasee dettes Bedste; Curatorium, et, Formynderskab, Udnævnelse til Værge.
Curcume, Galmeie, et guult Farvestof.
curere, læge, helbrede; istandsætte.
Curie, en, een af de 30 Folkeafdelinger i det gamle Rom; ogsaa disses Forsamlingssted, Raadhuus; den romerske Curie kaldes nu de samtlige pavelige Embedsmænd og Domstole til den almindelige Kirkerets Udøvelse.
Curiositet, en, Nysgjerrighed; Sjeldenhed, Mærkværdighed, Seeværdighed; pl. Curiositeter og Curiosa, Sjeldenheder, Mærkværdigheder; curiös, sælsom, sær, besynderlig, mærkværdig.
Currende, Omløbsskrivelse, Circulaire.
current, gangbar, afsættelig; Current-Skrift, den i Skrivning brugelige, almindelige Skrift.
Curriculum vitae, Levnetsløb.
Cursiv ell. Cursiv-Skrift, skraat liggende latinsk Bogtrykkerskrift.
cursorisk, fortløbende, uafbrudt; flygtig, løselig.
Cursus, et, Løb; et fuldstændigt Foredrag af en Videnskab; en sammenhængende Rækkefølge af Forelæsninger over en Videnskab; en enkelt Afdeling af en slig Rækkefølge.

Curvatur, en, Krumning; Cur krum Linie.
Custom-house (kostomhous), England) Toldhuus.
Custos, en, Vogter, Opsyn Tilsynsmand, især ved Unive
cutaneus, hørende til Huden.
Cutter, en, et letseilende Krigss een Mast.
Cyan ell. Cyanogen, et, Bl stof.
Cyane, en, blaa Kornblomst.
Cybele, Gudinde for Jordens barhed.
Cyclader, pl. en Øgruppe i A laqus.
cyklisk, kredsformig, ringform
Cyklometrie, en, Læren om (nes Udmaaling.
Cyclop, en, eenøiet Kæmpe, Vulcans kæmpestore Smed med et eneste rundt Øie midt den; cyklopisk, som vedkom Cyklop; cyklopisk Bygninge den ældste, raa Bygning med utilhugne, løseligt ove andre optaarnede, ikke ved Bindemiddel forenede Steene cyklopiske Mure, colossale af denne Bygningsmaade fr tiden.
Cyclus ell. Cykel, en, Kreds løb; Kredsbeviis, Kredssl Tidskreds, en vis Række a Omløbstid; Sol-Cykel, en af 28 Aar; Maane-Cykel, e af 19 Aar; fortløbende Række
Cylinder, en, Valse; cyli valseformig.
Cymbal ell. Cymbel, en, (Gamle) Metalbækkener til m Brug; Hakkebræt.
Cynanche, en, Luftrørsbetænd
Cyniker, en, Øgenavn paa en sophisk Sect i det gamle (

der holdt alt Naturligt for
ıbigt og tilladt; et raat, ubans
usædeligt Menneske; cynisk,
endig, utugtig, uhumsk; Cy-
us, en, uanstændig, uhøvisk
rd; Uhøviskhed, Svineri.
ura, en, den lille Bjørn, Polar-
en; Ledestjerne.
s, en, et bekjendt Naaletræ,
bol paa Sorgen.
. ell. Cypris, Venus's Tilnavn
en Cypern.
ikere, pl. Tilhængere af en
sophisk Sect, stiftet af Aristip-
fra Cyrene.
e, Venus's Tilnavn af Øen
ra, nu Cerigo, i det ægæiske

Czako (tschakoh), en, Læderhat, høi Soldaterhat.

Czar (sahr), en, fordum en Titel for det russiske Riges Beherskere; Keiser; Czarinde ell. Czarowna, Keiserinde; Keiserdatter, Storfyrstinde; Czarowitsch ell. Czarewitsch, Keiserens Søn, Storfyrste.

Czecher (tschecher), pl. en slavisk Folkestamme, som i det 6te Aarhundrede nedsatte sig i Bøhmen.

Cæsur, en, Versafsnit, Hvilepunkt i Verslinierne.

Cølibat ell. Cælibat, et, ugift Stand, især de katholske Geistliges ved en pavelig Lov paabudte ugifte Stand.

D.

romersk Tal = 500; D. og
= Doctor; d. = detur; d.
enarius; d. a. = dicti anni;
= datum; Dat. = Dativus;
C. ell. d. C. = da Capo; d.
= de dato; Dec. = Decem-
dec. = decrescendo; Decl.
eclination; del. = deleatur;
og delin. = delineavit; Dem.
Dlle. = Demoiselle; D. G.
ei gratia; D. J. U. = Doc-
Juris utriusque; D. Jur. ell.
Jur. = Doctor Juris; dim.
iminuendo; Diss. = Disser-
; div. = dividatur; D. M.
Dr. Med. = Doctor Medi-
e; do. = dito; dol. = dolce;
h. ell. Dr. Phil. = Doctor
sophiae; D. S. ell. d. S. =
Segno; D. Th. ell. Dr. Theol.
= Doctor Theologiae. s. disse Ord.

da Capo, (i Musiken) forfra, endnu engang; et Dacapo, Gjentagelse.

d'accord (dakkohr), overeensstemmende, enig; indrømmet, tilstaaet.

Dagon, en, Afgud hos Philisterne, halv Fisk, halv Menneske.

Daguerreotypie, en, den af Franskmanden Daguerre i Aaret 1838 opfundne Fremgangsmaade til at frembringe Lysbilleder; et ved samme frembragt Lysbillede; daguerreotypere, optage Billeder efter Daguerres Fremgangsmaade.

Dainties (dæntihs), pl. Lækkerbidskener.

Daïro, en, Ypperstepræst i Japan.

Dakryolith, en, Taaresteen.

Daktyliothek, et, Samling af Aftryk

og Afstøbninger af skaarne Stene eller Gemmer.

Daktylus, en, Versefod af een lang og to korte Stavelser — ◡ ◡ f. Ex. Husene.

Dalaï Lama, Mongolernes Regent og geistlige Overhoved.

Dalmatica, en, Messehagel; Keiserkappe (et Stykke af de fordums tydske Keiseres Kroningsdragt).

dal Segno (dal senjo), (i Musiken) fra Tegnet af (at gjentage).

damascere, give Jern og Staal et flammet Udseende; indlægge Guld- eller Sølvfigurer i samme; forsyne Tøier med indvævede Blomster; en Damascener-Klinge, en Damascener, en saaledes forarbeidet Kaardeklinge.

Damask, et, tykt Tøi af Silke, Uld eller Linned, indvævet med ophøiede Blomster og Figurer.

Dame, en, Frue, Fruentimmer af Stand; Balfruentimmer; Dronningen i Kort- og Skakspil; Dame d'honneur (donnøhr), Æresdame ved Hoffet.

Damon og Pythias, to i Oldtiden ved deres trofaste Venskab berømte Mænd i Syrakus; deraf: trofaste Venner.

Danaider, pl. i Mythologien: Danaus's Døttre, der, til Straf for at have myrdet deres Mænd, i Underverdenen ere fordømte til uophørligt at øse Vand i et bundløst Kar; deraf: at fylde Danaidernes Kar = at gjøre et forgjæves Arbeide.

Dandin (dangdæng), en, Taabe, Dosmer, Fjog.

Dandy (dændi), en, Spradebasse, Modenar.

danisere, fordanske; Danisme ell. Danismus, en, en dansk Sprogegenhed.

Danseur, Danseuse, en, Dandser, Dandserinde.

Dantes, pl. Regnepenge (i Kortspil).

Dardaneller, pl. et Par befæstede Slotte paa begge Sider af Hellespont.

Dasymeter, et, Tæthedsmaaler, Instrument til at maale Luftens Tæthed.

Data, pl. Angivelser, Tidsangivelser; Kjendsgjerninger.

datere, anføre Udstedelsens Tid og Sted; datere sig, skrive sig fra en vis Tid.

Dativ, Dativus, en, tredie Bøiningsendelse i Declinationen, Hensynsform.

Datum, et, det Givne, Kjendsgjerning, Maanedsdag; Tidsangivelse; Udfærdigelsesdag; Affendelsesdag; Datum in blanco, Datum ikke udfyldt, ikke skreven, men Pladsen dertil ladt aaben; dato, idag; a dato, fra idag, fra Udstedelsesdagen; til dato, til denne Dag; datum, givet, udfærdiget (med tilføiet Sted og Tid); datum ut supra, Tid og Sted, som ovenfor anført.

Dauphin (dofæng), en, fordum en Benævnelse og Titel for Kronprindsen i Frankerig; Dauphine (dofihn'), en, hans Gemalinde.

Davus sum, non Oedipus, jeg er ingen Oedip, jeg kan ikke gjætte vanskelige Gaader.

de, af, fra, om, ud.

deballere, udpakke (Varer).

debandere (debangdehre), adsprede sig, løbe fra hverandre.

debanquere (debangkere), sprænge Banken (i Hazardspil).

Debardage (debardahsch'), en, Udlosning af et Skib.

Debarquement (debarkmang), en,

Landing, Udskibning; Losning; debarquere, udskibe, landsætte; losse.
debarrassere, løsgjøre, gjøre fri; bringe ud af Urede.
Debat, en, Ordstrid; mundtlig Forhandling over en Gjenstand; debattere, strides om, tvistes om; tale for og imod, drøfte.
Debauche (debohsch'), en, Sviir, Udsvævelse, Liderlighed; Debauché (deboscheh), en, Vellystling, Svirebroder; debauchere, være udsvævende, svire, sværme.
Debet, et, Skyld, Gjæld, det som Nogen har at betale for modtagne Varer; Debet eller Debet-Siden, den Side i Handelsbøgerne, hvor Gjælden staaer.
Debit (debih), en, Salg, Afsætning, Aftræk; debitere, sælge, forhandle, afsætte; udsprede, bringe ud iblandt Folk; skrive paa Ens Regning som Gjæld.
Debitor, en, pl. Debitorer, Skyldner; Debitum, et, pl. Debita, Skyld, Gjæld, Gjældsposter; Debita activa, ubestaaende Gjæld, Tilgodehavende, Fordringer; Debita passiva, Gjæld, der skal betales; Debit-Masse, Gjældsmasse, alle Gjældsposter i et Fallitbo.
de bonne grace (grahs), godvillig, frivillig.
debordere, træde over sine Bredder; udsvæve.
Debouchement (debuschemang), en, Bortrydelse af hvad der spærrer et Pas; Afsætning af Varer; debouchere, rykke ud af et snævert Pas; aabne, gjøre Veien ryddelig.
Debours (debuhr), en, Forudbetaling, Forskud; Udlæg, udlagte Penge; deboursere, forudbetale, give Forskud.
Debut (debyh), en, Begyndelse; en Skuespillers, Sangers o. s. v. første Fremtræden paa Scenen; Tiltrædelses-Rolle ell. Tale; Debutant, en, En som debuterer; debutere (debytere), gjøre Begyndelse, træde for første Gang frem, lade sig for første Gang høre.
Decade, en, et Antal af 10, især under den franske Revolution; en Uge eller Tidsafdeling paa 10 Dage.
Decadence (dekadangs'), en, Aftagen, Forfald; komme i Decadence, komme til Agters.
decalquere (dekalkere), aftrykke eller overføre Steen- ell. Kobbertryk paa Træ.
Decamètre (dekamæter), et, et Maal af 10 Mètres.
decampere, bryde op, brække op med en Leir.
Decan (us), Dechant, en, Overgeistlig i et Stift; (ved Universiteter) Forstanderen for et Facultet; Decanat, et, en Decans Embede og Værdighed, hans District; Decanesse, en, Forstanderske for et Kloster eller en Stiftelse for Fruentimmer.
Decapitation, en, Halshugning,
Decarbonisation, en, Befrielse fra Kulstof; decarbonisere, befrie fra Kulstof.
decatere, krympe Klæde, betage det Presseglandsen.
decedere, afgaae ved Døden; vige.
Decem, ti; Tiende.
December, Christmaaned; den tiende Maaned (fordi de gamle Romere talte deres Maaneder fra Marts af).
Decemvir, en, Timand, een af de Ti, som for en Tid stode i Spidsen for Regjeringen i det gamle Rom; Decemvirat, et, Timands-

herredømme, hvor ti regjere med lige Magt.
Decennium, et, et Tidsrum af ti Aar.
decent, anstændig, skikkelig, sømmelig, sædelig; Decents, en, Velanstændighed, Sømmelighed.
Decentralisation, en, Deling af Statsmagten.
Deception, en, Svig, Bedrageri; Deceptor, en, Bedrager.
Decernent, en, den Dommer, der fælder Dommen; decernere, paadømme, fælde Dom.
Decession, en, Afgang fra et Embede; Decessor, en, den Afgaaede, Formanden i Embedet.
dechalandere (deschalangdere), stille En ved hans Kunder.
Dechant, s. Decan.
Decharge (descharsch), en, Aflæsning, Udlosning; Frikjendelse; skriftligt Beviis for, at et Regnskab er rigtigt aflagt; dechargere (descharschere), aflæsse, losse; frikjende; fyre, give en Salve.
Dechet (deschæh), en Vares Tab eller Svinden ved Bortskaffelsen af Ureenligheder.
dechiffrere (deschiffrere), udtolke, fortolke, forklare Noget, som er skrevet med Ziffre; opløse, gjette, udtyde; Dechiffreur (deschiffrøhr), en, En som forstaaer at opløse og forklare Ziffre ell. hemmelig Skrift.
Dechirage (deschirahsch'), en, Vrag, Planker af ophugne Skibe.
Decidents, en, Aftagen, Forfald (af Sundhed, Formue).
decidere, afgjøre, beslutte, paakjende, dømme; gjøre Udslag; deciderende, afgjørende; decideret, afgjort, bestemt, besluttet; fast, sikker.
decimabel, tiendepligtig.
decimal, tideelt, som bestaaer af Tiendedele; Decimal-Brøk, Tiendedeelsbrøk, hvis Nævner er 10,100, 1000 o. s. v.; Decimal, en, ell. Decimal-Tal, et, Ziffrene i en Decimalbrøks Tæller; Decimal-Inddeling, Decimal-Maal, Maalsinddeling i Tiendedele; Decimal-System, Regning med Tiere og Tiendedele.
Decimation, en, Tiendetagelse; Lodkastning om hver tiende Mands Udtagelse til Straf; decimere, tiende, tage Tiende; svare Tiende; udtage hver tiende Mand til Afstraffelse; det bruges ogsaa om Sygdomme, som medføre en høi Grad af Dødelighed.
Decime ell. Decima, en, (i Musiken) den tiende diatoniske Tone fra Grundtonen opad.
Decimètre (desimæter), et, $^1/_{10}$ Mètre.
decipere, skuffe, bedrage, føre bag Lyset.
Decision, en, og Decisum, et, Afgjørelse, Kjendelse, Dom; decisiv, afgjørende, bestemt; Decisor, en, En som afgjør stridige Punkter, især En, der afgjør, hvorvidt de ved et Regnskab gjorte Udsættelser skulle komme i Betragtning eller ikke.
Declamation, en, kunstrigtigt mundtligt Foredrag af en Tale, et Digt o. s. v., Kunsttale; Ordbram, Svulst; Ordgyderi, overflødig Tale; Declamator, en, Talekunstner, Kunsttaler; declamatorisk, overeensstemmende med Reglerne for Declamationen; Declamatorium, et, Kunstforedrag af Taler ell. Digte, Kunstforelæsning, Taleøvelse; declamere, foredrage Noget efter Talekunstens Regler, foredrage Noget mundtlig med Smag og Følelse; tale høit-

travende; ivre, tale ivrig (imod Noget).

Declaration, en, Erklæring, Tilkjendegivelse; Angivelse af Varer til Fortoldning; declarere, erklære, oplyse, forklare; angive Varer til Fortoldning; declarere sig, erklære sig, give sin Mening tilkjende.

declinabel, som lader sig bøie; (i Grammatiken) bøielig, som kan forandres i Endelsen; Declination, en, (i Grammatiken) Bøining, Forandring i Endelsen; Afvigelse fra den bestemte Retning, f. Ex. Stjernernes Afvigelse fra Æqvator, Magnetnaalens Afvigelse fra Nord eller Misviisning; declinere, (i Grammatiken) bøie, forandre Endelserne; afvige; være utilbøielig til.

decliv, nedadgaaende, skraanende nedad.

Decoct, en, Afkog, Kryderbrik.

decollere, halshugge.

Decoloration, en, Falmen, Affarvning; decolorere, falme, miste sine Farver; berøve en Ting dens Farver.

decomponere, sønderlemme, adskille, opløse et sammensat Stof i dets oprindelige eller Urbestanddele; Decomposition, en, Sønderlemmelse, Adskillelse, Opløsning.

decomptere, regne fra, trække fra, afdrage.

deconceptere, bringe ud af Fatning, forvirre, forstyrre.

decontenancere (dekongtenansere), bringe ud af Fatning, forvirre, forbløffe.

Decorateur (dekoratøhr), en, Ziratmaler, Theatermaler; En, hvis Beskjæftigelse det er at forzire Værelser og opstille Meublerne deri; Decoration, en, Forziring, Prydelse; Theatermaling; Æreskegn, Ordenstegn; decorere, forzire, smykke, pryde; tildele et Ordenstegn.

Decorum, et, Belanstændighed, Sømmelighed, det Anstændige, Passende.

decoupere (dekupere), afskære, afhugge; sønderskære, sønderlemme; udtakke, udhugge; Decoupeur (dekupøhr), en, En hvis Beskjæftigelse det er at udskære, udhugge; Tilskærer (hos Skrædere).

Decouragement (dekurahsch'mang), en, Modløshed, Forsagthed; decouragere (dekuraschere), betage Modet, gjøre modløs, forknytte.

Decourt (dekuhr), ell. Decort, en, Afkortning paa en Regning; Afslag; decourtere, afkorte, fradrage; slaae af.

Decouverte (dekuvert'), en, Opdagelse, Opfindelse.

decouvertere (dekuvertere), aftage Omslaget, aabne.

decouvrere (dekuvrere), opdage, aabenbare, blotte.

decreditere, bringe i Miscredit, berøve Een Andres Tillid.

Decrement, et, Aftagen, Forfald, Formindskelse.

decrepere, forfalde, blive afslægs.

decrepitere, knistre bort, forpuffe.

decrescendo (dekretschendo), (i Musiken) aftagende i Styrke.

Decret, Decretum, et, Beslutning; Øvrigheds Anordning; Kjendelse, Dom; Decretaler, pl. pavelige Anordninger, Besked paa Forespørgsler i kirkelige Sager; decretere, beslutte, anordne, fastsætte, forordne; affige Kjendelse; decretum, besluttet, anordnet, forordnet.

decrottere, afpudse, børste; Decrottoir (dekrotoahr), en, et Skrabejern udenfor Døren.

decrustere, tage Skorpen af, afskrælle.

Decubitus, en, Hudløshed, foraarsaget ved langt Sygeleie.
Decuplum, et, det Tidobbelte.
Decurie, Decuria, en, en Afdeling af Ti; Decurio, en, Befalingsmand over ti Mand.
de dato, fra idag, fra Udstedelsesdagen.
dedere, afskrive en Gjældspost som betalt, tilføie den et dedit, d. e. han har betalt.
Dedication, en, Tilegnelse; dedicere, indvie, hellige; tilegne.
Dedignation, en, Foragt, Ringeagt, Haan; dedignere, foragte, ringeagte.
Dedition, en, Overgivelse, Overlevering.
dedoublere (dedublere), formindske til det Halve.
deducere, aflede, udlede, forklare, godtgjøre, bevise; Deduction, en, Afledning, logisk Udvikling; udførlig Fremstilling af en Sag for Retten for derpaa at begrunde sin Beviisførelse; Afkortning i en Betaling.
de facto, i Virkeligheden, i Gjerningen.
Defaite (defæht'), en, en Hærs Nederlag.
defalcere, afmeie, afskære.
defamere, vanære, bagvaske.
defanere. vanhellige.
Defatigation, en, Afmattelse, Afkræftelse; defatigere, afmatte, afkræfte, trætte.
defect og defectiv, mangelfuld, ufuldstændig; Defect, en, Mangel, Feil, Ufuldstændighed; det Manglende; defectere, opsøge Regningsfeil; (i Grammatiken) Defectiva, pl. Ord, der ikke bruges i alle Former.
defendere, forsvare; Defension, en, Forsvar; Værn, Forsvarslinie; Forsvarsskrift; defensiv, forsvarende, beskyttende; Defensiven, den til det blotte Forsvar indskrænkede Holdning; Defensiv-Alliance, Forsvarsforbund; Defensor, en, Forsvarer, Beskytter; den Sagfører, som forsvarer den Tiltalte for Retten; defensorisk, forsvarende.
Deference (deferangs') ell. Deferents, en, Føielighed, Eftergivenhed; Ærbødighed; Deferent, en, Angiver; deferere, føie, bevilge, tilstaae; angive; affordre, f. Ex. en Eds Aflæggelse af En.
Deficit, en, Mangel; deficit, der mangler.
Defiguration, en, Vanziring; defigurere, vanzire, skamfere, skæmme.
Defilé, en, Snævring, snævert Pas, Huulvei; defilere, drage gjennem en Huulvei; drage forbi i smalle Række eller Mand for Mand.
definere, forklare, bestemme nøie; Definition, en, Forklaring, Bestemmelse af et Begreb; definitiv, afgjørende; endelig afgjort, bestemt; definitiv Fred, fuldkommen afsluttet Fred; Definitum, et, et nøie bestemt Begreb.
Deflagration, en, Udbrænding, Renselse ell. Luttring ved Ild; deflagrere, udbrænde, rense ved Ild.
deflectere, afvige, tage en anden Retning.
Deflorator, en, den som krænker, besvangrer en Jomfru; deflorere, afblomstre; krænke en Jomfru, besvangre hende.
deform, uformelig, vanskabt, hæslig; Deformation, en, Misdannelse; Deformitet, en, Misdannelse, Vanskabning, Hæslighed.
Defraudant, en, Bedrager, især den som besviger en Kasse eller Tolden, Smugler, Snighandler; Defraudation, en, Svig, Besvigelse, Under-

slæb, Snighandel, Toldsvig; defraudere, bedrage, besvige, begaae Toldsvig, smugle.
Defterdar, en, (i Tyrkiet) Storskatmester.
Defunctus, Defuncta, Afdød.
Degagement (degahschmang), et, Ubundenhed, utvunget Væsen; degagere (degaschere), befrie, løsne.
Degeneration, en, Udartning, Vanslægtning; degenerere, udarte, vanslægte.
Deger, et, et Antal af 10 Huder eller Skind; i Rusland: 40 Stykker (Pelsværk).
deglubere, afskalle, afskrælle, flaae.
Deglutition, en, Nedslugning, Nedsynkning.
Degout (deguh), en, Afsky, Modbydelighed, Væmmelse; degoutere, give Afsmag for, gjøre led af.
de grace (de grahs'), om Forladelse, med Forlov.
Degradation, en, Fornedrelse, Nedsættelse fra en høiere Tjenestegrad til en ringere; degradere, fornedre, afsætte fra en Værdighed, nedsætte til en ringere Tjenestegrad.
degravere, falde besværlig, være til Byrde.
Degres, en, Afgang, Bortgang.
degulere, jage igjennem Struben, fraadse.
degustere, smage paa, prøve; udforske.
de gustibus non est disputandum, om Smag og Behag kan man ikke disputere.
dehonnestere, beskæmme, vanære.
Dehors (dehohr), en, Udside, Yderside; ydre Anstand, det Sømmelige; Dehors, pl. et Stedś nærmeste Omgivelser; en Fæstnings Udenværker.
dehortere, fraraade.
Deïfication, en, Forgudelse; deïficere, forgude, bevise guddommelig Ære, ophøie til Gud.
Deira, en, en arabisk Fyrstes Omgivelse, Følge, Familie.
Dëi gratia, af Guds Naade.
Deismus (de-ismus), en, Troen paa en eneste Gud, Troen paa Guds Tilværelse af blotte Fornuftgrunde, Fornuftreligion; Deist, (de-ist), en, en Tilhænger af denne Tro; deistisk, overeensstemmende med denne Tro og Lære.
Dejection, en, Udstødelse, Forstødelse.
dejerere ell. dejurere, sværge, sværge falsk, begaae Meneed.
Dejeuner (deschøneh), en, Frokost; Dejeuner à la fourchette (deschøneh a la furschet'), Gaffelfrokost, koldt Formiddagsmaaltid; Dejeuner dinatoire (dinatoahr), Frokost som træder i Middagsmaaltidets Sted; dejeunere, spise Frokost.
dejicere, udkaste, forstøde.
de jure, med Rette, lovlig, lovmæssig.
Dekachord, et, et en Harpe lignende Strengeinstrument.
Dekadik, en, det brugelige Talsystem, som betjener sig af ti enkelte Tegn, af hvilke alle Talstørrelser sammensættes, og ifølge hvilket ti Eenheder af een Orden udgjøre en Eenhed af den næst høiere Orden.
Dekagon, en, en Tikant.
Dekamerone, en, ti Dages Historie (Titelen paa en Samling af Fortællinger af Italieneren Boccaccio).
Dekamètre (dekameter), et Maal af 10 Metres.
Dekandria, en, (i Botaniken) Linnées tiende Planteklasse, som indbefatter de tihannede Planter med ti frie Støvdragere i en tvekjønnet Blomst.
Dekastylon, et, en Bygning, som hviler paa ti Søiler, hvis Front har en Række af ti Søiler.

Delai (delæh), en, Opsættelse, Udsættelse, Forhaling, Frist.
de lana caprina, (disputere) om en Ubetydelighed, om Keiserens Skæg.
Delassement (delass'mang), et, Vederqvægelse, Hvile; **delassere** sig, vederqvæge sig, udhvile sig.
Delation, en, Angivelse, Angiveri; **Delator**, en, Angiver; **delatorisk**, angivende, forræderisk.
del credere, paa Tro og Love; at staae **del credere**, sige god for, indestaae for Betalingen af Varer, Vexler.
dele, slet ud; stryg væk! **deleatur**, (i Correcturer) tag bort!
Delectation, en, Fornøielse, Morskab, Qvægelse; **delectere**, more, fornøie, qvæge.
Delegation, en, Affendelse af Befuldmægtigede; (i Kirkestaten) Provinds ell. District; Overførelse af en Gjæld (at henvise en Creditor til sin Debitor for af ham at modtage Betaling); **Delegat**, en, en pavelig Statholder; **delegere**, affende som Befuldmægtiget med et vist Hverv; **Delegerede**, Affendte, Beskikkede.
Deleniment, et, Lindringsmiddel.
delere, udslette, udstryge.
Deliberation, en, Overveielse, Betænkning, Raadslagning; tage ad **deliberandum**, tage i Overveielse; **deliberere**, overlægge, raadslaae.
delicat, zart, fiin, velsmagende, lækker; vanskelig, betænkelig; **Delicatesse**, en, Fiinhed, Ømhed, Omhyggelighed, Skaansomhed; Ziirlighed, Nethed; Lækkerbidsken; **Delice** (delihs), en, Vellyst, Fryd, Glæde; **deliciös**, yndig, liflig, lækker.
Delictum, et, pl. **Delicta**, Forbrydelse, Misgjerning.
Deligation, en, Afbinding, Forbinding.
Delimitation, en, Grændseberigtigelse.
Delineation, en, Tegning, Udkast; **delineavit** (forkortet: del.) tegnet af (under Tegninger, Kobberstik, Træsnit); **delineere**, tegne, udkaste.
Delinquent, en, en fængslet Forbryder, Misdæder; **delinquere**, forbryde, begaae en Misgjerning.
delirere, tale i Vildelse, rase; **Delirium**, et, Vildelse, Raseri; **Delirium tremens**, Dranker-Vanvid (en Sygdom som er en Følge af Drikfældighed).
delivrere, befrie, løslade; udlevere, aflevere.
Delogement (delohsch'mang), et, Flytning, Opbrud; Fordrivelse, Fortrængen; **delogere** (delohschere), flytte, drage bort; fordrive, fortrænge (fra en Bolig eller Stilling).
deloyal (deloajahl), uredelig, troløs.
Delphin, en, Marsviin; Hank paa Kanoner og Mørsere.
Delta, et, det græske D (Δ); den af Nilfloden ved dens Udløb dannede, et Delta lignende Ø.
deludere, bespotte, have til Bedste, gjøre Nar af; skuffe, føre bag Lyset; **Delusion**, en, Bespottelse; Skuffelse, Bedrageri; **delusorisk**, skuffende, bedragerisk.
Demagog, en, Folkeleder; Folkeforfører, Urolighedsstifter; Anfører for et Folkeparti; **Demagogie**, en, Folkeledning, Folkeforførelse, Oprørsstiftelse blandt Almuen; **demagogisk**, folkeledende, folkeforførende.
demandere, overdrage, give et Ærende, bortsende.
Demant, s. **Diamant**.
Demarcation, en, Begrændsning, Afgrændsning, Grændsebestemmelse; **Demarcations-Linie**, Grændselinie;

demarquere, betegne, trække Grændselinie.
Demarcher (demarscher), pl. de fornødne Skridt, Forholdsregler.
demasquere (demaskere), tage Masken af, blotte, afsløre.
Demat, en, et Jordmaal, især i Marsklandene, noget mindre end en dansk Tønde Land.
Demelé (demeleh), en, Tvist, Strid, Haandgemæng, Slagsmaal; demelere, udvikle, løse noget Indviklet eller Forvirret; skjelne, afsondre.
Demembrement (demangbremang), et, Udstykning, Sønderlemmelse; demembrere (demangbrere), udstykke, sønderlemme.
demens, vanvittig, afsindig, gal.
Dementi (demangtih), et, Blottelse, Selvmodsigelse; give En et Dementi, gjøre ham til Løgner; give sig et Dementi, modsige sig selv, blotte sig; dementere, modsige, sigte for Usandhed; fragaae det, en Anden har lovet paa Ens Vegne, fornægte ham.
Dementia, en, Vanvid, Galskab.
demerere, gjøre sig fortjent.
demi, halv; à demi, til Hælvten, kun halvt.
Demidrap, et, Halvklæde.
demi-fin (demih-fæng), halv fiin, halv ægte.
Demimonde (demihmongd), en, den simplere Klasse.
Demirelief (demihreljef), et, halvophøiet Arbeide.
demis, beskeden, ydmyg; nedladende; Demission, en, Nedladenhed; Beskedenhed, Ydmyghed; Afsked, Frasigelse af et Embede.
Demi-teinte (demitængt'), en, Halvskygge, Mellemfarve.
Demiurg, en, Værkmester, Kunstner.
Demobilisation, en, Sætten paa Fredsfod, Afvæbning; demobilisere, afvæbne, sætte paa Fredsfod.
Demoiselle (demoasell'), en, Frøken, Jomfru; ogsaa et Insect: Guldsmed.
Demokrat, en, Tilhænger af en Folkeregjering, Folkeven, Frihedsven, Republikaner; Demokratie, et, Folkeregjering, Folkeherredømme; demokratisk, overeensstemmende med Demokratiets Aand, republikansk; Demokratismus, en, Friborgersind.
Demokrit, en gammel græsk Philosoph i Abdera, som pleiede at belee Menneskenes Daarskaber.
demolere, nedrive, nedbryde, sløife; Demolering, en, Nedbrydelse, Nedrivelse, Sløifning.
Demonstration, en, et overtydende Beviis; Angrebsmine, truende Bevægelse; en Optræden af en større Fleerhed for at lægge et vist Sindelag i politisk Henseende for Dagen; Demonstratio directa, umiddelbar Beviisførelse: D. indirecta, middelbar Beviisførelse; demonstrativ, forklarende, henvisende; Demonstrativum, et, et henvisende Pronomen; demonstrere, vise, henvise; forevise og forklare; bevise; føre Beviis.
demontere (demongtere), kaste af Hesten; (om Kanoner) tage af Lavetterne; gjøre dem ubrugelige ved Sønderskydning; (om Batterier) gjøre dem værgeløse og derved bringe dem til Taushed; Demonteer-Batterier, Batterier, der ved directe Beskydning stræbe at ødelægge de fjendtlige Fæstningsværkers Artillerie.
Demoralisation, en, Sædernes Fordærvelse; demoralisere, gjøre usædelig, fordærve, forværre.
de mortuis nil nisi bene (loquen-

dum), om de Døde skal man ikke tale Andet end Godt.
Demosthenes, en berømt græsk Taler i Athen; deraf: en demosthenisk Veltalenhed, en overordentlig Veltalenhed.
Denar, Denarius, en, en gammelromersk Sølvmynt.
denationalisere, skille ved Nationaliteten; erklære for udstødt af en Nation.
denaturalisere, fratage Statsborgerret.
denatus, død.
Dendriter, pl. Steen, Mergelstykker, paa hvis Overflade findes Afbildninger af Træer, Buske o. s. v.
Dendrolither, pl. Forsteninger af Træer; Dendrologie, en, Beskrivelse over Træer; Dendrometrie, en, Træ-Maalekunst.
Denegation, en, Vægring, Afslag; Benægtelse; denegere, afslaae; benægte.
Denier (denjeh), en, en fransk Kobbermynt, $^1/_{12}$ af en Sou.
Denigration, en, Sværten, Bagvaskelse; denigrere, sværte, bagvaske.
denobilitere, berøve Adelskab.
Denomination, en, Benævnelse; Udnævnelse; denominere, benævne; udnævne; foreslaae til et Embede.
Denotation, en, Betegnelse, Angivelse; denotere, betegne, angive.
Denouement (denuemang), en, Udvikling, Knudens Opløsning; Udgang, Udfald.
de novo, paa ny, forfra.
Densation, en, Fortættelse; densere, fortætte; Densitet, en, Tæthed, Fasthed.
Dental-Bogstaver, pl. Tandbogstaver; Dentarpag, en, et Redskab til at trække Tænder ud med; Dentist, en, Tandlæge; Dentition, en, Tænders Fremkomst (hos Børn).
Dentelles (dangtæll'), pl. Kniplinger.
Denudation, en, Blottelse; denudere, blotte, afsløre.
Denunciant, en, Angiver, Anklager; Denunciat, en, den Angivne, Anklagede; Denunciation, en, Angivelse, Anklage; denunciere, angive, anklage.
Deo gratias, Gud skee Tak, Gud være lovet.
Deontologie, en, Pligtlære, Moral.
deoptere, vælge, udtale sin Mening ved et Valg.
Departement (depart'mang), et, Forretningskreds, Fag, Forretningsfag, Forvaltningsfag, Embedskreds; Landkreds, District, Provinds, Regjeringskreds; departere, afdele, fordele, ligne.
Depeche (depæsch), en, Ilbrev, Statsbrev, Embedsberetning; Forholdsbefaling; hurtig meddeelt Beretning, Efterretning, Underretning; depechere, udfærdige og affende i en Hast.
Dependance (depangdangs') ell. Dependents, en, Afhængighed; dependant (depangdang) ell. dependent, afhængig, undergiven; dependere, afhænge, være afhængig af, være undergiven; beroe paa.
Depense (depangs'), en, Udgift; Bekostning; Ødselhed; Depenseur (depangsøhr), en, Forøder, Ødeland; depensere (depangsere), udgive Meget, bekoste, anvende paa; ødsle, forøde.
Dephlegmatisation, en, (i Chemien) de vandagtige Deles Borttagelse af spirituøse flydende Legemer; dephlegmatisere, borttage de vandagtige Dele.

dephlogistisk, ubrændbar; dephlogistiseret, berøvet de brændbare Dele.
Depit (depih), en, Uvillie, Fortræd, Ærgrelse; Trods.
deplacere, flytte, rykke, fortrænge fra sin Plads; være deplaceret, være ilde anbragt, være paa urette Hylde.
deplantere, henplante paa et andet Sted.
deplorabel, bedrøvelig, beklagelig, ynkværdig; jammerlig; deplorere, begræde, beklage, ynkes over.
deployere (deploajere), udfolde, udvikle, udbrede; udkramme; anvende, gjøre Brug af; deployere sig, udfolde sig, udbrede sig; (om Militair) opmarschere.
Deponent, en, En som nedlægger eller giver Noget i Forvaring; Vidne, En som afgiver sin Forklaring for Retten; Deponentia, pl. Gjerningsord med passivisk (lidende) Form, men activisk (virkende) Betydning, f. Ex. at mindes; deponere, nedlægge, give i Forvaring; udsige, afgive Forklaring, vidne.
Depopulation, en, Affolkning, Folkeforminbskelse.
Deportation, en, Landsforviisning og Henbringelse til et fjernt Sted som Fange; deportere, forvise og føre bort ud af Landet til Straf; en Deporteret, En som til Straf er ført ud af Landet.
Depositaire (depositær) og Depositarius, en, den, hos hvem Noget er nedlagt i Forvaring; Deposition, en, Nedlæggelse i Forvaring; Vidners Forklaring, Udsagn; Afsættelse; Deposito-Bank ell. Deposito-Kasse, en offentlig Anstalt, som mod Pant udlaaner Penge og modtager Penge til Forrentning efter en modereret Rentefod; Depositor, ogsaa Deponent, En som giver Noget i Forvaring, betroer en Anden Noget; Depositum, et, det som er nedlagt, givet i Forvaring, det Anbetroede; Pant; Underpant.
depossedere, (i Retssproget) sætte En ud af en Tings Besiddelse; Depossession, en, Berøvelse af en Tings Besiddelse, Fordrivelse fra samme.
depostere, (i Krigssproget) fortrænge fra en Stilling.
Depôt (depoh), et, det Anbetroede; Pant, Underpant; Oplagssted, Magasin; Udfyldningstropper, Mandskab til at gjøre Regimenter fuldtallig med.
depotentsere, afkræfte, svække.
depouillere (depuljere), blotte, plyndre.
Depravation, en, Forværrelse, (Sæbernes) Fordærvelse; depravere, forværre, fordærve.
Deprecation, en, Afbigt; deprecere, afbede.
Depression, en, Nedtrykkelse, Undertrykkelse; den ved Tryk bevirkede Fordybning; Slappelse, Svækkelse.
Depretiation, en, Nedsættelse, Forringelse i Værd, Nedværdigelse; depretiere, nedsætte, forringe i Værd, nedværdige.
deprimere, nedtrykke, undertrykke; nedstemme, svække; deprimeret Puls, svag Puls.
Deprivation, en, Berøvelse, Afsættelse fra et Embede; deprivere, berøve, afsætte.
de profundis, fra Dybet (Begyndelsen af en Psalme, der hos Katholikerne afsynges ved Liigbegjængelser).
Deprædation, en, Røveri, Plyndring; deprædere, røve, plyndre.
Depurgantia, pl. (i Medicinen) Ren-

selsesmidler; Depurgation, en, Renselse; Rensning, Lutring; depurgere, rense, lutre.
Deputat, et, en fastsat Embedsindtægt, som En, foruden den aarlige Løn, nyder af visse Ting (f. Ex. af Korn, Brænde o. s. v.).
Deputation, en, Affendelse af nogle Personer, som paa de Affendendes Vegne besørge et vist Hverv; de affendte Personer; deputere, affende, beskikke; Deputeret, en, pl. Deputerede, Affending, et Medlem af en Deputation, af et Deputeretkammer eller en Stænderforsamling; en Folkerepræsentant; en Tilforordnet, et af de øverste Medlemmer for et Regjeringscollegium; Deputeret-Kammer, en Afdeling af den lovgivende Forsamling i constitutionelle Stater.
Derangement (derangsch'mang), et, Forstyrrelse, Forvirring, Uorden; Hindring; derangere (derangschere), forvirre, forstyrre, bringe i Uorden; hindre.
Derelicta, pl. forladte, opgivne, herreløse Sager; derelinquere, forlade Noget, opgive Besiddelsen af en Ting.
deridere, udlee, spotte; Derision, en, Spot, Haan.
Derivation, en, Afledning, Udledning, Ordafledning; Oprindelse, Nedstammelse; Derivatum, et, pl. Derivata, et afledet Ord, Afledsord; derivere, aflede, udlede; stamme fra, oprinde fra, hidrøre fra; derivevende Midler, Midler, som aflede de slette eller skadelige Vædsker.
Dermatitis, en, Betændelse i Huden.
Derogation, en, Afbræk, Hinder, Skade; Afskaffelse, Ophævelse af en Lov, Forordning; derogere, gjøre Afbræk, tilføie Skade; ophæve, sætte ud af Kraft.
Deroute (deruht'), en, Forstyrrelse af Formuesomstændigheder; uordentlig Flugt efter et Nederlag.
Dervisch, en, en østerlandsk Tiggermunk.
desagreable (desagreabel), ubehagelig, fortrædelig.
desappointere (desapoængtere), skuffe Ens Forventninger, narre ham.
desarmere, afvæbne; gjøre vaabenløs; opløse Hæren, afskedige Soldaterne; Desarmering, en, Afvæbning.
desarrangere (desarrangschere), bringe i Uorden, forvirre.
Desavantage (desavangtahsch'), en, Tab, Skade.
desavouere (desavuere), fornægte, fragaae, ikke vedkjende sig.
Descendent, en, Afkom, Livsarving; Descendenter, pl. Efterkommere; Descendents, en, Affstammelse, Herkomst; Afkom, Efterkommere; descendere, nedstige; nedstamme fra.
describere, beskrive, skildre; Description, en, Beskrivelse, Skildring; descriptiv, beskrivende.
desert, øde, tom, forladt, udyrket.
desertere, rømme, løbe bort, undvige; Deserteur (desertøhr), en, Rømningsmand, Overløber; Desertion, en, Undvigelse, Bortrømning.
Deserviter, pl. Sagførergebyhrer.
Deshonneur (desonnøhr), en, Vanære, Skam; deshonorere, vanære, beskæmme.
desiderabel, ønskelig, ønskværdig; Desiderat, et, Noget som var at ønske; Desideration, en, Attraa; desiderere, attraa, begjære, ønske; Desiderium, et, Ønske, Forlangende.

Designateur (desinjatøhr), en, Pladsanviser; Ceremonimester; Designation, en, Betegnelse, Bestemmelse; designere, betegne, bestemme; udsee til (et. Embede, et Hverv ell. en Værdighed).
Desinfection, en, Rensning for Smitstof; desinficere, betage Smitteevnen, rense for Smitstof.
desistere, aflade, afstaae fra.
Desmologie, en, Læren om Baanbene og Senerne i det dyriske Legeme.
Desordre (desorder), en, Uorden, Forvirring; uordentlig Levemaade, Udsvævelse.
Desorganisation, en, Opløsning i Sammenhænget; Opløsning, Forstyrrelse; desorganisere, opløse, forstyrre, ophæve Sammenhænget.
desorientere, gjøre forvirret, vildfarende; bringe ud af Fatning; desorienteret, forvirret, bragt i Vildrede.
Desoxydation, en, Iltens Borttagelse; desoxydere, borttage Suurstoffet, Ilten, afilte.
Despect, en, Foragt; despectere, foragte, ringeagte; despecteerlig, foragtelig, ringeagtende.
desperat, fortvivlet, haabløs; Desperation, en, Fortvivlelse, Haabløshed; desperere, fortvivle, opgive alt Haab.
Despoliation, en, Plyndring; despoliere, berøve, plyndre.
Despot, en, Selvhersker, Enevoldsherre, uindskrænket Hersker; Despotie, et, uindskrænket Herredømme, Voldsherredømme, ubunden, vilkaarlig Beherskning; despotisk, uindskrænket, vilkaarlig, egenmægtig; Despotisme ell. Despotismus, en, Udøvelse af et despotisk Herredømme.
Despumation, en, Afskummen; despumere, afskumme.
Desqvamation, en, Hudens Afskalning efter visse Sygdomme.
Dessein (des sæng), et, Hensigt, Forehavende, Forsæt.
Dessert (dessæhr), en, Eftermad.
Dessin (dessæng), et, Tegning, Grundrids, Udkast; Mønster; Dessinateur (dessinatøhr), en, Tegner, Mønstertegner; dessinere, udkaste, tegne.
Destillateur (destillatøhr), en, En som driver Destillationen; Destillat, et, den ved Destillationen erholdte spirituøse Vædske; Destillation, en, Brænding, Aftrækning, Overdampning af flydende Legemer, saaledes at Dampen ved Afkjøling igjen bringes i draabeflydende Tilstand; Forfærdigelse af brændte, spirituøse, flydende Legemer; destillere, brænde, aftrække spirituøse Vædsker.
Destin (destæng), en, Skjæbne, Bestemmelse, Tilskikkelse; Destination, en, Bestemmelse, Hensigt; destinere, bestemme, tiltænke; foresætte sig.
destituere, afsætte; Destitution, en, Afsættelse fra et Embede.
Destruction, en, Ødelæggelse, Tilintetgjørelse, Opløsning; destructiv, ødelæggende; destruere, ødelægge, tilintetgjøre, opløse; nedbryde, nedrive.
Desudation, en, Sveden.
desultorisk, frafspringende, som ikke bliver ved Sagen.
Desunion (desynjong), en, Uenighed, Tvedragt, Splid; Adskillelse; desuneret, adskilt, affondret.
Detachement (detasch'mang), et, en udsendt Afdeling af en Hær, en affendt Trop Soldater; detachere (detaschere) udsende, affende en afsondret Trop; detacheret, affendt,

udsendt; afskilt fra, udenfor liggende, fritliggende, f. Ex. detacherede Forler.

Detail (detalj), en, pl. Details, det Omstændelige, Enkelte, Udførlige; de nøiere Omstændigheder, Biomstændigheder ved Noget; Smaating; Detail-Handel, Handel i det Smaa eller Enkelte; Detailleur (detaljøhr) og Detaillist (detaljist), en, En som handler i det Smaa, i mindre Dele, Kræmmer.

detaillere (detaljere), sætte fra hinanden; sønderlemme, udstykke; fortælle, beskrive omstændelig; detailleret (detaljeret), enkelt, stykkeviis; omstændelig; Detaillering (detaljering), omstændelig Beretning, Beskrivelse, Forklaring, Opregning af alle Enkeltheder og Biomstændigheder ved en Sag eller en Begivenhed.

detenere, forholde, indeholde, tilbageholde; afholde; opholde; holde fangen; Detention, en, Tilbageholdelse, Vægring ved at udlevere; Ihændehavelse; Fangenskab. Varetægt; Detentions-Arrest, Varetægtsfængsel.

Detergentia, pl. Renselsesmidler.

Deterioration, en, Forværrelse, forringet Værdi; deteriorere, forværre, forringe, gjøre slettere.

Determination, en, Bestemmelse, Fastsættelse; Beslutning; determinativ, bestemmende; determinere, fastsætte, bestemme; afgjøre; determineret, bestemt, fast, afgjørende; uforfærdet.

deterrere, afskrække; Deterrition, en, Afskrækkelse, f Ex. fra det Onde ved at true med Straf.

Detersion, en, Afviskning.

detestabel, afskyelig, vederstyggelig; Detestation, en, Afsky, Modbydelighed; Forbandelse; detestere, afsky; forbande.

Dethronisation, en, Afsættelse fra Thronen; dethronisere, støde fra Thronen, afsætte.

Detonation, en, falsk Angivelse af Tonen (i Musiken); Forpufning; detonere, synge falsk, tage Tonen for høit eller for lavt; forpuffe.

Detour (detuhr), en, Krumning, Bugt, Omvei; Omsvøb; Udflugt; detournere, aflede, bringe fra, afholde fra; skeie af (fra Sagen selv).

Detraction, en, Afdrag, Fradrag; Undddragelse; Bagvaskelse; detrahere, aftrække, fradrage; bagvaske.

detrectere, gjøre Indgreb, Afbræk, forurette.

Detrempe (detrangp'), en, Vandfarve, Vandfarvemaleri.

Detresse, en, Nød, Trængsel; Sjæleangest.

Detriment, et, Skade, Tab, Afbræk.

detrompere, bringe ud af Vildfarelsen, aabne Øinene paa En.

detto, dito, det nylig Sagte, benævnte, af samme Slags, deslige.

detur, (paa Recepter) maa gives, skal gives.

Deus (de-us), Gud; Deus ex machina, egentlig: en Gudbom fra Theatermaskineriet, og deraf: en uventet, pludselig indtrædende Person, som giver en forviklet Sag en heldig Vending.

Deut ell. Døit, en hollandsk, meget ringe Kobbermynt; en ubetydelig Ting, Bagatel.

Deuteronomium, et, femte Mose Bog.

Deuteroskopie, en, den Evne at kunne forudsee tilkommende Ting og Begivenheder.

deux à deux (døhs a døh), to ad Gangen, to mod to.

Devaluation, en, Nedsættelse, Forringelse af en Mynts Værdi; dens fuldkomne Afskaffelse; **devaluere**, nedsætte, forringe en Mynts Værdi; sætte den ud af Omløb.
devancere (devangsere), komme foran, indhente; komme En i Forkjøbet; overgaae, overtræffe.
Devaporation, en, Dunsternes Forvandling til Vand.
Devastation, en, Ødelæggelse; **devastere**, ødelægge.
Devedadsehis, pl. offentlige Dandserinder i Ostindien.
Developpement (developpemang), et, Udvikling, Udfoldning; Forklaring; **developpere**, afvikle, udvikle, udfolde; forklare; aabenbare.
de verbo ad verbum, fra Ord til andet, ordret.
Deversorium, et, Værtshuus, Herberge.
devestere, afklæde; fratage Præstevielsen.
Deviation, en, et Legemes Afvigelse fra dets Bane eller Retning; Afvigelse, falsk Retning.
Devise, en, en allegorisk Figur med Bedføielse af Ord, der udtrykke en eller anden Tanke; Sindbillede; Tankesprog, Valgsprog.
Devoir (devoahr), en, Pligt, Skyldighed.
Devolution, en, Hjemfald, arvelig Overgang af hjemfaldet Gods eller Rettighed til en Anden; **devolvere**, arvelade, efterlade i Arv til en Anden.
devorere, sluge, opæde.
devot, underdanig, ydmyg; andægtig, from, skinhellig; en **Devote**, Skinhellig, Bedesøster; **Devotion**, en, Underdanighed, Ydmyghed, Andagt, Andægtighed; Skinhellighed.
Devouement (devuemang), et, Hengivenhed; Opoffrelse.
devovere, indvie, hellige; opoffre.
Dexteritet, en, Behændighed, Færdighed.
Dey, en, Herskeren i Tripolis.
Diabetes mellitus, en, i længere Tid vedvarende, i høi Grad forøget Urinafsondring, i hvilken Urinen indeholder en Mængde Sukkerstof.
Diable (diabel), en, Djævelen; **diablement** (diablemang), djævleblændt, djævels; **diabolisk**, djævelsk.
Diadelphia, en, Linnées 17de Planteklasse, tvekjønnede Planter, hvis Støvdragere ere sammenvoxede i to Knipper.
Diadem, et, Pandesmykke, Haarsmykke; kongeligt Hovedsmykke; Krone.
Diagnose, en, Indbegrebet af en Tings Særkjender; Skjelnen mellem lignende eller beslægtede Begreber; Angivelse af en Sygdom ved Hjælp af dens væsentlige Kjendetegn; **Diagnostik**, en, den Videnskab, som lærer at skjelne mellem lignende eller beslægtede Ting; den Videnskab, som lærer at skjelne Sygdommene fra hverandre ved Hjælp af enhver Sygdoms særlige Kjendetegn; **diagnostisk**, antydende, betegnende, skjelnende, tjenlig til en Sygdoms Erkjendelse; **diagnostiske** Tegn, Tegn der antyde Sygdommens Beskaffenhed og øieblikkelige Tilstand; **Diagnostiker**, en, Sygdomskjender.
diagonal, skraa, skraaløbende, paatværs; **Diagonal**-Linie ell. **Diagonale**, en, Skraalinie, Tværlinie, en lige Linie, der fra en Fiirkants ene Hjørne drages til det modsatte Hjørne.
Diagramma, et, Udkast, Afrids; (i Musiken) den femlinede Nodeplan.

Diagraph, en, et optisk Speil-Instrument, hvorved man paa det Nøieste kan efterligne enhver Gjenstand i hvilkensomhelst formindsket Maalestok; Diagraphik, en Tegning ved Hjælp af dette Redskab.
Diakaustik, en, Brændelinien, i hvilken de ved en gjennemsigtig krum Flade brudte Lysstraaler skære hinanden.
Diaklasis, en, Lysets Brydning.
Diakon ell. Diakonus, en, Hjælpepræst, Capellan; ogsaa: en Kirkebetjent; Diakonat, et, sammes Embede, Værdighed og Bopæl; Diakonisse, en, et Fruentimmer, som udelukkende befatter sig med at pleie Syge.
Diakrise, en, Bedømmelse og Skjelnen af Sygdomstilfælde.
Diakustik, en, Læren om Gjenlyd og dens Anvendelse; diakustisk, indrettet efter Gjenlyden.
Dialekt, en, Mundart, Tungemaal; de forskjellige Afarter af et Sprog; Dialekt-Lexicon, et, Ordbog over de for et Lands forskjellige Egne eiendommelige Ord og Talemaader.
Dialektik, en, Fornuftlære, Tænkelære; Disputeerkunst; Dialektiker, en, Fornuftlærer; En som er øvet i den lærde Disputeerkunst; dialektisk, som hører til Dialektiken; dialektisk Færdighed, Færdighed i Disputeerkunsten.
Dialemma, et, Udeladelse, Afbrud.
Dialog, en, Samtale; Samtale-Form; dialogisere, indklæde og affatte i Form af en Samtale; dialogisk, som har Formen af en Samtale.
Dialysis, en, Opløsning; Kræfternes Udtømmelse; dialytisk, absfillende, ophævende, opløsende.
Diamagnetisme, en, Tværmagnetisme, den Egenskab ved næsten alle umagnetiske Legemer, at de af stærke Electro-Magneter frastødes af begge Polerne og stille sig tværs paa den disse forenende Linie, istedetfor at de magnetiske Legemer, der tiltrækkes af Polerne, stille sig parallelt med den nævnte Linie; diamagnetisk, tværmagnetisk, som har den nævnte Egenskab.
Diamant ell. Demant, en, den kostbareste af alle Ædelstene; den mindste Bogtrykkerskrift; Diamant-Bryllup, 60 Aars Ægteskab.
Diameter, en, Tværmaal, Gjennemsnit; Gjennemsnitslinie, en lige Linie, som deler en Cirkel i to lige Halvdele, eller en ret Linie, der drages fra et Punkt i Cirkelens Peripherie til et andet og tillige gaaer igjennem Centrum; diametral og diametrisk, som hører til Tværmaal, lige igjennem, tværs igjennem; diametral-modsat, lige imod, stik imod.
Diamorphosis, en, Gestaltning til en bestemt Form.
Diana, Jagtens Gudinde; i Chemien: Sølvet.
Diandria, en, efter Linnées System: 2den Planteclasse, tohannede Planter med to Støvdragere i en tvekjønnet Blomst.
Diapason, et, Omfang af en Syngestemme eller et Instrument.
diaphan, gjennemskinnende, gjennemsigtig; Diaphanorama, et, et Gjennemskinsmaleri.
Diaphonie, en, Misklang, Mislyd.
Diaphora, en, Gjentagelse i samme Sætning af det samme Ord i forskjellig Bemærkelse eller i forstærket Betydning.
Diaphoresis, en, Gjennemsiven, Sve-

dens Gjennemtrængen; diaphoretisk, svedbrivende.
Diaphragma, et, Mellemgulvet; i Kikkerter: Blænding.
Diaplasis, en, Lebsætning af et forvredet Lem.
Diaplasma, et, Omslag af Krydderurter.
Diarchie, et, to Regenter med lige Myndighed i een og samme Stat.
Diarium, et, Dagbog; Dagblad; Kladdebog; Reisejournal; Sygejournal.
Diarrhöe, en, Bugløb, tyndt Liv.
Diarthrose, en, Lebføining.
Diasostik, en, Læren om Sundhedens Vedligeholdelse, Sundhedspleie; Diasostica, pl. Sundhedsmidler.
Diaspasma, et, Adskillelse, Mellemrum.
Diastasis, en, unaturlig Adskillelse af brækkede Been.
Diastema, et, Gaben, Afstand, Mellemrum.
Diastole, en, Adskillestegn (i den græske Sproglære); Forlængelse af en ellers kort Stavelse; Hjertets Udvidelse (modsat dets Sammentrækning, Systole).
Diastyle, en, en Hal med langt fra hinanden staaende Søiler.
Diatheke, en, Pagt; (i Bibelen) Testamentet.
Diathesis eller Diathese, en, Legemsbeskaffenhed, Anlæg til Sygdom.
diatonisk, (i Musiken) som stiger op eller ned paa Tonestigen, fremskridende i hele og halve Toner efter Tonestigen.
Diatribe, en, lærd Udvikling, vidtløftig Afhandling; Skoleafhandling.
Dibaptister pl. græske Kjættere i det 9de Aarhundrede, som foretog Daaben to Gange.
Dibrachys, en, en Versfod af to korte Stavelser ⏑ ⏑.
dic, cur hic, sig, hvorfor er Du her! tænk paa din Bestemmelse!
Dicentarius, en, Ordgyder, Sladderhank.
Dichordium, et, et tostrænget Instrument.
dicis causa, for dog at have sagt Noget; kun paa Skrømt.
Dictamen, et, det Tilsagte, det som dicteres i Pennen.
Dictata, pl. hvad som er afskrevet efter mundtligt Foredrag; efterskrevne Hefter.
Dictator, en, Magthaver, Voldsherre; (i det gamle Rom) en uindskrænket Magthaver, som kun blev valgt for den Tid, da Staten var i Fare; dictatorisk, bydende; Dictatur, et, en Dictators Embede og Værdighed.
dictere, foresige hvad der skal nedskrives; foreskrive, tilkjende, paalægge (Straf, Bøder).
dicti anni, i bemeldte Aar.
Diction, en, Sprog, en Forfatters Skrivemaade, Stiil; Udtryk, Foredrag.
Dictionnaire ell. Dictionær (dikſjonæhr), en, Ordbog.
Dictum, et, pl. Dicta, Sprog, Skriftsted, Sted af Bibelen; dictum, factum, som sagt, saa gjort.
Didaktik, en, Lærekunst, Underviisningslære; Didaktiker, en, Lærekyndig; didaktisk, lærende, belærende; didaktisk Digt, Lærebigt.
Didascalia, en, Belæring, Underviisning.
Dies, en, Dag; Dies criticus, den afgjørende Dag i visse Sygdomme; Dies currentes, pl. (en Vexels)

Løbedage; ad dies vitae, paa Livstid; Dies Saturni, Løverdag.
Diète (diæht), en, Stænderforsamling, Landdag; en saadan Forsamlings Varighed eller Samlingstid.
Diëter, pl. Dagpenge, Tærepenge.
Dieu (diøh), Gud; mon Dieu (mong diøh), min Gud! Dieu et mon droit (diøh e mong droah), Gud og min Ret! (den engelske Krones Valgsprog).
Diffalco, en, Fradrag, Afkortning i Hovedbeløbet.
Diffamation, en, Bagvaskelse, ilde Omtale; diffamere, bagvaske, bringe i slet Rygte.
Difference (differangs') ell. Differents, en, Forskjel; Ulighed, Forskjellighed; Forskjel mellem to Størrelser, Rest; Misforstaaelse, Tvistighed; different, ulige, forskjellig, afvigende; Differential-Regning, den Regningsmaade, der lærer at udfinde en uendelig lille Størrelse, som taget uendelig mange Gange, er lig en vis given Størrelse; differere, afvige, være forskjellig.
Diffession, en, Benægtelse, Fragaaelse; diffitere, benægte.
difficil, vanskelig, besværlig; sær, vranten, lunefuld, egensindig; kilden; Difficultet, en, Vanskelighed, Betænkelighed.
Diffidation, en, Udfordring.
Diffidents, en, Mistro, Mistillid; Mangel paa Haab; diffidere, mistroe; intet Haab have om, tvivle om.
difform, uformelig, vanskabt; Difformitet, en, Vanskabning.
Diffraction, en, Lysets Brydning, Straalebrydning.
diffundere, adsprede, udbrede, udvide; forøde, bortødsle; diffus, vidtløftig i Tale og Skrivning; Diffusion, en, Adspredelse; Vidtløftighed i Tale og Skrivning.
Digamie, et, andet Ægteskab.
digerere, opløse; fordøie.
Digesta, pl. Undersøgelser, Fortolkninger, afdeelte efter Bøger, Titler og Paragrapher i Justinians Lærebog, ogsaa kaldte Pandekter.
Digestion, en, Opløsning, Fordøielse; Digestiv, et, Fordøielsesmiddel; digestiv, som befordrer Fordøielsen.
digital, Fingrene betræffende.
Dignitar, en, En som beklæder et høit Stats- eller Hofembede; en høi Geistlig; Dignitet, en, Værdighed, Æresembede.
Digression, en, Udskeielse, Afvigelse fra Hovedsagen; Afstikker.
Dikasterium, et, Thing, overordnet Ret eller Domstol.
Dilaceration, en, Sønderrivelse, Adsplitning; dilacerere, sønderrive, adsplitte.
dilatabel, som kan udvides, lader sig udstrække; Dilatation, en, Udvidning, Udstrækning, Udspiling; dilatere, udvide, udstrække.
Dilation, en, Udsættelse, Henstand, Frist; Opsættelse; dilatorisk, opsættende, forhalende.
Dilemma, et, en Dobbeltslutning; Valg imellem to ubehagelige Ting; Forlegenhed, Knibe, Klemme.
Dilettant, en, Kunstelsker, Kunstven, En som dyrker Kunsten blot for sin Fornøielse; Dilettantinde, en, Kunstelskerinde; Dilettantismus, en, Kunstliebhaveri, ofte med Bibegreb af Overfladiskhed.
Diligence (dilischangs'), en, Flid; Omhu, Omhyggelighed; Travlhed, Ilfærdighed; Ilvogn, Ilpost.
Diludium, et, Mellemspil; Mellemact.

Diluentia, pl. Fortyndelsesmidler.
diluendo, (i Musiken) hendøende, forsvindende.
Diluvies og **Diluvium**, et, Oversvømmelse, Vandflod, især Syndfloden.
Dime (deim), en, en nordamerikansk Sølvmynt = $^1/_{10}$ Dollar.
Dimension, en, Afmaaling, Udmaaling; pl. **Dimensioner**, et Legems Udstrækning i Længde, Brede og Tykkelse; Vidde, Frastand.
Dimeter, et, Dobbeltmaaler; et Vers, som bestaaer af to Verstacter.
Dimication, en, Strid, Trætte; Haandgemæng.
Dimidium, et, eller **dimidia pars**, Halvdelen.
diminuendo, (i Musiken) aftagende i Styrke.
diminuere, formindske, forringe, svække; **Diminution**, en, Formindskelse, Forringelse; **diminutiv**, formindskende, forringende; **Diminutiv**, et, Formindskelsesord.
Dimis-Prædiken, Afskedsprædiken; Prøveprædiken.
Dimission, en, Afskedigelse, Afsked; Fremsendelse af Disciple fra Skolen til Universitetet; **Dimittender**, pl. Skolediscipler, som staae i Begreb med at sendes til Universitetet; **dimittere**, bortsende, lade gaae, aftakke, afskedige; sende fra Skolen til Universitetet.
Dimity (dimiti), et, et Slags kipret Bomuldstøi.
dimorph og **dimorphisk**, tvedannet, som har to Skikkelser.
Dinar, en, en persisk Mynt.
Diné ell. **Diner** (dineh), et, Middagsmaaltid; Middagstaffel; **dinere**, spise til Middag.
Diocese ell. **Dioces**, et, Kirkesogn; Menighed; et District ell. Stift, som i kirkelige eller geistlige Sager staaer under en Biskop.
Diogenes, en græsk Philosoph, berømt for sin strenge Tarvelighed og Afholdenhed.
Dionys, **Dionysos**, Vinens Gud, Bacchus.
Diopter, et, Sigtesprække paa et Gevær eller et Maalebord; **Dioptrik**, en, Læren om Straalebrydningen; ogsaa Læren om Forfærdigelsen af alle Slags Seeglas; **dioptrisk**, hørende til Dioptriken; **dioptriske Kikkerter**, Kikkerter, som man seer lige igjennem.
Diorama, et, et Rundmaleri, som betragtes gjennem et Forstørrelsesglas.
Diorthosis, en, Ledsætning af forstrakte Lemmer; Strækning af krogede Lemmer.
Dioskurer, pl. Tvillingerne (Stjernebillede), Kastor og Pollux.
Diphonium, et, Tonestykke for to Stemmer, Duet.
Diphthong, en, Dobbeltlyd, f. Ex. **au**, **ei** = av, ej.
Diplom, et, Udnævnelsesbrev, Bestallingsbrev, Adelsbrev, Brev paa Magister- og Doctorværdigheden.
Diplomat, en, Statskyndig; En som er kyndig i Statssager; Statsmand; **Diplomatie**, en, Kyndighed i Statssager; Indbegreb af de Regler og Grundsætninger, hvorefter Underhandlinger mellem Stater føres; ogsaa det ved Gesandtskabsvæsenet ansatte Personale; **Diplomatik**, en, den Videnskab rigtig at læse, forstaae, bedømme og anvende Statsdocumenter; **Diplomatiker**, en, en Kjender af eller Lærer i Diplomatiken; **diplomatisk**, efter Documenter, efter offentlige Papirer; som

hører til en Gesandts Embede og Forretninger.
Diplopie, en, Dobbeltsyn (naar man seer Gjenstandene dobbelt).
Diptera, pl. tovingede Insecter.
Diradiation, en, Straalernes Udbredelse i divergerende Retning.
direct, ligefrem, lige ud, uden Omvei, umiddelbar; direct Handel, der henter Varerne fra første Haand; directe Afgifter, der ligefrem paaligge Personerne at udrede; Direction, en, Retning; Ledelse, Styrelse, Bestyrelse, Opsyn.
Director, Directeur (direktøhr), en, Leder, Forstander, Bestyrer; Directorat, et, en Directors Embede, Værdighed og Bolig; Directrice, en, Forstanderske, Bestyrerinde; Dirigent, en, Leder (især den, der leder Forhandlingerne i en Forsamling); dirigere, rette, give en Retning; forestaae, lede, styre, bestyre.
Discant, en, den høieste af de fire Syngestemmer.
Disceptation, en, Undersøgelse; Strid om en tvivlsom Gjenstand; disceptere, undersøge, afhandle; stride.
Discernement (dissernemang), et, Skjelnen; discernere, skjelne, bedømme.
Discipel, en, Skolebreng, Lærling; den der modtager eller har modtaget Undervisning af Nogen; Disciplin, en, Tugt, Orden, Skoletugt, Krigs- ell. Mandstugt, Kirketugt; Lære, Videnskab, Kunst; disciplinarisk, som angaaer ell. hører til Disciplinen; Disciplinar-Straf, Straf for Overtrædelse af Disciplinen; disciplinere, vænne til Tugt og Orden; oplære, afrette.
discontabel, som man kan faae disconteret; discontere, afdrage, afregne, afkorte, kjøbe og sælge Vexler før deres Forfaldstid mod et Afdrag af visse Procenter; Disconto, en, Afdrag; Afkortning af visse Procenter i Vexelhandelen ved Betaling af endnu ei forfaldne Vexler; det afdragne, afkortede Beløb; Disconto-Kasse, Laanebank, der disconterer Vexler.
Discordia, Tvedragt, Tvedragtens Gudinde.
Discredit, en, Mangel paa Credit; discreditere, bringe i Miscredit, i Vanrygte.
discret, adskilt, ikke sammenhængende; sindig, betænksom, klog; taus; besteden, tilbageholden; skaansom; som tager Hensyn til Forholdene; Discretion, en, Betænksomhed, Overlæg; Beskedenhed, Tilbageholdenhed, Taushed; Godtbefindende, Skjønnende; Skaansomhed, Høimodighed; overgive sig paa Discretion, overgive sig paa Naade og Unaade; Discretions-Dage, Fristdage, som tilstaaes en Vexel efter Løbedagene; discretionær, som er overladt til Ens (især Dommerens) Skjønnende.
Discrimen, et, Forskjel; Fare.
Disculpation, en, Retfærdiggjørelse; Frikjendelse; disculpere, undskylde, retfærdiggjøre, frikjende.
Discurs ell. Discours (Diskuhr), en, Underholdning, Samtale; discurrere, underholde sig med hinanden, samtale; discursiv, samtaleviis, under Samtalen, i Forbigaaende.
Discus, en, en Kasteskive af Steen eller Metal, som brugtes ved de gamle Grækeres Kamplege.
Discussion, en, Udvikling, Undersøgelse, nøie Overveielse; mundtlig Forhandling af en Gjenstand; Ordstrid; discutere, udvikle, undersøge nøie, drøfte.

Disgrace (disgrahs), en, Ugunst, Unaade.
disgustere, give Afsmag for, gjøre led af; fornærme, støde for Hovedet.
disharmonere, ikke stemme sammen, mislyde, skurre; være uenig; **Disharmonie**, en, Misklang; Uenighed, Uovereensstemmelse, Tvedragt; **disharmonisk**, misklingende, mislydende; uenig.
Disjunction, en, Afsondring, Fraskillelse; **disjunctiv**, afsondrende, adskillende; **disjunctivt**, afsondret; et Adjectiv staaer disjunctivt, naar det staaer som Prædicat, f. Ex. Kjød er nærende; **disjungere**, afsondre, adskille; gjøre uenig.
Dislocation, en, Omflytning, Forflyttelse til et andet Sted; et Ledemods Forvridning; **dislocere**, forflytte, forlægge til et andet Sted; forstrække, forvride.
Dismembration, en, Sønderlemmelse; **dismembrere**, sønderlemme; udstykke, skille ad.
Dispache (dispahsch'), en, Beregning af en Søskade og Fordeling af det derved foraarsagede Tab paa Skibets og Ladningens Eiere og Assuradeurerne; **Dispacheur** (dispaschøhr), en, den dertil beskikkede Embedsmand; **dispachere**, beregne en Søskade og ligne Vedkommendes Andeel deri.
disparat, upassende, uforenelig, modstigende.
Dispensation, en, Uddeling, Fordeling; Fritagelse for et ellers almindeligt Lovbud; Frigivelse for Straf, Benaadning; **dispensabel**, som kan eftergives, som der kan faaes Tilladelse til; **Dispensatorium**, et, Forskrift for Apothekere om Lægemidlernes Tilberedning; **dispensere**, uddele; fritage for, eftergive, benaade; tilberede og udlevere Lægemidler.
Disponent, en, Anordner; En som forestaaer en Handel; En som raader over en Tings Anvendelse; **disponere**, anordne; raade over, tage en Bestemmelse med Noget; **disponeret**, stemt, oplagt (godt ell. slet), godt stemt ell. oplagt til; formaaet, overtalt; **disponibel**, som er paa rede Haand, som er til Ens Raadighed, som man raader over; **Disposition**, en, Bestemmelse, Anordning; Stilling, Slagorden; Raadighed; Tilbøielighed, Stemning, Hang; Evne, Anlæg; Ansats; testamentarisk Bestemmelse, Testament.
disproportioneret og **disproportional**, uforholdsmæssig.
Disput, **Dispute** (dispyht), en, Ordverling, Ordstrid, Mundhuggeri; **disputabel**, som der kan tvistes om; **Disputation**, en, Meningskamp, lærd Strid; **Disputats**, en, Afhandling, lærd Stridsskrift; **Disputator**, **Disputant**, en, Ordkæmper; **disputere**, ordverle, stride imod; holde en offentlig, lærd Stridsøvelse.
disquirere, udforske, undersøge; **Disquisition**, en, lærd Undersøgelse; Udforskning.
Disrecommandation, en, slet Anbefaling; **disrecommandere**, give en slet Anbefaling.
disrenommeret, ilde udraabt, berygtet.
Disruption, en, Brud, Overtrædelse.
Dissection, **Dissekering**, en, Sønderskærelse, Sønderlemmelse; **dissekere** og **dissecere**, sønderskære, sønderlemme.
Dissens, en, Meningsforskjellighed; **dissentere**, være af en anden Mening, afvige fra; **Dissenters**, pl.

Anderledestænkende, Afvigende; de Protestanter i England, som ikke bekjende sig til den herskende biskoppelige Kirke.
Dissertation, en, lærd Afhandling, Stridsskrift; dissertere, afhandle Noget paa en lærd Maade.
Dissident, en, Anderledestænkende, Afvigende i Troessager; Dissidenter, pl. kaldes i Polen de christelige Religionssecter, som ikke bekjende sig til den herskende katholske Kirke; Dissidents, en, Uenighed, Adskillelse; dissidere, være af en anden Mening, afvige.
Dissimulation, en, Forstillelse, Hykleri; dissimulere, forbølge, fortie; anstille sig anderledes, end man føler eller tænker.
dissipere, adsprede; bortødsle, forøde.
dissolubel, opløselig; dissolut, opløst; tøilesløs, udsvævende, ustyrlig; Dissolution, en, Opløsning, Adskillelse; Tøilesløshed; dissolve, (paa Recepter) opløs! Dissolventia, pl. opløsende ell. forbelende Lægemidler; dissolvere, opløse, adskille, forbele.
Dissonants, en, Mislyd, Misklang; dissonere, mislyde, mistone, skurre.
Distance (distangs') og Distants, en, Afstand, Frastand, Mellemrum, Vidde; distancieret, siges i Væddeløbssproget om en Hest, der i det Dieblik, da den seirende Hest ankommer ved Maalet, endnu ikke har naaet Distancepælen.
distendere, udstrække, udspænde, udspile.
Distichon, et, Dobbeltvers, Vers- eller Riimpar bestaaende af et Hexameter med et Pentameter.
distinct, kjendelig, tydelig, forstaaelig, fattelig; Distinction, en, Forskjel; Adskillelse, Skjelnen; Tydelighed, Bestemthed; Fortrinlighed, Fornemhed, Stand, Rang; Folk af Distinction, Folk af Stand og Anseelse; Distinctions-Tegn, Adskillelsestegn, Udmærkelsestegn; Skilletegn; Tegn paa Uniformer til Adskillelse af de Militaires Grader; distinctiv, adskillende, udmærkende; distinguere (distingvere), adskille, skjelne, gjøre Forskjel paa; udmærke; distinguere sig, udmærke sig.
Distortion, en, Forbreining, Forvridning af et Led.
Distraction, en, Sindsadspredelse, Tankeadspredelse, Tankeløshed, Sandsesløshed; distrahere, bortdrage Opmærksomheden fra Noget, adsprede Tankerne, forvirre, forstyrre; distrait (distræh), adspredt, tankeløs.
distribuere, uddele, fordele, inddele; Distribuent ell. Distributeur (distribytøhr), Fordeler, Uddeler; Distribution, en, Fordeling, Uddeling, Omdeling; distributiv, inddelende, uddelende; Adverbia distributiva, (i Grammatiken) inddelende Biord (f. Ex. nu, nu; snart, snart); Numeralia distributiva, Delingstalord (f. Ex. ti til hver, ti ad Gangen).
District, et, Landstrækning, Egn, Kreds, Gebeet, Omraade.
Disturbation, en, Afbrydelse, Forstyrrelse, Forhindring; disturbere, afbryde, forstyrre, forvirre.
Dithyrambus, en, en begeistrende Høisang til Bacchus's Ære; Drikkevise; dithyrambisk, sværmende, begeistret.
Dition, en, Magt, Herredømme.
dito, s. detto.
Ditomie, en, Tvedeling, Sønderlemmelse i to Dele.
Ditonus, en, (i Musiken) et Interval af to hele store Toner; den store Terts.

ica, pl. urindrivende Midler;
etisk, urindrivende.
daglig; som varer een Dag.
l, et, de katholske Geistliges
ge Bønnebog.
tion, en, Udsteien, Afvigelse
ovedsagen; divagere, udsteie,
e.
et, østerlandsk Statsraad; den
ke Keisers Raadsforsamling;
n, en, østerlandsk Løibænk uden
, med Hynder lige ned til
et.
ent ell. divergerende, som
r sig stedse videre fra hinan-
løber fra hinanden; Diver-
s, en, tiltagende Bortfjernelse
inanden (om Linier); diver-
, løbe fra hinanden (om Li-
; afvige, tage en forskjellig Ret-
være af forskjellig Mening,
emaade osv
, diverse, forskjellig, mange-
e; Diversion, en, Bortven-
ra Noget; forandret Retning;
rrelse, Hindring; Adspredelse,
stelse; uventet Angreb paa
en bagfra eller paa Siden,
ngreb.
re, forlyste, more, fornøie; Di-
ssement (divertissemang), et,
holdning, Tidsfordriv, Mor-
et mindre regelret Musikstykke,
lot skal tjene til Tidsfordriv;
er Theaterdands uden egentlig
ling.
ur, (paa Recepter) skal deles;
e in partes aequales, deel
lige store Dele! divide et
ra, deel og hersk, d. e. gjør
Fjender uenige, saa vil Du
og herske.
ndus, en, Delingstal, det Tal,
kal deles; Dividende, en, Ud-
den Andeel i Gevinsten, som
enhver Deeltager i et Actieselskab,
en Bank o. s. v. erholder i Forhold
til hans Indskud; dividere, dele,
inddele, undersøge, hvor mange
Gange et mindre Tal indeholdes i
et større.
divin, guddommelig, himmelsk; Divinitet, en, Guddommelighed; Divina commedia, en Benævnelse paa Dantes berømte Digt om Helvede, Skjærsilden og Paradiis.
Divination, en, Udtydning af Tegn, Spaadom, Anelse, Forudsigelse; Divinations-Evne, Evnen til at forudsee, Spaakraft; divinere, gjætte, ane, forudsee.
Division, en, Deling, Inddeling; en Regningsart (s. dividere); Hovedafdeling af en Hær eller af en Flaade; Divisor, en, det Tal, hvormed et større (Dividendus) divideres eller deles.
Divortium, et, Ægteskabsskilsmisse.
Divulgation, en, Bekjendtgjørelse, Kundgjørelse; divulgere, kundgjøre, udsprede, udbrede blandt Folk.
Divulsion, en, Sønderrivelse.
dixi, jeg har sagt det, jeg har endt min Tale, er færdig; dixi et salvavi animam meam, jeg har sagt det og frelst min Samvittighed.
Docent, en, Lærer, især academisk Lærer; docere, lære, undervise, holde Læreforedrag; bevise; Docering, en, Underviisning, Beviisførelse.
docil, lærvillig, lærenem.
Doctor, en, Lærer; en Lærd, der har erholdt den høieste Grad eller Værdighed i et Lærefag ved Universitetet og derved tillige Ret til at holde Foredrag i dette Fag; (i daglig Tale) en Læge; Doctor-Diplom, Bestallingsbrev paa Doctorværdig-

heden; Doctor juris utriusque, Doctor i begge Slags Lovkyndighed (den geistlige og den verdslige); Doctor-Promotion, en, den høitidelige Handling, ved hvilken Forfremmelse til Doctor skeer ved Universitetet; Doctor juris, Medicinae, Philosophiae, Theologiae, Doctor i Retsvidenskaben, i Lægevidenskaben, i Philosophien, i Theologien.

Doctrin, en, Lærdom; Videnskab, Kunst; doctrinair, lærd, videnskabelig; Doctrinaires, pl. et politisk Parti i Frankrig, som vilde indrette Staten og afgjøre dens Anliggender efter videnskabelige Theorier og holde Middelveien mellem Monarchiet og Demokratismen.

Document, et, Skrift, skriftligt Beviis, Bilag; documentere, bevise ved lovgyldige skriftlige Bilag; godtgjøre, bevise klart; Documentation, Documentering, en, Beviisførelse, Godtgjørelse ved skriftlige Bilag.

Dodekaëder, et, (i Stereometrien) et af tolv Flader indesluttet Legeme.

Dodekagynie, en, (i Botaniken) Planteorden med tolv Støvveie.

Dodekandria, en, (i Botaniken) Planter med 12 til 20 Støvdragere i en tvekjønnet Blomst.

Doge (dosche), en, Hærfører; fordum Overhovedet for Regjeringen i de to Fristater Venedig og Genua; Dogaresse og Dogesse, Dogens Hustru.

Dogge, en, en stor engelsk Hund, Bulbider.

Dogger, et hollandsk Fiskerfartøi.

Dogma, et, pl. Dogmer, Læresætning, Troessætning; Læremening, Lære; Dogmatik, en, Lærekunst, videnskabeligt Foredrag af den christelige] Troeslære; Dogmatiker, en, En som holder videnskabelige Foredrag over de christelige Troeslærdomme; dogmatisk, som lærer, hvad man skal troe, især den christelige Troeslære betræffende.

Dokimasie, en, Probering, især Metallers.

Dokke, en, et Bassin ved en Havn, der er saaledes indrettet, at Vandet ved Sluseværk kan ledes ind og ud der, saa at Skibe, der skulle udbedres, kunne ledes ind deri og ligge tørre der, medens de udbedres.

dolce (doltsche), blidt, liflig; il dolce far niente, den søde Lediggang.

dolere, klage, beklage sig, besvære sig, jamre.

Dollar (doller), en, en nordamerikansk Daler (omtr. 2 Rd.)

Dolman, en, den korte Trøie, som Husarerne bære under Pelsen.

dolorose og doloroso, (i Musiken) smerteligen, klagende.

Dolus, en, Bedrageri, List, Svig.

Dom (dong), en, Herre, (Ærestitel for den portugisiske Adel).

Dom, en, det samme som Domkirke, en Erkebiskops eller Biskops Hovedkirke, Stiftskirke; Dom-Capitel, et, Forsamling af Domherrerne eller Stiftsherrerne ved et Høistift; Stedet hvor de samles; Dom-Provst, den øverste Domherre i et Capitel.

Domaine (domæhne), et, pl. Domainer, Statsgods, Krongods, Kammergods; domanial, som angaaer Domainer; Domanial-Godser = Domainer

Domestique ell. Domestik, en, Tjenestetyende, Tjener, Karl; Domestiquer, pl. Tjenestefolk.

domicilere og domiciliere, boe, være bosat, have hjemme; anvise en Vexel, der egentlig skulde betales

t Sted, som ingen Vexelplads
il Udbetaling paa en Vexel=
: Domicilium, Domicil, et,
:l, Hjem; det Sted, paa hvilket
exel er anviist til Udbetaling,
andelshuus, der skal yde Udbe=
jen af Vexelen.
a, Frue, Abbedisse, Prior=

ante, en, (i Musiken) den her=
: Stræng, Qvinten til den Tone,
lken Stykket er sat.
ation, en, Herredømme, Her=
dominere, herske, beherske,
over; spille Herre; udøve en
rende Indflydelse paa; rage
; bestryge.
icale, et, Søndags=Evange=

icaner, en, Munk af den hel=
Dominicus's Orden.
ium, et, Eiendomsret, Herre=
ne; Eiendom; Herskab.
io, en, et Slags Vinterdragt,
de Geistlige i Frankerig bruge;
erabekappe; et Slags Spil med
Brikker.
us, en, Herre, Hersker; Do-
is vobiscum, Herren være med
.
en, Herre (Ærestitel for den
spanske Adel); Donna, en,
, fornem Dame, Beherskerinde,
rinde; Operasangerinde.
pl. Gaver, Foræringer; Na=
ver, naturlige Anlæg.
ar, en, En, til hvem Noget er
et eller testamenteret.
er, pl. Gaver til Klostre.
on, en, Skjænk, Gave, For=
g.
ster, pl. en christelig Sect,
: i det 4de Aarhundrede af Bi=
Donatus i Karthago.
or, en, Giver; Donatrix, en,
Giverinde; donere, give, bort=
skjænke.

Don gratuit (dong gratuih), en, fri=
villig Gave, Afgift eller Skat, som
de priviligerede Stænder og Geist=
ligheden give Landsherren.

Don Quixote (don kichote), Navnet
paa en omvankende Ridder i en
spansk Roman af Cervantes; deraf:
Eventyrer, Lykkeridder.

Dorere, pl. en af de fire Hovedgrene
af den gamle græske Folkestamme;
dorisk Søileorden, den ældste og
simpleste Søileorden.

Dormeuse (dormøhse), en, en Nat=
hue.

Dormitiv, et, et Sovemiddel.

dorsal, som har Hensyn til Ryggen
eller til Bagsiden af en Ting; in
dorso, paa Bagsiden, paa den sidste
Side.

dos à dos (dohs' a doh), Ryg mod
Ryg.

Dose og Dosis, en, (i Medicinen)
Portion, saa Meget, som indtages
paa eengang.

dossere, afskraae, skakke; Dossering,
en, Skraaning, Skakning af en
Vold, Dæmning o. s. v.

Dotation, Dotering, en, Gave,
Skjenk, Udstyr; dotere, udstyre;
tildele faste Indtægter (f. Ex. Kir=
ker, Stiftelser o. s. v.).

Douane (duahn), en, Toldsted, Told=
bod; selve Tolden; Douanier (du=
anieh), en, Toldbetjent.

Doublage (dublahsch), en, Fordob=
ling; Skibets indre Beklædning med
Brædder.

double (dubl), dobbelt; Doublé
(dubleh), en, (i Billardspil) et Stød,
hvormed man gjør to Baller; doub-
lere (dublere), fordoble, tage dob=
belt; tvinde; besætte en Rolle dob=
belt; (i Billardspil) træffe en Bal

saaledes, at den ved at tørne mod Banden bliver dreven ned i et af Hullerne; Doubleer-Skridt, Dobbeltskridt, Jilskridt; Doublering, en, Fordobling.
Doublet (dublet) ell. Doublette, en, et Dobbeltstykke, eet af to Stykker af samme Slags (f. Ex. Bog, Maleri, Mynt o. s. v.).
doucement (duhsemang), blid, venlig, sagtmodig, sagte, uden Støi.
Douceur (dusøhr), en, Sødhed, Sødme; Blidhed, Mildhed; Artighed; Smiger; lille Forærting, Gave, Drikkepenge.
Douche (duhsch'), en, Dryppebad, Styrtebad; douchere (duschere), anvende Dryppebad, Regnebad.
Dovlas, et Slags grovt, stærkt Lærred.
Doxologie, en, Lovpriisning (Guds).
Drabant, en, Een af en Fyrstes Livvagt; Biplanet, Maane.
Drachme, en, en Mynt hos de gamle Grækere; (i Apothekervægt) et Qvintin.
Dragée (draschęh), Sukkergodt, med Sukker overtrukne Mandler, Anis, o. s. v.
Dragoman, en, Tolk hos Tyrkerne.
Dragon, en, let bevæbnet Rytter.
Draisine (bræsine), en, en Maskine, ved Hjælp af hvilken man kommer halv gaaende og halv kjørende afsted.
drakoniske Love, overdreven strænge Love.
Drama, et, pl. Dramer og Dramata, Handling, Skuespil; Dramatik, en, Skuespilkunst; Dramatiker, en, Skuespildigter; Skuespiller; dramatisere, indrette, indklæde paa Skuespils Maneer; dramatisk, skuespilmæssig, som er i Form af et Skuespil, som angaaer Skuespil; dramatisk Kunst, Skuespilkunst; Dramaturg, en, Lærer i Skuespildigtning; Dramaturgie, en, Theorien for Skuespildigtekunsten.
Drap (drah), et, Klæde, Silketøi og adskillige andre Tøier af en guulgraa Farve; Drap d'or (drah dohr), Guldstof, Guldmor.
drapere, beklæde, forsyne med Gevandt; fremstille Gevandter (i Maler- og Billedhuggerkunsten); ordne Beklædningen; Draperie, et, Drapering, en, Beklædning, Klædebon, Gevandt; Gevandttegning; Foldekast ved Gevandterne.
drastisk, stærkt eller kraftigt virkende, angribende; Drastica, pl. stærkt virkende, især afførende Lægemidler.
dressere, øve, indøve, afrette, tilride; Dressur, Dressering, en, Afretelse, Indøvelse, Skole.
Droguerie (drogerih), et, og Droguer (droger), pl. raa Apothekervarer og Farvestoffer; Droguist (Drogist), en, En som handler med disse Varer.
Droit (droah), Ret, Rettighed; à droite (a droahte), tilhøire, paa høire Side.
Drole, en, Skjelm, Skalk.
Dromedar, en, Kamelen med een Pukkel.
Droschke, en, et ubedækket, let russisk Kjøretøi med lave Hjul (ganske anderledes end vore Drosker).
Drosometer, et, Dugmaaler (til at maale Qvantiteten af den faldne Dug).
Druider, pl. de gamle Briters, Celters og Galliers Præster.
Dryade, en, Trænymphe, Skovnymphe
Dryiter, pl. forstenet Egetræ.
Dualis, en, Tvetallet, en Talform

for en Dobbelthed i det græske Sprogs Declinationer og Conjugationer.

Dualismus, en, den Lære, at der er to evige og uafhængige Væsener, fra hvilke alt Godt og Ondt i Verden hidrører; Antagelse af to forskjellige Naturer eller Substantser, den tænkende eller aandige, og den materielle eller legemlige (Sjæl og Legeme); Dualist, en, Tilhænger af en slig Lære.

Dubitation, en, Betvivlen; Tvivlraadighed, Ubestemthed; dubiös, tvivlsom, uvis, usikker.

Dublon, en spansk og italiensk Guldmynt (omtr. 8 Rd.)

Duc (dyk), en, Hertug; Duchesse, (dyschess'), en, Hertuginde.

Ducat, en, en Guldmynt (omtrent 4 Rd.).

Duc d'Alber, pl. et Slags Skibspæle, nedrammede paa forskjellige Steder i Havnen, til at fortøie Skibene ved.

ductil, strækkelig, som lader sig række, smidig; Ductilitet, en, Beqvemhed til at lade sig strække, Smidighed, Strækkelighed.

Ductor, en, Fører; (i Chirurgien) et Rør, der baner Vei for et skærende Instrument, for at dette ikke skal beskadige de sunde Dele.

due, to; (i Musiken) a due eller a due voci, for to Stemmer, tostemmig; a due corde, paa to Strænge; due volte, to Gange, bis.

Duel, en, Tvekamp; Duellant, en, Tvekæmper; Slagsbroder; duellere, holde Tvekamp, slaaes.

Duenna, en, (i Spanien) et ældre Fruentimmer, som har Opsigt med de unge Piger.

Duet, en, Sang af to Stemmer, Spil for to Instrumenter.

Düffel, et Slags tykt, langhaaret Klæde.

du jour ell. **de jour** (schuhr), være du jour eller de jour, høre til Dagens Orden; have Vagtdag, have Tjeneste den Dag.

Dulcamara, Bittersøde (en Plante).

Dulcification, en, Forsødelse; dulcificere, forsøde.

Dulcinea, en, den Søde, Elskede (Don Quixotes Tilbedte).

Düner, pl. Sandbanker ved Havets Bredder tæt under Vandets Overflade.

Duodecimal-Maal, Eenhedens Inddeling i tolv lige Dele (f. Ex. en Fods Inddeling i tolv Tommer).

Duodekagon, en, Tolvkant.

Duodez, en, Tolvtedeels-Format, et trykt Arks Inddeling i 12 Blade (24 Sider).

dupere (dypere), narre, bedrage, føre bag Lyset, have til Bedste.

duplere, fordoble; Duplicat, et, noget Dobbelt, især et dobbelt udfærdiget Skrift, Afskrift, Gjenpart; Duplication, en, Fordobling; duplicere, fordoble, indgive det andet Forsvarsindlæg; Duplicitet, en, Dobbelthed, Tvetungethed; Duplik, en, den Anklagedes andet Forsvarsskrift paa Klagerens andet Indlæg; Duplum, et, det Dobbelte; Afskrift, Gjenpart.

Dur, (i Musiken) den haarde Toneart, i hvis Tonestige den store Terts er den fremherskende.

durabel, varig; Durabilitet, en, Varighed, Holdbarhed, Hold.

Duration, en, Varighed.

Durch die Bank, uden Forskjel, det Ene med det Andet.

Dureté (dyreteh), en, Haardhed, Ufølsomhed.
Durra, en, et Slags Hirse, hvoraf der bages Brød i Østerlandene.
Duumvirat, et, en Statsforfatning, hvor to regjere paa eengang.
Dux, en, Anfører, Hærfører; den øverste Discipel i en Skoleclasse.
Dyarchie, et, det samme som Duumvirat.
Dynamik, en, Kraftlære, Læren om de virkende og bevægende Kræfter; **dynamisk**, kraftig, virkende, selvvirkende; en dynamisk Virken, en Virken, der fremgaaer af en indre Kraft i Gjenstanden (modsat den mechaniske Virken, der frembringer Noget ved Tryk eller Stød); **Dynamometer**, et, Kraftmaaler.
Dynast, en, Magthaver, Hersker; **Dynastie**, et, Herredømme, Herskab; arvelig Fyrstefamilie; en Række Herskere af samme Æt; **dynastisk**, hørende til, holdende med Dynastiet.
Dys-, en græsk Forstavelse, der betegner en Mangel, Ufuldkommenhed ved Hovedbegrebet, ligesom det danske u, mis, van.
Dyschexie, en, besværlig, smertelig Stolgang.
Dyscrasie, en, slet Blanding af Vædskerne, tykt Blod.
Dysenterie, en, Blodgang.
Dysgeusie, en, fordærvet Smag; Mangel paa Evne til at smage.
Dyshæmie, en, Blodets feilagtige Beskaffenhed.
Dyslalie, en, Vanskelighed ved at tale.
Dysmorphie, en, Misdannelse, Vanskabning.
Dysorexie, en, Mangel paa Madlyst.
Dyspepsie, en, slet Fordøielse, svag Mave; **dyspeptisk**, vanskelig fordøielig, ufordøielig.
Dysphagie, en, Vanskelighed ved at synke.
Dysphonie, en, Vanskelighed ved at tale.
Dyspnöe, en, besværligt Aandedræt, Trangbrystighed.
Dystrophie, en, vanskelig, feilfuld Ernæring.
Dystychie, en, Vanheld, Uheld, Ulykke.
Dysurie, en, Vanskelighed og Smerte ved at lade sit Vand.
Dæmon, en, pl. **Dæmoner**, Aand, ond Aand, Plageaand; **dæmonisk**, besat af en ond Aand, foraarsaget ved en ond Aand; **Dæmonologie**, en, Læren om Aanderne.

E.

e. c. og **e. g.** = exempli causa, exempli gratia; **Ed.** = Editio; **ed.** = edidit; **ej.** = ejusdem; **e. o.** = ex officio; **eod.** = eodem; **Esq.** = Esquire; **etc.** = et cetera; **Exc.** = Excellence; **excl.** = exclusive; **Exod.** = Exodus; **extraord.** = extraordinarius, s. disse Ord.
Eagle (ihgl'), en, en nordamerikansk Guldmynt af 10 Dollars Værdi.
Earl (erl), en, pl. **Earls**, Greve (i England).
Eau, pl. **eaux** (aah), Vand; Eau

tique (aahkosmetihk), Skjøn-
and, Sminkevand; Eau de
gne (koloni'), kølnsk Vand;
le fleurs d'orange (fløhr do-
h), Pommerantsblomst-Vand;
de mille fleurs (mil' fløhr),
dblomster-Vand; Eau de la-
e (lavangde), Lavendel-Vand.
ne (ebohsch'), en, Udkast, Skizze;
here (eboschere), tegne de første
ds, udkaste løseligt.
er, en christelig Sect i det 1ste
ndrede, der blandede jødiske
ristelige Religionsbegreber sam-

re (ebranglere), rokke, gjøre
de.
t, en, Drukkenskab.
, en, En der arbeider i Iben-
Kunstsnedker.
e, blænde, forblinde; forbløffe;
e, forføre, bedaare.
rabisk) Søm.
on, en, Opkogning, Syden.
-Arbeide (ekalj'), et Slags
llainmaling, der efterligner Fi-
.
e (ekarlaht'), Skarlagen, Skar-
ødt.
, et Slags Kortspil mellem to
ner; ecartere, adsprede; kaste
for at kjøbe andre.
omo, see, hvilket Menneske! et
e af den lidende, tornekronede
us.
a, en, Kirke; Menighed; Ec-
rch, en, Kirkeoverhoved, Kirke-
der; Ecclesiast, en, Geistlig,
etjent; Ecclesiastik, en, Kirke-
ecclesiastisk, kirkelig, til Kir-
rende, geistlig.
e! see der!
ud (eschafoh), et, Skafot,
stillads.
ere (eschangpere), (i Maler-
kunsten) hæve Figurerne frem ved Lys og Skygge.

Echange (eschangsch'), en, Tusk, Bytte; Udvexling; echangere (eschangschere), tuske, bytte; udvexle.

Echappade (eschappade), en, Feilsnit, Feilstik hos Kobberstikkere, naar Gravstikken glider; Echappement (eschappemang), en, Hemværket, Stighjulet i et Uhr; echappere, løbe bort, smutte bort, rømme; undslippe.

Echarpe (escharp'), en, Skærf, Livbaand, Livbælte; et Slags bredt Halsbind ell. smalt Shawl; Bind, Bindsel.

echauffere (eschoffere), gjøre varm, hed, hede; ophidse.

Echeance (escheangs'), en, (en Vexels) Forfaldstid.

Echec (eschek), Skak, Skakspil; Stød, Tab, Nederlag; Echiquier (eschikjeh), et, Skakbræt.

Echelle (eschell'), en, Tonestige; Echelles, pl. Handels- og Stapelstæder i Levanten.

Echinit, en, forstenet Søpindsviin; Echinodermer, pl. et Slags Dyrplanter, som ere bedækkede med Pigge; Echinus, en, Søpindsviin.

Echo ell. Eccho, et, Gjenlyd, Gjenstrald.

eclaircere (eklærsere), oplyse, opklare; belyse, forklare, udtyde.

eclairere (eklærere), oplyse, opklare; Eclaireurs (eklærøhr), pl. Fortropper, Blænkere.

Eclat (eklah), en, Glands; Støi, Opsigt; eclatant, glimrende, iøinefaldende.

Ecole (ekohl'), en, Skole; Ecole militaire, Krigsskole, Militairskole; Ecole polyteknique, en, Underviisningsanstalt, hvor der læres

mange Kunster og Haandværksfag, Haandværker-Høiskole.

e continenti, strax, paa Stedet.

ecorchere (ekorschere), slaae, prælle, snyde, tage for høi Betaling.

Ecossaise (ekossæs'), en, en skotsk Dands.

ecoutez (ekuteh), hør! hør engang!

Ecrasé, en, et vidt Dandsetrin; ecrasere, søndertræde, knuse, tilintetgjøre.

Ecu (ekyh), en, en fransk Daler paa 3 Livres.

Ecusson (ekyssong), Vaabenskjold.

Ecuyer (ekyjeh), en, Skjoldbrager; Staldmester.

Edacitet, en, Graadighed, Slugenhed; edax, graadig, forslugen.

Edda, en, den gamle nordiske Gudelære ell. Fabellære.

Eden, et, Paradiis; et behageligt og lykkeligt Opholdssted.

edere, udgive i Tryk, bekjendtgjøre; edidit, har udgivet.

Edict, et, offentlig Befaling, Paabud, Forordning; Edictal-Citation, en, offentlig Indkaldelse ved Øvrigheden (ved Opslag og gjennem Aviserne).

Edition, en, Udgave af en Bog, Oplag; Udgivelse; Editor, en, Udgiver.

Education, en, Opdragelse.

Educt, et, Uddrag, det Uddragne, uddragen eller udskilt Bestanddeel af et Legeme.

Edulier, pl. Spisevarer.

Efendi, en, Ærestitel for en tyrkisk Embedsmand og Lærd, især Retslærd.

Effect, en, Virkning; Følge; Indtryk; Effecter, pl. Gods, Indbo, Løsøre, rørlig Eiendom; Stats-Effecter, Statspapirer, Statsobligationer osv.; effectiv, virkende, bevirkende; effectiv, effectivement (effektivmang), virkelig, i sig selv, i Gjerningen; virkelig forhaanden; effectuere, bevirke, udvirke, iværksætte, udrette, udføre; Effectuering, en, Udførelse, Fuldbyrdelse, Iværksættelse.

effeminere, gjøre qvindagtig, forkjæle.

Effervescents, en, Opbrusning, Gjæring; heftig, lidenskabelig Bevægelse; effervescere, bruse op, fare op, blive hidsig.

Effilé, et, Traad- eller Trævle-Fryndse; Effilure (effilyhr), en, Udtrævling, det Udtrævlede.

Efflorescents, en, Fremblomstring, Blomsterbed; ogsaa: Udslet; efflorescere, fremblomstre; slaae ud paa Huden.

effluere, udflyde, udstrømme; forløbe; Effluxion, en, Udflyden, Udstrømmen.

effodere, udgrave, opgrave.

efforcere, anstrænge sig, gjøre sig Umage for.

Effort (effohr), en, Anstrængelse, Bestræbelse; Kraft; Eftertryk.

Effossion, en, Udgravning, Eftergravning.

Effraction, en, Opbrydning, Opbrækning, Indbrud; Effractor, en, En som har begaaet Tyveri ved Indbrud.

effrayere (effrajere), kyse, skræmme.

Effronterie, et, Uforskammethed, Frækhed.

effundere, udgyde, udstrømme; Effusion, en, Udgydelse, Udstrømmen; Forødelse.

egal, jævn; lig, ligedan; ligemeget, ligestor; mage, eens; ligegyldig; egalisere, gjøre lige, jævne; Egalité, en, Lighed, Overeensstemmelse; Ligedanhed, Eensformighed; i den

franske Revolution: alle Menneskers Lighed i Rettigheder og Pligter.
Egard (egahr), en, Hensyn; Anseelse, Agtelse.
Egarement (egaremang), en, Forvildelse, Vildfarelse, Udskeielse.
ego, jeg; **Egoisme** ell. **Egoismus**, en, Egenkjærlighed, Selvkjærlighed; **Egoist**, en, et egenkjærligt, selvkjærligt Menneske; **egoistisk**, egenkjærlig, selvkjærlig.
egorgere (egorschere), skære Halsen over paa, myrde.
egregie, fortrinlig.
Egres, en, Udtrædelse, Bortgang.
eh bien (eh bjæng), nu vel! velan! godt!
Eiland, et, en Ø.
Ejaculation, en, Udkastning, Udsprøitning; **ejaculere**, udsprøite.
Ejalet, et tyrkisk Statholderskab, bestaaende af flere Sandschaks og bestyret af en Beglerbeg.
Ejection, en, Udkastelse, Udstødelse; **ejicere**, udkaste, udstøde, kaste ud af Besiddelse.
ejusdem (**anni** ell. **mensis**), i samme Aar ell. Maaned.
Ekchymosis, et, en med Blod underløben Plet paa Huden.
Eklektiker, en, udvælgende Fornuftgransker; **Eklekticismus**, en, Stræben efter at udvælge det Bedste blandt flere philosophiske Synsmaader; **eklektisk**, udvælgende, prøvende.
Eklipse, en, et Himmellegemes Formørkelse ved et andet; Forbunkling.
Ekliptik, en, Solbanen, Dyrekredsen; Jordens Bane i dens aarlige Omløb omkring Solen.
Ekloge, en, et udvalgt Stykke, især et Digt; Hyrdedigt, landligt Digt.
Ekplexie, en, Bedøvelse.
Ekpyrose, en, Forbrændelse, Verdens Undergang ved Ild.
Eksarkoma, et, en Kjødudvært; død Kjød i Saar.
Ekstase, en, Henrykkelse, Begeistring, den høieste Grad af Glæde.
Ektasis, en, Udvidelse, Forlængelse af en ellers kort Stavelse.
Ekthyma, et, ethvert Udslæt, der viser sig i Blegner.
Ektyper, pl. Aftryk af skaarne Stene; **Ektypographie**, en, ophøiet Tryk for Blinde, læselig ved Beføleise.
Ekzema, et, et Hududslæt med Vandblegner og stærk Kløen.
elabere, smutte bort; undslippe (om Ord).
Elaboration, en, Udarbeidelse; **elaborere**, udarbeide, forfærdige.
elangvescere, blive mat, trættes.
elargere (elarschere), udvide, udstrække.
Elasticitet, en, Fjederkraft, Spændkraft, Springkraft; Udvidningsevne, Spændighed; **elastisk**, bøielig, udvidelig, udstrækkelig, spændig.
Elater, en, Spændefjeder, Drivefjeder.
Elation, en, Selvophøielse, Opblæsthed, Hovmod.
Eldorado, et, det gyldne Land, et fabelagtigt Guldland, Slaraffenland, Utopien.
Election, en, Valg, Kaaring; **Elector** ell. **Electeur** (elektøhr), en, Vælger, Valgmand, Valgherre.
Elegant (elegang), en, Straajunker, Spradebasse; **elegant**, udsøgt, ziirlig, net, pyntelig, smagfuld; den **elegante** Verden, den fine, dannede Verden; **Elegants** ell. **Elegance** (elegangs'), en, Ziirlighed, Nethed, Smagfuldhed.
Elegie, en, Klagedigt, Sørgedigt, Klagesang; **elegisk**, klagende, rø=

rende, veemodig, følsom; **elegisk** Versemaal, et af vexlende Hexametre og Pentametre bestaaaende Versemaal.

eleison, (ele=ison), forbarm dig!

Elektricitet, en, den Egenskab hos visse Legemer, at de, naar de gnides med eller bringes i Forbindelse med andre elektriske Legemer, ved Berørelse give knittrende Gnister fra sig og drage smaae lette Legemer i deres Nærhed til sig og støde dem igjen fra sig; **positiv** ell. **Plus**-Elektricitet (+ E), den tiltrækkende Elektricitet, **negativ** ell. **Minus**-Elektricitet (÷ E), den frastødende Elektricitet; **Electriseer**-Maskine, en Indretning til at frembringe og meddele Elektricitet; **elektrisere**, frembringe ell meddele den elektriske Kraft; ogsaa: ryste (ved Glæde, Haab o. s. v.), opflamme, begeistre; **elektrisk**, som kan sættes i hiin Tilstand, modtage hiin Kraft, ell. som grunder sig paa samme; **elektriske** Legemer, Legemer, som ved Gnidning med andre vise en mærkelig Grad af Elektricitet, hvilke ogsaa kaldes: Ikkeledere, fordi de beholde den frembragte Elektricitet hos sig, f. Ex. Rav, Glas, Harpix o. s. v.; **uelektriske** Legemer, saadanne Legemer, der ikke selv kunne frembringe en mærkelig Grad af Elektricitet, men derimod meget let modtage Elektricitet af elektriske Legemer og forplante den videre, hvorfor de ogsaa kaldes: Ledere, **Conductores**, f. Ex. alle Metaller; **elektrisk Batterie**, en Forbindelse af flere sammenvirkende Ledningsflasker til at erholde en opsamlet og forstærket elektrisk Materie; **Elektriseur** (elektrisøhr), en, En der elektriserer, *især en Læge, der* anvender Elektriciteten; **Elektro-Magnetismus**, Forbindelsen mellem de elektriske og magnetiske Phænomener, ibet den elektriske Strøm kan fremkalde og i høi Grad forøge Magnetismen; **Elektromagnet**, en, en af den elektriske Strøm paavirket Magnet; **Elektrometer**, et, Elektricitetsmaaler, Elektricitetsviser, et Apparat til at opdage eller maale Elektriciteten i forskjellige Legemer; **Elektromotor**, en, Elektricitetsfrembringer; Elektricitetsvækker; **Elektrophor**, en, Elektricitetsbærer, et Apparat til at opbevare for en lang Tid den i samme frembragte Elektricitet.

Elektrum, et, Rav, Bernsteen (ved hvilket Legeme man først bemærkede den eiendommelige, ved Gnidning vakte Tiltrækning og Frastøden).

Element, et, Urstof, Grundstof; **Elementer**, pl. Grundstoffer, de mest enkelte Legemer, der ikke ere sammensatte af hinanden indbyrdes eller af andre, og som altsaa ikke kunne opløses i flere Bestanddele (i den ældre Naturlære henregnedes dertil: Ild, Vand, Luft og Jord; den nyere Naturlære kjender omtrent 60 saadanne); Livsbetingelse, den til Livets Ophold nødvendige Omgivelse (f. Ex. Vandet er Fiskens Element); pl. **Elementer**, Bestanddele; Begyndelsesgrundene i Videnskaber eller Kunster; **elementar** ell. **elementarisk**, hørende til, udgjørende, behandlende Elementerne; deraf: **Elementar**-Begreber, Forstandens Grundbegreber; **Elementar**-Bøger, Bøger, som indeholde Grundkundskaberne eller Begyndelsesgrundene til en Videnskab eller Kunst; **Elementar**-Dele, Hovedbestanddele; **Elementar**-Kræfter, Elementernes Naturkræfter; **Elementar**-Kundska-

ber, Forkundskaber; Elementar-Skole, Skole, hvori Begyndelsesgrundene læres.
Elephanthiasis, en, det mest ondartede Slags Udslæt i Østerlandene.
Eleusinia ell. eleusinske Mysterier, pl. hemmelighedsfulde Fester, som feiredes til Ære for Gudinden Ceres.
Eleutheriologie, en, Læren om de menneskelige Handlingers Frihed.
Elevation, en, Ophøielse, Forhøielse, Opløftelse; Reisning; Elevations-Vinkel, den Vinkel, som Stykkets Midtlinie danner med Horizontallinien, naar Mundingen er opløftet over denne; Elevatorium, et, Hæveredskab (et chirurgisk Instrument til at opløfte indtrykte Dele af Hjerneskallen); Elevateur (elevatøhr), en, Muskel, der tjener til at opløfte en Legemsdeel, f. Ex. Øielaaget.
Eleve (elehv), en, Lærling, Discipel.
elevere, hæve, løfte, opløfte; reise.
elidere, udelade, udstøde.
eligere, udsøge, vælge, udvælge; eligeret, udvalgt, kaaret; eligerede Borgere, Borgerrepræsentanter; eligibel, valgbar.
Elimination, en, Udstrygning; Udstødelse af et Samfund; eliminere, udstøde, landsforvise.
Elite, en, det Udvalgte, det Bedste, Fortrinligste, Kjærnen (f. Ex. af Krigshæren, af den fornemme Verden); Eliter, pl. udsøgte, udvalgte Soldater.
Elixir, en, et af flere Lægemidler frembragt Afkog, lægende Drik.
Ellipse, en, Keglesnitslinie, langagtig Kredslinie; (i Grammatiken) Udeladelse af eet eller flere Ord, der let kunne tænkes til; elliptisk, langligrund; afkortet.
Eloah og Elohim, Gud, Herre (paa Hebraisk).
Elocation, en, Bortforpagtning; Udstyrelse af en Brud.
Elocution, en, Udtale; Udtryk, Foredrag.
Eloge (elohsch'), en, Roes, Lovtale, rosende Skrift; Eloger, pl. Lovpriisninger; Elogium, et, Udsagn, Indskrift.
Elongation, en, Forlængelse, Udvidelse; elongere, forlænge, udstrække.
eloqvent, veltalende; Eloqvents, en, Veltalenhed.
Elucidation, en, Belysning, Forklaring; elucidere, belyse, forklare.
eludere, undvige, afbøde, afværge; omgaae; Elusion, en, Undvigelse; Omgaaelse; elusiv, elusivisk, undvigende, skuffende.
Elysium, et, de Saliges Opholdssted i Underverdenen; en yndig, fortryllende Egn; elysisk, yndig, fortryllende, paradisisk.
Elæosaccharum, et, Oliesukker eller Sukkerolie.
Emaceration, en, Udmagring, Udmarvelse.
Email (emalj'), en, Smelteglas; det ydre glasagtige Overtræk paa Tænderne; Email-Maleri, Maleri paa Emaillen; emaillere (emaljere], arbeide i Email, overdrage med Email; Emaillering, en, Email-Arbeide; Emailleur (emaljøhr), en, En der arbeider i Email.
Emanation, en, Udflyden, Udstrømmen; Udspring; Emanations-Lære, (i Theologien) Læren om Sønnens og Aandens Udgang fra Faderen; en Forordnings Bekjendtgjørelse; emanere, udflyde; udspringe; hidrøre fra; (om Forordninger) udgaae, udkomme.

Emancipation, en, Frigivelse, Løsgivelse, Løsladelse; Myndighedserklæring; Ligestilling i Henseende til politiske Rettigheder, Befrielse fra politisk Trældom; ogsaa: Aandens Emancipation eller Befrielse fra Fordomme; emancipere, frigive, løsgive, løslade; erklære for myndig, for ligeberettiget; befrie for Indskrænkninger i borgerlige og kirkelige Rettigheder; emancipere sig, gjøre sig fri, afkaste Afhængighedsforholdet.

Emballage (angballahsch'), en, Indpakning, Omslag; emballere (angballere), indpakke, forsyne med Omslag; Emballering, en, Indpakning.

Embargo, et, Beslag, Arrest paa Skibe og deres Ladning.

Embarquement (angbarkmang), en, Indskibning, Inbladning af Varer; embarquere (angbarkere), indskibe, inblade.

Embarras (angbarrah), en, Forvirring, Forlegenhed, Vanskelighed, Knibe; embarrassere (angbarrassere), forvirre, forvikle, bringe i Forlegenhed; opholde, sinke.

Embaucheur (angboschøhr), en, listig Hverver.

embellere (angballere), forskjønne, udzire, pynte.

Emblem, et, Vaabenbillede (paa et Vaabenskjold), Sindbillede, Kjendemærke (f. Ex. Køllen er Herkules's Emblem).

Embonpoint (angbongpoæng), et, Fyldighed, godt Huld.

Embouchure (angbuschyre), en, Mundbing, Mundhul; Ansats paa et Blæseinstrument; Aabning, Gab, Udgang.

embourser (*angburfere*), indcassere, *putte i Pungen.*

Embranchement (angbransch'mang), et, Forgrening; Grenenes Sammenslyngning, Sammenfletning.

embrasere (angbrasere), antænde, stikke i Brand.

embrassere (angbrassere), omfavne, omarme.

Embryo, et, et Foster, medens det endnu er i Moders Liv; (i Botaniken) Kimen, Spiren.

Embuscade (angbyskade), en, Baghold.

Emendation, en, Forbedring, Berigtigelse, Rettelse; emendere, forbedre, berigtige, rette.

Emeritus, en, en Udtjent, En som formedelst Alder eller Svagelighed er afgaaet fra sit Embede; emeritere ell. erklære pro emerito, erklære En for værdig til at hvile fra sine Embedsforretninger, afskedige ham i Naade.

Emeticum, et, pl. Emetica, Brækmiddel.

Emeute (emøht'), en, Opstand, Opløb, Mytteri.

Emigrant, en, En som forlader sit Fædreland af politiske Grunde, Udvandrer; Emigration, en, Udvandring; emigrere, udvandre.

eminent, fremragende, ophøiet; udmærket, fortrinlig; Eminents, en, Ophøining: Høihed; Fortrinlighed, Fortræffelighed; en Titel, som gives Cardinaler; eminere, fremrage, udmærke sig.

Emir, en, en arabisk Fyrste, Befalingsmand.

Emissaire, Emissar, en, en Udsendt, Speider, Spion; Emission, en, Udsendelse, især i hemmelige Ærinder; Udstedelse af Papirpenge; emittere, udsende; sætte i Omløb.

Emmeublement (ammøblemang), et,

ve, Huusgeraad; emmeublere
møblere), forsyne med Bohave.
entia, pl. blødgjørende Læge-
:r; emolliere, blødgjøre; for-
:, forkjæle.
ment, et, Fordeel, Binding;
ebsindtægt; Biindtægt, Sport-

on, en, heftig Sindsbevægelse;
ir i Blodet.
re, bortskaffe, skaffe til Side.
netere (angpaketere), indpakke,
øbe.
hisk, som kan føle baade Glæde
smerte, som er i heftig Sinds-
gelse.
:hement (angpæschmang), et,
ring, Ophold, Sinkelse; empe-
e (angpæschere), hindre, forhin-
afholde fra; sinke.
eur (angperøhr), Keiser (i Fran-
, især Napoleon; Empire (ang-
. et, Keiserdømme.
ase, Emphasis, en, Eftertryk i
t, Fynd og Klem; emphatisk,
g, eftertrykkelig, fyndig.
'sema, et, Bælgsvulst, Blære.
em, et, en Læresætning, hvis
hed alene beroer paa Erfaring;
irie, en, Erfaring, Erfarings-
kab; Empiriker, en, En hvis
skaber og Viden alene beroer
Erfaring; empirisk, erfarings-
ig, som grunder sig paa eller
r paa Erfaring; empirisk Sæt-
Erfaringssætning; Empiris-
, en, Erfaringstro, den Tænke-
e, som alene hylder Erfaringen,
holder sig til denne; Empi-
en, En som hylder Empiris-

cement (angplahs'mang), et,
ingelse, Opstilling; Ansættelse i
nbede; emplacere, anbringe,
:e; ansætte i et Embede.

Emplastration, en, Oculering (et Slags Ympning).
Emplastrum, et, Plaster; Emplastrum adhaesivum, Hefteplaster.
Emploi (angploa), en, Ansættelse, Tjeneste, Bestilling; Forretning; Brug, Anvendelse; employere (angploajere), ansætte, anbringe; anvende, anlægge (Penge); beskjæftige, benytte, bruge.
Empreinte (angprængt), en, Aftryk, Præg; Spor.
Emportement (angportmang), et, Opbrusen, Opfaren, Hidsighed; emportere, borttage, erobre.
Empressement (angpres'mang), et, Iverighed, Travlhed, Geskjæftighed, Driftighed; empressere sig, anstrænge sig, umage sig; være empresseret, have travlt, have Hastværk.
emprisonnere (angprisonnere), tage fangen, sætte i Fængsel; Emprisonnement (angprisonnemang), en, Fængsling.
Emptio, en, Kjøb.
Empyema, et, Edderbyld i Brystet eller Lungerne; Empyesis, en, Dannelsen af en saadan Edderbyld; Empyocele, en, Edderbrok, Edder i Testiklerne.
Emulsion, en, Svalebrik.
Emundation, en, Rensning, Renselse.
en, i, paa; bruges hyppigt som Forstavelse i Sammensætninger.
Enamorado, den Forelskede.
en arrière (an arriæhr), tilbage; baglænds.
en attendant (an attangdang), imidlertid.
en avant (an avang), fremad!
en bas (ang bah), nedentil, nedenfor.

en bloc (ang blok), Rub og Stub, Stort og Smaat, paa en Slump.
en canaille (ang kanalje), nederdrægtig, pøbelagtig.
en carrière (ang karriæhr), i fuldt Løb, i fuld Fart.
Enceinte (angsængt), et, Omfang; Omgivelse, Omkreds.
Encephalalgie, en, Smerter i Hjernen.
Enchantement (angschantemang), et, Fortryllelse, Henrykkelse; enchantere (angschangtere), fortrylle, henrive.
en chef (ang schehf), som Anfører, som Overstbefalende; General en chef, øverstcommanderende General, Overgeneral.
Enchiridion, et, en lille Haandbog.
enchronisk, til visse Tider, Aar og Aarstider optrædende.
Enchymoma, et, underløbet Blod, blaa Plet.
Enclave (angklav), en, et af et fremmed Gebeet indsluttet Land, en i et fremmed Gebeet liggende Besiddelse; enclavere (angklavere), indslutte, omgive med fremmed Gebeet.
en comparaison (ang kongparæsong), i Sammenligning med.
en confidence (ang kongfidangs'), i Fortrolighed.
encore (angkohr'), endnu engang! om igjen!
en couleur (ang kuløhr), i Farve (spille).
Encouragement (angkurahsch'mang), et, Opmuntring, Tilskyndelse; encouragere (angkuraschere), sætte Mod i, tilskynde, opflamme.
encyklisk, kredsløbende, f. Ex. encykliske Breve, Omløbsskrivelser.
Encyklopædie, en, kortfattet Udsigt over en Videnskab og alle dens Dele; Indbegreb af alle Videnskaber tilsammen; Sagregister, Realordbog; encyklopædisk, almeenvidenskabelig.
Endemie, en, en Sygdom, som har hjemme i en vis Egn, Himmelstrøg og hidrører fra stedlige Forhold; endemisk, (om Sygdomme) som er egen for et vist Sted, Egn eller Land, som har hjemme der.
en depit (ang depih), til Trods, for at drille.
en depot (ang depoh), i Forvaring; som betroet Gods.
endermatisk og endermisk, som anbringes paa Huden (om den Methode, ved hvilken Lægemidler anbringes paa saarede eller blottede Steder af Huden for at absorberes over i det syge Legemes Vædsker).
en detail (ang detalj), i det Smaa, stykkeviis, alenviis; udførlig, omstændelig.
Endiometer, et, Redskab til at maale Middagslinierne med.
Endossement (angdossemang), og: Indossement, et, en Vexels Overdragelse til en Anden, hvilket sker ved en Paategning paa Bagsiden; Endossant, Endossent og Indossent, en, Paategneren, Overdrageren, den som aftræder en til ham udstedt eller overdragen Vexel til en Anden, der kaldes Indossat; endossere (angdossere) og indossere, aftræde eller overdrage en Vexel til en Anden ved Paategning paa dens Bagside; endossere in blanco er at give Vexelen en Paategning med Endossentens Navn uden at anføre nogen Indossat; deraf: Endossement in blanco.
Endytis, Alterklædet i den græske Kirke.
en echelon (an eschelong), trinviis.
en effet (an effæh), i Gjerningen, virkelig.

en egard (an egahr), med Hensyn til, i Betragtning af.
Energie, en, Kraft, Styrke, Eftertryk, Fynd; Virksomhed; **energisk**, kraftfuld; kraftig, fyndig, eftertrykkelig, gjennemgribende.
Enervation, **Enervering**, en, Afkræftelse, Nervesvækkelse; **enervere**, afkræfte, svække, udmarve.
en espalier (an espaljeh), som Rækværk; i Dobbeltrække.
en extase (an ekstahs'), (være) henrykt, ude af sig selv.
en face (ang fahs'), forfra, lige i Ansigtet.
en famille (ang familj), i Familien, med Familien alene.
enfilere (angfilere), beskyde efter Længden, bestryge.
enfin (angfæng), endelig, kort sagt, med eet Ord; lad saa være!
en front (ang frong), i Spidsen, foran, i forreste Geled.
enfumere (angfymere), røge, tilrøge.
Engagement (anggasch'mang), et, Forbindtlighed, Forpligtelse; Tjeneste, Bestilling; Fægtning, Haandgemæng; **engagere** (anggaschere), bevæge, formaae til; indbyde; antoge, tage i Tjeneste; **engageret**, forpligtet; antaget, ansat; lovet bort (til en Dands).
en Gala (ang gala), i Stadsklæder, i Hofdragt.
en garçon (ang garsong), som Ungkarl, i ugift Stand.
en garde, (i Fægtekunsten) i en vis Stilling, i hvilken man baade er dækket og parat til at gjøre Udfald; paa sin Post.
en général (ang schenerahl'), i Almindelighed, i det Hele, overhovedet.
englisere, s. **anglisere**.
engourdere (anggurdere), gjøre stiv eller følesløs (af Kulde); bedøve, bringe til at sove.
en grande tenue (ang grangde tenyh), i Galauniform, i Statsdragt.
Engrelure (anggrelyhr), en, taktet Indfatning, Kniplingskant.
en gros (ang groh), i det Store (handle).
en haie (ang hæh), opstilt i Dobbeltrække ligeoverfor hinanden.
enhardere (anghardere), gjøre dristig, indgyde Mod.
en haut (ang hoh), høit; oppe; op.
enivrere, beruse, gjøre beruset; bedaare, forblinde.
enkaustisk, indbrændt; **enkaustisk** Maleri eller **Enkaustik**, en, indbrændt Maleri, Porcellainmaleri.
Enkratie, et, Afholdenhed; **Enkratit**, en Afholden (en Sect i det 2det Aarhundrede, der afholdt sig fra Ægteskab, fra Nydelsen af Kjød og Viin).
en masque (ang mask'), formummet, forklædt.
en masse (ang mass'), i Masse, alle tilsammen.
en miniature (ang miniatyhr), i det Smaa, formindsket.
Enneagon, en, en Nikant.
Enneandria, en, den niende Planteklasse efter Linnée, nihannede Planter med ni frie Støvdragere i en tvekjønnet Blomst.
Ennui (annyih), en, Kjedsomhed, Kjedsommelighed, Lede; **ennuyant** (annyjang), kjedelig, kjedsom; fortrædelig; **ennuyere** (annyjehre), kjede, være til Besvær, til Byrde.
Enodation, en, Udvikling, Opløsning af en Knude; **enodere**, udvikle, løse, rede.
enorm, overordentlig, umaadelig, overdreven, uhørt, uhyre; **Enormitet**, en, uhyre Størrelse.

en particulier (ang partikyljeh), især, i Særdeleshed, alene, for sig selv; som Privatmand.
en passant (ang passang), i Forbigaaende, flygtigt; hændelsesviis, leilighedsviis.
en pastel (ang pastel), med Pastelfarver.
en profil, (tegnet) fra Siden, i Gjennemsnit.
en quarré (ang karreh), i Fiirkant.
en quatre (ang kattr'), mellem Fire (Spil).
enragere (angraschere), gjøre gal, forrykt, afsindig; enrageret, rasende, vred; forhippet paa Noget; en enrageret Spiller, en lidenskabelig Spiller.
en regard (ang regahr), i Betragtning af, med Hensyn til, formedelst; af Agtelse for.
enregistrere (angreschistrere), indføre, indskrive.
en retraite (ang retræht'), i Stilhed, Indgetogenhed, eensom, alene.
Enrolering (angrolering), en, Indskrivning til Sø- eller Krigstjeneste; enrolere, ell. enrollere (angrolere), indføre i Rullerne ell. Listerne, indskrive til Sø- ell. Krigstjeneste; Enroleret, en, Indskreven til Sø- eller Krigstjeneste.
Ensemble (angsangbel), et, et Hele, Heelheden, Alle tilsammen; Sammenspil.
ensuite (angsviht), derpaa, derefter.
Entente cordiale (angtangt kordial), hjertetig, oprigtig Forstaaelse.
Enterlooper, en, (hollandsk) en Smughandler, et Smughandlerskib.
Enterologie, en, Læren om Indvoldene.
Entetement (angtætmang), et, Stivsind, Haardnakkethed, Halsstarrighed.
Enthelminther, pl. Orme, som findes i dyriske Organismers Indvolde, Kjød, Vædsker osv.
enthusiasmere, opflamme, begeistre, henrykke; Enthusiasme (angtusiasme), en, Begeistring, Sværmeri; Enthusiast, en, Begeistret, Sværmer; lidenskabelig Beundrer eller Tilbeder; enthusiastisk, begeistret, med Begeistring; sværmerisk; indtagen i høi Grad af Noget.
Entoilage (angtoalahsch'), en, meget fine franske Kniplinger af Traad.
Entomographie, en, Insectbeskrivelse; Entomolith, en, forstenet Insect; Entomolog, en, Insectkyndig; Entomologie, en, Insectlære; Entomophag, en, Insectæder.
Entonnoir (angtonnoahr), en, tragtformig Hul, fremkommet ved Sprængningen af en Mine.
Entophyt, et, pl. Entophyter, Snyltplante paa ell. i andre Planter og Dyr-Legemer.
Entours (angtuhr), pl. Omegn, Omgivelse.
en tout (ang tuh), i det Hele, i Alt, Alt tilsammentagen; en tout cas (ang tuh kah), i ethvert Tilfælde; en Mellemting mellem Paraplui og Parasol.
Entr'acte (angtr'akt), en, Mellemact, Mellemhandling; Mellemtiden mellem et Skuespils forskjellige Acter.
en train (ang træng), i Gang.
entre, bestige, borde et Skib i fjendtlig Hensigt.
Entrechat (angterschah), et, et kunstigt Dandsespring.
Entrecolonne (angterkolonne), en, Afstand eller Mellemrum mellem to Colonner eller Piller.
Entrée (angtreh), en, Indgang, Indtrædelse; Indgangsdør; Indtrædelsesværelse, Forsal; Afgang (til for-

ne Personer); Indgangspriis, abelsespenge; (i Musiken) Indg ng, Indgangsstykke; (i l'Hom il) et Spørgsmaal, Spørgespil;
·ée-Billet (angtrehbiljet), en, ıngskort, Indbladelseskort.
;ent [angterschang), et, Artig i Omgang med Damer, Bele ed.
nets (angtermæh), en, Mellem Biret.
nettour (angtermettøhr), en, emhandler, Mægler.
nous (angtr' nuh), imellem os, rtrolighed.
ıont (angterpong), et, Mellem (paa Skibe).
ıot (angterpoh), et, Oplagssted, ıelsted.
·enant (angterprenang), driftig, ɔm; driftig i sine Foretagender;
ɔprenere, foretage, overtage, ıge sig; Entrepreneur (ang enøhr), en, En der paatager t levere, forfærdige, bestyre, for lte o. s. v. Noget; Entreprise erprihs'), en, Foretagende, Fore ıde.
ɜ (angtrere), tiltræde, begynde; de sig i, tage Deel i; gaae ind s Mening, Tænkemaade.
ol (angtersol), en, Mellemstok , Mellemetage, især imellem :n og første Sal.
nere (angtretenere), underholde, re, forsørge; vedligeholde.
ot (ang trikoh), i strikkede, tæt roppen sluttende Klæder.
:ation, en, Udvikling, Forkla
ɜration, en, Opregning, Op ıg; enumerere, opregne, op
iation, en, Udsagn; Erklæ Kundgjørelse; Udtale; enunciere, udsige; erklære; kundgjøre; udtale.
Enuresis, en, Urinflod, det, at man ikke formaaer at holde sit Vand.
Enveloppe (angvelopp'), en, Omslag, Hylle, Hylster; Fruentimmerkaabe; en lav Vold; smalt Udenværk (anbragt i Graven eller udenfor samme, indenfor den bedækte Vei), Forvold; enveloppere (angvelopere), indhylle, indsvøbe, indvikle.
en verité (ang veriteh), i Sandhed, sandelig.
Envers (angvæhr), en, Vrangsiden, Vrangen.
Environs (angvirong), pl. Omegn, omliggende Egn, Omgivelser.
en vogue (ang vohg'), i Omløb, i Gang, i Brug, i Anseelse; være en vogue, være i Mode, være i Vælten; høre til Dagens Orden.
Envoi (angvoah), en, Sendelse, Forsendelse, Tilsendelse; Envoyé (angvoajeh), en, Gesandt.
Enzootie, en, eller enzootisk Sygdom, en i et Land eller en Egn hjemmehørende Qvægsyge.
eodem die, paa samme Dag; eodem anno, i samme Aar.
eo ipso, netop derved, dermed tillige.
Eos, Morgenrøden, Aurora.
epagomeniske Dage, 5 Tillægsdage til det græske og ægyptiske Aar for at udfylde dettes 360 Dage til Solaarets 365.
Epakter, pl. Skuddage (11 i Tallet), som Solaaret (365 Dage) har mere end Maaneaaret (354 Dage); de Tal, som for hvert Aar tilkjendegive, hvor mange Dage der ere forløbne imellem Aarets sidste Nymaane og den følgende 1ste Januar, og hvilke bruges til Beregning af Paaskefesten.

Epanaphora, en, Talefigur, hvorved flere paa hinanden følgende Led begynde med samme Ord for Eftertryks Skyld.

Epanchement (epangsch'mang), et, Udgydelse, især Hjertets fortrolige Udgydelse.

Eparch, en, Befalingsmand, Statholder; Erkebiskop eller Biskop i den græske Kirke; Eparchie, et, Statholderskab; Erkebispedømme eller Bispedømme i den græske Kirke.

Epaulement (epohl'mang), et, Skulderværn, Brystværn af opkastet Jord, Sandsække o. s. v.; Epaulette (epolett'), en, Skulderbaand, Axelbaand, Axelduſk.

Epenthesis, en, (i Grammatiken) Indskydelse af et Bogstav eller en Stavelse i Midten af et Ord.

eperdu (eperdyh), bestyrtet, forbløffet.

Eperon, en, Spore; lille fremspringende Udenværk ved en Fæstning.

Epha, et Maal hos Hebræerne.

Ephemera, en, Eendagsfeber; Ephemerider, pl. Dagbøger, Døgnblade, Aviser; astronomiske Aarbøger; ephemerisk ell. ephemer, som kun varer een Dag, forbigaaende, flakket; Ephemeron, et, pl. Ephemerer, Tidløs (en Plante); Døgnflue (et Insekt, som i sin fuldkomne Tilstand kun lever nogle Timer).

Epheter, et Dommercollegium i Athen, der dømte i Mordsager af ringere Betydenhed.

Epheu (efev), en, Vedbende.

Ephod (efohd), et Klædebon for den jødiske Ypperstepræst.

Ephor ell. Ephorus, en, Forstander, især for Kirker og Skoler; den som bestyrer et academisk Stipendium; Ephorat, et, en Ephors Embede; Ephorie, et, Opsynskreds; en Superintendents Embedskreds.

Ephydriader, pl. Vandnympher, Kildenympher.

Epicedion, et, Sørgesang til en Afdøds Berømmelse; Liigtale.

Epicerastica, pl. fortyndende, formildende Lægemidler.

Epidemie, en, Sot, Omgangssyge, en Sygdom, der er i nogen Tid herskende paa et Sted eller i en Egn; epidemisk, (Sygdom) som udbreder sig over en heel Egn og angriber et større Antal af Beboerne.

Epidendron, et, en paa Træer voxende Snylteplante.

Epidermis, en, Overhuden, den yderste tynde Hud paa Legemet.

Epididymis, en, Bitestikel.

Epigenesis, en, Tilbliven ved flere Kræfters fælles Samvirken; Legemets Fremkomst ved een Deels Dannelse efter den anden.

Epiglottis, en, Strubedækket, Strubelaaget.

Epigoner, pl. Børn af andet Ægteskab; Efterkommere.

Epigram, et, kort Tankedigt, især af spøgende eller spottende Indhold; Spottedigt; epigrammatisk, som har et Epigrams Charakteer, kort, syndig, bidende.

Epigraph, en, Overskrift, Paaskrift, Indskrift (paa en Mynt, Bygning o. s. v,); epigraphisk, som har eller bærer en Indskrift.

Epiker, s. episk.

Epikranium, et, den øvre Deel af Pandeskallen; Huden om Hjerneskallen.

Epikrasis, en, Helbredelse ved milde Afføringsmidler.

Epikuræer, en, en Tilhænger af den græske Philosoph Epikurs Lære, der satte Livets høieste Gode i det aandelige Velvære, der fremkommer ved

Sjælens Befrielse fra Uro og Smerte; men hvilken Lære blev misforstaaet af hans Disciple, idet de erklærede, at Livets høieste Gode bestod i sandselige Nydelser; derfor ogsaa: Vellystning, Fraadser; epikuræisk, sandselig, vellystig, yppig.

Epilepsie, en, faldende Syge. Liigfald; epileptisk, som lider af Liigfald.

Epilog, en, Slutningstale; Epilogus, en, den der fremsiger en Epilog.

Epilogismus, en, Slutning fra bekjendte Omstændigheder til endnu ubekjendte.

Epiphanie, en, Tilsyneladelse, Aabenbarelse (især Christi); Helligtrekongersdag (6te Januar).

Epiphora, en, flere Sætningers Endelse med samme Ord.

Epiphysis, en, Tilsats, Tilvæxt til et Been eller en Brusk.

Epiphyt, et, en Snylteplante; epiphytisk, voxende paa levende Planter.

Epiplocele, en, Nætbrok.

Episcenium, et, den øvre Deel eller Baggrunden af Theatret.

episk, til Heltedigtet hørende, i Heltedigtets Aand og Stiil; episk Digt, Heltedigt; episk Digter eller Epiker, Heltedigter, Forfatter af Heltedigte; episk Verseart, Hexameter.

episkopal, biskoppelig; Episkopaler, pl. Biskoppelige, Medlemmer af den biskoppelige Kirke i England; Episkopat, et, Bispedømme, en Biskops Værdighed og Embede; Episkopos ell. Episcopus, en, Biskop; Episcopus in partibus infidelium, Biskop i Vantroendes Lande; Episcopus episcoporum, Biskoppernes Biskop (Titel for Paven).

Episode, en, Indskud, Indfletning i et Digt; Mellem-Handling, som ikke udgjør en nødvendig Deel af Hovedstoffet; en enkeltstaaende Begivenhed eller Tilbragelse.

Epispasticum, et, Trækmiddel, Trækplaster.

Epispermium, et, Frøets ydre Bedækning eller Hylster.

Epistel, en, Brev, Sendebrev, Skrivelse; et Stykke af Apostlernes Skrivelser til deres Menigheder som Text for Prædikenerne ved Aftensangen; Riimbrev; Irettesættelse, Straffeprædiken; epistolisk, i Brevstiil.

Epistyl, et, den øverste Deel, Knappen eller Krandsen paa en Søile.

Epitaphium, et, Gravskrift; Gravminde, Gravmæle.

Epithalamium, et, Bryllupsdigt, Brudevers.

Epithelium, et, den fine Overhud paa Sliimhinderne.

Epithese, en, Tilsætning, Tillæg; Epitheton, et, pl. Epitheta, Tillægsord, Biord, Tilnavn.

Epitome, et, Udtog, kort Begreb.

Epitrit, en, en Versfod af een kort og tre lange Stavelser ⏑ — — —

Epizoner, pl. Dyr, som leve paa andre Dyr, Snyltedyr.

Epizootie, en, Qvægsyge.

Epoche ell. Epoque (epohk), en, Grændsepunkt mellem Historiens Perioder; Tidsskjel, Tidsafsnit; gjøre Epoche, gjøre sig eller den Tidsperiode, hvori man lever, mindeværdig.

Epode, en, Eftersang, Slutningssang.

Epopsie, en, egen Anskuelse.

Epos ell. Epopöe, et, Heltedigt, Heltesang.

Epuloner, pl. Fraadsere; Epulum, et, Gjæstebud, Gilde.

Epuration, en, Renselse, Luttring, Afsondring.
Equilibrist, s. Æquilibrist.
Equipage (ekipahsch), en, Reisetøi, Reisetilbehør; Heste og Vogn; en Officeers Udrustning; Skibsbesætning; equipere (ekipere), klæde, udruste, forsyne med alt Fornødent; bemande; Equipering, en, Klædning, Klædebragt; Udrustning (især et Skibs), Bemanding.
equivoque (ekivohk), tvetydig; slibrig.
Erato, en af de ni Muser (for Dands og Musik).
e re, tjenlig til Sagen, nyttig, gavnlig.
Erebus, en, Underverdenen, de Dødes Rige, Skyggeverdenen.
erectil, som har Evne til at reise sig (om visse Lemmer).
Erection, en, Reisning, Opreisning; Oprettelse, Stiftelse; opreist Tilstand; Ophøielse til høiere Værdighed; Erections-Patent, Bevilling til Oprettelse af et Stamhuus o. desl.
Eremit, en, Eneboer; Eremitage (eremitahsch'), en, Eremitbolig, Eremithytte; i Haveanlæg: Efterligning af en saadan Hytte; Lystslot.
Ereption, en, Fratagelse ved Vold; Rov, Ran.
Ergasterium, et, Værksted.
ergo, følgelig, altsaa, af den Aarsag; Ergotismus, en, det altid at ville have Ret.
Ericeer, pl. Lyngarter; Ericiter, pl. Stene med naturlige Tegninger, som ligne Lyng.
erigere, opreise, reise i Veiret; oprette, grunde; ophøie.
erigibel, som har Evne til at reise sig (om visse Lemmer).
Erin, Irland.
Erinnyer, pl. Hævnens Gudinder, Furierne.
Eris, Tvedragtens Gudinde.
Erogation, en, Udbetaling; Fordeling.
Eros, Kjærlighedens Gud, Amor; Erotik, en, Elskovskunsten; Erotiker, en, Kjærlighedssanger, Forfatter af Elskovsdigte; erotisk, som har Hensyn til Kjærlighed, handler om Elskov, Elskovs-.
Errata, pl. Feil, Trykfeil; errare humanum est, at feile er menneskeligt.
Error, en, Feil, Feiltagelse, Vildfarelse.
Eructation, en, Opstøden, Ræben.
erudere, undervise, lære; Erudition, en, Lærdom.
erumpere, udbryde, frembryde, styrte frem; Eruption, en, Udbrud.
Erysipelas, en, Rosen (en Hudsygdom).
Escadre (eskader), en, en mindre Flaade af Krigsskibe, Flaadeafdeling.
Escadron, en, en Underafdeling af et Rytterregiment; Escadrons-Chef, Befalingsmand over en Escadron, Ritmester.
Escalade, en, Voldenes eller Murenes Bestigelse ved Hjælp af Stormstiger; escaladere, bestige med Stormstiger.
Escamotage (eskamotahsch'), en, Taskenspilleri; escamotere, gjøre Taskenspillerkunster, bringe hemmelig tilside; Escamoteur (eskamotøhr), en, Taskenspiller; Lommetyv; falsk Spiller.
escampere (eskangpere), undvige, rømme.
Escapade, en, falsk Spring af en Skolehest.

Escarpe, en, Skakning, Skraaning, Hældning; nederste Brystværn ved Fæstningsværker.
Escarpins (eskarpæng), pl. lette Dandseskoe.
Escompte, en, det samme som Disconto.
Escorte, en, Bedækning, Følge, Leide; escortere, yde Bedækning, beskytte, geleide.
Escudo, en, portugisisk Guldmynt (omtr. 5 Rd.).
Esito, Told, Udførselstold.
esoterisk, indvortes, hemmelig, alene bestemt for de Indviede.
esotisk, indenlandsk (modsat exotisk).
Espadille, en, i visse Kortspil: Spader Es og Kløver Dame.
Espagnol (espanjohl) ell. Spaniol, en, spansk Snuustobak; Espagnolade (espanjolade), en, Skryderi, Storpraleri; Espagnole (espanjohl'), en, en spansk Dands.
Espalier (espaljeh), et, Rækværk, Gitterværk; Dobbeltrække af Soldater ved høitidelige Optog; Espalier-Træer, Træer, hvis Grene ere udspredte ad et Rækværk, der er befæstet til en Muur eller op ad en Muur.
Esparcette, tyrkisk Kløver (en Foderart).
Espèce (espæhs'), en, Slags, Art, Sort; Myntsort, Pengesort.
Esperance (esperangs'), en, Haab.
Esperto, Erfaren, Indviet.
Espingole (espængohle), en, en kort Bøsse med vidt Løb til at lade store Kugler i; (i det danske Artillerie) et Slags Skyts, bestaaende af flere forenede Rør, der ved en egen Ladningsmaade udskyde et Antal Kugler hurtigt efter hverandre.
Esplanade, en, en fri, jævn Plads foran en stor Bygning eller foran Fæstningsværker.
Esprit (esprih), en, Aand, Vittighed, Skarpsindighed, Forstand; Spiritus; esprit de corps (esprih de kohr), Samfundsaand, Kasteaand; les beaux esprits se rencontrent, de gode Hoveder mødes, have samme Indfald; esprit public (esprih pyblik), Almeenaand; esprit de vin (esprih dø væng), Viinaand, (spiritus vini).
Esquire (skveir), en, Titel for den lavere Adel i England og for fornemme Personer af borgerlig Stand.
Essai (essæh), en, Prøve, Forsøg; Prøveafhandling.
Essentialia, pl. væsentlige Ting eller Omstændigheder, Hoved- eller Grundbestanddele; Essentialitet, en, Væsentlighed; essential eller essentiel, væsentlig, aldeles nødvendig,
Essents, en, Væsen, Kraft; Geist, destilleret Kraftvand, Kraftdraaber (især af Frugter).
Essæere ell. Essenere, pl. en gammel jødisk Sect, der mindre holdt paa offentlig Gudsdyrkelse og Offre end paa stille Andagtsøvelser og rene Sæder.
Estacade, en, Pæleværk til at spærre Indløbet til en Havn, Flod o. s. v.
Estafette, s. Stafet.
Estamiento, en, en spansk Rigs- eller Stænderforsamling, Rigsdag.
Estampe (estangp'), et, Kobberstik, Kobberaftryk.
Est, est, Navn paa en god Muskatviin fra Italien.
estimable, agtværdig, agtet; Estime, en, Agtelse, Høiagtelse; Anseelse; estimere, agte, skatte, sætte Priis paa.
Estive, en, Ligevægt af et Skib.

Esto mihi, den første Søndag i Fasten, hvis latinske Kirkemesse begynder med disse Ord.
Estompe (estongp'), en, en Visker til at fordrive (viske) tørre Farver med.
Estrade, en, Ophøining; Forhøining foran et Vindue, foran en Throne a. s. v.
etablere, anlægge, oprette, grunde, stifte; fastsætte, opstille (en Regel, en Grundsætning); anbringe, udstyre; etablere sig, nedsætte sig, bosætte sig, anlægge en Handel, anlægge et Værksted; indrette sig; **Etablissement** (etablisſ'mang), et, Anlæg, Anstalt, Stiftelse; Nedsættelse, Bosættelse; Handelsanstalt.
Etage (etahsch'), en, Stokværk, Sal; alle Værelser, som høre til en Beboelsesleilighed i et Huus; Affats, Trin; **Etagère** (etaschæhr'), en, et Møbel med Hylder til at sætte Kopper, Glas og smaa Pyntegjenstande paa.
Etape, et, Stapelplads, Vareoplagssted, Forraadshuus; Magasin, hvorfra gjennemmarscherende Soldater forsynes med Mundforraad; **Etape-Vei**, den til en Armees Gjennemmarsch bestemte Vei, Hærvei.
Etat (etah og etaht), en, Stand, Tilstand, Beskaffenhed, Stilling; Formuesomstændigheder; Liste over en vis Stands Medlemmer; **Civil-Etat**, det borgerlige Bestyrelsesvæsen; **Felt-Etat**, Krigsfod, Hærliste; **Hof-Etat**, samtlige Hofbetjente; Hoffets Underholdning; Regnskab over Hoffets Udgifter; **etat-mæssig**, overeensstemmende med det lovmæssig bestemte Overslag.
Etat-major (etahmaschohr), en, Generalstaben.
et cætera ell. **cetera**, og saa videre.
Etendue (etangdyh), en, Strækning, Udstrækning, Vidde, Størrelse, Omfang.
eternel, stedsevarende, evig; **Eternelle**, en, Evighedsblomst.
Ethik, en, Sædelære, Dydelære, Pligtlære; **Ethiker**, en, Sædelærer, Dydelærer; **ethisk**, overeensstemmende med Dydelæren, sædelig, moralsk.
Ethnarch, en, Folkebehersker; Overbefalingsmand i en Provinds.
Ethnograph, en, Folkebeskriver; **Ethnographie**, en, Folkebeskrivelse, Folkehistorie; **ethnographisk**, saaledes at hvert Folks Historie gjennemgaaes for sig; hørende til Folkebeskrivelsen.
Etiquette (etikett'), en, en Seddel, som hænges paa eller ved Noget og angiver sammes Priis, Indhold eller Brugsmaade; Hofbrug, Hofskik, Hofsvang, Hof-Ceremoniel; de vedtagne Høflighedsformer i Omgang.
Etouffade (etuffade), en, stuvet Kjød; **etouffere**, stuve.
etourdere (eturdere), bedøve, forbløffe; **Etourderie**, en, Ubesindighed, Dumdristighed.
etrange (etrangsch), sær, sælsom, besynderlig.
etranger (etrangscheh), fremmed, udenlandsk; **Etranger**, en, Fremmed, Udlænding.
Etude (etyhd'), en, Studering, Studie; **Etuder**, pl. Øvelser; Øvelsesstykker (i Tegning, Musik).
Etui (etvih), et, Bestik, Foderal, Æske.
Etymolog, en, Ordgransker; **Etymologie**, en, Ordenes Oprindelse, Afledning, Afstammelse; Ordafledningslære; **etymologisk**, ordgranskende; overeensstemmende med Etymologien.
eu, godt, vel, rigtig, let.

Eubiotik, en, Sundhedslære; den Kunst at gjøre sig Livet behageligt.
Eucharistie, en, Taksigelse; Nadveren, Alterens Sacrament; **Eucharistik**, en, Læren om Nadverens Annammelse.
Euchymie, en, god Saftblanding i Legemet.
Eudiometer, et, Suurstofmaaler til at undersøge Luftens Gehalt af Suurstof.
Eudoxie, en, godt Rygte, Andres gode Mening om os.
Eudæmon, en, god Aand eller Genius; **Eudæmonie**, en, Lyksalighed; **Eudæmonologie**, en, Lyksalighedslære.
Eukrasie, en, god Blanding af Vædskerne, sund Legemsbeskaffenhed.
Eulogie, en, Fornuftighed i Tale og Handlen.
Eulogier, pl. (i den græske Kirke) indviede Brød, der sendes dem, som ei kunne være tilstede ved den hellige Nadvere.
Eumenider, pl. Plageaander, Furier.
Eunomia, en, Gudinden for Lovgivningen; **Eunomie**, en, Lovmæssighed, velordnet Statsforfatning.
Eunuch, en, Gilding, især som Qvindebevogter i et Harem.
Eupepsie, en, god Fordøielse.
Euphemie, en, Forskjønnelse (af noget Ubehageligt) ved formildende Udtryk; **Euphemismus**, en, Omskrivning for at undgaae det Haarde eller Stødende i det egentlige Udtryk; skaanende, formildende Udtryk (f. Ex. hensove istedetfor døe).
Euphon, en, et Toneinstrument, der ligner en Harmonika.
Euphonie, en, Velllyd, Velklang (især Sprogets); **euphonisk**, velllydende.
Euphrasie, en, Munterhed, muntert Sind.
Euphrosyne, Munterhed; Glædens Giverinde; een af de tre Gratier.
Eupyrion, en, et lettændeligt chemisk Fyrtøi.
Eurythmie, en, Ligemaal; skjøn, tactmæssig Bevægelse i Musik, skjøn Bevægelse af Legemet i Dands.
Euros ell. **Eurus**, Sydostvinden.
Eusebia, en, Fromhed, Gudsfrygt; Religion; Gudinden for Religionslæren.
Euterpe, een af de ni Muser (for Musiken).
Euthanasie, en, let og rolig Død.
Euthymie, en, Sjælero, Sindsro, Munterhed.
Eutrophie, en, godt Huld; sund og rigelig Næring.
Eva, de Levendes Moder.
Evacuantia, pl. udtømmende Lægemidler; **Evacuation**, en, Udtømmelse; Afførelse; **evacuere**, udtømme; afføre; rydde.
evadere, slippe løs, snige sig bort; søge at undvige eller slippe fra.
Evagation, en, Udsvævelse, Udskeielse; Adspredelse.
Evaluation, en, Vurdering, Priisbestemmelse.
Evan, Tilnavn for Bacchus.
Evangelium, et, Glædesbudskab, især det, at den forjættede Frelser er kommen; det nye Testament; et Stykke af Jesu Levnetshistorie, som paa Søn- og Festdagene oplæses og forklares; **evangelisk**, overeensstemmende med Jesu Lære; christelig; som erkjender Evangeliet for eneste Troesgrundvold: **evangeliske Brødre**, det samme som: Herrnhutere; **Evangelist**, en, Overbringer af et glædeligt Budskab; Forfatter af Jesu Levnetsbeskrivelse; Forkynder, Udbreder af en vis Lære; de 4 Evange-

lister: Matthæus, Marcus, Lucas, Johannes.
Evaporation, en, Udbunstning, Bortbunstning, Forbunstning; evaporere, udbunste, bortbunste, forbunste, forbampe.
Evasion, en, Undvigelse, Flugt; Udflugt, Paaskud.
Evection, en, Opstigen.
Evenement (evænmang), et, Begivenhed, Tildragelse, Hændelse.
Eventilation, en, Udluftning, Luftens Rensning ved Lufttræk; eventilere, udlufte.
eventualiter, eventuel, i paakommende eller fornødent Tilfælde; i Tilfælde af; tilfældig, mulig; Eventualitet, en, et mulig indtrædende Tilfælde.
ever, stedse, bestandig; for ever, for stedse.
Everlasting (everlæsting), et damaskagtigt, tykt, uldent Tøi.
Eversion, en, Omstyrtning, Kuldkastning, Tilintetgjørelse; evertere, omstyrte, kuldkaste; tilintetgjøre, gjøre ugyldig.
Evert, en, et lille fladbundet Fartøi.
Eviader, pl. et Tilnavn for Bacchantinderne.
Eviction, en, den af Sælgeren overtagne Forpligtelse at holde Kjøberen skadesløs og fri for alle lovmæssige Fordringer paa den solgte Eiendom; Borgen, Caution.
evident, tydelig, indlysende, klar; Evidents, en, Øiensynlighed, indlysende Visshed, Tydelighed, Klarhed.
evincere, forpligte sig til Skadesløsholdelse; indestaae for, borge for; overbevise.
evitabel, undgaaelig; evitere, undgaae, undflye.
Evocation, en, Stævning; evocere, indkalde, stævne.
Evolution, en, Udvikling; Armeebevægelser, Armeesvingning; Skibets Bevægelser i Søen for at tage en anden Retning eller naae et vist Punkt; evolvere, udvikle, udfolde; udbrede sig.
evulgere, udsprede, bringe ud iblandt Folk.
evviva! han, hun leve!
ex, af, udaf, fra; forhenværende.
ex abrupto, med eet, paa eengang, pludselig, uventet.
Exacerbation, en, Sygdommens Forværrelse.
exact, nøie, nøiagtig, punktlig; exacte Videnskaber, de Videnskaber, der grunde sig paa Regning, Maalen, Iagttagelser og Forsøg (de mathematiske og physiske); Exactitude (exaktitybe), en, Nøiagtighed, Punktlighed, Omhyggelighed.
Exaggeration, en, Overdrivelse, Forstørrelse.
Exagitation, en, Drillen, Pirren; exagitere, drille, tirre, irritere.
Exaltados, pl. et overspændt politisk Parti i Spanien under Revolutionen (1820—1823).
Exaltation, en, Ophøielse; Opløftelse, især Aandsopløftelse, Begeistring, Henrykkelse; spændt Sindstilstand, Overspændthed; exaltere, opløfte, forhøie, spænde, henrykke, begeistre; exalteret, begeistret, henrykt, overspændt.
Examen, en, pl. Examina, Prøvelse, Prøve, Undersøgelse; Skoleprøve, Universitetsprøve; Examen artium, Universitetsprøve for vordende Studenter; Examinand, en, den som skal prøves eller overhøres; Examination, en, Overhørelse; Undersøgelse; Prøvelse; Afhørelse for Retten; Examinator, en, den der over-

hører; den der optager Forhør; **Examinatorium**, et, (ved Universitetet) en bestemt Læretime, hvori Læreren overhører de Studerende i det, som han har gjennemgaaet med dem; **Examinatus**, en, En som er bleven overhørt, som har aflagt Prøve; **Examinatus juris**, den der har gjennemgaaet den juridiske Examen for Ustuderede; **examinere**, prøve, undersøge; udspørge; overhøre; afhøre for Retten.
ex animo, med Forsæt, af Hjertet.
Exanthem, et, Udslæt, Hududslæt; **exanthematisk** Feber, hidsig Feber forenet med Hududslæt.
Exarch, en, fordum græsk keiserlig Statholder i Italien; **Exarchat**, et, en Exarchs District, Embede og Værdighed.
Exaudi, Søndagen før Pintse (af Begyndelsesordet i den latinske Messe, som paa denne Dag oplæses i de katholske Kirker).
ex auditorio, af Tilhørerne (opponerede ved en lærd Disputats).
ex capite, af Hovedet, udenad.
Excapitulation, en, det at have udtjent, Afskeds Erholdelse; **excapitulere**, at have udtjent.
Excarnation, en, Kjødets Afskrabning.
Excavation, en, Udhuling, Fordybning; Udgravning; **excavere**, udhule; udgrave.
Excedent, en, et udsvævende Menneske, Slagsbroder; **excedere**, overskride Maalet, gaae for vidt; udsvæve.
excellent, fortrinlig, fortræffelig, udmærket; **Excellents** ell. **Excellence**, en, Fortrinlighed, Fortræffelighed, Rangtitel for dem, der ere i Rangforordningens første Klasse; **excellere**, være fortrinlig, fortræffelig, udmærke sig.
Excentricitet, en, Afvigelse fra Kredslinien; Overspændthed; **excentrisk**, som ligger udenfor Centrum; som bevæger sig omkring et andet Centrum, har et andet Centrum (end et andet vist Legeme); overspændt, sværmerisk; **excentrisk** Hoved, en Sværmer.
Exception, en, Undtagelse; Indvending, Indsigelse, Udflugt; **exceptionel**, som indeholder en Undtagelse; **excepto** og **exceptis**, undtagen, med Undtagelse af.
excernere, afsondre, udstøde, udkaste.
excerpere, uddrage, gjøre Udtog; **Excerpter**, pl. Uddrag, Udtog.
Exces, en, Overdrivelse; Udsvævelse; Voldsomhed, Uorden.
Exchange (ekstschensch), en, Vexel.
excipere, undtage, gjøre Undtagelse fra; gjøre Indvending eller Indsigelse imod; fremsætte til sit Forsvar.
Excitantia, pl. Pirremidler, Lægemidler, som vække eller oplive de sløvede eller slappede Livsfunctioner; **Excitation**, en, Opmuntring, Tilskyndelse; Pirring; **excitere**, opmuntre, opvække, tilskynde; pirre.
Exclamation, en, Udraab, Skrig; **exclamere**, udraabe.
excludere, udelukke, afsondre; **Exclusion**, en, Udelukkelse, Undtagelse; **exclusiv**, udelukkende, med Udelukkelse af, med Undtagelse af; fraregnet.
Excommunication, en, Udelukkelse af Kirkens Samfund; Bansættelse; **excommunicere**, udelukke fra Kirkesamfundet, sætte i Ban.
Excoriation, en, Hudens Aftrækning, Flaaning; Hudløshed.
Excrement, et, det som afsondres af det dyriske Legeme, især Skarn; Stolgang.

Excrescents, en, Udvæxt (Knude, Vorte o. desl).
Excreter, pl. balsamiske Stoffer, der udsondre sig paa Overfladen af visse Plantedele.
Excretion, en, Afsondring, Afføring.
Exculpation, en, Fralæggelse af Brøde; Frikjendelse; exculpere, frikjende for Skyld, retfærdiggjøre.
Excurs, en, en udførlig Afhandling over en lærd Gjenstand; Excursion, en, Afvigelse; Afstikker; Streiftog.
Excusation eller Excuse (exkyse), en, Undskyldning; Udflugt; excusere (exkysere), undskylde, forsvare; bære over med; forstaae, have undskyldt.
Excussion, en, Sags Anlæg mod Skyldneren.
execrere, forbande, ønske Ondt over.
Execution, en, Udførelse, Iværksættelse; Fuldbyrdelse af en tildømt forporlig eller Livsstraf; Henrettelse; lovmæssige Tvangsmidler, saasom: Udpantning, Indqvartering af Soldater hos Skyldneren o. s. v.; executere, udføre, iværksætte, fuldbyrde; henrette; executiv, udøvende, fuldbyrdende; Executor ell. Executant, en, Udfører, Iværksætter, Fuldbyrder (af en Dom, et Testament o. s. v.); executorisk, inddrivende ved Rettens Hjælp.
Exegese ell. Exegesis, en, Forklaring, Udtydning, især Bibelens; exegesere, udlægge, forklare, fortolke; Exeget, en, Udtyder, Forklarer, Fortolker; Exegetik, en, Fortolkningskunst.
Exempel, et, Mønster, Forbillede; statuere et Exempel, straffe til Afskrækkelse og Advarsel for Andre; exempla sunt odiosa, Exempler ere forhadte, d. e. man taler ikke gjerne derom; exempli causa ell. exempli gratia, f. Exempel.
Exemplar, et, et enkelt Stykke, Aftryk, Gjenpart af Skrifter, Bøger, Kobberstik o. s. v.; et enkelt Dyr, Plante eller anden naturhistorisk Gjenstand.
exemplarisk, følgeværdig, mønsterværdig; advarende, afskrækkende; exemplariter, saaledes at det kan tjene til Advarsel, til Afskrækkelse for andre Ligesindede.
exempt og exemt, undtagen, fritagen for en ellers almindelig Forpligtelse eller Byrde; Exemtion, en, Undtagelse, Fritagelse, Befrielse, Eftergivelse.
exequatur, maa fuldbyrdes; et Exequatur, en Landsherres Bekræftelse af en pavelig Bulle; Autorisation af en fremmed Agent eller Consul; exequere, udføre, fuldbyrde; inddrive (Gjæld ved Execution).
Exequier, pl. Liigbegjængelse, Sjælemesser.
exercere, øve, indøve, især i Krigsvaabens Brug, anstille Vaabenøvelser; Exercice ell. Exercitium, et, Øvelse, Udarbeidelse til Øvelse, Opgave; Krigsøvelse; Exercitier, pl. (i den romerske Kirke) Bodsøvelser.
exeunt, (i engelske Skuespil) de gaae, træde af, forlade Scenen.
Exfoliation, en, Beens Affalling bladviis; exfoliere, skalle bladviis af.
Exhalation, en, Udaanden, Uddunstning; Duft; exhalere, udaande, uddunste, uddampe.
Exhibent, en, den som indgiver et Skrift; exhibere, indgive, indlevere, overrække, fremlægge; Exhibition, en, Indgivelse Fremlæggelse.
Exhortation, en, Opmuntring, Tilskyndelse; exhortere, formane, opmuntre, tilskynde.

Exhumation, en, Opgravning af et Liig.
Exigents, en, Fornødenhed, Behov; exigere, fordre, forlange; kræve; inddrive; exigibel, som med Rette kan forlanges.
Exiguitet, en, Ringhed, Lidenhed, Ubetydelighed.
Exil, et, Landsforviisning, Landflygtighed; exilere, landsforvise; en Exileret, en Landsforviist.
eximere, undtage, fritage, befrie.
ex improviso, uventet, uformodet, pludselig.
Existents, en, Tilværelse, Virkelighed; Bestand, Varighed; Underhold, Ophold; existere, være, være til, finde Sted; bestaae, have sit Udkomme.
exit, (i engelske Skuespil) gaaer ud, træder af, forlader Scenen.
ex jure, med Rette, lovligen, lovmæssigen.
exmatriculere, udslætte af Listen, af Borgernes, af Studenternes Tal.
Exmission, en, Udkastelse, Fordrivelse fra en Eiendom ved Øvrigheden; exmittere, udkaste, sætte ud af Besiddelse.
ex nexu, ude af Forbindelse, ude af Forretningsforhold med En.
Exodium, et, Udgang, Ende (især af et Skuespil).
Exodus, en, anden Mose Bog, som især beskriver Israeliternes Udgang af Ægypten.
ex officio, ifølge Embedspligt, paa Embedsvegne.
Exomphalus, en, Navlebrok
Exoneration, en, Lettelse, Befrielse, Fritagelse for en Byrde.
exorbitant, overdreven, uhyre; exorbitere, overdrive, gaae for vidt.
exorcisere, besværge, mane, uddrive Djævelen; Exorcismus, en, Besværgelse, Aandebesværgelse, Manen.
Exordium, et, Indledning til en Tale, en Prædiken.
Exostose, en, Beenudvæxt.
exotisk, udenlandsk, fremmed (især om Væxter).
expandere, udbrede, udstrække, udspænde, udspile; expansibel, som lader sig udvide, udstrække; Expansion, en, Udvidelse, Udspiling.
Expectorans, et, pl. Expectorantia, Brystrenselsesmidler; Expectoration, en, Ophosten og Udspytten; det Udspyttede; Udøselse af sit Hjerte, Hjertelettelse; expectorere sig, udøse sit Hjerte, tale frimodigt, tale reent ud.
expedere, udfærdige; affærdige, afsende, befordre; skaffe hurtigt afsted; ogsaa: rydde af Veien; Expediens, Expedient (expediang), et, Middel, Hjælpemiddel, Udvei; Expedient, en, Udfærdiger. En som afskriver, forsegler og afsender et Skrift; expedit, hurtig, flink, rask, behændig; Expediteur (expeditøhr), en, Udfærdiger; Afsender af Varer; Expedition, en, Udførelse; Udfærdigelse, Udstedelse, Besørgelse, Forsendelse; Tog (til Lands og til Vands); Stedet, hvor Udfærdigelsen eller Afsendelsen skeer; Epeditions-Secretair, den, der i et Regjeringsdepartement besørger Correspondancen.
Expenser, pl. Udgifter, Bekostninger, Omkostninger, Udlæg; Expensarium, et, Fortegnelse over Omkostningerne.
Experiment, et, Prøve, Forsøg; experimental, som støtter sig paa Forsøg og Erfaring; udøvende; Experimental-Physik. Naturlære, der støtter sig paa anstillede Forsøg; experimentere, prøve, forsøge, anstille Forsøg.

Exultation, en, Jublen; exultere, juble.
ex ungue leonem, paa Kloen kjender man Løven ell. paa Fjedrene skal man kjende Fuglen.
ex usu, ved Øvelse og Vane; efter Skik og Brug.
ex voto, efter Ønske.
Eyrer, en, et hollandsk Fartøi til Sildefangst.

F.

f. = fecit, Femininum, forte; Fasc. = Fasciculus; fec. = fecit; fem. = femininum; ff. = finissimo; Fig. = Figur; fig. = figurlig; Fin. = Finis; Fl. ell. fl. = Florin; Fol. = Folio; fr. = franco; F. r. = Folio recto; F. v. = Folio verso; Fut. = Futurum, s. disse Ord.
Fabel, en, en opdigtet Fortælling, især en saadan, i hvilken Dyr indføres talende; Opdigtelse, Eventyr; Løgn; Gjenstand for Bysnak; Fabel Lære, det samme som: Mythologie.
Fabricat, et, pl. Fabricata ell. Fabricater, forfærdiget Vare, som frembringes i en Fabrik; Fabrication, en, Forfærdigelse af Varer; fabricere, forarbeide, forfærdige, frembringe, gjøre.
Fabrik, en, et Værksted, hvor Varer forfærdiges i Mængde; en Bygning indrettet til saadanne Værksteder; Fabrikant ell. Fabriqueur (fabrikøhr), en, Haandværksmester; Eier af et større Værksted eller en Fabrik.
fabrikere, det samme som: fabricere.
Façade (fasade), en, Forsiden af en Bygning.
Facchino (fakkihno), en, Lastdrager.
Face (fahs'), en, Ansigt; Forside; gjøre Face, byde Fienden Spidsen, holde Stand.
facessere, gjøre Bryderi, Uleilighed, ærgre, plage.
Facette (fasett'), en, sleben Kant paa Ædelstene og Glas; facettere, slibe Ruder eller Kanter paa; facetteret, med Ruder.
facheux (faschøh), fortrædelig, ærgerlig.
facial, Ansigtet vedkommende.
facil (fasihl), let; villig, beredvillig; omgængelig, føielig; lemfældig; Facilitet, en, Lethed, Nemhed, Beredvillighed; Lemfældighed, Overbærenhed.
Facit, et, Sum, Beløb; Ende, Udfald.
Façon (fasong), en, Maade, Maneer; Skikkelse, Form, Snit; Skik, Anstand; Façons, pl. Omsvøb, Omstændigheder, Vidtløftigheder; façonnere, forme, danne; façonnerede Tøier, Tøier med indvævede Blomster og andre Figurer.
Fac-Simile, et, en nøie Afbildning af et Navnetræk eller en Haandskrift.
Facta s. Factum.
Faction, en, politisk Parti, Tilhæng; Sammenrottelse; Factionist, en, Oprørsstifter, Partistifter, Tilhænger

af et politisk Parti; **factiös**, opsætsig, oprørsk.
factisk, som virkelig er skeet; grundet paa Kjendsgjerninger; virkelig, vis, afgjort; **factiske** Omstændigheder, Omstændigheder, der staae i Forbindelse med vedkommende Sag.
Factor, en, pl. **Factorer**, det ene af eller begge de Tal, der multipliceres med hinanden; pl. **Factorer**, (i Naturlæren) virksomme Bestanddele eller Kræfter; Bestyrer, Opsynsmand, Forvalter, Regnskabsfører; **Factorie**, et, en Factors Embede og Bolig; et Handelsetablissement, som En har paa et fremmed Sted, og som en Faktor forestaaer.
Factotum, et, et Menneske, som i en vid Kreds er den Altformaaende, som Alt kommer an paa, Pot og Pande.
Factum, et, pl. **Facta**, Begivenhed, Tildragelse; Kjendsgjerning; **factum est**, det er skeet, saaledes er det gaaet til.
Factur, **Factura**, en, Vareförtegnelse med hosføiet Priisberegning, Indkjøbsregning; **Factur-Bog**, Bog, hvori Facturerne indføres; **facturere**, udfærdige Regning over solgte Varer.
facultativ, som er overladt til Ens frie Villie, som man har Ret og Beføielse til; som giver Beføielse til at handle saa eller anderledes.
Facultet, et, de samtlige til et Videnskabsfag hørende Professorer ved et Universitet.
Fadaise (fadæhse), en, Dumhed, Taabelighed; **fade**, flau, smagløs, narragtig; (om Drikkevarer) mat, doven.
Fagot, en, Baspibe, Blæsebas; et 8 Fods Snarreværk i Orgelet; **Fagottist**, en, Fagotblæser.
Faiblage (fæblahsch'), en, Svækkelse; **faible** (fæbel), svag; **Faiblesse**, en, Svaghed.
Faience, s. **Fayence**.
Faineant (fæneang), en, Lediggænger, Dagdriver.
Fair-play (fær plæ), ærligt Spil, oprigtig Handlemaade.
Fait (fæh), et, Begivenhed, Tildragelse; Kjendsgjerning; **Fait accompli**, fuldendt Gjerning, Noget, som ikke kan forandres eller gjøres om.
Fakir, en, et Slags Tiggermunk i Indien.
Falbala, **Falbel**, en, Folbekant, Folbesøm, en Besætning, Garnering paa Damekjoler.
Falcade, en, et Spring af en Skolehest med en stærk Bøining af Bagbenene; lade en Hest **falkere**, lade den gjøre saadanne Spring.
Falcidia quarta ell. **Falcidier**, (efter Romerretten) Fjerdeparten af en Arv, som Arvingen kan gjøre Fordring paa fremfor Legaterne.
falciform, segldannet, dannet som en Segl.
Falkeneer, en Falkejæger, En som afretter Falke til Jagt; **Falkonerie**, et, Falkeneerkunst; Falkeneergaard; Jagt med afrettede Falke, Falkejagt.
Falkonet, en, Feltslange (et Slags lange, lette Kanoner, som ikke mere ere brugelige).
Fallacia, en, falsk Slutning, Skinbeviis, Sophisme.
Fallent, en, En som ikke er istand til eller ikke troer sig istand til at fyldestgjøre sine Creditorer, og hvis Bo derfor overgives til Rettens Behandling enten af hans Creditorer eller af ham selv; **fallere**, erklære sig ude af Stand til at fyldestgjøre sine Creditorer, ophøre at betale, opgive sit Bo til Skiftebehandling.

fallibel ell. **faillibel** (falsibel), feilbar, som er underkastet Vildfarelse; **Fallibilitet**, en, Feilbarhed, Mulighed at tage feil.

Falliment, **Fallissement** (fallis'smang), et, og **Fallit**, en, Opbud, Uformuenhed til at betale; være fallit, gaae fallit, gjøre Fallit, det samme som: fallere; **Fallit-Bo**, Opbudsbo.

Falsa, s. **Falsum**.

Falsarius, en, Bedrager, Falskner; **Falsation**, en, Forfalskning.

Falset, en, falsk Stemme, Fistelstemme.

Falsum, et, pl. **Falsa**, Bedrageri, Forfalskning.

Fama, en, Rygte, Sagn; Gudinden for Berømmelse, for Rygter.

familiair, fortrolig, velbekjendt; gemeen; **familiarisere** sig, gjøre sig fortrolig med, vænne sig til Noget; gjøre sig gemeen med Nogen; **Familiaritet**, en, Fortrolighed, fortrolig Omgang; Gemeenskab.

Familie, en, Slægtskab, Slægt, Æt, Stamme, Herkomst; alle Medlemmerne af et Huus; (i Naturhistorien) Underafdeling af en Orden; **Familie-Stykke**, et Maleri, der forestiller flere Lemmer af en Familie; en i en Familie nedarvet Gjenstand.

Famula, en, Tjenerinde; **Famulus**, en, Tjener, Opvarter, Medhjælper.

famös, navnkundig, berygtet.

Fanal, en, Skibslygte; Fyrtaarn, Fyr.

Fanar, en, det af Grækerne beboede Qvarteer i Constantinopel; **Fanarioter**, pl. de græske Familier sammestedes.

Fanatiker, en, Religionssværmer; **fanatisere**, gjøre fanatisk; **fanatisk**, *sværmerisk*; **Fanatismus**, en, Sværmeri, Meningsraseri, Troessv… Troesraseri.

Fandango, en, spansk Folkeda… Castagnetter.

Fanfare (fangfahr'), en, et k… sikstykke for Trompet eller muntert Jagtstykke.

Fant, en, et ungt vindigt, lap… neske.

fantasere, spille uden Not… Indfald og Lune; **Fanta**… uforberedt Spil efter Ind… Lune.

Faquin (fakæng), en, slet Karl…

Farce (fars'), en, Løier, Narr… et lille morsomt Theaterstv… vækker Latter; Fyldedeig, B… **farcere**, fylde med hakke… spække; **farceret**, fyldt, spæk…

Farin-Sukker, Puddersukker.

farinös, melet, meelagtig.

Farm, en, Forpagtergaard, **Farmer**, Forpagter, Meieri… Landmand.

far niente, s. **dolce**.

Faro s. **Pharao**.

farouche (faruhsch), vild, sky, u… sky, stræng, barsk.

Farthing, en, den mindste Kobbermynt ($^1/_4$ penny, om… dansk); noget Ubetydeligt.

Fas et nefas, Ret og Uret.

Fasanerie, et, Fasanhuus, Fa…

Fasces, pl. et Riisknippe med… som i det gamle Rom bar… Consulerne som Tegn pa… Magt over Liv og Død.

Faschiner, pl. Riisbundter, knipper til at fylde Fæstnin… med ved Stormløb.

Fasching, en, Fastelavnsløier… lavnsmaskerade.

Fascikel, **Fasciculus**, en, Knippe; Hefte.

Fashion (fæschn), en, Mode;

evemaade; god Tone; Rang,
fashionable (fæschenæbbel),
oden, fiin, smagfuld; standsz

ster, pl. visse Marmortavler
amle Rom, paa hvilke de
Fester og Høitidsdage vare
e, altsaa et Slags Festca=

kjedsommelig, moddbydelig,
ig.
Laps, Gjæk; fat, naragtig,
Fatuitet, en, Naragtighed,
), Smagløshed.
Fatum.
ikket af Skjæbnen; uheldig,
; ubehagelig, mislig; Fa-
ol. mærkelige, uheldige Til=
:; Fatalia appellationis,
rum, inden hvis Udløb en
dling skal kunne indankes
verordnet Domstol.
is, en, Troen paa en forud=
uundgaaelig Skjæbne; Fa-
n, Tilhænger af denne Tro.
en, Modgang, Uheld; ube-
Tilfælde.
gana, Feen Morgana; Luft=
især over Strædet ved
, som Overtroen tilskriver
ee.
besværlig, trættende; kjed=
g; Fatigue (fatihge), en,
ghed, Anstrængelse; fati-
ll. fatigere, trætte, afmatte,

:, Skjæbne, Tilskikkelse; pl.
Hændelser, Eventyr; Gjen=
der.
(fobuhr), Forstad.
Skovgud; et utugtigt, geilt
e.
n, Beskrivelse over de i et
emmehørende Dyr.

Faust-Recht, Næveret, den Stær=
keres Ret.
Faute (foht'), en, Feil, Mangel;
Feiltrin.
Fauteuil (fotølj), en, Lænestol, Arm=
stol.
faux (foh), falsk, uægte; Faux-pas
(foh pah), Feiltrin.
Faveur (favøhr), en, Yndest, Bevaa=
genhed, Gunst.
favorable og favorabel, gunstig, for=
deelagtig; favorisere, begunstige;
Favorit, en, Yndling; Favorite,
en, et Fruentimmer, som man for=
trinlig vnder eller elsker; Favoriter,
pl. Yndlinger; nedhængende Haar=
lokker.
Fayence (fajangs'), en, uægte eller
Halvporcellain.
Februar, en, Aarets anden Maaned,
Blidemaaned.
fecit, han har gjort det; forfærdiget
af (paa Kobberstik, Lithographier
o. s. v.).
Fee, et overnaturligt qvindeligt Væ=
sen (godt eller ondt), Troldgudinde;
Troldqvinde.
Fee (fih), Løn; Sportler; Andeel, Por=
tion.
Fehm ell. Vehm, Friret, en i Middel=
alderen i Tydskland existerende hem=
melig Ret, der straffede især saa=
danne Forbrydere, som de alminde=
lige Domstole ikke kunde overbevise
og faae afstraffet.
Feinte (fængt), en, List, Forstillelse,
Udflugt.
Felicitas, Lyksalighedens Gudinde;
Felicitation, en, Lykønskning.
Fellahs, pl. agerdyrkende Arabere.
Felleisen, et, en Vadsæk af Læder.
Fellow (felloh), en, Stalbroder,
Kammerat; Medlem af et lærd
Selskab.

Felonie, en, Krænkelse af Lehnspligterne.
Feluke, Felukke, en, et Slags Galei.
femininum, qvindelig, af Hunkjønnet; et Femininum, et Ord af Hunkjønnet; feminini generis, af Hunkjøn.
Femme de chambre (famm' de schangber), en, Kammerjomfru, Kammerfrue.
femoral, som hører til eller vedkommer Hofterne.
Fenetrage (fenetrahsch'), en, de samtlige Vinduer i en Bygning.
Ferier, pl. Fridage, Hviledage.
ferm, duelig, dygtig; rask, kjæk, standhaftig.
Ferman s. Firman.
Fermate, en, Hviletone, et Hvilepunkt i den musikalske Periode.
Ferment, et, Gjæringsstof, Gjæringsmiddel, Suurdeig; Fermentation, en, Gjæring.
Fernambuk, Bruuntræ fra Brasilien.
Fernis, en, Lak; udvortes Glimmer; fernisere, overtrække med Fernis.
Ferocitet, en, Vildhed, Grusomhed, Grumhed.
ferruginös, jernholdig.
fertil, frugtbar, giftig; Fertilitet, en, Frugtbarhed, Giftighed.
fervent, varm, gløbende; hidsig, ivrig; fervescere, hede, gløde; blive hed, blusse op; Ferveur (fervøhr), en, Varme, Hede; Hidsighed, Iver.
Festin (festæng), et, Fest, Gjæstebud.
festina lente, vær snar, men forhast Dig ikke!
festiv, festlig; Festivitet, en, Høitidelighed, Festlighed, Fest.
Feston (festong), en, Kjæde af Blomster, Blade og Frugter; festonnere, *smykke med* Blomsterkrandse.
Fete (fæht'), en, Fest, Gjæstebud; fetere, feire, høitideligholde; fetere En, modtage En vel, vise ham Ære, smigre ham.
Fetish, en, en Afgud (hos Negerne); Tryllemiddel, Troldom.
Feu (føh), et, (ved Theatret) særskilt Betaling, foruden den faste Løn, for hver Gang en Skuespiller optræder, Spillepræmie.
feudal, som angaaer Lehnsvæsenet; deraf Feudal-System, Lehnsforfatning; Feudalismus, en, Vedhængen ved Lehnsforfatningen; Feudum, et, Lehn, Lehnsgods.
Feuillage (føljahsch), en, Løvværk, især udskaaret eller malet.
Feuille (følj'), en, et Blad; Feuilleton (føljetong), en, et lille Blad, Biblad; en affondret lille Plads i et større Blad, i en Avis; Feuilletonist, en, den der leverer Artiklerne dertil.
Fez (fess), en, en Hovedbedækning hos Tyrkerne.
Fiacre (fjaker), en, Leievogn, Hyrevogn.
Fiasco, en Flaske; gjøre Fiasco, mishage, falde igjennem.
fiat, det skee! bevilget! tilstaaet! fiat applicatio, man gjøre Anvendelse deraf (paa det foreliggende Tilfælde); fiat justitia et pereat mundus, Retfærdighed maa øves, om end Verden skulde forgaae derover.
Fibel, en, ABC-Bog.
Fiber, en, Trevl, Muskelfiber; Fibriller, pl. meget fine Trevler; Fibrin ell. Fibrine, en, Trevlestof; fibrös, trevlet, traadet.
Ficelle, Seilgarn.
Fiche (fihsch'), en, Spillemærke, Regnepenge; Pæl til at afstikke en Leie med; fichere (fischere), bore, indbore.

chyh), et, et lille trekantet
imer-Halstørklæde.
:n, Opdigtelse, Foregivende;
ıdbildt, som ikke er saa i
ıeden.
:n, Adelsmand af den rin-
:l i Portugal.
nis, et, Capital eller Gods,
maa afhændes, og af hvilke
kun har Nytte og Brug;
ns, Stamgods; Fideicom-
us, en, Stamgodsbesidder.
trofast; venlig, venskabelig;
unter; Fidelitet, en, Tro-
ıntert Lune.
le paa, slaae Lid til.
Tro, Troskab; Tillid; have
til En, have Tro eller Tillid

:n, Pibetænder, Tændepapir.
bekræfte Afskriftens Over-
melse med Originalen.
Tillid, Tiltro; det samme
'redit; give Fido, give

n, Tiltro, Tillid; Selvtillid.
lille Tværfløite med en
trængende Tone.
ı, Skikkelse, Skabning; et
:r eller Flader begrændset
Tegning, Afbildning, Billede;
; en fra Talens almindelige
vigende Udtryksform; gjøre
tage sig godt ud, udmærke
e Opsigt; føre et stort Huus,
Rolle.
Figurantinde, en, (paa
:) Bispuespiller (som ingen
; Rolle har, stum Person),
er (som hjælper til at danne
:ne).
n, en, Dannelse, Gestalt-

afbilde; forzire; tage sig
:r flet ud; *udfylde en Plads*
blot for et Syns Skyld; udføre
bestemte Dandsefigurer; figureret,
forsynet, prydet med Figurer.
figurlig, billedlig, sindbilledlig, lignelsesviis, uegentlig.
Filament, et, Trevl, Fiber; Støvtraad; Filatorium, et, Traad- eller
Silkevinde.
filere, knytte med aabne Masker.
Filet (filæh), et, Netværk, Knytteværk
med aabne Masker; Mørbrad; pl.
Fileter, Forziringer paa Bindet af
Bøger; ogsaa Stemplerne dertil;
filetere, knytte med aabne Masker.
Filia, en, Datter; filial, barnlig; Filial ell. Filial-Kirke, Bikirke, Annexkirke; en Filial-Bank, en Bank,
som henhører under og staaer i Forhold til en Hovedbank; Filial-Handel, Bihandel, som drives paa
et andet Sted end Hoved-Handelen.
Filigran, et Arbeide af fiin Guld- eller Sølvtraad.
Filius, en, Søn.
Filosche (filosch'), et Slags Væv af
Silke eller Traad.
Filou (filuh), en, snild Bedrager, Gavtyv, Skjelm.
Filtration, en, Gjennemsien; filtrere,
sie; Filtrum, et, Sieredskab, Sieklæde.
Final ell Finale, et, Ende, Slutning, det Sidste; Slutningsstykke,
Slutningssang; final, endelig, Slutnings-.
Financer (finangser) og Finantser,
pl. Statsindtægter, Statsformue;
Formuesomstændigheder; financiel,
som angaaer Finantserne, Penge-;
Financier (finangsieh), en, Finantsembedsmand; En som har Indsigt
i Finantsvæsenet; Pengeskaffer,
Pengeforsyner.
Fine, (i Musiken) Ende.
Finesse, en, Fiinhed, Snuhed, List.

fingere, opdigte, opspinde, udtænke, finde paa; foregive, forevende; **fingeret**, opdigtet, optænkt; forstilt, paatagen, ikke virkelig.
Finis, en, Ende, Slutning; **Finis Poloniæ**, det er ude med Polen; nu er Alt tabt, det er forbi.
finissimo, meget fiin.
Finkenet, et, Rummet oven over Skibets Reling til at optage Mandskabets Køier og til at beskytte det mod Fjendens mindre Projectiler.
Finte, en, List, Forstillelse, Kneb; et Stød paa Skrømt (i Fægtekunsten).
fiong (fjong), fiin; elegant (i Klædebragt.
firm, fast, sikker, øvet, duelig.
Firma, et, Handelsnavn, Handelsunderskrift.
Firmament, et, Himmelhvælving, Himmel.
Firman, ell **Ferman**, et, (i Tyrkiet) Cabinetsordre; Bevilgning.
firmele, stadfæste Daabens Pagt, indvie; **Firming**, en, Daabens Bekræftelse (det andet Sacrament i den katholske Kirke).
firmere, bekræfte, stadfæste; underskrive Handelsnavnet.
Fiscal, en, offentlig Anklager, det Offentliges Sagfører; **Fiscus**, en, Statskasse, Statsformue.
fissil, som lader sig kløve.
Fissur, en, Spalte, Revne, Sprække.
Fistel, en, et langt dybt Saar; (i Musikken) falsk Stemme, høie, fremkunstlede Toner; **fistulere**, synge Fistel.
fix, fast, vedvarende, blivende; vis, bestemt; hurtig, rask, flink; en fix Idee, en Tanke, som har sat sig fast i Sjælen, og om hvilken alle Forestillinger bestandigt dreie sig; *fix Luft*, *Kulsyre*, kulsuur Gas; **Fix-Stjerner**, Stjerner, som bestandigt blive i samme Afstand fra hverandre, Solstjerner.
fixere, fæste, befæste, fastsætte, bestemme; see fast og stift paa; **Fixering**, en, Fastsættelse, Bestemmelse.
Fixum, et, noget Fast; vis bestemt Indtægt, fast Løn.
Flacon (flakong), en, lille Flaske, Lugteflaske.
Flagellant, en, pl. **Flagellanter**, Sværmere i det 13de og 14de Aarhundrede, som ansaae sig forpligtede til offentlig at pidske sig til visse Tider; **Flagellation**, en, Pidskning, Hudstrygning.
Flageolet (flaschólet), en, en lille Fløite eller Pibe; **Flageoletist**, en, Flageoletspiller.
flagitiös, skjændig, forbryderisk.
Flagrants, en, Hede, Hidsighed, Heftighed; Brynde.
Flambeau (flamboh), en, Fakkel, Kjærte; høi Lysestage.
Flamen, en, pl. **Flamines**, et Slags Præster i det gamle Rom.
flamsk, som er fra Flandern, fra Nederlandene; den **flamske Skole**, berømte nederlandske Malere i det 16de og 17de Aarhundrede.
Flanel eller **Flonel**, et, et Slags let ulden Tøi.
Flanke, **Flanque**, en, Side; **Flanken**, Sidelinien af en Armee; Sidelinien af et Fæstningsværk; **flankere**, dække Siderne; forsyne en Fæstning med Sideværker; streife om, sværme omkring.
Flaneur (flanøhr), en, Driver, en Person, der hendriver Tiden uden at bestille Noget; **flanere**, hendrive Tiden ørkesløs.
flattere, smigre, kjærtegne; forskjønne; **Flatterie**, et, Smiger; **Flatteur** (flattøhr), en, Smigrer.

opblæsende; Flatus, en,
ing, Vind.
t, Fløite; Flauto piccolo,
ite.
øie, forandre Ordene i En=
(fløræh), en, Fægtekaarde;
(fløretter), pl. Emigrerier,
).
Florist, en, Blomsterelsker,
kjender, Blomsterdyrker;
handler.
fløron g), en, Blomsterzirat.
ielig; smidig; Flexibilitet,
lighed, Smidighed, Føielig=
xion, en, Bøining, Krum=
rdenes Forandring i En=
, Bøiemuskel.
(flibystjeh), en, amerikansk
Fribytter.
reent Kiselglas.
Blomstring, Blomsterstand;
af Blomster; Velstand, god
ig; Flora, en, Blomster=
Samling af blomstrende
Fortegnelse over de i et
er en Egn hjemmehørende
f. Ex. Flora Danica, For=
over og Afbildninger af
Danmark hjemmehørende
n, Blomstermaaned; i den
Revolution: Maaneden fra
ril til 19de Mai.
ll. Florin (florœng), en,
(florangſ'), et, florentiner
og tynd Taft.
r-Lak, en høirød Malerfarve;
iak Skole, de berømte Ma=
Billedhuggere i Staden Flo=
det 13de Aarhundrede af.
lomstre; være i Velstand,
trives; Florescents, en, Blomstring; det Tidsrum, i hvilket en Plante staaer i Blomstring.
Floret-Silke, Floksilke; Floret-Baand, Baand af denne Silke.
florid, blomstrende.
Floriman, en, En som sætter overdreven Priis paa Blomster og Blomsterdyrkning, Blomsternar.
Florin s. Floren.
Florist s. Fleurist.
Flos, en, Blomst; flosculōs, blomstrende, blomsterrig (om Stilen).
Floskel, en, pl. Floskler, Taleblomst, blomstrende, søgt, svulstig Udtryk.
flot, løs, bevægelig, istand til at flyde paa Vandet; overflødig, overdaadig; leve flot, leve ødsel, i Overdaad.
Flottille (flottilje), en, en lille Flaade.
Fluctuation, en, Bølgen, Gyngen; Vaklen, Stigen og Falden (om Priserne); Ubestemthed, Vankelmodighed; fluctuere, bølge; stige og falde (om Priserne); vakle.
fluide, flydende; Fluiditet, en, Flydenhed; Fluidum, et, noget Flydende, Vædske.
Fluor, en, Flod; Fluor albus, det hvide Flod.
Flus, en, Smeltningen af mineralske Legemer; Glas-Flus, en meget haard Glasmasse, af hvilken allehaande kunstige Ædelstene forfærdiges.
Flüte, en, et hollandsk tremastet Fragtskib.
fluvial, som angaaer en Flod, en Strøm.
Fluxion, en, Flydning, Strømning; flydende Tilstand.
Flygel, et, et Slags Claveer med en vingedannet Form.
Fo, Foë, Stifteren af Folkereligionen i China og Japan.
Focus, et, Brændepunkt; Samlingssted, Foreningspunkt, Udgangspunkt.

Foderal, et, Hylster, Skede, Bestik.
Fokmast, en, Formast, den forreste Mast.
Foliant, en, en Bog i Folio ell. Halvarksstørrelse.
Foliation, en, Bladudvikling; samtlige en Plantes Blade.
Folie, en, Daarskab, Galskab.
Folie (foli-e), en, Glandsblad (bag Speile og Ædelstene); Alt hvad der tjener til at fremhæve Skjønheden ved Noget; foliere, belægge med Glandsblad; sætte Tal paa Siderne af en Bog.
Folio, et, Halvark-Størrelse; en Side i Regningsbogen (hos Handlende); Folio recto, paa den forreste, Folio verso, paa den omvendte ell. anden Side af Bladet; en Nar in Folio, en stor Nar; Folium, et, et Blad i en Kjøbmands, i Bankens Regningsbøger.
Foment, et, varmt Omslag af et Urteafkog; Lindringsmiddel; Fomentation, en, Anvendelse af varme Omslag; fomentere, styrke ved varme Omslag.
foncé (fongseh), mørk (om Farver).
Fond (fong), en, pl. Fonds (fongs), Pengeforraad; Grundsum, Hovedsum, Driftscapital; Statsobligationer; Forraad, Overflødighed, Skat; den synkende Fond, Statsindtægter, bestemte til successiv Afbetaling paa Statsgjælden.
Fondamento, (i Musiken) Grundstemme, Grundbas.
Fonderie (fongderih), et, Smeltehytte.
Font, en, Stedet i en Kirke, hvor Daaben forrettes.
Fontaine (fongtæne), en, Kilde, Vandspring, Springvand.
Fontanelle, en, et kunstigt Saar, der bestandigt holdes aaben, for at lede de skadelige Vædsker fra derhen; den bløde Aabning Hjerneskallens Been hos Børn, som efterhaanden fo[r-] idet Benene voxe sammen.
Fontange (fontangsch'), en, Sløife paa Fruentimmernes Pynt.
Fop, en, Gjæk, Laps.
foraccordere, slutte, indgaae til sin Skade.
Force (fors'), en, Styrke, Kraft Eftertryk; Krigsmagt; ha[ve] Force i Noget, være stærk deri; (i Kortspil) et Kort, so[m] kan stikkes med Trumf; f[orcere,] tvinge, nøde, drive, anstræn[ge,] stærke, overdrive; storme, t[age med] Storm; forceret Marsch, Ii[l-] anstrængt Marsch.
for de Vind, (seile) med Vin[den] i Ryggen.
foreign office (forrin offis), [Mini-]riet for de udenlandske Anli[ggender] i England.
Forfeit (forfit), en, Bøder; de[n Sum,] som Deeltageren i Sveepstak[es eller] en Match har at erlægge, n[aar han] af en eller anden Grund ik[ke lader] sin Hest løbe med.
Form, en, Skikkelse, Gestalt, Dannelse; det Udvortes, Ydr[e;] stand (fast, flydende); Mode[l til at] danne visse Gjenstande i (Ku[gleform,] Osteform); Maade, Maneer; [(i Bogtr.)] Aftrykning i en Jernramme fa[st] ene Side af et sat Ark; [For-]dertil.
formal ell. formel, som ang[aaer en] Sags Form eller udvortes B[eskaffen-]hed; Formalier ell. Forma[liteter,] pl. Formeligheder, Former[,] strevne Regler og Skikke; Bi[omstæn-]digheder ved Handlinger; (

Brug; formaliter, efter Formen; med Jagttagelse af den brugelige Form; udtrykkelig.

Format, et, Form, Størrelsen af Papir eller en Bog.

Formation, en, Dannelse, Gestaltning; Form, Skikkelse.

formel, formelig, med Jagttagelse af Formerne; udtrykkelig.

Formel, en, Talemaade, Talevending, Udtryk; foreskrevne, almindelig brugelige Ord for et bestemt Tilfælde; (i Mathematiken) en i Bogstaver udtrykt Forskrift til Opløsning af en Opgave.

formere, forme, danne, bilde, stille i Række og Geled; Formering, en, Opstilling.

formidabel, skrækkelig, frygtelig.

Formula, det samme som Formel.

Formular, en, Forskrift; Mønster; Formular-Bog, en, Bog, som indeholder Opskrifter for forskjellige juridiske Dokumenter; formulere, opsætte, nedskrive Noget overeensstemmende med Formlerne; Formulering, en, Nedskrivning overeensstemmende med Formlerne.

Forst, en, en efter videnskabelige Grundsætninger behandlet og dyrket Skov; Forst-Væsen, Skovvæsen.

Fort, et, lille Fæstning, Befæstning, Skandse.

forte, stærk; Fortepiano ell. Pianoforte, et, et bekjendt musikalsk Strængeinstrument.

Fortification, en, Befæstningskunst; Fæstningsværk, Befæstning; fortificatorisk, hørende dertil; fortificere, befæste, forskandse.

fortissimo, (i Musiken) meget stærkt, saa stærkt som muligt.

Fortuna, en, Lykkens Gudinde; et vist Kuglespil; Fortune (fortyhn'), en, Lykke, god Fremgang; gjøre Fortune, gjøre Lykke, behage; Fortunatus, den af Lykken Begunstigede.

Forum, et, Torv; Domstol, Ret, Tingsted; Forum competens, vedkommende, lovlig Domstol, Værneting; Forum incompetens, ubeføiet, uvedkommende Domstol.

Fossil, et, pl. Fossilier, opgravede uorganiske Legemer, Mineralier; fossil, opgravet ell. fundet i Jorden; forstenet.

Fou (fuh), en, Nar, Tosse.

Foudre (fudr'), for en Ulykke!

Foulard (fulahr), et Slags ostindisk Silketøi, især til Tørklæder.

Fourage (furahsch'), en, Foder, især Hestefoder; fouragere (furaschere), hente, opdrive Fourage; Fourage-ring, en, Foderhentning, Tilveiebringelse af Foder.

Foureer ell. Fureer, en, Feltskriver, som holder Mønsterrollerne, skaffer Qvarteer til Soldaterne.

Fourgon (furgong), en, Brødkarre, Krudtkarre, Rustvogn.

Fourierisme, en, det communistiske System efter Fouriers Lære, der gaaer ud paa en særegen Associationsmaade og Arbeidsfordeling.

fournere, forsyne, forsørge, anskaffe, forskaffe; indlægge eller belægge Snedkerarbeide med fint Træ; Fourniture (furnityhr), en, Forsyning, Levering; Forraad; hvad der haves eller maa haves i Forraad til Noget.

Fourrure (furryhr'), en, Foerværk, Pelsværk.

fovere, passe, pleie.

Foyer (foajeh), en, Arnested, Ildsted; Brændepunkt, Middelpunkt; (i Skuespilhuse) Forfriskningsværelse for Skuespillerne og Tilskuerne.

Fra, Broder, Munk.

Fraction, en, Brud; Brydning (af

Lysstraalerne); en særskilt Deel af et politisk Partie.

Fractur, en, Brud, Beenbrud; en kantet, stor Skrift, saavel skreven som trykt, derfor ogsaa: Tryk med de almindelige danske Bogstaver.

fragil, skrøbelig, skjør, let brækkelig.

Fragment, et, Brudstykke; fragmentarisk, afbrudt, i Brudstykker.

Fraise (fræhs'), en, kruset Halskrave.

Franc, en, pl. Francs ell. Franker, en fransk Mynt (omtr 34 ß).

franc ell. frank, frimodig, oprigtig, aabenhjertig.

Française (frangsæhs'), en, en Lærerinde i det franske Sprog; en munter fransk Dands.

Francatur, en, Frigjørelse, Forudbetaling af Postpenge.

Franciscaner, en, en Munk af den hellige Franciscus af Assisis Orden.

franco, fri, postfri, betalt; frankere, frigjøre, betale Postpenge forud.

Frange (frangsch'), en, Fryndse; frangere (franschere), besætte med Fryndser.

Franker, en, hos Tyrkerne det almindelige Navn paa alle europæiske Christne; Franker-Sproget (lingua franca), Europæernes Sprog i Østerlandene, en Sammensmeltning især af Italiensk, Fransk og Spansk.

Franzoser, pl. Franskmænd; venerisk Syge.

frappant (frappang), træffende, slaaende, paafaldende, overraskende; frappere, slaae, overraske, forbause, være paafaldende.

Frater, en, Broder, Ordensbroder, Klosterbroder; fraternisere, gjøre Broderskab, omgaaes broderligt eller fortroligt med hinanden; Fraternitet, en, Broderskab, broderlig Omgang.

Fraudation, en, Snyderi, Bedrageri; fraudere, snyde, bedrage, skuffe.

Fraus, en, Svig, Falskhed, Underfundighed, Bedrageri.

Fray (fra—i), en, Munk.

Frederiksd'or, en, en dansk Guldmynt (omtr. 8 Rdl.)

Fregat, en, tremastet Krigsskib af anden Rang; en Søfugl af Pelican-Slægten; Fregat-Skib, et Skib, bygget som en Fregat, uden at være indrettet til Krigsskib; Fregaton (fregatong), en, lille Fregatskib.

Freia, Kjærlighedens Gudinde hos de gamle Nordboere.

Frenesie, s. Phrenesie.

freqvent, hyppig; folkerig, stærkt besøgt, levende; Freqventation, en, idelig, daglig Omgang med, Besøg af (især Skolen); freqventere, besøge flittig, bivaane ofte; omgaaes, holde Selskab med; Freqvents, en, Hyppighed; talrig Forsamling, Mængde; Tilløb, Søgning.

Frere (fræhr), en, Broder; Munk.

fresco, frisk, livlig, munter; Fresco-Anecdote, en frisk, ny lille Fortælling; Fresco-Maleri, Maleri paa frisk Kalkgrund; male al fresco, male paa den frisk paalagte, endnu vaade Kalkgrund.

Fret (freh), en, Fragt, Søfragt, Skibsfragt; Freteur (fretøhr), en, Skibseier, Rheder; fretere, udruste eller befragte et Skib.

Friand (friang), en, Lækkermund, Lækkertand; Friandise, en, Slikkeri, Lækkerbidsken.

Fricadeller, pl. stegte Kjødboller; Fricandeau (frikangdoh), en, spækket og stuvet Kalvekjød.

Fricassée, en, smaaskaarne Stykker Kjød med Sauce; fricassere, tillave som Fricassee.

Friction, en, Gnidning, Indgnidning; Rivning.

Friedrichsd'or, en, en preussisk Guldmynt (omtr. 8 Rd.).
Fries, et grovt, uldent, kippret Tøi med en haarrig og laadden Overflade.
frigid, kold, ligegyldig, hjerteløs; Frigiditet, en, Kulde, Ufølsomhed, Hjerteløshed.
Fripon (fripong), en, Skjælm, Gavtyv.
Frise, en, den Deel af Hovedgesimsen, som er over Hovedbjælken og under Krandsen, sædvanlig udziret med Løvværk, Basreliefs o. s. v.; en lang, smal Stribe, som i horizontal Retning løber langs med en Væg, hvor denne slutter til Loftet
frisere, kruse, pynte, opsætte Haar, krølle det; Friseur (frisøhr), en, Haarskærer, Haarkunstner; Frisure (frisyhr') ell. Frisur, en, Haarpynt, opsat Haar.
Frisler, pl. en Hudsygdom.
Fritte, en, Blandingen til Glastilberedningen.
Friture (frityhr'), en, i en Pande brunet Smør til at stege Noget i; det paa denne Maade Stegte.
frivol, forfængelig, tom, usel; letsindig, kaad, letfærdig; Frivolitet, en, Letsindighed, Kaadhed, Letfærdighed.
Froc, et grovt, kippret, uldent Tøi.
Froideur (froadøhr), en, Kulde; Koldsindighed.
Fromage (fromahsch), en, Ost.
Fronde (frongd'), en, Navn paa et politisk Parti i Frankerig i det 17de Aarhundrede, som modsatte sig Hoffet og Cardinal Mazarin; Frondeur (frongdøhr), en, en Tilhænger af hiint Parti.
frondescere, springe ud (om Træerne).
Front (frong) og Fronte, en, Pande; Forside, Ansigtsside; Forsiden af en Bygning; den forreste Linie af en Hær eller af en Afdeling opstillede Soldater; den Linie af en Fæstning, som den angribende Fjende har lige for sig; gjøre Front imod Fjenden, vende sig imod Fjenden, byde ham Spidsen; frontal, som hører til Panden; som vedkommer Forsiden, Forlinien.
Frontispice (frongtispihs'), en, Forsiden af en Bygning.
Fronton (frongtong), en, Gavltag; Gavl over Døre og Vinduer.
Frotteren, en, Gnidning; frottere, gnide, polere, bone; Frotteur (frottøhr), en, En som boner; Frottoir (frottoahr), en, Boneklud.
Fructidor, en, Frugtmaaned, den sidste Maaned i den franske Revolutionskalender fra 18de August til 16de September.
Fructification, en, Befrugtning; Fructuarius, en, En som nyder Frugten, Indtægten af Noget; Fructus, en, Frugt; Nytte.
frugal, nøisom, maadeholden, sparsom; tarvelig, jævn, simpel; Frugalitet, en, Nøisomhed, Sparsomhed, Tarvelighed.
frustra, forgjæves; Frustration, en, Tilintetgjørelse (af et Haab, en Forventning); frustrere, tilintetgjøre (et Haab, en Forventning, en Plan), skuffe.
Fuciter, pl. forstenede Søtangarter; Fucologie, en, Læren om Søvæxter, Beskrivelse over Tangarterne.
Fucus, en, Tang, Søgræs.
Fuëros, pl. de baskiske Provindsers Forrettigheder og Privilegier.
Fuga, en, Fuge, et kunstigt Tonestykke, hvori en Hovedtanke (Thema) først foredrages af een Stemme og siden efter visse Regler med Forandringer gjentages af de øvrige, indtil alle Stemmer samle sig til en fælles Slutning.

Fugacitet, en, Flygtighed; Forgængelighed; fugitiv, flygtig, løselig.
Fugleperspectiv, et, Synet af en Gjenstand fra en betydelig Høide, saa at den viser sig saaledes, som en flyvende Fugl vilde see den.
fuimus Troes, vor Herlighed er forbi, det er ude med os.
fulgent, glindsende, glimrende, lysende, straalende.
Fulguration, en, Lyn, Lynild, Kornmod.
fulminant, truende, heftig; Fulmination, en, Knaldpulverets Forpufning; fulminere, tordne, bande, skjælde, smælde, true; forpuffe.
Fumigation, en, Røgning; fumigere, ryge, gjennemryge.
Function, en, Forretning, Bestilling; Bestemmelse; Virksomhed; Embedsforretning, Syssel; Embede; functionere ell. fungere, forvalte, bestyre; forestaae et Embede; foretage Embedsforretninger.
Fundament, et, Grund, Grundlag, Grundvold; Grundsteen, Fodstykke, Hovedsag; Fundamenter, pl. Grundlag; Begyndelsesgrunde; Forkundskaber, Grundbegreber, Grundregler; fundamental, som hører til eller er tjenlig til Grundvold, Grund-; Fundamental-Lov, Grundlov; Fundamental-Philosophie, den philosophiske Grundlære, der gaaer ud paa at udfinde Tænkningens øverste Grundsætninger.
Fundation, en, Grundlægning; Stiftelse; Fundator, en, Grundlægger, Stifter; Fundats, en, Anordning for en Stiftelse, Reglement.
fundere, grunde, stifte, oprette; fundere Penge, anlægge Penge i faste Eiendomme; funderet Gjæld, en *Statsgjæld, hvis Forrentning og Afbetaling er anviist* paa bestemte Statsindtægter; vel funderet i kyndig, dygtig deri; fundere støtte sig paa, beroe paa.
Fundus, Grund.
funèbre (funæbr'), sørgelig stummel.
Funeralier, pl. Begravelses-[…] og Omkostninger; Liigbegæn[…]
fungere s. Function.
Fungin, et, Svampstof; Fun[…] svampagtig Forstening; Fun[…] Svamp, Jordsvamp; blød [...] pet Kjødudvæxt paa Saar; [...] svampet, svampaatig.
Fureur (fyrøhr), en, Galskab, heftig Vrede.
Furie, en, Raseri; Hævn- og Gudinde; en arrig Kvinde; f[…] (i Musiken) heftig, vild; furi[…] sende, hidsig, heftig, opbragt.
Furore, en, levende, støiende gjøre Furore, erholde leve[…] fald.
furtiv, lønlig, hemmelig.
Furtum, et, Tyveri.
Furunkel, en, Blodbyld.
Fusée (fyseh), en, Brand[…] Bombe.
Fusel, en, slet Brændeviin; [...] hagelige Viismag ved samme.
Fuseleer og Fusilier (fysele[…] en Soldat til Fods, væbnet Flint; fusillere (fysiljere) ihjel (til Straf).
Fusion, en, Smeltning, S[…] Sammensmeltning, Forening[…] skjellige Systemer eller Pa[…] Frankerig: den bourbonske leanske Linies forsøgte For[…] fælles Interesser; Fusioni[…] Tilhænger af en Sammensme[…] Politik.
Fustage (fustahsch'), en, F[…] Tønde til at forsende Varer fyldt med Varer.

Fuste (fyste), en, et lille Fragtskib paa Donau.
Fusti, Forringelse paa en Vare ved Beskadigelse, Smuds o. s. v.; Afdrag i Betalingen derfor.
Fustigation, en, Pidskning, Kagstrygning, Kat.
futil, ringe, usel, ubetydelig, intetsigende; **Futilitet**, en, Uselhed, Ubetydelighed, Narrestreg.
Futteral, et, Hylster, Skede, Bestik.
Futurum, et, den tilkommende Tid, Fremtiden; **Futurum exactum**, den som forbigangen tænkte tilkommende Tid.
Fux, en, den nederste Skoledisciple i en Classe; en rød Hest.
Föcundation, en, Befrugtning; **Föcunditet**, en, Frugtbarhed; **föcundere**, befrugte.
föderal, forbundsmæssig; til et Forbund hørende; **föderalisere**, forbinde, stifte Forbund imellem; **föderalisere** sig, indgaae Forbund; antage en Forbunds-Statsforfatning; **Föderalismus**, en, Forbundssystem; **Föderalist**, en, Tilhænger af et saadant System; **Föderation**, en, Forbund, Forbindelse; **föderativ**, forbundsmæssig, forbunden, Forbunds-; **Födererede**, pl. Forbundne, Medforbundne.
Fötus, et, Foster.

G

Gr. = **Granum**; **Gr.** = **Groschen**; **Ggr.** = **guter Groschen**; s. disse Ord.
Gabarre, en, et lidet fladbundet Fartøi, Pram.
Gabelle, en, Afgift, Skat (især paa Penge, som gaae ud af Landet).
Gabie, en, Mastkurv, Mærs; **Gabier** (gabjeh), en, Vagt paa Skibsmærset.
Gagath, en, sort, glindsende Jordbeg, et Slags Steenkul.
Gage (gahsch'), en, Pant, Underpant; Lønning; Sold; **gagere** (gaschere), lønne, besolde; **Gagering**, en, Besoldning, Lønning.
gagné (ganjeh), vunden!
Gaillard (galjahr), en, en lystig Broder.
Gala ell. **Galla**, en, Hoffest, Hofhøitid; Pragtklædning.
Galaktit, en, *Melkesteen*, *melkehvid* Jaspis; **Galaktometer**, et, Melkeprøver.
Galan, en, Elsker, Tilbeder, Boler; **galant**, artig, høflig, forekommende; udsvævende; pyntet, smagfuld klædt; **Galanterie**, et, Høflighed, Artighed, fiin Levemaade; Forekommenhed mod det andet Kjøn; Elskovshandel; Pynt, Pyntevarer.
Galease, **Galeasse**, en, stort Aareskib, stor Galei.
Galei, en, et bevæbnet, fladt Fartøi, der sædvanlig roes af Forbrydere (Galei-Slaver).
Galenister, pl. Tilhængere af den græske Læge Galens Lære.
Galeone ell. **Galione**, en, et stort bevæbnet spansk Koffardiskib.
Galeot, en, Galeislave; **Galeote** ell. **Galiotte**, en, en lille Galei.

Galerie ell. Gallerie, et, en lang, bedækket, men paa den ene Side aaben og med Gitter- eller Rækværk forsynet Gang; Søilehal; Billedsal, Billedhal; Malerisamling; Samling af berømte Personers Portraiter; Række af classiske Værker; øverste Etage i Skuespilhuse.
Galerne, en, kold Nordostvind.
Galion ell. Gallion, en, Forbelen af et Skib.
Galla, s. Gala.
Gallerie s. Galerie.
Gallerte, en, en slimet, meer eller mindre gjennemsigtig, størknet Saftmasse.
gallicansk, fransk; Gallicismus ell. Galicisme, en, fransk Sprogegenhed eller Vending; Gallien, det gamle Navn paa Frankerig; Galliere, pl. Frankerigs gamle Beboere.
Gallimathias, Snikſnak, Vaas.
Gallion s. Galion.
Gallo-Americaner, en Franskmand, som har nedsat sig i Amerika.
Galloman, en, En, som sværmer for Alt, hvad der er fransk.
Gallon (gællon), en, et engelsk og amerikansk Maal til flydende Varer (omtrent 4½ danske Potter).
Gallophil, en, en Ven af Franskmænd.
Galmeie, en, kulsuur Zink, vigtig Bestanddeel i Messing.
Galocher (galoscher), pl. Overſko.
Galoner, pl. Guld- og Sølvtresser; galonere, besætte med Tresser eller Border.
Galop, en, hurtigt Løb, hurtigt Ridt, Fiirspring; Galopade, en, en rask Dands; Springdands; galopere, løbe, ride i Galop.
Galvanismus ell. Galvanisme, en, den af den italienske Physiker Galvani 1791 opdagede Berøringselektricitet, ogsaa kaldet den dyriske El[...] som yttrer sig, naar man Muskler og Nerver med to lige Slags Metaller, der fugtig Leder ere satte i Fo[...] med hinanden; galvanise[...] vende Berøringselektricitet Menneske eller Dyr; galvan[...] angaaer, henhører til Galva[...] galvanisk Kjæde, en Forbi[...] flere Legemer, hvorved et Krebsløb dannes; Galvanom[...] ell. Galvanoskop, en, et til at maale Virkningerne galvaniske Støtte; Galvano[...] en, Frembringelse af Afbi[...] ved at lede den galvaniske ind i en Kobberopløsning, Kobberet udskilles af Oplø[...] bundfældes og danner en fa[...] paa den underliggende Me[...] og antager de paa denne eller fordybet udarbeidede [...] galvanoplastisk, henhøre[...] frembragt ved denne Kunst.
Gamascher, pl. Knappestrømpe[...] trækstrømper.
Gambade, en, Luftspring, Gla[...]
Gambe, en, Basviol, som mellem Knæerne.
Gambit, et, et vist Træk i Sk[...]
Gamin (gamæng), en, Løb[...] Gadedreng, Døgenigt.
Gamma, et, Navnet paa de[...] Bogstav G; Benævnelse [...] Guidoniske Tonesystem, fo[...] begynder med G; deraf: G[...] en, Tonestige.
Ganasche (ganasch'), en, et e[...] Menneske, et Fjog.
Ganerbiat ell. Ganerbinat, et i Middelalderen en imelle[...] tydske adelige Familier slutt[...] eenkomst til fælles Beskytt[...] Forsvar.

ꞏn, et, pl. Ganglier, Nerve- Nervevæv.
ꞏna, en, den hede Brand (for- fra Koldbrand); gangræne- , overgaae til Brand; gan- ꞏs, angreben af Brand.
ꞏdes ell. Ganymed, en over- ꞏlig smuk Yngling, som Jupiter til sin Mundskjænk og Ynd-
(garang), en, Borgen, For- En som siger god for Noget; tere, være Borgen for, inde- for, sige god for; Garantie, orgen, Sikkerhed.
(garsong), en, Dreng; Tjener, ꞏter; ugift Mandsperson, Ung-
en, Vagt, Vagtmandskab; (i kunsten) en til Forsvar og d beqvem Stilling af Legemet aarden; Garde du corps dy kohr), Livvagt.
ꞏbe, en, Klædekammer, Klæde- Gangklæder, Ens hele Forraad æder; Garderobier (garde-), en, Opsynsmand over en robe.
ell. Gardist, en, Soldat, som i Livvagten.
, beskytte, bevogte; dække; ꞏret ell. gardé, (i Skakspil) naar en Brikke er beskyttet anden eller flere Brikker, saa ikke kan tages af Modspilleren et uforholdsmæssigt Tab for gardez la reine (gardeh la vogt Dronningen!
ꞏ, s. Guardian.
et, Forhæng, Omhæng; Gardin- ꞏen, Skarlagensprædiken, Iret- ꞏlse, som Ægtefolk give hin- i Enrum.
s. Garder.
ꞏrsko! af Veien!

Gargarisma, et, Gurgelvand.
Gargote, en, Spiseqvarteer, Markketenteri, slet Værtshuus.
Garmond (garmong), en, et Slags Bogtrykkerskrift af Middelstørrelse.
garnere, besætte; pynte, smykke; Garnering, en, Besætning, Indfatning; Udpyntning.
Garnison, en, Besætning (af Soldater); Standqvarteer; Garnisons-Tjeneste, (modsat Felttjeneste) Tjeneste i en By eller Fæstning; garnisonere, ligge i Besætning; have Standqvarteer.
Garniture (garnitÿhr')ell. Garnitur, en, Besætning, Indfatning, Udpyntning; Smykke, Hovedpynt; Bestik af Knive og Gafler; Sæt af Ørenringe, Halsbaand o. s. v.
Garotteur (garottøhr), en, en Tyv, som efter gjort Indbrud kneveler Husets Beboere.
Gas, en, Luft, Luftstof, Luftart; Gas oxygenium, Ildluft, Ilt; Gas hydrogenium, Vandstofgas, Brint; Gasfitter, en, Gastilbereder, Arbeider ved Gasbelysningsvæsenet; Gasification, en, Luftdannelse, Udvikling af Luft; Gasometer, et, Luftmaaler; en Beholder for den brændbare Gas ved Gasanlæg.
Gasconnade, en, Praleri, Brouten, Skryderi.
Gasteralgie, en, Mavesmerte, Mavepine.
Gastricismus, en, den lægevidenskabelige Synsmaade, efter hvilken de fleste Sygdomme hidrøre fra Maven.
gastrisk, som angaaer Maven eller Underlivet; som hidrører fra Maven eller Uorden i Fordøielsen; Gastritis, en, Mavebetændelse, Betændelse i Underlivet.
Gastrocele, en, Mavebrok.
Gastronom, en, Kunstkok; Lækkertand,

Fraadser; Gastronomie, en, den høiere Kogekunst; Fraadseri, Lækkersult; gastronomisk, hørende til den høiere Kogekunst; fraadsende

Gastropoder, pl. bugfødbede Dyr, paa Bugen krybende Orme.

gauche (gohsch'), venstre; keithaandet; keitet, ubehændig, klodset.

Gauchos, pl. de Beboere af Provindserne ved Platastrømmen som udelukkende beskjæftige sig med Kvægavl.

gaudeamus, lader os være lystige! Gaudium, et, Fornøielse, Glæde, Forlystelse.

Gaurer ell. Gebrer, pl. Ildtilbedere i Asien.

Gavotte, en, en fransk munter Dands.

Gaze (gahs), et, Flor, Slørtøi

Gazelle, en, en Dyreslægt i Østerlandene, som ligner Raadyret og har yderst ziirlige Former.

Gazette (gasett'), en, Tidende, Avis.

Gazometer, s. Gasometer under Gas.

Gea ell. Gæa, Jorden, Jordens Gudinde.

Gebeet, et, Landemærke; Omraade.

Gebrer, s. Gaurer.

Gebis, et, Tandrække, et Sæt forlorne Tænder.

Gebyrer, pl. det som betales for visse offentlige Documenters og Bevillingers Udstedelse; Sportler.

gedigen, ublandet, reen, uden Tilsætning (især om Metaller); ægte, fortrinlig.

Geest ell. Geest-Land, sandet, tørt, magert Høiland (modsat Marskland).

Gefreider, en, en Soldat, der er fritagen for selv at staae Skildvagt, men leder Vagternes Afløsning.

Gehalt, en, den større eller mindre Masse ædelt Metal, som en blandet Masse indeholder; indre Værdi, indvortes Værd.

geheim, hemmelig.

Gehenna, et, Helvede.

Geissfuss, en, et Instrument til at trække Tænder ud med.

Geist, en, Aand, Spøgelse; Spiritus.

Gelasmus, en, krampagtig Latter.

Gelatine, en, tykt, klæbrigt Stof, som ved Kogning uddrages af dyriske Legemer, f. Ex. af Kalvebeen; Æggehvidestof; gelatinös, størknet og klæbrig, æggehvidestofagtig.

Geled, et, en Række af ved hinanden opstillede Soldater.

Gelée (scheleh), en, størknede Frugtsafter eller Saucer.

Gemal, Gemalinde, en, Ægtefælle (om fornemme Personer).

Gematria, en, at betragte Bogstaverne i et hebraisk Ord som Tal og ved en forskjellig Sammensætning af disse Tal at give Ordet en kabbalistisk Udtydning.

Gemidahr, en, Justitsbetjent i Bengalen.

Gemme, en, pl. Gemmer, Ædelsteen, skaaren Ædelsteen.

Gemyse, Grønsel, spiselige Plantestoffer.

genant (schenant), besværlig, byrdefuld.

Gendarme, en, pl. Gendarmes ell. Gens d'armes (schangdarm'), en, ridende Veipoliti, bevæbnede Ryttere til offentlig Sikkerhed, især paa Landeveiene.

Gêne (schehn'), en, Tvang, Besvær, Uleilighed; genere (schenere), paalægge Tvang, være til Besvær, gjøre Uleilighed; trykke, klemme, besvære; genere sig, paalægge sig Tvang, tvinge sig; være undselig; geneert, tvungen, indskrænket; forlegen.

Genealogie, en, Slægtlære; Slægt-

linie, Slægtfølge; Slægtregister, Stamtavle; Afstammelse; Genealog eller Genealogist, en, Slægtkyndig, Slægtbeskriver; genealogisk, som angaaer Genealogien; genealogiske Tabeller, Slægts- ell. Stamtavler.

general, almindelig; i Sammensætninger: Over-, Hoved-.

General, en, Hærfører, Feltherre.

General-Adjutant, en, den øverste Adjutant.

General-Admiral, en, øverste Søkrigsbefalingsmand.

General-Advocat, en, (i Frankerig) offentlig Anklager i Statsforbrydelser.

General-Auditeur (auditøhr), en, den Embedsmand, der har Opsyn over Alt, hvad der angaaer Hærens Justitsvæsen.

General-Bas, en, Hovedbas, Grundbas; Harmonilære.

General-Concilium, et, almindelig Kirkeforsamling.

General-Consul, en, Handelsconsul for et heelt Land.

generalement (scheneral'mang), i Almindelighed, almindeligen.

General en chef (ang schehf), en, Overfeltherre.

Generalfiscal, en, Regjeringssagfører i alle Statsforbrydelser.

General-Forpagter, en, (forhen i Frankerig) En der havde forpagtet visse Statsindtægter.

Generalia, pl. almindelige Livsforhold, om hvilke der for Retten afforbres den Anklagede Forklaring.

Generalissimus, en, øverste Befalingsmand over en Stats Krigsmagt.

Generalister, pl. Christne, som ikke ville høre til noget af de bestaaende Religionspartier.

Generalitet, et, et Collegium, som bestyrer Krigsvæsenet.

Generalintendant, en, Overbestyrer af Alt, hvad der vedkommer Krigshærens Besoldning, Forpleining og Beklædning.

General-Kort, et Kort over en heel Verdensdeel, over et heelt Land med alle dets Provindser.

Generalkrigscommissair, en, den Embedsmand, der forestaaer Alt, hvad der vedkommer de Værnepligtiges Udskrivning til Land- og Sø-Krigstjenesten; ogsaa en Titel.

Generallieutenant, en, den høieste Officeer i Landkrigstjenesten næstefter Generalen.

Generalmarsch, en, almindeligt Tegn (Allarmblæsen, Trommeslag) for Soldaterne til at møde paa Allarmpladserne.

General-Nævner, en, fælles Nævner for Brøker, der skulle adderes eller subtraheres.

General-Prøve, sidste almindelige Prøve inden Opførelsen af et Skuespil, en Concert o. s. v.

Generalrevue (revyh), en, Hovedmønstring, almindelig Mønstring.

Generalstab, en, de samtlige Generaler ved en Armee med deres Adjutanter Generalauditeuren o. A.

General-Stater, pl. (i Holland) Provindsernes, Stædernes og Stændernes Repræsentanter; de to Stænder-Kamres Deputerede i Nederlandene.

Generalsuperintendent, en, den øverste Geistlige i en tydsk protestantisk Provinds.

General-Vicarius, en, (i den romerske Kirke) en Biskops Medhjælper eller Embedsfuldmægtig.

Generation, en, Avling, Slægtforplantning; Slægtfølge, Menneskealder, en Slægts Levetid.

genere, s. under **Gêne**.

generel, almindelig.

generere, avle, frembringe.
generisk, som angaaer eller hører til Slægten, Slægts-; generisk Forskjel, Slægtsforskjel.
generös ell. généreux (schenerøh), ædelmodig, høimodig; gavmild; Generositet (scheneroſiteh), en, Ædelmodighed, Høimodighed, Gavmildhed.
Genesis, en, første Mosebog.
genetisk, som udvikler eller forklarer Oprindelsen af Noget.
Genèvre (schenever), Enebærbrændeviin.
genial, genialsk, aandfuld, aandrig, som vidner om Genie; Genialitet, en, aandig Skaberkraft; Genie (schenih), et, medfødt Aandsevne, Naturgave, Aandsgave; Opfindelsesaand, Skaberkraft.
Geniographie, en, Aandebeskrivelse; Læren om Skytsaander.
Genitalia, pl. Kjønsdele, Avlingsdele.
Genitivus ell. Genitiv, en, den anden Bøiningsform i Declinationen, Eiendomscasus.
Genius, en, Natur eller det Eiendommelige ved en Person eller Ting, saasom: Sprogets Genius, Sprogets eiendommelige Aand og Væsen; Tidens Genius, Tidsaanden, Tidsalderens særegne herskende Anskuelses- ell. Tænkemaade; Genius, pl. Genier, Skytsaand, Skytsengel, aandigt Væsen (godt eller ondt).
Genre (schangr'), en, Art, Slags, Slægt; Fag; Fremstillingsmaade, Skrivemaade; Genre-Maleri, Maleri, som fremstiller en Scene, Handling o. s. v. af Hverdagslivet.
Gens d'armes, s. Gendarme.
gentil (schangtihl), fiin, artig, høflig; smuk; Gentillesse (schangtiljess'), en, Artighed, Høflighed; Gentilhomme (schangtiljomm'), en, Adelsmand, fiin Mand.

Gentleman (dschentl'man), en,
seet, fornem Mand, en M
Dannelse og fine Sæder; en
honnet Mand, en Hædersmar
genual, til Knæet hørende.
genuin, naturlig, ægte, usor
Genuinitet, en, Ægthed.
Genus, et, pl. Genera, Slægt
denens Kjøn; G. masculinum
kjøn; G. femininum, Hunkj
neutrum, Intetkjøn; Generi
munis, af Fælleskjøn (baade
lig og qvindelig).
Geodæsie, en, Udmaaling af J
Overflade, Landmaalerkunst;
gnosie ell. Geognostik, en, K
om Bjergarterne, om Jordb
Geognost, en, Bjergkyndig;
graph, en, Jordbeskriver; G
phie, en, Jordbeskrivelse, J
dighed; geographisk, jordbeskr
som hører til Jordbeskrivels
geographiske Bredde af e
er dets Afstand fra Æqvat
Norden eller Sønden (nordli
lig Bredde); et Steds geogra
Længde er dets Afstand m
eller mod Vest (østlig, vestlig L
fra en vis Middagskreds (Mer
geographiske Mile ere saa
hvoraf der gaaer 15 paa en
af Æqvator (Æqvator eller J
Omkreds er 360 Grader, J
Omkreds altsaa 5400 Mile); Ge
en, Jordkjender, Jordkyndig;
logie, en, videnskabelig Frem
af den faste Jordskorpes Opr
og af de med samme efterhaande
gaaede Forandringer og Omdan
Geomantie eller Geomanti
Sandsigen eller skjulte Ting
dagelse ved i Jord, Sand o
gjorte Punkter; Geometrie
Jordmaaling, Landmaaling; L
kunst, den Videnskab, der la

maale, beregne og finde ethvert Rums Størrelse; geometrisk, som hører til Maalekunsten; geometrisk Tegning, en Tegning, i hvilken alle Dele have det samme Forhold til hverandre, som de i Virkeligheden have; Geonomie, en, Kundskab om Jordarterne og deres rigtige Benyttelse; Geophyta, pl. Landplanter.

Georgia Augusta, Universitetet i Göttingen.

Georgica, pl. Virgils Digt om Landvæsenet.

Gerant (scherang, scherant), en, Forretningsfører, Fuldmægtig; ansvarlig Redacteur eller Udgiver af et Dagblad; gerere, føre, lede, bestyre; gerere sig, opføre sig, tee sig.

Germaner, pl. den gamle Benævnelse paa Tydskerne; Germania, Germanien, det gamle Tydskland; germanisk, hørende til Germanien; germanisere, fortydske; Germanismus ell. Germanisme, en, tydsk Sprogegenhed.

Germen, et, Spire, Kiim.

Gerundium, et, en eiendommelig Form af Verbet i det latinske Sprog, Øiemedsformen.

Gesandt, en, Sendebud fra en Stat eller Regjering til en anden; Gesandtskab, et, en Gesandts Sendelse, Ærende, Embede; en Gesandt med hans Følge.

Gesims, en, Muurkrands, en fremstaaende, udarbeidet Rand, der løber om det Øverste af en Bygnings Muur eller af Væggen i en Stue.

Gespann, en, Kredsformand; Gespannschaft, et, (i Ungarn) Provinds.

Gesticulation, en, Gebærdesprog; Haandbevægelser, som ledsage Talen; gesticulere, gjøre Haandbevægelser.

Gestio negotiorum, Forretningsførelse for en Anden.

Gestus, en, pl. Gestus, Gebærde, især Haandbevægelser.

Geuser (gøiser), pl. de med Spaniens Herredømme under Philip den Anden misfornøiede Nederlændere.

Gevandt, et, Klædning, Klædebon.

Ghaseler, pl. persiske og arabiske lyriske, især Elskovs-Digte.

Ghetto, det af Jøderne beboede Qvarteer i Rom og andre Stæder.

Giallo (dschalloh), Guult; Giallo antico, en guul Marmorart med røde Striber.

Giaur, en, Vantro, Kjætter, Øgenavn hos Tyrkerne paa alle Ikke-Mohamedanere.

Gibelliner, pl. Tilhængere af den tydske Keiser i Middelalderen mod Paven og hans Parti.

Gig, en, en let Eenspændervogn med to Hjul; en let Baad.

Gigant, en, Kæmpe, Jette; Giganter, pl. Jordens eller Gæas Sønner og Brødre til Saturn; de gjorde Jupiter Thronen stridig og optaarnede Bjerge paa hinanden for at storme Himmelen; gigantisk, kæmpemæssig, kæmpestærk, kolossal.

Gilet (schileh), en, Brystdug, kort Vest.

Gin (dschin), et, Enebærbrændeviin.

Gingerbeer (dschindscherbihr), et, Ingefær-Øl.

Gingham, fiint ostindisk Bomuldstøi.

Ginglymus, en, Ledføining, Ledenes Forbindelse.

Ginnistan (dschinnistan), et fabelagtigt, af Aander beboet Land.

Gingseng (dschinseng), en, Kraftrod, en Rod af krydret Smag og nervepirrende Egenskab.

giocoso (dschokoso), (i Musiken) spøgefuld, spøgende.

Girande (schirand'), en, et Springvand med mange Rør.

Girandole (schirangbohl'), en, Armlysestage; Diamantsmykke; Ildhjul eller Sol ved Fyrværkerier.

Girant (dschirant), en, Anviseren, Paategneren, den som overdrager en til ham udstedt, af en Anden allerede endosseret Vexel til en Anden, som kaldes Girat (dschiraht); girere (dschirere), overdrage (endossere) en allerede endosseret Vexel til en Anden ved Paategning; en saadan Vexel kaldes en gireret Vexel; Giro (dschiro), en, Kredsløb, Pengeomløb; Overdragelse af en Vexel til en Anden ved Paategning; den oftere skete Endossering af en Vexel fra en Ihændehaver til en anden; Giro-Bank, en offentlig Anstalt, hvori fornemmelig Kjøbmænd kunne indsætte deres Penge og gjøre Betalinger ved blot Anviisning paa samme, samt Af- og Tilskrivning i Bankbøgerne.

Girasole (dschirasohl), en, Solsteen, Soløie, Katteøie (en Halvædelsteen).

Gironde (schirongd'), et Departement i Frankerig; et moderat republikansk Parti under den franske Revolution; Girondister, pl. Tilhængere af dette Parti.

Girouette (schiruett'), en, Veirhane, Taarnfløi; ustadigt, vankelmodigt Menneske, Vendekaabe.

Gitano (Chitano), en, Zigeuner; Gitana, en, Zigeunerinde.

Giulio (dschulio), en romersk og florentinsk Sølvmønt.

Glace (glahs'), kunstig, spiselig Iis; Sukkerovertræk paa Bagværk; glacere, lade fryse eller størkne; overtrække med Sukker; gjøre glindsende; Glacé-Handsker, Glacé-Baand o.s.v., Glandshandsker, Glandsbaand.

Glacis (glasih), en, Skraaning, skraanende Brystværn fra en Fæstning ad Marken til.

Gladiator, en, Fægter ved Kamplegene i det gamle Rom.

Glandel, en, Kjertel, især Halskjertel; glandulös, kjertelagtig, fuld af Kjertler.

Glans, en, den forreste Deel af det mandlige Lem.

glasere, forglasse, overtrække med Glas, gjøre glindsende; Glasur, en, Overglasning; Glasskorpe; glasagtigt, glindsende Overtræk paa Leerkar, Tænder o. s. v.

Glaukoma, et, den grønne eller graa Stær; Blændværk, Bedrageri, Gjøgleri.

Gletscher, en, Iisbjerg i Schweiz.

Glissade, en, et Slæbetrin i Dands; (i Musiken) en lavere Tones Overgliden til en høiere og omvendt; (i Fægtekunsten) Kaardens Afgliden paa Modpartens Klinge; glissant (glissang), slibrig; mislig, betænkelig, kilden.

Globe, en, Navnet paa en Pariser og en Londoner Tidende; det samme som Globus.

Globus, en, pl. Globi ell. Glober, Kugle, Klode; en kunstig efterbildet Jord- eller Himmelkugle.

Gloria, en, Ære, Berømmelse, Høihed, Herlighed; Gloria in excelsis Deo, Ære være Gud i det Høie (en Lovsang).

Glorie, en, Berømmelse; Høihed, Herlighed; Helgenskin; Straalekrands om en Helgens Hoved.

gloriös, ærefuld, berømmelig; glandsfuld, straalende.

Glose, Glossa, Glosse, en, Udtydning, Forklaring, Ordforklaring, Bemærkning, Anmærkning; spodske, stiklende Ord; gjøre Gloser, gjøre dadlende Anmærkninger, spotte, stikle;

.rium, et, alphabetisk ordnet
tg af Ordforklaringer; Glos-
en, Ordforklarer, Ordfortolker;
re, udtolke, gøre Anmærk-
til Noget; skose.
ie, en, Smerter i Tungen;
tis. en, Tungebetændelse.
n, Stemmeridse; Glottitis, en,
else i Stemmeridsen.
;ie, en, Sprogkyndighed,
undskab.
et, Liim, klæbrig Vædske;
ðs, liimagtig, klæbrig, seig.
, en, det søde Princip i
:, Oliesedt.
:n, (i Bygningskunsten) Kærv,
Indsnit, Ridse, Fure.
og Glyptik, en, Steenskærer-
Billedhuggerkunst; Glypter,
ırne Stene; Glyptothek, et,
ıg af og Opbevaringssted for
ıe Stene og Arbeider.
Venus's Tilnavn, af Sta-
nidus i Karien, hvor hun
:t Tempel.
Gnome, en, pl. Gnomer,
nd; Sprog, Tankesprog, Ord-
Gnomiker, en, Forfatter af
prog; gnomisk, kort, syndig,
.
:, en, Solviser, Viser paa en
ıe; Vinkelmaal, et Maal til at
Stjernernes Høide med.
en, høiere Indsigt, hemmelig
t, Aabenbaring; Gnostikere,
ligionsphilosopher, der gjorde
af hemmelige Kundskaber og
ıaringer; Gnosticismus, en,
Lære.
(gobelæh), en, Bæger, Tær-
ger, Taskenspillerbæger.
ɜ (gobelæng), pl. franske Ta-
ned indvævede Figurer.
ın (god dæm), Gud fordømme

God save the King (god sæv' tse king), the Queen (kvihn), Gud bevare Kongen, Dronningen!

Goel, en, (hos Jøderne) den nærmeste Slægtning af en Dræbt, der var berettiget til at dræbe Morderen og forpligtet til at indfrie den Dræbtes Jord, som var i en Fremmeds Eie.

Goelette (go-elette), en, et Fartøi paa 50—100 Tdr.

Goj, en, pl. Gojim, Folk, Nation; (hos Jøderne) Enhver, som ikke er Jøde.

Golf, en, Havbugt.

Golgas, tyrkisk Flonel.

Golgatha, Retterstedet ved Jerusalem.

Gonagra, en, Knægigt.

Gondel ell. Gondol, en, Lystbaad, især i Venedig; en baadbannet Vidieflетning under Luftballoner; Gondolier (gongboljeh), en, Gondolfører.

Gonfaloniere, en, Bannerherre; en Politiembedsmand i Kirkestaten.

Gong ell. Gonggong, en, et Bækken af Malm, som Indianerne bruge ved deres Musik, og som slaaes med en Træknippel.

Goniometer, et, Vinkelmaaler.

Gonorrhöe, en, Sædflod, Dryppert.

Gordier, pl. Traadorme.

gordisk Knude, en uopløselig Knude, en meget forviklet Sag.

Gorge (gorsch'), en, Strube; Huulvei, Snevring, Pas; Indgang til en Bastion.

Gorgo ell. Gorgone, en, pl. Gorgoner, (i Mythologien) tre Søstre med Slangehaar, der forvandlede Enhver, der saae paa dem, til Steen; et qvindeligt Skrækkebillede.

Gosen, Gosi, pl. russiske Kjøbmænd, som kun handle for det russiske Hof.

Gother, pl. en nordisk-germanisk Folkestamme; gothisk, som hidrører fra

Gotherne, som er forfærdiget i deres Smag (især i Bygningskunsten); gothisk Skrift, kantet og snirklet Munkeskrift; gothisk Bygningskunst, Bygningskunst med Spidsbuer, snirklede Udziringer, dristige Piller og Taarne.

Gouache (guahsch'), en, Maleri med Vandfarver.

Gourmand (gurmang), en, Fraadser, Lækkermund, Lækkertand; Gourmandise (gurmangdihs'), en, Graadighed; Kræsenhed; Lækkerbidsken.

Gout (guh), en, Smag, Velbehag; goutere (gutere), finde Behag i Noget; billige, bifalde.

Gouvernante (guvernangte), en, Lærerinde, Opdragerinde; Gouvernement (guvern'mang), et, Statsforvaltning, Regjering; Forvaltningskreds; Gouverneur (guvernøhr), en, Statholder, Befalingsmand over en Provinds, Stad eller Fæstning; Opdrager, Hovmester.

Grabouge (grabuhsch'), et, et Slags Kortspil.

Grace (grahs'), en, Naade, Gunst, Yndest; Ynde, Anstand; Takt; graciös, yndig, indtagende; huldsalig, venlig.

Grad ell. Gradus, en, Skridt, Trin; Ærestrin; lærd Værdighed (Doctorgraden); den 360de Deel af en Cirkel.

gradatim, gradviis, trinviis, lidt efter lidt.

Gradation, en, Stigen gradviis (op eller ned), Trinfølge.

gradere, luttre, forædle, bringe til en høiere Grad af Godhed.

graduere, afdele i eller efter Grader; tildele en academisk Værdighed; graderet, beklædt med en academisk Værdighed; Graduering, en, Meddelelse af en academisk Værdighed.

Graeca sunt, non leguntur, det er Græsk og læses derfor ikke, er for vanskeligt og springe

Graffito, Graat i Graat, gra maleri paa Vægge og Mur

Grain (green), en, en meget li og Sølvvægt, $^1/_{288}$ af en L

Gramma, et, (Apothekerv Qvintin.

Grammaire (grammæhr') og matik, en, Sproglære; g tikalsk ell. grammatisk, læren vedkommende; spr Grammaticus ell. Gramm en, Sprogforsker, Sproglær

Gramme, en, Eenheden af l Frankerig; 10 Grammer ud Decagramme, 100 Grammer togramme, 1000 Grammer logramme; Underafdelinger Grammere: Decigramme $^1/_1$ tigramme $^1/_{100}$, Milligramm af en Gram.

Gran, et, en lille Apothekerva af en Scrupel, $^1/_{60}$ af et L ogsaa: en lille Smule.

Granat, en, en gjennemsigti ædelsteen af blodrød Farve; Krudt fyldt Kugle, Brandku

grand (grang), stor, vigtig, Grandmama, en, Bedstemod de mode, høieste Mode; papa, en, Bedstefader; Grand (grangturneh), i l'Homber Tourné med begge sorte Haanden.

Grande, en, pl. Grander, M den høieste Adel i Spanien dezza, en, en Grandes Va Høihed, fornem Anstand, S

Grandissimo, en, en Spille Whist (uden Trumf).

grandiös, i stor Stiil, stora høiet.

granere ell. granulere, gjør forvandle til Smaakorn.

, en, Urbjergart.
ation og Granulering, en,
rbeidning til Korn, Korning;
ulere, forarbeide til Korn,
e i Form af Korn.
dion, et, Griffel, Tegnepen;
hik, en, Skrive=, Tegne= og
kunst; graphisk, skriftlig; Gra-
, en, Blyant.
, løbe grassat, løbe om paa
rne, især om Natten, og begaae
ener; løbe forgjæves flere Steder
t faae Noget udrettet.
re, gribe om sig, rase, herske
Sygdomme).
, en, Gunst, Naade, Yndest;
gratias, Tak! ogsaa: en Takke-
l ell. Gratiale, et, Erkjendtlig=
evviis; Naadegave.
, en, pl. Gratier, Huldgudinde;
, indtagende Væsen.
cation, en, Godtgjørelse, Be=
ing.
omsonst, for Intet, frit.
, en, En som nyder fri Skole,
ost.
s, s. under Grace.
(gratuih), frivillig.
ant, en, En som lykønsker; Gra-
ion, en, Lykønskning; gratulere,
til Lykke; gratulere sig, prise
ykkelig.
men, et, pl. Gravamina, Anke,
æring, Klage over Forurettelser;
antia, pl. forbægtiggjørende
tændigheder.
alvorlig, høitidelig, med Vær=
d.
e, udgrave, udskære, udstikke i
l eller Steen; besvære; gjøre
egtig, bestylde; krænke, ærgre;
erende Omstændigheder, Om=
igheder, der have en Skær=
pelse i Straffen til Følge; gra-
veret, udskaaret (i Metal), stukken;
gjort forbægtig; Graveur (gra=
vøhr), en, Kobberstikker, Stem=
pelskærer.
Graviditet, en, Frugtsommelighed,
Svangerskab.
Gravis, en, Tegnet for en Stavelses
eller Vocals synkende Tone (`).
gravissimo, (i Musiken) meget lang=
somt og alvorligt.
Gravitation, en, Legemernes Tyngde=
kraft; Trykket af et Legemes eien=
dommelige Tyngde; Legemernes Hen=
stræben til Jordens, Solens Middel=
punkt; Gravitations-Lov, den Na=
turlov, ifølge hvilken Legemer gra=
vitere mod hinanden; Gravitations-
Punkt, det Punkt, mod hvilket et
vist Legeme graviterer; gravitere,
nærme sig et andet Legeme forme=
delst sin Tyngde, stræbe henimod det.
Gravitet, en, Alvorlighed, Værdighed,
Høitidelighed; gravitetisk, alvorlig,
høitidelig, stiv.
grazioso, (i Musiken) indtagende
yndig.
Great Britain (greht britn), Storbri=
tannien.
Greffier (greffjeh), en, Byskriver, Amts=
skriver.
Gregoriansk Calender, en, den af
Pave Gregor XIII i Aaret 1582
berigtigede, hos os indførte Ca=
lender.
grell, skarp, skærende, afstikkende (om
Toner og Farver).
Gremium, et, Skjød; Midte, Sam=
fund, Laug.
Grenadeer, en, en særegen Benæv=
nelse paa en Infanterist.
Greve-Pladsen, en offentlig Plads i
Paris, hvor Henrettelserne finde
Sted.

Habitude (habitjudd'), en, Sædvane; Holdning; Færdighed; Hang; nøie Bekjendtskab, Omgang.
Habitus, en, legemlig Holdning, Anstand; Vane, en Tings hele Maade at være paa; ydre og indre Beskaffenhed; Udseende.
Hableur (habløhr), en, Praler, Skryder.
hachere (haschere), hakke; ridse, afridse; **Hachis** (haschih), en, hakket Kjød.
Hacienda, en, et Meieri, en Landeiendom (i Spanien).
hac lege, paa det Vilkaar, under den Betingelse.
Hades, en, Underverdenen, Skyggernes Rige.
Hadji ell. **Hadschi**, en, en tyrkisk Pillegrim, som har gjort en Valfart til Mekka.
Haff, et, Indhav, Noer.
Hafi, en, en Barfodet.
Hafis ell. **Hafiz**, en, Hædersnavn for den lærde Muhamedaner.
Hagiograph, en, Helgenes Levnetsbeskriver.
Hagiographa, pl. de hellige Skrifter af det gamle Testament, som hverken høre til de mosaiske eller de prophetiske (Psalmerne, Salomons Skrifter, Job o. s. v.)
Haidukker, pl. et Slags udpyntede Hoslakaier.
Haie (hæ), en, Gjærde, Hegn; Dobbeltrække af Soldater; en haie (ang hæ), i Dobbeltrække.
Haik, en, et stort Stykke Uldtøi, som Maurerne i det nordlige Afrika kaste om sig, naar de gaae ud.
Hakim, en, en Viis, ogsaa en Dommer og Læge i Persien.
Halali, Jagtraab ved Parforcejagten, naar Hjorten fældes.
Halcyoner, pl. Isfugle; **halcyonisk**, stille, rolig.
Half and Half (hahf ænd hahf), halv af hvert.
Halfpenny (hæpp'ni), en, en halv Penny (en lille engelsk Kobbermynt, omtrent 2 ß dansk).
Halitus, en, Aande, Udaanding, Uddunstning.
Halle, en, Hal, stor Sal; Buegang; bedækket Torv med Butikker; Hallens Damer, Sælgekjærlinger, Torvekoner, Fiskerkjærlinger i Paris.
Hallelujah, lovpriser Herren!
Hallig, en, i aaben Sø liggende, af Diger ubeskyttet, lavt Land, som ved Flodtiden heelt eller tildeels oversvømmes.
Hallorer, pl. Saltsydere ved Saltværkerne i Halle ved Saalefloden.
Hallucination, en, Blændværk, Drømmesyn, Drømmeri; sygelig Affection af en eller flere Sandser, hvorved den Syge hører eller seer Ting, der i Virkeligheden ikke existere.
Halomantie, en, Spaaning af smaa Sandbunker.
Haloner, pl. Havgaarde, Dunstkredse omkring Solen og Maanen.
Haloskop, en, et Redskab til at bestemme Vandets Saltholdighed; **Halotechnik**, en, Læren om Saltets Tilberedning.
hama, (paa Recepter) paa eengang (at tage).
Hamadryader, pl. Trænympher, Steennympher, af hvilke hver enkelt beboede et eget Træ, med hvilket han fødtes og døde.
Hamak, en, Hængekøie i Brasilien.
Hamans, pl. hvide, fine, ostindiske Bomuldstøier.
Hamartie, en, Feil, Forseelse, Synd.
Hamiter, pl. Snegleforsteninger, der ligne en Krog eller Hage.
Hamus og **Hamulus**, en, Krog, Hage.

ı, et offentligt Herberg i Tyr-
ogsaa Khan).
ell. Hanschar, en, et tyrkisk
en, en Mellemting imellem en
og en Sabel.
ıal ante portas, Hannibal
for Portene (af Rom), d. e.
ı er der.
Hansa, en, det i Middelal-
imellem flere, især tydske Han-
æder indgaaede Forbund til
s Forsvar; Hanseater, pl.
stædernes Beboere og Tropper;
eatisk, som hørte til Hansen.
gue (harangge), en, offentlig, høi-
g Tale til En; haranguere
ıggere), holde Tale til En;
føre Ordet; gjøre mange Om-
igheder over Smaating.
ıre, drille, tirre; forurolige, gjøre
e Anfald; Harceleur (harse-
en, Plageaand.
ıristig, kjæk, modig; Hardiesse,
ıristighed, Kjækhed; Forvoven-
Frækhed.
, et, Qvindernes Bolig hos de
medanske Nationer.
ət, en, en lille Harpe; Harfe-
en, Harpespiller.
; (harikoh), en, Ragout af Bede-
g Roer.
n ell. Harlequin (harlekæng),
jøgler, Spasmager; Harlequi-
en, Narrestreg, Løier.
tan, en, en giftig, skadelig Vind
vestlige Afrika.
ere, sammenstemme, samlyde;
e overeens; passe sammen, være
Harmonie, en, Overeens-
else; Samklang; Eendrægtig-
Enighed; Harmonie-Musik,
, sat for eller udført af lutter
-Instrumenter; Harmonika,
: musikalsk Instrument, hvis
Toner frembringes ved Berøringen
af Glasklokker, som omdreies forme-
delst en Valse; harmonisk, sam-
menstemmende, velklingende; over-
eensstemmende; sambrægtig, enig.
Harnisk, et, Pantser, Brynie.
Haro, Raab om Hjælp og Bistand,
Angstskrig, Nødskrig.
Harpax ell. Harpagon, en, en Gjerrig,
Gnier.
Harpeggio, s. Arpeggio.
Harpokrates, Taushedens Gud, Taus-
hedens Sindbillede.
Harpun, en, Kastespyd til Fiskefangst;
harpunere, kaste Harpunen og saare
dermed; Harpunerer, en, Harpun-
kaster.
Harpyer ell. Harpyier, pl. Uhyrer
med Qvindeansigter, Vinger og Kløer;
Sindbillede paa umættelig Rovgjer-
righed; en gjerrig, ond Qvinde.
Haruspex, en, pl. Haruspices, Præ-
ster hos Romerne, som spaaede af
Offerdyrenes Indvolde.
Hasard, s. Hazard.
haselere, drive Spøg, skjase.
Hatagan ell. Jatagan, en, en bred
Dolk hos Tyrkerne.
Hatischerif, et, en Cabinetsordre fra
den tyrkiske Keiser.
Hatscherere, pl. Livdrabanter til Hest
ved Hoffet i Wien.
Haubits, en, et grovt Skyts, et Slags
Mørsere.
haud (nemlig: illaudabilis), ikke ros-
værdig (den næstbedste Examens-
charakteer); denne Charakteer har to
Afdelinger: haud ill. primi gradus
og secundi gradus, af første og
anden Grad.
hausere, gaae omkring og falbyde
Varer fra Huus til Huus; Hau-
serer, en, en saaledes omvandrende
Handelsmand.
Hausse (hoss'), en, Statspapirernes

Stigen; Haussier (hosjeh), en, En som speculerer paa Stagpapirernes Stigen.

hautain (hotæng), stolt, hovmodig.

Hautbois (hoboah), en, en Hoboe; Hautboist (hoboist), en, En som blæser Hoboe.

Hautelisse (hoht'lisf), en, Tapet af Silke og Uld med lodret staaende Kjæde.

Hautesse (hotesf'), en, Høihed; Tiltale til den tyrkiske Keiser.

Haute-volée (hoht' voleh), det fornemste Adelskab.

Haut-gout (hoguh), en, fiin Smag.

Hautrelief (horeljef), et stærkt ophøiet Arbeide, hvis Figurer træde stærkt frem fra Grunden.

Havarie og Haveri, en, Søskade paa Skib og Ladning under Reisen; havareret, beskadiget, fordærvet ved Søskade.

Haysan, Hayson og Hyson, et Slags chinesisk grøn Thee.

Hazard (hasahr), en, Hændelse, Tilfælde, Træf, Slumpelykke; Vovestykke; Hazard-Spil, Lykkespil, hvor ikke Spillerens Kyndighed, men Lykken eller Tilfældet alene gjør Udslaget; hazardere, vove, sætte paa Spil.

hear (hihr) ell. hear him (hihr him), hør! hør paa ham! (Udraab i det engelske Parlament til at vække Opmærksomhed).

Heats (hihts), pl. Hestevæddeløb, især saadanne, hvor en Hest maa vinde to Gange, førend Prisen bliver den tilkjendt.

Hebe, Ungdommens Gudinde, Gudernes Mundskjænk.

hebetere, sløve, afstumpe; Hebetude (hebetyhd'), en, Sløvhed, Sindssvaghed.

Hebraïsmus, en, en hebraisk Sprogegenhed.

Hectare, en, et fransk Jordmaal = 100 Ares (omtrent 25000 danske □ Alen).

Hectogramme, en, en fransk Vægt = 100 Grammer (omtr. 6½ Lod).

Hectolitre (hektolitr), en, et fransk Maal = 100 Litres.

Hedrocele, en, Endetarmsbrok.

Hedschra ell. Hegira, Flugt; Muhameds Flugt fra Mekka til Medina den 15de Juli 622 efter Chr. F., fra hvilken Dag Muhamedanernes Tidsregning begynder.

Hegemonie, en, Overherredømme (især af en Stat over andre lige uafhængige).

Hegumenos, en, Klosterforstander i den græske Kirke.

Heiduk, en, Tjener i ungarsk Soldaterdragt; Drabant.

Hekate, (i Mythologien) det samme som Luna, Maanegudinden som Troldbommens Gudinde.

Hekatombe, en, et Offer af 100 Dyr, især Oxer, som Grækerne og Romerne ved store Høitideligheder bragte Guderne.

Hektik, en, Tæring, Svindsot; hektisk, svindsotig.

Heliader, pl. Døttre af Helios (Solguden).

helicitisk, snegle- eller skrueformet.

Helikon, et Bjerg i Bøotien, Apollos og Musernes Opholdssted.

Heliographie, en, Solbeskrivelse.

Heliolatrie, en, Soldyrkelse, Solens Tilbedelse.

Heliolith, en, Solsteen.

Heliophob, en, En, der ikke kan taale Sollyset, en Solblind.

Heliopt, en, et Instrument til at maale Længden til Søes.

Helios, Solen; Solguden (Apollo, Phøbus).

Helioskop, en, Solkikkert, en Kikkert med farvede eller anløbne Glas,

gjennem hvilke man kan iagttage Solen uden Skade for Øinene; en Kikkert, gjennem hvilken man opfanger Solens Billede paa en Flade.
Heliotrop, en, Solvender, Solsikke; en grønlig Ædelsteen med røde Pletter.
Helix, en, Snegle- eller Skruelinie; Vinde, Gangspil, Tallie.
Hellas, Gammelgrækenland (nu Livadien).
Hellebarde, en, Stridsøxe, et Spyd med en Øxe, som baade tjener til at hugge og stikke med; **Hellebarderer**, en, Drabant, væbnet med en Hellebarde.
Helleborus, en, Nyserod, Nyseurt.
Hellenere, pl. Grækere; **hellenisk**, græsk; **Hellenist**, en, lærd Kjender af det græske Sprog; en græsk Jøde; **hellenistisk**, hebraisk-græsk, efter de Jøders Tungemaal, som vare fødte blandt Grækerne, især i Ægypten, altsaa Græsk med indblandede hebraiske Sprogegenheder, i hvilket Tungemaal de 70 Fortolkere oversatte det gamle Testament.
Heller, en, en tydsk Kobbermynt af ringe Værdi.
Hellespont. en, Strædet ved Dardanellerne imellem Europa og Asien.
Helminthica, pl. ormdrivende Midler; **Helminthiasis**, en, Ormesyge; **helminthisk**; som angaaer Orme og Ormesyge; **Helmintholog**, en, Ormkjender.
Heloter, pl. spartanske Slaver, forrige Indvaanere af Staden Helos.
Helvetien, Schweiz; **Helvetier**, Schweizer; **helvetisk**, schweizersk.
hemi, halv; bruges i mange Sammensætninger.
Hemiopie eller **Hemiopsie**, en, en Øiensvaghed, hvorved man seer Gjenstandene kun halvt (den høire eller den venstre, den nederste eller den øverste Deel af samme.)
Hemiplegie ell. **Hemiplexie**, en, Røreløse blot i den ene Side af Legemet.
Hemiptera ell. **Hemipterer**, pl. Insecter med halve Vingedækker.
Hemisphære, en, Halvkugle, især Halvdelen af Jord- eller Himmelkuglen; **hemisphærisk**, halvkugleformig.
Hendekagon, en, Ellevekant; **Hendekasyllabon**, et Vers af elleve Stavelser.
Henosis, en, Forening; **Henotik**, en, Forenings- ell. Forsoningskunst; **Henotikon**, et, Udsoningsskrift.
Henriade (hangriade), en, Voltaires Heltedigt om Henrik IV.; **Henri quatre** (hangri katr'), den franske Konge Henrik den Fjerde; ogsaa et kort Skjæg paa Underlæben (Fipskjæg).
Heortologie, en, Læren om Festdagene.
Hepar, Lever; **hepar sulphuris**, Svovllever; **Hepatica**, pl. Midler mod Leversygdomme; **Hepatitis**, en, Leverbetændelse.
Heptachord, en, Lyra med 7 Strænge; (i Musiken) Syvklang, den 7de Tone fra Grundtonen.
Heptaeder, et, et Legeme med 7 Flader, som indeslutte det; **Heptagon**, en, en Syvkant, en Figur med 7 Kanter eller Linier.
heptaphyllisk, syvbladet, som har syv Blade.
Heptameter, et, et Vers af syv Fødder.
Heptandria, en, Linnées syvende Planteclasse; syv frie Støvdragere i en tvekjønnet Blomst.
Heptarchie, et, en Regjering af 7 Mænd.

Hera, hos Grækerne det samme som Juno hos Romerne.
Heraklider, pl. Herkules's Efterkommere.
Heraklit, en gammelgræsk Philosoph, som stedse græd over Menneskenes Daarskaber.
Heraldik, en, Vaabenkunst, Vaabenkyndighed, Vaabenlære; Heraldiker, en, en Vaabenkyndig; heraldisk, vedkommende Vaabenkyndigheden.
Herbarium, et, Urte- eller Plantebog, Plantesamling; Herbarium vivum, en Samling af naturlige, tørrede Planter; herbarisere, samle Planter, botanisere.
Herbivora, pl. planteædende Dyr.
Hercynia, Harzen, Harzbjergene.
hereditær, arvelig.
Herkulanum og Pompeji, to Stæder, som i Aaret 79 efter Christi Fødsel ved et Udbrud af Vesuv bleve begravede under en Askeregn, og som i den nyeste Tid igjen ere blevne udgravede; herkulanske Malerier Haandskrifter o. s. v., Gjenstande fundne ved disse Udgravninger.
Herkules, en, den største og mest berømte af alle gammelgræske Helte; deraf: en Herkules, en stærk Mand, en Kæmpe; herkulisk, heltemæssig, kæmpemæssig; et herkulisk Arbeide, et kæmpemæssigt, næsten uoverkommeligt Arbeide.
Hermaphrodit, en, Tvetulle; hermaphroditisk, tvetullet, tvekjønnet.
Herme, en, en Billedstøtte af Hermes eller Merkur; en firkantet Støtte med et Brystbillede paa.
Hermelin, en, en hvid Væsel; Pelsværket af samme.
Hermeneutik, en, Fortolknings- ell. Forklaringskunst; hermeneutisk, fortolkende, forklarende.
Hermes, den græske Benævnelse paa Merkur.
Hermes Trismegistus, en ægyptisk Viis, som ansees for Alchymiens Fader; Hermetik, en, det samme som Alchymie; hermetisk lukket, lufttæt, luftfri tilsluttet.
Hermitage (ermitahsch'), en, Eneboerbolig.
Hernia, en, Brok, Brokskade; herniøs, beladt med Brokskade.
Herold, en, Krigsbud; Udraaber ved høitidelige Leiligheder.
Herons-Brønd, et Springvand i det Smaa, hvor Vandet drives iveiret ved Luftens Tryk.
Heros, en, pl. Heroer, Halvguder, den græske Oldtids forgudede Helte; Heroine, en, Heltinde, Halvgudinde; heroisk, heltemæssig; høihjertet; heroisk Digt, Heltedigt; heroisk Versemaal, det samme som Hexameter; Heroisme, en, Heltemod, Helteaand, Høihjertethed.
Herostrat, en æresyg Sværmer, der stak Ild paa det berømte Dianatempel i Ephesus blot for at foreviige sit Navn; Enhver, der vil skaffe sig et Navn ved at gjøre Ondt.
Herpes, en, en Hudsygdom, Ringorm; herpetisk, ringormagtig.
Hesperider, pl. Døttre af Hesperus, i hvis Have der voxede Guldæbler, som en Drage bevogtede.
Hesperien kaldtes af Grækerne Italien, af Romerne den pyrenæiske Halvø; hesperisk, beliggende mod Vesten.
Hesperus, Aftenstjerne (Venus).
heterodox, vranglærende, afvigende fra det herskende Lærebegreb i Religionen; fritænkende, anderledestroende; Heterodoxie, en, Vranglære, afvigende Læremening i Troessager.

›gen, uligeartet, af forskjellig eller Beskaffenhed.
optik, en, Synsbedrag, falsk ı, Vildfarelse.
ɜn ell. Ataman, en, Kosakkernes ebanfører.
'e, en, Frille, Bolerske.
ka (hevreka), jeg har fundet det; et.
ısement (ørøſ'mang), lykkelig- til Lykke.
ıtik, en, Opfindelseskunst, Op- lfeslære; heuristisk, opfindsom; 'istisk Methode, udviklende Lære- ›ode, som leder Disciplen til selv bfinde Læresætningerne.
ıord, en, et Toneredskab med Strænge; (i Musiken) Sexten, sjette Tone fra Grundtonen.
der, et, et Legeme, som er ind- ɜt af sex ligesidede Firkanter, en ning.
on, en, en Sexkant.
ıeter, et, en Versart med sex ›er.
dria, en, Linnées sjette Plante- e, indeholdende Planter med sex ›dragere af lige Længde i en ønnet Blomst; hexangulær, nklet, som har sex Vinkler.
, en, Aabning i et Skrift, hvor ɜt af Texten er forkommet; (i nmatiken) Mislyd ved to eller Vocalers Sammenstøden.
ıation, en, Overvintring; Vin- on, Dyrenes Vinterbvale; hi- ere, overvintre, ligge i Vinter- ɜ.
ıia, det gamle Navn paa Ir-
isk ell. hibrisk, tvekjønnet, blan- ucegte.
eret aqua, her standser Vandet, heri stikker Knuden, heri ligger kelighen.

Hidalgo, en, en spansk Adelsmand af den lavere Classe.
hidrotisk, svedddrivende.
Hiërarch, en, geistlig Magthaver, Prælat; herskesyg Præst; Hiërarchie, et, geistlig Magt, Præsteherredømme, Præstevælde; Rangfølge af Embeder og Værdigheder; hiërarchisk, hen- hørende til Præsteherredømmet.
Hiëroglypher, pl. hemmelig Skrift; de gamle Ægypteres Billedskrift; hiëroglyphisk, sindbilledlig, gaade- fuld, hemmelighedsfuld.
Hierograph, en, En, som beskriver hellige Gjenstande; Hierographie, en, hellig, hemmelig Skrift og dens Brug; Beskrivelse og Forklaring over hellige Stikke, Skrifter o. s. v.
Hiëromantie, en, Spaadom af et Offerdyrs Gang o. s. v.
Hiërothek, et, Opbevaringssted for hellige Gjenstande, Helgenskriin.
High-tory (heitorri), en, en streng ell. Erke-Tory.
Hilarier, pl. Glædesfester; Hilaritet, en, Munterhed, Lystighed.
hinc illae lacrymae, deraf hine Taarer, d. e. deri stikker Ulykken.
Hindus, pl. Hindostans (Ostindiens) Urindvaanere.
Hiobs-Post, Ulykkesbudskab, sørgelig Tidende.
Hipparch, en, Ryttergeneral.
Hippiarch, en, Staldmester, Berider.
Hippodrom, en, Rendebane.
Hippogryph, en, en fabelagtig, vinget Hest.
Hippokras, en, krydret Viin; Kryder- brændeviin.
Hippokratikere, pl. Læger, som er- kjendte den berømte græske Læge Hippokrates som deres Forbillede og Erfaringen som Grundlag for deres Videnskab.
Hippokrene, en, Musernes og Begei-

stringens Kilde paa Bjerget Helikon i Grækenland.

Hippolog, en, Hestekjender, Hestekyndig.

Hippophag, en, Hestekjødæder.

Hippopotamos, en, Flodhest, Nilhest.

Hirschfænger, en, en lang Jagtkniv, Jagtdolk.

Histiodromie, en, Sømandskunst, Søfartsvidenskab.

Histologie, en, Læren om Vævene i de dyriske Legemer.

Historie, en, Begivenhed; Fortælling om Tildragelser og Begivenheder; Historie-Maler, En som maler Billeder, hvis Gjenstande ere Begivenheder af Historien eller Sagnet; Historiker, en, Historiekjender, Historieforsker, Historieskriver; historisk, grundet i Historien, hørende til Historien; ordnet og sammenhængende som en Historie; historisk Billede, et Billede, hvis Gjenstand er Fremstilling af en bestemt Begivenhed af Historien eller Sagnet.

Histrioner, pl. (i det gamle Rom) Gjøglere, Spasmagere, Skuespillere.

hoc anno ell. hujus anni, i dette Aar; hoc est, det er, det vil sige; hoc loco, paa dette Sted; hoc mense ell. hujus mensis, i denne Maaned; hoc tempore, i denne Tid, paa denne Tid.

Hoch, et, et Vivat, et Leve, et Hurra.

Hocuspocus, en, Gjøgleri, Blændværk.

Hodegetik, en, Anviisning til en Videnskabs hensigtsmæssige Studium; hodegetisk, anvisende, veiledende.

Hodometer, et, Veimaaler; hodometrisk, veimaalende.

hofere, krybe for, smigre for.

hollandsk Skole, (i Malerkunsten) en Deel af den nederlandske eller flamske Skole.

Hollænderie, et, Benyttelse af en stor Gaards Qvægbesætning til Smørog Ostetilberedning i det Store.

l'Hombre (longber), et Slags Kortspil mellem 3 eller 4 Personer.

Homer, en gammelgræsk Digter, som har besunget den trojanske Krig.

Homiletik, en, Prædikekunst; Homiletiker, en, Kjender af ell. Lærer i geistlig Talekunst; geistlig Taler, Prædikant; homiletisk, som angaaer geistlig Talekunst; Homilie, en, en bibelforklarende Prædiken.

Hommage (ommadsch), en, Hylding, Hyldingseed.

Homme (omm'), en, et Menneske, en Mand, Mandsperson; H. d'affaires (daffær), Forretningsmand; Fuldmægtig; Forvalter; Huushovmester; H. de fortune (fortyhn), et Lykkens Barn.

Homogamer, pl. Planter, i hvis Blomsterstand kun forekommer Blomster af samme Kjøn.

homogen, ligeartet, eensartet, beslægtet.

homonym, af samme Navn, ligelydende, men af forskjellig Betydning, f. Ex. en Stift, et Stift; Homonymie, en, Eenslyd af Ord af forskjellig Betydning; ogsaa: Tvetydighed; Homonymer, pl. Ord af eens Lyd men af forskjellig Betydning.

Homunculus, en, et stakkels Menneske, ubetydelig Person.

Homöopathie, en, den Lægemethode, at fordrive en Sygdom ved Hjelp af et beslægtet Middel, eller med en Sygdom at anvende saadanne Midler, som i et sundt Legeme vilde frembringe et lignende Onde; Homöopath, en, Tilhænger af denne Lægemethode; homöopathisk, efter hiin Lægemethodes Regler.

Hongs, pl. Kjøbmændenes Kaste i China;

Forstanderne for de fremmede Handelscontoirer i Canton.

honnet, ærlig, retskaffen, redelig; ærbar, anstændig, skikkelig; høflig, artig, god; Honneteté (honnætetet), en, Ærlighed, Redelighed; Skikkelighed, Anstændighed; Artighed, Høflighed.

Honneur (onnøhr), en, Ære, Hæder, Ærbødighed; Honneurs, pl. Æresbeviisninger, f. Ex. gjøre Husets Honneurs, forestille Vært; de militaire Maader at hilse paa; (i Kortspil) de 4 eller 5 høieste Kort i Trumf, som beregnes og betales særskilt.

honni soit qui mal y pense (honni soah ki mal i pangs'), Skam faae den, som tænker Ondt derved (Indskriften paa den engelske Hosebaandsorden).

honorabel, ærefuld, hæderlig, roesværdig; anseelig, agtbar.

Honorar, et, Æresløn, Hæderslon; Belønning; Betaling til Lærere, Læger, Forfattere o. s. v.

Honoration, en, Æresbeviisning; Antagelse og Indløsning af en Vexel.

Honoratiores, pl. de Fornemste og meest Ansete paa et Sted, Folk af de høiere Stænder.

honorere, ære, høiagte; betale Læger, Forfattere, Lærere o. s. v.; honorere en Vexel, antage og indfrie den.

honoris causa, for Ærens Skyld.

Honved, de regulære ungarske Tropper.

Hooka (huka), en ostindisk Tobakspibe med et meget langt Rør, som gaaer igjennem et med vellugtende Vand fyldt Glas.

Hora, en, en Time; pl. horae, Bedetimer, Timebønner i Klostere; deraf: synge horas.

Horaërne ell. Horæ, pl. Tidens Gudinder.

Horde, en, en Flok omvankende, nomadiske Folk.

Hordeolum, et, Byggkorn; Udvæxt paa Øielaaget.

Horizont, en, Synskreds; Forstandskreds, Fatteevne; horizontal, parallel med Horizonten, vandret.

Hornist, en, Hornblæser.

Hornpipe (hornpeip); en, et musikalsk Instrument i England; en engelsk Matrosdands.

Horographie, en, Timebeskrivelse.

Horologium, et, Timeviser, Uhr; Horometer, et, Timemaaler, f. Ex. et Timeglas; Horoskop, et, Timeviser ell. Fortegnelse paa Dagenes og Nætternes Længde paa alle Steder og til alle Tider; ogsaa et Instrument, som Astrologerne betjente sig af til at iagttage Stjernernes Stilling ved et Menneskes Fødsel; Tegntyder, Skjæbnetyder.

horrend og horribel, forfærdelig, gyselig, gruelig, rædsom; horrescere, gyse, ræddes; afskye, have Afsky for.

Horreur (orrøhr), en, Gru, Rædsel; Afsky.

hors, udenfor; Hors d'oeuvre (hohr døv'r), et, Bisag, noget Overflødigt, Uvedkommende.

Horticultur, en, Havedyrkning; hortologisk, havekyndig.

Hosianna, Herre, hjælp! Hil være ham!

Hospes, en, Vært; Gjæst; Gjæsteven.

Hospital, et, Pleiehuus, Fattighuus, Sygehuus.

hospitere, bivaane en Forelæsning som Gjæst (uden at tegne sig som stadig Tilhører).

Hospitium, et, Herberg.

Hospodar, en, Herre; en Titel, som

Fyrsterne af Moldau og Wallachiet føre.
Hostie (hosti—e), en, Offerdyr, Slagtoffer; Brødet ved Nadveren.
hostil, fiendtlig, fiendsk.
Hotel, et, Palads, Pragtbygning; stor Gjæstgivergaard; Hôtel garni, en møbleret Bolig; Hôtel Dieu (djøh), et stort Sygehuus i Paris; Hôtel de ville (vihl'), Raadhuset.
Houri (huri), en, pl. Houris, evig unge, skjønne Qvinder i Muhamedanernes Paradiis.
House of commons (hous' ov kommons), Underhuset i det engelske Parlament; House of Lords, Overhuset.
Hugenotter, pl. fordum et Øgenavn paa de Reformeerte i Frankerig; hugenottisk, henhørende til Hugenotterne eller deres Lære.
Huissier (u—isjeh), en, Dørvogter; Retsbetjent; Retsbud og Skriver.
hujus (nemlig: mensis), Dennes, i denne Maaned; hujus anni, i dette Aar; hujus loci, her, herstedes.
Hukkert, en, et Slags fladbundet hollandsk Fartøi.
human, menneskelig, menneskekjærlig, mild; Humaniora, humanistiske Studier, Indbegrebet af de Videnskaber og Kunster, der forædle Menneskenaturen; de skjønne Kunster og Videnskaber; Forkundskaber; Skolelærdom; humanisere, gjøre menneskelig, sædelig, dannet; Humanitet, en, Menneskelighed, Menneskekjærlighed, Mildhed.
humble (ongbl'), lav, ringe; beskeden, ydmyg.
Humbug, den Kunst paa en kløgtig Maade at føre et Publikum bag Lyset og derved fralokke det Penge.
Humectantia, pl. Fugtningsmidler; Humectation, en, Fugten, Befugten.
Humeur (hymøhr, humøhr), [illegible] mødsstemning, Sindsstemning Sind; Munterhed, Oprømth[illegible] Lune.
humid, fugtig, vaad; Humidit[illegible] Fugtighed, Væde.
Humiliation, en, Fornedrelse, værdigelse; Ydmygelse, Kræn[illegible]
Humor (humor), en, Fugtighed, [illegible] lunefuld, spøgefuld Fremst[illegible] maade.
Humoresque (humoreske), en, [illegible] Lune skreven Fortælling.
Humorist, en, en Mand af m[illegible] spøgefuldt Lune; en lunefuld, fuld Forfatter; humoristisk fuld, munter, spøgefuld.
Hurdle-race (hordlrehs'), et, [illegible] ridt med Hindringer.
Huri, s. Houri.
Husar, en, en ungarsk Rytter; væbnet Rytter.
Husblas, en, Fiskeliim.
Hussiter, pl. Tilhængere af de[illegible] miske Religionslærer Johan hussitisk, som angaaer Hus[illegible]
Hyacinth, en, en Løgblomst; en rød Ædelsteen.
Hyader, pl. Nympher for Ba[illegible] Damme; Syvstjernen.
Hyalith, en, Glassteen, Basa[illegible]
Hyalurgie, en, Glasberedning, magerkunst.
hybridisk, s. hibridisk
Hydepark (heidepark), en, den lige Dyrehave og Spadsere[illegible] London.
Hyder, Hydra, en, Vandslan[illegible] Mythologien) en uhyre Slan[illegible] mange Hoveder, som ophold[illegible] Sumpen Lerna (den lernæiske [illegible] og blev dræbt af Herkules.
Hydragoga, pl. vandafførende [illegible]
Hydrargyrum, et, Qvægsølv.

et, (i Chemien) en Vand-
else.
ik, en, Vandkraftlære, Vand-
gskunst; Hydrauliker, en,
ogmester; hydraulisk, som
til Hydrauliken.
er, pl. Vandkildernes Nym-
ik, en. Vandlægekunst.
it, en, En som gaaer paa
, Vandtræder.
le, en, Vandbrok.
n, et, Vandstof, Brint.
aphie, en, Beskrivelse over
Søer, Floder.
gie, en, Læren om Vandenes
e Natur, Egenskaber o. s. v.
antie, en, Spaadom af Vand.
eter, et, Vandmaaler, Vand-
th, en, en Læge, der fornem-
ller udelukkende anvender Vand
egemiddel; Hydropathie, en,
egekunst.
obie, en, Vandskræk.
yta, pl. Vandplanter.
, en, Vattersot.
op, et, Vanduhr.
atik, en, Vandtryklære; Læ-
flydende Legemers Tyngde
gevægt; hydrostatisk, som
r dertil.
chnik, en, Vandbygningskunst;
echnisk, som hører dertil.
Hygiëa, en, Gudinden for
ed; Hygiastik, Hygiene,
ndhedslære.
gie, en, Læren om Luftens
hed.
eter, Hygroskop, et, Fugtig-
aaler.
, Stof, Grundstof, Materie;
lastik, en, Stofdannelse.
ell. Hymenæus, en, Guden
gteskab; Ægteskab, Bryllup;
Mødom; Hymenæer, pl. Bryllups-
sange.

Hymne ell. Hymnus, en, Lovsang, Høisang.

hyper, i Sammensætninger: over, overdreven, altfor.

Hyperbel, en, Overdrivelse, altfor stærkt Udtryk; en skraa Keglesnitslinie; hyperbolisk, overdrivende, overdreven, forstørrende (i Udtryk).

Hyperboræere, pl. kaldtes af Grækerne Beboerne af det yderste, ubekjendte Nord; Særlinge; hyperboræisk, som ligger længst oppe mod Nord; nordlig.

hyperorthodox, overdreven rettroende; Hyperorthodoxie, en, overdreven Rettroenhed, blind Vedhængen ved Kirkelærens Ord.

hyperoxyderet, overmættet med Suurstof.

Hypertrophie, en, altfor stærk Tiltagen i Legemsfylde.

Hyphen, et, Bindetegnet (-).

hypo, i Sammensætninger: under.

Hypochondrie, en, Miltsyge, Underlivssygdom, Tungsindighed; hypochondrisk, miltsyg, af vranten, tungsindig Lune; Hypochondrist, en, en Miltsyg, Tungsindig, Grillefænger; Hypochondrium, et, det Sted af Underlivet, der er nærmest under Ribbenene.

Hypodrom, en, en bedækket Spadseregang.

Hypogastrium, et, Underlivet.

Hypokrisie, en, Hykleri, Sledskhed; Skinhellighed; Hypokrit, en, Hykler; hypokritisk, hykkelsk, sledsk; skinhellig.

Hypospadiære, pl. mandlige Personer og Dyr, hvis Kjønsdele have en mere eller mindre uregelmæssig Dannelse.

Hypostase, en, Væsen, Personlighed,

Grundvæsen; hypostatisk, væsentlig, personlig.
Hypotenuse, en, den Side i en retvinklet Trekant, der staaer ligeoverfor den rette Vinkel.
Hypothek, et, Panteforskrivning i urørligt Gods; det forskrevne Pant; Hypothecarius ell. hypothekarisk Creditor, Panthaver; hypothekarisk, som har Panteret, som er grundet paa en Panteforskrivning; hypothecere, pantsætte, give og forskrive som Underpant; Hypothek-Bog, Pantebog.
Hypothese, en, antaget Mening; Forudsætning, tænkt (muligt) Tilfælde; Betingelsessætning; hypothesere, forudsætte, antage; hypothetisk, antaget, forudsat; betinget.
Hysterie, en, Modersyge; hysterisk, modersyg.
Hysteron-Proteron, et, et bagvendt Udtryk (f. Ex. der er jeg opdragen og født).

Hysterotomie, en, Moderei ring, Keisersnittet.
Hystriciasis, en, Pindsvi Pindsvineudslæt.
hæmagogisk, bloddrivende.
Hæmatocele, en, Blodbrol
Hæmatologie, en, Læren c især om Blodets Frembri
Hæmatosis, en, Næringsso vandling til Blod.
Hæmorrhagie, en, Blodflod, Blødning.
Hæmorrhoider, pl. Blodflo tarmen, den gyldne Aar hæmorrhoidalsk, som hø Sygdom.
Hæresie, en, Vranglære, K vigelse fra den herskenl Lære; Hæretiker, en, Kjæ lærer i Religionen; hære tersk.
Hæsitation, en. Tøven, U Betænkning; hæsitere, tø vakle, være uvis, ubestem

I.

ib. ell. ibid = ibidem; id. = idem; i. e. = id est; I. H. S. = in hoc salus; Imp. og Imper. = Imperativus; Imperf. = Imperfectum; incl. og inclus. = inclusive; Ind. og Indicat. = Indicativus; I. N. D. = in nomine Dei; I. N. I. = in nomine Iesu; Inf. = Infinitivus; inf. = infra, s. disse Ord.
Iamatologie, en, Læren om Lægemidlerne.
Iberien, den gamle Benævnelse paa den pyrenæiske Halvø (S Portugal); iberisk, spar
ibidem, sammesteds.
Ibis, en, Nilheire, en Fugl slægten.
Ibn, (paa Arabisk) Søn.
Ichneumon, et Dyr af I der efterspører og fortæ dilleæggene.
Ichnographie, en, Grundril tegning.
Ichor, en, Blodvand, vanl

·rös, edderagtig, materie-

, en, Fiskekjender, Fiske-
chthyologie, en, Læren
:, Kundskab om samme.
hid, hid!
Stød, Hug, Slag, Kast;
Tonen.
Tilnavn for Venus.
Tankebilled, Tankefoster,
n; Mønsterbilled; ideal,
kun tilværende eller grundet
og Forestillingen (ikke i
den udenfor os); ideal,
over Virkeligheden; som
et Ideal ell. Mønster-
nkt i den høieste Fuld-
af sit Slags; idealsk
fuldendt Skjønhed; ideal
Tings indbildte, tillagte
alisere, fremstille det Virke-
Ideal, forskjønne, forædle;
:, en, Læren om Fornuft-
s Oprindelighed og Væsent-
aledes at det Reale alene
ukt af det Ideale, eller
ldenverdenen er en blot
jelse af Forestillingsevnen;
en, Tilhænger af Idealis-
ermer, Drømmer; ideali-
reensstemmende med, grun-
ismen; Idealitet, en, Til-
Forestillingen alene; den
nkelige Fuldkommenhed.
nskuelse, Forestilling, Be-
uftbegreb, reent og abstract
Indfald, Tanke; Ideo-
on, en, Tankeforbindelse.
eal.
samme, det samme; den alt
idem per idem, eet og
nme, samme Mening, blot
d andre Ord.
on, en, Sammensmeltning
er til eet og samme Be-
greb; identificere, gjøre eens med, bringe to Ting under eet Begreb; identificere sig med En, sætte sig aldeles ind i hans Tænkemaade, tænke sig i hans Sted; identisk, eens, eensbetydende, ligebetydende; Identitet, en, Ligedanhed, Eensartethed, fuldkommen Overeensstemmelse; en Persons Identitet, det, at han virkelig er den, for hvem han antages eller udgives, om hvem der just er Spørgsmaal.

Ideographie, en, Skrift med almindelig forstaaelige Begrebs-Tegn; Ideographik, en, almindeligt skriftligt Tegnsprog.

Ideologie, en, Begrebslære.

id est, det er, det vil sige.

idiographisk, egenhændig skreven.

Idiokrasis og Idiokrasie, en, legemlig Eiendommelighed.

Idiom, et, pl. Idiomata, Eiendommelighed, Egenhed med Hensyn til et Lands Sprog; Mundart, Dialect.

Idiopathie, en, Sygdom, der kun angriber en enkelt Deel, et enkelt Lem, og som kun viser sig i den Legemsdeel, i hvilken Sygdomsaarsagen ligger; idiopathisk, som kun lider i en enkelt Deel; (Sygdom) som kun angriber en enkelt Deel.

Idiosynkrasie, en, Sjæls- og Legemsegenheder hos en Person; særegen Tilbøielighed eller Modbydelighed for Noget.

Idiot, en, en Privatmand (En som er ukyndig i Statsforretninger); et uvidende Menneske, en Taabe, Tosse, Dumrian.

Idiotikon, et, Dialect-Ordbog.

Idiotisme, en, et for en vis Egn eller Provinds eget Ord eller Udtryk; Sprogegenhed.

Idol, et, Afgud, Afgudsbilled; Gjen-

stand for Tilbedelse; **Idolatrie**, en, Afgudsdyrkelse, Afguderi.
Idus, i den gammelromerske Calender: den 15de Dag i Marts, Mai, Juli og October, i de øvrige Maaneder den 13de.
Idyl, en, et landligt Digt, Hyrdedigt; **idyllisk**, landlig, hyrdemæssig; enfoldig og uskyldig.
igitur, altsaa, følgelig.
ignobel, uædel, lav, simpel, gemeen; **Ignobilitet**, en, Gemeenhed, Nedrighed.
Ignominie (injominih), en, Skam, Skjændsel, Vanære; **ignominiös**, vanærende, beskæmmende.
Ignorant, en, en Uvidende, Vankundig; **Ignorants**, en, Uvidenhed, Vankundighed; **ignorere**, ikke vide Noget; ikke ville vide, lade som om man ikke veed, ikke seer, ikke hører Noget; oversee.
ikarisk Flugt, uheldigt Flyveforsøg (efter Fabelen om Ikarus, hvis Vinger vare fastgjorte med Vox, der smeltede i Solen, saa at han faldt ned og druknede i Havet).
Ikon, et, Billede, Afbildning; **Ikonismus**, en, Afbildning, billedlig Fremstilling, Afbildning efter Naturen; **Ikonographie**, en, Billedbeskrivelse (af Oldtidens Billedværker); **Ikonologie**, en, Billedudtydning, Forklaring af de gamle mythologiske og allegoriske Gjenstande og af gamle Mindesmærker.
Ikterus, en, Guulsot.
Iliade, ell. **Ilias**, en, Homers Heltedigt om den trojanske Krig.
Illata, pl. det som Konen har medbragt, Udstyr, Medgift; **Illation**, en, Medbringen (af Medgift); Slutning, Slutningsfølge; **illativ**, som indeholder en Følgeslutning.
illegal, ulovlig, uretmæssig, lovstridig; ulovmedholdelig; **Illega**
Ulovlighed, Lovstridighed.
illegitim, uretmæssig, uberet (om Børn); ikke lovmæs rettiget eller thronberetti timitet, en, Uretmæssig dighed; Uægthed (om uæ Strid om en Regents Arveberettigelse til Thro
illiberal, ikke frisindet; uæ modig, snæverhjertet; **Il** en, Mangel paa Frisindeth modighed, uædelt Sindel
illicere, lokke til, tilskynde
illicite, utilbørlig, paa en Maade.
illidere, støde imod; knuse.
illimiteret, uindskrænket, ul
illiquid, uklar, ikke bragt i l
Illision, en, Indstøden, Knuusning.
illoyal, ikke stemmende med retskaffen Tænkemaade; **I** en, Mangel paa en rede skaffen Tænkemaade; M unde rsaatlig Hengivenhed skab.
illudere, skuffe, bedrage; o Lov); forhaane, drive Gja
Illuminat, en, et Medlem natordenen (en Orden til gens Fremme); religiøs Mystiker.
Illumination, en, festlig L en Tegnings, et Landkort Udmaling med Farver; **il** oplyse med Lys, Lamper udmale med Farver; **Illur** (illuminatøhr), en, En sor Tegninger, Landkort o. Farver; **Illuminister**, pl gere af visse Illuminater meres) Lære.
Illusion, en, Skuffelse, Fo falsk Indbildning; Blændv

illusorisk, skuffende, be-
; paa Strømt.
n, en, Forklaring, Oplys-
skueliggjørelse; illustrativ,
, forklarende; illustrere,
orklare; udsmykke en Bog
ysende Tegninger, Træsnit
Illustrissime, Durchlauch-
tel).
it, en, Uforkrænkelighed, Hel-

(imaschinæhr), indbildt, for-
om kun er til i Forestillingen;
ion, en, Indbildning, Fore-
anke; Forestillingsevne, Ind-
kraft; imaginere, optænke,
; indbilde sig, forestille sig.
Iman, en, en muhamedansk
orstander for en Moskee.
t, tyrkisk Hospital.
svag, skrøbelig; enfoldig,
mbecillitet, en, Svagelig-
øbelighed; Aandssløvhed.
indsuge, trække til sig (Væd-
sugte, lade gjennemtrække
bibition, en, Indsugning.
, tage ind, styge ind

(imbroljo), en, Forvirring,
.
en, Efterligning, Eftergjø-
erfølgelse, Efterabelse; imi-
rligne, eftergjøre; efterfølge,

et, ubeplettet, ubesmittet.
yre, grum, umenneskelig;
et, en, Grusomhed, Umenne-

vedblivende i, iboende, ved-
oprindelig; Immanents,
arenhed.
itet, en, Ulegemlighed;
el, ulegemlig, aandig
ation, Immatriculering,
rivning, Indførelse i Ma-

triculen, i offentlige Registre; Indlemmelse i et Samfund eller Laug; immatriculere, indskrive, indføre; indlemme (blandt Studenterne ved et Universitet).

immatur, umoden, utidig; Immaturitet, en, Umodenhed, Utidighed.

immediat, umiddelbar, ligefrem, uden en Trediesk Mellemkomst; Immediat-Ansøgning, en Ansøgning umiddelbar til Landsherren; immediatisere, gjøre umiddelbar ell. uafhængig af en underordnet Øvrighed, indrømme egen Jurisdiction; immediatiserede tydske Fyrster, de Fyrster, der under den ældre tydske Forfatning havde været Keisernes og det tydske Riges Regjering umiddelbar underlagte, men ved hiin Forfatnings Ophævelse 1806 bleve souveraine.

immedicabel, ulægelig.

immemorabel, som ikke er værd at nævnes eller mindes.

immens ell. immense, uendelig, grændseløs, uhyre; Immensitet, en, Umaalelighed, grændseløst Rum, uendelig Tid.

immensurabel, umaalelig, som ikke lader sig udmaale; Immensurabilitet, en, Umaalelighed.

Immergeter, pl. det samme som Baptister.

immerito, uforskyldt, urettelig.

Immersion, en, Neddyppen i, Nedsænken.

Immigration, en, Indvandring; immigrere, indvandre.

imminent, overhængende, forestaaende, nær, truende; Imminents, en, Forestaaen, truende Nærhed; imminere, forestaae, true.

immiscibel, som ikke kan blandes; Immiscibilitet, en, den Egenskab ikke at kunne blandes.

Immission, en, Indsættelse af Retten

i Besiddelsen af et urørligt Gods; immitere, indsætte, sætte i Besiddelse af.

immobil, ubevægelig; urørlig, fast; ikke rustet, afvæbnet; Immobilier, pl. faste Eiendomme; urørligt Gods; jord- og nagelfaste Ting.

immoderat, umaadelig, overdreven; Immoderation, en, Mangel paa Maadehold.

immodest, ubeskeden, uanstændig, fræk.

immoralsk, usædelig; Immoralitet, en, Usædelighed, Ryggesløshed.

immortalisere, gjøre udødelig; forevige; Immortalitet, en, Udødelighed; immortel, udødelig; Immortelle, en, Evighedsblomst.

immun, immunis, skattefri, afgiftsfri; Immunitet, en, Frihed for Skatter og andre offentlige Byrder; Immunitets-Privilegium, (i Middelalderen) den Forrettighed for Stifter og Klostere, at ingen verdslig Øvrighedsperson i Embedsforretninger maatte betræde deres Enemærker; Frihed for at møde for en verdslig Ret.

immutabel, uforanderlig, uomskiftelig; Immutabilitet, en, Uforanderlighed, Uomskiftelighed.

Immutation, en, Forandring, Omskiftelse, Forvandling; immutere, forandre, omskifte.

impar, ulige, umage.

imparabel, uforlignelig, mageløs.

Imparitet, en, Ulighed.

impartial, upartisk; Impartialitet, en, Upartiskhed.

impartibel, udelelig, som ikke lader sig dele.

impassabel, uveisom, ufremkommelig.

Impasse (ængpass'), i visse Kortspil: at gjøre en Impasse, d. e. at stikke med et lavere Kort (naar man tillige har et høiere), i Forventning

af at Modspilleren ikke
høiere at stikke over m
den Maade at gjøre to
impassibel, ufølsom; slø
Impassibilitet, en,
Mangel paa Medfølelse;
Impastation, en, tyk, fee
ning; Æltning af en
og finstødt Steen; impa
tykke Farver paa; san
en Deig.
Impatience (ængpasiangs'
modighed; impatient (
utaalmodig; som ikke tac
(om visse Planter).
Impediment, et, Forhindri
Impedition, en, Forhi
hold.
Impegno (impenjo), en, A
ansvar.
impendere, anvende paa,
impenetrabel, uigjenn
uudforskelig, uudgrundel
trabilitet, en, Uigjennem
Uudforskelighed.
Impenser, pl. Udgifter,
Omkostninger.
Imperativ, et, Imperati
befalende Maade at tal
perator, en, Overfeltherre
Keiser; imperatorisk, b
dig; feltherrelig; keiserl
imperfect, ufuldkommen
ufuldstændig; imperfec
er skikket til at gjøres
Imperfectibilitet, en,
Evne til at blive fuldk
perfectum, et, (i Gram
ufuldkommen forbigang
imperial, keiserlig; Imp
det største Bogformat;
Fractur, den største Tr
Bogstaver; Imperial,
Guldmynt = 10 Rubler
(ængperiahle), en, Hi

a en Karreet, ogsaa et
rtspil; Imperials, pl.
i med Blomster, Grene
ikker.
t, Overherredømme, Over-
Herskab, ·Magt, Vælde;
rrige; Imperium Roma-
romerske Rige (ogsaa: det
).
it, ubestandig, ikke varig;
ents, en, Ubestandighed,
hed.
, et, (i Grammatiken) et
Verbum; impersonnel,

, usømmelig, ubeskeden,
ide; uforskammet, grov;
ntier, pl. Ting, som ikke
Sagen; Impertinents og
nce (ængpertinangs'), en,
Uforskammethed.
en, et langvarigt Udslæt,
gorm o. s. v.
en, Ansøger, Søger; Sag-
ger; Impetrat, en, den
Anklagede, Indstævnte;
, faae, erholde, opnaae.
, et heftigt Anfald, Angreb;
heftig, hidsig, opfarende,

, Ugudelighed, Ryggesløs-
lig Opførsel.
(ængpitoajabel), ubøn-
rmhjertig.
uforsonlig, ubønhørlig.
, usandsynlig.
dfylde, fuldstændiggjøre;
t, et, Udfyldning; Fuld-
else; Fyldestgjørelse.
, en, Indvikling; Deel-
i Forbrydelse; implicere,
forvikle i en Sag; ind-
befatte; impliceret, ind-
befattet, medindbefattet, med-
underforstaaet.
Implorant, en, en Ansøgende, En, som
søger Beskyttelse og Bistand hos
Øvrigheden; Klager; Implorat, en,
den Anklagede; Imploration, en,
Bønskrift, Klagemaal; implorere,
bede om Beskyttelse og Hjælp; an-
søge.
imponderabel, som ikke lader sig veie;
Imponderabilier, pl. Stoffer som
ikke kunne veies, f. Ex. Lys, Varme.
imponere, gjøre Indtryk; indgyde
Ærbødighed, Agtelse.
impopulair, som ikke er i Folkeyn-
dest; uforstaaelig for Menigmand;
Impopularitet, en, Mangel paa Fol-
keyndest; Uforstaaelighed.
Import, en, Indførsel; importabel,
som kan eller maa indføres.
Importance (ængportangs'), en, Vig-
tighed, Betydenhed, Indflydelse; im-
portant, vigtig, betydelig; indbrin-
gende, fordeelagtig.
Importation, en, Vareindførsel; Im-
portateur (ængportatøhr), en, En
som indfører fremmede Varer.
Importer, pl. Indførselsvarer; impor-
tere, indføre fremmede Varer; betyde,
være vigtig, magtpaaliggende, sige me-
get; give Rente, indbringe; give Fordeel.
importun (ængportøng), besværlig,
ubeleilig, paatrængende.
imposant, paafaldende, vigtig; Be-
undring opvækkende; bydende.
impossibel, umulig; Impossibilitet,
en, Umulighed.
Impost, en, Afgift, Paalæg, Told;
impostere, beskatte, lægge Afgift
paa Varer.
impotens og impotent, udygtig (især
til Samleie); Impotens, en, mand-
lig Udygtighed til Avling.
impracticabel, ugjørlig, uudførlig;
(om Veie) ufremkommelig.

Imprecation, en, Forbandelse; imprecere, ønske Ondt over, forbande.
Impression, en, Paatrykning, Indprægning; Indtryk.
Impressum, et, noget Trykt.
imprimatur, maa trykkes; et Imprimatur, Censors skriftlige Tilladelse til at lade Noget trykke.
imprimere, indtrykke; indpræge, indskærpe.
Improbabilitet, en, Usandsynlighed; Ubeviislighed; Improbation, en, Misbilligelse, Dadel; improbere, misbillige, dadle.
Improbitet, en, Uredelighed, Slethed.
improfitabel, uforbeelagtig.
Impromptu (ængprongtyh), et, et øieblikkeligt sindrigt Indfald, en uforberedt Vittighed; Vers som ere forfattede paa staaende Fod uden Forberedelse; øieblikkelig componeret Melodi; Leilighedsfest, Overraskelse.
improprie, uegentlig, billedlig.
Improvisade ell. Improvisation, en, en Tale, et Digt o. s. v., som uden Forberedelse forfattes og fremsiges ell. foredrages; Improvisator, en, En, der improviserer; improvisere, tale, digte eller synge Noget uforberedt, paa staaende Fod; foranstalte Noget uden lang Forberedelse.
imprudent, uklog, uforsigtig, ubesindig; Imprudents, en, Uklogskab, Ubesindighed, Ubetænksomhed.
Imprægnation, en, Befrugtning; Opløsning, Mættelse (om chemiske Stoffer); imprægnere, befrugte; opløse, mætte.
Impubes, en, som ikke er mandbar; Mindreaarig; Impubertet, en, Umandbarhed; Umyndighed.
impudent, uforskammet, skamløs, fræk; Impudents, en, Uforskammethed, Skamløshed.
Impugnation, en, Bestriden, Anfægten; impugnere, bestride, bekæmpe, anfægte.
Impuls, en, Tilskyndelse, Drift.
impune, ustraffet, uhævnet; Impunitet, en, Strafløshed, Straffrihed.
impur, ureen; utugtig, ukydsk; Impuritet, en, Ureenhed; Utugtighed, Ukydskhed.
Imputabel, tilregnelig; Imputation, en, Tilregnelse, Beskyldning; imputere, tilregne, tilskrive, beskylde for, sigte for.
in, i, ind i, paa, til o. s. v.; i Sammensætninger: ikke, u —, mis —, van —, — løs, — stridig.
inabrupt, uafbrudt; in abrupto necessitatis, i yderste Nødstilfælde.
in abstracto, i Almindelighed, betragtet for sig selv.
inacceptabel, uantagelig.
inaccessibel, utilgjængelig.
inaccurat, unøiagtig efterladen, skiødesløs.
inaccussabel, uanklagelig.
inactiv, uvirksom, ubeskjæftiget; Inactivitet, en, Uvirksomhed.
in aeternum, i Evighed, til evige Tider.
inadæquat, ulige, ikke passende sammen, ikke følgerigtig.
inaffabel, tilbageholdende, taus, uselskabelig.
Inaffectation, en, Utvungenhed, utvungen get Væsen, Naturlighed.
in agone, (ligge) i Dødskamp, i sidste Aandedrag.
inalienabel, uafhændelig.
inalterabel, uforanderlig, uomskiftelig
inamabel, uelskværdig; Inamabilitet en, Uelskværdighed.
Inamorato, en, en Elsker, Kjæreste Boler.
Inanition, en, Afkræftelse, Kraftløshed Mangel paa Næring, Blodmangel.
in antecessum, i Forveien, forud, paa Afdrag.

bel, som ikke kan indankes
re Ret.
bel, uanvendelig; Inapplica-
, Ubuelighed; Efterladenhed.
under Vaaben, bevæbnet,

ret, utydelig, uforstaaelig ud-

l-Skrift, et, Indvielsesskrift;
handling for at erholde en
Æresgrad ved Universitetet;
ation, en, Indvielse; høiti-
ndsættelse i en academisk
ed; inaugurere, indvie;
g indsætte.
, in Blanco, udfrevet, ikke
naar i en Vexel, en Fuld-
r andet Document Summen,
eller Datum ikke er anført,
dsen dertil ladt aaben.
ace, i Fred, i god Ro.
(have) i Formue.
om føie Tid, med det Første.
n og Titel for den forbums
Kongeslægt.
, i Tallet, i Tællingen, i
en.
ion, en, en Sags Anhængig-
for Retten; incaminere,
gjøre anhængig for Retten
).
fortrylle, besværge, mane.
, uduelig, udygtig, ikke istand
apacitet, en, Uduelighed,
ed.
efter Hovederne, efter Per-
Antal.
ion, en, Indslutning i Fæng-
ekklemning (f. Ex. af et ud-
Brok); incarcerere, hefte,
indeklemme.
høirød, rosenrød, kjødfarvet.
n, en, Legemliggjørelse,
vorbelse; et Aandevæsens
af Legemlighed; Christi

Menneskevordelse; incarnere sig, paatage sig Menneskeskikkelse, blive legemlig.

in cassa, i rede Penge.

Incassator, en, En som oppebærer Penge paa en Andens eller et Boes o. s. v. Vegne; Incasso, Inddragen af rede Penge; incassere, inddrage, hæve Penge.

in casu, i det foreliggende Tilfælde; i det Tilfælde at, i Tilfælde af; in casum, for det Tilfælde at, for Tilfælde af.

in causa, i Retssagen.

Incendiarius, en, Brandstifter, Mordbrænder; Incendium, et, Ildebrand, Ildløs.

incessibel, som ei kan overlades til en Anden.

Incest, en, Blodskam.

inchoativ, indledende, begyndende; (i Grammatiken) Inchoativa (verba), pl. Verber, som betegne Overgangen til en Tilstand, f. Ex. rødme, d. e. at blive rød.

incident, tilfældig, som just indtræffer; Incidents, en, Indfald, Indtræden, Forekomst; Incidents-Punkt, et Bipunkt, stridig Bipost; Mellemtildragelse.

incinerere, brænde til Aske.

Incipient, en, Begynder, Lærling.

Incision, en, Indsnit; Indskæring; incisiv, indskærende; Incisorium, et, en Kniv til at aabne et Lig med; ogsaa Bordet til at lægge Liget paa; Incisur, en, Indsnit.

incitabel, pirrelig; Incitabilitet, en, Pirrelighed; Incitament, et, Pirremiddel; Incitation, en, Pirring; Tilskyndelse, Opmuntring; incitere, opvække, pirre; tilskynde, anspore.

incivil, uhøflig, uartig, udannet; Incivilitet, en, Uhøflighed, plump Opførsel.

Inclave, s. Enclave.
Inclination, en, Hældning, Skraaning mod Horizontens Plan; Bøining; Tilbøielighed til, Hang til, Lyst til; Yndlingssyssel; Hengivenhed for, Kjærlighed til en vis Person; den elskede Person eller Gjenstand selv; Inclinations-Dands, Dands, hvori de Dandsende efter Behag opfordre Andre end de egentlige Meddandsere til at dandse med dem; inclinere, skraane, hælde; bøie, bøie sig; have Hang, Tilbøielighed, Lyst til; inclinere for En, føle Hengivenhed, Kjærlighed for en Person; opfordre til at dandse med En i Inclinationsdandsen.
includere, indslutte, indklamre; medindbefatte; Inclusion, en, Indbefatning, Iberegning; Indklamring; inclusive, iberegnet, medindbefattet; Inclusum, et, det Indsluttede, Hoslagte, Indlagte.
incognito, ukjendt, ubekjendt; under et antaget eller fremmed Navn; et Incognito, Navns- eller Standsforbølgelse; Antagen af et fremmed Navn.
incohærent, usammenhængende; Incohærents, en, Mangel paa Sammenhæng.
Incolumitet, en, velbevaret Tilstand; Velfærd.
incommensurabel, som ikke kan maales med et fælles Maal.
Incommodation, en, Uleilighed; incommode, ubeleilig, ubeqvem, besværlig; incommodere, besvære, være til Byrde, til Besvær, til Uleilighed; foruleilige; være til Hinder; Incommoditet, en, Ubeqvemmelighed, Besvær, Byrde.
in communi, fælles, i Fællesskab; sædvanlig.
incommuuicabel, som ikke lader sig meddele; hemmelig, taus.
incommutabel, uforanderlig; som ikke kan ombyttes.
incomparabel, uforlignelig, fortræffelig.
incompatibel, uforddragelig, som ei kan bestaae sammen.
incompensabel, uerstattelig.
incompetent, ubeføiet, uberettiget; ugyldig; Incompetents ell. Incompetence (ængkongpetangs'), en, Mangel paa Berettigelse, Ubeføiethed.
Incomplaisance (ængkongplæsangs'), en, Utjenstagtighed, Vrangvillighed; incomplaisant (ængkongplæsang), utjenstagtig, vrangvillig.
incomplet, ufuldstændig, ufuldtallig.
incompressibel, som ikke lader sig sammentrykke.
in concentu, i Overeensstemmelse; eenstemmig.
inconceptibel, ubegribelig.
in concreto, i et vist, bestemt Tilfælde; i Virkeligheden.
incondemnabel, uforddømmelig, ufortastelig.
in confesso, tilstaaet, vedgaaet; uden for al Tvivl.
Inconfessus, en, En som ikke bekjender, ikke har bekjendt.
incongruent, uovereensstemmende, upassende; Incongruents, en, Uovereensstemmelse; det Upassende og Forkeerte i Handling og Tale.
inconseqvent, ikke følgerigtig, følgestridig; sig selv modsigende, handlende mod sine egne Grundsætninger; Inconseqvents, en, Mangel paa Følgerigtighed; Uovereensstemmelse i Handle- og Tænkemaade; Modsigelse mod sig selv.
inconsiderabel, ubetydelig, uvigtig.
inconsistent, ubestandig, uden Varighed; usammenhængende, løs; uforddragelig, uovereensstemmende; In-

ents, en, Mangel paa Fast-
ammenhæng.
it, ubestandig, flygtig.
nti, strax paa Stedet.
itionel, forfatningsstridig.
nti, rede, i rede Penge.
enti, strax, paa Stedet.
uo, uafbrudt, i Et væk.
rium og in contrario, tvært-

naciam, paa Grund af Ube-
(fra Retten).
abel, ubeleilig, ubeqvem;
enients, en, Ubeqvemmelig-
eleilighed, Ulempe; Utilbør-
Usømmelighed.
ibel, som ikke kan ombyttes
r omsættes med noget Andet.
lia, pl. ulegemlige Ting,
Begreber; Ord, der antyde
legemligt.
tion, en, Indlemmelse, For-
f Lande med en Fyrstes Arve-
hvorved de nye Landsdele
ige med de ældre; Christi
evorbelse.
re, Allesammen, Alle paa een

re, indlemme, forene.
, urigtig, feilfuld; incorrect-
, Urigtighed, Unøiagtighed.
bel (inkorrischibel), som ikke
l at rette; uforbederlig.
t, uforbærvet; incurrupti-
orbærvelig, som ei kan øde-

t, ikke gangbar (om Mynt
er).
l, utrolig; Incredibilitet, en,
ed.
tet, en, Vantroenhed; Van-
redulus, vantro.
t, et, Tilvæxt, Tiltagen, For-

Incrimination, en, Beskyldning for en Forbrydelse; incriminere, sigte ell. beskylde for en Forbrydelse.
incroyable (ængkroajabel), utrolig; en Incroyable, en Modenar, Sprade-basse.
Incrustat, et, et med en steen- eller kalkagtig Skorpe overtrukket Legeme; Incrustation, en, et Legemes steen-agtige Overtræk eller Skorpe; incrustere, overdrage, beklæde med en Steenskorpe.
in culpa, skyldig; strafskyldig.
Inculpant, en, Beskylder, Anklager; Inculpat, en, den Beskyldte, Ankla-gede; inculpere, beskylde, sigte.
Incumbents, en, Pligt, Skyldighed; incumbere, lægge Vind paa.
Incunabler, pl. de første trykte Skrifter, strax efter Bogtrykkerkunstens Op-findelse.
incurabel, ulægelig; Incurabilitet, en, Ulægelighed, Uhelbredelighed.
in curia, paa Raadhuset, i Retten.
Incurier, pl. Skjødesløsheder, Efter-ladenheder.
Incursion, en, Streiftog, fjendtligt Indfald.
indecent, uanstændig, usømmelig; Indecents, en, Uanstændighed, Util-børlighed.
indechiffrabel, uopløselig, uforklarlig.
indecimabel, som ikke kan decimeres; tiendefri.
indecis, uafgjort; ubestemt, tvivlraa-dig.
indeclinabel, (i Grammatiken) som ikke kan deklineres eller forandres i Enden, ubøielig.
indefinibel, som ikke lader sig bestemme eller udtyde; uforklarlig, gaadefuld; indefinite, ubestemt.
indelicat, upassende, grov, plat; Indelicatesse, en, Mangel paa fiin

Følelse, Mangel paa Levemaade; Plathed i Adfærd

Indemnisation, en, Skadesløsholdelse; indemnisere, holde skadesløs; Indemnitet, en, Skadesløshed, Opreisning.

independant (ængdepangdang) og independent, uafhængig, selvstændig; Independenter pl. (i England) en Religionssect, som er uafhængig af den bifkoppelige Kirke; Uafhængige, enten i kirkelig ell. politisk Henseende; Independents, en, Uafhængighed, Selvstændighed.

in deposito, i Forvaring, som betroet Gods.

indestructibel, som ikke kan ødelægges.

indeterminabel, som ikke lader sig bestemme; Indetermination, en, Ubestemthed, Tvivlraadighed; Indeterminismus, en, Læren om Menneskets ubetingede Villiesfrihed.

Index, en, pl. Indices, Henviser, Register, Indholdsfortegnelse; Liste, Fortegnelse.

Indication, en, Anmeldelse, Angivelse; Tegn, Kjendetegn.

Indicativ ell. Indicativus, en, (i Grammatiken) den bestemte eller ubetingede Maade ved Verberne.

indicere, anvise, angive, bebude, tilkjendegive.

Indicium, et, pl. Indicia ell. Indicier, Tegn, Kjendetegn; Formodningsgrund; (i Retssproget) Tegn for, at en Ting sandsynligviis forholder sig paa en vis Maade; Indicie-Beviis, et Beviis der støtter sig paa Indicier.

Indienne, en, fiint ostindisk Bomuldstøi.

indifferent, eens, uden Forskjel, ligegyldig; udeeltagende, kold, lunken; Indifferentismus, en, Ligegyldighed i Politik, Religionssager o. s. v.; Indifferentist, en, en i moralske eller religiøse Anliggender Ligegyldig; Indifferents, en, Ligegyldighed, Lunkenhed.

Indigena, en, Indfødt, Indlænding; Indigenat, et, ell. Indigenat-Ret, Indfødsret.

indigent, trængende, fattig, nødlidende; Indigents, en, Trang, Mangel; Nødtørft, Behov.

indigest, ufordøiet; ikke gjennemtænkt; Indigestion, en, Ufordøielighed, slet Fordøielse.

Indignation, en, Uvillie, Harme, Fortrydelse; indignere, fortørne, ærgre, oprøre, harme; indigneret, opbragt, fortørnet, harmfuld.

Indignitet, en, Uværdighed, Usømmelighed, Skjændighed.

indirect, indirecte, middelbar, ikke ligefrem; paa en hemmelig, skjult Maade; underhaanden; indirecte Skatter ere saadanne, som ikke ere lagte umiddelbart paa Personer og Eiendomme, men paa visse Varer og disses Forbrug; indirect Tale er en saadan, hvor Ens Tale ikke gjengives ordret, men kun efter dens Indhold og Mening.

Indisciplin, en, Mangel paa Tugt og Orden; indisciplineret, tugtesløs, uden Mandstugt; uøvet.

indiscret, ubesindig, uoverlagt; ikke taus med det, man skulde fortie; ubeskeden; Indiscretion, en, Ubesindighed, Uforsigtighed; Hensynsløshed, Sladderagtighed.

indispensabel, uundgaaelig nødvendig, som man ikke kan fritages for.

indisponere, gjøre uvillig til, gjøre uskikket til; indisponeret, i slet Lune, forstemt; ikke oplagt til; indisponibel, som man ikke kan raade over, som ikke er til Ens Raadighed;

osition, en, Ubeqvemhed til
; Forstemthed, slet Lune; Ilde-
nde, Upasselighed.
abel, ubestridelig, uomtvistelig,
stgelig.
ubel, uopløselig, uadskillelig.
alisere, behandle, betragte,
lle i det Enkelte; Individuali-
en, en Sags eller Persons
e Beskaffenhed, Eiendomme-
; Personlighed; individuel,
n, eiendommelig; personlig;
dunm ell. Individ, et, pl. In-
a, ell. Individer, enkelt Væsen,
t Væsen, Person.
ulærvillig, tungnem; Indoci-
en, Ulærvillighed, Tungnem-
ndoct, ulærd.
, ligegyldig, sorgløs, ubekymret;
løs, dorsk, sløv, udeeltagende;
nts, en, Ligegyldighed, Sorg-
, Sløvhed.
, paa Bagsiden (af en Vexel).
nent, s. Endossement.
ere, anvise Bolig, indlægge.
trere, indføre i et Register.
, i Tvivl, i tvivlsomt Tilfælde;
abig.
, forlede, forføre, besnakke;
ibel, som er let at forlede.
n, en, Forledelse, Forførelse;
ingskjæde, Slutningsfølge,
ing fra det Enkelte, Sær-
il det Almene.
jubilo, leve i Suus og Duus.
nt, overbærende, skaansom;
ents, en, Overbærelse, Skaan-
gunstigelse; Aflad; indulgere,
erbærende, see igjennem Fingre

, dobbelt; skrive Noget in
, udfærdige to Afskrifter deraf.
el, ikke varig.
on, en, Forhærdelse; Forstok-

Industrie, en, Næringsflid, Driftighed, Stræbsomhed; Kunstflid; Industrie-Comptoir, Kunsthandling, Oplag af Kunstfrembringelser; Industrie-Ridder, Lykkeridder, Skjelm, Bedrager; Industrie-Skole, Kunstflidsskole: industriel, frembragt ved, beroende paa Kunstflid; de Industrielle, de Haandværksdrivende; industriös, flittig, stræbsom, driftig; næringsdriftig; opfindsom.
Ineditum, et, pl. Inedita, endnu ikke udgivne Skrifter.
in effectu, i Gjerningen, virkelig.
in effigie, hænge En in effigie, hænge Ens Billede i Galgen i Mangel af selve Personen.
inegal, ujævn; ulige, forskjellig; Inegalitet, en, Ulighed Forskjellighed.
inept, taabelig, naragtig; Ineptie (inepsih), en, pl. Ineptier, Taabelighed, Daarskab.
Inertie (inersih), en, Uvirksomhed, Dorskhed, Ladhed.
in essentiali, i det Væsentlige, i Hovedsagen.
in eventum, i indtræffende Tilfælde, i fornødent Fald.
inevident, utydelig, uklar; Inevidents, en, Utydelighed, Uklarhed.
inevitabel, uundgaaelig.
inexact, unøiagtig, skjødesløs.
inexcusabel, uundskyldelig, uforsvarlig.
inexigibel, uerholdelig, uinddrivelig (Gjæld, Skatter).
inexorabel, ubøielig, ubevægelig (ved Bønner).
in expensas, (dømme) til at betale Omkostningerne.
inexpiabel, som ikke kan affones, udsones.
inexplicabel, uforklarlig.
inexpressibel, som ikke lader sig udtrykke, beskrive, usigelig; Inexpres-

sibles (inexpressibels), Uudsigelige, d. e. Buxer.
in extenso, udførlig, fuldstændig, omstændelig.
in extremis, paa det Yderste.
in faciem, i Ansigtet, lige op i Øinene.
in facto, i Gjerningen, virkelig.
infallibel, ubedragelig, ufeilbar; Infallibilitet, en, Ufeilbarhed.
infam, æreløs, ilde berygtet; afskyelig, skammelig, skjændig; Infamation, en, Vanskjæmmelse, Skamplet; infamere, gjøre æreløs; bagtale, bringe i ondt Rygte; infamerende (Handlinger, Straffe) som medføre Ærens Tab; Infamie, en, Vanære, Æreløshed; Skjændsel, Nederdrægtighed.
Infant, en, Kongesøn, kongelig Prinds; Infantinde, en, Kongedatter, kongelig Prindsesse (i Spanien og Portugal).
Infanterie, et, Soldater til Fods, Fodfolk; Infanterist, en, Soldat til Fods.
Infarctus, en, Forstoppelse, Forhærdelse af Excrementerne.
infatigabel, utrættelig, ufortrøden; infatigeret, utrættet.
Infatuation, en, Bedaarelse; latterlig Fordom; infatueret, taabelig indtaget for Noget, forgabet i Noget.
infavorabel, ugunstig.
in favorem, i Gunst af, til Bedste for.
infectere ell. inficere, smitte; forpeste; Infection, en, Smitte.
Infel ell. Inful, en, de gamle romerske Præsters Hovedsmykke; Bispehue; infulere, beklæde med Bispehuen, gjøre til Biskop.
inferere, indføre, indskrive; slutte, uddrage Følger.
Inferi, pl. Underverdenens Guder; de Afdødes Sjæle i Underverdenen;
Inferier, pl. Offere til Underverdenens Guder for de Afdødes Sjæle.
Inferieur (inferiøhr) ell. Inferior, en, Underordnet, Undergiven, Undermand; Inferioritet, en, underordnet, ringere Stand; underordnet Forhold; ringere Værd, slettere Beskaffenhed.
infernal, som hører til Underverdenen eller Helvede; underjordisk; Helvedes, afskyelig; Infernalitet, en, Helvedagtighed.
infertil, ufrugtbar, gold; Infertilitet, en, Ufrugtbarhed, Goldhed.
infestere, handle fjendtlig imod; beskadige, bekrige; forurolige, plage.
Infibulation, en, Indheftning, Indringning; infibulere, ringe, indringe.
inficere, s. infectere.
in fidem, til Bekræftelse (understøtte Noget).
Infiltration, en, Indgyden; Indsugning; infiltrere, indgyde, indsuge, indtrække.
infimere, fornedre
in fine, i Slutningen.
infinit, uendelig, ubegrændset; uophørlig, uafladelig; Infinitiv eller Infinitivus, den ubestemte, upersonlige Maade (af Verberne); Infinitum, et, det Ubestemte, Ubegrændsede, Uendelige.
Infirmation, en, Afkræftelse, Svækkelse; infirmativ, afkræftende, svækkende.
in flagranti, paa frisk Gjerning (gribes).
inflammabel, antændelig, brændbar; inflammabel Luft, brændbar Luft, Vandstofgas; Inflammation, en, Betændelse; inflammatorisk, som er ledsaget af Betændelse; inflammere, betænde; gaae i Betændelse.

, en, Opblæsning (Under-
af Binde).
e, bøie; give en anden Ret-
ıforandre; inflexibel, ubøielig;
mmatiken) uforanderlig; ube-
, haard; Inflexibilitet, en,
ghed; Ubevægelighed, Haard-
nflexion, en, Bøining; Af-
, især Lysstraalernes fra den
et.
ıus, (leve) i Fryd og Gammen,
and.
s, en, Indflydelse, Indvirk-
Influenza, en, en almindelig
de Snuefeber (Grippe); in-
, indvirke, have Indflydelse

ır, en, Bladprydelse, Løv-

, i Halvark-Størrelse.
, ubeseet, Rub og Stub (f.
øbe).
uformelig, vanskabt, hæslig.
ı, i Form, formelig; in forma
nte, i bevisende, i retsgyldig

litet, en, Uregelmæssighed,
øshed.
tion, en, Underviisning; Ef-
ing, Underretning, Besked;
ıativ, belærende; Informator,
rer, Huuslærer; informere,
ise, lære; belære, underrette,
nderretning.
et, en, Uformelighed, Form-

i Retten, for Retten.
ıe (ængfortyhn'), en, Uheld,

on, en, Brud, Overtrædelse
Contract, en Lov).
nt, lidet besøgt, tom for Men-

Infel.
re, indgyde; paagyde; Infu-
sion, en, Indgydning; Paaøsning;
det Indgydte, Paaøste; Indsprøit-
ning, især af Lægemidler i en aabnet
Aare; Infusions-Dyr og Infuso-
rier, pl. smaa, blot gjennem For-
størrelsesglas synlige Dyr i flydende
Ting.
in futurum, for Fremtiden, herefter.
ingelabel, som ei kan fryse.
in genere, i Almindelighed, overho-
vedet.
Ingenieur (ængschehnjøhr), en, Fæst-
nings-Krigsbygmester.
Ingenium, et, naturligt Anlæg, Natur-
gave, Aand.
ingeniös, aandrig, sindrig, skarpsindig,
opfindsom; sindrigt udtænkt.
ingerere, indbringe, indføre; ingerere
sig, blande sig i Noget; Ingesta,
pl. de nydte Næringsmidler; Inge-
stion, en, Indførelse af Nærings-
midler igjennem Munden.
in granulis, i Smaakorn.
Ingredients, en, Bestanddeel, Blan-
dingsdeel.
Ingres, en, Indgang, god Modtagelse,
Bifald.
Ingrossation, en, Indførelse i Pante-
bogen; Ingrossator, en, den der
fører Pantebogen; ingrossere,
indføre i Pantebogen.
in grosso, i det Store.
ingvinal, som hører til Lyskerne;
Ingvinal-Brok, Lyskebrok.
inhabil, udnelig, udygtig; Inhabilitet,
en, Udnelighed, Udygtighed.
inhabitabel, ubeboelig; Inhabitation,
en, Iboen.
inhalere, indaande, indsuge; Inha-
lation, en, Indaanden; Indsug-
ning.
inhibere, forhindre; forbyde, standse;
Inhibition, en, Standsning, For-
bud; Inhibitorium, et, retslig For-

dudsstrivelse (mod en Sags videre Forfølgelse).
in hoc casu ell. passu, i dette Tilfælde.
in hoc salus, i dette er Frelse.
in honorem, til Ære for; af Agtelse for.
inhospital, ugjæstfri; ubeboelig, ubeboet, øde.
inhuman, umenneskelig; uvenlig, haard, ufølsom; Inhumanitet, en, Uvenlighed, Ublidhed, Haardhed.
in hypothesi, i Anvendelse paa nærværende Tilfælde.
inhærents, vedhængende, vedklæbende; iboende, medfødt; Inhærents, en, Vedhængen, Vedklæben; Paastaaelighed; inhærere, hænge ved, hefte ved; holde fast ved
inimitabel, uefterlignelig.
in infinitum, i det Uendelige, uophørlig.
in instanti, i Øieblikket, øieblikkelig, strax.
in integrum, (sætte) i den forrige Tilstand ell. Forfatning.
in ipso termino, paa den berammede Dag ell. Tid.
Initia, pl. Begyndelsesgrunde; Initial-Bogstaver, pl. store eller Begyndelsesbogstaver; Initialer, pl. Begyndelses-Zirater i Bogtrykkerierne; Initiativ, et, og Initiative, en, Aabning, Indledning; Ret til at indlede, komme frem med en Sag; Forslagsret, især i Henseende til Lovforslag; initiativ, indledende; Initium, et, Indgang, Begyndelse.
Injection, en, Indsprøitning; Indvending; injicere, indsprøite; indvende.
Injunction, en, Befaling, Indskærpelse; injungere, paalægge, befale, indskærpe.
Injurie, en, ærerørig Fornærmelse, Beskæmmelse, Skældsord; Injuriant, en, Æreskjænder; Injuriat, en, den Beskæmmede, Fornærmede; Injurie-Proces, en, Anklage, Søgsmaal paa Grund af ærerørige Fornærmelser; injuriere, fornærme, beskjæmme; injurierende, ærekrænkende; injuriös, ærerørig, beskæmmende.
Inka, s. Inca.
in loco, paa rette Sted; sammestedsder.
in mandatis, ifølge Fuldmagt; efter Befaling.
in manu, i Haanden, ved Haanden.
in margine, i Randen, paa Randen, ved Randen.
in medio, i Midten.
in mente, i Tankerne, i Hukommelsen
in mora, i Restance (med Betaling.
in natura, i den naturlige Tilstand, Virkeligheden (ikke erstattet ved noget Andet eller betalt); in naturalibus i naturlig Tilstand, ganske nøgen.
in nexu, i Sammenhæng, i Forbindelse
innocent, uskyldig, enfoldig; Innocents, en, Uskyldighed.
innominabel, unævnelig.
in nomine Dei, i Guds Navn; in nomine Jesu, i Jesu Navn.
innormal, regelstridig, naturstridig.
Innovation, en, Fornyelse; ny Indretning, Forandring, Forbedring.
in nuce, kortfattet, sammendraget det Smaa.
innumerabel, utallig, talløs.
inobedient, ulydig; Inobedients, en Ulydighed.
in obscuro, i Mørket; skjult, ubemærket, uden at gjøre Opsigt.
in octavo, i Ottendedeels-Format (8 Blade af et Ark).
Inoculation, en, Podning, Indpodning, Ympning; inoculere, indpode, ympe; kunstig meddele et Smittestof (f. Ex. af Kokopper).

ɜiv, ikke fornærmelig, uanstøde-
ıſkyldig, uſkadelig.
ıem eventum, i alt Fald, i
for ethvert Tilfælde.
ıta, pl. uformodede, uventede
lde, Hændelser.
ma forma, i bedste Form, som
ør sig.
inem, i Orden; redigere in
ıem, bringe i Orden.
inali, i Documentet selv, ikke i
ft.
ation, en, Indmunding.
e, i Fred, i god Ro.
ɔnthesi, indklamret, indstreget,
ıdt i Forbigaaende, ved denne
hed.
ibus infidelium, i de Van-
ɔes Land, d. e. i de ikke ka-
e Christnes Lande (om Titulær-
pper).
ia, i Fædrelandet, hjemme.
petuum, for stedse, til evige
.
ona, i Person, personlig, selv.
o, beholde in petto, beholde
ig selv, fortie, holde hemmelig;
in petto, have i Sinde; have
ɪdbring.
ıo, i fuld Forsamling, allesam-
fuldtallig.
ɔnam (condemnere), dømme
. i Straf.
ificalibus, i præstelig Embeds-
i Høitidsklæder.
sentia, for nærværende Tid,
ɔieblikket.
ɜsentu casu, i nærværende
lde.
ɛi, i Udøvelsen, i Anvendelsen.
ıa instantia, i første Instants,
Underretten.
mptu, i Beredskab, paa rede
b.

in puncto, vedkommende, hvad angaaer.
in puris naturalibus, i naturlig Tilstand, ganske nøgen.
in quaestione, den, det Omtalte, Omhandlede, det som der er Spørgsmaal om.
in quantum, for saa vidt.
in quarto ell. i Qvart, i Fjerdedeelsarks-Størrelse.
Inquietation, en, Foruroligelse.
Inquilin, en, Leier, Indsidder; Inquilinat, et, Huusfællernes Retsforhold.
Inqvirent, en, den criminelle Undersøger; inqvirere, undersøge, efterforske, forhøre.
Inqvisit, en, en criminel Anklaget; Inqvisition, en, Undersøgelse, Efterforskning; Undersøgelse for Retten, Forhør; Troesret, Kjætterret; Inqvisitor, en, den som leder en retslig Undersøgelse, criminel Dommer; Kjætter-Dommer; Stor-Inqvisitor, den øverste Kjætterdommer i Spanien; inqvisitorisk, criminelt afhørende, strængt undersøgende.
in reatu, i Anklagestand.
in regula, i Regelen, sædvanlig, i Almindelighed.
in rerum natura, i Tingenes Natur eller Væsen, i hele Verden.
in residuo, i Forraad, i Behold, endnu tilovers.
Inrotulation, en, Indhæftning og Indpakning af Retsacter til Forsendelse; inrotulere, ordne, betegne og indpakke Acter.
in saldo, til Rest, endnu skyldig.
in salvo, i Sikkerhed, i Behold.
Insanie, en, Galskab, Vanvid.
in sano sensu, i god Forstand.
inscribere, indskrive, indtegne; gjøre Overskrift eller Paaskrift; Inscription, en, Indskrivning; Indskrift, Paaskrift, Overskrift.

insculpere, indskære, indgrave, indætse.

insecere, indskære, karve; deraf: Insect, et, et Leddedyr med et Legeme, der ved Indsnit er deelt i Afdelinger; Insectolog, en, Insectkjender; Insectsamler; Insectologie, en, Læren om Insecterne.

in sedecimo, i Sextendeelsarks-Form.

insensibel, ufølsom, følesløs; umærkelig, uformærkt; Insensibilitet, en, Ufølsomhed, Følesløshed.

inseparabel, uadskillelig; Inseparabilitet, en, Uadskillelighed; Inseparables (ængseparabels), pl. Uadskillelige, smaa ostindiske Papegøier, saakaldte Selskabsfugle.

Insequens, den, det Følgende.

Inserat, et, en Bekjendtgjørelse eller Efterretning, som skal indrykkes eller er indrykket i offentlige Blade; inserere, indrykke, indføre; indskyde, indflikke; inserere sig, fæste sig, hæfte sig; Insertion, en, Indrykning i offentlige Blade; Indsøining; Befæstelse.

Insidier, pl. Efterstræbelser; Baghold; insidiös, listig, lumsk, rænkefuld.

Insigne, et, pl. Insignier, Tegn, Kjendetegn; Hæderstegn, Værdighedstegn; Rigs-Insignier, Rigsklenodier (Scepter, Æble o. s. v.).

Insimulation, en, Beskyldning; insimulere, beskylde; sværte.

insinuant, indsmigrende, indyndende; Insinuation, en, Indsmigren; hemmelig Indblæsen, forblommet Beskyldning; Indhændelse, Indgivelse af et Skrift i Retten; insinuere, bibringe En Noget paa en fiin Maade; give at forstaae paa en hemmelig, forblommet Maade; indblæse, indskyde; indhænde, tilstille, indgive (til ell. i Retten); insinuere *sig, indsmigre* sig, indynde sig.

insipid, urimelig, uforstan

insistere, staae fast paa sægte, paastaae Noget trænge paa; beraabe sig

insociabel, uselskabelig; u uforligelig.

insolent, uforskammet, gr dig, trodsig; Insolents lence (ængsolangs'), en methed, Grovhed, Over hed.

insolere, sole, stille i So

Insoliditet, en, Usikkerhed lighed.

in solidum, (cavere, det Hele, Alle for Een o Alle.

insolubel, uopløselig; In en, Uopløselighed.

insolvabel, insolvent, u betale; Insolvents, en, l til at betale sin Gjæld.

in spe, i Haabet (s. E spe).

in specie, i Særdeleshed, i

Inspection, en, Opsyn, T seende; Besigtelse; Mø synskreds; Inspecteur Inspector ell. Inspicie synsmand, Tilsynsmand rat, et, dennes Embe dedsbolig; Inspectrice, synshavende Dame; ins Opsyn, føre Opsyn; sy mønstre.

Inspiration, en, Indaande guddommelig Indskydelse en pludselig opstaaet Følelse; inspirere, ind blæse; indskyde, indgiv Inspirerede, pl. Begei gionssværmere.

in spiritualibus, i aan stande; i aandelige, gei gender.

ubestandig, ikke varig; van-
ig; Instabilitet, en, Ubestan-
; Ustadighed.
ion, en, høitidelig Indsættelse
nbede; Bestalling; installere,
te, indføre i et Embede.
, en, Ansøgning, Andragende,
igende; Domstol, Ret; i første
nts, ved Underretten; sidste
nts, Høiesteret.
quo, i forrige, hidtilværende
nd, i den gamle Orden.
tion, en, Fornyelse, Gjenop-
, Gjenaabning; høitidelig Ind-
; instaurere,, forny, gjenop-
aabne igjen.
e, tilskynde, opægge.
, et, Naturdrift, medfødt Drift;
:vidst, men for det Meste rigtig
eller Skjønnende at handle
nstinct-agtig, instinct-mæssig,
nsstemmende med Naturdriften,
arlig.
re, foranstalte, stifte, oprette;
te; Institut, et, Anstalt, Stif-
offentlig Indretning; Opdra-
ell. Læreanstalt, Skole; lærd
.d, videnskabeligt Samfund;
ation, en, Anordning, Foran-
ng; Stats- ell. borgerlig Ind-
g og Bestemmelse; Oprettelse,
lse; Indsættelse i et Embede;
viisning, Lære; Institutioner,
mtlige borgerlige Forhold i en
Lærebøger og Compendier,
Belæringer i den romerske Ret.
ere, foreskrive Veien, bringe
en rigtige Vei.
ion, en, Underviisning, Under-
g, Anviisning; Forskrift, For-
ordre; Fuldmagt; instructiv,
g, belærende; Instructeur (in-
ør) og Instructor, en, Lærer,
os Prindser; den der gjennem-
Rollerne med de yngre Skue-
spillere; instruere, undervise, belære;
give Forholdsordrer.
Instrument, et, Værktøi, Redskab,
især et Toneredskab; Beviisskrift,
Document; Instrumental-Musik,
Musik uden Sang; instrumentere,
sætte, indrette for Instrumenter, for-
dele blandt de forskjellige Instru-
menter; Instrumentering, en, For-
deling af et Tonestykke blandt de
forskjellige Instrumenter; Instrument-
Mager, en, Forfærdiger af Instru-
menter.
Insubordination, en, Mangel paa
Mandstugt; Ulydighed, Opsætsighed
mod sine Foresatte; insubordineret,
ulydig, opsætsig.
in subsidium, til Hjælp ell. Bistand
i Nødsfald; for det Tilfælde, at
Hovedforslaget ei gaaer igjennem;
in subsidium juris, til Rettens
Fremme.
in succum et sangvinem, indprænte
sig Noget, ganske tilegne sig det.
insuffisant (ængsyffisang) og insuf-
ficient, utilstrækkelig, ikke tilfreds-
stillende.
Insulaner, en, Øboer; insular og
insularisk. øagtig, hørende til, be-
staaende i ell. paa Øer.
Insult, en, Anfald, Angreb, Overfald,
Overlast; Forhaanelse, Beskæmmelse,
Fornærmelse; insultere, forhaane,
beskæmme, mishandle.
in summa, i det Hele, tilsammen-
taget; overhovedet, kort, med eet
Ord.
in summo gradu, i høieste Grad.
in superlativo, i høieste Grad.
in supplementum, til Fuldstændig-
gjørelse, til Udfyldning.
Insurgent, en, Oprører; insurgere,
gjøre Opstand mod Regjeringen;
bringe i Oprør, forlede til Opstand;

Insurrection, en, Opstand, Oprør, insurrectionel, oprørsk.
in suspenso, svævende; tvivlsomt, uafgjort; lade blive in suspenso, lade blive uafgjort, lade beroe indtil videre.
intact, uberørt, ubeplettet, ubesmittet, reen.
Intaglio (intaljo), pl. Intagli, ell. Intaglier, fordybet Billedhugger- eller Billedskærerarbeide.
in tantum, saavidt, saameget.
integral, som udgjør et Heelt, for sig bestaaende; Integral, et, ell. Integral-Tal, en endelig, foranderlig Størrelse; Integral-Regning, en høiere Regningsmaade, ved hvilken man af de givne, uendelig smaae Dele lærer at finde den endelige Størrelse selv; integrere, fornye; udfylde, fuldstændiggjøre; en integrerende Deel, en væsentlig, nødvendig Deel af det Hele; Integritet, en, Heelhed, Fuldstændighed, uforkrænket Tilstand; Redelighed, Retskaffenhed.
Integument, et, Bedækning, Overtræk, især tynd Hud eller Hinde paa forskjellige af Legemets Dele.
Intellectualitet, en, det Aandige hos Mennesket, Aandighed.
intellectuel, aandig, forstandig; Forstands-; intellectuel Dannelse, Aands- ell. Forstands-Dannelse; Intellectus, en, Forstand, Erkjendelsesevne.
intelligent, forstandig, kyndig, indsigtsfuld; Intelligents, en, Erkjendelsesevne, aandig Kraft og Aandsdannelse; Forstand, Indsigt, Kundskab; Intelligents-Blad, Tidende, hvori Noget bringes til offentlig Kundskab (især angaaende Videnskab og Kunst).
Intendant, en, Overopsynsmand, Forvalter, især ved Militairet; Intendantur, en, Forvalterembede, Overbestyrerpost, især ved Militairet.
intendere, have til Hensigt, have i Sinde, agte, søge, stræbe efter.
Intension, en, Spænding, Kraftforøgelse; indvortes Gehalt; Intensitet, en, indvortes Styrke og Virksomhed; intensiv, kraftig; med Hensyn til indvortes Kraft og Virksomhed.
intenso, (i Musiken) forhøiet, forstærket, kraftigere.
intentere, prøve paa, ville foretage Noget mod En.
Intention, en, Hensigt, Agt, Plan, Forehavende, Forsæt; intentionere, prøve paa, have til Hensigt, agte.
inter, imellem, iblandt (bruges i mange Sammensætninger).
inter arma silent leges, under Krigen gjælder ingen Lov, d. e. gaaer Magt for Ret.
Intercedent, en, Mægler, Mellemmand, Talsmand; intercedere, træde imellem, mægle; indlægge Forbøn for En; Intercession, en, Mellemkomst, Mægling; Forbøn.
Intercision, en, Afbrydelse; Indskyden; Mellemsætning; det Indskudte.
intercostal, som ligger imellem Ribbenene.
Interdict, et, lovligt Forbud, Forbudsbefaling; den pavelige Bansættelse; Interdiction, en, Forbuds Nedlæggelse.
interessant, tiltrækkende, underholdende, morende; indtagende; vigtig, magtpaaliggende; Interesse, en, Deeltagelse; Morskab; Værd, Vigtighed, Magtpaaliggenhed; Fordeel, Nytte, Vinding; Egennytte; Rente; pl. Interesser, Renter, Udbytte; materielle Interesser, Gjenstande, der gaae ud paa, sigte til, bidrage til

:ll. Staters Fordele, Bel-
være; Interessent, en,
Deelhaver; interessere,
eltagelse, indtage, vinde;
vedkomme; interessere
eller Noget, føle Deel-
or, skjænke sin Opmærk-
ge sig af; interesseret,
:eltagende i Noget; egen-
'esyg.
gjennemskyde (Bøger)
Papir.
ı Ryggen, paa Bagsiden
l).
agterisbr), et, det Indre,
indre Forhold eller An-

dlertid; et Interim, det
e, midlertidig Foranstalt-
:mtid; Interims-Beviis,
iidlertidig Qvittering (for
cag, indtil hele Summen
c betalt, da saa alle In-
:r ombyttes mod en Ho-
g); Interimisticum, et,
g Forholdsregel i en
terimistisk, foreløbig,

en, (i Grammatiken) Ud-
ıdsord; det samme som
; Interjections-Tegn,
ı.
kreven eller trykt imellem
riftlinier; Interlinear-
:, Oversættelse, som staaer
iginalens Linier.
ı, en, Kjendelse, som kun
Bipunkt i en Proces,
Afgjørelse ved Dom af
ridspunkt; interloquere,
jendelse under Sagen.
s. Enterlooper.
et, (i Musiken) Mel-

et, Mellemtid, Mellemrum
mellem to fastsatte Dage eller Ter-
miner.

Intermedium, et, et Foreningsmid-
del imellem Stoffer af forskjellig
Beskaffenhed.

Intermezzo, et, Mellemspil, Mellem-
forestilling; et lille komisk Synge-
stykke af en eller kun saa Personer.

in terminis, med de samme Ord, ord-
lydende (f. Ex. naar Højesteret uden
Forandring stadfæster en Dom fra
Underretterne); in termino, til be-
stemt Termin, paa den fastsatte Dag.

Intermission, en, Efterladelse, Afbry-
delse, Aftagen, Udebliven, Ophøren;
intermittere, efterlade, afbryde,
standse, ophøre; intermitterende
Feber, en Feber, som kommer hver
2den, 3die, 4de Dag.

intern, indvendig, indvortes; inden-
landsk.

international, som finder Sted mel-
lem to eller flere Nationer; Inter-
national-Ret, Folkeret.

internere, bringe ind i det Indre af
et Land, forlægge til det Indre
(især om Personer, hvis Ophold i
Nærheden af Landets Grændser i
en eller anden Henseende kunde an-
sees for farlig).

Internuncius, en, den østerrigske Ge-
sandt i Constantinopel; en pavelig
overordentlig Gesandt.

Interpellation, en, Indsigelse, Afbry-
delse; (i constitutionelle Forsamlinger)
Forespørgsel til en Minister om
Oplysning af en Gjenstand, der lig-
ger udenfor Dagens Orden; inter-
pellere, afbryde, standse, falde i
Talen; komme frem med en Inter-
pellation.

Interpolation, en, Indskyden af et ell.
flere Ord i Haandskrifter, Skriftfor-
falskning; det saaledes Indskudte;

interpolere, indskyde, forfalske ved at indskyde Ord.
Interponent, en, Mægler; En som gjør Indsigelse imod en for ham uforbeelagtig Kjendelse; interponere, lægge sig imellem, mægle; gjøre Indsigelse; Interposition, en, Mellemkomst, Mægling; Indlæg af et Retsmiddel.
Interpret, en, Fortolker, Tolk; Interpretation, en, Forklaring, Udtydning, Fortolkning, Oversættelse; interpretere, forklare, udtyde, fortolke, oversætte.
Interpunctation og Interpunction, en, Betegning med Skilletegn; interpunctere, forsyne med Skilletegn.
Interregnum, et, Mellemregjering, Mellembestyrelse; Tidsrummet fra een Regents Afgang til en andens Indsættelse.
Interrogation, en, Spørgsmaal, Tilspørgsel; interrogativ, spørgende; interrogere, spørge, tilspørge.
interrumpere, afbryde, forstyrre; interrupt, afbrudt, usammenhængende; Interruption, en, Afbrydelse.
Interstitium, et, Mellemrum, Mellemtid, Pause.
Intertrigo, en, Hudløshed.
Interval, et, Mellemrum, Frastand; Mellemtid, Frist; (i Musiken) Afstand, tvende Toners Forhold til hinanden i Henseende til deres Høide.
intervenere, lægge sig imellem, blande sig i, mægle; Intervenient, en, Mellemmand, Mægler, Voldgiftsmand; Intervention, en, Mellemkomst, Mægling.
Interversion, en, Fordølgelse, Underslæb.
intervertebral, som ligger imellem Hvirvelbenene.
intestabel, udygtig ell. uberettiget til at gjøre Testament; Intest… En som er afdød uden gjort Testament; intestat, tus, ell. ab intestato, ude… ment; Intestat-Arving, … Arving, der er arveberetti… Testament.
Intestina, pl. Indvolde; in… som hører til Indvolden… volds-; Intestinum rectu… tarmen.
in thesi, i Almindelighed, i… antaget som almindelig S…
Inthronisation, en, en Reg… høielse paa Thronen; en… høitidelige Indsættelse; inth… ophøie paa Thronen.
intim, inderlig, fortrolig.
Intimation, en, (Rettens)… relse; Indlebning (om geis… ler); intimere, kundgjøre (… levelse); gjøre Indlebnin… Tale.
Intimidation, en, Kysen, F… intimidere, kyse, skræm… knytte.
Intimitet, en, Inderlighed, … lighed, fortroligt Venskab.
intolerabel, utaalelig, ufor… Intolerance (ængtoleran… Intolerants, en, fjendtligt… mod Anderledestroende; in… uforbragelig, fjendtligt st… Anderledestroende.
Intonation, en, Istemmelse; … givelse; intonere, opstemm… Tonen; istemme.
in totum, i det Hele, gansk… deles.
intra, indenfor, inde; forind…
intractabel, uhandelig; va… omgaaes, stivsindet, stædig… tabilitet, en, Haardnakketh… sindethed; intractat, ul… (om Heste) utilreden.

, en, Indgang, Indledning,
il; Intrader, pl. Indkomster.
ıeam, indenfor Linien (i Regn-
øger).
ıuros, indenfor Stadsmurene.
tiv, ikke overgaaende, ikke vir-
(paa en anden Gjenstand); In-
itivum (verbum), et Verbum,
Handling ikke gaaer over paa
den Gjenstand.
situ, i Forbigaaende, løselig,
ig.
parent, uigjennemsigtig.
portabel, som ikke kan flyttes;
ikke kan overbrages til en Anden.
l, uforsagt, uforfærdet.
:, indviklet, mislig, kilden; un-
ıdig.
nt ell. intriguant, rænkefuld,
ıedig; en Intriguant, Rænke-
Kurendreier; Intrigue (intrihge),
ænke, Underfundighed, Argelist;
elig Kjærlighedshandel; For-
g, Sammenknytning (i Roma-
g Skuespil); intriguere (in-
re), opspinde, smede Rænker.
o, tredobbelt, i tredobbelt Af-

cere, indføre, indlede; Intro-
on, en, Indførelse; Indledning.
ıs, en, Indgang, Indledning,
redelse.
re, Kyde ind, støde ind; intru-
sig, indtrænge sig, paatrænge
ntrusion, en, Indskyden, Ind-
en; Paatrængen.
ın, en, Anskuelse, sandselig Fore-
g; aandig Anskuelse, Erkjen-
intuitiv, beskuende, beskuelig,
ınde.
scents, en, Svulst, Hævelse;
ıescere, hovne, ophovne, bulne;
sig op.
o, (staae) for Touren.
ıception, en, organiske Lege-
mers Optagelse i sig og Tilegnelse af fremmede Stoffer.

inumbrere, beskygge, give Skygge.

Inunction, en, Indsmørelse, Indgnidning af Salve.

inurban, uhøflig, plump, grov; Inurbanitet, en, Uhøflighed, Plumphed.

in usu, i Brug, brugelig, sædvanlig; in usum, til Brug, til Nytte.

invalid, svag, skrøbelig, utjenstdygtig; en Invalid, en Utjenstdygtig; en Udtjent paa Grund af Svagelighed, Alderdom eller Saar; invalidere, gjøre ugyldig, kraftløs, ophæve, omstøde.

invariabel, uforanderlig; Invariabilitet, en, Uforanderlighed.

Invasion, en, fjendtligt Indfald, Overfald.

Invecta ell. Invecter, pl. det Medbragte som Medgift, det Indbragte.

Invectiv, et, grov Fornærmelse med Ord; haard og ond Tiltale.

invenit, (paa Kobberstik o. s. v.) har opfundet det, har givet Ideen dertil.

Inventarium, et, Fortegnelse over hvad der hører til et vist Sted ell. forefindes der, især Forraad, Bohave, Besætning o. s. v.; det Forefundne selv; gjøre Inventarium, optage Fortegnelse over det, som forefindes paa et vist Sted.

inventere, gjøre Inventarium; opfinde, udtænke; inventiös, opfindsom; sindrig, kløgtig; Invention, en, Opfindelse; Opdigtelse, Paafund; Inventur, en, Eftersyn og Fortegnelse over hvad der forefindes af Varer; Varebeholdning; Lagerbog.

Invergents, en, Hældning; invergere, hælde.

Inversion, en, Omvending, Krængning; Ordomsætning; invertere, omsætte, omflytte (Ordene).

Invertebrata, pl. hvirvelløse Dyr.

investere, iklæde, beklæde med Embedsdragten, indsætte (især i geistlige Embeder); forlehne med et Lehn.
Investigation, en, Efterforsken, Opsporen; investigere, efterspore, opsøge, efterforske.
Investitur, en, Iklædning, høitidelig Indsættelse i en geistlig Værdighed; Forlehning.
inveteréret, forældet, indgroet.
in via executionis, ved Udpantning; in via juris, ad Rettens Vei, ved Lov og Dom.
invicem, gjensidig; vexelviis, det Ene efter det Andet.
invigilere, vaage over Noget, paasee.
invincibel, uovervindelig.
inviolabel, ufortrænkelig, ubrødelig.
invisibel, usynlig.
Invitation, en, Indbydelse, Opfordring; invitere, indbyde, byde til Gjæst; opfordre, tilskynde.
Invocation, en, Anraabelse, Paakaldelse, Bøn; invocere, anraabe, paakalde.
Involution, en, Indvikling; Indbegreb, Indbefatning; Involventia, pl. indhyllende Lægemidler, der dække andres Skarphed; involvere, indvikle, indhylle; drage ind med (i en Sag); indbegribe, indbefatte i sig.
invulnerabel, usaarlig, som ikke kan saares.
inæqval, ulige, forskjellig; ujævn.
Ipekakuanha, en, Brækrod.
ipse fecit, han har selv gjort det, gjort af ham selv.
ipsissima verba, de selvsamme Ord (som den Anden har sagt), bogstavelig.
ipso facto, ved Gjerningen selv; ipso jure, ved Loven selv, med Rette.
Irene, Fredens Gudinde; irenisk, fredsstiftende, forsonende; Irenæere, *pl.* Fredssange.
Iris, Regnbuens Gudinde; Regnbuehinden i Øiet.
Ironie, en, forstilt Tale, spottende Tale, skjult Spot; ironisk, spottende, spodsk.
irrational, fornuftstridig, ufornuftig; Irrationalismus, en, Fornuftstridighed (f. Ex. i Religionssager).
irregulair ell. irregulær, uregelmæssig; regelløs, uordentlig; Irregularitet, en, Uregelmæssighed, Uorden.
irrelativ, ikke hensigtende, uden Hensyn, enkelt.
irrelevant, ubetydelig, uvigtig; Irrelevantia, pl. uvigtige Gjenstande, Ubetydeligheder.
Irreligion og Irreligiositet, en, Religionsforagt, Ugudelighed, Vantro; irreligiös, ugudelig, vantro.
irreparabel, ubodelig, uerstattelig, uoprettelig.
irresistibel, uimodstaaelig.
irresolubel, uopløselig; irresolut, ubestemt, tvivlraadig, vaklende; Irresolution, en, Ubestemthed, Vaklen.
irrespirabel, uduelig til at indaandes (visse Luftarter).
irresponsabel, ikke ansvarlig; Irresponsabilitet, en, Frihed for Ansvar, Uansvarlighed.
irreverent, uærbødig; Irreverents, en, Uærbødighed, Ringeagt.
irrevocabel, uigjenkaldelig; Irrevocabilitet, en, Uigjenkaldelighed.
irrevolutionær, som er imod Revolutionen og dens Grundsætninger.
irridere, udlee, bespotte, forhaane; Irrision, en, Bespottelse, Haan.
irritabel, pirrelig, let at opægge; Irritabilitet, en, Pirrelighed; den Evne hos de organiske Legemers Fibre, at trække sig sammen ved udvortes fra indvirkende Potentser; Irritament, et, Pirremiddel; Tilskyndelse, Spore;

.ns, et, pl. Irritantia, pirrende
aiddel; Irritation, en, Pirren;
t Tilstand; irritere, pirre;
, opægge, gjøre vred.
on, en, Paalæggelse af Straf;
ere, paalægge Straf.
ere, falde fjendtligt ind i et
bryde ind; Irruption, en,
nd, fjendtligt Indfald, Over=

arvet, smudsigguul, guulgraa.
., Navn paa Ulven; et knar=
it Menneske.
os de gamle Ægyptere) Gud=
for Jordens frembringende
kraft og mange Kunsters Op=
ke.
I. Islamismus, en, Muhameds
den muhamedanske Religion.
île (ihl), en, Ø.
atisk, eensfarvet.
ne, en, det jævntidige ell. sam=
Falds Linie; isochronisk,
dig, samtidig, som varer lige
Tid ell. paafølger i lige lang

mie, en, Lighed i Kraft eller
lige Betydning, lige Gyldig=
sodynamisk, lige kraftig, lige
nde, lige gyldig.
ik, ligesidet, med lige Flader.
en, en Figur med lige Vinkler;
nisk, ligevinklet; isogone Li=
Linier igjennem Steder paa
n med samme magnetiske Af=
g.
n ell. Isolering, en, Affondring;
tor, en, Affondringsstol (i Elek=
tslæren), ogsaa kaldet Isoleer=
mel; isolere, affondre, fra=
stille fra andre Gjenstande, gjøre
eensom; udelukke et Legeme fra al
Forbindelse med Elektriciteten levende
Legemer; isoleret, affondret, fraskilt,
fritstaaende; ene, eensom, for sig selv.
Isometrie, en, Maaling efter lige Dele;
isometrisk, som har det samme
Maal ell. den samme Udstrækning.
isomorph, ligedannet, af lige Skik=
kelse; isomorphe Substantser, Stof=
fer, som ved Legemers Blanding
kunne træde i hinandens Sted uden
at afstedkomme nogen Forandring i
Legemernes Skikkelse.
Isopathik, en, Læren om at helbrede
Sygdomme ved selve Sygdomsstoffet.
isotonisk, ligetonende, ligelydende.
Israëliter, pl. Israels (Jakobs) Efter=
kommere, Jøder.
Israfil, (hos Muhamedanerne) Dødens
Engel.
isthmiske Lege, høitidelige Kamplege
hos de gamle Grækere, som holdtes
paa den korinthiske Landtunge.
Isthmus, en, Landtunge, især den ko=
rinthiske Landtunge.
ita, saaledes; ita est, saaledes er det.
italiensk Bogholderi, det dobbelte
Bogholderi.
item, iligemaade, ligeledes, fremdeles,
tillige, ogsaa.
Iteration, en, Gjentagelse; iterativ,
gjentagende.
Itinerarium, et, Reisedagbog, Reise=
beskrivelse.
Ivresse, en, Drukkenskab; Ivrogne
(ivronj'), en, Dranker, Drukkenbolt.
Ixia, en, en Art af Ziirplanter, som
hører til Sviblerne.

J.

J. C. og J. Chr. = Jesus Christus; J. Ctus = Jure ell. Juris Consultus; J. N. R. J. = Jesus Nazarenus, Rex Judaeorum; J. U. D. = Juris utriusque Doctor; Jul. = Julius; Jun. = Junius; jun. = junior, s. disse Ord.

Jabot (schaboh), en, Krøs, Kalvekrøs.

Jachmack, et hvidt Musselins Tørklæde, hvormed Fruentimmerne i Orienten tilhylle Hovedet og Halsen saaledes, at kun Øinene blive synlige.

Jacobinere, pl. Medlemmer ell. Venner af et under den franske Revolution 1789 opstaaet politisk Selskab, som gjorde Frihed til sin Hovedgrundsætning, og hvis Forsamlinger holdtes i Jacobinermunkenes forrige Kloster i Paris, hvoraf Navnet; Kongefjender; Frihedsrasere; jacobinsk, hengiven til Friheds- og Lighedssystemet.

Jacobiter, pl. Tilhængere af den hellige Jacobus, som kun antoge een Natur i Christi Person.

Jaconnet (schakonæh), et, ostindisk Musselin.

jacta est alea, Lodd et er kastet! nu er det vovet!

Jactur, en, Kasten overbord for at lette Skibet; det derved foraarsagede Tab.

Jaguar, en, den amerikanske Tiger, Tigerkat.

Jalon (schalong) en, Afstikpæl, Landmaalerstok; Jaloneur (schalonnøhr), en, Underofficeer, der ved Fanestænger angiver en opmarcherende Frontlinies Retning.

Jalousie (schalusih), en, Skinsyge; *Misundelse*; Vinduesskjerm; jaloux (schaluh), skinsyg, nidkjær, ivresyg; misundelig.

Jambage (schangbahsch), en, Grundmuur.

Jambe ell. Jambus, en, Versfod af en kort og en lang Stavelse ◡ –; Jamber, pl. ell. jambiske Vers, Vers, der ere sammensatte af saadanne Fødder.

Jambos, pl. Børn af en indfødt Amerikaner og en Mestizinde.

Jan, (hollandsk) Johan; (i Kortspil) blive jan, ikke opnaae Halvdelen af de bestemte Points.

Jan-Hagel, en, den gemene Pøbel, Rips-Raps.

Janitscharer, pl. tyrkiske Fodsoldater (fra 1362—1826); Janitschar-Musik, tyrkisk Musik, larmende Krigsmusik.

Jansenister, pl. Tilhængere af Biskop Jansenius's Lære om Adams Fald og Guds Naade.

Januar, en, Vintermaaned, Glugmaaned, saaledes kaldet af Janus, Aarets Gud hos Romerne.

Jardin des plantes (schardæng deh plangt'), den botaniske Have i Paris.

Jargon (schargong), et, uforstaaelig Snak; Pøbelsprog.

Jarretière (scharretjæhr'), en, Strømpebaand, Hosebaand.

Jason, en thessalisk Kongesøn, der som Anfører for Argonauterne hentede det gyldne Skind fra Colchis.

Jaspis, en, en meget haard, nigjennemsigtig, broget Steen af Kiselslægten.

Jatagan, en, en tyrkisk krum Sabel.

Jean (schang), Johan, Hans; Jean de France, en Sprædebasse, Nar; Jean Potage(potahsch), Hanswurst, Harlekin.

, (det hebraiske Navn paa Gud)
vige, Uforanderlige; Jehovah-
oth, Herre over alle Hærskarer.
ade, en, Jeremias's Begrædelse;
sang.
-Rose, en 5—6 Tommer høi
e fra Palæstina, der, hvor tør
nd er, lever op, naar den sættes
d.
(Kong Achabs Dronning), en,
rskesyg, ond Qvinde.
en, Medlem af den af Igna-
f Loyola i det 16de Aarhun-
stiftede geistlige Orden: Jesu
d; et rænkefuldt, underfundigt
eske; jesuitisk, stemmende med
ernes Lære og Grundsætninger;
fuld; Jesuitismus, en, Loyolas
dens Grundsætninger og Aand;
helligheb, Hykleri, Forstillelse.
Befrier, Frelser, den christelige
ions Stifter; Jesus Nazare-
Rex Judaeorum, Jesus fra
eth, Jødernes Konge.
(schetong), en, Regnepenge,
stilling.
øh), et, Spil; Skjemt, Spøg.
(dschobber), en, Mægler, Spe-
t i Statspapirer, Aagrer; Job-
, et, Aagrerie.
(dschokki), en, Ridekægt, For-

, pl. spøgefulde Indfald, Løier,
streger.
din, et, et i Søtangens Aske
et Grundstof, der bruges som
niddel, som Farvestof og paa
andre Maader.
iter-Riddere, en tydsk, under
ogene opkommen Ridderorden,
Formaal var Pillegrimenes Be-
se og det hellige Lands Forsvar
de Vantroende. De erholdt
Navnet Rhodiser-Riddere efter
Den Rhodus, og endelig Navnet
Maltheser-Riddere efter Den Maltha.
John-Bull (dschaan bull), den store
Masse af den engelske Almue, be-
tragtet som en Heelhed.
joli (scholih), smuk, nydelig, yndig.
Jom Chippurim, den store Forsonings-
dag hos Jøderne.
Jonglerie (schonglerih), et, Gjøgleri,
Taskenspilleri; Jongleur (schong-
løhr), en, Gjøgler, Taskenspiller.
Jonk ell. Junke, et chinesisk Handels-
ell. Fragtskib.
Jota, et, det græske ι (i), det mindste
Bogstav; en Tøddel, Prik, det Aller-
mindste, Allerringeste.
Joujou (schuschuh), et, Legetøi.
Jour (schuhr), Dag; Tjeneste, Opvart-
ning efter Dagens Orden; den, samme
Dag tjenstgjørende, Officeer.
Journal (schurnal), en, Dagsberetning;
Dagbog; Tidsskrift.
Journalière (schurnaljæhr), en, Dag-
post, som gaaer daglig mellem to
Stæder
journalisere (schurnalisere), indføre i
Dagbogen; Journalist, en, Udgiver
af en Avis; en Dagbogholder;
Journalisticum, et, et Læseselskab
for Tidsskrifter; Journalistik, en,
Tidsskriftvæsen.
Journée (schurneh), en, Dag, Dag-
værk; Dagsreise.
jovial, munter, oprømt, lunefuld; Jo-
vialitet, en, Munterhed, Oprømt-
hed, Lune.
Jubel, en, stor, lydelig Glæde, Frydе-
raab; Jubilar, en, En som høitide-
ligholder sin Jubelfest, Jubeloldіng;
Jubilate, den tredie Søndag efter
Paaske (efter Begyndelsen af en la-
tinsk Kirkebøn: Jubilate etc.); Ju-
bilate-Messe, Leipziger Paaskemesse,
der begynder med Søndag Jubilate;
jubilere, juble; høitideligholde sin

50-aarige Tjenestetid; Jubilæum, et, Jubelfest, Jubelaar, Høitid, som holdes 1000, 100, 50 eller 25 Aar efter en vigtig Begivenhed.
Judaïsmus, en, Jødedømme; Jødernes religiøse System ifølge Talmud.
Judas, en, en Forræder; Judas-Kys, et falsk, forrædersk Kys.
Judex, en, pl. Judices, Dommer; judicere, dømme, fælde Dom; bedømme, gjøre Slutning fra Eet til et Andet; Judicium, et, Domstol, Ret; Dom, Kjendelse; Dømmekraft, Skjønsomhed.
Jufter, pl. Ruslæder, et glindsende, narvet og smidigt Læder, som har en særegen Lugt.
Jugement (schyhsch'mang), et, Dom, Dømmekraft, Skjønnende; jugere (schyschehre), dømme, bedømme; anslaae; skjønne, holde for, mene.
Julep, en, Kjøledrik, Svaledrik, Lægedrik.
Juliansk-Calender, den af Julius Cæsar indførte forbedrede Tidsregning, hvorved, istedetfor Maaneaaret, Solaaret blev lagt til Grund. Denne Calender, som ogsaa kaldes: gammel Stiil, bruges endnu i Rusland; men den er 12 Dage tilbage for den (af Pave Gregor XIII i Aaret 1582 nøiere beregnede) Gregorianske Calender, ogsaa kaldet ny Stiil. Derfra hidrører den Dateringsmaade: St. Petersborg 17/29 Juli.
Julius, en, Aarets 7de Maaned, Ormemaaned.
Jumpers (dschompers), pl. en Green af Methodisternes Sect.
Junctur, en, Forbindelse, Led, Ledemod; Fuge.
Junior, en, den Yngre.
Junius, en, Aarets sjette Maaned, Skærsommer.
Junke, f. Jonk.
junkerere, leve som en Junker, føre et lystigt, ørkesløst Liv.
Juno, (hos Grækerne Hera) Jupiters Hustru; Navnet paa en Planet; junonisk, stor, høi, stolt, majestætisk.
Junta (Chunta), en, (i Spanien og Portugal) Samfund, Forsamling; Raadsforsamling; Stænderforsamling; Comitee.
Jupe (schyhp), en, kort Fruentimmerskjørt.
Jupiter, (hos Grækerne Zeus og Kronion) den øverste blandt alle Guderne, Tordenens Gud; Navnet paa en Planet.
Jura, en, Lov og Ret; Retsvidenskab, Lovkyndighed.
Jurament, et, Ed, edelig Forsikkring; Jur. purgatorium, Renselsesed; Jur. suppletorium, Edsaflæggelse til Fuldstændiggjørelse af et Beviis.
jurare in verba magistri, sværge paa Lærerens Ord, antage hans Læresætninger ubetinget.
jure, de jure, ex jure, med Rette, lovligen, lovmæssig, med Ret og Føie.
juridice, overeensstemmende med Lov og Ret, paa lovformelig, retsgyldig Maade; juridisk, lovformelig, retsgyldig; Retten vedkommende; som hører til Lovkyndighed, til Rettergang.
Jurisconsultus ell. Jureconsultus, en, Retslærd, Lovkyndig.
Jurisdiction, en, den dømmende Magt; Domstol; Dommerrettighed; Retsdistrict, Thingsted, Thing.
Jurisprudents, en, Lovkyndighed, Retsvidenskab.
Jurist, en, Retslærd; Lærer i Lovkyndighed; juristisk, som angaaer en Lovkyndig ell. Lovkyndighed; Juristerie, et, vrang Anvendelse af Lovkyndighed til Spidsfindigheder; een-

Betragtning af Alt fra en blot
jk Side.
triusque Doctor, Doctor i
Retter (den borgerlige og den
ge).
n, et tartarisk Telt; Kamtscha-
es Vinterbolig.
schuri), en, Nævningeret, Ed-
ret, en Ret af edsvorne, døm-
Mænd, der vælges, saavidt
t, af lige Stand med den An-
e, og hvis Kjendelse alene
ud paa, om den Anklagede er
, eller ikke skyldig.
yh), en, Saft, især størknet
uppe; Jus de tablettes (schyh
blett'), en, fortykket, størknet
ft i smaae Tavler, Bouillon-

Ret, Lov og Ret; Rettighed,
Domsret; pl. Jura; Jus
ale ell. cambii, Vexelret;
anonicum, den pavelige Ret,
et; Jus civile, den borgerlige
Jus commune, den alminde-
tet; Jus criminale, den piin-
tet, Straffelovgivningen; Jus
ii, Eiendomsret; Jus eccle-
cum, den protestantiske Kirke-
us feudale, Lehnsret; Jus
itarium, Arvegangsret; Jus
ianeum, den af Keiser Justi-
i det 6te Aarhundrede foran-
e Samling af romerske Love;
aturae, Naturret; Jus patro-
, Kaldsret; Jus praesentandi,
gsret. Ret til at foreslaae til
er; Jus primogeniturae,
ødselsret; Jus succedendi ell.
sionis, Arvefølgeret; Jus ta-
, Gjengjældelsesret; Jus vo-
, Kaldsret.
itement (schyst'mang), netop,
lige; (om Tiden) i det samme;
milieu (schyst miliøh), den

rette Middelvei, Benævnelsen paa
det maadeholdende politiske Parti i
Frankerig.

justere, rette, berigtige, afpasse, give
nøiagtig det rette Maal, den rette
Vægt; Justeer-Mester, den som
berigtiger, afpasser Maal, Vægt og
Mynter.

Justification, en, Retfærdiggjørelse,
Forsvar; Berigtigelse og Bekræftelse
(af Regnskaber); justificere, ret-
færdiggjøre, forsvare; documentere;
berigtige.

Justitia, en, Retfærdighed; Retfærdig-
hedens Gudinde; justitialiter, fra Ju-
stitsens Side; Justitiarius, en, Rettens
Formand, øverste Dommer i en Ret.

justitiel, hørende til Rettergang, ret-
lig.

Justits, en, Retfærdighed; Rettens
Pleie, Haandhævelse, Udøvelse, For-
valtning; den dømmende Øvrighed,
Retten, Domstolen; Justitsens Til-
tale, Tiltale, Sagsanlæggelse fra det
Offentliges Side; Justits-Kasse, en,
Kasse til Indsamling af de Bøder,
som de ved Retten Tabende dømmes
til at erlægge; Justits-Mord, en uret-
færdig Henrettelse; Justits-Protokol,
Protokol, hvori indføres, hvad der
foregaaer i Retten; Justits-Sag,
criminel Sag, anlagt af det Offent-
lige; Justits-Raad, en Titel.

Justorium, et, et Redskab, hvormed
Skriftstøberne afpasse Bogstavernes
Høide.

justo tempore, i rette Tid.

Juvantia, pl. Forstærkningsmidler, Læge-
midler, som tilsættes for at forstærke
andre.

Juveel, en, en sleben og indfattet
Ædelsteen, Klenodie; pl. Juveler,
Klenodier, Smykker; Juveleer, en,
En som indfatter Ædelstene i Smyk-

ker og handler med Ædelstene og Smykker.

Juvenalia, pl. en Familiefest hos Romerne, naar et ungt Menneske første Gang ragede sit Skjæg, som han ofrede til Juventa; juvenil, ungdommelig.

Juventa ell. Juventas, den f eller som Gudbom tænkte

Jux, Noget som aldeles ing har, Snavs; Spøg, Løier, streger

K.

(Alle under K manglende Ord maae søges under C).

Kaaba (ka-aba), en, Muhameds Bedehuus i Mekka.

Kaag (kahg), en, et hollandsk eenmastet Fragtskib.

Kaak (kahk), en, et pludseligt, heftigt Vindstød paa Søen.

Kabak, Kabake, en, Kro, Værtshuus; Udsalgssted for Øl og Brændeviin i Rusland.

Kabbala, en, Jødernes mundtlig forplantede Lære eller Tradition; Rabbinernes hemmelige Lære eller Viisdom; Kabbalismus, kabbalistisk Philosophie, en fra Orienten og den silbigere Jødedom udgaaet Blanding af mystiske og theosophiske Lærdomme; Kabbalist, en, En som forstaaer Kabbala; kabbalistisk, som hører til Kabbala; hemmelighedsfuld.

Kabel, et, Ankertoug; Kabel-Garn, en enkelt Stræng Hampegarn til Tougværk; Kabel-Gat, Tougkammeret i et Skib; Kabel-Længde, Længden af et sædvanligt Ankertoug (100—120 Favne).

Kabestan, en, Spillet, Gangspillet til Ankervinden paa et Skib.

Kabiler ell. Kabyler, pl. en arabisk Folkestamme paa de nord Kyster.

Kabirer, pl. (egentlig: de Guder) hemmelighedsfuld domme i Ægypten og P med mysteriøs Dyrkelse.

Kabliau og Kabeljau, en, fisk, der, naar den er tørre Stokfisk og Klipfisk.

Kabuds, en, en Hætte med over Ørerne; en lodden H

Kabys, en, Skibskjøkken.

Kachektiker, en, En som e bleg af Udseende. Skrautn chektisk, syglig, bleg, Kachexie, en, Usundhed, f Vædsker.

Kadisch, en, en Bøn (en som Jøderne sige i Kirken Slags Sjælemesse for der Forældre i Sørgeaaret og p faldets Aarsdag

Kadmium, et i Zinkmetallet glindsende hvidt Metal.

Kafir, en, en Vantro, Ikke- daner, Kjætter.

Kaftan, en, tyrkisk Stabskj Overkjole omtrent som en

Forsamling af Menighedens
eberettigede Medlemmer ell. af
;hedens Forstandere hos Jøderne.
:n, Skibsværelse, Skibskammer.
en, (i Nordafrika) en Politi=
smand; (hos Bedninerne) en
nehøvding.
: lille tyrkisk Fartøi.
an, en, en tyrkisk Paschas Sted=
ber, Storvizirens Fuldmægtig.
,en, et Slags Krokodil i Amerika.
n, en grønlandsk Baad af Sælskind.
, en, et Slags tyrkiske Skibe
bdelstørrelse.
.k, en, det samme som Albino,
ect.
ymie, en, usunde Vædsker af
›rdøielse.
xie, en, slet Rygte; ogsaa det
: som Heterodoxie.
›mon, en, en ond Aand.
onie, en, Mislyd, Misklang.
phie, en, slet Ernæring, Man=
a Triveligheb.
det Skriverør, som Øster=
'ne betjene sig af istedetfor Pen.
ika, en ungarsk Dands.
nk, et kippret, mønstret uldent

ter, pl. forstenede Rørvæxter.
en, et geistligt Broderskab i
and i det 13de Aarhundrede,
mledes den første Dag i hver
ed, og hvis Medlemmer kaldtes
ıds-Brødre, Kalands-Herrer.
phon, et, et Redskab til at
Tonesvingningerne anskuelige.
›skop, et, Skjønhedskikkert;
Kikkert lignende Redskab, der
›elst vinkelsatte Speilglasstykker
enkelte indlagte Gjenstande i
oldige og regelmæssige Skik=
som forandres ved den ringeste
ing.
ıe, en, en let, halvaaben Reise=
vogn; et Halvskuur til at sætte over
en Vogn.

kalfatre, tilstoppe Revner og Huller i et Skib og overstryge dem med Beg og Tjære, tætte et Skib; vende op og ned paa Noget.

Kali, et, Salturt; Ludsalt, Potaske; Kalihydrat, et, den chemiske Forbindelse af Kali med Vand; kalinsk, indeholdende Kali eller Potaske; Kalium, et, Kalis metalliske Grundlag.

Kaliber, en, overhovedet: et bestemt Maal, Model; især: en Kanons indre Vidde, Mundingsvidde; Kuglemaal; Skudvidde; Art, Slags, Beskaffenhed, Godhed.

Kalif s, Khalif.

Kalium s. Kali.

Kalligraph, en, Skjønskriver; Kalligraphie, en, Skjønskrivekunst, Skjønskrivning; kalligraphisk, skjønt skreven.

Kalliope, Musen for Heltedigtet.

Kalmink, en, russisk Dvelg.

Kalmukker, pl. et mongolsk Nomadefolk i Mellemasien.

Kalomel, et, det flere Gange luttrede, forsødede Qvægsølv.

Kalometrie, en, Skjønhedsmaal, Læren om det Skjønnes forskjellige Grader i Kunster og Videnskaber.

Kalopodier, pl. Skomagerlæster; Træsko.

Kalot, s. Calotte.

Kalpak, en, en ungarsk Husarhue.

Kalydor, et, Skjønhedsvand, Sminkevand.

Kamasker, s. Gamacher.

Kameel, en, et bekjendt Lastdyr i Asien og Afrika, enten med een Pukkel, Dromedar, eller med to, Trampeldyr; Kameel-Ged og Kamel-Ged, den angoriske Ged med langt, silkeagtigt Haar, der giver det bedste Kameel-Garn.

Kamin, en, et aabent Ildsted i et Værelse; Skorsteen, Røgfang.

Kammer, et, Værelse; **Kammer-Musik**, en, den af en Fyrstes Privatcapel udførte Musik.

Kammerdug, meget fiint Lærred, benævnt efter Staden Kammerich ell. Cambridge.

Kampan, en, den øverste Agterdeel af et Skib, hvor Flaget vaier.

Kan s. Khan.

Kanephorer, pl. Støtter, Søiler i en menneskelig (qvindelig) Skikkelse, som bære Frugt- eller Blomsterkurve paa Hovedet.

Kannik, det samme som Canonicus.

Kanon, en, svært Skyts; **Kanonade**, en, Skydning, Beskyden med svært Skyts; **Kanoneer**, en, Krigsfyrværker.

Kantharider, pl. spanske Fluer.

Kantianer, en, Tilhænger af den berømte königsbergske Philosoph Kant (1724—1804) og hans Lære.

Kantschu, en, en russisk kort tyk Pidsk, flettet af Læderremme.

Kantsler, det samme som Cancellarius.

Kanzel, en, Prædikestol, Talerstol.

Kanzer ell. **Kanz-Billetter**, en, hollandske Statspapirer.

Kaolin, et, chinesisk Porcellainjord (et Slags forvittret Feldspath).

Kapanidscha, en, en tyrkisk Æres-pels af Maar-, Hermelin- ell. Zobelskind.

Kapanje, en, Dækket over Kahyten.

Kapidschi, s. Capigi.

Kaplaken, en Godtgjørelse til Skipperen, foruden den betingede Fragt, for udviist Omhu for Ladningen.

Kappa, det græske Bogstav κ (k).

Kapudan-Pascha, det samme som Capudan-Bascha.

Kapun, en, en gilbet Hane; **kapunere**, gjøre til Kapun.

Karat, en, en lille Guldvægt ($^1/_{24}$ af en Mark Guld); ogsaa en Vægt til Ædelstene og Perler paa 4 Gran; **karatig**, angivende Guldets Gehalt i reent Guld, f. Ex. 16 **karatigt** Guld, d. e. iblandt 24 Dele 16 Dele reent Guld og 8 Dele Sølv ell. Kobber.

Karbask, en, en af Remme flettet Pidsk; **karbaske**, pidske.

Karde, en, en af Tidselboller ell. Jerntraad forfærdiget Uldkam; **karde**, bearbeide Uld med en Karde.

Kardetsk, en, en stiv Børste til at rense Heste.

Kardiaka, pl. hjertestyrkende Midler.

Kardialgie, en, Hjerteklemmelse, Hjerteangest.

Karditis, en, Hjertebetændelse.

Karduan, s. Corduan.

Karduus (kardubs), en, Patron, indsvøbt Ladning af Krudt og Kugler til svært Skyts; en Papirpose, hvori skaaren Røgtobak fyldes; Haartop; **Karduus-Papir**, tykt Pappapir, som bruges til at pakke ind i.

Karnap, en Udbygning paa et Huus (for at erholde Udsigt til flere Sider).

Karnis, s. Corniche.

Karteske, **Kartetske**, **Kartetsche**, en, en med smaae Kugler, Søm o. s. v. fyldt lille Sæk, Patron af Pakpapir ell. Blikdaase til Kanoner; Skraasæl.

Karthause, en, et Kloster, Karthäuserkloster; **Karthäuser** (kartøiser), en, Munk af denne Orden.

Kartove, en, et Slags korte og tykke Kanoner af svært Kaliber.

Karyatider, pl. Piller, hvis øverste Deel har qvindelig Skikkelse, og som tjene til at bære Gesimser.

Kaschemir eller **Kaschmir-Shawls** (schahls), pl. meget fine, bløde og kostbare Tørklæder, som i Kaschmir forfærdiges af Kaschmirgedens Haar;

et Slags fint, klæbeagtigt Tøi.
e, den lystige Person i Dukke-
karionetspillet (Mester Jakel).
k Kilde, en Muserne helliget
paa Parnas.
n, Stamme, Familie-Stamme
ien og det gamle Ægypten;
, Laug; Kaste-Aand, Laugs-
i slet Betydning).
r, pl. Afkom af Europæere og
ser.
en, Bæver; Kastor-Hat, Hat
verhaar.
og Pollux, ogsaa Dioskurer.
agsønner af Jupiter og Leda;
lelige Brødre og Venner;
agerne i Dyrekredsen; elektriske
ter, som vise sig paa Master,
spidser o. s. v.
en, en Fugl i Ostindien, der
ghed med Strudsen.
Kat-Skib, et tremastet Handels-
ær i Norge og Sverrig.
tister, pl., Modstandere af
n, som nægte Daabens Nød-
hed.
ptrik, en, Videnskab om den
e Virkning af det tilbagekastede
brudte Lys (som i visse Tele-
; katadioptrisk, som bevirker
rstørrelse eller tilsyneladende
else af Synsgjenstandene, saa-
d Lysstraalernes Brydning i
som ved Tilbagestraaling fra
.
, en, en Tribune, paa hvilken
eligt Lig fremlægges til Skue.
pher, pl., Skraategninger,
gninger, Profiltegninger.
sma, et, Dryppebad, fugtigt
g.
aber, pl. underjordiske, hvæl-
hange med Begravelsessteder.
tik, en, Læren om Gjenlyd
cho.

Katalekter, pl. Samlinger af Brudstykker, ufuldstændige Levninger af gamle Værker.

Katalepsie ell. Katalepsis, en, Stivkrampe; kataleptisk, beladt med denne Sygdom.

Katalog ell. Katalogus, en, Fortegnelse (over Bøger, Malerier, Varer o. s. v.).

Katalysis, en, Opløsning af enkelte Dele eller af det hele menneskelige Legeme.

Katamenier, pl. den maanedlige Renselse.

Katapepsis, en, den fuldkomne Fordøielse.

Kataplasma, et, bløbgjørende Omslag, Grødomslag.

Kataplexis, en, Forskrækkelse; Stivhed, Lamhed ved Slag.

Katapult, en, Blide, Kastemaskine hos de Gamle.

Katarakt, en, Vandfald, Fos; en Faldbør, et Faldgitter; den graa Stær.

Katarrh, en, Snue; Katarrhal-Feber, Forkjølelsesfeber, Snuefeber; katarrhalsk, snueagtig.

katastaltisk, standsende, blodstillende.

Kataster, et, Jordebog, Jordeskyldsbog.

Katastrophe, en, Omvæltning, Forandring; Lykkevexel, Udslag, Udfald, Vendepunkt; pludselig, voldsom Forandring i det menneskelige Liv; Udvikling af en dramatisk forviklet Handling, Knudens Løsning.

Katechese, en, Underviisning ved Samtale, ved Spørgsmaal og Svar; Katechet, en, en Lærer som underviser spørgsmaalsviis, især i Religionen; en Lærer ved Borgerskolerne, som tillige er Hjælpepræst; Katechetik, en, Anviisning til den Kunst at undervise ved Spørgsmaal og

Svar; katechetisk, spørgsmaalsviis; Katechisation, en, Underviisning i Form af en Samtale; Overhøren; katechisere, undervise spørgsmaalsviis; overhøre: Katechismus, en, en Lærebog, forfattet i Form af Spørgsmaal og Svar; Katechumen, en, en Elev, som af Præsten undervises i Religion, som forberedes til Nadverens Annammelse.

Kategorie, en, Forstandsform, Tankeform, Begrebsfag, Stammebegreb; Classe, Fag, Rubrik; kategorisk, ubetinget udsigende, bestemt, afgjort, afgjørende; kategorisk Imperativ, det ubetingede Fornuftbud, ubetingede Pligtbud, Sædelighedsbud; kategorisk Dom ell. Sætning, en Sætning, der ligefrem, ubetinget udsiger Noget.

kat' exochen, fortrinligviis; udelukkende.

Katharismus, en, Sprogrensning, Sprogrensningsiver.

Katharsis, en, Renselse, Udtømmelse.

Katheder, et, Lærestol, Talerstol.

Kathedral-Kirke, bisskoppelig Hovedkirke, Domkirke, Mynster; Kathedral-Skole, den til en Hovedkirke eller Stiftskirke hørende Skole; Hovedskole.

Katheter, et, et Instrument til at aftappe Urinen af Urinblæren, Urinrør; katheterisere, aftappe Urinen ved Hjælp af et Katheter.

Katheter, pl. de to mindre Sider, der indslutte den rette Vinkel i en retvinklet Triangel (den tredie Side kaldes Hypothenuse).

Katholicisme ell. Katholicismus, en, den almeengyldige Tro; den katholske Religion; Katholik, en, Tilhænger af den pavelige ell. romerske Kirke; Katholikon, et, noget Almindeligt, især en almindelig Ordbog; katholsk, romersk-christelig, pavelig; k Majestæt, en Titel, af Pave Kongen af Spanien.

katophonisk, nedad lydende nende.

Katoptrik, en, Speillære, Lo Lysstraalers Tilbagekastelse fr flader; katoptrisk, som Speillæren; katoptrisk Speilbillede, et Billede frem ved Lysstraalernes Tilbag (Reflexion) fra glatte Overfl

Kattun, et, et Slags Bom trykket med brogede Farver.

Katzenjammer, en, det Ildebef der pleier at følge paa e Ruus.

Kaudervælsk, uforstaaelig S virret Tøi.

kaukasisk, som hører til ell. fra Kaukasus (en Bjergstra Asien); den kaukasiske R hvide, fra Kaukasus nedsta Menneskerace (især i Forc Europa).

Kauri, pl. Snogepander, sm Muslinger ell. Porcellainsnek tjene til Skillemynt paa Guinea.

Kausis, en, Brænden.

Kausterium, et, Ædsemiddel, middel; Kaustik, en, Æ Beidsekunst; Kaustika, pl midler; kaustisk, ædsend sende; bidende, brændende,

Kavai, en, et Slags Reiseka stor Krave.

Kaveling, en, flere Stykker, so under Eet.

Kazike, en, Stammehøvding amerikanske vilde Folkeslag.

Keblah, den Himmelegn, mod Muhamedanerne vende Ansig de forrette deres Andagt.

en, en Dands, med hvilken Almindelighed sluttes.
:t, en Maskine i Bjergværker, gbrug o. s. v., der drives ındhjul med to Rader Skov- rved der kan gives Hjulet fremadgaaende og en til- nde Bevægelse.
salt af brændt Tang.
grovt Uldtøi.
Love, (i Astronomien) de tre : opdagede Love, som Pla- ølge i deres Løb.
en, Hornslutning, en sophi- stig Slutning.
r, pl. Forsteninger, som ligne Keratolither, pl. forstenede
Dødens Gudinder hos de rækere.
. Kirmes.
hie, en, Voxmaleri; Kero- alve af Vox og Honning; stik, en, Voxformekunst.
l. Kirsey, et tæt, kipperet zens paa begge Sider.
n, et Slags Fiskegarn; et til at kaste Fjæderbold.
en, et Forlovelses- og rev hos Jøderne.
ı, Muhameds Efterkommer rfølger, den muhamedanske s Overhoved; Khalifat, et, fs Værdighed, hans Rige; Muhameds Efterfølgere be- Rige.
Tartarfyrste, Hoved for en Stamme; Khanat, et, en Rige.
ı, et offentligt Herberge i ıbene.
-Sultana, en, første Sultan- hronfølgerens Moder.
en, et let russisk Kjøretøi; ogsaa: et Skindtelt hos Tartarerne og Kalmukkerne.

Kilo, i Sammensætninger: tusinde, saasom: Kilogramme, tusinde Grammer; Kilomètre, tusinde Metrer o. s. v.

King, et chinesisk Toneredskab, som bestaaer af klingende Steenplader.

Kings-bench (kings bentsch), en, Overhofret i London (under en Dronnings Regjering: Queens Bench); Gjældsarresthuus.

Kiosk, en, et tyrkisk Have- ell. Lysthuus af fritstaaende Søiler med et Telttag over.

Kirmes, en, Kirkeindvielsesfest; Marked; Markedsgave.

Kirsey, s. Kersey.

Kis, pl. Gildinger i et Harem; Kislar-Aga, Chef for de sorte Gildinger i Storsultanens Harem og dettes Overopsynsmand.

Kismeth, (hos Tyrkerne) den uundgaaelige Skjæbne.

Kiuptar, en, Storsultanens Mundskjænk.

Kivik, en, et lille russisk Flodfartøi.

Kix, en, et Feilstød i Billard (naar Queuen glider fra Ballen); kixe, gjøre et saadant Feilstød.

Kladde, en, det første skriftlige Udkast til Noget; en Bog, hvori de daglige Forretninger foreløbigen indføres.

Klafter, et, Favn, Favnemaal.

Klepter ell. Klephter, pl. Anførere, Høvdinger, Krigshøvdinger, Røveranførere i det nyere Grækenland.

Klimax, en, Begrebernes og dermed Udtrykkets stigende Forstærkning i Talen.

Klinik, en, den udøvende Lægekunst, Sygebehandlingskunst; klinisk, som angaaer Sygebehandlingen; kliniske Øvelser, Øvelser i Sygebehand-

ling; Klinicum, et, et Sygehuus, hvor Sygebehandlingen læres ved Udøvelse; ogsaa: en Forelæsning over Klinik.

klink-bygget, (om mindre Fartøier), bygget saaledes, at den ene Planke med Kanten ligger noget ud over den anden (modsat kravel-bygget).

Klinker, et Slags meget haardt brændte Muursteen.

Klinometer, et, et Redskab til at bestemme og maale Ertsgangenes og andre Steenlags Hældning og Tykkelse; (til Søes) et Instrument til at maale Skibets Styrlastighed eller Forskjellen mellem dets Dybgaaende for og agter.

Klio, Historiens Muse.

Klipper-Skib, et Slags meget skarpt byggede, hurtigt seilende Skibe.

Klitoris, en, Kildreren, en Deel af de qvindelige Kjønsdele.

Klotho, den af Parcerne (Livets og Skjæbnens Gudinder), som holdt Tenen.

Klysteer og Klysma, et, Indsprøitning gjennem Endetarmen enten af tynd Havresuppe alene (for at bevirke Aabning), eller i Forbindelse med et Lægemiddel; Klysteer-Sprøite, en Sprøite til dette Brug.

Knees ell. Kniæs, en, en Fyrste ell. Person af høi Adel i Rusland og Polen.

Kneipe, en, et ringe Værtshuus, en Ølkippe.

Knidosis, en, Kløen, Brænden; Nældefeber.

Knight (neit), en, Ridder (lavere Adel i England); Springeren i Skakspil.

Knut ell. Knute, en, en Pidsk af en haard Læderrem, som i Rusland bruges som Strafferedskab.

Kobalt, en, et lysegraat, haar[d] sprødt Metal.

Kobold, en, Bjergtrold, Nis[se] Spøgelse.

Kochumer-Sprog, et af al[...] Sprog og forvanskede Ord[...] Pluddervælsk eller Tyvespr[og] tales af Zigeunere, Landstr[...] Tyve.

Kocyt ell. Kocytus, en, e[n] Underverdenen.

Koffardie, et, Skibsfart for [...] lens Skyld, Søfart; K[...] Mand, En der farer med [Han]delsskib; ogsaa: et Handels[...]

Koie, en, Skibsseng.

Kolbe, en, den nederste, ty[...] paa en Bøsse; et Glaskar [med] snever Hals og rund Bug.

Koleoptera, pl. vingedækkede [...] med to hornagtige Vingedæ[kker] de egentlige bløde Vinger [...] ster; Koleopteriter, pl. [...] Torbister.

Kolik, en, Bugvrid, Tarmegig[t] krampe.

Kolon, et, Led, Afdeling af [...] Deel af en Periode; som S[...] to Punkter (:).

Kolophonium, et, Speilharpi[x] harpix.

Kolos, en, en meget stor Bil[led] Kæmpestøtte, Kæmpeskikkelse [...] sal, kolossalsk, kæmp[...] kæmpestor, overmaade stor.

Kolossæum, s. Coliseum.

Kolurer, pl. (i Astronomien) [...] dagskredse eller Aarstidkre[dse] gjennemskære begge Pole[r] [...] Æqvator i en ret Vinkel.

Koma, et, Sovesyge.

Kombyse, en, Skibskjøkken (

Komet, en, Haarstjerne, Ha[...] et Himmellegeme med en ta[...] lysende Hale.

en, En som i Skuespillet
ıorsomme, lystige Roller;
, som hører til Lystspillet;
lystig, løierlig, snurrig.
s. Comedie.
:t, pl. Kommata, et Afsnit
Sætning eller Periode; et
m adskiller de mindste Dele
etning (,).
i Mythologien) Guden for
Glæder, selskabelig Munter-
ittig Spøg.
n, Snegl, Musling, Skal-
achiter, pl. forstenede Mus-

aph, en, En, som beskriver
ilder Muslinger og andre

:, en, (i Geometrien) en
ıie.
r, pl. Skaldyr, Muslinger

ıa, et, pl. Kondylomata
dylomer, et Slags vene-
:ter.
, en, et Beenhoved (den runde
et Been, der bevæger sig i
n).
r, en, et Redskab til at gjøre
med; konisk, kegleformig;
, en, et en Kegle lignende
en afstumpet Kegle; konoï-
m nærmer sig til Keglefor-
nus, en, Kegle.
en, et Slags lange Fruen-
øier med Læg i Ryggen.
Copek.
l. en christelig Sect i Asien
nmere af de gamle Ægyptere);
ptisk Sprog.
hie, en, den Kunst, ved
, foran Lyset holdte Figurer
ringe Skyggebilleder paa

Kora, en, et Bedehuus hos Muhamedanerne.
Koraller, pl. horn- og steenagtige Boliger for Havpolyper, for det Meste i Skikkelse af Træer; de deraf dreiede Smaakugler til Pynt.
Koran, en, Muhamedanernes hellige Religionsbog.
Korender, Korinther, pl. smaae tørrede Viindruer uden Kjærne fra Korinth.
korinthisk Søileorden, den 3die Søileorden, hvis Capitæl er prydet med Acanthusblade.
Kornak, en, en Elephantfører.
Korybanter, pl. Præster for Cybele, hvis Fest de høitideligholdt med larmende Musik.
Korydon, en, (et Hyrdenavn) fattig Hyrde, stakkels Menneske, især ulykkelig Elsker.
Koryphæus, en, (ved de gamle Grækeres Skuespil) Choranfører, Forsanger, Forbandser; den Fornemste, Hovedmanden.
Kosaka, en, en livlig russisk Dands for to Personer i $^3/_4$ Tact.
koscher ell. kauscher, (hos Jøderne om Spise- og Drikkevarer) forskriftsmæssig, reen, tilladt.
Kosmetik, en, Pyntekunst, Forskjønnelseskunst; kosmetisk, forskjønnende; kosmetiske Midler, Kosmetica, pl. Skjønhedsmidler.
kosmisk, som angaaer hele Verden, har Hensyn til Verdensbygningen (Universet).
Kosmogonie, en, Læren om Verdens Skabelse eller Oprindelse og Udvikling; Kosmognosie, en, Kundskab om Verdensbygningen og de Legemer, den indeholder; Kosmographie, en, Verdensbeskrivelse; Kosmologie, en, Læren om Verdensbygningen (Universet) og dens al-

meen physiske Love; kosmologisk, som hører til eller angaaer denne Lære; Kosmonomie, en, Betragtning af de i Verdensbygningen gjældende Naturlove.
Kosmopolit, en, Verdensborger; kosmopolitisk, verdensborgerlig.
Kosmorama, et, Verdensbillede, Benævnelse paa et Galleri af flere Malerier over mærkværdige Steder og Scener paa Jorden, hvilke ved forstørrende Glastavler erholde de naturlige Størrelsesforhold.
Kosmos, en, Orden; Skjønhed, Prydelse; Verdensordenen; Verden, Universet.
Kosmotheismus, en, den Lære, som erklærer Gud og Verden for Eet og det Samme; Kosmotheologie, en, Slutning fra Verdens Tilværelse til en Verdensskabers Tilværelse, eller Guds Erkjendelse af Universets Betragtning.
Kothurn, en, høihælede Sko, som de gamle Grækere brugte i Sørgespillene; Sørgespillets Sprog og Udtryksmaade; høittravende, svulstig Skrivemaade, Styltegang.
Kotyledoner, pl. Frøblade.
Kraal (krahl), en, en By ell. Leir hos Hottentotterne.
Krake, en, et fabelagtigt Søuhyre.
Krakoviak, en, en polsk Dands.
Krakuser, pl. lette polske Ryttere.
Krambambuli, Rom blandet med smeltet Sukker.
Kraniognomik, en, Bestemmelse af et Menneskes Aandsevner og Tilbøieligheder af Hjerneskallens Dannelse; Kraniologie, en, Læren om Hjerneskallen (Dr. Galls).
Kranion ell. Cranium, et, Hjerneskallen.
Kraniopathie, en, Sygdom i Hjerneskallen.
Krasis, en, Blanding; Safternes Blanding i det menneskelige Legeme; Temperament; (i Grammatiken) to Ords eller Stavelsers Sammentrækning til eet eller een.
Krater, et, Tragt; tragtformig Aabning eller Svælg af et ildsprudende Bjerg.
kravel-bygget, bygget saaledes, at Skibsplankerne ikke ligge ud over hverandre, men danne en glat Flade.
Kreml ell. Kremlin, en, det keiserlige Palads i Moskau.
Kreosot, et, Træsyre, et Middel mod Forraadnelse.
Krep, s. Crepe.
Krethi og Plethi, allehaande Folk, sammenløbet Pak, Ripsraps.
Kreuzer (krøitzer), en, $^{1}/_{60}$ Gylden.
Krise ell. Krisis, en, Afgjørelse, Afgjørelsespunkt; afgjørende Vendepunkt, Udslag; en Sygdoms Forandring enten til det Bedre ell. til det Værre, Vendepunkt.
Kriterium, et, pl. Kriteria og Kriterier, Kjendemærke, Særkjende.
Kritik, en, Undersøgelse, Bedømmelse, Dom; Prøvekunst, Bedømmelseskunst; Kunst-Domstol; Dadel; Kritikaster, en, maadelig Kunstdommer, Haarkløver; Kritiker ell. Kritikus, en, Bedømmer, Kunstdommer; Dadler; kritisere, prøve, bedømme, mønstre; dadle, vrage; kritisk, prøvende, undersøgende, bedømmende; afgjørende; betænkelig, mislig, farlig; kritiske Dage, de Dage, paa hvilke der i visse Sygdomme pleier at skee Udslag enten til det Bedre eller til det Værre.
Kronides ell. Kronion, Kronos's Søn, Zeus eller Jupiter; Kronos, hos Romerne Saturn, Tidens Gud.
Krypt-Kirke, (skjult Kirke) kaldtes i Christendommens Forfølgelsestid et

ligt, i Huler eller under Jor-
nlagt, Bedehuus. Saadanne
irker findes endnu hist og her
de i gunstigere Tider op-
større Kirker, f. Ex. i Viborg,
d.
i Sammensætninger: skjult,
elig, forborgen.
amer, pl. Planter med skjulte
kjendelige Befrugtningsdele.
en ell. kryptogenisk, (om
som opstaaer og lever i et an-
dende Legeme.
raph, en, En som skriver med
elige Tegn; en Forfatter, som
fortier sit Navn (Anonym),
ntager et opdigtet Navn (Pseu-
); Kryptographie, en, hem-
Skrivekunst.
ym, en, En som skjuler sit
Navn.
, en, et Legeme, som har dan-
i en vis regelmæssig Skik-
med jævne, af lige Linier be-
sede Flader, især af Mineral-
(den aldeles rene og gjennem-
Kisel, Bjergglas, Bjergkrystal);
allinsk ell. krystallisk, regel-
g dannet, lig Krystal; krystal-
klar, gjennemsigtig som Kry-

lisation ell. Krystallisering,
n flydende Substantses Over-
til en fast under en vis bestemt
lse, Forvandling til Krystal;
ldannelse; krystallisere, lade
e til Krystaller, anskyde i Kry-
, antage Krystalform; Krystal-
, en lindseformig, gjennemsigtig
af Øiet.
lit, en, et animalsk, krystaldannet
e.
logenie, en, Krystaldannelse;
allographie, en, Krystalbe-
se.

Krystallologie, en, Læren om Kry-stallerne.

Krösus, fordum en meget rig Konge i Lydien, deraf: en Krösus, en ho-vedrig Mand.

kubere. beregne et Legemes Indhold; multiplicere en Talstørrelse 2 Gange med sig selv; **kubik** ell. **kubisk**, terningdannet, som har 8 retvink-lede Hjørner og er lige lang, bred og tyk; Kubik-Alen, -Tomme, -Li-nie, Terninger, som i Længde, Brede og Høide holde en Alen, Tomme, Linie; Kubik-Maal, Ind-holdsmaal (efter Længden, Breden og Høiden); Kubik-Tal, Productet af et Tals 2 Gange gjentagne Mul-tiplication med sig selv eller Pro-ductet af et Tal, sat 3 Gange som Factor, f. Ex. $4 \times 4 \times 4 = 64$; Kukik-Rod, Roden eller den en-kelte Factor til et Kubik-Tal, her $= 4$. **Kubus**, en, en Terning, et ligesidet, retvinklet Legeme af lige Længde, Brede og Høide eller Tyk-kelse.

Kuf, en, et Slags Handelsskib med to Master.

kufisk, gammel-arabisk (fra 7de til 11te Aarh.), f. Ex. kufisk Skrift, ku-fiske Mynter o. s. v.

Kuhl, en, et russisk Maal, en vis Deel af en Læst.

Kuhreigen ell. **Kuhreihen**, en, en berømtbleven schweizersk Melodie for Alpehornet.

Kukuruz, tyrkisk Hvede ell. Mais.

Kulier, pl. Hinduer af de lavere Ka-ster, der ernære sig som Dagleiere, Lastdragere osv.

Kunus, en berusende Drik af Hoppe-mælk hos de mongolske Tatarer.

Kuppel, en, Hjelmtag, Tag, bygget i Form af en Halvkugle.

Kux, en, en Andeel i et Bjergværk, en Grubelod.
Kwas, et Slags gjæret Drik ell. Øl i Rusland.
Kyanisere (keiænisere), mætte Træ med en Opløsning af Qviksølv-Sublimat i Vand for derved at sikkre det mod at angribes af Trøske eller Svamp.
Kyndelmisse, en Festdag den 2den Februar, paa hvilken i den katholske Kirke Processionslysene indvies.
Kyrads, s. Cuirasse.
Kyrie eleison (kyri—e ele—ison), Herre, forbarm Dig!
Kystica, pl. Midler mod Urinblære-Sygdomme.
Kystis, en, Pung, Blære; Urinblære; **Kystitis**, en, Blærebetændelse; **Kystotomie**, en, Blæresnit.
Kæmner, en, Forvalter af visse offentlige ell. private Kasser, af en Stads Indkomster o. s. v.

L.

L betyder som romersk Tal 50; l. c. = loco citato; L. D. = Laus Deo: Ld'or = Louisdor; Lic. = Licentiat; Liq. = Liquor; Log. = Logarithme; L. S. = Loco Sigilli; L. St. = Livre Sterling; Lvr. = Livre; LXX. = Septuaginta, s. disse Ord.
Laberdan, en, saltet og tørret Kabliau.
labet, udmattet, kraftløs; (i Kortspil) tabt, forloren; **Labet**, en, Skade, Fortred, Forlegenhed.
labial, som hører til ell. vedkommer Læberne; **Labial-Bogstaver**, Læbebogstaver; **Labial-Toner**, Læbetoner.
Labiater, pl. Planter, hvis Blomsterkrone deler sig i tvende tydelige Lapper eller Læber, som staa mod hinanden.
Labium, et, Læbe; Pibelæbe (ved Orgeler); **Labium leporinum**, Hareskaar.
Laborant, en, en Arbeider, især Stillekunstner (Chemiker); **Laboratorium**, et, Værksted, især for Smeltere, Chemikere, Apothekere og Fyrværkere; **laborere**, beskjæftige sig med chemiske Arbeider, smelte, stille, tilberede Lægemidler; flikke paa, bøde paa Noget; lide af; **laboriös**, arbeidsom; møisom.
Labyrinth, en, fordum: en underjordisk Bygning med utallige vildsomme Gange; Irgang; Vilderede, forviklet Sag.
Lac, en, Mælk; **Lac sulphuris**, Svovlmælk.
lacere, snøre, gjennemflette med Baand, overtrække med en tynd, gjennemsigtig Farve.
lacerere, sønderrive, hudflette.
lacessere, tirre, opirre.
Lacet (lasæh), pl. **Lacets**, Snørebaand, Snørebændel.
lache, (lahsch'), slap; lad, dorsk, træg; feig; nedrig; **lachere**, løsne, slippe,

ſter; Lacheté (lahſchteh), en,
ed; Ladhed, Dorſkhed; Feig=
ſkedrighed.
s, den af Parcerne (Livets og
nens Gudinder), ſom ſpandt
Traad.
, et Bjergmaal (omtrent 4

aſih), et, Netværk, Fletteværk;
ættet i Legemet.
ıbel, begrædelig, beklagelig.
ae Christi, en ædel og koſt=
iin, der voxer ved Foden af
.
en, Næringsſtoffet i Mælk.
en, Hul, Aabning, tomt Sted,
i en Bog; lacunös, hullet;
ændig.
ædi), en, Titel for Fruer eller
ıer i England naar man taler
m; i Tiltalen kun Titel for
af den høie Adel; Ladyship
hip), i Tiltale: naadige Frue!
Naade!
ıanu, (i Muſiken) med ven=
aand.
n, Sø, Indſø.
, pl. Sumpe, ſmaae Søer,
: og Holme i det adriatiſke
ſær ved Venedig.
ſtriber ell. Strimler af tyndt
eller Sølvblik; valſet Metal=

ie, det ſamme ſom læg.
ærd), en, Herre, Godsherre,
ier (i Skotland).
—is), en, berømt Volerſke i
æſke Oldtid.
aller (læsſealleh), at gjøre
mageligt; alt for ſtor Føie=
Skjødesløshed, Slaphed.
(lætahſch), en, Mælkemad.
og et, Benævnelſe paa for=
: harpixagtige Stoffer, ſom
og dannes til en Fernis;

Segllak; lakere, overdrage med Lak=
fernis; Lakerer, en, den ſom for=
ſtaaer Kunſten at lakere; Lakering,
en, Gjerningen at lakere; den paa=
ſtrøgne Lakfernis; lakke, over=
drage, tætte med Lak.
Lakai, Tjener, Livreebetjent, Opvarter,
Leietjener.
Lakmus, en, et rødligblaat Farveſtof.
lakonisk, kort og ſyndig, ſammen=
trængt i faa Ord; ordknap, ord=
karrig; Lakonismus, en, ſindrig
Korthed, Fynd i Tale og Skrift.
Lakrits, et Slags ſød Rod; den deraf
udpresſede og tilberedte Saft.
là là, ſaa ſaa; ſaa taalelig, kun middel=
maadig.
Lama, Llama, Kameelged.
Lama, en chineſiſk ell. tatariſk Præſt.
Lambda, et, det græſke L.
Lambris (langbrih), et, Paneelværk,
Tavleværk.
Lamelle, en, tynd Hinde; tyndt Blik
af alleſlags Metal.
lamentabel, beklagelig, jammerlig,
ynkelig; Lamentation, en, Vee=
klage, Jammer, Klageſang; lamen-
tere, jamre, klynke, klage.
Lamier, pl. Hexe, Trolde.
laminere, ſlaae Metal til Blikplader.
Lampadarius, en, Lampebærer.
Lampas, pl. oſtindiſk Silketøi.
Lampet, en, en paa Væggen hæn=
gende Lyſeſtage med Glas= ell. Me=
talſpeil bagved.
Lampion (langpiong), en, lille Lampe.
Lampret, en, en Fiſkeart, Negenauge.
Lançade (langſahd), en, bueformigt
Luftſpring af en Heſt
Lancastersk Underviisningsmaade,
indbyrdes Underviisning (efter Op=
finderen, Englænderen Lancaſter).
Lance ell. Landse, en, et langt Spyd,
Spær.

Lancet, en, en lille chirurgisk Kniv, især til at aarelade med.
Lancier (langsjeh), en, Landsebrager, Landseneer; en Dands.
Landauer, en, en firhjulet Stadsvogn med kalescheagtig Overdeel.
Landes (langde), pl. Hedejord, Hedestrækninger.
Landlord (Lændlohrd), en, en Godseier, Herremand.
Langage (langgahsch'), en, Sprog, Tungemaal; Udtryksmaade.
Langueur (langgøhr), en, Mathed, Slaphed, Kraftløshed; langvid, mat.
Laokoons-Gruppe, et berømt Billedhuggerarbeide fra Oldtiden, forestillende den trojanske Offerpræst Laokoon og hans to Sønner, omsnoede og dræbte af to Slanger.
Lapidar-Skrift, Skrift indhuggen i Steen, Steenskrift; Lapidar-Stiil, Steenskrift, den korte, sammentrængte Skrivemaade, som bruges til Indskrifter paa Monumenter; lapidarisk, hugget i Steen; i Steenskriftens Maneer.
Lapis, en, Steen; Lapis infernalis, Helvedsteen; Lapis Lazuli, Lasursteen.
Lappaliё, en, Lapperi, Ubetydelighed.
Lapsus calami, en Skrivefeil; Lapsus lingvae, en Talefeil; det at fortale sig; Lapsus memoriae, Hukommelsesfeil.
Larboard (larbohrd), en, Bagbord, Skibets venstre Side.
Larer, pl. Huus- og Skytsguder hos Romerne.
larga manu, rundelig, rigelig.
larghetto, (i Musiken) noget langsomt; larghissimo, yderst langsomt; largo assai (largo assa—i), meget langsomt.
Larifari, Vaas, meningsløs Snak.
Larve, en, et Insect i dets første Forvandling som Orm; et Skræk-billed; en Maske.
Laryngitis, en, Betændelse i Luftrøret.
las (lah), træt, udmattet.
Lascars, pl. ostindiske Matroser.
lasciv, vellystig, utugtig, geil; Lascivitet, en, Utugtighed, Geilhed.
lasere, det samme som lacere.
Lasso, en, en lang Kasteslynge, som i Amerika bruges til at indfange Bøfler, Heste o. s. v.
Lastadie, en, Lade- og Lodseplads for Skibe.
Lasur, en, let Overmaling; Lasur-Farver, Gummifarver til let Overmaling; Lasur-Steen, s. Azur.
latent, hemmelig, skjult, forborgen; latent Varme, bunden Varme.
lateral, Side-; Lateral-Arvinger, Sidearvinger.
Lateran, et, et paveligt Palads i Rom; deraf: lateransk Synode, en der holdt Kirkeforsamling.
laterere, regne Beløbet sideviis og derpaa lægge det sammen.
Lateris, de paa een Side af en Regning eller Regnskabsbog anførte Summers Beløb, som skal overføres paa næste Side.
Laterne, en, Lygte; lygtedannet Overdeel af et Fyrtaarn; Laterna magica, en, Tryllelygte, en optisk Indretning, formedelst hvilken smaae, paa Glas malede Figurer fremstilles forstørrede paa Væggen af et formørket Værelse.
latinisere, give et Navn en latinsk Endelse, f. Ex. Borch, Borchsenius, eller oversætte et Navn paa Latin, f. Ex. Berg, Montanus; Latinismus, en, latinsk Sprogegenhed, især forsaavidt den overføres i et fremmed Sprog; Latinist, en, Latiner, Kjender af det latinske Sprog; Latinitet, en, Latin, det latinske Sprog;

rene latinske Udtryk; latinsk
glundskab; latinsk Kirke, den ro=
; Kirke (til Forskjel fra den græske).
e, en, Steenbrud.
, Rattens Gudinde, Moder til
o og Diana.
en, Lokum; Skarnkiste.
inium, et, Stratenrøveri.
et, Messingblik.
et, Side, Bladside; Beløbet
n Side i Regnskabsbøger.
ge, en, tyk Saftmoos af alle=
de Urter, et lindt Afføringsmiddel.
. laudabilis.
, en, en Lovsang.
ilis, laudabel, rosværdig, priis=
ig; Laudabilis, den første
nenscharakteer; Laudabilis prae
ris (rosværdig fremfor de Andre)
audabilis et quidem egregie
ærket rosværdig) den allerbedste
nenscharakteer = Udmærket godt;
labilist, en, En som har erholdt
abilis til Examenscharakteer.
num, Balmuesaft, Opiumstink=
t Sove= ell. Beroligelsesmiddel).
mium, et, Lehnspenge, Ind=
ingspenge, som gives af et Lehn
Arvefæste, hver Gang det skifter
ell. Fæster.
e, indsmøre Klæde med Olie;
jte Tøi med Gummivand for
øre det glindsende.
it, en, Lovsanger, Lovtaler.
m, et, en Voldgiftsmands Kjen=
.
tus, smykket med Laurbærkrands.
deo, Ære være Gud! en Gjælds=
ng, et Manebrev, hvorover man
im pleiede at sætte disse Ord.
herligt, prægtigt, især om Fe=
og Gilder.
en. den Blanding af smeltede
fer, som udstrømmer af ildspru=
: Bjerge.

Lavatorium, et, Vaskefad, Vaskebækken.
Lavement (lavemang), et, Indsprøit=
ning i Endetarmen, det samme som
Klysteer.
lavere, (i Skibssproget) krydse, gjøre
Slag; gaae forsigtigt frem; bruge
Udflugter.
Laverna, (i Mythologien) Tyvenes
og Bedragernes Skytsgudinde hos
Romerne.
Lavet, en, Kanonvogn, Stykvogn, Styk=
blok, Mørserblok.
Lavine, en, en fra høie Bjerge ned=
rullende stor Sneemasse.
law (lah), Lov; Retsvidenskab; La-
wyer (lahjer), en, Lovkyndig, Sag=
fører.
lax, viid, slap; ubestemt; løs, ubunden;
tøilesløs.
Laxantia, pl. Afføringsmidler; laxa-
tiv, afførende; et Laxativ, Lax-
ants ell. Laxeer-Middel, et affø=
rende Middel, som bevirker Aabning;
laxere, udvide; løsne, gjøre slap;
opløse, rense, afføre, have Bugløb.
Laxitet, en, Slaphed, løs Sammen=
hæng; Ubundenhed, Tøilesløshed.
Lazareth, et, Sygehuus.
Lazarus, et Personnavn; et Menneske,
der er hjemsøgt af Sygdom og Lidelser.
Lazzarone, en, pl. Lazzaroni, huus=
vilde, fattige Folk, Sjouere, Last=
dragere, Tiggere i Neapel og Sicilien.
Lazzo, en, pl. Lazzi, Gebærdespil i det
lavere italienske Lystspil; Løier, Fagter.
Leading-Article (lihding artikl'), en,
ledende, toneangivende, orienterende
Opsats i de offentlige Blade.
Leccage (lekkahsch), en, Lækkads, det
som gaaer til Spilde ved en Læk i
Fade o. s. v.; Tab, Beskadigelse.
Leçon (lesong), en, en Underviisnings=
time, Lection; pl. Leçons, Øvelses=
stykker.
Lecteur (lektøhr), en, Læser, Forelæser.

Lectie, en, et Læresthkke, som foresættes Disciple i en Skole; Afdeling, Classe i en Skole.

Lection, en, Forelæsning, Underviisning; Læretime; en Opgave til at lære; Advarsel, Irettesættelse; Lections-Katalog, en, Fortegnelse over Forelæsningerne ved et Universitet eller en anden videnskabelig Anstalt; Lections-Tabel, en, Timeplan ved en Underviisningsanstalt.

Lector, en, Læser; Forelæser; En som holder Forelæsninger ved et Universitet eller Academie uden endnu at være udnævnt til Professor; Lector benevole, Gunstige Læser! Lectorat, et, en Lectors Embede; Lectrice (lektrihs'), en, en Forelæserinde.

Lecture (lektyhr), en, Læsning; underholdende Skrifter; Belæsthed.

Leda, Moder til Kastor og Pollux.

Lega, en, Mynternes Vægt og Fiingehalt.

legal, lovlig, lovmæssig, lovmedholdelig, retsgyldig; Legalisation, en, Retsbekræftelse, lovlig Stadfæstelse; legalisere, gjøre retsgyldig, stadfæste, bekræfte; Legalitet, en, Lovlighed, Lovmæssighed, Overeensstemmelse med Loven; legaliter, lovmæssig, paa lovlig Maade.

Legat, et, en ved Testament bortskjænket Gave til en Person eller til en offentlig Stiftelse; Legatarius, en, den som erholder og nyder et Legat; Legator, en, den som har gjort et Legat.

Legat, en, pl. Legater, Sendebud, Gesandt, især pavelig Gesandt; Legatus a latere, Gesandt af første Rang, der tillige er Cardinal; Legation, en, Sendelse; Gesandtskab; ogsaa en Provinds i Kirkestaten.

legatur, man læse!

Legende, en, en Helgens Levnetsbeskrivelse, Helgenhistorie, Helgenkrønike, Fortælling om en Helgens Undergjerninger; Krønike, Sagn, Eventyr; Legendarium, et, en Legendebog; Legendarius, en, Legendeskriver.

leger (leschæhr), let, utvungen; letsindig, flygtig, skjødesløs.

legere, gjøre Legater; forsætte Guld ell. Sølv med ringere Metaller; Legering, en, Tilsætning af Metaller til Guld ell. Sølv, Tilsats, Sammenblanding.

legerement (leschærmang), let, paa en let og utvungen Maade; flygtig, overfladisk; Legereté (leschæreteh), en, Flygtighed, Letsindighed, Letfærdighed.

Leges, pl. Love, Anordninger, Forordninger.

legibel, læselig.

Legion, en, (hos de gamle Romere) en større Hærafdeling; en stor Mængde, Skare; Legionær, en, en Legionssoldat; Ridder eller Medlem af den franske Æreslegionsorden.

Legislation, en, Lovgivning; lovgivende Magt; legislativ, lovgivende, Lovgivningen betræffende; Legislator, en, Lovgiver; Legislatur, en, Lovgivning; lovgivende Forsamling.

legitim, lovlig, lovmæssig, retmæssig; (om Børn) ægte, avlet i Ægteskab; thronberettiget ifølge Nedstammelse fra et regjerende Dynastie; Legitimation, en, Lovliggjørelse, Gyldiggjørelse; Beviis for en Tings Rigtighed og Gyldighed; uægte Børns Lysning i Kuld og Kjøn; Beviisliggjørelse; legitimere, erklære for gyldig og ægte, erklære for retmæssig; bevise, godtgjøre Rigtigheden af Noget; (om Børn) lyse i Kuld og Kjøn; legitimere sig, bevise eller godtgjøre sin Ret ell. Afkomst til

; godtgjøre, at man er den,
ıdgiver sig for; Legitimitet,
vlighed, Lovmæssighed; Ægt-
Lovmæssigheden af en vis
eller Thronfølge; Legitimister,
ilhængere af Legitimitetsprin-
den lovlige, retmæssige Arve-

en, et Veimaal i Spanien
Leguas = 15 geogr. Miil).
noser, pl. Planter med Bælg-
:.
ianer, en, Tilhænger af Phi-
en Leibnitz.
, et, antagen Sætning, For-
g, Præmis; Laane- ell. Hjælpe-
g af andre Videnskaber.
Jord, en rødagtig Jord fra
lemnos, der bruges i Medici-
aldes ogsaa Bolus og terra
ta).
r, pl. (hos de gamle Romere)
spøgelser, onde Aander, Nisser.
nt og Lenitiv, et, Lindrings-
; lenitiv, lindrende.
nt (langtemang), langsomt,
vnt.
er, lindseformig.
m, lindsedannet.
-Fyr, et, Fyr, i hvilket Lys-
forstærkes ved Lindseglas.
(i Musiken) langsom, lang-
.
ke Vers, Hexametre, hvis
rimer sig med Enden.
tera, pl. skælvingede In-
med fire med Skæl ell. Støv
Vinger, Sommerfugle; Lepi-
rologie, en, Læren om Som-
lene; lepidotisk, skællet.
n, Spedalskhed; Udslæt, Fnat;
norvegica, Radesyge; leprös,
, fnattet.
Slange, s. Hydra.
pl. tyrkiske lette Ryttere.

Lessus, en, Sørgeqvad, Klagesang.
Lestage (lestahsch), en, Indladning af Ballast i Skibe.
lesto, (i Musiken) munter, let.
letal, dødelig, dødbringende; Letalitet, en, dødbringende Egenskab ell. Beskaffenhed.
Lethargie, en, Sovesyge; Dødssøvn, Dvale; lethargisk, sovesyg; søvnagtig, dorsk; sorgløs.
Lethe, en Flod i Underverdenen, af hvilken de Afdødes Sjæle drak for at glemme Jordelivets Lidelser; Forglemmelsens Flod.
Letter, et, pl. Lettre, Trykbogstaver, Typer i Bogtrykkerier.
Letter, pl., en Folkestamme, som beboede Liefland og de tilgrændsende Lande.
Lettera di cambio, Vexelbrev, Vexel.
Lettre (letter), et, Bogstav; Brev; Lettre d'affaires (letter daffæhr'), Forretningsbrev; L. de cachet (kaschæh), hemmelig Arrestbefaling (fordum i Frankrig); L. de change (schangsch'), Vexelbrev.
Leucit, en, hvid Granat.
Leukoma, et, en hvid Plet paa Øiets Hornhinde.
Leukorrhöe, en, det hvide Flod hos Fruentimmer.
Levana, (i Mythologien) en Gudinde, hvis Indflydelse man tilskrev det, at Faderen optog og anerkjendte sit nyfødte Barn.
Levante, en, Østerlandene, især det asiatiske Tyrkie; ogsaa: alle Landene ved Middelhavets Østkyster; Levantine, et Slags Silketøi; levantisk, østerlandsk, som hører til Levanten.
Levation, en, Opløftelse, især Haandens ved Tactslaaen.
Levée (leveh), en, Optagen, Ophæven; Afbildning af et Terrain paa Papir; Indsamling; Opbud, Udtagelse til

Krigstjeneste; (i Kortspil) de fleste Stik, Læsset.

Levellers, pl. et Parti i England under Carl den 1ste, som vilde gjøre alle Stænder lige.

Lever (leveh), et, Morgenopvartning hos Fyrster og andre Store.

Leverance (leverangse), en, Levering, Ydelse; Overgivelse af Noget; Leverandeur (leverandøhr), en, En som paatager sig at levere Noget; levere, flye, række; give; yde, svare; afgive til.

Leviathan, en, et Søuhyre.

Levit, en, En af Levis Stamme; (i den romerske Kirke) En som gaaer Præsten tilhaande; Leviticus, 3die Mose Bog.

Lex, en, Lov, Forskrift, Bud, Anordning; pl. leges; Lex regia, Kongeloven (den gjældende Grundlov i Danmark fra 1665—1849).

leviter, lettelig, løselig.

lexikalsk, efter Ordbogen; behandlet som i en Ordbog; lexikalsk Form, Ordbogs-Form.

Lexikograph, en, Ordbogskriver, Ordbogforfatter; Lexikographie, en, Ordbogskrivning; Lexikolog, en, Ordkyndig; Lexikon, et, en Ordbog; Lexikon-Format, stort Octav.

L'hombre, s. Hombre.

Li, den ringeste Kobbermynt i China.

Liaison (liæsong), en, Forbindelse, Forening; fortrolig Omgang; Kjærlighedsforstaaelse.

Lianer, pl. Slyngplanter.

Liard (liahr), en, en fransk Skillemynt af Kobber, 1/4 Sous eller 1/80 Livre (omtr. 1/2 Sk.).

Libation, en, (hos Romerne) Drikoffer.

Libel, en, lille Bog ell. Skrift; Bønskrift, Klageskrift til Øvrigheden; Smædeskrift, Skandskrift; libellere,
indgive en skriftlig Klage; l
Gjæld, en for Retten indklag

Libellist, en, Skandskrif
Pasqvillant.

Libella, en, Vaterpas.

Libeller ell. Libelluler, pl.
med 4 netformige Vinger, G

Liber, et Tilnavn for Bac
frieren fra Sorg).

Libera, et, (hos Katholik
Kirkebøn for de Afdøde.

liberal, frisindet, fordomsf
bærende; gavmild, rundha
Liberale, Venner af en
ringsform; Liberalismus,
kjærlighed for en fri Regje
og Stræben derefter; Fri
Liberalist, en, Tilhænger
forstaaet, altfor vidt drev
lisme; Liberalitet, en, æ
og Handlemaade; Frisindet
mildhed.

Liberateur (liberatøhr) og L
en, Befrier; Liberation,
else; liberativ, befriende,
til Befrielse.

Liberi, et, en Tjenerdragt,
ved Farven, Besætning o.

Liberté, en, Frihed; Frihed
Liberté, égalité, fraternit
Lighed, Broderskab.

Libertin, (libertæng), en,
vende, liderligt Menneske;
tænker; Libertiner, en,

Libhaver, en, en Lysthavent
veri, et, Lysthaveri, en sæ
sonlig Lyst.

libidinös, lysten, vellystig,

Libitum, Lubitum, et, Beh
ad libitum, efter Behag.

Libra, en, det gammel-rom
= 21 Lod.

Libra, en, en spansk Mynt.

Libraire (libræhr), en, B

ie (librærih), en, Boghandel,
e; Bogsamling.
, en, Maanens svaiende Be-
.
en, (i Musiken) Texten til
ra.
(lisens), Licentia, en, Til-
Bevilling, Frihed; Fribrev;
abighed, selvtagen Myn-
licentia practicandi, Til-
til at udøve en Læges ell.
ers Forretninger; licentia
, Digterfrihed, Frihed til at
fra Stavelsemaalets, Rimets
. Regler.
t, en, En som ved Univer-
har disputeret een Gang og
erhvervet sig Ret til at dis-
for Doctorgraden og til at
Foredrag over sin Videnskab.
e, tillade, bevilge; fritage; af-
aftakke.
en, Lav, Mos; Lichen is-
us, islandsk Mos; Lichenit,
Steen med Aftryk af Mos;
iographie, en, Beskrivelse af
og Lavarterne.
en, et fladbundet Fartøi til
e andre Skibe.
n, en, Bud paa Noget; Op-
il lavere Bud, Tilslag til den,
rdrer mindst for at udføre ell.
Noget; licitere, opraabe
rdrage et Arbeide, en Leve-
o. s. v. til den Mindstfor-
.
n, pl. Lictorer, Retsbetjente,
rettere i det gamle Rom.
fel, et, en selskabelig Forening
usikkyndige til Opførelse af
mmige Sange.
rbinde, forene; lieret, nøie
den, fortrolig.
ljøh), en, et fransk Veimaal,
en fransk Miil (25 paa en Grad,
altsaa; $^{3}/_{5}$ geogr. Miil.)
Lieutenant, (ljøt'nang. løitnant), en,
Officeer af den ringeste Grad.
Lifeboat (leihfboht), en, Rednings-
baad.
Liga, s. Ligue.
Ligament, et, Baand; Ledemods-
baand, Sene; Forbinding, Bandage;
Ligation, en, chirurgisk Forbinding.
Ligatur, en, Toners og Noders For-
længelse og Sammensmeltning med
den følgende Node; Ombinden, Til-
binden, Underbinden (af en Aare).
ligere, vriste Modparten Kaarden ud
af Haanden.
lignös, træet.
Ligorianere, Ligorister (Redemp-
torister), pl. en Jesuiterne lignende
Orden i Italien og Østerrig.
Ligue (lige) ell. Liga, en, Forbund,
Forbindelse mellem Fyrster eller Sta-
ter i et politisk Øiemed; de saaledes
Forbundne; Liguister ell. Ligister,
pl. Forbundne, Medforbundne; li-
guistisk, hørende til Liguen (af
1610).
Liguria, det gamle Navn paa det
Genuesiske efter Landets gamle Ind-
byggere Ligurer; den liguriske Re-
publik, den af Buonaparte stiftede
Fristad, som havde Genua til Ho-
vedstad.
Lilac, Lilas (lilah), Lilla, en, spansk
Hyld.
Lilionese, et Slags Skjønhedsvand.
Liliput ell. Lilliput, et fabelagtigt
Land med tommehøie Beboere; Lilli-
putianer, Indvaaner i Lilliput,
Tommeliden.
Limaille (limalj'), en, Fiilstøv, Fiil-
spaaner.
Limation, en, Filing; Limatur, en,
Fiilspaan.

Limbus, en, Kant, Bræmme, Besætning.

Limit, en, forekommer i Sammensætningen: Sø-Limit, den til Søtjeneste pligtige Beboer af et Sølægd.

Limitation, en, Indskrænkning, Begrændsning; limitere, indskrænke, begrændse; bestemme, fastsætte; Limites, pl. Grændser.

Limito, en, den høieste Priis, til hvilken Noget maa kjøbes; Grændsen for den Kredit, den ene Kjøbmand giver den anden.

Limniter, pl. et Slags Billedsteen, Stene med naturlige Tegninger af smaae Søer, omgivne af Buske.

Limon ell. Lemon, en, en Frugt af Citronslægten; Limonade, en, en kjølende Drik af Citronsaft, Vand og Sukker.

limpid, reen, klar.

Linament, et, optrævlet Linned, Charpie.

Linea, en, Linie, Streg; Rad, Række; Snor, Line; (i Geometrien) Udstrækning i Længden (uden Brede og Tykkelse); den 10de ell. 12te Deel af en Tomme; et Træk, Strøg med Pen eller Pensel; Slægtskabslinie; Linea ascendentium el. ascendens, den opadstigende Linie (Forældre, Bedsteforældre o. s. v.); L. descendentium ell. descendens, den nedstigende Linie (Børn, Børnebørn o. s. v.); L. collateralis, Sidelinie, Sideslægtskab (Brødre, Søstre, o. s. v.); en lang Række af Forskandsninger; en Række af Krigsfolk ell. Skibe; Linie-Skib, et Orlogsskib af første Rang; Linie-Tropper, Linien, regulære, øvede Tropper.

lineal, følgende Linien, især om Arvefølgen i nedstigende Linie; Lineal-System, Bestemmelse af Arvefølgen i lige nedstigende Linie.

Lineal, en, et Redskab, hvorefter man trækker lige Linier, Retholt

Lineamenter, pl. Træk, Ansigtstræk; Haandtræk, Haandlinier.

linear eller linearisk, linieformig, Linear-Tegning, Tegning ved Linier, Omridstegning.

Lingerie (længscherih), et, Lærredshandel, Handel med Lintøi.

Linguist, en, Sproglærd, Sprogkjender, Sproggransker; Linguistik, en, Sprogkyndighed; liguistisk, som har Hensyn til Sproget eller til Sprogkyndighed.

Lingva, en, Tunge; Sprog; Lingva franca, Frankersproget, det af flere sydeuropæiske Sprog sammensatte, i Levanten gjængse Sprog.

Linie, s. Linea; Linie-System, et, de 5 parallelløbende Linier, paa hvilke Noderne skrives, Nodeplan; liniere, slaae Streger, forsyne med Linier.

Liniment, et, tynd Salve; blødgjørende Omslag.

Linon (linong), et, fine linnede Tøier fra Frankrig.

Lipasma, et, et fedtagtigt Lægemiddel, anvendt ved Indgnidning.

Lipoma, et, en Fedthævelse, Fedtbyld.

liquet, det er klart, tydeligt, indlysende.

Liqueur (likøhr), en, fiin, krydderagtig Brændeviin; Kraftvand.

Liquidum, et, pl. Liquida, en beviist, vitterlig Gjæld.

Liquor, en, ethvert draabeflydende Legeme; Kraftvand, Viingeist; Liquor-anodynus, Hoffmannsdraaber,

Liqvation, en, Smelten (om Metaller),

:n (om Salte), Skillen af fra Kobberet.
ydende; klar, reen; rigtig, vis.
on, en, Opgjørelse, Afreg- eregning, Angivelse ell. For- over Omkostningerne ved Liste paa hvad man har til- i Regnings Afgjørelse; Af- af gjensidige Fordringer; tions-Termin, den lovlig Tidsfrist for Creditorerne i rs-Bo, inden hvis Udløb de indgive deres Regninger.
gjøre klar, bringe i det ætte fra hinanden, beregne søre gjensidige Fordringer; qvitte; Liqviditet, en, (om ger) Klarhed, Rigtighed.
pl. Lire, en italiensk Mynt ellig Værdi i de forskjellige Stater.
Strid, især Retsstrid, Lov- roces.
:selig.
l. Lisener, (i Bygnings- en fra en Væg enten virke- alene ved Farvernes Lys ge fremtrædende flad Pille.
lidsjæhr), en, Rand, Ind- Kant, Søm.
et, $1/_{20}$ af et Skippund, hos 6 Pund.
Fortegnelse, Optegnelse.
, Bedesang, Klagesang, Bod- Bønformular, som paa Be- emsiges eller afsynges; lang, ielig Klage.
dente, under Processens nedens Sagen staaer paa.
Littera, en, Bogstav; pl. ell. Litterae, et Brev, en e, Breve, Skrifter; Viden- ; litera scripta manet, det skrevne Bogstav bliver staaende, d. e. hvad der staaer skrevet gjør mere ansvarlig, end hvad man blot har sagt.

literarisk ell. literær, videnskabelig; lærd; som angaaer Bogvæsenet; literær Eiendomsret, den Ret, en Forfatter har over et af ham forfattet Værk.

Literator, en, Bogkjender, Bogkyndig; Videnskabsmand, Lærd; Literatur, en, Bogvæsen, Skriftvæsen; et Lands samtlige Bøger; samtlige til en Gjenstand eller et Fag hørende Skrifter; Bogkundskab, Bogkyndighed; Lærdom, Videnskab; Literatur-Tidende, lærd Tidende; Literatus, en, en Lærd, Student, Skribent.

Lithargyrum, et, Sølverglød, Blykalk, Blyaske.

Lithiasis, en, Steen, Steensygdom.

Lithochromie, en, den Kunst at male med Oliefarver paa Stene og aftrykke Maleriet paa Lærred, farvet Steentryk, Steenaftryk; Lithochromier, pl., paa denne Maade aftrykte Malerier; lithochromisk, frembragt ved denne Kunst; Lithoglyphik, en, Steenskærerkunst; Lithograph, en, Steenskriver, Steentegner, Steentrykker; lithographere, skrive, tegne paa Steen og aftrykke det Skrevne og Tegningen, Steentrykkunst; lithographisk, som har Hensyn til Steentryk; fremstillet ved Steentryk; lithographisk Steen, et Slags Kalksteen, tjenlig til at lithographere paa.

lithoklastiske Instrumenter, Redskaber til at knuse Steen i Urinblæren.

Lithomorpher, pl. Billedstene, Stene af usædvanlig Form ell. Dannelse.

Lithophanie, en, et gjennemskinnende Billede paa eller af Steen, Porcelain osv.

Lithophyter, pl. Steenplanter (Legemer, som staae paa Grændsen mellem Steen- og Planteriget); Koralvæxter; ogsaa Planteforsteninger.

Litigant, en, En som fører Proces; **Litigation**, en, Trætte, Tvist, Proces; **litigere**, tvistes, føre Proces.

litoral ell. **littoral**, som hører til, vedkommer ell. voxer paa Kysten, Kyst-, Strand-.

Litorale ell. **Littorale**, et, Kystland, Strandland.

Litre (liter), en, Enheden af det franske Fadmaal til tørre og flydende Ting. Det rummer omtrent 2 Pund Vand ell. 25 Unzer Korn.

Liturg, en, Forsanger, Kirkebetjent; **Liturgie**, en, Kirkeanordning, Kirkebrug, Kirkeskik, Kirketjeneste; **liturgisk**, hørende til, overeensstemmende med Liturgien.

Lituus, en, Krumstav, Bispestav.

Litzenbroder, en, Drager ved Postvæsenet.

Livet (liveh), en, i Billard: den sidste Spiller.

livid, blyfarvet, askegraa, guulbleg, gusten; **Lividitet**, en, Gustenhed, Ligfarve.

Livraison (livræsong), en, Levering, Leverance.

Livrant, en, En som leverer Noget.

Livre (liver), en, (i England) et Pund Sterling = 9 Rd.; (i Frankerig) det samme som en Franc = 34 ß danst.

Livre (liver), en, Bog.

Livrée, et, Tjenerdragt.

Llama, s. **Lama**.

Llanos, pl. uhyre, græsrige, men for Skove bare, Sletter i den nordostlige Deel af Sydamerika (i den sydlige Deel kaldes de Pampas).

Lloyds Kaffehuus, Forsamlingsstedet for Skibs- og Assurancemæglerne paa Børsen i London, der underholde en udstrakt Brevvexling med alle Jordens Egne og udgive et Handelsblad: Lloyds Liste.

Lobescowse, en Ret af Levninger af allerede forhen kogt eller stegt Kjød med Iblanding af nogle Vegetabilier.

Lobulus, en, pl. **Lobuli**, lille Lap.

local, passende til ell. overeensstemmende med et Sted, hørende til ell. brugelig paa et Sted; stedlig, stedegen, egen for Sted; et **Local**, ell. **Locale**, Plads, Sted, det til et vist Brug indrettede Rum; det **Locale**, det Stedlige, Stedsbeskaffenhed; Stedets Tilstand, Beliggenhed; Stedsforholdene.

Localisation, en, den Handling at localisere; **localisere**, sætte paa sin Plads, indrette efter et Steds Beskaffenhed og Tarv, gjøre passende til Stedet.

Localitet, en, pl. **Localiteter**, Stedsbeskaffenhed, et Steds Tilstand, Beliggenhed.

Locanda, en, et offentligt Herberg, Værtshuus.

Location, en, Borttingen; Bortleie, Udleie; ogsaa Bestemmelse af den Orden, efter hvilken Creditorer i et Concurs-Bo skulle betales.

locere, stille, sætte paa et Sted, paa det rette Sted; anvise Plads, ordne; anbringe (Penge); bortleie; bortforpagte.

Loch, en, (i Skotland) en Sø.

Lochier, pl. Barselqvindernes Renselse efter Fødselen.

loco, paa Stedet, paa det Sted, i

for; loco citato, paa an-
Sted; loco sigilli. istedetfor
.
il, som kan bevæge sig fra
; som kan flyttes.
iv, et, Bevægelsesredskab; en
oogn.
ell. Lokum. et, det samme
atrin.
enens, en Stedfortræder, Stat-
.
communis, Almeensted, Al-
etning, Almeensprog.
n, en, Udtryk, Maade at tale
trykke sig paa.
, et Redskab til at maale Hur-
en af et Skibs Fart, nemlig
antet tungt Bræt (Log-Bræt)
t Toug (Log-Line); Log-Bog,
dagbog over Skibets Seilads
v.
hmus, en, pl. Logarithmi,
garithmer, Forholdstal, For-
ræller, Forholdsviser.
ohsch'), en, en aaben Hal i de
iske Bygninger; i Skuespilhu-
t særskilt Afslukke for Tilskuere;
Frimurerne: Forsamlingssted
Sal; Forsamlingen selv; Fri-
-Selskab.
e (loschabbel), beboelig, be-
til Bolig.
ent (lohsch'mang), et, Bolig,
ise, Ovarteer.
(loschere), boe, have Bolig,
boe til Leie; give Bolig, huse,
rgere.
en, Fornuftlære, Tænkelære,
nskab om Lovene for Tænknin-
Logiker, en, En som er øvet
ne Videnskab, grundig Tænker.
(loschih), et, Bolig, Bopæl,
Bolig.
som hører til Logiken, over-
eensstemmende med sammes Love,
grundet i Logiken.

Logismus, en, Fornuftslutning.

Logogriph, en, Ordgaade, Bogstav-gaade, et Ord, som ved et Bog-stavs Borttagelse, Tilsætning eller Forflytning faaer en anden Bemærk-ning.

Logos, en, Ord, Tale, Sagn, For-nuftgrund.

Lollharder, pl. en i det 14de Aar-hundrede i Tydskland opkommen Religionsfect, som forkastede Daa-bens Nødvendighed.

Lombard (longbahr), en, et offentligt Laanehuus (Assistentshuus).

Longe (longsch'), en, Line, lang Heste-line.

Longimetrie, en, Længdemaaling.

longitudinal, som angaaer Længden, som er taget efter Længden, som gaaer paa langs.

Lord (lohrd), en, Herre; Lord Lieutenant (livtennent), Titel for Vicekongen i Irland; Lord-Mayor (lohrd-mæhr), Titel for den første Borgermester i London.

Lorgnette (lornjette), en, et Øie-glas, en lille Lommekikkert; lorg-nere (lornjere) ell. lorgnettere, be-tragte, beskue igjennem et Øie-glas.

Lotterie, et, Lykkespil, Lodspil; Lotto, et, Lykketals-Spil, et Tal-Lotterie.

Lotus, en, Navnet paa flere forskjel-lige Vækter, som bære nærende og vederqvægende Frugter. Hos Ægyp-terne og Hinduerne var Lotus-planten hellig.

Louisd'or (lui—dohr), en, en fransk Guldmynt (omtr. 8 Rd.)

Loupe ell. Lupe, en, et enkelt For-størrelsesglas.

Louvre (luvr'), det gamle kongelige Palads i Paris.
Lovelace (lovelæhs), Navn for en ligesaa elskværdig, som aldeles samvittighedsløs Forfører i en engelsk Roman; deraf: en smidig, troløs, ustadig Forfører af qvindelig Ufkyldighed.
Loxodromie, en, den skjæve Retning, som et Skib tager udenfor de fire Hovedstreger paa Compasset; Afdrift.
loyal (loajahl), lovlig, lovmæssig, ægte, uforfalsket; redelig, retskaffen, oprigtig, tro; **Loyalitet**, en, Lovmæssighed; Redelighed, Retskaffenhed, Troskab, især undersaatlig Hengivenhed og Troskab.
Lubricantia, pl. slibriggjørende Lægemidler; **Lubricitet**, en, Slibrighed.
Lucarne, en, et Tagvindue.
lucid, klar, lys, gjennemskinnende; **Luciditet**, en, Klarhed, Gjennemsigtighed.
Lucifer, en, Planeten Venus som Morgenstjerne; ogsaa Fanden, Satan.
Lucifuger, pl. Lyssky, som ikke taale Dagslyset.
Lucina, Tilnavn til Juno og Diana som dem, der stode Barselkonerne bi under Forløsningen.
lucrativ, som giver af sig, fordeelagtig, indbringende; **lucrere**, erhverve, vinde ved, have Fordeel af; aagre;
Lucrum, et, Vinding, Fordeel; Aager.
Lucretia, en dydig romersk Qvinde, der dræbte sig selv, forbi hun var bleven vanæret; deraf: en **Lucretia**, en kydsk, dydig Qvinde.
Lucubration, en, Nattevaagen, Natte-arbeide, natlig Granskning; **lucubrere**, arbeide om Natten, især med lærde Beskjæftigelser.
luculent, lys, klar, tydelig.
lucullisk, yppig, overdaadig, fraadsende (efter den rige og overdaadige Romer Lucullus's Maneer).
Ludditer, pl. (i England) oprørske Fabrikarbeidere, som ødelægge Maskinerne, hvilke de betragte som Redskaber til deres Undergang.
Ludi, pl. offentlige Skuespil hos de gamle Romere; **ludi seculares**, pl. Hundrebaars-Jubelfester.
Ludimagister, en, Skolemester, Skolebestyrer.
Lues, en, Syge, smitsom Syge; **Lues venerea**, venerisk Syge.
Luf! (til Søes) Commando, at Roergjængeren skal lade Skibet dreie nærmere mod Vinden.
Lugger, en, et letseilende lille Orlogsfartøi.
Lumbricus, en, Spolorm, Regnorm.
Lumen, et, pl. **Lumina**, Lys; et lyst Hoved; **Lumen mundi**, Verdenslys, Verdensoplyser, en Mand med udmærkede Aandsgaver.
Luna, en, Maane; Diana som Maanens Gudinde; (i Chemien) Sølvet.
Lunambulismus, en, Maanesyge, Nattevandren, Vandring i Søvne; **Lunambulist** ell. **Lunaticus**, en, Maanesyg, Nattevandrer, Søvngænger.
lunar, **lunarisk**, som har Hensyn til, hidrører fra Maanen.
Lunarium, et, et kunstigt Redskab til at gjøre Maanens Bevægelse omkring Jorden anskuelig.
lunatisk, underkastet Maanens Indskydelse; behæftet med en Sygdom, der er afhængig af Maanens Forandringer.
Lunette (lynett'), en, Dieglas, Brille, Kikkert; Dielæder, Skyklap for Heste Brillefkandse, som dækker et større Udenværk.
luniform, maanedannet, halvmaan dannet.

in fabula, Ulven i Fablen,
til det Danske: Naar man
m Fanden, er han ikke langt

ien, det gamle Navn paa Por-
lusitanisk, portugisisk.
on, en, Eftersyn, Mønstring.
(lyster), en, Glands, Pragt,
ter; en Lysekrone.
(lystridn), et, glindsende
si, Glandstaft.
, et, pl. Lustra, (hos Ro-
et Tidsrum af 5 Aar.
en, Spil, Leg, Tidsfordriv;
naturae, et Naturspil.
, en, Tilkitning, Tilklining;
, tilkline, tilkitte.
. Lut, en, et musikalsk Stræn-
ument.
ner, en, En, som bekjender
Luthers Lære; luthersk, som
til eller vedkommer den af
reformerede christelige Re-

n, en, Forvridning, Ledfor-
ig; luxere, forvride, for-
forstrække.
re, (om Vexter) groe yppigen,
e sig; tage Overhaand; prunke
Synt); leve overdaadigt; luxu-
yppig, overdaadig, ødsel;
, en, yppig Levemaade, Od-
Overdaadighed, Prunk, Pragt.
hinesisk Miil, 240 geometriske
.
, et, pl. Lyceer, en lærd
et Gymnasium.
dium, et, Ulvefod (et Slags

tiske Kar, de indsugende Aarer
i Legemet; Lymphe, en, Blodvand, Blodets vandagtige Bestanddeel; vandagtig Fugtighed ell. Vædske i Planternes Rør og Kar; Koppe-Materie.

Lynch-Loven (lintsch), Selvtægt eller Folkejustits i Amerika.

Lyra ell. Lyre, en, et ældgammelt Strængeinstrument; et Sindbillede paa Digtekunsten; Lyrik, en, Sangdigtning, Følelsesdigtning; Lyriker, en, Sangdigter, Odedigter; lyrisk, som er bestemt til eller skikket til at synges til Lyren; følsom, følelsesfuld.

Lytrum, et, Løsepenge for en Slaves Frigivelse.

lædere, beskadige; fornærme; forurette; Læsion, en, Beskadigelse; Fornærmelse, Forurettelse.

læg, ikke geistlig, verdslig; ulærd, ustuderet; ukyndig, uerfaren i en Kunst eller Videnskab; Læg-Broder, Læg-Søster, Klosterbetjente til Munkenes, til Nonnernes Opvartning; Læg-Præst, en Præst, der ikke har aflagt Klosterløfte.

Lægerval, en Kyst, som Vinden bærer ind paa, som man ei kan klare; Nød, Forlegenhed.

Læstrygoner, pl. et vildt Folkeslag i Campanien, af Homeer skildret som Menneskeædere af Kæmpestørrelse.

Lætare, den 4de Søndag i Fasten og 3die Søndag før Paaske.

Lævigation, en, Glatning, Glitning; lævigere, glatte, glitte; (i Chemien) gnide eller rive et haardt Legeme til Pulver paa en Rivesteen.

M.

M. betyder som romersk Tal 1000; M. ell. Mag. = Magister; m. ell. masc- = masculinum; M. A. = Magister Artium; Marq. = Marquis; M. D. = Medicinae Doctor; Mde. og Me. = Madame; Mdes. = Mesdames; m. f = mezzo forte; Mgr. = Monseigneur; Mlle. = Mademoiselle; Mlles. = Mesdemoiselles; m. m. pr. = manu mea propria; mpp. ell. m. pr. = manu propria; mp. = mezzo piano; M. P. Member (of) Parliament; Mr. = Monsieur; Mrs. = Messieurs; Mr. = Master; Ms. = Miss; Mss. = Misses; Mrs. = Mistress, s. disse Ord.

Maat, s. Mat.

Mac (mæk), forkortet M' (foran skotske Navne), Søn, f. Ex. Mac Donald, Donalds Søn.

macadamisere, anlægge en Vei af Steengruus, efter Amerikaneren Mac-Adams Fremgangsmaade.

Macarone, en, Makron, et Slags Sukkerbagværk af Mandeldeig; Macaroni, pl. italienske Nudler.

Macchiavellismus (makjavellismus), en, Italieneren Macchiavels Statslære, ifølge hvilken en Fyrste ikke kjender nogen anden Lov end sin egen Villie; en underfundig, snedig Statskunst; macchiavellistisk, statsklog paa en underfundig Maade, rænkefuld.

Maceration, en, Bløden, Udblødning; Afmatten, Udtæren; macerere, bløde, udbløde; afmatte, udtære.

ma chère (ma schær'), min Kjære.

Machina, en, Maskine; Machine à vapeurs (maschihn' a vapøhr), en Dampmaskine; Machination, en, listigt Anslag, Rænke, snedigt Paafund, hemmelig Tilskyndelse; machinere, pønse paa, opspinde; sætte igjennem ved List; Machinist, en, Maskinbygger; Maskinmester.

Macintosh (mækintosch), en, et fernisseret og vandtæt Tøi (benævnt efter dets Opfinder); en deraf forfærdiget Overfrakke.

Macis (massih), en, Muskatblomme, Muskatnød.

Maçon (masong), en, Murer; Frimurer.

Macula, en, Smuds, Smudsplet; Skamplet.

Maculatur, et, trykte Sager, der ikke mere læses, men blot anvendes som Papir til Indpakning o. desl.; uafsættelige Skrifter kaldes derfor ogsaa Maculatur; maculere, beplette, tilsmudse.

Madame, en, pl. Madamer, Kone, Frue; Mademoiselle (mademoasell'), en, Jomfru, Frøken.

Madonna, en, pl. Madonner, den hellige Jomfru (Maria); et Mariabillede; Madonna-Ansigt, et smukt qvindeligt Ansigt, fuldt af Uskyld og Fromhed.

Madras, Madras-Tørklæder, et Slags Tørklæder af Silke og Bomuld fra Forindien.

Madrigal, et, et kort, ømt, lyrisk Digt, Hyrdedigt.

maëstoso, høitidelig, majestætisk.

Maëstro, en, Mester, Lærer, især Musiklærer.

ma foi (ma foah), paa min Tro! sandelig.

: ell. Magazin, et Forraads-
Forraadskammer, Pakhuus;
plag, Varelager; Tidsskrift
vist videnskabeligt ell. tech-
ag.

en, Troldbomskunst, Trylle-
Trylleri; Magiker, en, Trold-
Hexemester; magisk, Trold-
Trylle-; hemmelighedsfuld,
verlig.

r, en, Mester, Lærer; Magi-
rtium liberalium, Læremester
ie Kunster, en lærd Værdighed
fter Doctor; Magister le-
en læsende Magister, som har
det Rettighed til at holde Fo-
inger paa Høiskoler; M. ma-
os, Mathematikens Mester ell.
sætning, den saakaldte pytha-
ke Læresætning (at Qvadraten
hypothenusen [den Side, der
ligeoverfor den rette Vinkel]
etvinklet Trialgel er lig Sum-
f Qvadraterne paa begge Ka-
e [de to Sider, som danne
tte Vinkel]); Magister-Grad,
n som Magister; Magister-
otion, en, høitidelig Forfrem-
til Magisterværdigheden.

at, en, Raad, Byraad, Stads-
ed; Magistrats-Person, Ov-
sperson, Raadsherre, Raad-

charta, s. Charta magna.

en, pl. Magnater. de Store
ægtige i Riget; Rigsembeds-
og den høie Adel i Ungarn
len.

a, en, Bittersaltjord, Talk-

en, en Jernerts, der trækker
il sig og kan meddele jern-
e Legemer samme Egenskab ved
Strygning; noget Tiltrækkende, Til-
lokkende; Magnet-Naal, en med en
Magnet strøget og derved magneti-
seret Staalnaal, der i en fritsvæ-
vende Stilling altid dreier og stiller
sig med sin ene Ende mod Polen
(Nord- ell. Sydpolen); magnetisere,
meddele et Legeme magnetisk Kraft
(ved Strygning med en Magnet);
ved Strygning med Haanden eller
ogsaa blot ved visse Haandbevæ-
gelser uden Berøring at vække i det
menneskelige Legeme hemmelige Kræf-
ter, især for at læge Nervesygdomme
(ogsaa kaldet Mesmerisme, efter dets
Opfinder Dr. Mesmer); Magneti-
sering, en, Meddelelse af magne-
tisk Kraft; Hensætten i den mag-
netiske Tilstand; Magnetiseur (mag-
netisøhr), en, En som befatter sig
med den magnetiske Cuurmethode;
magnetisk, som har Magnetens
Egenskab og Kraft; tiltrækkende;
magnetisk Rapport (rappaar), den
Forbindelse, der ved Anvendelsen af
den dyriske Magnetisme indtræder
imellem Magnetiseuren og den Mag-
netiserede; magnetisk Søvn, en
søvnlignende Tilstand, som den
Magnetiserede falder i; Magnetis-
mus, en, den magnetiske Kraft, som
er i Magneten; den ovenfor omtalte
Indflydelse paa det menneskelige
Legeme af Magnetiseringen, ogsaa
kaldet animalsk ell. dyrisk Magne-
tismus.

Magnificents, en, Pragt, Herlighed;
Ærestitel for Universitets Rectorer;
magnifique eller magnifik, præg-
tig, herlig, pragtfuld.

Magnium, et, det metalliske Grundstof
af Magnesia.

Magus, en, pl. Magi ell. Magier,

østerlandske Vise, især Naturkyndige, Stjernekyndige.
Magyarer (madscharer), pl. Ungarer; magyarisk, ungarsk.
Mahmil, en, den hellige Kameel, som bærer Sultanens Foræringer til Mekka, og som i lige Linie nedstammer fra den, som Muhamed pleiede at ride paa paa sine Reiser.
Mahomedaner, s. Muhamedaner.
Mai, Majus, Aarets femte Maaned.
Maidenspeech (mædenspihtsch), en, Jomfrutale, den Tale, hvormed et nyt Parlamentsmedlem første Gang optræder i det engelske Parlament.
Mail (malj). et Slags Kuglespil.
Maille (malj'), en, Maske paa strikket Arbeide.
Mainotter, pl. Beboere af det sydlige Morea.
maintenere (mængtenere), forsvare, beskytte; haandhæve, forfægte.
Maire (mæhr'), en, Byfoged, Borgermester (i Frankerig); Mairie (mæhrih), et, hans Embede, Værdighed og Embedsbolig.
Maïs, en, tyrkisk Hvede.
Maison garnie (mæsong garnih), et, meubleret Huus.
Maitre (mæter), en, Herre, Mester, Lærer; Maitre de plaisirs (plæsih), En som anordner og bestyrer en stor Herres Forlystelser.
Maitresse (mætress'), en, Frue, Herskerinde; Kjæreste; Frille.
Majestæt. en, Høihed, Herlighed, Ophøiethed, Titel for Konger og Keisere og disses Gemalinder; Majestæts-Forbrydelse, Forbrydelse mod eller Forgribelse paa Kongens Person; Høiforræderi; majestætisk, ophøiet, herlig, pragtfuld, kongelig.
Major, en, den tredie Stabsofficeer ved et Regiment (efter Oberst og Oberstlieutenant).
major, den ældre, større (af to Brødre); majora (vota), pl. de fleste Stemmer. Stemmefleerhed.
Majorat, et, Fortrinsret for den Ældste i en Familie til at arve Stamgodset; ogsaa: et Gods, som altid udeelt tilfalder den Ældste i en Familie.
Major Domus, en, pl. Majores Domus, Titel for den høieste Hofembedsmand i det gamle franske Rige, især i det 7de og 8de Aarhundrede; Rigshovmester.
majorenn, myndig (med Hensyn til Alderen); Majorennitet, en, Myndighed.
Majores, pl. Forfædre.
Majoritet, en, Stemmefleerhed, Fleertal, Overvægt.
Majuskel-Skrift, trykt Skrift, som bestaaer af lutter store eller Begyndelsesbogstaver.
Makel, en, Smuds, Smudsplet; Skamplet.
Makkabæer, en i den jødiske Historie berømt Slægt, som udmærkede sig i Kampen for Religionen, Fædrelandet og Friheden.
Makkes, pl. Prygl, Hug, Bank.
Makrobiotik, en, Livsforlængelseskunst, Sundhedslære.
Makrokosmus, en, Verdensbygningen, Verdensaltet, den store Verden.
Makron, en. et Slags Sukkerbagværk af Mandeldeig.
Makropoder, pl. Gnavere med lange Bagbeen.
Makroptera, pl. langvingede Insecter.
Makroskop, et, et Forstørrelsesglas.

, en, et Slags meget fiin
)tobak.
dt, et Onde; Sygdom; Mal
ples (napel), venerisk Syge;
lde, slet; i Sammensætninger:
ais—.
amoves, (hebraisk) Dødens

:, en, et bleggrønt, kulsuurt
erts.
(malahd'), syg, upasselig;
ie, en, Sygdom.
sse, en, Ubehændighed, Klod=
maladroit (mal adroah),
dig, keitet, klodset; tølper=

le, uredelig, i ond Hensigt.
a, et, et lindrende eller blød=
de Omslag.
(malæhs'), en, legemligt Il=
bende.
ermer, pl. Bløddyr.
ropos (mal a propoh), i Utide,
ig; paa urette Sted, ilde an=

en, skadelig Sumpluft i Mel=
ien; ogsaa: den derved for=
de Feber.
', pl. en Folkestamme i Bag=
og paa Øerne i det indiske
der udgjør en egen Menneske=
en malayiske Race.
luite (malkongduiht'), en,
ubetænksom Opførsel.
ent (malkongtang), mis=
t, utilfreds; Malcontenter,
lisfornøiede (især med Rege=
)
de, slet, slemt.
ere, forbande, ønske Ondt over;
iction, en, Forbandelse; Bag=
slet Omtale.
nt, en, Misdæder, Forbry=
der; Maleficium, et, Misgjerning, Forbrydelse.
malgré, imod Ens Villie, nødig, ugjerne.
Malheur (maløhr), en, Ulykke, Uheld, Vanheld; malheureusement (maløresemang), uheldigviis; ulykkeligviis; malheureux (malørøh), ulykkelig, uheldig.
malhonnet (mallonet), nædel; uhøflig, uartig; uanstændig, usømmelig; Malhonneteté (mallonæteteh), en, Uhøflighed; Usømmelighed, Uanstændighed.
Malice (malihs'), en, Ondskab, Argelist; lumsk Streg; Skadefryd; malitiös, ondskabsfuld, skadefro.
maligne, ondskabsfuld; misundelig, karrig; malignus morbus, en, ondartet Sygdom.
malleabel, som lader sig smede, udhamre, strække.
malplacere, sætte paa urigtigt Sted, anbringe ilde.
malpropre, ureenlig, smudsig, sludsket; Malpropreté, en, Ureenlighed, SludsKethed.
Maltheser-Ridbere, s. Johanniter-Ridbere.
maltraitere, mishandle, behandle ilde.
Malum, et, et Onde, Ulykke; malum malo proximum, en Ulykke kommer sjelden alene.
Malvasier, en, en balsamisk, sød Viin fra Halvøen Morea.
Malversation, en, Utroskab, utro Bestyrelse, Underslæb; malversere, begaae Utroskab, Underslæb.
Mama ell. Maman (mamang), en, Moder.
Mameluk, en, en af christne Forældre født, men i den muhamedanske Religion opdragen Ægypter og Livvagtssoldat hos den ægyptiske Pa=

scha; derfor ogsaa: en Frafalden, Renegat, Troløs.
Mamma, en, pl. **Mammae**, det qvindelige Bryst; Patte; Yver; **Mammalia** eller **Mammalier**, pl. Pattedyr.
Mammon, en, Penge-Afgud; Penge-skat, jordiske Rigdomme.
Mammuth, en, en uddød Kæmpe-dyreslægt, hvis Knogler man har udgravet i Siberien og i Nordamerika.
Manchester (mantschester), et, Bomuldsfløiel (opkaldt efter den engelske By Manchester).
Manchette (mangschett') ell. **Manskot**, en, Haandstrimmel, Haandlinning.
Mancipation, en, en Tings Overlevering til Eiendom; **mancipere**, overantvorde, overgive til Eie; **Mancipium**, et, Eiendomsret til en Ting.
Manco, en, Mangel, Feil, Afgang i Varer; det Manglende.
Mandant, en, En som giver et Hverv til en Anden, befuldmægtiger en Anden.
Mandarin, en, en chinesisk Statsembedsmand.
Mandat, et, Hverv, Fuldmagt; Befaling, Forordning; **Mandatarius**, en, den til hvem et Hverv er overdraget, en Befuldmægtiget (Sagfører).
Mandel, en, et Antal af 15.
Mandement (mangdemang), et, Forordning, Befaling, Bud; Stævning; Anviisning paa en Pengesum.
Mandoline, en, en lille Luth ell. Cithar med 4 Strænge (ogsaa kaldet: **Pandore**).
Mandragora, en, Alrune-Rod, som Overtroen tilskrev Trolddomskræfter.
Mandril, en, et Slags Bavian paa Guineakysten.
Maneer, en, Maade, Viis, Skik, Brug, Sædvane; Levemaade; Fremgangsmaade, Behandlingsmaade; **Maneerer**, pl. et Menneskes ydre Væsen, Gebærder og Egenheder; Lader; Fagter; **maneerlig**, høflig, artig, sømmelig; passende.
Manege (manæhsch'), en, Ridekunst; Ridebane, Rideskole; Kunstgreb, Kneb.
Maner, **Manes**, pl. de Afdødes Sjæle, Skyggebilleder; Skyggernes Rige, Underverdenen.
Mangan, et, et enkelt Metal, som i Forbindelse med Suurstof danner Bruunsteen ell. **Mangan-Oxyd**.
Mangoner, pl. Slavehandlere.
maniabel, som er let at behandle, føielig, smidig.
Manichæer, en, Tilhænger af den persiske Vranglærer Manes (i det 3die Aarhundrede), som antog to guddommelige Grundvæsener, et godt og et ondt; en paatrængende Creditor ell. Rykker.
Manie (manih), en, Affindighed, Galskab, Raserie; Sot, Syge, overdreven Lyst.
manieeret, kunstlet, tvungen, søgt; forskruet.
Manifest, et, en offentlig, af et Lands Regiering udstedt Erklæring eller Kundgjørelse; Fortegnelse over et Skibs Ladning tilligemed Angivelse af Afsenderens og Modtagerens Navne samt den betingede Fragt; **manifest**, aabenbar, øiensynlig, tydelig; **Manifestation**, en, Kundgjørelse; Udvikling, Forklaring; **Manifestations-Ed**, Bekræftelses-Ed paa, at man ikke har skjult eller med sit

›e holdt Noget tilbage af Arve-
›. besl.; manifestere, kund-
bekjendtgjøre; lægge for Da-
lkjendbegive.
(manilje), en, det næsthøieste
nogle Slags Kortspil (Toen
orte Farver og Syven i de

ium, et, Haandvaskning,
bad.

en amerikansk Buskvæxt, af
løbber erholdes det saakaldte
›c- ell. Cassave-Meel, der er
ligt til Brød.
ation, en, kunstrigtige Haand-
Berøren, Beføleu; (ved Mag-
ingen) Berørelse ell. Gnidning
lagnetiseurens Hænder; mani-
e, haandtere; beføle, føle paa;
›e den magnetiske Manipula-

en, en mildt afførende Saft;
af Mannagræsset (Manna-
, Israeliternes Næringsmid-
:ber deres 40aarige Vandring i
en.
uin (mannekæng), en, en Led-
e til Brug for Malere, Billed-
:e o. s. v.
lestra, diritta ell. dritta,
›øire Haand; Mano sinistra
anca, med venstre Haand (i
:n).
ıvre (manøver), en, Haand-
:lse, Haandtering, Fremgangs-
, Behandlingsmaade; Haand-
Kunstgreb; Hærøvelse, Krigs-
; en særegen Bevægelse med
r eller et Skib; manoeuvrere,
krigerske Bevægelser og Ven-
; snoe sig, dreie sig (for at
: Noget); Manoeuvrering, en,
en af Bevægelser og Sving-
ninger med Hær ell. Flaade; Snoen,
Tumlen.
manquere (mankere), feile, mangle,
fattes; undlade, efterlade, for-
sømme.
Mansarde, en, Tagkammer, Qvist-
værelse.
Mansion-house (mænsch'n haus),
Lord-Mayorens Embedsbolig i Lon-
don.
Manskot, s. Manchette.
Mantelet (mangtelæh), en, Skjerm-
læder paa Vogne mod Regn;
Skjermtag.
Manteline (mangteline) og Mantille
(mangtilje), en, en kort Fruentim-
merkaabe.
Mantik, en, Spaadomskunst.
Manual, en, Haandbog, Dagbog,
Kladebog; (paa Orgelet) de samt-
lige Tangenter; Manual-Lexikon,
et, Haandordbog.
manu armata, med væbnet Haand,
med bevæbnet Magt; manu pro-
pria, med egen Haand, egenhændig.
manuducere, veilede, anvise (især i
Studeringer); Manuducend, en,
den der veiledes ell. undervises af en
Manuducteur; Manuducteur (ma-
nuduktøhr), en, En der veileder ell.
underviser Andre (i Kunster og Vi-
denskaber); Manuduction, en, Vei-
ledning.
manuel, som skeer med Hænderne;
Haand-.
Manufact, et, Haandfrembringelse;
Manufactur, et, et Værksted, hvor
Varer forfærdiges i Mængde ved
Menneskehænder ell. Maskiner, uden
Ild og Hammer; Manufacturist,
en, En som eier et Manufactur; En
som handler med Manufacturvarer;

Manufactur-Varer, Varer som forfærdiges i et Manufactur.
Manus, en, Haand; Haandskrift; manus manum lavat, den ene Haand vasker den anden, d. e. een Tjeneste er den anden værd.
Manuscript, et, Haandskrift, især som er bestemt til at trykkes; en haandskreven Bog; pl. Manuscripter, især om Skrifter før Bogtrykkerkunstens Opfindelse.
Manustupration, en, Selvbesmittelse (Onanie).
Manutenents, en, Opretholdelse, Haandhævelse, Beskyttelse; manutenere, opretholde, haandhæve, beskytte.
Mappe, en, Taske ell. Omslag til at gjemme Skrifter, Papirer og Tegninger i.
Marabou ell. Marabout (marabuh), en, et Slags smukke Fjædre til Damepynt af Marabou-Heiren i Indien.
Marabut, en, en østerlandsk Munk, Helgen.
Marasmus, en, Affræftelse, Tæring.
Marasquin (maraskæng), en, et Slags fiint Brændeviin, destilleret af stødte Kjærner af sure Kirsebær.
Maraudeur, s. Marodeur under marode.
Maravedi, en, en ringe spansk Kobbermynt (omtr. $^1/_4$ ß).
Marcelline, et, et Slags tyndt Silketøi.
marcando og marcato, (i Musiken) med Eftertryk.
Marchand (marschang), en, Kjøbmand, Handlende; marchandere (marschangdere), handle, drive Handel; tinge, prutte; Marchandiser ell. Marskandiser, en, En som handler med brugte Klæder, Møbler, Bohave o. s. v.
Marchese (markese), en, en Adelstitel i Italien.
Marcipan, en, et Slags Sukkerbagværk af Mandler og Sukker.
Mardi gras (mardi grah), en, Fastelavnstirsdag (den sidste af Carnevalsdagene).
Marechal, s. Marschal; Marechal de camp (mareschal de kang), en, Feltherre; M. des logis (dæh loschih), en, Regimentsqvarteermester.
Marechaussée (mareschosseh), en, forhen et ridende Politi i Frankerig.
Maremmer, pl. Benævnelsen paa nogle usunde Sumpegne i Mellemitalien.
Marforio, en Billedstøtte i Rom, paa hvilken fordum alleslags vittige og satiriske Indfald hemmelig bleve opslagne.
Margarine, en, den fastere Del af det vegetabilske Fedt.
Margarita, en, Perle, Perlemoder; Margaritiner, pl. fine Glasperler.
Marginalier, pl. ell. Marginal-Anmærkninger, Randbemærkninger, Randgloser; marginere, forsyne med en Rand; anføre i Randen; Margine, en, en Rand.
Mariage (mariahsch'), et, Giftermaal, Ægteskab, Bryllup; et Slags Kortspil mellm to Personer.
Marie-Bad, et, kogende Vand, hvori man anbringer et Kar med Substantser, der skulle udsættes for en Hede, som ikke overstiger det kogende Vands.
Marinade, en, en marineret Ret.
Marine, en, Søvæsen; Sømagt, Flaade; Mariner, en, Sømand; Søsoldat.
marinere, nedlægge i Eddike, Olie og Kryderier (især Fisk); marineret, nedlagt, syltet.

it, en, pl. Marionetter,
dukker, Leddedukker; en Per-
den Charakteer, der i Alt lader
re af Andre; Marionet-Spil,
spil, Spil med Marionetter.

., hørende til Havet, Søen;
ime Planter, Sø- og Strand-
er.

en, Grændse; en Vægt paa
og Sølv, 16 Lod Sølv, 24
Guld; en Mark fiin, en Mark
Guld ell. Sølv, som ikke er
et med andre Metaller; en Mynt
nmark = 16 ß; en Regnings-
(fingeert) i Hamborg og Lybek
: Mark Courant = 3⅕ Mk.
(60 ß Courant = 1 Specie),
Mark Banco, Banco-Mark
Mark danst (3 Mark Banco
Specie).

e, s. marquere under Marque.
enter, en, Felt-Spisevært, En
aver Mad og sælger Spise- og
varer til Krigsfolk; Marke-
i, et, en Marketenters Vært-

et, et nætdannet, noget stribt
if Traad, Silke, Uld, eller af
og Bomuld.
ade, en, indkogt Frugtsaft.
r, en, en fiin og haard Kalk-
enten hvid eller af allehaande
r; den bedste er den pariske
ior (fra Øen Paros) og den
riske (fra Carrara i Italien);
iorere, give Marmorfarve,
stribet ell. indsprængt som
ior.
., afmattet, afkræftet, træt;
dere, gaae hemmelig ud paa
ring, plyndre, røve; Maro-
(marodøhr), en, Efternøler,
rer, Soldat, der under Paa-
skud af Træthed bliver tilbage for
at plyndre.

Maroner, pl. et Slags store, spiselige Kastanier.

Maroniter, pl. en Christen-Sect ved Bjerget Libanon i Syrien.

Maroon-Neger (maruhn), en, bortløben Neger, Buskneger.

Maroquin (marokæng) ell. marokkansk Læder, et glindsende, fiint narvet Læder af Gedeskind.

Marotte, en, Yndlingsdaarskab, Kjephest, Grille.

Marque (marke), et, Mærke, Kjendemærke, Skjelnetegn; Spille-Mærke, Regnepenge; et Tegn, som gives for en Underviisningstime, for at vide de givne Timers Antal; Marque-Brev, det samme som Caper-Brev; marquere (markere), mærke, betegne; stemple; optegne, opskrive; fremhæve ved forstærket Betoning; (i Billardspil) tælle for at angive, hvorledes Spillet staaer; marqueret, mærket, betegnet, kjendelig ved et Mærke ell. Tegn; iøinefaldende; marquerede Træk, skarpt udprægede Ansigtstræk; Marqueur (markøhr), en, Opvarter i Værtshuse og Gjæstgiverier; den der marquerer ved Billardspil.

Marquis (markih), en, en Adelstitel i Frankerig og England, Markgreve; Marquisat (markisaht), et, en Marquis's Værdighed og Besiddelser; Marquise (markise), en, en Marquis's Kone eller Datter; en Solskjerm af Lærred foran Døre og Vinduer.

Mars, (i Mythologien) Krigens Gud, Søn af Jupiter; en af Planeterne; (i Chemien) Jern ell. Staal.

Marsch, en, Gang, især Gang i et vist Tempo; Tog, Hærtog; Veistræk-

ning, Dagsreise; et Tonestykke, som spilles ved militaire Optog; marsch! fremad! afsted! Marsch-Route (ruht'), en, foreskreven Reisevei, især for Soldater.

Marsch ell. Marsk, en, et lavt og frugtbart Kystland, som ved Diger maa beskyttes mod Havets Overskvømmelser.

Marschal, Marskal ell. Marskalk, en, en Opsynsmand over en Hofholdning og Hofbetjente, en fyrstelig Huushovmester; den som ordner og anfører Toget ved Ligfærd og andre offentlige Høitideligheder; den øverste Hærfører i et Land (ogsaa: Felt-Marschal og General-Felt-Marschal); Marschallat, et, en Marschals Embede og Værdighed; Marschals-Stav, en Stav, som en Marschal fører til Tegn paa sin Værdighed; Marschals-Taffel, et Bitaffel ved Hoffet for dem, som formedelst deres lavere Rang ei have Adgang til Fyrstens eget Taffel.

marschere, gaae i et vist Tempo; drage, trække, rykke frem ell. tilbage; bryde op, drage bort.

Marseillaise (marseljæse), en, Marseille-Marsch, en under den franske Revolution meget yndet Krigssang (Allons, enfans de la patrie).

Marsk, s. Marsch.

Marskal, s. Marschal.

Marskandiser, s. under Marschand.

Mars-Marken, i Oldtiden: en Deel af den store Slette ved Tiberen udenfor Rom; en Plads ved Paris, der bruges til Mønstringer osv.

Marstal, en, fyrstelig Hestestald.

Marter, en, Pine, Pinsel; martre, pine.

Martial-Lov, Krigslov; martialsk, krigerisk, modig, kamplysten.

Martis-Søn, fyrig Kriger, Krigsmand, Helt.

Marts, en, Aarets tredie Maaned, Tordmaaned.

Martyr, en, Troeshelt, Troesvidne, En som for sin Religion, sin Overbeviisning om det Sande og Rette, Sandhed og Dyd lider Forfølgelse ell. Døden; Martyrium, et, Martyrdom; Martyrologium, et, Martyrbog, en Bog, som indeholder en Fortegnelse over de christelige Martyrer eller en Fortælling om deres Levnet og Lidelser.

Maschine ell. Maskine, en, ethvert kunstigt sammensat Redskab til et vist Arbeides Udførelse; Drivværk, Gangværk, Spil; et Menneske, som handler uden at være sig Bevæggrundene til sine Handlinger bevidst; et stort, klodset Menneske; Maskinerie, et, Drivværksindretning; Maschinist, en, Maskinbygger, Maskinmester; maskin-mæssig, drivværksmæssig; som en Maskine.

Masculinum, et, (i Grammatiken) Hankjøn; et Ord af Hankjønnet; pl. Masculina.

Maskapie, s. Maskopie.

Maske ell. Masque, en, en Beklædning for Ansigtet for at gjøre det ukjendeligt; en formummet Person; en bestemt Charakteerrolle i Lystspil; Forstillelse, falsk, paataget Væsen, Paaskud; Finte; Maskebal, Dandsefest, hvor Deeltagerne komme i Forklædning og med Maske paa; Maskerade, en, Mummespil; maskere, forklæde, udklæde, give ell. tage Maske paa; skjule, forbølge; maskeret Batterie, et Batterie, der er

for Fienden indtil det Øieblik,
skal virke.
e, **Maskinerie, maskin-mæs-**
Maschine.
le, et, Handelsforbindelse,
lsforening paa lige Binding
b; (i daglig Tale) simpel Om-
Samqvem med slette Folk.
en, en Samling af kritiske
rkninger til og Forklaringer
en hebraiske Bibel; **Masoreter,**
disse Lærde og Skriftfortolkere,
tter af **Masora.**
n, en Ovn til Jernertsens
tning.
(i de vestindiske Negres Sprog)

ell. **Masse,** en, det Hele,
nen af alle Delene, et Le-
hele Stof; Mængde, Hob,
ing; Deig, Klump.
re (massahker), en, Nedsabling,
ab, Myrderi; **massacrere,**
gge, myrde, dræbe.
e, gnide, knuge og ælte Lege-
efter Badet (en østerlandsk

hvis Smaadele staa i en tæt
ing med hinanden; (om Byg-
) grundmuret, fast, stærk; (om
larbeider) tæt, fuld, ikke huul,
g; (om Mennesker) plump,
ubehøvlet.
en, Herre, Lærer, Læremester;
er of arts, det Samme som
ster.
tion, en, Tyggen, Tygning.
s, en, Betændelse i Brysterne.
, et, en vellugtende Harpix;
kit.
onter, pl. en af Forverdenens,
ssilt forekommende Dyrearter,
dmærker sig ved Tænder, der

ere ligesom besatte med Brystvorter.

Mastoncus, en, Svulst i de qvinde-lige Brystvorter.

Mat (maht), en, Kammerat, Fælle, Medhjælper, f. Ex. Koks-Mat, Kokkens Medhjælper paa et Skib.

Matador, en, en fremtrædende Personlighed, En som er i Vælten; (i de spanske Tyrefægtninger) den der dræber Tyren med en Kaarde; (i nogle Slags Kortspil) de høieste Trumfer, pl. **Matadorer.**

Matatan, en, Indianernes store Tromme.

Match (mætsch), en, (ved Hestevæddeløb) et Væddemaal, hvorved kun to Heste concurrere.

Mat de Cocagne (mah de kokanje), Klattremast, et opretstaaende Mastetræ, behængt paa Toppen med adskillige Smaasager, der tilfalde dem, der kunne vinde op dertil.

Mater, Moder; Moderkirke, Hovedsogn; ogsaa: Skruemoder; **mater dolorosa,** Smertensmoder, et Billede af Jesu Moder under Korset.

Materia ell. **Materie,** en, Stof; Grundstof; Indhold, Gjenstand; en Bog i Materie, en Bog i uindbunden Tilstand; Edder, Voer; **Materia medica,** Læren om Lægemidlerne og deres Virkninger.

Material, et, pl. **Materialier,** raat Stof til et Arbeide, samlet videnskabeligt Forraad til et Værk; Krigsfornødenheder (Skyts, Vogne, Munition o. s. v.); Redskaber, Tilbehør, Fornødenheder, f. Ex. Bygnings-Materialier, Skrive-Materialier; **Material-Varer,** raae Varer af Mineral- og Planteriget; **Material-Gaard,** et Sted, hvor raae Materialier opbevares.

materialisere, tillægge et aandigt Væsen legemlige Egenskaber.
Materialismus, en, Læren ell. Paastanden om, at alt Existerende er blot Materie, og at der ikke gives nogen Sjæl ell. noget aandigt Væsen, der vedbliver at bestaae efter Materiens (Legemets) Tilintetgjørelse ved Døden.
Materialist, en, en Tilhænger af Materialismen; ogsaa En som handler med Materialvarer; materialistisk, grundet i, stemmende med Materialismen.
materiel, legemlig; som indeholder et Stof, som angaaer Stoffet; sandselig, grov, plump; vigtig, væsentlig; materielle Interesser, pl. væsentlige, virkelige Fordele; timeligt Gods, timelige Fordele.
maternel, moderlig; Materna, pl. Mødrenearv; Maternitet, en, Moderstand, Moderværdighed.
Mathema, et, en Læresætning; det Lærte; Mathematik ell. Mathesis, en, Videnskab i egentlig Forstand; Størrelseslære, Maalekunst; Mathematiker, en, En som er kyndig i denne Videnskab; mathematisk, som hører til, handler om ell. grunder sig paa Mathematiken; overbevisende, grundig, uomstødelig.
Mathurinere (Trinitariere), pl. en Munkeorden, hvis Hovedformaal det er, at løskjøbe christne Slaver fra de Vantroende.
Matin (matæng), en, Morgen; Morgenkjole, Slobrok.
Matinée musicale, en, musikalsk Morgenunderholdning.
Matines (matihn'), pl. (hos Katholikerne) Morgenmesse.
Matras, en, et med Krølhaar, Hø, Tang udstoppet Sengebolster.

Matrice, en, Møtrik, Skr (hos Skriftstøberne) S hvori Bogstaverne afstøbes; væsenet) Prægestemplet.
Matricida, en, Modermorder morderske; Matricidium, e mord.
Matricul ell. Matrikel, en, liste, Navneregister, Navn (paa Universiteter) Indsl beviis, Antagelsesbeviis; offentlig, almindelig Opte alt Jordegods i Landet dets Skyldsætning, Jordebo skyldsbog; gammel, ny Jordernes ældre, nyere ning; matriculere, indskø trikelen.
Matrimonium, et, Ægteskab stand.
Matrone, en, Hæderskone, e dig gammel Kone.
Matros, en, en simpel Baadskarl.
matsch, et Udtryk, der tilkj at et Spil ell. et Parti e tabt.
Matteschör ell. Mataschör Marque de jeu), et Spill
Maturantia, pl. modnende Midler, som bringe M inflammerede Dele til M Maturation, en, Modning rere, gjøre moden, bringe denhed; paaskynde; Matur Modenhed; Maturitets Modenheds-Prøve (i Skole
Matutine, en, (i den romer Morgenmesse; (hos Luth Fruprædiken.
Maurer, pl. en muhamedar stamme i det norblige Afri
Mauschel, en, en foragteli

paa en Jøde; mauschle,
ødisk.
eum, et, pragtfuldt Gravmæle,
et Gravminde.
en, Told, Accise.
s-sujet (movæhsyschæh), et,
sgenigt.
, det samme som Mars.
r, en, en Guld-Max, en baiersk
nynt.
r, pl. Kjæverne, Kjævebenene.
ı, en, den største ell. længste
paa otte Tacter.
e, en, Grundsætning, Regel,
umelsesgrund, Drivfjæder.
ore, drive ell. lade stige til det
e (f. Ex. Varer).
um, et, det Høieste, Største;
ieste Punkt, den høieste Priis.
Mai.
(mæhr), en, Borgermester i
nd.
l (majoral), en, en Postfører
nien.
, en, et elendigt Øg; en slet,
rægtig Karl.
a, en, en polsk National-
.
pl. usyrede Paaskekager, Paa-
d (hos Jøderne).
ik, en, Bevægelseslære, Ma-
re, Drivværkslære; det kunstige
nenhæng af alle Dele i et Le-
ell. en Maskine, sammes Byg-
maade.
iker ell. Mechanicus, en, En
jender og forstaaer Mechaniken;
m forfærdiger mathematiske og
ılske Instrumenter; Maskin-
:, Værkmester.
isk, som angaaer, hører til
nik; drivværksmæssig, maskin-
g, haandværksmæssig; øvet,

færdig; af Vane, tankeløs; mechanisk Arbeide, maskinmæssigt Arbeide, hvortil ingen høiere Aandskræfter udfordres.

Mechanismus, en, den indre Indretning, Bygning, kunstige Sammensætning af en Maskine, dens Drivværk, Drivkraft.

mechant (meschang), ond, ondartet, ondskabsfuld; styg, hæslig.

Mecompte (mekongt'), en, Regningsfeil, Vildfarelse.

Meconium, et, Valmuesaft, Opium; **Meconin**, et, Opiumsstof.

mecontent (mekongtang), utilfreds, misfornøiet.

Medaille (medalje), en, Skuemynt, Ærepenge, Mindepenge; **Medailleur** (medaljøhr), en, Stempelskærer, En som graverer Stempler til Medailler; **Medaillist** (medaljist), en, Kjender og Samler af Medailler; **Medaillon** (medaljong), en, stor Mindepenge, Ærepenge; et rundt ell. ovalt indfattet lille Maleri til at bære om Halsen; ogsaa Rammen eller Indfatningen dertil.

Medea, (i Mythologien) den ved sin Skjønhed og Trolddomskunst berømte Kongedatter paa Kolchis, der hjalp Jason til at erobre det gyldne Skind.

Medial-Linie, Midtlinien af Legemet.

median, mellemstor, af Mellemstørrelse (især om Bøger og Papir); **Median**, en, (i Geometrien) den rette Linie fra en Vinkelspids i en Trekant til Midten af den modstaaende Side.

Mediante, en, Tertsen af Grundtonen, Mellemtonen imellem Grundtonen i en Modulation og dens Qvint.

mediat, middelbar.

Mediateur (mediatøhr), en, Mægler,

Forligsstifter, Voldgiftsmand; i et Slags Kortspil: Hjælpekort, som Spilleren kan udbede sig af Medspilleren: Mediation, en, Mægling, Mellemkomst; Forbøn.

Mediatisation ell. Mediatisering, en, Forvandling af en selvstændig Stat ell. Stand til en afhængig; mediatisere, gjøre middelbar ell. afhængig, forvandle en selvstændig Stat til en afhængig.

Medicament, et, Lægemiddel, Lægedom.

Medicaster, en, Fusker i Lægekunsten, Qvaksalver.

Mediceer, pl. en florentinsk Familie, der opsvang sig til de høieste Værdigheder i Staten, og af hvilke Flere ere berømte ved deres Yndest for Videnskab og Kunst; mediceisk Tidsalder, Tiden fra det 15de til det 17de Aarhundrede, i hvilken hiin Familie især blomstrede og udmærkede sig ved sin Yndest for Videnskab og Kunst; den mediceiske Venus, en overordentlig skjøn Billedstøtte af Venus, der fordum tilhørte Mediceerne.

Medicin, en, Lægemiddel; Lægedom; Lægevidenskab; medicinae Doctor, Doctor i Lægevidenskaben; medicina forensis, Lægevidenskaben, forsaavidt den angaaer offentlige, retslige og borgerlige Forhold (Mord, Forgiftning, Selvmord, Arveberettigelse o. s. v.); medicinal, som hører til Lægedom ell. Lægemidler, f. Ex. Medicinal-Collegium, Sundhedsraad; Medicinal-Væsen, Indbegrebet af alle Foranstaltninger til Bedste for Borgernes Liv og Sundhed; Medicinal-Taxt, den Apothekerne foreskrevne Taxt for Lægemidler; Medicinal-Vægt, Apothekervægt (1 Pund = 12 Unzer = 24 Lod).

Mediciner, en, En som studerer Lægekunsten, en Læge; medicinere, tage Medicin, bruge Lægemidler; medicinsk, som hører til Lægedom, helbredende; lægevidenskabelig; medicinsk Examen, Lægeexamen.

Medicus, en, pl. Medici, en Læge.

mediere, mægle, bilægge, forlige.

Medilunium, et, Halvmaane, Maanen i første Qvarteer.

medio, i Midten; medio Januarii, midt i Januar.

mediocre (medjoker), middelmaadig, maadelig; Mediocritet, en, Middelmaadighed, Maadelighed.

Medisance (medisangs'), en, Bagtalelse, Bagvaskelse; Dadlesyge; medisere, tale Ondt om, bagtale, skumle over.

Meditation, en, Grunden, Grublen, Eftertænken, Overveielse, Betragtning; meditativ, pønsende, eftertænksom; meditere, eftertænke, gruble, grunde, anstille Betragtninger.

mediterran, som ligger midt inde i et Land, middellandsk; det mediterranske Hav, Middelhavet.

Medium, et, pl. Medier, det Midterste, Midte; Middelvei; Hjælpemiddel; Forbindelsesmiddel; medium aevum, Middelalderen (fra 476–1492); medium tenuere beati, Middelveien er den bedste.

Medoc, en, en fransk rød Viin.

Medulla, en, Marv; Medulla spinalis, Rygradsmarven; medullar, til Marven hørende, marvagtig; medullös, marvfuld; marvagtig.

Medusa, en, (i Mythologien) een af de tre Gorgoner. Minerva, hvem

avde fornærmet, forvandlede
lokkede Haar til Slanger og
e hendes Øine den Kraft, at
ble Enhver, der saae paa
til Steen. Hun blev dog
dræbt af Perseus, der satte
Hoved (Medusa-Hoved) i
vas Skjold; Meduser, pl.
igs Bløddyr, der opholde sig
et, Vandmænd.

-Stjerne, et Dyr af Søstjer-
Slægt.

um ell. Merskum, et, en blød,
fedtagtig, guulhvid Jordart,
fær forarbeides til Pibeho-

(mihting), et, (i England og
merika) Møde, Sammenkomst,
nling; Meetinghouse (mih-
aus), Forsamlingshuus, Bede-

e (mefiangs), en, Mistro, Mis-
mefiant (mefiang), mistroisk.

meter, et, Størrelsemaaler, en
tning med Forstørrelsesglas til
emme Gjenstandenes virkelige
else.

e, en, en arrig Qvinde, en Furie.
olie, en, Sørgmodighed,
indighed; Melancholicus, en,
ngsindigt Menneske, især et
eske af tungsindig Charakteer;
cholsk, tungsindig, sørgmo-
raurig, mørk.

e (melangsch'), en, Blanding,
ingsgods; Miskmask.
, en, sort Granat.
rie, en, Metalsværte, Jern-

e, en, Sukkersirup, Bundfald
Sukkersydningen.
(mæleh), en, Tummel, hæftig
rid, Haandgemæng, Slagsmaal.

melere, blande, mænge, sammenblande; melere sig i Noget, blande sig i Noget; melere sig med, give sig af med, befatte sig med; meleret, blandet, spraglet.

Melilotus, en, Steen-Kløver, Honning-Kløver; deraf: Meliloten-Plaster, Honningkløver-Plaster.

Melioration, en, Forbedring; meliorere, forbedre, sætte i bedre Stand

Melis, en, halvfiin Topsukker.

Melisma, et, en af flere Noder sammensat Figur, som synges paa en eneste Stavelse.

Melodie, en, Tonefølge, Tone, Syngemaade; Velklang; en Række af Toner, der danne et musikalsk Heelt; melodisk, vellydende, velklingende, liflig.

Melodika, en, et Claviaturinstrument med et Register Orgelpiber.

Melodion, et, et Claviaturinstrument, hvis Toner frembringes ved en Valses Gnidning paa lodret staaende Metalstænger.

Melodrama, et, et Skuespil med Musik, som blot udfylder Mellemrummene mellem de enkelte Sætninger, hvis Ord blive fremsagte, ikke sungne; melodramatisk, i Form af et Melodrama.

Melomanie, en, lidenskabelig Kjærlighed til Musik.

Melos, et, Lem, Led; Sang, Vise.

Melpomene, Sørgespillets Muse.

Melæna, en, den sorte Syge; Blodbrækning.

Membran, en, tynd Hud, Hinde; membranös, hudagtig, hindeagtig; hindet.

Membrum, et, pl. Membra, Led, Lem, Legemsdeel; Deel, Part, Afdeling; Medlem; Membrum hono-

rarium; Æresmedlem; Membrum virile, det mandlige Lem.

memento! tænk paa; husk paa! et Memento, et Erindringstegn, en Mindeseddel; memento mori! tænk paa Døden! et Memento mori, en Paamindelse om Dødeligheden, f. Ex. et Dødningehoved med tvende korslagte Been (enten virkelige eller malede).

Memoire (memoahr'), en, Memorial, en, Erindringsskrivelse, skriftlig Forestilling, Indlæg; Ansøgning, Bønskrift; Memoirer ell. Memoires, pl. Mindeskrifter, mærkværdige Efterretninger; Optegnelser om mærkværdige Begivenheder i et Menneskes eget Liv og i hans Samtid; Statsskrifter.

memorabel, mindeværdig, mærkværdig; Memorabilier, pl. Mærkværdigheder; mindeværdige Begivenheder og Efterretninger.

Memorande-Bog ell. Memorandum, et, Erindringsbog, Hukommelsesbog; Stambog.

memorere, erindre, huske, have i Hukommelsen; lære udenad; Memorering, en, det at lære ell. huske Noget udenad.

Memoria ell. Memorie, en, Hukommelse, Erindring, Minde; Hukommelsesevne; Memoria localis, Stedhukommelse, den Evne at erindre Stedet, hvor Noget, man har læst, staaer. eller at erindre Noget, forbi man husker Stedet, hvor det staaer.

Memorial, en, s. under Memoire; (hos Kjøbmænd) Haandbog, Dagbog, Kladdebog.

Menage (menahsch'), en, Huusholdning, Værtskab, Huusvæsen, huuslig Indretning; Sparsommelighed, Besparelse; Menage-Lampe, Sparelampe, oliebesparende Lampe.

Menagement (menahschmang), et, Skaansel, Maadehold, vaersom Behandling.

menagere (menaschere), holde godt Huus med Noget, spare, skaane; menagere sig, skaane sig, holde Maade; tæmme sig, styre sig.

Menagerie (menascherih), et, Dyrehuus, hvori udenlandske Dyr underholdes; en Samling af udenlandske Dyr.

menageux (menaschøh) og menageerlig (menascheerlig), huusholderisk, sparsommelig; vaersom, skaansom.

Mendicant, en, Tigger, Betler; Tiggermunk.

Meningitis, en, Betændelse af Hjernehinden.

Mennonit, en, pl. Mennoniter, Gjendøber.

meno, mindre; meno forte, (i Musiken) mindre stærk.

Menologium, et, en Helgencalender, en efter Maanedsdagene ordnet Helgenhistorie.

Menorrhagie, en, for rigelig eller for længe varende maanedlig Renselse hos Qvinderne; Menostasie, en, Standsning af den maanedlige Renselse.

Mensa, et, Bord; Mensa Domini, Herrens Bord, Nadveren, Alteret.

Mensal-Gaard, en et Præstekald tillagt, ufri Bondegaard.

Mensal-Gods, Gods, som er bestemt til en Præsts Kost og Tæring.

Mensis, Maaned; pl. Menses, Maanederne; ogsaa: den maanedlige Renselse.

Menstrua, pl. og Menstruation, en, den maanedlige Renselse, det Maanedlige hos Fruentimmer; men-

re, have ell. faae den maaned=
tenfelse.
ıum, et, (i Chemien) Opløs=
nibbel, Stillemiddel.
, en og et, Maal, Afmaaling,
ng, Inddeling; Maalestok; (i
en) Tidsmaal, Tact; mensu-
, maalelig, som lader sig
; mensurere, maale, afmaale,
ıle.
indvortes, aandig, f. Ex. et
rkes mentale Tilstand, d. e.
aandige ell. sjælelige Tilstand.
captus, sindssvag, vanvittig.
ı, en, Omtale, Tilkjendegivelse,
else; Mention honorable,
lig Omtale; mentionere, om=
ınføre, erindre om.
compos, som er ved sin fulde
nd.
Telemachs Lærer og Raad=
deraf: Fører, Veileder, Op=
, Raadgiver.
plaisirs (menyh plæsih) pl.
fornøielser og Udgifterne der=
ımmepenge.
, en, en langsom og med al=
Anstand udført Dands; Mu=
vertil.
opheles ell. Mephisto, den
Aand, Djævelen.
s, en, skadelig Uddunstning;
itisk, stinkende, qvælende, for=
de.
(meyrih) en, Foragt, Tilside=
e; meprisable, foragtelig.
(meprihs'), en, Vildfarelse,
gelse, Misforstaaelse, Misgreb.
ıl, mercantilsk, mercato-
kjøbmandsmæssig, handels=
g, som hører til ell. angaaer
len, Handels=.
ır, en, Handel, Vareomsæt=

Mercerie (merserih), et, Kramhandel; Kramvarer.
Merci (mersih), Tak! jeg takker; grand merci (grang mersih), mange Tak.
Mercurius ell. Mercur, en, (i Mythologien) Gudernes Sendebud, Guden for Handelen, for Veltalenhed, Klogskab, List, Behændighed, tillige Skytsgud for Tyve og Bedragere; en af Planeterne; (i Chemien) Qvægsølv; mercurial, som indeholder Qvægsølv, Qvægsølv=; Mercurialia, pl. Qvægsølvmidler (som Lægemidler); mercurialsk, qvægsølvholdig.
Meridian, en, Middagskreds, Middagslinie, den Cirkel, som man tænker sig dragen gjennem Verdenspolerne samt vedkommende Jagttagers Zenith og Nadir, og i hvilken Solen staaer om Middagen Kl. 12 for ethvert i samme liggende Sted paa Jorden; figurlig: Top, Tinde, høieste Punkt; meridional, sydlig.
Merinos, pl. spanske Faar med den allerfineste Uld; et af Merino-Uld vævet, meget fiint og blødt Tøi.
Merite (meriht'), en, pl. Meriter, Fortjeneste, fortjenstlig Egenskab ell. Handling; Ordenen pour le merite (puhr lø meriht'), Fortjeneste-Ordenen; meritere, fortjene, have Fortjenester, være værdig til, gjøre sig fortjent til.
Merlin, en Troldmand i de britiske Oldsagn.
Merlon (merlong), en, den Deel af et Brystværn ell. en Fæstningsmuur, der ligger imellem to Skydehuller.
mero jure, efter den rene Lov ell. Ret; merum jus, en udtrykkelig, lovlig Ret.

Mers, et, den Platform, som paa de større Skibe omgiver den øvre Deel af Masten.

Merveille (mervelj'), en, Under, Undervært, Vidunder; merveilleux (merveljøh), vidunderlig, beundringsværdig, fortræffelig.

Mesalliance (mesaljangs'), en, Misforbindelse, Giftermaal imellem Personer af meget ulige Stand ell. Alder; mesalliere sig, indgaae en Misforbindelse, en Mesalliance.

Mesan-Mast, det samme som Besan-Mast.

Mesdames (mædahm), pl. mine Damer!

Mesmerismus, en, Mesmers Lægemethode ved Anvendelsen af dyrisk Magnetisme (s. Magnetismus); mesmerisk, hørende til, grundet paa samme.

Mesogastrium, et, den midterste Deel af Bugen.

Mesostylon, et, Rummet mellem to Søiler.

Messa di voce (messa di vohtsche), (i Musiken) Stemmens Forstærkning lidt efter lidt og derpaa følgende Aftagen til den oprindelige Styrke.

Message (messahsch'), en, Budskab, mundtligt Bud; Messager (messascheh), en, Bud, Sendebud.

Messaline, en, en skamløs, fræk fornem Qvinde, lig Keiser Claudius's for sine Udsvævelser berygtede, tredie Gemalinde Messalina.

Messe, en, (i den romerske Kirke) Høimesse, høitidelig Gudstjeneste; et geistligt Tonestykke, som opføres under Messen; den Deel af den christelige Gudstjeneste, som Præsten forretter med Sang og Læsning foran Alteret; Sjæle-Messe, (i den romerske Kirke) Messe, som læses for de Afdødes Sjæle for at forkorte deres Ophold i Skjærsilden; stort Marked; Messe-Katalog, Fortegnelse over de paa (Leipziger) Messen falbudne Skrifter; (i Skibssproget) Skibsfolkets Middags- og Aften-Spiisning; fælles Bord, som Officererne holde for sammenskudte Penge; messe, holde Messe; forrette Altertjeneste.

Messiade, en, Klopstocks episke Digt over Messias; Messias, en, en Salvet, Konge; Jødernes forventede Frelser; Christus; messiansk Spaadom, Forudsigelse om en Messias.

Messidor, en, Høstmaaned, i den franske Revolutions-Kalender: Maaneden fra 19de Juni til 18de Juli.

Messieurs (mesjøh), pl. mine Herrer!

Mestits, en, En som er avlet af en Europæer og en Indianerinde.

mestoso ell. mesto, (i Musiken) sørgeligt, sørgmodig.

mesurabel, som lader sig maale, som kan maales.

Mesure (mesyhr'), en, Maal; Takt; pl. Mesures ell. Mesurer (mesyhrer), Forholdsregler, Foranstaltninger.

Mesusah, en, et Stykke Pergament, beskreven med nogle visse Stykker af Bibelen og indlagt i en Kapsel, som Jøderne befæste paa Dørstolperne i deres Boliger som et Paamindelsestegn om at iagttage Guds Bud.

Meta, en, en Spidsstøtte ved Enden af en Rendebane, Grændse, Maal, Øiemed.

Metabase, en, Overgang; Afvigelse, Udskeielse.

Metabole, en, Forandring, Afvexling; Forandring i Sæder.

ntrum, et, et Skibs Svæve-
, egentlige Tyngdepunkt.
'omatypie, en, en Methode at
farvetryk over paa forskjellige
ande af Træ, Been, Horn osv.
amma, et, Efterskrift, Afskrift;
ættelse; Metagrammatik, en,
lærens Philosophie; Meta-
matismus, en, Bogstav-For-
ig ell. Omskrivning.
rpus, et, Mellemhaanden (fra
leddet til Fingrene).
et, Malm; Stemmens Metal,
mens rene, fulde, høie Klang;
l-Composition, Metalblanding.
'erisk, metalholdig; metalli-
, metalagtig.
ques (metallihk'), pl. Stats-
r, som lyde paa klingende
ell. rede Sølv og forrentes i
e.
ation, en, Forvandling til
; metallisk, som indeholder
ell. Erts, som ligner Erts.
rgie, en, Bjergværksvidenskab;
Smeltekunst.
rphose, en, Forvandling, Om-
ng, Ombannelse; metamorpho-
forvandle, omskabe, ombanne.
er ell. Metaphora, en, Over-
; en Gjenstands Betegnelse
en anden formedelst en vis
ds-Lighed; Lignelse, billedligt
k; metaphorisk, uegentlig,
ig, lignelsesviis, forblommet.
rase ell. Metaphrasis, en,
rende Oversættelse, Omskrivning.
ysik, en, Videnskab om det
andselige; Læren om de sidste
de til vore Erkjendelser om
nes Natur; Metaphysiker,
n Kjender, Dyrker af denne
skab; metaphysisk, oversand-
dybsindig.

Metapolitik, en, den rene, philoso-
phiske Statslære.
Metastase ell. Metastasis, en, For-
andring, Omvæltning; Sygdoms-
stoffets Forflytning fra een Legems-
deel til en anden; metastatisk,
forandret, forflyttet, forsat.
Metathese, en, Omstilling, især Bog-
stavomflytning (perse og presse).
Metempsychose, en, Sjælevandring.
Meteor, et, Lufttegn, Luftsyn; uegent-
lig om enhver usædvanlig, ualmin-
delig Begivenhed ell. Personlighed;
Meteorik, en, Læren om Luftsyn;
Veirkyndighed; meteorisk, som har
Hensyn til Luft- ell. Veirforandringer,
ell. er afhængig af samme.
Meteorolith, en, ell. Meteor-Steen, en
i Luften dannet Steen; Meteor-Jern,
Meteor-Staal, gedigent Jern og
Staal i Meteorstenene.
Meteorolog, en, Veirkyndig; Me-
teorologie, en, Læren om alle
Slags Luftsyn; Læren om Veirliget
og Forandringerne deri, Veirkyndig-
hed; meteorologisk, som angaaer
Lufttegn ell. Veirliget.
Methode, en, Maade, Maneer, Skik,
Brug; Fremgangsmaade, Adfærd;
Læremaade, Foredragsmaade.
Methodik ell. Methodologie, en, An-
viisning til planmæssig at lære ell.
foredrage en Videnskab, Foredrags-
lære; methodisk, regelret, skole-
rigtig, planmæssig, kunstmæssig.
Methodister, pl. en christelig Sect i
England og Nordamerika, der ud-
mærker sig ved sand Religiøsitet og
Sædernes Reenhed.
Metier (metjeh), en, Haandværk,
Haandtering, Syssel, Fag, Næringsvei.
Metonymie, en, Navneombytning,
Navneomvexling.
Metopon, et, Panden, Forsiden.

16

Mètre, (mæter), et, Maal; Enheden af det nye franske Længdemaal (16 Mètres = 51 danske Fod).

Metrik, en, Læren om Stavelsemaal og Versemaal, om Versarterne og Versfødderne, om Versbygningen; metrisk, bunden, efter Stavelsemaalet, efter et vist Versemaal.

Metronom, en, Tactmaaler, Tempoangiver; Tidsmaaler.

Metronymikon, et, et Navn afledet af Moderens Navn.

Metropolis ell. Metropole, en, Moderstad; Hovedstad; et Erkebispedømme; Metropolit, en, (i den græske Kirke) Bisp, Erkebisp; Metropolitan-Kirke, erkebiskoppelig Hovedkirke; Metropolitan-Skole, en til en Hovedkirke hørende Skole; den offentlige lærde Skole i Kjøbenhavn.

Metrorrhagie, en, Blodstyrtning fra Moderen; Metrorrhöe, en, Moderflod, Udflyden af Blod og Sliim fra Moderen; Metroskop, et, Redskab til at undersøge Moderen; Metrotomie, en, Modersnit, Keisersnit; Metrotom, en, Redskab til at foretage Keisersnittet.

Metrum, et, Maal; Stavelsemaal, Versmaal.

Mette, en, (i den katholske Kirke) Gudstjeneste før Dagbrækningen.

Meuble (møbel), et, pl. Meubler ell. Mobilier, rørligt, bevægeligt Gods, Huusgeraad, Bohave, Løsøre; meublere (møblere), forsyne med Huusgeraad eller Bohave, indrette; Meublement (møbelmang), et, Huusgeraad, Bohave, Løsøre.

meum et tuum, Mit og Dit; Egennytte.

Meute (møht'), en, et Kobbel Jagthunde.

mezza, mezzo, halv, mellem=.

Mezzanine, en, ell. Mezzanin-Etage, Mellem=Etage, især imellem Stuen og første Sal.

Mezzatinta ell. Mezzotinto, en, Mellemfarve, lys Schattering.

mezza voce (vohtsche), (i Musiken) den halve, dæmpede Stemme; a mezza voce, med halv, dæmpet Stemme.

mezzo forte. (i Musiken) halv stærkt, ikke for stærkt.

mezzo piano, halv sagte, noget sagte.

mezzo soprano, den dybe Discant.

Miasma, et, Smittestof, Sygdomsstof, som er udbredt i den atmosphæriske Luft; miasmatisk, som indeholder et saadant Stof eller er opstaaet ved samme.

Midas=Øren, lange Øren, Æselsøren (efter Midas, en Konge i Phrygien, hvem Apollo gav Æselsøren, fordi han foretrak Pans Spil for Apollos).

Midshipman (midschipman), en, pl. Midshipmen, Cadet paa et engelsk Krigsskib, Søcadet.

Miglia (milja), en, pl. Miglier (miljer), en italiensk Miil.

mignon (minjong), net, artig, nydelig, allerkjæreste; Mignon (minjong), en, Yndling; et Slags meget smaae franske Trykbogstaver; Mignonetter (minjonette), pl. et Slags meget smalle Traadkniplinger; smaae Brevoblater.

Migraine (migræhn), en, Gigt i Hovedet, især den, som angriber den ene Side af Hovedet.

Migration, en, Vandring, Udvandring; migrere, vandre, drage bort, udvandre.

Miguelit (migeliht), en, pl. Migue-

, Tilhænger af Don Miguel, ds af Portugal, som efter Fa- s Død for en Tid lang be- :igede sig Herredømmet over ıgal, indtil han i 1834 blev even ved sin ældre Broder Don o, forhenværende Keiser i Bra- .

alorimeter, et, et physikalsk In- ıent, som angiver yderst smaa peraturforandringer.

:raphie, en, Beskrivelse over smaa, :orstørrelsesglas iagttagne Gjen- e.

:osmus, en, en Verden i det ae: Mennesket; mikrokosmisk, angaaer Mikrokosmus.

og, en, Smaalighedskræmmer, kløver; Mikrologie, en, Brøvl Smaating; Smaalighedsaand, kløveri; mikrologisk, smaalig. ıeter, et, Lidenhedsmaaler, et :ab til at maale smaae Gjen- e med.

›tera, pl. smaavingede In- med korte Vingedække.

kop, et. Forstørrelsesglas; mi- kopisk, betragtet gjennem, ıget ved Forstørrelsesglas; som er synlig ved Hjælp af For- ·lsesglas.

·, s. Mylady.

gloriosus, en, storpralende at, en Eisenfresser, en Jacob Thybo.

ell. Milits, en, Krigsvæsen, atervæsen; Krigsfolk, Tropper, Landværn.

(miljøh), et, Midte, Middel- :; Medium.

r (militæhr), et, Krigsvæsen, atervæsen, Solbaterstand; et l Solbater, en Militair, en Soldat, Kriger; Militair-Ed, Fane- Ed; Militair-Regimente, soldatisk Regjeringsmaade i et Land; militair, militærisk, som hører til Krigs- væsenet, til Soldaterstanden; solda- termæssig, krigerisk.

mille, tusinde.

Milliade, en, et Aartusinde.

Milliard ell. Milliarde, en, en Sum af tusind Millioner.

Milliasse, en, tusinde Milliarder; en utallig Mængde.

Milligramme, en, $^1/_{1000}$ af en Gramme; Millimètre, et, $^1/_{1000}$ af et Metre.

Million, en, tusinde Gange tusinde; ti Tønder Guld; Millionair, en, En som eier Millioner, en hovedrig Mand.

Milord, s. Mylord.

Milreis (milre:is), en, portugisisk Reg- ningsmynt = 1000 Rees (omtr. 2 Rdl. 16 β).

Mime ell. Mimus, en, pl. Mimer, Gebærde, Gebærdespil; Gebærde- spiller, Skuespiller.

Mimik, en, Gebærdekunst, den Kunst at udtrykke sine Tanker og Følelser ved Gebærder; Gebærdespil; Gebær- delære; Mimiker, en, Gebærde- kunstner; mimisk, som angaaer ell. hører til Mimiken; som udtrykker sig ved Tegn eller Gebærder; mimisk Kunstner, Skuespiller.

Minaret, et, et rundt Taarn paa en Moschee, hvorfra Folket bliver kaldt til Gudstjeneste og Bøn.

Mine. en, et Træk, en Bevægelse i Ansigtet som Udtryk af en indvortes Følelse; Udseende (i Ansigtstrækkene); (som græsk Mynt) 100 Drachmer (omtr. 34 Rd.); Grube, Schacht, Gang, Bjergværk; Sprænggrav, en underjordisk Gang eller Hule til at

fylde med Krudt for at sprænge den ovenpaa hvilende Masse i Luften; et skjult, hemmeligt Anslag.

Mineral, et, pl. Mineraler og Mineralier, Bjerggods, Erts, Steenart, alle i eller paa Jorden værende uorganiske Legemer; Mineral-Cabinet, et, en Samling af alle Slags Mineralier; Mineral-Rige, Steenrige, Indbegrebet af alle uorganiske Legemer, som findes i eller paa Jorden; Mineral-Kilde, Mineral-Vand, en Kilde, et Vand, som indeholder Gasarter el. opløste mineralske Dele; mineralsk, som hører til Steenriget eller har sin Oprindelse derfra, som indeholder Mineralier.

Mineralog, en, Steenkyndig, Ertskyndig, Bjergværkskyndig; Mineralogie, en, Lære om Mineralierne i Almindelighed.

minere, udgrave, udhule, undergrave, anlægge Miner; Minerer ell. Mineur (minøhr), en, Grubearbeider, Bjergmand; Skandsegraver, Minegraver.

Minerva, Gudinden for Viisdom; Krigens Gudinde.

Miniature ell. Miniatur-Maleri, Maleri med fine, næsten gjennemsigtige Gummifarver (Miniatur-Farver); Maleri i det Smaa, i formindsket Størrelse; Miniatur-Maler, En som maler i Miniature.

Minimum, et, det Mindste, Ringeste, især den ringeste Priis, det ringeste Maal.

Minister, en, egentlig: Tjener; en af de høieste Statsembedsmænd, som staaer i Spidsen for Statsstyrelsen eller en Green af samme; en Gesandt; Minister-Præsident, den Minister, som har Forsædet i Statsraadet; Minister-Resident, en Gesandt af lavere Rang.

ministerial ell. ministeriel, som udgaaer fra et Ministerium, har Hensyn til samme, henhører til samme, hylder dets Grundsætninger; embedsmæssig, paa Embedsvegne; som henhører til Præsteembedet; Ministerial-Bog, Kirkebog

Ministerium, et, Statsforvaltning, Statsraad, Regjering, en Forsted samtlige Ministre; det under en Minister staaende Personale for en enkelt Forvaltningsgreen; ogsaa: en Stads Geistlighed, Præsteskab.

ministrere, gjøre Tjeneste, især Kirketjeneste, gaae til Haande ved Messen.

Minne-Sangere, pl. Elskovssangere, Middelalderens tydske Digtere.

minor ell. Minor, mindre, den Mindre (af to Søskende), den Yngre; Undersætningen, Underbegrebet i en Syllogisme.

Minorat, et, den Yngres Forret i Arvefølgen (modsat Majorat).

Minore, (i Musiken) den bløde Toneart, Mol.

minorenn, mindreaarig, umyndig; Minorennitet, en, Mindreaarighed, Umyndighed.

Minoritet, en, Mindretal, ringere Antal Stemmer.

Minos, en Konge paa Kreta, berømt for sin Viisdom og Retfærdighed, og efter sin Død Dommer i Underverdenen.

Minotaurus, Minotaur, en, (i Mythologien) et Uhyre, halv Menneske og halv Tyr, som opholdt sig i Labyrinthen paa Kreta

Minstrels, pl. engelske og skotske Mestersangere i Middelalderen.

Minuend, en, det Tal, som skal for-

tes, fra hvilket et andet Tal
iges; minuere, formindske.

minbre; et Minus, Mangel,
ig; det Manglende; Subtrac-
:egnet (— ell. ÷); ogsaa det
e som negativ.

:el-Skrift, smaae Trykbogstaver
Skrifter.

en og et, den 60de Deel af
elt, især af en Time, en Grad;
nge Tidsdeel, et Dieblik.

rier, og Minutier, pl. Ubetyde-
ver, Bagateller.

Js, smaalig, altfor nøieregnende,
tisk.

onto, min Regning; ogsaa: per
for mig.

ets (mikeløhs), pl Bjergboere,
om oftest Røvere i de sydlige
ieer.

le dictu, forbausende at for-
eller sige; mirabile visu, un-
lbt at skue; Mirabilia ell. Mi-
ier, pl. Undervcerker, vidunder-
Ting.

lum ell. Mirakel, et, Under,
rværk, Undergjerning, Jertegn;
culös, underfuld, vidunderlig;
ringsværdig, forbausende.

en persisk Prinds; en Tartar-
.

rie, en, Mandsky, Had til
dfolk.

hrop, en, Menneskehader, Men-
jende; et folkesky Menneske;
nthropie, en, Menneskehad,
skyhed; misanthropisk, menne-
adsk, folkesky.

(paa Recepter) bland! misce-
, skal blandes.

laneer ell. Misceller, pl. Op-
af blandet Indhold, Blan-
:r; Blandingsgods, Allehaande.

miscibel, som lader sig blande.

Mischna. Grundlaget eller den egent-
lige Text for Talmud, s. dette
Ord.

Miscredit, en, Vanrygte, forringet
Anseelse ell. Tiltro.

Mise, en, Sats, Indsats (i Spil og
Handelsforetagender); Mise en scène,
en, Sætten i Scene, Bringen paa
Skuepladsen, alle Forberedelser til
et Skuespils Opførelse.

miserabel, elendig, jammerlig, ynk-
værdig, ussel; Miserabilitet, en,
Usselhed, Elendighed; Miseration,
en, Forbarmelse, Medlidenhed.

Misère (misæhr), en, Elendighed, Nød,
Trang; i Bostonspil: et Spil, hvor
man med Forsæt søger intet Stik at
gjøre paa alle sine 13 Kort (grande
misère), eller efterat have lagt eet
Kort bort (petite misère); Misère
generale (misæhr' schenerahl') ell.
General-Misère, naar alle fire
Spillere søge ingen Stik at faae.

Miserere, forbarm Dig! en katholsk
Kirkepsalme, der begynder med dette
Ord.

Misericordias Domini, (Herrens
Barmhjertighed) 2den Søndag efter
Paaske.

Misogam, en, Ægteskabsfjende, Ægte-
skabsforagter, Pebersvend; Misoga-
mie, en, Sky for Ægteskab.

Misogyn, en, en Fruentimmerhader.

Miss, en, Jomfru, Frøken (paa En-
gelsk).

Missa, en, det samme som Messe.

Missal, Missale, et, Messebog, en
Bog, som indeholder Messebønnerne
og Sangene.

Missal-Bogstaver, stor Trykskrift til
Bogtitler o. s. v.

Missilia, Missilier, pl. priisgivne

Ting, f. Ex. Mynter, som ved Høitideligheder kastes ud iblandt Folket.
Mission, en, Sending, Sendelse; Udsendelse af Lærere til at forkynde og udbrede Christendommen; Foreningen af de Personer, som hertil bruges; **Missions-Collegium**, et, et Collegium, som bestyrer Udsendelserne til de Vantroes Omvendelse; **Missionær**, en, En som er udsendt for at forkynde og omvende til Christendommen, Hedningomvender.
Missive, et, Sendebrev, Omgangsskrivelse.
Mistral, en, en hæftig og kold Nordvestvind i det sydøstlige Frankerig.
Mistress (mistris), en, Mesterinde, Frue.
Mithras, en, Solguden hos de gamle Persere.
Mithridat, en, en Modgift (efter Mithridates, Konge af Pontus, der saaledes havde vænt sig til Nydelsen af Gift, at han ingen Forgiftelse mere havde at befrygte).
Mitigantia, pl. Lindringsmidler, lindrende Lægemidler; **Mitigation**, en, Formildelse; Lindring, Beroligelse; **mitigere**, formilde, lindre, berolige.
Mitra, en, Hue, Bispehue.
Mitraille (mitralje), en, gammelt Jernfang; Kartetsker, Skraa; **mitraillere**, nedskyde med Kartetsker.
Mitrailleuse (mitraljøs), Kartetskanon, Kuglesprøite.
Mittel, et Slags Trykbogstaver.
mittere, sende, afsende; afskedige.
Mixt-pickles (mixt pikkels), pl. en Blanding af Frugter og Grøntsager, nedlagte i Eddike.
Mixtum, et, Blanding, noget Blandet; **Mixtum compositum**, et, Blandingsgods, Mængsel, Miskmask.
Mixtur, en, Blanding, især sammensat Lægedrik.

Mnemonik og **Mnemone**… Erindringskunst, Hukomm… **Mnemoniker**, en, en … denne Kunst; **mnemonisk** … gaaer Hukommelseskunsten…
Mnemosyne, Gudinden f… melsen og de ni Musers …
mobil, bevægelig; marschfær… til at drage i Felten.
Mobilier, pl. det samme s… ler.
mobilisabel, som kan gjør… færdig; **mobilisere**, ru… sætte paa Feltfod; **Mobili**… **Mobilisation**, en, Rustni… paa Krigsfod.
Mobilitet, en, Bevægeligh… hed, Foranderlighed.
Moccoletto, pl. **Moccole**… Lys, som bruges ved C… Rom.
modal, betinget, afhængi… holdene; **Modalitet**, e… Maade og Art at være, Be… Begrebet af en Tings F… Erkjendelsesevnen, efterso… tænkes mulig, virkelig ell… dig; tilfældig Forskjelligh… sentlighed; **Modalismus**, … Lære, at Forskjellen mell… nerne i Treenigheden ale… i den forskjellige Yttring … kraften i det guddommeli… **Modalist**, en Tilhænger … Lære.
Mode, en, Skik og Brug m… til Levemaade, Klædebrag… det for Tiden Brugelige, … skende Klædbragt, Smag, O… maade i en vis Tidsperio… Skik, Tidssmag; (**Mode-Arti**… Dame, **Mode-Nar** o. s. v…
Model, en, Forbilled, Mønst…

; Støbeform; (hos Malere og
)uggere) et levende, nøgent
ske til at tegne og forme
Model-Skole ell. Stue, Skole
tue, hvor der tegnes efter en
: Model; modellere, danne
odel, afforme, afbilde, udar-
:ll. forestille i det Smaa; Mo-
ır (modelløhr), en, Model-
; Model-Skærer, Formskærer.
los, pl. et maadeholdende po-
)arti i Spanien.
ıtisme, en, Maadeholdenheds-
Maadehold i Tænkemaade og
sætninger, især politiske; maade-
)e Regjeringssystem.

, maadeholdende; sindig; lem-
; billig; beskeden; Modera-
en, Maadehold, Sindighed;
telse, Formindskelse (i Prisen,
ıgen); Formildelse, Lempelse;
ed, Beskedenhed; moderato,
iken) hverken for hurtigt ell.
gsomt; Moderator ell. Mo-
ur (moderatøhr), en, (paa
kine) det Stykke ell. den Ind-
, hvorved Maskinens Bevæ-
ıres, ledes, indskrænkes; mo-
, holde Maade med, ind-
, nedstemme, nedsætte, for-
:, formilde; moderere sig,
ig, tæmme sig; nedstemme
ırbringer.

nymodens, efter Nutidens
ȝ Brug, i nyeste Smag; mo-
ere, indrette efter nyeste
og Smag; Modernisering,
ndannelse efter nyeste Smag.

sædelig, tugtig, ærbar; beske-
ı Modest, et Klædningsstykke
)edække den qvindelige Hals
:m; Modestie, en, Sædelig-
eskedenhed.

Modification, en, Afændring, Lempning efter Omstændighederne, Indskrænkning i tidligere Bestemmelser; nærmere Bestemmelse; modificere, lempe, indskrænke; afændre, bestemme nøiere ell. anderledes, indrette efter; formilde.

Modist, en, Modehandler; Modenar.

modo, nu, nu for Tiden.

Modulation, en, (i Musiken) Tonernes passende Afvexling, Stemmens rigtige Stigen og Falden; Tonevexlen, Toneovergang; modulere, lade Stemmen stige og falde paa den rigtige Maade; gaae over i andre, dog beslægtede Tonearter.

Modus, en, pl. Modi, Maade, Art, Viis; Modus agendi, Handlemaade; Modus procedendi, Fremgangsmaade; (i Grammatiken) Maaden, paa hvilken Noget udsiges om Subjectet ved en egen Form af Verbet (Indicativus, Conjunctivus, Imperativus, Optativus o. s. v.).

Mogol, Mogul, Stor-Mogul, Beherskeren af det forrige mongolske Rige i Ostindien.

Mohamedaner, s. Muhamedaner.

Moid'or, en, spansk og portugisisk Guldmynt.

Moire (moahr), et Slags tæt og fast, vatret Silketøi; moiré (moareh), vatret, flammet.

Moirer ell. Mörer, pl. Skjæbnens Gudinder.

Moitié (moatjeh), en, Halvdeel, Halvpart; Mage, Ægtemage; Deeltagerinde ved Bordet, i Dands; være Moitié med En, dele Tab og Vinding med En i et fælles Foretagende, i Spil o. s. v.

Mokassins, pl. de nordamerikanske Vildes Halvstøvler.

Mol ell. Mull, et, ganske glat, tynd Nettelbug.
mol ell. Mol, (i Musiken) den bløde Toneart, hvori den lille Terts forekommer.
Moleculer (molekyhler), pl. Smaadele, Smaakugler (i Blodet); Atomer.
Moles, en, Masse, Dynge, Byrde.
Molest, Molestie, en, Besvær, Ulempe, Overlast; molestere, besvære, forulempe, gjøre Overlast.
Molinask, Navnet paa en Dands.
Mollah, en, en tyrkisk Præst og tillige Overdommer, Lovkyndig, Lovfortolker.
Mollientia, pl. bløbgjørende Lægemidler.
Mollimentum, et, et blødgjørende eller lindrende Middel.
Mollusker, pl. Bløddyr.
Molo, en, Dæmning, Dige, Havnedige.
Moloch, en Afgud hos Ammoniterne og Moabiterne.
Molossus, en, Versfod af tre lange Stavelser — — —.
molto, (i Musiken) meget; molto allegro, meget hurtigt.
Molton s. Multum.
Molybdæn, et, et Blyant lignende Metal, Vandbly.
Moment, et, pl. Momenta og Momenter, det som gjør Udslaget, Bestemmelsesgrund, Bevæggrund; væsentlig Bestanddeel ell. Omstændighed; Moment (moment ell. momang), et, Øieblik, Tidspunkt; Punkt; momentan, øieblikkelig, pludselig; kortvarig, flygtig.
Momus, Guden for Spot og Dadel; en Spotter, Dadler.
Monade, en, pl. Monader, de udeelbare Bestanddele, hvoraf all gemer skulle være sammensatte mer), enkelte Væsener; de allern Infusionsdyr.
Monadelphia, en, Linnées 16de teclasse, Planter med til eet sammenvoxede Støvtraade.
Monandria, en, Linnées første classe, indeholdende eenh Planter med een Støvdrager tvekjønnet Blomst.
mon ami, min Ven!
Monarch, en, Eneherster, Enehere; Monarchie, et, Enedømme, Enevælde; en Stat n saadan Regjeringsform; m chisk, som regjeres af en Mo monarchisk Princip, et, den sætning, at den samlede vælde skal blive forenet i Reg Haand.
Monarchiter, pl. de, som anta Guder, men et høieste Væsen, hvilket alle disse staae.
Monasterium, et, Kloster.
mon cher (mong schæhr), min mon cher ami, min kjære
Monde (mongd'), en, Verden, Fremmede, Selskab.
mon Dieu (mong djøh), min
monere, paaminde, erindre; formane.
Moneta, en, Mynt; pl. Mo Mynter, Penge.
mon frère (mong fræhr), mi der! Broder.
Mongoler, pl. en Folkestamme lemasien, efter hvilken en ege nefferace kaldes den mongolsk
Moniteur (monitøhr), en, Advarer; Navnet paa en Pariser Tidende.

Monition, en, Erindring, Formaning, Advarsel; **Monitor**, en, Erindrer, Advarer; en pantsret Kanonbaad af amerikansk Konstruction.

Monitum, et, pl. **Monita**, Erindring, Paamindelse; Advarsel, Formaning; Udsættelse (i Regnskabssager).

Monnaie (monæh), Mynt, rede Penge.

monochromatisk, eenfarvet.

Monocle (monohkel), et, Dieglas for ikkun eet Die.

Monodrama, et, Skuespil, hvori der kun spiller een Person.

Monogamie, et, enkelt Ægteskab mellem een Mand og een Kone (modsat **Polygamie**.)

Monogenesis, en, Selvavling, Avling uden Parring; **monogenisk**, af een Art, eneste i sit Slags.

Monogram, et, et Navnetræk, de sammenslyngede Begyndelsesbogstaver af et Navn.

Monographie, en, Beskrivelse ell. Afhandling over en enkelt Gjenstand.

monogyn, som kun har een Støvvei; **Monogynie**, en, den Egenskab hos en Plante, at hver af dens Blomster kun har en eneste Støvvei.

Monokoncher, pl. eenskallede Bløddyr.

Monokotyledoner, pl. Planter med et eneste Frøblad.

Monokratie, et, Enevælde, Enevoldsregjering.

Monolith, en, en Billedstøtte, Obelisk osv., som bestaaer af en enkelt eller eneste Steen.

Monolog, en, Enetale, Tale med sig selv; hvor kun een Person taler (f. Ex. i Skuespil).

Monomanie, en, Banvid, rettet paa en enkelt Gjenstand; overspændt, fix Idee; naragtig Grille, Kjephest.

Monopol, et, Enehandel, udelukkende Handel; Eneret, en af Staten tilstaaet Ret til alene ell. udelukkende at drive en vis Handel, en vis Haandtering ell. Forretning; **Monopolist**, en, Eneberettiget, En som har Monopol; **monopolisere**, skjænke Eneret.

Monopsychiter, pl. de, der antage Tilværelsen af kun een eneste Sjæl, en almindelig Verdenssjæl, af hvilken Menneske- og Dyresjælene kun ere Dele.

Monorchis ell. **Monorchit**, en, En, som kun har een Testikel.

monosyllabisk, eenstavelses, som bestaaer af een Stavelse; **Monosyllabum**, et, et Eenstavelsesord.

Monotheïsmus, en, Troen paa, Læren om en eneste Gud; **Monotheist**, en Tilhænger af denne Tro.

monoton, ell. **monotonisk**, i een og samme Tone, eenstonende; eensformig, kjedsommelig; **Monotonie**, en, Eenstonighed; Eensformighed.

Monseigneur (mongsænjøhr), naadige Herre, naadigste Herre (Titel i Frankerig til Personer af den høie Adel og Geistlighed).

Monsieur (mossjøh), min Herre; Herre; pl. **Messieurs** (messjøh), mine Herrer.

Monson, **Monsoon** (monsuhn) eller **Mousson** (mussong), en, en i visse Jordstrøg ikkun en Deel af Aaret herskende Vind.

Monster, et, et Uhyre.

Monstrants, en, (i den romerske Kirke) Kapselen til den indviede Hostie.

Monstration, en, Fremviisning, Foreviisning.

Montagnard (mongtanjahr), en, en Bjergbo.

Monstrum, et, Vanskabning, Misfo-

ster; Uhyre; monströs, vanskabt, uformelig, uhyre.
Montanister, pl. en christelig Religionssect, benævnt efter dens Stifter Biskop Montanus.
montere, udruste, forsyne Krigsfolk med Klæder, Heste, forsyne Kanoner med Lavetter, bemande (Skibe); Montering, en, Udrustning, Forsyning med Klæder, Heste, et Skibs Bemanding.
Montgolfière (monggolfiæhr'), en, en Luftballon, som hæver sig ved Hjælp af opvarmet, fortyndet Luft (efter Opfinderen Montgolfier).
Montist, en, En som udlaaner sine Penge mod Sikkerhed i urørligt Gods.
Montre (mongter), et, et Uhr.
Montur, en, Mundering, Soldaterdragt.
Monument, et, Mindesmærke, Æresminde, især Gravmæle.
Mopper, pl. et Slags store, hollandske Muursteen.
moquant (mokang, mokant), spodsk, dadlesyg; moquere (mokere) sig, opholde sig over, gjøre sig lystig over, spotte, lade haant om; moqueret, stødt, fornærmet.
Mora, en, Forhaling, Sinkelse; Opsættelse, Forsømmelse; morae periculum, det Farlige ved Opsættelsen.
Morabiter, pl. fromme Eneboere i Nordafrica.
Moral, en, Sædelære, Pligtlære, Dydelære; den Lærdom, som en Fabel eller andet lignende Digt skal gjøre anskuelig; Moral-Philosophie, en, videnskabelig Sædelære; Moral-Lov, en Sætning, der fremstiller en Handling som Pligt; Indbegrebet af alle saadanne Sætninger.
moralisere, foredrage moralske Forskrifter, foreholde En hans Pligter, formane til Dyd og Sædelighed; spille Dydslærer, præke Moral; Moralist, en, Dydslærer, Sædelærer.
Moralitet, en, Sædelighed, sædeligt Forhold, sædelig Beskaffenhed.
moralsk, sædelig, retskaffen, dydig; henhørende til Sædelæren; moralsk død er den, hvis sædelige Ære er aldeles tilintetgjort; moralsk Følelse, Agtelse og Ærefrygt for Dyd og Sædelighed; moralsk nødvendig, nødvendig efter Fornuftgrunde.
Moratorium, et, Fristbrev, et Beskyttelsesbrev, som gives en Skyldner, og som i en vis Tid frier ham fra personlig Heftelse.
morbleu (morbløh), for Fanden! fordømt!
Morbus acutus, en heftig, hidsig Sygdom; Morbus chronicus, en langvarig Sygdom, som ikke har nogen hidsig Characteer.
Mordant ell. Mordent, en, (i Musiken) en Halvtrille.
Mordio, Mord! Gevalt!
Morelle, det samme som Amarelle.
Morenkop, en, Benævnelse for nogle Dyr (især Heste og Duer) af en hvid eller lys Farve, med sort Hoved.
Mores, pl. Sæder; Levemaade; lære En Mores, lære ham, hvorledes han skal opføre sig; irettesætte.
Morgana, s. Fata Morgana.
Morganatica, pl. Morgengave, Medgift; morganatisk Ægteskab, Ægteskab til venstre Haand, en Fyrstes Ægteskab med et Fruentimmer af ringere Stand.
Morgue (morg'), en, offentligt Lighuus i Paris.

lo, (i Musiken) hendøende,
ıdende.
ıørk, dunkel; sørgmodig, tung-

;-Chronicle, Morgen-Tidende
ıelsk Oppositionsblad).
ɔt, en, Knarvornhed, Fortræ-
d; morös, vranten, knarvorn,
delig.
us (morfevs), Guden for
n og Drømmen; Søvnen selv.
ı og Morphium, et, en alka-
standdeel af Opium.
graphie, en, Naturlegemernes
ɔelse efter deres Former.
logie, en, Læren om de orga-
egemers Dannelse.
·øden.
er, pl. smaae Tavler af smeltet
: med Tilsætning af Krydderier
edicin.
; Mort (mohr), i l'Hombre:
ver Gang ikke medspillende
Person; et Spil for denne,
e tre spillende Personer have
to Gange rundt.
et, en, Dødelighed, Dødelig-
orholdet; Mortalitets-Lister
Tabeller, Fortegnelser over
ıld i visse givne Tidsafsnit.
(mortjeh), en, Morterer,
:.
.tion, en, Drab, Tilintet-
:; Udslettelse, Tilintetgjørelse,
ghedserklæring; Dom, hvor-
uærmelige Yttringer erklæres
de og magtesløse; Mortifica-
Beviis, Udslettelsesbeviis, hvor-
Document, der er gaaet tabt,
s for ugyldigt, hvis det skulde
igjen; mortificere, døde; op-
tilintetgjøre, erklære for død
jtesløs.

Mortuus, den Døde, Afdøde.
Mosaik (mosa-ik), Musiv-Arbeide, et Maleri, der saa kunstigt er sammensat af farvede Glas- eller Steen-Stifter, som forbindes med Kit, at det i nogen Frastand seer ud som malet med Penselen.
Mosaismus, den mosaiske ell. jødiske Religion; Mosait, en, en Jøde.
Moschee ell. Moskee, en, et tyrkisk Bedehuus, Tempel.
Moskoviter, pl. Indvaanere af Moskau; en gammel Benævnelse paa Russerne i Almindelighed.
Moskus, en, en stærktlugtende Materie af Moskusdyret ell. Bisamrotten.
Moslem, en, pl. Moslemin, Muhamedaner, Muselmand.
Mosquitos ell. Moskiter (mosgitos), pl. et Slags besværlige Myg i de hede Lande.
Motette, en, et Sangstykke, hvortil Texten er tagen af Bibelen.
Motion, en, Bevægelse, Legemsbevægelse; (i det engelske Parlament) Forslag, Andragende.
Motiv, et, Bevæggrund, Drivfjæder; Grundtanken (til et Maleri); Themaet (til en Composition); motivere, begrunde, belægge og understøtte med Grunde; anføre Aarsagerne, hvorfor; bevæge til.
Motto, et, Tankesprog, Valgsprog.
Motus, en, Bevægelse; Drift; motu proprio, af egen Drift.
Mouche (mubsch'), en, Flue; Skjønhedsplet, Skjønhedsplaster; mouchetere, bestænke med sorte Pletter, punktere.
Mouchette (muschett'), en, Krandsliste, Muurliste; Mouchettes, pl. en, Lysesax.

mouillere (muljere), væde, fugte, stænke; (i Grammatiken) udtale il og gn blødt som lj og nj, f. Ex. travail, gagner som travalj, ganjeh.

Moulinage (mulinahsch'), en, Silkens Tvinding paa Silkemøllen.

Mousqueton (musketong), en, en kort Flint af svær Caliber, en Muskedonner.

Mousse (muss'), en, Skibsdreng, Kahytdreng.

Moussé, skummende, brusende Champagneviin.

Mousseline (musselihn) ell. Musselin, et, Netteldug (af den tyrkiske Stad Mussul).

Mousselinet, et hvidt Bomuldstøi med atlaskagtige Striber paa en glat Bund.

moussere (mussere), skumme, bruse, bruse op.

Mousson, s. Monson.

Moustache (mustahsch'), en, Knevelsbart, Overskæg.

Moutarde (mutard'), en, tillavet Sennep.

Mouvement (muvemang), en, Bevægelse; Sindsbevægelse, Uro; Opstand, Oprør.

Movens, et, Bevægemiddel; Drivefjæder.

Moventier, pl. bevægeligt ell. sig selv bevægende Gods (f. Ex. Qvæg).

movere, bevæge; oprøre; foranledige, foraarsage; foreslaae, andrage paa; bringe paa Bane; **movere** sig, røre sig, giøre sig Bevægelse; sætte sig i Bevægelse.

Moxa, en, et Lægemiddel, nemlig: en lille Kugle, dannet af Bomuld, som man sætter paa det lidende Sted og tænder i den øverste Ende og lader brænde lige ned til Huden.

Moyen (moajeng), et, Middel, Udvei, Hjælpemiddel.

Mucilago, en, Sliim, et slimet Lægemiddel; mucilaginös, slimet.

Muckere, pl. en i nyere Tider i Preussen opstaaet mystisk Religionssect, som under Hellighedens Maske skjulte den groveste Sandselighed.

Muezzin, en, Udraaber af Bedetimerne fra Moscheernes Minareter.

Mufti, en, Overhovedet for den tyrkiske Geistlighed og for de Retslærde.

Muhamedaner ell. **Mahomedaner**, en, Tilhænger af Muhameds Lære; Muhamedanismus, en, Muhameds Lære ell. Religion.

Mul, et, ganske glat, tyndt Musselin.

Mulat, **Mulatinde**, en, pl. **Mulatter**, Mulatinder, Blanding af hvide og sorte Forældre i Ost- og Vestindien.

Mulct, en, Pengebod, Pengestraf; mulctere, sætte i Bøder.

multa, pl. mange Ting, mange Slags.

multiplex, mangfoldig, mangehaande.

Multiplicandus, en, et Tal, som skal tages flere Gange, nemlig saa mange Gange, som et andet Tal, **Multiplicator**, tilkjendegiver; **Multiplication**, en, Mangfoldiggjørelse; Multiplications-Tegn, et Tegn, der antyder, at de Talstørrelser, mellem hvilke det sættes, skulle multipliceres med hinanden, f. Ex. $6 \times 3 = 18$; multiplicere, forflere, mangfoldiggjøre; et **Multiplum** af et Tal er et saadant, hvori dette Tal gaaer op, f. Ex. 16 er et **Multiplum** af 4.

Multum, et, et kipret, ru, meget blødt uldent Tøi.

Mumie (mumi-e), en, et balsameret, udtørret Lig; **mumificere**, gjøre til Mumie.

en, stærkt Brunsviger Øl.
, rense, reenskrive; Mundum,
ıskrift.
en, Verden; mundus vult
ergo decipiatur, Verden
ages, saa lad den da blive
t.
forsyne, udruste, bevæbne.
.l, som hører til en Stad,
; Municipal-Embedsmænd,
ımer af Stadsøvrigheden;
palitet, en, By-, Stads-,
ne-Øvrighed; Raadhuus,
e.
ats, en, Gavmildhed, Rund-
hed.
, en, Forsyning, Bevæbning,
ing; Skydeforraad, Krigs-
nheder; Munitions-Vogn,
ɔgn.
›krift, kantet, fracturagtig
med hvilken Munkene pleiede
ive Bøger
en, Havaal; ogsaa en Laxart
nern.
en, Musernes Anfører (et
ı til Apollo).
s, pl. Livegne i Rusland.
ı, s. under Muskel.
, pl. Muser, Skytsgudinder
skjønne Kunster og Viden-
9 i Tallet); Musernes Sæde,
, det samme som Høiskole,
itet; Musernes Sønner, det
som Videnskabsdyrkere, Stu-

nd, s. Moslem.
Snit, ved Stempeltrykning
Guldsnit paa Bøger.
, et, pl. Museer, et til
ı, Videnskaber og Kunster
Sted, f. Ex. en Bogsamling,
ıg af Natur- og Kunstgjen-
stande; Samlingsskrift for viden-
skabelige Arbeider.

Musicalier, pl. Tonestykker, trykte ell. skrevne Noder; musicalsk, som hører til Tonekunsten, overeensstemmende dermed, skikket dertil; tonekyndig; velllydende, velklingende; musicalske Instrumenter, pl. Toneredskaber; Musicant, en, Spillemand; Musicus ell. Musiker, en, Tonekunster; musicere, udføre Musik; Musik, en, Tonekunst; Tonespil; Tonestykke; Musik-Nummer, et Tonestykke.

Musiv-Arbeide, s. under Mosaik; Musiv-Guld, uægte Malerguld; Musiv-Sølv, uægte Malersølv.

Muskel, en, pl. Muskler, de kjødede, ophøiede Dele i dyriske Legemer, der ved deres Udvidelse og Sammentrækning gjøre disse skikkede til vilkaarlige Bevægelser; musculōs, muskelfør, senefast.

Musket, en, Soldaterflint; Musketeer, en, en med en Musket væbnet Infanterist.

Musselin, s. Mousseline.

mussere, s. moussere.

Musson, det samme som Monson.

mutabel, foranderlig, omskiftelig, ubestandig; Mutation, en, Forandring, Afvexling; mutatis, mutandis, med de fornødne Forandringer; mutere, forandre, ændre; bytte, vexle.

Mutilation, en, Lemlæstelse; mutilere, lemlæste.

Mutterwitz, en, god naturlig Forstand.

Mutuum, et, Laan.

Myiologie, en, Læren om Fluer ell. Myg.

Mylady (milæddi), min naadige Frue, min naadige Frøken.

Mylord (milohrd), min naadige Herre; en Ærestitel for den høie Adel i England.

Mynster, et, Kloster, Klosterkirke, Domkirke, Hovedkirke.

Myographie, en, Muskelbeskrivelse; **Myologie**, en, Læren om Musklerne; **myologisk**, Muskellæren angaaende.

Myopie, en, Nærsynethed; **Myops**, en, en Nærsynet.

Myriade, en, egentlig et Tal af 10,000; en utallig Mængde.

Myriomorphoskop, et, et Speil, hvori man seer utallige Billeder, det samme som **Kaleidoskop**.

Myrisma, et, en Salve; **Myrismus**, en, Indsalven.

Myrrha, en, en bitter, vellugtende, lægende Gummi af et østerlandsk Træ.

Myrsa, en, en Tartarfyrste; en persisk Prinds.

myrtiform, myrtedannet.

Mysterier, pl. (i Oldtiden) hemmelighedsfulde, religiøse Forsamlinger, Religionslærdomme og Skikke, som holdtes hemmelige for Folket, og til hvilke ingen Uindviet fik Adgang; Lønlære, Hemmeligheder.

Mysterium, et, en Hemmelighed; hemmelig Lærdom; noget Uudgrundeligt; Løndyrkelse.

mysteriös, hemmelighedsfuld, gaadefuld, dunkel.

Mysticismus, en, Hang til at antage hemmelige, oversandselige Kræfter og deres Indvirkning paa Sjælen.

Mystification, en, Drilleri, Narren, Føren bag Lyset; **mystificere**, gjække, narre, have til Bedste.

Mystik, en, Lønlære; Læren om Sjælens lønlige Forening med det guddommelige Væsen; Stræben efter det Hemmelighedsfulde, Ubekjendte og Dunkle i Religionssager; **Mystiker**, en, en Ven af Mystik, Tilhænger af Mysticismus; Hemmelighedskræmmer; en Sværmer; **mystisk**, skjult, hemmelighedsfuld, som har en hemmelig Betydning; dunkel, mørk; oversandselig; sværmerisk; **mystisk Tendents**, Hang til Mysticisme.

Mythe, **Mythos**, en, pl. **Myther**, Sagn, Gudesagn, Digtning eller Fortælling om de Gamles Guder og Helte, hellig Fabel; **mythisk**, sagnmæssig, opdigtet, fabelagtig; som indeholder en Mythe; den **mythiske** Tid, den Tidsalder, om hvilken vi kun have Sagn og fabelagtige Fortællinger; **Mytholog**, en, Sagnfortæller, Sagnskriver, Sagnkyndig; **Mythologie**, en, Sagnkyndighed, Fabellære, Gudelære; **mythologisk**, som angaaer eller hører til Fabellæren; **mythologisk Gallerie**, et, en Samling af Billeder, henhørende til Fabellæren.

mæandrisk, krummet, bugtet, slangeformig, snoet.

Mæcen, en, pl. **Mæcener**, og **Mæcenater**, en Ven og Beskytter af de Lærde og Kunstnerne.

Mæhriske-Brødre, det samme som Herrnhutere.

Mænader, pl. rasende Qvinder; det samme som **Bacchantinder**.

N.

og Nr. = Numero; N. og
= Nomen; n og N. =
um; N. B. og NB. = nota
N. N. = Nomen nescio;
= November; N. T. = No-
'estamentum; nto. = netto,
: Ord.
(nahmats), en, Tyrkernes
som de daglig maa forrette
ange.
l, en Prophet.
en, Statholder, Befalings-
i Ostindien; en meget rig
(som har beriget sig i det
-ostindiske Compagnies Tje-

en hos Tyrkerne et Slags
hos Chineserne en Triangel,
slaaes med en Staalstav.
Lyserødt, faldende i det Pome-
ile.
t, (i Astronomien) Fodpunktet
t Zenith).
, en Stedfortræder, Bisidder
:stlige og retslige Forretninger
let.
pl. et Slags meget tynde
:me.
:e (næsfangs'), en, Fødsel,
ist; Oprindelse.
:turlig, ukunstlet, utvungen,
jertet, troskyldig, barnlig,
j; Naivetet, en, Naturlighed,
enhed, naturlig Aabenhjertig-
:oskyldighed, Barnlighed, Uskyl-
naturligt Vid.
en, pl. Najader, Kilde- og
mpher; en Vandplante-Fa-

Nankin ell. **Nanking**, et, chinesisk Bomuldstøi.

Nanzuk, et fiint ostindisk Musselin.

Nantiske Edict, et Edict, ved hvilket Henrik den Fjerde 1598 tilstod Hugenotterne fri Religionsøvelse i Frankerig.

Naphtha, en, Steenolie, Bjergolie, Bjergbalsam; Vitrioläther; **Naphthalin**, et, Grundstoffet i Naphtha.

Napoleond'or, en, en fransk Guldmynt med Napoleons Brystbillede (20 Francs, omtr. 7 Rd.); **Napoleonider**, pl. Slægtninge af Napoleon Bonaparte; **Napoleonist**, en, Tilhænger af Napoleon.

Napped'eau (napdoh), en, et Vandfald, der udbreder sig som et Tæppe.

Narcis ell. **Narcissus**, en, (i Mythologien) en smuk Yngling, der ved at speile sig i en Kilde blev forelsket i sig selv og derpaa blev forvandlet til en Blomst af samme Navn; deraf: en i sig selv forelsket, indbildsk Gjæk.

Narde, en, pl. **Narder**, forskjellige vellugtende Planter, især Lavendel og Bjergbaldrian; **Narde-Olie**, den deraf erholdte vellugtende Olie.

Nargileh, en, en orientalsk Tobakspibe.

Narkosis, en, Følesløshed, Bedøvelse; **Narkoticum**, et, pl. **Narkotica**, et bedøvende, indbyssende, smertestillende Lægemiddel; **Narkotin**, et, en ved Opiums Opløsning i Viinaand vunden Substants; nar-

kotisk, bedøvende, indbyssende, søvnbringende.

Narrata, pl. Fortællinger, anførte nærmere Omstændigheder ved en Begivenhed; Narration, en, en Fortælling.

nasal, som hører til Næsen; som lyder gjennem Næsen; Nasal-Lyd, Næselyd; Nasal-Bogstav, Næsebogstav; et Nasal, et Slags Orgelregister, som har en snøvlende Tone.

Nasaræere ell Nazarenere, pl. et Spottenavn, som Christendommens Modstandere tillagde de første Christne; ogsaa en Christen-Sect i de første christelige Aarhundreder, der fulgte det gamle Testaments Kirkeskikke.

Nates, pl. Sædet, Bagdelen paa Mennesket.

Nation, en, Folk, Folkeslag; et Lands Indbyggere som en Heelhed; national, som vedkommer et heelt Folk; som eiendommelig tilhører ell. udmærker et vist Folk; folkeegen; landsegen; Folke-, Lands-; National-Charakteer, Folke-Charakteer, et vist Folks særegne, eiendommelige Tænkemaade; N.-Convent, de franske Folkerepræsentanters Forsamling i Aaret 1792; N.-Eiendom, Statseiendom; N.-Farve, en Farve, som et Folk har valgt til eiendommeligt Særkjende i Flag, Cocarde, Ordensbaand o. s. v.; N.-Garde, Borgervæbning; N.-Stolthed, den Stolthed hos et Lands Indvaanere, der er grundet paa deres Folks erkjendte eller formeente Fortrin; N.-Oekonomie, en, Statshuusholdning; nationalisere ell. naturalisere, optage i en Nation, give Indfødsret, give Borgerret; Nationalisering ell. Naturalisation, en, Optagelse i Folket, Borgerr
delelse, Indfødsrets Medd
tionalist, en, En som sa
dreven Priis paa det Folk
melige; Nationalitet, en,
dommelighed.

nativ, indfødt; medfødt; Nativitet, en, Fødselstim
nernes Stilling ved et
Fødsel; at stille Ens Nativ
udsige Ens Skjæbne efter
nes Stilling i hans Fødse

Natolien, et, Lilleasien.

Natrium, Natronium, et,
liske Grundlag (Basis) af
ell. Natron, et, mineralsk

Natur, en, Indbegrebet af
Ting, den synlige Skabni
denen; en Tings oprindeli
oprindelige Art, Beskaffe
Indretning; Legemsbeskaffen
stitution; den skabende Kraf
ren selv; Natur-Historie,
turbeskrivelse, Beskrivelse
turlegemerne efter deres Be
Nytte, Skade o. s. v.; Na
Læren om Naturens a
Love (Physik); Natur-Love
Grundbestemmelser, der er
ligge til Grund for den h
ordning; Natur-Rige, een
Hovedclasser (Dyreriget, Pl
Mineralriget), hvortil al
legemer henføres; Natur-S
Indbegrebet af al den
der har Naturen til Gjensi

natural, som er i naturlig
som ydes in natura; Natu
stationer, pl. Ydelser af
ell. Varer istedetfor Penge.

Naturalia, pl. naturlige Ti
nødenheder og Forretninger
frembringelser, Naturskjæl

alia non sunt turpia, hvad en kræver, er ikke usømme-

ier, pl. Naturfrembringelser, sjældenheder; Naturalie-Ca-, et, en Samling af Natu-

ere, give Indfødsret, give rret; antage i Barns Sted, Kuld og Kjøn; forplante frembringelser til et andet ; overføre fremmede Ord i rog og give dem Borgerret i

smus, en, Natur- eller For-ro, naturlig Religion, der itager nogen Aabenbaring i ager; Naturalist, en, En der den naturlige Religion og r Aabenbaringen; Naturfor-aturkyndig.

et, et Menneskes naturlige enhed, naturlige Tilbøielighed, eskaffenhed (Temperament) ell.

, overeensstemmende med, grun-Naturen, utvungen, ukunstlet; ige Børn, Børn avlede uden-gteskab; naturlig Magie, til-ende Trolddom, men som ud-ed Benyttelse af Naturkræfter rdighed; naturlig Religion, n, grundet alene paa For-; naturligt System, et, Na-enes Inddeling efter ud-overeensstemmende Kjende-modsat kunstigt System).

ie, en, de hos Romerne rskab for Folket foranstaltede ninger; ogsaa den til dette indrettede, med Vand fyldte samt tilhørende amphithea-Bygning.

Nautik, en, Sømandskunst, Sømandsvidenskab; Nautiker, en, Sømand, Søkyndig; nautisk, som hører til Søvæsenet; søkyndig.

naval, som angaaer Skibsfart ell. Søvæsen, Skibs-.

navigabel, seilbar; Navigation, en, Skibsfart, Søfart; Styrmandskunst; Navigations-Act, en, den engelske Søfartslov fra 1651; N.-Skole, Dannelsesanstalt for vordende Sømænd.

Navy (nævvi), Sømagt, Marine, Flaade.

Nazarenere, s. Nasaræere.

Naziræere, en asketisk Sect hos Hebræerne, der førte et strengt, afholdende Liv.

né, née, født.

necessaire (nesessæhr), nødvendig; Necessaire, et, det Fornødne, Nødvendige; Reiseskriin, Reisebestik.

Necessitet, en, Nødvendighed.

Nectar, s. Nektar.

Nedunja, en, Brudens Medgift hos Jøderne.

Nefas, et, Uret; Nefaster, pl. Dage, paa hvilke der hos Romerne ikke maatte holdes Ret; Sørgedage, Ulykkesdage.

Negation, en, Nægtelse, Benægtelse; Nægtelsesord; negativ, nægtende, benægtende; afslaaende; ophævende; negative Størrelser, modsatte ell. ophævende Størrelser, f. Ex. Gjæld (modsat Formue), ÷ 4 i Exemplet: 3 ÷ 7 = ÷ 4, Thermometrets Kuldegrader under 0; et negativt Gode, Frihed for det modsatte Onde (f. Ex. det, ei at være syg, ei at lide Nød); Negative, en, nægtende Stemme, afslaaende Svar; negatorisk, nægtende, afslaaende; negere, nægte, benægte; afslaae, vægre.

Neger, en, Mandfolk af den sorte Menneskerace, som beboer det indre Afrika, en Morian; Negerinde, en, en Negerqvinde.

Negligé (neglischeh), en, Natdragt, Morgendragt, beqvem Huusdragt.

Negligence (neglischans'), en, Efterladenhed, Skjødesløshed, Forsømmelighed; negligent (neglischang), efterladen, skjødesløs, uefterrettelig; negligere (neglischere), forsømme, behandle skjødesløst.

Negoce (negohs'), en, ell. Negotium, et, Forretning, Handelsforretning, Handel, især Handel i det Store; Negociant (negosiang) ell. Negotiant, en, Kjøbmand, Grosserer; Negociateur (negosjatøhr), en, Mægler, Underhandler; Negociation, en, Forhandling, Underhandling; negociere ell. negotiere, mægle, underhandle; drive Handelsforretninger; tilveiebringe, forskaffe (f. Ex. Penge, et Laan); negotiorum gestio, Forretningsførelse for en Anden; negotiorum gestor, Forretningsfører.

Negretti-Faar, et Slags spanske Faar med ikke ganske fiin, men stærk og rigelig Uld.

Negro, en, pl. Negros, et Ogenavn, som gives de Constitutionelle i Spanien af Modpartiet.

Negrophil, en, en Ven af de Sorte og deres milde Behandling, en Modstander af Slavehandelen.

Negus, en, en Drik af Viin, Vand Sukker, Citronsaft og Muskatnød.

Nekrograph, en, En, som beskriver afdøde Personers Levnet; Nekrographie, en, afdøde Personers Levnetsbeskrivelse.

Nekrolog, en, En, der forfatter Afdødes Levnetsbeskrivelse; e Levnetsbeskrivelse; Nekrol en Afdøds Levnetsbeskri Samling af slige Levnetsbe nekrologisk, som angaae Levnetsbeskrivelse.

Nekromant, en, Maner, e mand, som besværger Dødu Aander; Nekromantie, en gen eller Fremkalden af I Aander.

Nektar, en, (i Mythologier nes Drik, Gudedrik, en kost gende Drik.

Nektarium, et, pl. Nektari sternes Honningkar.

Nemea, en By i det gamle land, hvoraf: den nemei som Herkules dræbte der i og de nemeiske Lege, Væ som holdtes der hvert t til Ære for Zeus.

Nemesis, en, den straffend dighed; Gjengjeldelsens G

Nenie ell. Nænie, en, (hos Ligsang, Gravsang, Klage saa: Vuggevise.

Neolog, en, Nyhedslærer, indfører nye Lærdomme; en, Nyhedssyge, især i at indføre nye, usædvanlige Talemaader i Sproget; n nyhedssyg; Neologisme, bannet, nyskabt Ord.

Neophyt, en, Nyomvendt; Nyoptagen i Mysterierne.

Neorama, et, et Slags Ru der forestiller det indre af ning, en Tempelhal o. s. Midte Tilskueren befinder

Neoretiker, en, en Tilhæng for Tiden herskende Sn

), især i Kunst og Videnskab.
en, Nyrebetændelse. Nyre-
teensmerter.

, pl. Nepoter, Broder-
:ersøn, Frænde; Nepotis-
, det at begunstige, ophøie
: sine Frænder fremfor andre
Mænd.

Havets Gud og Behersker
nerne); Neptunismus, en,
ænskabelige Synsmaade, at
nuværende Skikkelse (For-
er bevirket ved Vandet.

imis, aldrig for meget! Al-
d Maade! Formeget og
fordærver Alt.

n, pl. Nereider, Havnym-
aa: et Slags Søorme, som
ørket.

:e, Olie af Orangeblomster.
grusom, umenneskelig (som
ero i det gamle Rom).

gie, en, Læren om under-
legemer; Nerteromorpher,
ningebilleder, Dødningeskik-

pl. Nerver, fine, marvag-
ade, som i dyriske Legemer
:s Udspring fra Hjernen og
en og derfra udbrede sig
hele Legemet og ere Red-
for Følelsen og Bevægelsen;
ystem, et, Indbegrebet af
Nerver i Legemet; Ner-
. nervestyrkende Lægemidler;
rerum gerendarum, Ho-
æderen til alle Foretagender
nervös, som angriber Ner-
ervesvag; ogsaa: nervestærk,
raftfuld.

n, en indsigtsfuld, erfaren
ærdig Olding (lig Nestor,
Kongen af Pylus); den Ældste og
mest Erfarne blandt sine Lige.

Nestorianere, pl. en Sect græske
Christne, som antage to Naturer i
Christus, men iklun een Villie.

ne sutor ultra crepidam, Skoma-
ger, bliv ved din Læst!

net, reen, peen, pyntelig, nydelig;
netto, reen, d. e. Varens rene Vægt,
Indpakningen fraregnet (Nettovægt);
efter Fradrag af alle Udgifter og
Omkostninger (Nettobeløb).

Netteldug, et, et Slags fiint og løst
Bomuldstøi.

Neumer (nevmer), pl. melodiske Fi-
gurer, der anbragtes paa Slutnings-
stavelser i Kirkesange; ogsaa Mid-
delalderens Nodetegn, opfundne af
Gregorius den Store.

Neuralgie, en, Nervesmerte.

Neuritis, en, Nervebetændelse; neu-
ritisk, nervestyrkende, paa Nerverne
virkende.

Neurodynie, en, Nervesmerte.

Neurographie, en, Nervebeskrivelse.

Neurologie, en, Læren om Nerverne.

Neuroma, et, Nervesvulst.

Neuropathie, en, Nervelidelse, Nerve-
tilfælde.

Neurotomie, en, Nervesønderlem-
melse.

neutral (nevtral), partiløs, som holder
med intet Parti, som hverken erklæ-
rer sig for eller imod en Sag, ikke
blander sig deri; (i Grammatiken)
neutrale Substantiver, Substan-
tiver af Intetkjønnet, neutrale Ver-
ber, uovergaaende Verber.

Neutralisation, Neutralisering, en,
Partiløsgjørelse; (i Chemien) en
Syres fuldkomne Mættelse med et
Ludsalt, hvorved fremkommer et

Middelsalt, der i sine Virkninger og Egenskaber hverken viser sig som Syre eller som Ludsalt (Alkali); neutralisere, gjøre uvirksom; forekomme, forhindre; forvandle til et Middelsalt; ophæve to chemiske Legemers eiendommelige Egenskaber ved at forbinde dem med hinanden i et vist Forhold.

Neutralitet, en, partiløs Tilstand, det, ikke at tage Parti for eller imod en Person ell. Sag.

Neutrius generis, af Intetkjønnet.

Neutrum, et, Intetkjøn, Hverkenkjøn.

Neveu (nevøh), en, Broder- eller Søstersøn.

Newgate (njugæt'), det store Fængsel i London.

Nexus, en, Forbindelse, Sammenhæng, Baand; Nexus realis, virkelig, indre, væsentlig Sammenhæng; Nexus socialis, selskabelig Forbindelse.

niabel, som kan nægtes, afslaaes.

Nibelungen-Sang, et gammeltydsk Heltedigt fra Begyndelsen af det 13de Aarhundrede, der besynger Nibelungernes (en gammel burgundisk Heltestammes 430—440) Bedrifter og Skjæbne.

Niche (nihsch'), en, en Fordybning i en Væg til at sætte Kakkelovne, Billedstøtter o. s. v. i.

Nicotin, et, Tobakkens narkotiske Grundstof.

Nièce (niæhs'), en, Broder- eller Søster-Datter.

Nieller, pl. Metalplader med indgravede Tegninger, hvis Fordybninger ere udfyldte med en sort Masse for desto tydeligere at vise Stregerne.

Nigromant, en, en Sortkunstner; Nigromantie, en, den s
Spaadom ved Hjælp af o

nihil ell. nil (facit) ad
gjør Intet til Sagen,
at sige ell. betyde; nil
ikke at lade sig lidenskab
af Noget; Nihil album,
blomster; Nihilist, en
Intet troer i Religions
lismus, en, Forgænge
Lære, at Alt tilintet
Døden.

Nillas, pl. ostindiske
Tøier af Træbast, b
Silke.

Nimbus, en, Sky, Taa
Glands; Straalekrone,

nimium, for meget.

Niobe, (i Mythologien) e
der, stolt af sine 7 S
Døttre, spottede Apollos
Moder, Latona, hvorfor
alle hendes Børn med
selv forvandledes til St

Nippes (nips), pl. Pynt,
smaae Modesager.

Nisan, Foraarsmaaned
maaned hos Jøderne.

Nische s. Niche.

nisi, hvis ikke; et Nisi,
ell. Men, en Anstødsste

Nite, en, et Nummer i
udtrækkes uden Gevinst.

nitid, reen, reenlig, ne
ziirlig; Nitiditet, en
Reenlighed.

Nitrat, et, Neutral- eller
som ere tilberedte me
komne Salpetersyre.

Nitrum, et, Salpeter; ni
terholdig.

Niveau (nivoh), en, Vate
ret Flade; staae i Nive

ns Ligemand i Rang, Kund-
ıſv.
' (nivelöhr), en, En som af-
afveier efter Vaterpas; ni-
eller nivellere, maale med
as, afmaale efter Vaterpas;
gjøre lige; Nivellering, en,
vellement (nivellemang), et,
: efter Vaterpas; Jævning.
l. (i den nordiske Mythologie)
ige Vandaander.
r, pl. Noachs Sønner og
nmere.
l. noble, ædel, høimodig;
; adelig; Nobel-Garde, en
smænd bestaaende Livvagt.
u, en Adelsmand; pl. Nobili,
de adelige Slægter i Vene-
n havde Deel i Regjeringen;
ere, adle, ophøie i Adel-
; Nobilitet, en, Berømthed;
), Ridderskab; Noblesse, en,
Adelstand; ogsaa: Høihed,
hed; Noblesse oblige (ob-
Adel forpligter; den, der paa-
at være adelig, maa opføre
lt.
(nobbodi), Ingen; en ube-
Person.
ulus, en, Nattevandrer, Søvn-
.
us (cantus), en, Nattesang i
.
a, Tonetegn; Tonen selv;
ßlan, en, de 5 Linier til No-

en, Knude, Byld; nodös,
, knortet.
ıul, Juledag, Julefest; Noëls,
lesange.
olens, enten man vil, eller
erne eller ugjerne.
angere, rør mig ikke! (Nav-

net paa adskillige meget pirrelige Planter).

Nomader, pl. Hyrdefolk uden fast Bopæl, omvandrende Hyrder; Nomade-Liv, omflakkende Liv, Vandreliv; nomadisk, omflakkende, omvandrende.

Nomen, et, pl. Nomina, Navn, Benævnelse; Nomen proprium, Egennavn; Nomen nescio, Navnet veed jeg ikke, af ubekjendt Navn.

Nomenclator, en, Navneviser, Navnefortegnelse over visse Gjenstande uden videre Forklaring; Navneregister; Ordregister; Nomenclatur, en, Indbegreb af de i en Videnskab ell. Kunst forekommende Navne og Kunstudtryk (de techniske Benævnelser); ogsaa: Navnefortegnelse.

nominal, som vedkommer Navnet ell. Benævnelsen; som kun har Navnet (ikke Tingen selv); Nominal-Værd, Navneværdi (om Mynter, modsat deres Real-Værd ell. virkelige Værdi og Gehalt).

Nomination, en, Navngivelse, Benævnelse; Udnævnelse.

Nominativus ell. Nominativ, en, (i Grammatiken) Nævneform, Subjectscasus.

nomine ell. in nomine, i — Navn; under Navn af, i Stedet for, som: nomine mandatario, som Befuldmægtiget, ifølge Fuldmagt; nominel, som blot bærer Navn af —, uden virkelig at være det (modsat reel).

Nomodidaktos, en, en Lovkyndig, Retslærd.

non, ikke; i endeel Sammensætninger medfører det Nægtelsen af Hovedbegrebet.

Nona (hora), den 9de Time = Kl. 3 Eftermiddag.

Nonacceptation, en, en Vexels Ikke-antagelse.

Nonagium, et, den niende Deel af de til et Dødsbo hørende urørlige Eiendele, som Geistligheden i Middelalderen opkrævede til milde Stiftelser.

Nonchalance (nongschalangs'), en, Ligegyldighed, Efterladenhed; nonchalant (nongschalang), ligegyldig, efterladen.

Noncombattant (nongkongbattang), en, pl. Noncombattanter, de ved en Hær ansatte Personer, som ikke høre til de egentlige Stridsmænd.

Nonconformister, pl. det samme som Dissenters.

non contemnendus, ikke at foragte (den 3die Examens-Charakteer).

non datur tertium, der gives intet Tredie, ingen Mellemting mellem to modsigende Begreber.

None, en, (i Musiken) den 9de Tone over Grundtonen; (i den romerske Kirke) den 9de Dagens Time (Kl. 3 Eftermiddag) og den dertil foreskrevne Bøn og Sang i Klostrene.

Non-ens ell. non-ens, et Intet, en Uting.

non multa, sed multum, ikke mange Slags, men Meget; heller grundig i faa Ting end overfladisk i mange Ting.

Nonne, en, et Fruentimmer, som har aflagt Klosterløfte, Klosterjomfru.

Nonpareille (nongparelj'), en, et Slags meget lille Bogtrykkerskrift.

Non plus ultra, det Uovergaaelige, det Fuldkomneste i sit Slags; det Yderste, Grændsen.

Nonsens, et, dumt Tøi, m Snak, Vaas.

non tanto, non troppo, (i ikke for meget.

Nonæ, pl. i den gamn Calender den 9de Dag ' altsaa i Marts, Mai, Ju den 7de, i de øvrige den 5te.

Norm, Norma, en, Regel, Rettesnor; normal, reg skriftsmæssig; naturlig, stedfindende; Normal-Middelhastighed; N.-Maa Mønster for andre gjælde N.-Skole, Mønsterskole; tet, en, regelret Beskaffen mere, anordne, foreskrive

Norne, en, pl. Norner (i diske Mythologie) Tidens nens Gudinder, 3 i Tall

Nosologie, en, Læren om mene.

Nostalgie, en, Hjemvee.

Nota ell. Note, en, pl. No Kjendetegn, Mærke; skri kjendegivelse ell. Erklær mærkning, Anmærkning; over leverede Varer; Bev bene, mærk vel; vel at Notabene, Mærketegn, E tegn; notabenere, beteg N. B. (Notabene), især som recommanderes.

notabel, mærkelig, mærkvær lig, vigtig; Notabilitete sete og udmærkede Mæ mænd, fremragende Perso Notabler, pl. et Udvalg stænderne (især forhen i

notandum, er at mærke.

notarial, som hører til e

ius og hans Forretninger,
t af, udført ved en Nota=
tariat, et, en Notars Em=
otariats-Instrument, et af
ius udfærdiget Document;
ell. Notar, en, en rets=
ocumentskriver; en Proto=
Notarius publicus, en
and, som er beskikket til at
øse Slags Documenter og
Underskrift at give andre
Troværdighed; Notat, et,
ning, Bemærkning.
ota.
erke, anmærke, optegne, an=
otering, en, Optegnelse,
ng.
tihs') ell. Notits, en, An=
, Bemærkning; Efterret=
rretning; tage Notice af
ægge Mærke til Noget,
derom.
a, en, Bekjendtgjørelse,
else, Meddelelse, Tilkjende=
otificere, gjøre vitterligt,
, meddele, tilkjendegive.
Notice.
undbar, vitterlig, almeen=
beviist; Notoritet, en,
ed, Vitterlighed.
ne (notr dahm), Vor Fru
Maria); Kathedralkirken i
r=Frue=Kirke.
ell. Notturno, en, Nat=
renade.
(nurritῦhr), en, Næring,
derhold, Foder.
(nuvoteh), en, Nyhed, Nyt;
rtikel, nyt Skrift.
nye Ting, Nyheder.
, pl. gamle Nyheder (f.
le Fortællinger i en ny
ng).

Novatianer, pl. en Sect i det 3die Aarhundrede, der erklærede sig mod Gjenoptagelse af de Frafaldne i Kirken.
Novation, en, Fornyelse, Ombannelse; Novator, en, En, som indfører Nyt, finder paa Nyt.
Novelle, en, pl. Noveller, Nyheder; mindre historiske Fortællinger; Novellist, en, Novelleskriver, Novelleforfatter; novellistisk, som er i Novellens Maneer og Characteer.
November, en, Aarets 11te Maaned, Slagtemaaned.
Novice, en, Prøvelærling, en Person, som er et Prøveaar i et Kloster og først efter dette Prøveaars Udløb aflægger Klosterløftet som Munk ell. Nonne; en Ukyndig, Uøvet, Uerfaren; Noviciat, et, Prøvestand, Prøvetid, Prøveaar i Kloster.
Novilunium, et, Nymaane.
Novitet, en, pl. Noviteter, det samme som Nouveauté.
Novum, et, Nyt, noget Nyt; Novum Testamentum, det nye Testament.
Noxa, en, Skade, Beskadigelse; Noxal-Klage, Skadesløsholdelses= ell. Skadeserstatnings=Klage.
Nuance (nyangs'), en, Farveblanding, Schattering, Skyggefordeling, Afskygning; nuancere (nyangsere), schattere, afskygge; Nuancering, en, det at nuancere.
Nubem pro Junone, (omfavne) en Sky istedetfor Juno, ɔ: et Skyggebillede istedetfor noget Virkeligt.
Nucleus, en, Kjærne; det Bedste, Fortrinligste, Kraftigste af en Ting.
Nudata, pl. aabenbare, for Øine liggende Ting.
Nuditeter, pl. (i de tegnende Kunster) nøgne Figurer ell. Legemsdele.
Nul, et, pl. Nuller, et Taltegn (0);

Midten imellem positiv og negativ Størrelse; et Intet, noget Betydningsløst; nul, ingen, intet, intetbetydende, ugyldig; Nul-Punkt, et Overgangspunkt fra et Gradmaal (Scala) til et andet, (ved Thermometre) Frysepunktet.

nulla regula sine exceptione, ingen Regel uden Undtagelse.

nullificere, gjenkalde, erklære for ugyldig; Nullificering, en, Indsigelse mod en Lovs Gyldighed ell. Anvendelse.

Nullitet, en, et Intet, en intetbetydende Person; Ugyldighed.

numerair (numeræhr), den numeraire Værdi, den blotte Pengeværdi.

Numerale, et, pl. Numeralia, Talord; Numeralia cardinalia, Mængdetal; N. ordinalia, Ordenstal.

Numeration, en, Tællen, Tælling; Tallæsning; Betegning med Tal, Numerering; numerere, tælle, optælle; betegne med Tal efter Talfølgen; betegne Varepriserne paa selve Varerne med Bogstaver, som betyde Tal; Numerering, en, Betegnen med Tal.

Numeri, pl. 4de Mose Bog.

numerisk, som lader sig bestemme ved Tal, som kan udtrykkes med Tal; numerisk Forhold, Talforhold.

Numero, under Tallet, efter Tallet.

Numerus, en, Tal, Taltegn, Ziffer, Nummer; Antal, Mængde; Velklang, Rhytmus i en Periodebygning.

Numismatik, en, Myntvidenskab, Myntkyndighed; Numismatiker, en, Myntkjender, Myntkyndig; numismatisk, som hører til Myntvidenskaben; myntkyndig.

Nummer, et, Tal, Taltegn; den med et Tal betegnede Person ell. Gjenstand; Huustal; Lod i Lotteriet; at have et høit Nummer hos En, at staae i høi Yndest hos ham.

Nunciation, en, Indberetning, Forkyndelse, Mælding; nunciere, indberette, forkynde, mælde; Nuncius ell. Nuntius, en, Bud, Gesandt, især pavelig Gesandt.

Nuptiae, pl. Bryllup, Ægteskab.

Nutriment, et, Næring, Næringsmiddel, Fødemiddel; Nutrition, en, Ernærelse, Forpleining.

Nux vomica, Brækrod.

Nyktograph, en, et Redskab til at skrive i Mørke; Nyktographie, en, den Kunst at skrive i Mørke.

Nyktophyter, pl. Natplanter, som kun aabne deres Blomster om Natten.

Nymphe, en, pl. Nympher, (i Mythologien) Halvgudinder, benævnte efter de af dem beherskede eller besjælede Gjenstande, saasom: Dryader og Hamadryader, Træ- og Skov-Nympher, Najader, Kilde-Nympher, Nereider, Hav-Nympher, Oreader, Bjergnympher o. s. v.; en ung smuk Pige; en Brud; ogsaa: en Skjøge; de qvindelige Stamlæber; Navnet paa et Insekt; en Insekt-Puppe.

Nymphomanie, en, Mandgalskab.

Nystagma, en, Pliren med Øinene, krampagtig Blinken med Øinene.

nögtern, fastende; flau; ædru, ædruelig.

O.

pro Cento; Oct. = Octo-
Ol. = Oleum; Op. = Opus;
= Opera; ord. = ordi-
Ord. = Ordinarius; Ouv.
iverture, s. disse Ord.

der foran irlandske Familie-
og Adelsnavne det samme som
gelske of (af) eller det tydske
ogsaa: Søn, f. Ex. O'Connel,
'onnel, Søn af Connel.

en, en frugtbar, vandrig Egn
i en stor (afrikansk) Sand-

nt, en, en Læge, som aabner
ndersøger et Lig; obducere,
og undersøge Lig; Obduc-
en, et Ligs Aabning og Un-
else i Rettens Navn eller i
kabelig Hensigt; denne Hand-
og den derover afgivne Be-
g kaldes en Obductions-For-
g.

tion, en, Forhørdelse; For-
se; obdurere, forhærde; for-

it, adlydende, lydig; Obedi-
en, Lydighed; Tjenestepligt.

, en, et liggende Spyd som
e paa forbægtige, for urigtig
Steder eller Udtryk i de æl-
dgaver af Classikerne.

., en, en høi, firkantet, spids-
nde Steenstøtte af een Steen
Hieroglypher (især de ægyp-

ion, en, Omvanken, Om-
n.

ieutenant (oberstløitnant), en,
den Officeer, som er nærmest i Rangen efter en Oberst.

obiit, han (hun) er død (med Angivelse af Dødsdag og Dødsaar).

obiter, løselig, flygtig.

Object, et, Gjenstand, Formaal, Diemed; Ting eller Person, hvorom der handles; (i Grammatiken) Gjenstandsord, det Ord, som betegner Gjenstanden for Subjectets Virksomhed.

Objectation, en, Forekastelse, Bebreidelse.

Objection, en, Indvending, Indsigelse.

objectiv, ell. objectivisk, som angaaer Tingene udenfor os, gjenstandlig; som ligger i en Gjenstand selv, uden Hensyn til den Tænkendes Forestillingsmaade (modsat subjectiv); i Virkeligheden tilværende; Objectiv-Glas, det yderste Glas i en Kikkert, der vender mod den Gjenstand, man vil betragte; Objectivitet, en, Tingenes Tilværelse udenfor os, en udenfor os liggende Tings Beskaffenhed; Hensyn til en udvortes Gjenstand.

Oblat, en, det indviede Brød i Alterens Sacramente; Mundlak til at forsegle Breve med; Oblation, en, Offring; Gave, Offer.

Oblatorier, pl. et Handelshuses trykte Anbefalingsskrivelser til andre Handelshuse.

Oblatus, en, en Klosterbetjent eller Invalid, som nyder Understøttelse i et Kloster; En, som opoffrer sin

Person eller Formue til en geistlig Ordens Tjeneste uden formelig at blive Medlem af Ordenen.

obligat, forbunden, forpligtet; (i Musiken) som hører til Hovedstemmen eller ledsager samme.

Obligatio og Obligation, en, Forpligtelse, Forbindtlighed, Skyldighed; Forskrivning, Gjældsbeviis.

obligatorisk, forbindende, forpligtende.

obligé (oblischeh), forpligtet, forbunden; Obligeance (oblischangs'), en, Tjenstagtighed; Velvillighed; obligeant (oblischang), forbindtlig, tjenstagtig; obligere (oblischere), forbinde, forpligte, gjøre forbunden; nøde, tvinge; obligeret, forbunden, forpligtet; nødt, tvungen.

Obliteration, en, Udvisfning, Udslettelse; Borttagelse, Tilintetgjørelse; obliterere, udviske; afskaffe, tilintetgjøre.

Oblivion, en, Forglemmelse, Glemsomhed.

oblong, aflang, langagtig; Oblongum, et, langagtig Fiirkant.

Oboe, s. Hautbois.

Obolus ell. Obol, en, en gammelgræsk lille Skillemynt, en Hvid, en Penning; ogsaa en Apothekervægt (10 Gran).

obscen ell. obscön, uanstændig, utugtig, smudsig, slibrig; Obscoena, pl. Uanstændigheder, Utugtigheder.

obscur (obskuhr, obskyhr), dunkel, utydelig, uklar; ubekjendt, uberømt.

Obscurant, en, en Fjende af Oplysning, en Ven af Uvidenhed og Overtro; Obscurantismus, en, den Grundsætning, at Folket maa holdes i Mørke og Uvidenhed; Oplysningshad.

observabel, bemærkelig; mærkværdig, værd at lægge Mærke til; Observabilia, pl. Gjenstande, sc kunne fornemmes ved Sandserne.

Observanda, pl. Ting, som ere iagttage.

Observants, en, Iagttagelse; Skik Brug, Sædvane, Vedtægt; Kloster regel, Ordensregel.

Observation, en, Iagttagelse, B mærkning; Efterlevelse; Observations-Armee, O.-Corps, Iagttagelseshær, som har et vaagent Ø med en fjendtlig Hærs Bevægelse

Observateur (observatøhr) ell. Observator, en, Iagttager, En d gjør astronomiske Iagttagelser.

Observatorium, et, et ophøiet Ste et Taarn til astronomiske Iagttagelser.

observere, bemærke, blive vaer, iag tage, give Agt paa; efterleve, ia tage.

Obsignation, en, Forsegling paa B tens Vegne; Bekræftelse, Stad stelse; obsignere, forsegle; bekr stadfæste.

Obsistents, en, Modstand, Mod den, Modstridighed; obsis modstaae, modsætte sig.

obsolet, forældet, ude af Brug om Ord og Talemaader).

Obstaculum, et, Hindring, Mo Vanskelighed.

obstinat, egensindig, haardnakk starrig; Obstination, en, nakkenhed, Halsstarrighed, dighed; obstinere, forhær gjenstridig, forstokket.

obstrict, forbunden, pligtig; tion, en, Forpligtelse, Fo hed; obstringere, forbi pligte.

ion, en, Forstoppelse, haardt bstructiv, forstoppende; Obstia, pl. stoppende Midler; ere, forstoppe, gjøre haard-

og obtenere, erlange, eropnaae; forsvare, hævde.

tion, en, uforbeelagtig Om-Bagvaskelse; obtrectere, bagbringe i slet Rygte.

on, en, Paatrængen, Paa-

re, gjøre sløv eller stump; dentia, pl. sløvende, bedø-Midler.

fstumpet; stump; sløv.

n, en, Leilighed, Anledning; onel, tilfældig; foranledi-

t, en, Solens Nedgang; Be-de vestlige Lande (Europa); ntal, occidentalsk, vestlig, andsk; det occidentalske det vestromerske Keiserdømme; identalske Sprog, de vest-iske Sprog.

, et, Baghovedet.

, pl. forborgne Ting, Hem-eder; Occultation, en, Døl-forbølgelse.

ion, en, Indtagelse, Besæt-Besiddelsestagelse; Beskjæfti-Sysel; occupere, have i else; bemægtige sig, indtage, ; beskjæftige, sysselsætte; occu-beskjæftiget, sysselsat; op-besat.

et, Verdenshavet; en stor, ig Mængde; en Afgrund; ia, en. Australien; Oceanus, shavets Gud og Behersker;

Oceanider, pl. Havnympher (Oceanus's Døttre).

Ocellus, en, pl. Oceller, et lidet Øie, Punktøie, f. Ex paa Insekter.

Ocher ell. Okker, en, den Jord, hvortil Metaller opløses ved Syre, især den gule ell. brune Jernkalk.

Ochlokratie, et, Pøbelherredømme.

Octaeder, et, et af otte ligesidede Triangler indsluttet Legeme.

Octandria, en, Linnées ottende Planteclasse, indeholdende Planter med otte Støvtraade i en tvekjønnet Blomst.

Octangulum, et, en Ottekant, en Flade med otte Kanter eller Vinkler.

Octant, en, en Ottendedeelskreds, et astronomisk Redskab, der indbefatter 45 Grader, til at maale Stjernernes Afstande med.

Octav, en, ottendedeels Form ell. Størrelse (otte Blade af et Ark Papir); (i Musiken) det hele Omfang af otte Toner; den ottende Tone fra Grundtonen.

Octiduum, et, en Tid af otte Dage; otte Dages Frist.

October, en, Aarets tiende Maaned, Sædmaaned.

Octochord, et, et Toneredskab med otte Strænge.

Octogenarius, en, en firsindstyveaarig Olding.

Octogon, en, en Ottekant.

Octostylon, et, en Række af otte Søiler.

Octroi ell. Octroy, en, en af Regjeringen offentlig meddeelt Bevilling, Begunstigelse, Rettighed ell. Forrettighed, især en udelukkende Handelsret; octroyere, bevilge, tilstaae

(især Handelsfrihed eller Handelsforrettighed); et octroyeret Compagnie, et priviligeret Handels- eller andet Selskab; en octroyeret Forfatning, en som Naadegave af Fyrsten bevilget friere Statsforfatning.

Ocular-Glas, Dieglas, det Glas i en Kikkert, som holdes til Diet (modsat Objectiv-Glas).

Oculation, en, Ympning, Podning; oculere, ympe, pode, indsætte et Die af en forædlet Qvist i Barken af en anden (vild) Stamme.

Oculi, tredie Søndag i Fasten.

Oculist, en, en Dienlæge; Oculus, et, Die; Knop paa en Qvist.

Odaliske, en, en af Sultanens Koner af anden Rang.

Ode, en, Sang, Høisang; Odeon ell. Odeum, et, Synge- ell. Læsesal; en Samling af lyriske Digte.

Odeurs (odøhrs), pl. Vellugt; vellugtende Sager.

Odiosa, pl. forhadte, ubehagelige, modbydelige Ting.

Odium, et, Had, Fjendskab; odiös, forhadt, modbydelig, utaalelig, ærgerlig.

Odontagra, en, Tandgigt.

Odontalgie, en, Tandpine; Odontika, pl. Midler mod Tandpine; Odontitis, en, Tandbetændelse; Odontographie, en, Tandbeskrivelse; Odontolither, pl. Tandforsteninger, forstenede Tænder.

Odyssee, en, Homers Heltedigt om den græske Konge Odysseus's Eventyr.

Oeconom, en, Huusholder, Huusvæsensbestyrer; sparsom Huusholder; Jordbruger, Landmand; Oeconomie, en, Huushold; Landhuusholdning; Sparsommelighed; god, hensigtsmæssig Anordning og Indretning; öconomisere, holde godt Huus, spare; öconomisk, som angaaer Huusholdningen ell. Landhuusholdningen; huusholderisk, sparsommelig; Oeconomus, den som har Bestyrelsen af Alt, hvad der vedkommer Levnetsmidlerne ved en Stiftelse.

Oedema ell. Oedem, et, Ophovning, Vandsvulst; ödematös, hoven, ophovnet, opsvulmet.

Oedipus, en Konge i Theben, der gjættede Sphinxens Gaade, deraf: en snild Gaade-Udtyder.

oekumenisk Synode, almindelig Kirkeforsamling.

Oesophagus, en, Spiserøret, Madpiben.

Oeuvre (øver), et, Værk, Arbeide; pl Oeuvres, Værker, Skrifter.

offendere, fornærme, krænke; angribe; Offension, en, Fornærmelse; offensiv, angribende, angrebsviis; Offensiv-Alliance, en, Angrebs-Forbund; Offensiv-Krig, Angrebs-Krig; Offensive, en, Angreb; tage Offensiven, gaae angrebsviis tilværks.

offerere, frembære, tilbyde, offre, forære; Offerte, en, Tilbud, Forslag; Gave, Foræring.

Officeer, en, en Befalingsmand i Land- ell. Sømagten.

Official, en, en Kirkeforstander; en BisKops Vicarius (Stedfortræder).

Officialia, pl. Embedsarbeider, Embedsforretninger.

Officiant, en, Embedsmand; Hofbetjent; en underordnet Tjenstgjørende; (i den romerske Kirke) den

jørende, messelæsende Præst;
anter, pl. Embedsmænd;
stegjørende.

, paa Embeds Vegne; Em-
; deraf: tilforladelig, troværd-
officiel Beretning, Embeds-
ing.

et, Værksted, især en Apothe-
g Bogtrykkers; officinel, som
s, findes i Apotheker; læge-
; Officinalia, pl. Apotheker-

n, et, pl. Officia, Skyldighed,
; Embede, Tjeneste; Embeds-
ning; det hellige Officium,
mme som Inquisition.

, tjenstvillig, forekommende.

ger), en, Varulv, Skræmsel.
f. Ocher.

ph, en, Hurtigskriver; Oky-
ie, en, Kunsten at skrive
;.

l, en, Hurtigløber, Vædde-

ös, olieagtig; Oleaster, et,
Olietræ; Oleosa, pl. olieag-
ægemidler; Oleum, et, Olie.

risk, hørende til, vedkommende
n og Lugtesandsen.

, en, de omvandrende Ridde-
gthorn.

-Papir, hollandsk Papir af
Format.

hie, et, en Regjeringsform,
kun nogle faa Personer eller
ier ere i udelukkende Besid-
f den høieste Magt; Oligarch,
Medlem af en saadan Regje-
oligarchisk, som er indrettet
stemmer overeens med en saa-
Regjeringsform.

olim, engang; fordum, i gamle Dage.

Olinde, en, fine Kaardeklinger fra Staden Olinde i Brasilien.

Olitoter, pl. velluqtende og lægekraftige Olier; fede Salver og Plastre.

Olive, en, Oliebær, Frugten af Olietræet; **Oliven-Farve**, en mørkegrøn Farve.

Olla potrida ell. **podrida** (olja podribba), en, en Blanding af alleshaande Kjødsorter m. m., Ruskomsnusk; en Lugtekrukke med vellugtende Blomster og Specerier; Allehaande, Miskmask.

Olymp, en, et Bjerg i Thessalien, Gudernes Bolig; Himlen.

Olympiade, en, et Tidsrum af 4 Aar, benævnet saalebes efter de **olympiske** Lege, som hvert 4de Aar høitideligholdtes ved Staden Olympia; **olympisk**, ogsaa: himmelsk.

Omagra, en, Gigt i Skulderne.

Omalgie, en, Smerte i Skulderne.

Ombrella, en, en Solskjerm.

Ombres chinoises (ongber schinoahs'), pl. chinesiske Skyggespil.

Omega, et, det sidste Bogstav i det græske Alphabet (langt O).

Omelette, en, en Egge- ell. Pandekage.

Omen, et, pl. **Omina**, Forbud, Forbetydning, Varsel.

Omikron, et, det korte græske o.

ominös, forbetydende, varslende; betydningsfuld, betænkelig.

Omission, en, Udeladelse; Undladelse, Efterladelse; **Omissum**, et, pl. **Omissa**, noget Udeladt, en udeladt Sætning.

omne nimium nocet, alt for Meget er skadeligt.

omnia ad dei gloriam, Alt til Guds Ære.

Omnibus, en, et Slags meget rummelig Hyrevogn; en Indretning for Mange.

Omnipotents, en, Almagt, Alvælde.

omnis generis, (i Grammatiken) af alle tre Kjøn (nogle Adjectiver, som kun have een Endelse i alle tre Kjøn).

omni tempore, til enhver Tid.

Omnium, et, (i England) Indbegrebet af alle de Gjenstande, som ere anviste Statscreditorerne som Pant for deres Laan (offentlige Statspapirer, Stocks).

Omphalitis, en, Navlebetændelse.

Omphalocele, et, Navlebrok

Omra, de Troendes høitidelige Pilegrimstog til Mekka.

Omrah, en, (i Ostindien, især i det forrige mongolske Rige) en høi Officeer, der staaer under en Mirza eller Overfeltherre.

Onanie, en, Selvbesmittelse, Selvsvækkelse; **Onanist**, en, Selvbesmitter (efter Judas Søn Onan); **onanere**, drive Onanie.

Oncle, Onkel, en, Farbroder, Morbroder.

Ondine ell. **Undine**, en, en qvindelig Vandaand.

on dit (ong dih), man siger, det fortælles; et Sagn, Rygte.

Oneirolog, en, Drømmetyder; **Oneirologie**, en, Læren om Drømmene.

Onera, pl. af **Onus**, Byrder; Paalæg, Afgifter, Skatter; **Onera publica**, offentlige Skatter, Statspaalæg; **Onera realia**, Afgifter af Grundeiendom, Grundskat; **onerere**, betynge, bebyrde; beskatte; **onerös**, besværlig, byrdefuld.

Onomastikon, et, Navne fortegnelse, Ordbog.

Oromatopoie, en, Klange Ordbannelse efter en Ti lige Lyd eller Klang (f. hvisle, skurre); **onomat** Ord, lydlignende Ord.

Ontologie, en, Væsenlære, Tingenes almindelige ell. deres egentlige Væs **logisk**, som angaaer T som lærer ell. forklarer Væsen eller Grundbegenska

Onus, et, s. **Onera**.

Onychia, en, en bullen N byld.

Onyx, en, en Halvædelstee

Oolith, en, Rognsteen, er Steen, der bestaaer af sm lig Rogn.

Oologie, en, Læren om Fu og Reder.

Opacitet, en, Dunkelhed, sigtighed; **opak**, dunkel, sigtig, mat.

Opal, en, en mælkeblaa steen.

Opera, en, Syngespil, Sa **Opera buffa**, en komisk muntert Syngespil; **Op** en alvorlig Opera, et her spil; **Operette**, en, et lille hvori Sang og Dialog a hinanden.

Opera, pl. af **Opus**, Værker lærde Arbeider, Bøger **omnia**, samtlige Værker Skrifter; **Opera posthu** ladte (først efter Forfatte udkomne) Værker.

Operateur (operatøhr), en, læge, som den, der udfø gifte Operationer.

en, Forretning, Foreta-
·remgangsmaade; (i Chi-
Instrumenters Anvendelse
ivg Legemsdeel (Skæren,
nmers Affættelse) for at
Helbredelse; Operations-
Linie ell. Strækning, paa
ı Hærs Operationer finde
ıerations-Plan, den Plan,
en vis Række Foretagender
eratiV, virkende, udøvende,
operere, virke, bevirke,
(i Chirurgien) foretage
tion; (i Chemien) anstille
gjøre krigerske Bevægelser,
:ebsviis frem.

. Opera.

et, en Blanding af Arsenik
ol af gulbguul Farve.

l. slangeagtige Dyr.

et, et Basblæseinstrument
stort Klaphorn.

r, pl. Slangeforsteninger.

. Ophianere, pl. Slange-
ı christelig Religionssect i
Aarhundrede, som ved sine
Mysterier betjente sig af en
Slange som Sindbillede paa
elige Princip i Mennesket
logskab.

ater, en, Dienlæge; Oph-
·ie, en, Dienlæge-Viden-
hthalmica, pl. Lægemid-
ensygdomme; Ophthalmie,
ygdom.

ıblennorrhöe, en, Dien-

ıgraphie, en, Dienbeskri-

ılogie, en, Dienlære.

Bedøvelsesmiddel ell. Sove-
Opium.

:ene, antage, formode; Opinion, en, Formening, Formodning, Tanke: Skjøn, Skjønnende; den offentlige Mening.

Opium, et, Valmuesaft i størknet, harpixagtig Tilstand.

Opobalsam, en, en kostbar og helbredende Balsam af et Træ i Arabien.

Opodeldoc, et, en Salve af Sæbe, Kampher, Viinaand og Rosmarinolie, der bruges udvortes som et forbedende Middel.

oportet, man maa; et Oportet, Nødvendighed, Tvang.

Opponent, en, Modsiger, Modstrider, Modstander; opponere modsige, gjøre Indvendinger, bestride; opponere sig, modsætte sig, modstræbe.

opportun, beqvem, beleilig, tilpas; Opportunitet, en, beqvem Tid, god Leilighed, heldig Omstændighed, Beqvemhed, Beleilighed.

Opposition, en, Modsættelse, Modsigelse, Modstand; Modsætning; Modparti; Oppositions-Parti, det Parti, som arbeider ell. stræber imod det herskende Parti (Ministeriet, Regjeringen); Oppositions-Blade, offentlige Blade, som udgives af Oppositionspartiet ell. i dets Aand.

Oppression, en, Undertrykkelse, Underkuelse; oppressiv, undertrykkende; Oppressiv-Middel, Undertrykkelses-Middel; opprimere, undertrykke, kue, dæmpe.

Opprobration, en, Beskæmmelse, Bebreidelse; opprobrere, beskæmme, bebreide, forekaste.

Oppugnation, en, Anfald, Angreb, Beleiring, Bestormelse; oppugnere, anfalde, angribe, bekæmpe, beleire, bestorme.

optativ, ønskende, som udtrykker et Ønske; Optativ, en, den ønskende Form ved Verberne, f. Ex. Gud give!

optabel, ønskelig, attraaelig.

Optik, en, Lyslære, Læren om Lysets Natur og Egenskaber, Seelære; Optiker ell. Opticus, en, En som er kyndig i Optik; En som forfærdiger optiske Instrumenter (Briller, Kikkerter o. s. v.), Brillemager; optisk, som henhører til ell. handler om Optiken; optisk Illusion, Øienbedrag; optiske Instrumenter, Redskaber, ved hvis Hjælp Gjenstandene sees forstørrede ell. tydeligere; optisk Vinkel, Synsvinkel.

Optimater, pl. de Ansete, Fornemme; (hos Romerne) det Parti, som holdt med Adelen og Senatet.

optime, meget godt, fortræffelig, bedst, paa det Bedste; Optimismus, en, den Lære, at den af Gud skabte Verden er den bedste af alle mulige ell. tænkelige Verdener; Optimist, en, Tilhænger af denne Lære.

optisk, s. Optik.

Optometer, et, Synsmaaler, et Redskab til at bestemme Synskraften ell. Synsevnen (f. Ex. i hvilken Afstand Skrift af en vis Størrelse endnu er læselig for Øiet).

Opulents, en, stor Rigdom, Overflødighed; opulent, meget formuende, hovedrig.

Opus, et, Værk; Kunstværk; lærd Værk, Skrift, Bog; Opus mallei, et Slags Kobberstik, hvor Afskygningen ikke frembringes ved Streger, men ved Puncter, indslaaede med en spids Hammer; Opus posthumum, et efterladt Værk, et efter Forfatterens Død udgivet Skrift.

Opusculum, et, et li
Skrift.

ora et labora, bed og arbe

Orakel, et, (hos Romerne
kerne) Guddommens eller
sters Svar paa forelagte
maal; Stedet hvor slige S
beeltes; et dunkelt, gaade
sagn; en almindelig ell. al
Raadgiver; orakel-mæssi
fuld, dunkel.

Orange (orangsch'), en, Pom
orange, pomerantsfarve
rantsguul; Orangeade (or
en, en Drik af Pomerants
ker og Vand; Orangeri
scherih), et, en Samling
rants- og Citrontræer; St
de staae; Drivhuus, Væxt

Orangister (orangschister),
hængere af Huset Oranien
landene.

ora pro nobis, beed for os

Oration, en, Tale; Orat
ligefrem Tale, Anførelse
dens egne Ord; Orator,
ler; oratorisk, efter Ta
Regler.

Oratorium, et, pl. Oratori
huus, Bedeværelse, især
Talesal; et dramatiseret bi
der er sat i Musik.

orbicular ell. orbiculair
læhr), krebsformig, ringfo

Orbis, en, Krebs; Skive; O
rarum, Jordkredsen; Orbi
en, den malede Verden,
en Billedbog med Tegn
Billeder af en Mængde
Kunstgjenstande.

Orbitet, en, Barnløshed, f
Tilstand.

ll. Orkan, en, heftig Storm,
storm, Søstorm.

ole, en, Svulst i Testiklerne.

r (orkester), et, den Plads i
espilhuus, en Concertsal osv.,
e Musicerende indtage; samt-
illende Musikere.

er, pl. Planter, som ligne
re til Plantefamilien Orchis,
ante med testikeldannede Rod-

, pl. Stene, som ligne Te-
Orchitis, en, Betændelse i
rne.

n, Underverdenen, de Dødes
, Helvede.

, pl. Gudsdomme, Uskylds-
(Vandprøve, Jernbyrd).

en, Række, regelmæssig Linie;
g, Classe; Stand; verdslig
istlig Samfund til et bestemt
d, bundet ved visse Regler;
es Ærestegn, Udmærkelses-
Ordens-Capitel, et, Samling
l en Ridderorden hørende Em-
eud; Ordens-Insignier, pl.
tegn.

(ordinær), sædvanlig, al-
ig; simpel, ringe, slet, ge-

, et, pl. Ordinalia, Ordens-
.

dus, en, En som skal ind-
et ham overdraget geistligt
e; Ordinant, en, den Geist-
iskop, Provst), som meddeler
Indvielse; Ordinants, en,
ing, Kirkeanordning.

us (Professor), en, en or-
, med Løn ansat Lærer ved
skole.

Ordination, en, Præstevielse, Indvielse til et geistligt Embede; Bestilling af Varer; ordinere, indvie til et geistligt Embede, indsætte til Præst; anordne, forordne, foreskrive; bestille, forskrive Varer.

Ordo, en, Orden, Række, Følge.

Ordonnance (ordonnangs') ell. Ordinants, en, Anordning, Forordning, Befaling, Forskrift; Tjenestevagt hos en høiere Officeer.

Ordonnateur (ordonnatøhr), en, Anordner, Bestyrer.

Ordre (ord'r, ordre), en, Befaling, Bud; Forordning; Bestilling; (paa Vexler) den, til hvem Modtagelsen af en Vexels Beløb overdrages af en Anden (betaler jeg til Hr. N. N. eller Ordre).

Oreader, pl. Bjergnympher.

Orestes, s. under Pylades.

Orexis, en, Appetit, Madlyst; Graadighed, Umættelighed.

Organ, et, Redskab, Værktøi; Sandseredskab; Dyrs og Planters Redskaber for deres physiske Liv og dets Yttringer (Functioner), Talens Redskaber, Stemme, Mæle; Virkemiddel, Hjælpemiddel; en Person, man betjener sig af som Middel til Noget, Ordfører, Talsmand; et Skrift, gjennem hvilket man pleier at bringe sine Anskuelser ud blandt Publikum.

Organdis, et, et Slags glat, ostindisk Musselin.

Organisation, en, indvortes Bygning, Dannelse, Indretning af levende Væsener eller Planter; et Lands, en Stats, et Samfunds o. s. v. politiske og borgerlige Indretning ell. Forfatning; organisere,

danne, ordne, indrette; indrette paa en vis Maade, bringe i en vis Orden; Organisering, en, Dannelse, Ordning, Indretning; organisk, som er forsynet med Organer, Livsorganer; som danner et sluttet Heelt; en organisk Lov, en Lov, som sigter til at ordne en Stat, et Selskab o. s. v.; organisk Feil, en Feil ell. Skade i Livsorganerne; den organiske Natur, Dyr- og Planteriget; Organisme ell. Organismus, en, indvortes Bygning, Dannelse, Indretning af et levende Væsen; et organiseret, med Livsredskaber forsynet Væsen (Dyr, Plante); det naturlige ell. kunstige Sammenhæng af et Heelts enkelte Dele.

Organist, en, en ved en Kirke ansat Orgelspiller.

Organognosie, en, Kundskab om de organiske Legemer og deres Indretning; Organologie, en, Læren om Organerne.

Organsin, to Gange tvunden Silke.

Orgasmus, en, Blodets og andre Safters heftige Bevægelse, Oprør i Blodet.

Orgeade (orschahd'), en, Bygvand, Bygsuppe.

Orgier, pl. Bacchus-Fester; Drikkelag, Sviregilder.

Orient, en, Østen, Østerlandene; Orientaler, en, Beboer af Østerlandene; Orientalismus, en, en østerlandsk Sprogegenhed; Orientalist, en, En som kjender og dyrker de østerlandske Sprog; orientalsk, østerlandsk.

orientere sig, gjøre sig bekjendt med sin Stilling og sine Omgivelser; gjøre sig nøie bekjendt med Noget; finde sig tilrette; Orien Gjerningen at orientere

Orificium, et, Munding O. ani, Endetarmens 2

Oriflamme, en, de gam ildfarvede Rigsfane ell. banner.

originair (orischinæhr), medfødt, nedstammende

Original, en, oprindeligt, ligt Arbeide ell. Vær Grundskrift, Grundtext; original, frembragt ved virksomhed, ikke efterlig delig; medfødt; særege melig; egentlig, virkelig gjort; Originalitet, en lighed, Særegenhed; evne; Særhed.

originel, det samme son selsom, sær.

Orion, en, et pragtfuldt, Stjernebillede paa den f mel.

Orlean, et rødgunlt Farv

Orlog, en, Krig, Feide Skib, Krigsskib.

Ormuzd, (efter Zoroasters ell. det gode Grundvæs sætning til Arihman).

Ornament, et, Pynt, Pryd

Ornat, et, Smykke, Pry desdragt, især en Geistli smykke, pynte, pryde.

Ornithographie, en, Besk Fugle; Ornithologie, om Fuglene, Fuglenes N

Ornithomantie, en, S Fuglenes Flugt, Æden

Orognosie, Orologie, en, dighed; Orographie, en skrivelse; orographiske

)ilke især Bjergstrækningerne
gione.

on, et, et Strængeinstrument,
ags Cithar med 8 Metal-
.

(orfevs), en af Oldtidens be-
e Sangere; orphiske My-
, pl. visse hemmelige Lær-
, som nogle af Pythagoras's
e udbredte, og som skulle
rpheus til Ophavsmand.

(orfeli'), et Farvemos, der
es til en rød Farve.

ord, et, et Slags Stemme-
il at stemme Pianoforter.

laktik, en, rigtig Lære-

:, retlærende, rettroende; Or-
ie, en, Rettroenhed, fast Ved-
ved Kirkelæren.

.e (orto—evih), en, rigtig
af Bogstaver, Stavelser og

n, en, en Retkant, ret Vin-
ectangel; orthogonal, ret-
retvinklet.

phie, en, Retskrivning; rig-
rivemaade; orthographisk,
etskrivningens Regler; som
il Retskrivningen; orthogra-
Feil, Feil mod Retskriv-

die, en, den Kunst at hel-
rumninger og andre Feil ved
nneskelige Legeme; orthopæ-
om hører til denne Kunst;
ædisk Institut, en, Anstalt,
æbt voxne unge Mennesker
nnes lige ved Hjælp af kun-
askiner.

ie, en, Ordenes rigtige Be-
Tonegivelse; orthotonisk,
betonende; rigtigt betonet.

Ortus, en, Himmellegemernes Opgang.

Oryktognosie, en, Læren om Jordens enkelte Bestanddele, om de enkelte Arter af Fossilier (Bjerggods); **Oryktographie**, en, Beskrivelse over Bjerggods, Stene osv.

O sancta simplicitas! o du hellige Enfoldighed!

Oscillation, en, Svingning, Vaklen; Dirren; Sving; **oscillere**, svinge, gynge, dirre.

Osiris, en, Ægypternes Solgud, Broder og Ægtefælle til **Isis**.

Osmaner, **Osmanli**, pl. Tyrker; det **osmaniske** ell. **ottomanniske** Rige, det tyrkiske Keiserrige.

Osmium, et, et i Platina opdaget sort Metal med en særegen pirrende Lugt.

Osmologie, en, Lugtlære, Læren om Lugtestofferne.

Osmozom, en, det af det rene Muskelkjød vundne, nærende og aromatiske Stof, som Hovedbestanddeel af **Osmozom**-Chocolade.

Osphrasie, en, Lugt, Lugteevne.

Ossatur, en, Knokkelbygning.

Ossification, en, Forbening (det at de bløde Dele hos Fosteret efterhaanden blive til Been); **ossificere**, blive til Been, forvandle til Been.

Ossilegium, et, Beensamling (naar Asken og Benene af det brændte Lig lagdes i Urnen).

Ossometer, et, Beenmaaler.

Ostalgie, en, Smerter i Benene ell. Knoklerne.

ostensibel, som lader sig fremvise ell. forevise; som blot har til Øiemed at skulle fremvises; foregiven; **ostensiv**, øiensynlig, haandgribelig; pralende, prunkende.

Ostentation, en, Stillen til Skue, Pralen, Prunken; Praleri, Forfængelighed; ostentere, stille til Skue, fremvise, prale.
Osteographie, en, Beenbeskrivelse.
Osteologie, en, Beenlære.
Osteria, en, Gjæstgiversted, Værtshuus (i Italien).
Ostitis, en, Betændelse i Knoklerne.
Ostracismus, en, en Landsforvisningsdom mod altfor indflydelsesrige og derfor frygtede Borgere i det gamle Athen, hvilken fandt Sted paa den Maade, at de stemmegivende Borgere skreve dens Navn, der skulde landsforvises, paa et Leerskaar (ostraka).
Ostraciter, pl. Forsteninger af Østers og lignende Skaldyr.
Otagra, en, Oreværk, Orepine; ogsaa: Oreklemme (et Pineredskab); Otalgie, en, Orepine, Oresmerter.
o tempora, o mores! o hvilke Tider, o hvilke Sæder!
Otitis, en, Orebetændelse.
Otium, et, Hvile; Hviletid, Fritid, Fritimer; Hvilestand.
Ottava, en, (i Musiken) det samme som Octav; Ottava alta, den høiere Octav; O. bassa, den dybere Octav.
ottave rime, pl. italienske Stanzer, hver bestaaende af 8 Linier ell. Vers.
Ottomane, en, en tyrkisk Løibænk uden Been.
ottomannisk, s. under Osmaner.
Oubliette, en, Fængsel til evigt Fangenskab eller til hemmelige Henrettelser med Faldbøre og Mordredskaber.
Outil (utih), et, Værktøi, Haandværksredskaber.
outrere (utrere), overdrive, o… drive for vidt; drive til … outreret, overdreven, ov…
ouvert (uvæhr), aaben; aa… frimodig; Ouverture (… en, Aabning; Begyndelse… ningsstykke til en Opera e… cert, Forspil.
Ouvrage (uvrahsch'), et, Værk, Skrift.
Ouvrier (uvrjeh), en, Arbeid… værksmand; Ouvriers, … arbeidere, Haandværksfolk
oval, ægdannet, aflangrund… en aflangrund Figur, et … Legeme.
Ovarium, et, Æggestokken; … ria, Ovarier, Æggene.
Ovation, en, (hos Romern… dre Seirsindtog til He… Fods (ikke til Vogns).
Oxyd, et, Metalkalk, et n… stof, Ilt (Oxygen) forbu… Oxydation ell. Oxyde… Forkalkning, Metallers … med Ilt; oxydere, … til Metalkalk, forbinde … Oxydhydrat, et, en B… oxyderet Metal og Van…
Oxydul, et, et Metalkalk, … holder en ringere Mæng… end Oxydet; Oxygen … Ildluft; oxygenere, forb… med Ilt.
Oxygon, en, en Spidskan… ell. et Legeme med spids…
Oxykrat, et, en Blanding… og Vand.
Oxymel, et, Eddikehonni… af Honning og Eddike; … squilliticum, sur Strandl…

:, et, Syremaaler.
, et, et Ord, som har To-
sidste Stavelse.

Ozæna, en, en stinkende Byld i Næsen.
öconomisere, öconomisk, s. under Oeconom.

P.

no; p. og pag. = pagina;
= pro anno; Part. = Par-
m; Pass. = Passivum;
= pro cento; p. Ch. n. =
hristum natum; p. expr.
expressum; p. f. v. =
aire visite; pinx. = pin-
l. og Plur. = Pluralis; p.
pro mille, per mille; P.
Pro Memoria; P. P. =
issis praemittendis; p. p.
eter plura; p. p. c. =
rendre congé; P. P. E.
fessor publicus extraor-
us; P. P. O. = Professor
us ordinarius; Prof.
fessor; Pron. = Prono-
Prov. = Proverbium; p.
= pour rendre visite;
= Præposition; Præs. =
ns; Præt. og Præterit- =
ritum; P. S. = Postscrip-
Ps. = Psalme; p. t. =
mpore, s. disse Ord.

den romerske Kirke) Guds-
paa Kalklaagene og Hostie-
Kynter med Christi eller en
Billede, fæstede ved Rosen-
.

ter, et, Tykkelsemaaler, Red-
at maale Tykkelsen af folie-
rede Speilglas eller af Folien paa samme.

Pachychymie, en, sygelig Fortykkelse af Vædskerne.

Pachyderma ell. Pachydermer, pl. Pattedyr med tyk Hud, f. Ex. Elephanten.

pachyphyllisk, tykbladet.

Pacificale, et, (i den romerske Kirke) Æske, Skrin af Guld ell. Sølv til hellige Gjenstandes Opbevaring.

Pacification, en, Fredsstiftelse, Bilæggelse af indvortes Uroligheder, Fredens Gjenopretteelse; Fredsslutning; pacificere, berolige, stille tilfreds; stifte Fred.

Packet, s. Paquet.

Pactum, et, pl. Pacta og Pacter, Pagt, Forlig, Overeenskomst, Forbund.

Paddy (pæddi), en, et Ögenavn, som gives Irlænderne i England.

Padischah, en, en af den tyrkiske Sultans Titler.

Padrone, en, Herre, Mester; Beskytter; Skibseier.

Paganalier, pl. landlige Fester.

Paganismus, en, Hedenskab.

Page (pahsch'), en, en ung Adelig til fyrstelige Personers Opvartning.

Pagina, en og et, Bladside i en Bog,

Sidetal; paginere, betegne, forsyne med Sidetal.

Pagode, en, et Afgudstempel i Indien og China; Afgudsbilledet selv; en indisk Guldmynt.

Paillasse (paljass'), en, Straasæk, Halmmatras, Straaleie.

paille (palje), straaguul, blegguul.

Pailletter (paljetter), pl. smaa runde Plader af Staal, Guld ell. Sølv med et Hul i Midten til at syes paa som Pynt.

Pair (pæhr), en, pl. Pairs, (i Frankerig) et Medlem af det første Kammer (Pairs-Kammeret); Pairie (pærih), et, en Pairs Værdighed; de samtlige Pairs.

paisible (pæsibel), fredelig, rolig.

Paket, s. Paquet.

Paladin, en, Ridder, Hofridder; omvankende Ridder; Eventyrer, Lykkeridder.

Palais (palæh), et, Palads, Herreslot, Herreborg, stor Pragtbygning.

Palander, en, et fladbundet Fartøi, et Bombardeerskib.

Palankin (palangkæng), en, en ostindisk Bærestol.

Palatin, en, Pfaltsgreve; Vicekongen af Ungarn; Palatinat, et, Pfaltsgrevskab.

Palatin ell. Palatine, en, Pelskrave til Halsbeklædning for Kvinder.

Palatium, et, eller det palatinske Bjerg, Navnet paa en af Roms Høie; Herreborg, Slot.

Palatum, en, Gane.

Palet ell. Palette, en, Malerens Farvebræt.

Paletot (paletoh), en, et poselignende Overklædningsstykke for Mænd.

Pali, et, det hellige Sprog i Bagindien, i hvilket de hellige Bøger, som indeholde Buddhas Religion, ere skrevne.

Palikarer, pl. frivillige Soldater hos Nygrækerne.

Palillogie, en, Gjentagelse af eet og samme Ord i Slutningen og i Begyndelsen af Sætninger.

Palimbacchius, en, en Versfod, som bestaaer af to lange og en kort Stavelse — — ◡ (f. Ex. snarraadig).

Palimpsest, en, et Haandskrift paa Pergament, hvor den oprindelige Skrift er udslettet eller udskrabet, for at give Plads for en senere.

Palindrom, et, Ordgaade over et Ord, som har en forskjellig Betydning, eftersom man læser det forfra eller bagfra, f. Ex. Lys, Syl.

Palingenesie, en, Gjenfødelse, Gjenoprettelse; Omvendelse; Opstandelse fra de Døde, et tilkommende Liv.

Palinodie, en, Sangens Gjentagelse; Modsang; Gjenkaldelse af en Bagvaskelse.

Palissade, en, Skandsepæl, Stormpæl; et Pæleværk, som danner en Forskandsning; palissadere, omgive, befæste med Skandsepæle.

Palladium, et, et beskyttende Billede af Gudinden Pallas; derfor: et Beskyttelsesmiddel, Skytsbillede.

Pallas ell. Athene, hos Grækerne den samme Gudinde, som Minerva hos Romerne, Gudinden for Viisdom, Klogskab, krigersk Tapperhed; ogsaa Navnet paa en Planet.

Pallask, en, en lang Ryttersabel med lige Klinge.

Palliativ, et, Beroligelsesmiddel, Lindringsmiddel, et Middel, som kun lindrer og standser Sygdommen for

d, men ikke læger den grun-
palliativ, lindrende, som
r midlertidigt.

., et, Kappe; Bispkopskappe
Katholikerne).

en, en Haandsbred, et
d.

le (palmalje) ell. Pallmall
mahl), en, en Plads til Mail-
t, en Boltspilplads; en offent-
ed Træer besat Spadsereplads,

um, et, Seirsløn, Æresløn.

Manipulation, en, magne-
de Bestrygning med den flade
.

um, Palmesøndag, Søndag
aske.

en, Palmetræ; Seir, Hæder;
egn.

er, pl. Zirater paa græske
, der ligne Palmeblade.

l, haandgribelig, indlysende,
ar; Palpation, en, Følen,
n.

al, hørende til Øienlaagene;
oration, en, Pliren med
e.

ion, en, Slaaen, Banken;
banken; Pulsens Slag: pal-
, slaae, banke.

oxie, en, Vedhængen ved den
Tro og Lære.

aphie, en, de Gamles Skrive-
Kundskab om samme; palæo-
isk, som angaaer, hører til de
s Skrivekunst.

gie, en, gammel Lære, gam-
Tro (modsat Neologie); og-
ldtidskyndighed, især Kundskab
rverdenens fossile Levninger.

a, det hellige, forjættede Land,
n.

Palæstra, en, Fægteskole, Kampplads (hos de Gamle).

Pampas, pl. store, græsrige Sletter i Sydamerika.

Pamphlet (pamflet), en, Flyveskrift; Smædeskrift.

Pampusser, pl. magelige Tøfler af blødt Tøi.

Pan, Guden for Hyrderne og Hjorderne; Pans-Fløite, Hyrdefløite, en Fløite, der er dannet af gradviis aftagende, med hinanden forbundne Rør.

Panacee, en, almindelig Lægedom, Universallægemiddel; Panacea, Gudinden for Helbredelsen.

Panache (panasch'), en, Fjæderbusk, Hjelmbusk.

Panaché (panascheb), et, spiselig Iis af forskjellig Farve og Slags blandet sammen.

Panaricium, et, Neglebyld, bullen Finger.

Pancratium, et, (hos de gamle Grækere) en Bæddekamp, hvori alle Kamparter vare forenede; Pancratius, en, en vældig Kamper.

Pandekter, pl. Alt omfattende Kjendelser af romerske Retslærde, Indbegreb af den romerske Ret, Samling af romerske Retslærdes Betænkninger og Skjøn.

Pandemos, et Tilnavn til Venus, der hentyder paa den blot sandselige Kjærlighed, som giver sig til Priis for Alle.

Pandora, (i Mythologien) en yndig Pige, der af Guderne sendtes ned til Jorden som en Gave til Epimetheus hvem hun tillige overleverede en Æske, hvori alle menneskelige Onder og Plager vare indesluttede.

Af Nysgjerrighed aabnede Epimetheus Æsken, og alle Onder og Ulykker fløi ud deraf og udbredte sig over Jorden; deraf: Pandoras Æske, Kilden til al Elendighed.

Pandser, et, en Vaabenskjorte; Pandser-Sværk, en Ringbrynie.

Pandur, en, en ungarsk Soldat til Fods (efter Landsbyen Pandur).

Pandure, en, en lille Luth med fire dobbelte, deels Silke-, deels Metal-Strænge, en Mandoline.

Pandæmonium, et, et for alle Dæmoner ell. Halvguder fælles Tempel; de onde Aanders Samfund, Satans Rige.

Paneel, et, Paneel-Værk, Tavleværk, Bræddebeklædning paa murede Vægge; panele ell. panelere, beklæde med Paneelværk.

Panegyricus, en, høitidelig Lovtale, Æres tale; Berømmelsesskrift; panegyrisk, lovprisende, lovtalende; Panegyrist, en, Lovtaler.

Panem et Circenses, Brød og Skuespil eller offentlige Forlystelser (dette maatte Roms Eneherskere forskaffe Folket for at vedligeholde Roligheden).

panere, overdrage med en Skorpe af revet Brød.

Panharmonikon, et, et nyt opfundet Toneredskab, der forener flere Blæseinstrumenter i sig.

Panhistor, en, En som veed Alt, som troer at kunne tale om Alt; Panhistorie (panhistorih), en, Kundskab om Alt, formeent Kyndighed i Alt.

Panier (panihr), et, Banner, Hærfane, Krigsfane; Skjold.

Panification, en, Brødlavning.

Panis-Brev, Brødbrev, keiserlig Anbefalingsskrivelse for en Be Forsørgelse i et Kloster.

panisk Skræk, en pludselig bredende, men grundløs Sk Allarm.

Pankreas, et, den store D ell. Krøskjertel under Mav

panoptisk, som vder Udsig Sider; panoptisk Fæn Fængsel, der er saaledes at Fangevogteren fra st kan overskue alle Fangestu

Panorama, et, Rundmaleri, stiller en heel Egn, Stad og i hvis Midtpunkt befinder sig.

Panslavismus, en, Stræbe forene alle de slaviske Folk

Pansoph, en, En som veed at vide Alt.

Pantalon, et, et stort, Kl nende, musikalsk Instrume

Pantalon (pangtalong), en, Hansvurst, Harlekin; Pant lange Beenklæder (saadan italiensk Pantalon pleier

Pantheïsmus, en, den Tr hele Verden salt er Gudbon Pantheïst, en, en Til denne Tro; pantheïstisk, stemmende med denne Læ

Pantheon, et, (i det gaml Tempel helliget til alle G saa: et Ærestempel for a og berømte Mænd, hv minder her reises; en indeholder berømte Mænd beskrivelser.

Pantoffel, en, Tøffel.

Pantograph, en, Storkeșnal skab til at eftertegne og ell. forstørre Tegninger.

Pantometer, et, Vinkeln

stive til alle Slags Udmaa-
paa Marken og Himmelen.

ime, en, Mine- og Gebærde-
Gebærdesprog; Pantomimik,
Gebærdekunst, Gebærdesprog-
; Patomimiker og Panto-
st, en, Gebærdeskuespiller;
mimisk, som angaaer Ge-
sprog-Kunsten; som udtrykkes
bføres ved Tegn, Miner og
rder.

le, en, Argelist, Trædskhed,
fundighed; panurgisk, arg-
trædsk, underfundig.

en, pl. Paoli, en italiensk
(omtr. 19 ß).

n, Fader; Pave.

no-Fløite, det samme som
Fløite.

e, et, et taftagtigt vævet Halv-
i.

ie, et, Papirhandel; Papir-

Tilnavn til Venus af Sta-
taphos paa Cypern.

maché (papjemaschéh), et,
Papirdeig, Papdeig til Pap-
er.

n (papiljong), en, Sommer-
Dagsommerfugl.

te (papiljot'), en, Papirstrimler
sætte Krøller i Haaret med.

us, en, Pavedømme; den
sk-catholske Religion; dennes
om Paven som Christi Stat-
r, om hans Ufeilbarhed osv.;
st, en, en Paveligsindet, Til-
r af Paven og den pavelige
e; Papisterie, et, Vedhængen
Paven og hans Lærdomme;
stisk, pavelig, paveligsindet.

Papyrus, en, Papirplanten i Ægyp-
ten; det deraf tilberedte Papir.

Paquet (paket), en, Pakke, Bylt,
Bundt, Knippe; Paquet-Baad, Post-
skib, et let Fartøi, der til bestemte
Tider seiler imellem to Steder, for
at befordre Breve, Pakker og Per-
soner.

par, betyder hyppigst: ved, af.

Para, en, en lille tyrkisk Skillemynt.

Parabase, en, Springen fra en Gjen-
stand til en anden i en Tale.

Parabel, en, Lignelse, Lignelsestale;
Keglesnit, ligeløbende med Keglens
Sidelinie; parabolisk, lignelses-
viis, i Lignelser; som har Form af
en Keglesnitslinie.

paracentrisk, som ligger omkring,
bevæger sig omkring, nærmer sig til
eller fjerner sig fra et givet Midt-
punkt.

Parachroma, et, Farvebedrag (naar
Øiet seer andre end de virkelig til-
stedeværende Farver).

Parachronismus, en, Tidsregnings-
feil, Feil mod Tidsregningen.

Parachute (paraschyht'), en, Fald-
skjerm ved en Luftballon.

Paracynanche, en, Betændelse i Hals-
muskerne og Kjertlerne.

Parade, en, Pragt, Prunk, høitideligt,
pragtfuldt Optog, Udstillen til Skue;
(i Fægtekunsten) Afbøden af et Stød
ell. Hug; (i Ridekunsten) en Hests
Standsning ell. Holden an i dens
Bevægelser; Parade-Hest, Stads-
hest; Parade-Marsch, høitideligt, kri-
gersk Optog; det dertil hørende Mu-
sikstykke; Parade-Seng, Pragtseng,
paa hvilken en fornem Persons Lig
lægges til Skue; Vagt-Parade,
Vagtoptog; paradere, prange,
prunke, staae eller være til Skue.

Paradigma, et, pl. Paradigmata ell. Paradigmer, Forbilled, Mønster; **paradigmatisk**, som tjener til Forbilled ell. Mønster, lærende ved Exempler.

Paradiis, et, en yndig Have, Eden; de Saliges Bolig efter Døden, Himmerige; ethvert herligt, behageligt og lykkeligt Opholdssted; i Spøg: det øverste Gallerie i Theatret; **paradisisk**, himmelsk skjøn, yndig og herlig.

paradox, usædvanlig, sælsom, sær, urimelig; **Paradoxie**, en, Særhed i Tænkning, Mening og Lære; **Paradoxon** ell. **Paradox**, et, pl. Paradoxa ell. Paradoxer, Meningssærhed, Tankesærhed; paafaldende Paastand; Modsigelse ell. Urimelighed.

Paraglosse, en, Betænkelse i Tungemusklerne.

Paragoge, en, (i Grammatiken) Endeforlængelse af et Ord; Bøining, Afledning.

Paragone, en, et Slags italiensk sort Marmor.

Paragramma, et, Bogstavers ell. Ords Betegning med Tal for paa kabbalistisk Maade at udbringe en hemmelig Betydning af samme.

Paragraph, en, Afdeling, Afsnit i et Skrift, Bog, Document osv.; **paragraphere**, dele i Afsnit; betegne disse Afsnit med Paragraphtegnet (§).

Paraguay-Thee, en sydamerikansk Plante, der giver en sund og velsmagende Thee.

Paraklet, en, Raadgiver, Trøster; **paraklетisk**, trøstende.

Paralipomena, pl. Benævnelse paa Krønikernes Bøger i Biblen som Supplement til Samuels gernes Bøger.

Parallaxe, en, den Vinkel skjellige Synslinier til een Gjenstand danne med binan skjellen mellem en Stjer og tilsyneladende Standpu

parallel, jævnløbende, for Punkter staaer lige langt anden; **Parallel**, en, de parallel; Sammenligning, lignende Sammenstilling; bindelsesgrav imellem Løb **Parallel-Steder**, Skriftsted ell. lignende Indhold, li Steder; **Parallelepipedu** Legeme, som er indesluttet rallelogrammer, af hvilke overfor hinanden staaende (lele; **parallelisere**, sam sammenstille; **Parallelisme** hed ell. Overeensstemmelse Skriftsteder; Lighed i Fo Egenskaber; **Parallelogra** langagtig Fiirkant, hvis modstaaende Sider ere par

paralogisere, slutte feil; **P** mus, en, Feilslutning, fa ning.

paralysere, lamme, gjøre lam hemme; **Paralysis**, en, Værkbruddenhed; **paralyt** værkbrudden.

Parameter, en, en lige Lini til Maaling af krumme Li

par amitié (par amitjeh), af Venskab.

Paramythier, pl. belærende holdende Digtninger, ninger.

Parapet (parapeh), et, Bryst en Vold ell. Skandse.

e, en, Pennesving, Snirkel
Navnets Underskrift; Stempel,
ied et Navnetræk bliver paa-
; paraphere, betegne ell.
.e med Navnetræk; ved Navns
:skrift paa et Document at be-
dets tilbørlige Udfærdigelse.

ernalier, pl. en gift Kones
ilige og særskilte Formue, hvor-
hun har forbeholdt sig fri Raa-
).

imosis, en, Svulst i Forhuden
: mandlige Lem.

rase ell. Paraphrasis, en,
rivning, omskrivende Oversæt-
'for at gjøre Meningen tyde-
og forstaaeligere); paraphra-
omskrive, bruge en forklarende
:ivning; Paraphrast, en, Om-
:, omskrivende Fortolker.

gie ell. Paraplexie, en, Lam-
Lemmerne efter et Slagtil-
; paraplektisk, lam, rørt af

ie (paraplyh), en, Regnskjerm.

ige, en, en persisk Miil.

ier, pl. Afsnit af Mose Bøger,
aa Sabbathen og Festdagene
ses i Synagogen.

ene, en, Bimaane.

en, Forboen; Snyltegjæst;
it-Dyr, Dyr, som leve paa
andre og nære sig af disses
r; Parasit-Plante, Snylte-
; parasitisk, snyltende.

, en, Solskjerm.

beredt, færdig, rede; rustet.

sis, en, Tilføining, Tilsæt-

phie, en, unaturlig, uregel-
g Ernæring.

ince (par avangs'), i Forveien,
i Forskud.

Paravent (paravang), en, Vindskjerm; Skjermbræt.

parbleu (parbløh), hillemænd! min sandten!

par bricole (par brikohl'), (i Billardspil) drive den anden Bal i et Hul ved den førstes Afspring fra Banden.

Parce, en, pl. Parcer, (i Mythologien) tre Livets og Skjæbnens Gudinder: Klotho, Lachesis og Atropos.

Parcel, en, pl. Parceller, en lille Deel, et Stykke af et Heelt, især en af en større Eiendom udstykket Jordlod; parcellere, udstykke en større Jordeiendom i Lodder; Parcellering, en, Udstykning; Parcellist, en, En som har en Parcel til Brug.

par-ci, par la (parsih parlah), her og der, hist og her.

par depit (par depih), til Trods, for at gjøre imod.

par dessus (par dessyh), oven i Kjøbet.

Pardon (pardong, pardohn), en, Tilgivelse, Naade, Benaadning; give Pardon, skjænke Livet (i Krigen); pardonnere, forlade, tilgive, benaade, fritage for Straf.

pareggere (paredschere), (i Handelssproget) sammenligne, liqvidere og afslutte Regninger.

Parellipse, en, Udeladelse af en Vocal.

Parembole, en, indskudt Sætning, Mellemsætning.

Parentation, en, Ligtale, Sørgetale; Parentator, en, En som holder en Ligtale.

Parentel, en, Slægtskab, Slægtninge.

Parenthese ell. Parenthesis, en, en Mellemsætning, indskudt Sætning;

de Indklamringstegn ( ), der indslutte en saadan Mellemsætning; **parenthetisk**, indklamret, indskudt.

Parere, et, Skjøn, Betænkning i Stridigheder angaaende Handelsanliggender.

parere, vædde; lyde, adlyde, efterkomme; afværge, afbøde (Hug, Stød); standse (Hesten i Farten).

Pares, pl. Lige, Ligemænd, lige Fornemme, lige Berettigede.

par excellence (par ekselangs'), fortrinlig, fortrinsviis.

par exemple (par eksangpel), for Exempel.

par exprès (par expræh), ved et eget Bud.

parfait (parfæh), fuldkommen, fuldstændig; **Parfait**, (i Grammatiken) Perfectum; **parfaitement** (parfæht mang) fuldkommen, aldeles, ganske.

Parfait-amour (parfæhtamuhr), en, et Slags fiint Brændeviin.

par faveur (par favøhr), af Gunst, af Føielighed.

par force (par fors'), med Vold, med Magt; **Parforce-Jagt**, Hidsejagt.

Parfum (parføng), en, Vellugt, Duft; vellugtende Sager (Lugtevand, Røgelse); **parfumere** (parfymere), gjøre vellugtende; **parfumeret**, vædet ell. indsmurt med vellugtende Sager, vellugtende; **Parfumeur** (parfymøhr), en, En som forfærdiger og sælger vellugtende Sager; **Parfumerie** (parfymerih), et, vellugtende Sager (lugtende Vande, Sæbe, Røgelse).

par grace, af Naade, ved Gunst.

par hazard (par hasahr), tilfældigviis; paa Slump.

Parhelier, pl. Bisole.

par honneur (par onnøhr), for Ærens Skyld; ogsaa: u

Pari (pari) et, lige Vær (især om Pengesorter papirer); **pari** ell. a af lige Værd ell. Geha lige op; som betales ı løbende Sum uden L Tab; **Pari-Regning**, maade over Forholdet Vexelpladsers Mynter, ser o. s. v.

Paria ell. **Pariah**, en, en som ureen af Hind Kaste.

Parietet, en, Lighed i T

parificere, gjøre lige, sti

Parisienne, en, Navne latinsk Bogtrykkerskrift meget fiin Cattun; en N sang under Revolution

Parisk Marmor, fiin, h fra Øen Paros.

parisyllabisk, som ha Stavelser.

pariter, lige, paa samı lige Grad.

Paritet, en, Lighed i L og Rettigheder.

Park, en, Lystskov, Lund, med Trægrupper; Dyr dam; s. ogsaa Artille

Parket, s. **Parquet**.

Parlament, et, Rigsfo Forsamling af lovgive mende Rigsstænder; St slig Forsamling hol ments-Act, Documen der i et Parlament eı besluttet i en Sag; Reform, Ombannelse af et Parlament, Affl ved samme stedfindende

og parlante, (i Musiken) samtaleviis, mere talt end

tair (parlementæhr), en, en ındler om Vaabenstilstand ell. ›else; Parlementair-Flag, et lag, som Tegn paa, at man Samtale med Fjenden; par- arisk, som angaaer, fore- Parlamentet, som egner sig 'er til et Parlament; parle- 'e, underhandle.

tale, snakke; Parleur (par- :n, En som øver en Anden ale et fremmed Sprog; en iisningsbog, som indeholder :er i et fremmed Sprog; Par- arloahr), et, Talestue, Tale- i Klostre.

n-Ost, Ost fra Parma eller)megn.

et, et Bjerg i Grækenland, r Apollos og Musernes Ynd- de; Musebjerget, Digterhjem- Digtekunsten; at bestige Par- . forsøge sig i Digtekunsten, Parnassets Søn, Musesøn, ; det danske Parnas, den rebs af danske Digtere.

ıl-Kirke, Sognekirke, Hoved- Parochie, et, Sognekald, gn.

en, spottende Efterabelse, en ıld og spottende Efterlignelse ılvorligt Digt; parodere og .ere, efterligne paa en spøge- spottende Maade; parodisk, ende, efterdannende paa en ıde Maade.

en, Ord, Æresord, Løfte; Feltraab; Samlingen af Of- ved Parolens Uddeling; Pa- :faling, en Befaling i mili- taire Tjenestesager, der bekjendt- gjøres ved Parolen; Parole d'hon- neur (parohl' donnøhr), Æresord; ved min Ære.

Paroli, et, (i Pharospil) den tredob- belte Gevinst af første Indsats; ogsaa den Ombøining paa Kortet, ved hvilken Spilleren tilkjendegiver, at han enten vil vinde det Tredob- belte eller tabe Indsatsen og den tidligere Gevinst.

Paronomasie, en, Sammenstilling af ligelydende Ord, som dog have for- skjellig Bemærkelse; et Ordspil, som beroer paa Ligheden af Lyden.

Paronychie, en, en bullen Negl; en Neglerod.

paronym ell. paronymisk, af samme Afstamning, stammebeslægtet; Paro- nymer, pl. stammebeslægtede Ord.

par ordre (par ordre), efter Befaling.

Paroxysme ell. Paroxysmus, en, forstærket Angreb ell. Anfald af en Sygdom, især et fornyet, forstærket Feberanfald.

par poste, med Posten, med Postbe- fordring.

par precaution (par prekasjong), af Forsigtighed; for at være sikker.

par preference (par prefehrangs'), fortrinligen, fremfor Andre.

Parquet (parkæh) ell. Parket, et, et afsondret, indsluttet Rum i Thing- stuer; de forreste Pladser paa Gul- vet i Skuespilhuset; indlagt, tavlet Gulv; parquetere (parketere), ind- lægge i Tavler ell. Ruder.

par renommée, af Navn, af Rygte.

Parricidium, et, Fadermord; Mord paa Nærbeslægtede.

Parryk, s. Perruque.

Pars, en, Deel, Andeel; Part, Parti;

Stykke; Part, en, pl. **Parter**, Deel; Stykke, Andeel ell. Lod af et Heelt; de med hinanden procesførende Personer.

Partage (partahsch), en, Deling; Deel, Lod, Arvelod.

partere, dele i flere Stykker, sønderlemme.

Parterre (partæhr), et, det nederste Stokværk lige med Jorden, den bageste Tilskuerplads paa Gulvet; Tilskuerne der; Blomsterbed, Græsstykke foran en Bygning; **par terre**, paa Gulvet, ved Jorden.

Partes, pl. af Pars, Dele, Parter, Partier; den Rolle, Nogen spiller; Forretninger, Embedsforretninger og Pligter, f. Ex. paatage sig Ens Partes; **partes aequales**, lige Dele; **partes orationis**, Taledele, Ordclasser.

Parthenie, en, Jomfrnstand; Jomfrudom, Mødom.

Parthenon, et, Minervas Tempel i Athen.

partial ell. **partiel**, som kun udgjør en Deel, deelviis; enkelt, særskilt; **Partialist**, en, Partimand.

Participant, en, Deeltager, Deelhaver, Partihaver; **participere**, tage Deel i, have Andeel i, faae Andeel af.

Participium ell. **Particip**, et, (i Grammatiken) Mellemord (et Ord, som baade er Verbum og Adjectiv, f. Ex. skrivende, spillende, skrevet, spillet).

particulair (partikylæhr), som kun angaaer en Deel af det Hele; særskilt, enkelt; for sig bestaaende, privat.

Particularismus, en, Læren om et særeget Naadevalg, ifølge hvilken Christus kun er død for (udelukkende ere bestem lighed.

Particulariteter, pl. Enkel synderligheder, særegne Omstændigheder.

Particulier (partikyljeh), e uden nogen bestemt For lever af sine Midler, Pr

Partie, et, Deel, Stykke Antal, ubestemt Masse e af eet Slags, f. Ex. et klæder, Klæde; endeel Fol eet Formaal, een Bestem partie, Spillepartie); er ner, som med Hensyn Gjenstand ere af eens M Fællesskab forsvare denne Gjerning (politisk Par onspartie); Flere som sig til en Forlystelse; S Spil; Giftermaal, Ægt Ens Partie, holde med svare ham; tage et Part Beslutning; Post, Gjæld

partiel, s. **partial**.

Parties honteuses (partihe pl. Skamdelene.

Partikel, en, lille Deel, Grammatiken) Smaaord kunne forandres ell. bøie

partim, deelviis; ligemeg Art.

Partisan (partisang), en, P Fribytter.

Partisane, en, et Spyd n under Spidsen, Hellebar

partisk, eensidig, som beg Person ell. et Partie p færdig ell. ubillig Maad

Partite, en, Deel; Post,

Partition, en, Deling; Delen, Skiften.

', som betegner en Deel af et
; Partitivum, et, Delingsord,
 deels=deels, snart=snart.

r, en og et, fuldstændig Sam=
:lling af alle til et Tonestykke
de Stemmer.

', en, Deelhaver, Compagnon;
r.

; (partuh), absolut, endelig,
Modsigelse.

ınt montes, nascetur ridi-
mus, Bjerget var i Barns=
nen der kom kun frem en lille
)elig Muus (bruges ordsprog=
om Personer og Ting, som
store Forventninger, men ikke
e dem).

en, Fødsel, Nedkomst; Foster.

(parvyhr'), en, Smykke, Pynt,
lse.

ı (parvenyh), en, et Lykkens=
En som fra en ringe og fattig
) er kommen til Rigdom og

t, en, Lidenhed, Ringhed.

h), et, Skridt, Trin, Dandse=
Pas de deux, Pas de trois
de døh, pah de troah), The=
ndse, hvori to, tre Personer
)e; ogsaa: et Stræde, Sund,
Pas de Calais, Strædet ved
ı.

trang Gjennemgang, Snæv=
Kløftvei; Leidebrev, Reisebrev;
.ags Skridt og Fodskifte hos
afrettede Heste, der næsten paa
ıg flytte begge Been paa
e Side, deraf: Pas-Gang,
)ænger.

en, et Tærningkast med lige
: Øine paa alle Tærninger.

Bassa, en, tyrkisk Statholder, Hærfører; Paschalik, et, en Paschas Statholderskab.

Pasigraphie, en, Almeenskrift, den Kunst ved almindelige Skrifttegn at gjøre sig forstaaelig for alle Nationer; Pasigraph, en, En der opfinder eller anvender en saadan Skrift.

Pasma, et, et Strøemiddel, paastrøet Lægemiddel.

Pasquil, en, Smædeskrift, Skandskrift; Pasquillant, en, Skandskriftforfatter, Ærefkjænder.

Pasquin (paskæng) ell. Pasquino, en, en Billedstøtte i Rom, paa hvilken man pleiede hemmelig at opslaae allehaande bidende Indfald; en Spottefugl; Pasquinade, en, bidende Spotteskrift, ærerørig Spot.

passable (passabel), taalelig, middelmaadig; (om en Vei) fremkommelig.

Passade, en, Gjennemreise, Gjennemflugt; (i Ridekunsten) en Hests Frem= og Tilbagegang paa samme Plads.

Passage (passahsch'), en, Forbigang, Gjennemgang, Gjennemfart, Overgang over; Vei, Stræde; en med et Glastag bedækket Gade med næsten lutter Boutiker; Færdsel; en Sats ell. et Sted i et Tonestykke; en Hests afmaalte og skolerigtige Gang.

Passageer (passachehr), en, Vandringsmand, Reisende (især med Posten og til Skibs); en blind Passageer, En som reiser med Posten uden at være indskreven; en lystig Passageer, en lystig Fyr.

Passah, Pesach, Jødernes Paaskefest.

Passat ell. Passat-Vind, en Vind,

som imellem Vendekredsene hele Aaret igjennem blæser fra samme Kant.

Passato, forrige, sidstafvigte Maaned.

passe, (i Kortspil) erklære ikke at have noget Spil paa Haanden og derfor overlade det til de Medspillende, om Nogen af dem vil spille, eller ikke; den, der passer, siger: Pas! ell. jeg passer, jeg har passet; der er passet rundt betyder: alle de Spillende have erklæret ikke at have noget Spil denne Gang.

Passedix (pasdihs), en, et Tærningspil, hvori man med 3 Tærninger idetmindste maa kaste 11 Dine for at vinde.

Passeparole (pas parohl') en, (i Krigssproget) en Løbebefaling, som gaaer igjennem hele Armeen fra Mand til Mand.

Passepartout (pas partuh), en, Hovednøgle, Dirk.

Passeport (pas pohr), en, Leidebrev, Reisepas.

passere, gaae forbi, gaae igjennem, reise igjennem, færdes, drage; skee, hændes, tildrage sig, foregaae, forefalde; bevilges, gaae igjennem, antages; gaae an, gaae med; passere for, gjælde for, holdes for, antages for; passere Tiden, forslaae, fordrive Tiden; lade passere, lade gaae, reise uhindret; Passeer-Seddel, en, et Toldbeviis, som medgives fortoldede Varer; Passere-Vægt, den almindelige, lettere Guldvægt, hvorefter Guldet udpræges.

Passion, en, Lidenskab, Tilbøielighed, Hang; Lidelse, især Christi Lidelse og Død; deraf: Passions-Musik; Passions-Prædiken, Passions-Ugen (den stille Uge) o. fl.; passioneret, lidenskabelig, hengiven ti[l] taget for Noget, lidenskabel[ig] ivrig.

passiv, lidende; udeeltagen som; Passiva, pl. ell. Gjæld, Skyld, Andres [...] til os, Gjæld, man har Passiv-Handel kaldes et [...] del, naar de Gjenstande, der fra Fremmede, tilføre de Fremmedes Skibe, og Producter, som udføres, føres med de Fremmed[...] passiv Modstand er den mod en Plan ell. Indret[...] ikke ytrer sig i en aaben men ved Undladelse af M[...] og ved hemmelig at l[...] bringer iveien; Passivum dernes Lideform; Passi[...] Uvirksomhed, det at fo[...] uvirksom.

Passus, en, Skridt; Skriftst[...] Afsnit; Omstændighed, Ti[...]

Paste, en, Deig; en af [...] stande sammenæltet ell. smeltet Masse; Afstøbnin[...] tryk af antike skaarne St[...]

Pastel, en, Farvedeig; en net tynd Stift til tør Pastel-Maleri, Malning danne tørre Farvestifter denne Maade forfærdiget

Pastet ell. Pastete, det [...] Postei.

Pasticcio (pastitscho) ell. Pa[...] stihsch), en, et Maleri, hv[...] dens Composition, Tegn[...] neer og Colorit ere saa lignede, at man fristes skrive ham det; et Tonesk[...] enkelte Sætninger ere ta[...] skjellige Mesteres Værker.

pl. smaae Sukkerplædsstener;
:øgelselys.
ı, pl. Pastorer, Sjælehyrde,
ger, Præst.
hyrdemæssig; landlig; præ-
vad der hører til Præste-
Pastoral-Seminarium, et,
ınstalt, hvor unge Geistlige
Anviisning til et Præste-
Førelse; P.-Theologie, An-
til Præsteembedets geistlige
e i hele dets Omfang.
, et, Hyrdedigt, Hyrdespil,
ıg.
ı, Pastoraliet, pl. Præste-
æstekaldsanliggender, Sager,
: til en Præsts Embedsfor-
:.
et, Præstekald, Sognekald,
lig.
e, en, en Præsts Kone, en
ne.
:iet, bløð.
ıkspil er Kongen pat, naar
mere kan trække, uden at
i Skak, eller fordi alle om-
Felter ere besatte.
(pataſch'), en, et Vagtskib;
iet Handelsfartøi.
n, en kartoffelagtig Knold-
Øst- og Vestindien.
n, Brød- ell. Oblat-Taller-
Altergangen.
t, en offentlig bekjendtgjort
g af Regjeringen; et aabent
:ev, som meddeles En for
ham en Rettighed ell. Be-
g; Beskyttelsesbrev for nye
ser; Embedsbestalling; Adels-
Patent-Vare, en Vare, paa
elukkende Forfærdigelse eller
Opfinderen har erholdt Pa-
tent af Regjeringen; patentere, forsyne med et Patent, meddele en Forrettighed.

Pater, en, pl. Patres, Fader; Kirkefader; (i den romerske Kirke) et Æresnavn for Ordensgeistlige.

Patera ell. Patere, en, en Offerskaal.

paternel, faderlig; Paternitet, en, Faderstand, Faderværdighed.

Paternoster, et, Fadervor; (hos Katholikerne) en Rosenkrands ell. Perlesnor, hvorefter Bønnerne tælles.

Pater patriæ, Fædrelandets Fader, Landsfader.

Pathema, et, Lidelse, Sjælelidelse; Lidenskab; pathetisk, fuld af Følelse, rørende, lidenskabelig; høitidelig, fuld af Værdighed.

Pathognomie, en, Læren om Lidenskabernes Kjendetegn (Miner og Geberder) og sammes rigtige Bedømmelse.

Patholog, en, Sygdomskjender, Sygdomskyndig; Pathologie, en, Læren om Sygdommene, deres forskjellige Arter, deres Aarsager, deres Ytringer og Tilfælde; pathologisk henhørende til Sygdomskundskab.

Pathos, en, høitidelig Værdighed; det Rørende i Udtryk og Foredrag; falsk Pathos, Svulst.

Patience (pasjangs'), en, Taalmodighed; ogsaa en Maade at lægge Kort op til Tidsforbriv.

Patient, en, en Lidende, Syg.

Patina ell. Patine, en, Skaal, Fad.

Patins, pl. Klodssko; Skøiter.

Patisserie, et, Bagværk, Bakkelse, Posteibakkelse.

Patois (patoah), en, det simple, platte Sprog, Bondesprog.

Patres, pl. af Pater, Fædre; Kirkefædre, Munke.

Patria, Fædreland, Fødeland.

Patriarch, en, Stammefader, især hos Jøderne; Abraham, Isak og Jakob; en ærværdig Olding, som er en talrig Families Overhoved; i den græske Kirke; den høieste geistlige Værdighed (mere end Erkebiskop); patriarchalsk, gammeldags, paa gammel, simpel, from Maneer; Patriarchat, et, en Patriarchs Embede, Værdighed, District.

Patrice, en, Skriftstempel, det skaarne Staalstempel, ved hvis ophøiede Aftryk Skriftstøberen forfærdiger Matricen eller den fordybede Form, hvori Trykbogstaverne støbes.

Patricier, en, (i det gamle Rom og i de forrige tydske Rigsstæder), et Medlem af den ved Fødsel og Rigdom udmærkede Statsborger-Classe, af hvilken alene Senatorerne bleve valgte; en Adelsborger; patricisk, adelsborgerlig, fornem.

patrimonial, til Fædrenearv hørende, arvet fra Faderen ell. Forfædrene; Patrimonial-Gods, Arvegods; Arvelehn; P.-Jurisdiction, en, den Dommerrettighed, som Riddergodseiere havde over deres Undergivne; Patrimonium, et, Fædrenearv, Stamformue.

Patriot, en, Fædrelandsven; patriotisk, fædrelandsk, fædrelandsksindet; statsborgerlig; Patriotisme ell. Patriotismus, en, Fædrelandskjærlighed, Borgersind.

Patristik, en, Kundskab om Kirkefædrene og deres Læremeninger.

Patrocination, en, Beskjærmelse, Beskyttelse, Forsorg; Patrocinier, pl. Beskyttelsesmidler; Helgenlevninger, Reliqvier; Patrocinium, et, Gunst; Bistand, Forsvar for Retten.

Patrol elle. Patrouille (patrulj'), en, Streifvagt, Runde; patrollere, patrouillere, gaae ell. gjøre Runde; drive omkring.

Patron, en, Beskjermer, Beskytter, Skytsherre; Velynder; Skytshelgen; Forstander; Skibsherre; Handelsherre; Kirkeherre, Kaldsherre; (i Spøg) et Menneske, en Fyr; Patronat, et, Forstanderskab, Værgemaal; Patronats-Ret, Kaldsrettighed; Patronesse, en, Beskytterinde, Velynderinde.

Patron, en, Model, Form, Mønster; Krudthylster; Ladning; Patron-Taske, Soldatens Lædergjemme til et Antal Patroner.

Patronymikon, et, et af Faderens Navn afledet Navn, f. Ex. Skjoldunger af Skjold.

Patte, en, Klap, Lommeopslag.

Pauper, en Fattig; pauper, fattig, ussel, trængende; Paupertet, en, Armod, Fattigdom, Trang; Pauperismus, en, de Fattiges Antal i Forhold til Befolkningen; Forarmelse; Fattigvæsenet.

Pause, en, Afbrydelse, Standsning, Ophold, Pusterum; Hvilepunkt; Hviletegn (i Musik); pausere, holde inde, standse, hvile.

pauvre (pover), fattig, trængende, ussel, elendig; Pauvre-honteux (pover hongtøh), en, en undseelig, ærekjær Fattig, som skammer sig ved at tigge; Huusarm; Pauvreté (poverteh), en, Armod, Fattigdom.

Pavesade, en, en Skjermvæg paa Krigsskibe.

Pavian, en, en Abeart.

ı (paviljong), en, Telthuus,
g; Havebygning, Havehuus,
ıs; ogsaa: Skibsflag: Baa-
ntel.
ıt, et, tavlet Gulv, især af

bsgudinde hos Romerne; Fred;
Fred! Rolighed! stille! pax
:a, almindelig Fred, Lande-
pax vobiscum! (Herrens)
ære med Eder!
(pæjabel), betalbar, at betale,
:n til Betaling; Payement
ıng), et, Betaling, Udbetaling;
ır (pæjøhr), en, Betaler, Ud-
.
(pæisahsch'), et, Landskab;
n (pæisang), en, Bonde; Gro-

, en, Synder; Peccatum, et,
Misgjerning, Forseelse; pec-
synde, feile, forsee sig, for-
ıg.
en, et Slags fiin chinesisk

e, et, Brystmiddel.
et, Underslæb, Kassetyveri.
a, et, ell. Peculiar-Formue,
formue, selverhvervet Eien-

Penge, Formue; pecuniær,
gaaer Penge; som bestaaer i
rebe.
:t, Fæ, Qvæg; dumt Men-
Fæhoved; pecus campi, et
ıt Menneske.
et, Fodbræt, Fodclaviatur,
et Orgel; (i Spøg) Fødder,
i.
en, Smaalighedskræmmer,
:r; Pedanterie, et, en Pe-
Tænkemaade og Opførsel; Smaalighedsaand, Eensidighed; pedantisk, stiv, smaalig, eensidig.

Pedel, en, Tjener og Bud ved et Universitet ell. en Ret.

Pediluvium, et, Fodbad.

Pedimaner, pl. Pattedyr med Tommeltaaen paa Bagfødderne adskilt fra de andre Tæer.

Peer (pihr), en, (i England) En af den høieste Adel, der tillige er Medlem af Overhuset.

Pegasus, en, (i Mythologien) en bevinget Hest, Musernes Hest, Digterhest; at sadle ell. ride Pegasus, gjøre Forsøg i Digtekunsten, gjøre Vers.

Peine (pæhn'), en, Umage, Møie, Besværlighed; Forlegenhed, Sorg, Bekymring.

Pejeration, en, vitterlig Overtrædelse af en svoren Ed, Meened; pejerere, sværge falsk, begaae Meened.

Pejoration, en, Forværrelse; pejus, slettere, være.

Pekeche, en, polsk Frakke med Snorer og Qvaster.

Pelagianere, pl. Tilhængere af Pelagius, en Munk i det 5te Aarhundrede, som nægtede Arvesynden og paastod, at Mennesket kunde ved egne Kræfter blive saligt.

Pelasger, pl. Grækenlands ældste Beboere.

pele-mele (pæhl mæhl), uden Orden, imellem hverandre, hultertilbulter; Miskmask.

Pelerine, en, Pilegrimskappe; Foerværkskrave for Damer.

Pelikan, en, en stor Vandfugl med en Pung under Næbet; et Redskab til at udtrække Tænder; en forældet Slags Feltslange.

Pelleterie, et, Pelsværk, Bundtmagerarbeide; Bundtmagerhaandværk; Pelsværkshandel.

pellucid, gjennemsigtig, gjennemskinnende; Pelluciditet, en, Gjennemsigtighed.

Pelote, en, Pude ved et Brokbaand.

Peloton (pelotong), en, Rode, en Afdeling af 20—50 Infanterister, der fyre paa eengang; deraf: Peloton-Ild, Rode-Ild; peloton-viis, rodeviis, efter Roder.

Pelotte, en, et lille letseilende Skib.

Pelta, en, et lille rundt Skjold.

Peluche (pelyhsch'), Plyds, ulden Fløiel.

Penater, pl. Huusguder (hos Romerne); Hjem, Arne.

Pence, s. Penny.

Penchant (pangschang), en, Hang, Tilbøielighed.

Pendaculum, et, Trylleh alshaand til Betryggelse mod Saar, Troldbom, o. s. v.

Pendant (pangdang), en og et, Sidestykke, Noget der ligner noget Andet, er af samme Art og Beskaffenhed som noget Andet; pl. Pendans (pangdangs), to sammenhørende Gjenstande, især Malerier.

Pendel, Pendul, en, Svingtraad, Svingvægt, Perpendikel; Pendel-Uhr, et Uhr med en Perpendikel.

Pendeloque (pangdelok), en, Noget som hænges til Smykke i Ørenringe, Uhrkjæder o. s. v.

Penelope, Ulysses's Gemalinde, berømt for sin Troskab mod sin Mand under hans 20-aarige Fraværelse; en tro, dydig, forstandig Hustru.

penetrabel, gjennemtrængelig; som kan gjennemskues eller udgrundes; penetrant, gjennemtrængende, stærk (Kulde, Lugt o. s. v.); skarpsindig; Penetration, en, Gjennemtrængen; Gjennemskuen; penetrere, trænge ind i, gjennemtrænge; udforske; penetrerende, Saar, Saar (Stud, Stik), der trænge ind i Legemets Cavitæter (Bryst, Mave, Hjerne).

penible (penibel), møisommelig, besværlig; piinlig, smertelig.

Peninsula, en, en Halvø.

Penis, en, det mandlige Lem.

Penitents, en, Anger; Bod, Bodøvelse, Kirkebod; penitere, angre; gjøre Bod; lide Straf.

Pennal, et, Pennehuus; en Pennal, fordum et Spotnavn for en ung, nylig til Universitetet ankommen Student.

Penny (penni), en, pl. Pence (pens), den mindste engelske Stillemynt, hvoraf der gaaer 12 til en Skilling (omtr. $3\frac{1}{2}$ ß); Penny-Post, Skillingspost i London.

Pensa, s. Pensum.

Pensée (pangseh), en, Tanke, Indfald, Mening; Stedmoderblomst; violetbruun Farve.

Pension, (pension, pangsiohn), en, Naadepenge, aarlig Gehalt til en udtjent Embedsmand, en Embedsmands Enke o. s. v.; Kostpenge, som gives for Børn i en Opdragelsesanstalt; en saadan Anstalt selv, en Kostskole, der ogsaa kaldes en Pensions-Anstalt, et Pensionat; pensionere, afskedige med et aarligt Gehalt, give et aarligt Gehalt; Pensionist, en, En der er pensioneret; Pensionær, en, En der er pensioneret; Kostgænger, et Barn i en Kostskole; Stor-Pensionær, for-

Holland: den første Minister.
pangsiv), eftertænksom; dyb-

, et, pl. Pensa, et bestemt,
Arbeide, en Opgave, især en
pgave.
ordium, et, et musikalsk In-
nt med fem Strænge.
, en, et Tidsrum af 5 Aar.
er, et, et af fem lige Flader
tet Legeme.
otte, en, en Bibel i fem
.
n, en, en Femkant.
ter, et, et Femfodsvers; pen-
risk, femfodet, som bestaaer af
ede Vers.
ria, en, Linnées 1ste Plante-
, indeholdende femhannede
r med 5 Støvdragere i en
net Blomst.
lon, et, en Bygning med 5
ækker.
ich (pentatevk), en, de 5
Bøger.
angt'), en, Skakning, Skraa-
Fald.
ste, Pintsefesten.
k Marmor, meget fiint og
Marmor, som brydes i Bjer-
entelikon i Nærheden af

ieron, et, en Tid af 5 Dage.
na, en, den næstsidste Sta-
f et Ord; Penultimus, en,
æstsidste.
en, et lille, let venetiansk
.
), en, Pebersteen, et Slags
ulcansk Tuffsteen.
e (pepinjæhr), en, Træskole,
skole.

Peptika, pl. Fordøielsesmidler; peptisk, fordøiende, Fordøielsen befordrende.

Pequin ell. Pekin (pekæng), pl. Pequins, chinesiske stribede Silketøier.

per (fransk: par), igjennem; ved, formedelst, af; overfor.

per accidens, ved et Tilfælde, tilfældigviis, hændelsesviis.

per accord, ved Overeenskomst.

per acquit (per akih), betalt.

per Adresse, ved Henviisning til, ved Besørgelse af, igjennem.

perçant (persang), gjennemtrængende, skærende, gjennemborende.

per cassa, contant; betale per cassa, betale i rede Penge.

per Cent, det samme som pro Cent.

perceptibel, mærkelig, fornemmelig; fattelig, begribelig; Perceptibilitet, en, Fattelighed, Begribelighed; Perception, en, Jagttagelse; Oppebørsel, Hævning; Perceptivitet, en, Fornemmelsesevne, Følelsesevne, Jagttagelsesevne; percipere, fornemme; fatte, begribe; modtage, hæve; Percipient, en, Modtager.

per consensum, med Samtykke, med Tilladelse.

per contante, imod rede Penge.

per conto, paa Regning.

per couvert, under Omslag, ved Indlæg.

percurrere, gjennemløbe, see flygtig igjennem.

Percussion, en, Rystelse, Slag, Stød; Percussions-Gevær, et Gevær, hvis Hane slaaer imod en lille Hætte med et Knaldpulver i, som derved exploderer og antænder Ladningen; P.-Laas, en saadan Laas, som den der er paa et P.-Gevær; percutere, ryste, støde.

per decretum, ved Anordning, Befaling, Kjendelse.
perdendo, (i Musiken) tabende sig, hensvindende.
per Dio! ved Gud!
perdu (perdyh), tabt, forloren.
Père (pæhr), en, Fader; Munk, Ordensgeistlig.
pereat! han, hun ell. det omkomme! døe! bort med! ned med! et Pereat, en Gaaen til Grunde, Død og Undergang.
Peregrinus, en, en Fremmed.
Peremtion, en, Forfald, Fortabelse af en Retssag ell. Rettighed, naar den ikke gjøres anhængig for Retten inden den lovbestemte Tids Udløb; endelig Dom; peremptorisk, afgjørende, for sidste Gang, endelig, uden videre Frist.
perennere, vare eet eller flere Aar igjennem, overvintre (om Planter); perennerende Planter, overvintrende Planter, flereaarige Planter; Perennitet, en, Vedvarenhed, Overvintring.
per expressum, ved et eget Bud.
per fas et nefas, med Ret og Uret, ved tilladelige og utilladelige, retmæssige og uretmæssige Midler.
perfect, fuldkommen, fuldendt; duelig, dygtig; perfectibel, som kan gjøres ell. blive fuldkommen; Perfectibilitet, en, Evne til at modtage ell. uddannes til Fuldkommenhed; Perfection, en, Fuldkommenhed; perfectionere, fuldkommengjøre, bringe til Fuldkommenhed, uddanne, fuldføre; Perfectionering, en, Fuldkommengjørelse, Uddannelse.
Perfectum, et, (i Grammatiken) den fuldkommen forbigangne Tid.
perficere, fuldende, fuldbringe, bringe istand.
perfid, troløs, træbsk, lumsk, falsk; Perfidie, en, Troløshed, Falskhed, Forræderi.
Perforation, en, Gjennemboring, Gjennemstikning; perforere, gjennembore, gjennemstikke.
Pergament, et, Skind tilberedet saaledes, at der kan skrives derpaa; et derpaa skrevet Document.
Pergola, en, en Løvhytte; et Sted, der ligner en Løvhytte; et Slags Vinterhave.
Perhorrescents, en, Forkastelse af en Dommer, et Vidne o. s. v. af Frygt for sammes Partiskhed; perhorrescere, erklære for partisk, forkaste.
Peri, en, pl. Peris, (efter den persiske og indiske Fabellære) qvindelige Aander, Feer.
Perial, en, en Runs; perialiseret, beskjænket, beruset.
Pericarditis, en, Betændelse i Hjertepungen; Pericardium, et, Hjertepungen.
Pericarpium, et, Frøgjemme, Frugtgjemme.
Perichondrium, et, Bruskhinden.
Pericranium, et, Hinden paa den indvendige Side af Hjerneskallen.
Periculum, et, Fare, Skade; periculum in mora, Fare ved at tøve, Fare ved Opsættelse; periculös, farlig.
Peridromis, en, Søilegang, Gang imellem Søiler og Muur; Gallerie.
Periglottis, en, Tungehuden.
Perigæum, et, en Planets Standpunkt, naar den er Jorden nærmest.
Perihelium, et, en Planets nærmeste Standpunkt ved Solen.

er, pl. Afsnit af Evangelierne
istlerne, som om Søn= og
agene blive læste og forklarede
n.
er, et, Omfang, Omkreds;
trisk, i Omkreds.
ctionem, (bevise) ved Op=
af en Række Exempler ell.
jerninger.
irationem, ved Indskydelse
eistring.
im, midlertidig, foreløbig.
m, et, Mellemkjødet, d. e.
et imellem Kjønsdelene og
mens Aabning.
en, Kredsløb; Aarrække;
m, Tidsafsnit; en Sygdoms
m ell. Standpunkt; (i Gram=
) Taleafsnit.
tet, en, Omløben, Gjenkomst
Tidsrum.
c, som kommer igjen ell. vi=
igjen efter en vis Tids For=
gelmæssig gjenkommende ell.
endende; afvexlende, som kom=
gaaer; forbigaaende, som
over; periodiske Skrifter,
ifter, der udkomme til fast=
ider; p. Sygdomme, Syg=
med bestemte Mellemrum;
de, Vinde, som i een Aars
d blæse fra een Himmelegn,
den altid fra en modsat.
en, et Sted, hvorfra man
e frit omkring, Observato=

k, en, Læren om Lysstraa=
Bøining paa Legemernes
de.
um, et, Beenhinden.
iker, en, en Tilhænger af
les's Lære og Læremethode,
der foredrog sine Lærdomme, medens
han spadserede omkring med sine Di=
sciple i Lyceum; peripatetisk, om=
kringgaaende og undervisende.
Peripherie, en, Omkreds, en Cirkels
Kredslinie; Omfang.
Periphrase, en, forklarende Omskriv=
ning, omskrivende Oversættelse.
Periplus, en, Omseiling, Kystbeskri=
velse.
Peripterium, et, en Søilehal, udven=
dig Søilegang.
periskopisk, som yder Udsigt rundt
omkring.
Perispermium, et, Frøhinde.
Perispomenon, et, et Ord, der har
Circumflex paa den sidste Stavelse.
peristaltisk, ormeformig (om Tar=
menes Bevægelse).
peristatisk, omstændelig, udførlig.
Peristyl, et, Søilegang, som rundtom
indslutter en fri Plads, Søilehal.
Peritonæum, et, Tarmehinde, Tar=
mesæk.
peritus, erfaren, kyndig.
perjurere, sværge falsk, begaae Meen=
ed; Perjurium, et, og Perjura-
tion, en, falsk Ed, Meened; perju-
riös, meenedersk.
Perkinismus, en, den af Englænderen
Perkins opfundne Lægemethode, at
bestryge de lidende Dele med to
Naale af forskjellige Metaller.
Perkins Kanon, en af Amerikaneren
Perkin opfunden Dampkanon, der
udskyder en Mængde Kugler med
største Hurtighed efter hverandre.
Perle, en, en rund Udvæxt i visse
Muslingarter; den næstmindste Bog=
trykkerskrift.
per literas, ved Brev, skriftlig.
perlusorisk, for Spøg, for et Syns
Skyld, paa Skrømt.

Perlustration, en, Gjennemsyn, Gjennemmønstring; perlustrere, gjennemsee, drøfte, prøve.

per majora (nemlig vota), ved Stemmeflerhed.

per Mandatarium, ved en Befuldmægtiget.

permanent, blivende, varig, vedblivende, vedvarende, stadig, uafbrudt; Permanents, en, Vedvaren, Varighed, Vedholdenhed; erklære en Forsamling i Permanents, erklære den for vedvarende, uopløselig; permanere, vedblive, vare ved.

permeabel, gjennemtrængelig.

per mese, for ell. paa en Maaned, om Maaneden.

per mille, af Tusinde, for hvert Tusinde.

Permis, en, Tilladelsesbevis; Passeerseddel; Permission, en, Tilladelse, Bevilling; Forlov, Fritagelse i en vis Tid for Embedsforretninger, Krigstjeneste o. s. v.; Tilladelse til Fraværelse i en vis Tid; Permissioner, pl. Beenklæder; permittere, tillade, bevilge; fritage i en vis Tid for Forretninger, give Orlov; Permitterede, pl. hjemforlovede Soldater.

Permutation, en, Ombytning; Omvexling; Omflytning; permutere, bytte, omvexle.

pernicios, skadelig, fordærvelig.

Pernioner, pl. Frostbylder, især paa Hænderne eller Fødderne.

per obliquum, ved Krog- eller Snigveie, middelbar.

per occasionem, ved Leilighed, leilighedsviis.

Peroration, en, Slutningstale; offentlig Tale, især Skole- ell. Øvelsestale; perorere, tale, holde en Tale; ende sin Tale.

Peroxyd, et Oxyd, som indeholder den størst mulige Mængde Ilt.

per pedes, til Fods; per pedes apostolorum, til Fods som Apostlerne, med Apostlernes Heste.

Perpendicul ell. Perpendikel, en, Svingvægt ved et Uhr, Uro i et Uhr; perpendiculair (perpendikulæhr), lodret, dannende en ret Vinkel (med noget Andet).

Perpetuation, en, Vedvarenhed; Fortsættelse; perpetuel, vedvarende, stedsevarende, uafbrudt, bestandig; perpetuere, vedblive med, fortsætte med; vedvare; Perpetuitet, en, uafbrudt Vedvaren ell. Bestaaen Bestandighed.

perpetuum mobile, et, et Drivværk, som ved egen Kraft holder sig i uafbrudt og vedvarende Bevægelse (hidtil uopfundet); et Menneske, der er i bestandig Bevægelse og Uro; perpetuum silentium, evig Taushed.

perplex, bestyrtet, forbløffet, forvirret, forlegen; Perplexitet, en, Bestyrtelse, Forvirring, Forlegenhed, Raadvildhed.

per procura ell. per procurationem, ved ell. ifølge Fuldmagt, paa N. N.s Vegne; per procuratorem, ved en Befuldmægtiget, Forretningsfører, Sagfører.

perquirere, efterspørge, efterforske, undersøge; Perquisition, en, retlig Undersøgelse.

Perron (perrong), en, en udenfor et Huus anbragt Trappe, Hovedopgang; Pladsen ell. Brættet udenfor Jernbanevognene, hvor man stiger ud og ind.

Perruque (perrykk), en, en af fremmed

ærbiget Hovedbedækning;
ır (perrykjeh), en, Parykmarskærer.

Overskud, som Beholdning
lfregning.

, optegne, opskrive.

ın, en, nøie Undersøgelse,
g, Efterforskning; per-
gjennemsøge, ransage.

ig; af sig selv; i og for

, forfølge, blive ved med;
eftersætte; Persecution,
gelse.

s, en, Vedholdenhed, Ud-
: perseverere, blive ved
: ud med.

, Brændeviin af Fersken-

persisk Silketøi med store
et Slags Spaan-Vindues-
Jalousier).

(persiflahsch'), en, en
ıde Spot, Skoser, Stik-
rsiflere, forhaane, gjøre

en, Paastaaelighed, Egen-
Stivsind; persistere, paa-
fast paa Noget.

'sona), en, Menneske, In-
gemsstikkelse, Ydre; ud-
en og Fremtræden; Rolle;
Person, et Samfund af
r i retlig Henseende be-
n en Eenhed ell. et enkelt
i Grammatiken) 1ste, 2den,
on, den Person, der taler
den, til hvem der tales
De), den eller det, om
tales (han, hun, den, det,
Person-Ret, Indbegrebet
igheder, der ere grundede

i personlige Egenskaber og Forhold (Fødsel, Alder o. s. v.).

personal ell. personel, som angaaer Personer, personlig, f. Ex. Personal-Afgift, P.-Arrest; Personal- ell. Personel-Capellan, ogsaa: Capellan pro persona, en Hjælpepræst, som Sognepræsten selv holder og lønner; Personal-Union, en, en saadan Forbindelse mellem Stater ell. Statsdele, der kun bestaaer deri, at de have fælles Regent.

Personale, et, Personantal; samtlige til et Collegium, en Hofstat, et Gesandtskab o. s. v. hørende Personer.

Personalia ell. Personalier, pl. en vis Persons Forhold og Livsomstændigheder.

personalisere, være nærgaaende, komme frem med fornærmelige Hentydninger til en Person.

personaliter, personlig, selv, i egen Person.

Personalitet, en, Personlighed; Indbegrebet af en vis Persons Egenheder og Egenskaber, dens Charakteer; Personaliteter, pl. Personligheder, nærgaaende, fornærmende Hentydninger til Ens Person; Bemærkninger, som ikke vedkomme Sagen, men Personen.

personel, s. personal.

Personification, en, Gjøren til Person, Fremstilling af Dyr og livløse Gjenstande som handlende og talende Mennesker; personificere, indføre og fremstille Dyr og livløse Gjenstande talende og handlende som Personer.

Personnage (personnahsch'), en, Person, Fyr (i foragtelig Betydning); underligt, latterligt Menneske.

Perspectiv, et, Seerør, Kikkert; Perspective, en, Læren om at fremstille Gjenstande, saaledes som de vise sig i Afstand; Maaden hvorpaa Gjenstandene i en vis Frastand falde i Øiet; Udsigt; Luft-Perspectiv, Fremstilling af Gjenstandene formindskede og i svagere Lys efter de forskjellige Grader i deres Fjernhed; perspectivisk, grundet i Perspectiven; tegnet, malet efter Perspectivens Regler.

perspirabel, som er skikket til at uddunste eller bortdunste; Perspiration, en, Uddunstning.

per storno, rette i Handelsbøger, dog uden at udslette det urigtig Indførte.

persvadere, overtale, besnakke, formaae til Noget; faae til at troe; Persvasion, en, Overtalelse.

per tertium, ved en tredie Mand.

pertinent, hørende til Sagen, passende, træffende; Pertinentier, pl. Tilbehør, hvad der væsentlig henhører til en Sag, især til Grundeiendomme.

per traditionem, ved mundtlig Overlevering, ved mundtlig Forplantelse af Sagn, Lærdomme osv.

per transito, i Forbigaaende.

Perturbation, en, Foruroligelse, Forstyrrelse; perturbere, forstyrre, forurolige.

Peruvienne, en, et Slags svært Silketøi med indvævede Blomster.

per varios casus, gjennem allehaande Hændelser og Gjenvordigheder.

pervers, forkeert, fordærvet, forværret; Perversion, en, Fordærvelse, Forværrelse; Perversitet, en, Forkeerthed, Forvendthed, Slethed.

per viam, ved, ved Hjælp af; per viam appellationis, v ning for en høiere Ret.

Pervigilier, pl. (hos de mere) natlige Fester ti Ære; Nattevaagen, S

per vostro, for Deres R

Pervulgation, en, Udspr Folk, Udbreden; pervu sprede, bringe i Omløb.

Pes, en, pl. Pedes, en fod, d. e. et vist Antal korte Stavelser som Deel linie.

Pesade ell. Posade, Steilen.

pesaute, (i Musiken) me langsomt og med Værd

Peso, en, Last, Tyngde, duro, den spanske Piast

Pessimismus, en, den Læ ning, at Verden er Pessimist, en, Tilhæn Mening.

pestilentialsk, pestagtig forpestende; fordærvelig, stilents, en, Pest, Sot; Ødelæggelse.

Petarde, en, et med Krud skab til at sprænge Mu et Slags Sværmer til keri

Petasus, en, Mercur Reisehat.

Petent, en, Ansøger, And

petiginös, fuld af Udslet.

Petinet (petineh), et, et Tøi, der efterligner grund.

petit (petih), lille, ringe, Petit, et Slags smaa skrift; Petitesse, en, U Bagatel; Smaalighed; I

:er), en, Straajunker,
'e, Laps.
:, Bøn, Ansøgning, Be-
lndragende; petitionere,
holde om, andrage paa;
:, en, en Ansøger, An-
'etitions-Ret, Ret til at
ig til Regjeringen med
r, Andragender eller For-

Ansøgning, Forlangende,

t, en Forstening, et for-
:me; Petrification, en,
Forvandling til Steen;
:, forstene, forvandle til

. catholske Geistlige, der
nogen Munkeorden.
:, en, Beskrivelse over
le.
et, Steenolie, Bjergolie.
net, bjergig, bjergfuld.
ryst, Barm, Hjerte; be-
etto, beholde hos sig selv,
, fortie, holde hemmelig;
etto, have i Erindring;
de; in petto betyder og-
:et, i Forventning.
:rgiven, kaad, fræk; Pe-
, Overgivenhed, Kaadhed,
d.
et Slags Røgtobak; Pe-
ıum subter solem, den
ık under Solen.
Slags Feltspath, Be-
det chinesiske Porcellain.
ibt, en Smule; peu à
a pøh), lidt efter lidt,
a.
:el), et, et Folk; peu-
lere), befolke.

peut-être (pøhtæter), maaskee, kan være.
Pezza, en, italiensk Sølvmynt.
Pezzo, en, pl. Pezzi, et Stykke, Pengestykke.
Pfalts-Greve, i Middelalderen: en høi Værdighed i Tydskland med fyrstelige Rettigheder.
Phaeton (fa—eton), en høi, let, aaben Vogn.
Phagedæna, en, en ondartet, ædende Byld; phagedænisk Vand, en Opløsning af Qvægsølv-Sublimat i Kalkvand.
Phalange, en, Slag under Fødderne (en i Orienten brugelig Straf).
Phalanx, en, en tætsluttet Fiirkant af Krigsfolk; Kjærnehær; pl. Phalanger, Krigerrækker, Skarer af Fodfolk.
Phalæne, en, Natsommerfugl.
Phalalgie, en, Smerte i det mandlige Lem; Phallokarcinoma, Kræft i samme; Phallos ell. Phallus, en, det mandlige Lem.
Phanerogamer, pl. Planter med synlige, kjendelige Kjønsdele (modsat Kryptogamer).
phantasere, være i en Sjælstilstand, hvor Indbildningskraften har Overhaanden og er fremherskende; (om Syge) snakke vildt, tale over sig; (i Musiken) spille, hvad man paa Stedet componerer; Phantasie, en, Indbildningskraft, Opfindelsesevne; Digterevne; Indbildning, Drømmebilled, Hjernespind; (i Musiken) Lunespil, musikalsk Improvisation; Feberdrøm, Vildelse; Phantasie-Stykke, Malerie, Tonestykke, Digtning, i hvilke Phantasien, mindre bunden til Reglerne, har faaet Frihed til at raade.

Phantasiaster, pl. en Sect, som paastod, at Christi Legeme kun var et Skyggebillede og følgelig hans Død kun tilsyneladende

Phantasma, et Phantasiebillede, Skabning af Indbildningskraften, Skyggebillede, Skrækkebillede; Spøgelse; Phantasmagorie, et, den Kunst, at lade menneskelige Skikkelser eller Skyggebilleder komme tilsyne, at fremmane Aandesyner.

Phantast, en, Sværmer, Drømmer; Grillefænger; phantastisk, sværmerisk, forunderlig, sælsom, naragtig; indbildt; Phantasus, en, Guden for Drømmene, Broder til Morpheus.

Phantom, et, Hjernespind, Skyggebillede, Skrækkebillede; ogsaa en udstoppet Figur, der anvendes ved Undervisning i Fødselsvidenskaben.

Pharao, en, (hos de gamle Ægyptere) Konge, Fyrste.

Pharao, Pharo, et, et Slags Lykkespil, Hazardspil.

Pharisæer, en, pl. Pharisæere, Afsondrede, en Sect iblandt Jøderne, der holdt sig strængt til Bogstaven af den mosaiske Lov og til de mundtlige Traditioner, men hemmelig ofte førte et ugudeligt Levnet; deraf: en Hykler, Skinhellig; pharisæisk, falsk, hykkelsk, skinhellig.

Pharmaceut, en, En som tilbereder Lægemidler, Apotheker; pharmaceutisk, som angaaer Lægemidlers Tilberedning; Pharmacie ell. Pharmaceutik, en, den Kunst at tilberede Lægemidler, Apothekerkunst.

Pharmakodynamik, en, Læren om Lægemidlernes Kræfter.

Pharmakologie, en, Læren om Lægemidlernes Egenskaber, [...] Virkemaade.

Pharmakopöa, en, en Bog [...] holder Forskrifter om Læ[...] Tilberedning.

Pharmakothek, et, et Hun[...] apothek, Medicinkiste.

Pharos ell. Pharus, en, [...] Fyr.

Pharyngitis, en, Betænde[...] get ell. Spiserøret; [...] spasmus, en, Krampe i [...] Pharyngotomie, en, et [...] Spiserøret; Pharynx, [...] Spiserøret.

Phase, en, Lysforandring, [...] ling (ved Maanen og [...] neter); pl. Phaser, Udv[...] Vexel ell. Forandring i [...] stes Liv, Tilstand, Skjæl[...]

Phengit en, Glassteen, [...] gjennemsigtigt Marmor.

Philadelphie, en, Brode[...] Kjærlighed til Næsten; [...] phisk Selskab, Velgjøren[...]

Philaleth, en, Sandhedsve[...]

Philandrie, en, Kjærlighed [...] kjønnet.

Philanthrop, en, Mennesk[...] anthropie, en, Menneske[...] Philanthropismus, en, [...] kjærlighed, Menneskekja[...] stem; philanthropisk, [...] kjærlig.

philharmonisk, musikelske[...]

Philhellener, en, Grækerv[...]

Philiatrie, en, Navn paa [...] til Lægekunstens Fremme[...]

Philippica, en, Straffetal[...] tale.

Philister, en, fordum en [...] nabo til Judæa ell. [...]

bent, Spidsborger; philiströs, rgermæssig.

, en, Sproglærd, Sprogkyn- proggransker; Philologie, en, yndighed; Sprogvidenskab, progstudium; Oldtidskyndig- philologisk, sprogkyndig, rd; som hører til Sprog og idenskab.

le, en, en Veninde af Sang; alen; et musikalsk Instru-

h, en, En som dyrker Philo- Fornuftlærer, Tænker, Gran- iis; Philosophem, et, pl. phemer, et philosophisk maal, en philosophisk Under- Mening, Læresætning; phi- ere, forske, granske, tænke rnuftens Love, søge at ud- g fremsætte sine Tanker og r paa en philosophisk Maade; phie, en, Viisdomslære, videnskab, Fornuftgranskning; losophs Lærebygning; philo- k, som hører til, grunder Philosophien; fornuftmæssig; enkende; philosophisk Fa- det hele Lærerpersonale ved itetet, som ikke hører til det ske, juridiske og medicinske hilosophisk Skole, alle de pher, der i deres Lære følge s Grundanskuelse ell. et fæl- ystem; den philosophiske d. e. de Vises Steen, et , der formeentlig skulde kunne le alle Metaller til Guld, alle Sygdomme og forlænge

, et, Elskovsdrik, Trylledrik. , en, Sammentrækning af en foran det mandlige Lem.

Phiole, en, en rund Glasflaske med en lang, snæver Hals.

Phlebitis, en, Blodaarebetændelse.

Phlebographie, en, Aarebeskrivelse; Phlebologie, en, Læren om Blodaarerne; Phlebotom, et, Aareladejern, Sneppert; Phlebotomie, en, Aareladning.

Phlegeton, en, en af Underverdenens Floder, der istedetfor Vand førte Ildstrømme med gloende Klippestykker.

Phlegma, et, Koldsindighed, Dorskhed, Ligegyldighed; Phlegmaticus, ell. Phlegmatiker, en, et ufølsomt, sløvt, dorsk Menneske; et Menneske med phlegmatisk Temperament; phlegmatisk, koldsindig, ligegyldig, sløv, dorsk, af kold Natur.

Phlogistik, en, Læren om de brændbare Legemer; phlogistisere, forbinde med Brændluft ell. Ilt; phlogistiseret Luft, Vandstofgas, Brintluft; phlogistisk, brændbar, svangret med Brændstof; Phlogiston, et, Brændstof.

Pholade, en, Boremusling.

Phonaskie, en, Stemmeøvelse; Synge- og Talekunst hos Romerne og Grækerne.

Phonetik, en, Lydlære, Stemmelære, Stemmens rigtige Brug ved Talen og Syngen; phonetisk, som angaaer ell. udtrykker Lyden, især Sproglyden; phonetisk Skrift, Lydskrift, Ordhieroglypher, hvor Billedet svarer til Ordets Betydning ell. til Lydens Lighed; Phonik, en, Tonelære, Lydlære; phonisk, lydende, tonende.

Phonognomik, en, den Kunst af et Menneskes Stemme at slutte sig til

dets Tænkemaade og Charakteer.

Phonolith, en, Klangsteen (et Slags Porphyr-Skifer).

Phonometer, et, Lydmaaler, Klangmaaler.

Phonurgie, en, Læren om Lyd og Gjenlyd.

Phorometer, et, en Indretning til at bestemme Bjælkers, Hvælvingers osv. Bæreevne; Phorometrie, en, Bestemmelse af Bæreevnen.

Phosphat, et, phosphorsuurt Salt;

Phosphor, en, Lysbærer, Lysestof, et i Mørke lysende Stof og som antænder sig af sig selv, naar det udsættes for Solens og Dagens Lys; phosphorescere, give Lys fra sig, lyse i Mørke; Phosphor-Syre, en ved Ilts Forbindelse med Phosphor frembragt Syre; phosphorisere, gjøre phosphorholdig.

Photogen, et, Lysstof.

Photographie, en, Gjenstandes Afbildning formedelst Sollysets Indvirkning; ogsaa det derved frembragte Billede; photographisk, frembragt ved Sollysets Indvirkning.

Photologie, en, Læren om Lyset.

Photometer, et, Lysmaaler; Photometrie, en, Lysmaaling, den Kunst at maale Lysets Styrke.

Photophobie, en, Lyssky hos Øiensvage.

Photoskop, en, Lysviser, Lysmaaler.

Phrase, en, Talemaade, Udtryk; en Floskel; pl. Phraser, smukke, men tomme Ord; Phraseologie, en, Samling af Talemaader; Samling af de i et Skrift brugte Talemaader; Læren om de i et Sprog eiendommelige Talemaader.

Phrenesie, en, Forrykt[...] Galskab, Raseri.

Phrenologie, en, Hjern[...] om Hjernen og dens [...] ren om at bedømme M[...] læg, Temperament og [...] Hjerneskallens Dannelse; [...] en, Tilhænger af denne [...]

Phronesis, en, Forstand[...] Indsigt.

Phryne, en, Bolerske.

Phthiriasis, en, Lusesyge.

phthisicus, svindsotig; [...] cus, en Svindsotig; P[...] Svindsot, Tæring, phth[...] sotig.

Phylax, en, Vægter, B[...] skjermer.

Phyle, en, (i det gamle [...] en Folkeafdeling, Clas[...] afdeling.

Phylliter, pl. forstenede [...] Bladaftryk.

Phyma, et, Svulst, H[...] Kjertelhævelse.

Physema, en, Opblæsn[...] mesyge.

Physharmonika, en, et [...] viaturinstrument med [...]

Physiatrie, en, Naturl[...] turens lægende Kraft.

Physik, en, Naturlære, [...] hed, Naturvidenskab; La[...] turens almindelige Lo[...] nisk Physik, Læren o[...] Legemernes udvortes F[...] chemisk Physik, Lær[...] mernes indvortes F[...] physikalsk], hørende [...] læren.

Physikat, et, Embede [...]

Districtslæge (Physikus)
.
en, Naturkyndig, Natur=
ell. Physicus, en, en offent=
Stads=, Land= ell. Districts=
om, Physiognomiker ell.
nomist, en, Ansigtsforsker,
r; Physiognomie, en, An=
else, Ansigtsudtryk, Mine;
Ydre af Noget, forsaavidt
der sammes eiendommelige
ved; Physiognomik, en,
dning, den Kunst af Men=
nsigtstræk at slutte sig til
eg, Temperament, Charak=
v.; physiognomisk, som
til Ansigtstydningen.
ie, en, Læren om Naturens
e.
phie, en, Naturbeskrivelse.
en, Kjender, Dyrker af
ien; Physiologie, en, Læ=
e organiske Legemers Livs=
Livskræfter og disses Yt=
den sunde Tilstand; phy-
, som hører til, angaaer
ien.
aturlig, sandselig, legemlig;
hysisk Geographie, Jord=
med Hensyn til Jordens
Beskaffenhed; ph. Kjær=
andselig Kjerlighed; ph.
se, Udvikling af Barnets
Anlæg; ph. Umulighed,
saaledes strider mod Na=
. at det ikke kan finde
. Verden, Legemeverdenen.
en, Plantning og Plante=
teuma, et, Planten, det
Phytochemie, en, Che-
mie anvendt paa Planteriget; Phy-
togen, et, Plantestof; Phytoglyphe-
pher, pl. Stene, som have Skik=
kelse af Planter ell. Plantedele;
Phytograph, en, Plantebeskriver;
Phytographie, en, Planteskrivelse;
Phytolith, en, Planteforstening;
Phytologie, en, Plantelære, Plante=
videnskab; Phytomorpher, pl. Stene
med Tegninger, som ligne Planter;
Phytophag, en, Planteæder; Phy-
totomie, en, Plantesønderlemmelse;
Phytozoon, et, Plantedyr.

Phædon, en berømt Dialog af Plato om Sjælens Udødelighed.

Phænomen, et, Syn, Luftsyn, Luft=tegn, Himmeltegn, Naturbegivenhed; Særsyn.

Phöbe, det samme som Diana.

Phöbus, det samme som Apollo, Sol=guden, Solen.

Phönix, en, en fabelagtig Fugl, der, efterat have levet i flere hundrede Aar, opbrænder sig selv og derpaa opstaaer forynget af sin Aske; deraf: noget Sjælbent, Fortræffeligt.

pia corpora, pl. milde Stiftelser, Anstalter til velbædige Øiemed.

Piaculum, et, Forsoningsoffer, For=soningsmiddel.

pia desideria, fromme Ønsker (der neppe gaae i Opfyldelse).

piae memoriae, salig Ihukommelse.

pia fraus, et fromt, velmeent Bedra=geri til Beforbring af religiøse Øie=med.

Pianino, et, et lille opretstaaende Pia=noforte.

pianissimo, meget sagte, yderst svagt; piano, langsomt; sagte, svagt.

Pianoforte, s. Fortepiano.

Pianist, en, Fortepiano-Spiller.

•Piast, en, polsk Adelsmand af gammel Adel.

Piaster, en, spansk Daler (omtr. 2 Rbl.); en tyrkisk Sølvmynt (3—4 Mk.).

Piazza, en, (italiensk) offentlig Plads, Torv.

Picador, en, en med en Landse bevæbnet Kæmper til Hest ved de spanske Tyrefægtninger.

piccolo s. Flauto piccolo.

Pickles (pikkels), pl. i Eddike og Salt nedlagte, stærkt krydrede Plantesager.

Pick-pocket og Pick-purse (pikpørs'), en, en Lommetyv (i England).

Pico, en, et høit, spids, kegledannet Bjerg.

Piece (pjæhs'), en, Stykke, Pengestykke; et Stykke Skyts, en Kanon; Theaterstykke; et lille Skrift, Flyveblad.

Piedestal, en, Fodstykke, Søilefod.

Pierider, pl. Musernes Tilnavn (af Bjerget Pierus i Grækenland); ogsaa Kong Pierus's 9 Døttre, som indlode sig i en Væddestrid med Muserne og forvandledes til Skader.

Pierrot (pjerroh), en, en komisk Person paa det franske og italienske Theater; Bajads.

Pietet (pi—etet), en, Fromhed; barnlig Ømhed, taknemmelig Kjærlighed og Hengivenhed til Forældre og Velgjørere.

Pietisme ell. Pietismus, en, og Pietisteri, et, overdreven, Fromhed, Tro paa en umiddelbar Naadevirkning ved Menneskets Omvendelse; Pietist, en, en Tilhænger Tro; Hængehoved, Hælds stisk, hengiven til Pietisn dreven from.

pietoso, (i Musikken) andægt Medlidenhed vækkende, rø

Pifferaro, en, (italiensk) T blæser.

Pigeon (pischong), en, et S Æbler.

Pigment, et, Farvestof; Farve; Sminke.

Pigmæer, s. Pygmæer.

Pik ell. Pike, en, Landse, S keneer, en, Landsedrager.

pikant, s. piquant.

Pikkelheering, en, Benæv den lystige Person i det l landske Lystspil, Hansvurst.

Pikkelhue, en, en Stormha blik eller af Læder me rand.

Pilader, pl. Træpiller paa bane, omkring hvilke man stene paa en Ridebane i vægelserne.

Pilaster, en, en fiirkantet Støtte.

Pilau, Pilaw ell. Pillau suppe kogt Riis, Riis Smør og Kjød (en yndet enten).

Pilegrim, en, Vandringsn En, som af Andagt gjør til et helligt Sted.

Pilot, en, Baadsmand, S Lods; Pilotage (pilota Lodspenge; ogsaa: Pælev

Pilula, en, en lille Kugle (Lægemiddel).

Piment, et, Jamaikapel haande.

nille, en, et Haansord om et Fruentimmer.

elle, en Plante, hvis Rod s som Lægemiddel.

hek, et, Billedsamling, Billed-Billedgalleri.

e, en, et lille, letseilende Far-ed firkantet Agterdeel, en Slup fficererne paa et Skib.

e (pængsett'), en, en lille chi-k Tang.

r (pinscher), en, en Hunderace, ottehund.

isk, som er i Pindars (en el græsk Odedigters) Aand og g.

, et Muserne helliget Bjerg i amle Grækenland.

n, et Slags Laststibe med flad og høi Agterdeel.

os, pl. ostindiske malede Bom-lier.

en, et Maal til flydende r.

afkortet pinx, har malet paa Malerier efter Malerens .)

piong), en, pl. Pions, Bonden kspillet.

r, en, Skandsearbeider, Skands-ver.

, et, Peberstof, et i Peber op-eiendommeligt Stof.

t (pikang, pikant), bidende, de, skarp; stikkende; træffende, ; tiltrækkende; Piquanterie, tikkerie, Skoser; Brippenhed; dding.

(pihk'), en, Spyd, Landse; Nag, hemmeligt Had; (i Kortspil) Spader.

Piqué (pikeh), et, et Slags Bom-uldstøi.

Piquenique (pikkenik), et, et Gilde, hvortil hver Deeltager bidrager sin Andeel enten i Penge eller i Natu-ralier.

piquere ell. pikere, stikke, pirre, egge til Vrede; være piqueret, være stødt, fornærmet; piquere sig, sætte en Ære i, være stolt af, gjøre sig til af.

Piquet (pikeh, pikeht), en, Feltvagt, Forpostvagt; et Slags Kortspil mel-lem to Personer.

Piqueur (pikøhr), en, en Jagtbetjent ved Parforcejagten; en Veibetjent, Opsynsmand over Veiarbeidere.

Pirat, en, Sørøver; Piraterie, et, Sørøveri.

Pirogue (piroge), en, en indisk Baad af en udhulet Træstamme.

Pirouette (piruett'), en, Krebsven-ding, som en Hest gjør paa en og samme Plet; (i Dands) Krebssving paa een Fod; pirouettere, gjøre Krebssving.

piscatorisk, hørende til Fiskefangst.

Pisces, Fiskene, et Stjernebillede i Dyrekredsen.

Pisé (piseh), en, stampet Jord til Bygning; deraf: Pisé-Bygning, Pisé-Væg.

Pissoir (pissoahr), et, Pissekrog.

Pistil, et, Morterstøder; Befrugtnings-røret ved Planter.

Pistol, en, et kort Skydevaaben, som holdes og affyres med een Haand.

Pistole, en, en fransk og spansk Guldmynt (omtr. 8 Rdl.)

Piston (pistong), en, et Stempel (f. Ex. i en Pompe); den hule Stift paa Geværer, paa hvilken Fænghætten sættes.

pitoyable (pitoajabel), beklagelig, ynkelig, jammerlig.

Pittore, en, Maler; anch io son pittore, ogsaa jeg er Maler (Corregios bekjendte Udraab overfor et Mesterstykke af Maleri); **pittoresk** ell. **pitoresque**, malerisk, skjøn, romantisk.

pituitös, slimet.

Pityriasis, en, klibagtigt Udslet.

piu (pju), mere; (i Musiken) **piu presto**, hurtigere; **piu adagio** (pju adahdscho), langsommere.

pium desiderium, et, et fromt, velmeent Ønske; pl. **pia desideria**, fromme Ønsker (men som næppe opfyldes).

pizzicando og **pizzicato**, (i Musiken) klimpret, knebet med Fingrene (ikke strøget med Buen).

placabel, forsonlig, fredsommelig; **Placabilitet**, en, Forsonlighed, Fredsommelighed.

Placat, en, en offentlig opslaaet Befaling ell. Bekjendtgjørelse; et Lovbud af mindre Omfang, der bekjendtgjøres ved et Regjeringscollegium.

Placement (plasemang), et, Anbringelse af Penge; en anbragt Capital.

Placenta uterina, en, Moderkagen, Efterbyrden.

placere, anvise en Plads, sætte, stille, lægge paa sit Sted; anlægge, anbringe (Penge); ansætte tjening.

placet, bevilget, tilstaaet.

Placetum regium, et, kong[...] fæstelse af pavelige ell. bi[...] Anordninger.

placidamente, (i Musike[...] blidt.

Plafond (plafong), en, Gi[...] Værelse; Loftmaleri.

Plaga, en, Hævelse ell. Kr[...] aarsaget ved Stød, Fald

Plagiarius og **Plagiator** Forfatter, der udskrive[...] Tanker og Udtryk og ud[...] for sine egne; **Plagiat**, e[...] ran, Skriftplyndring.

Plaid (plædd), en, Bjerg[...] Kappe af tærnet Uldtøi.

plaidere (plædere), føre en tale i en Sag for Retten.

Plaine (plæne), en, Slette,

plaisant (plæsang), behage[...] rende, lystig, morsom; **Pla**[...] (plæsangterih), et, Spøg, Løier.

Plaisir (plæsihr, plæseer), en Fornøielse, Lystighed, Morf[...] **seerlig**, morsom, lystig.

Plan, en, jævn Plads, Flad[...] Grundrids, Udkast; Indret[...] ordning; Hensigt, For[...] plan, jævn, glat, flad; tyd[...] staaelig, ligefrem.

Planche (plangsch'), en, Plat[...] plade, Kobberplade.

Planchette (plangschett'), e[...] maalerbord; Tegnebog; F[...] ell. Jernstang i Fruentimn[...] (Blanskket).

planere, jævne, glatte, gi[...] lime Trykpapir.

en, Vandrestjerne; Planetom, et, Indbegrebet af alle de ter, som bevæge sig omkring amme Sol; planetarisk, som er fra ell. angaaer Planeterne; tarium, et, en Maskine, der Planeternes Bevægelse.

ob, et, et Kort over Jord-immel-Halvkuglen.

etrie, en, Flademaaling, Flade-ngskunst.

e (plantahsch'), en, Plante-Plantning.

pedis, Fodsaalen.

e, plante; anlægge; ogsaa: en i Stikken; Planteur (plan-en, Planter, Nybygger, Co-

(plahk), en, tynd Metalplade, Blik; plaquere (plakere), je med tynde Metalblade; pla-t Arbeide, med tynd Sølv-elagt Arbeide.

et, en, den Egenskab eller at kunne dannes ell. formes; k, en, Formekunst, Billed-unst; Modelleerkunst, den Kunst, rde ell. bløde Masser at danne orme Figurer; Plastiker, en, unstner, Billedhugger o. s. v.; sk, bildende, formende, dan-skabende; som fremtræder i te Former, i skarpe, tydelige s; deraf: plastisk Kunst, sk-Værk; plastisk Leer, usmel-Leerarter, saasom Pibeleer, nagerleer, som, blødede i Vand, skikkede til at modtage alle Former.

menage (plah de menahsch'), Bordopsats med flere Smaa-til Eddike, Olie, Peber osv.

Plateau (platoh), en, Høislette; ophøiet, jævn Plads til at anlægge et Batteri paa; Bordopsats.

plated (plæhted), belagt med Guld-eller Sølvblade.

Plateforme (platform), en, en ved Kunst ophøiet og jævnet Plads; fladt Tag, Altan ovenpaa et Huus; Bjergslette.

platere, plattere og plettere, be-lægge med tynde Plader eller Blade af Sølv, Guld.

Platin ell. Platina (platinja), et, hvidt Guld, det tungeste ædle Metal af sølvhvid Farve; Platin-Svamp, Platin, som ved forskjellige Behand-lingsmaader er bragt i en løs, graa Tilstand.

Platine, en, Metalplade, Blik; Gevær-laas.

Platitude (platitydd'), en, Plathed, Gemeenhed, lavt, simpelt Udtryk.

Platmenage, s. Plat de menage.

Platoniker, en, Tilhænger af den græske Philosoph Plato; platoni-sere, elske paa en blot aandig Maade, uden al Sandselighed; pla-tonisk, som angaaer Plato, som er overeensstemmende med hans Lære; platonisk Kjærlighed, sjæ-lelig, aandig Kjærlighed, fri for alt Sandseligt; platonisk Republik, en Ideal-Stat, Mønster for en fuld-kommen Statsforfatning, saaledes som Plato har opstillet.

plaudite! klapper! giver Bifald til-kende! (hos de gamle Romere: Til-raab til Tilskuerne ved Skuespillets Ende).

plausibel, antagelig, sandsynlig, rime-lig; Plausibilitet, en, Antagelighed, Rimelighed, Sandsynlighed.

Plausus, en, Bifaldsklap, Bifald.
Play (plæh), et, Spil; Skuespil.
Plebanus, en, (i den romerske Kirke) en Præst ved en Stadskirke, der ikke staaer under noget Stift.
Plebejer, en, (i det gamle Rom) Borgerlig, Almuesmand; plebejisk, uadelig; gemeen, pøbelagtig.
Plebiscit, et, en Folkebeslutning, Folkeafstemning.
Plebs, en, Almue, Menigmand, Pøbel.
Plectrum ell. Plektron, et, den Stang af Elfenbeen, hvormed de Gamle rørte Strængene paa deres Lyre.
plein pouvoir (plængpuvoahr), en, uindskrænket Fuldmagt, fri Haand, fuldkommen Raadighed.
Plejader, pl. Syvstjernen, en Stjerneklynge i Tyrens Stjernebillede.
Plenar-Forsamling, en fuldstændig ell. fuldtallig Forsamling.
Plenarium, et, et Reliqvieskrin i Form af en Bog; en Bog, som indeholder alle Evangelier og Epistler.
Pleniluvium, et, Fuldmaane.
Plenipotentiarius, en, en med uindskrænket Fuldmagt forsynet Gesandt; Plenipotents, en, uindskrænket Fuldmagt, fuldkommen Raadighed.
plenisere, gjøre fuldtallig; sammenkalde samtlige Medlemmer af et Selskab, Samfund o. s. v.
pleno jure, med fuld Ret; pleno titulo, med Anførelse af alle en Mands Titler og Værdigheder; plenum dominium, fuld Eiendom.
Pleonasmus, en, Ordoverflod, Opdyngelse af ligebetydende Ord og Udtryk; pleonastisk, overflødig, overlæsset med eenstydige Ord; altfor ordrig.

Pleorama, et, maleriſk F af en yndig Strand- ell. som bevæger sig forbi medens han synes at se et gyngende Fartøi.
Plerotica, pl. Lægemidler, forbre Legemsfylden.
Plet, et, med tynde Guld- plader belagte Metalvarer
Plethora, en, Fuldblodigh stor Blodmasse; pletho blodig.
Pleura, en, Bryst- ell. Ri den, Lungesækken; Pleur Smerte i Siden.
Pleuresie (pløresih), en, med Betændelse af Bryst
Pleureuse (plørøse), en, S ning paa Klæder, sort S
Pleuritis, en, Lungebetænd
Pleuropneumonie, en, B Ribbeenshinden og Lunge
plexiform, fletningdannet; en, en Fletning, et Væv.
Pli, en, Fold; Led; Anstan pliabel, bøielig, smidig.
Plicatur, en, Bøien, Folden pliere, folde, lægge i Fo bukke om; vænne en He Lethed at dreie sig til Venstre.
Plombe (plongbe), en, Bly segl; Plombage (plomb Stempling med Blysegl; forsyne med Blystempel med Bly (hule Tænder); ring, en, Forsyning me pel; Udfyldning med Bly
plongere, sænke en Kanons styde nedad; Plongeer- abgaaende Skud.

(ploajere), sammenlægge,

: (plymahsch'), en, Hatte-
Fjæderbusk.

ion, en, Forsegling, Tillob-
ed Bly; Plumbum, et, Bly;
.
lding (plompudding), en, en
ig, hvori Blommer eller Ro-
dgjøre Hovedbestanddelene.

ll. Pluralis, en, Fleertallet,
lsformen; Pluralitet, en,
l, Stemmefleerhed; absolut
itet, d. e. mere end Halvdelen
hele Stemmeantal (f. Ex. 41
40 af 79); relativ Plura-
d. e. det større Antal af Stem-
om den ene Concurrent har
de øvrige Concurrenter;
Pluralitet, d. e. et Overtal
ver Gang tilstedeværende ell.
Stemmer.

re; ved Regning betyder plus
g, f. Ex. 2 plus 9 ell. 2 +
11; et Plus, et Overskud;
minus, mere ell. mindre;
lager, (ironisk) en Meermager,
gesnyder.

nperfectum, et, (i Gram-
) den længst forbigangne Tid
dsform.

nderverdenens Gud; pluto-
enhørende til Underverdenen.
ell. Plutus, Rigdommens

et, Regnkappe.

eter, et, Regnmaaler, et Red-
at maale Mængden af den
Regn.

(plyviohs), en, Regnmaaned,
e Maaned efter den franske
Revolutionscalender fra 20de Ja-
nuar til 18de Februar.

Plyds, et, uldent Fløiel.

Pneuma, et, Luft; Aande; Sjæl; Pneumatik, en, Læren om Luftens Bevægelse; Læren om Aander og deres Væsen; pneumatisk, som angaaer Aandebrættet; pneumatiske Organer, Aandedrætsredskaber.

Pneumatismus, en, det Samme som Spiritualismus.

Pneumatocele, en, Vindbrok.

Pneumatologie, en, Aandelære, Læren om Aander, deres Væsen, Egenskaber o. s. v.

Pneumonalgie, en, Smerte i Lungerne; Pneumonie, en, Lungetæring, Brystsyge; pneumonisk, som angaaer Lungerne; Pneumonitis, en, Lungebetændelse; Pneumonologie, en, Læren om Lungerne.

Poaciter, pl. Forsteninger ell. Aftryk af Græsarter.

Pocal, en, Bæger, Bægerglas.

Poche (posch'), en, Lomme, Taske; Pocher (poscher), pl. Hoftepuder for Fruentimmer.

Pocket-Dictionary (pokket dikschonæri), en Lommeordbog.

poco, (i Musiken) lidet, noget; poco allegro, noget hurtigt; poco lento, noget langsomt.

poculere, drikke, svire; Poculum, et, Bæger.

Podagra, en, Gigt i Fødderne; Podagrist, en, En som lider af Fodgigt; podagrisk, beladt med Fodgigt.

Podesta, en, Byfoged, Politimester, Amtmand (i Italien).

Podex, en, Bagdelen, Rumpen.

Podium, et, den forreste Deel af Theatret foran Tæppet.

Podometer, et, Fod- ell. Skridtmaaler, Skridttæller.

Podoptera, platfodede Svømmefugle.

Podozoa, pl. Dyr med mange Fødder.

Poem (po-em), et, pl. Poemata og Poemer, Digt.

Poesie (po-esih), en, Digtekunst; Digteevne; Digt, Digterværk; Poet (poeht), en, Digter; Poeta laureatus, laurbærkronet Digter; Poetik, en, Læren om Digtekunsten; poetisere, digte, gjøre Vers; poetisk, som hører til Poesien eller til en Digter, digterisk; blomsterrig, billedrig; i bunden Stiil.

Point (poæng), et, Punkt; (i Spil) Stik, Øie; Øie paa Tærninger; Talværdi, som man tillægger Noget; Sag, Gjenstand, Spørgsmaal; Stand, Stilling, Standpunkt; Øieblik, rette Tid, beleilige Tid; være ell. staae paa Point, være i Begreb med, være i Færd med; Point d'honneur (poæng donnøhr), Æressag; Æresfølelse.

Pointe (poængt), en, Spids; fiin Vittighed; pointere (poængtere), punktere; sætte Penge paa et Kort; Pointeur (poængtøhr), en, den som sætter Penge paa et Kort i Hazardspil.

Points (poængs), pl. af Point, Punkter; Øine (i Kortspil og Tærningspil); Antal af Streger ved Beregningen af Examenscharakterer; ogsaa: et Slags Kniplinger.

Poissarde (poassarde), en, Fiskerkjærling, pøbelagtig Qvinde.

Pol, en, pl. Poler, Dreiepunkter, de to Endepunkter af en Kug (f. Ex. Jordklodens); Verd ler, de to Endepunkter af I axen, om hvilken Himmelku nes at dreie sig i 24 Timer; siken) de to Endepunkter, Sæde for modsatte Kræfter i skaber, f. Ex. Magnetens p negative Pol.

Polacca, en, polsk Dands.

Polacre ell. Polake, en, et Middelhavet brugelige Ski føre baade Seil og Aarer.

Polak, en, En som er født en polsk Hest; en Levning t e glas ell. Tobakspibe.

polar, som angaaer Polerne; ligeoverfor staaende; Pol sene, de Krebse paa Jo mellem hvilke og Polerne Zoner ligge; P.-Landene, mellem Pokarkrebsene og P.-Mennesker, disse Landes P.-Havet, Iishavet; P.-Lys og Syd-Lys; P.-Stjerne, stjernen; Polaritet, en, de skab at vende sig mod Pole skildelse af to Poler med Egenskaber.

Polca ell. Polka, en, en o polsk Dands; polkere, Polka.

Polder, en, (i Holland) et fr inddiget Stykke Land.

Polemik, en, Stridslære, St (med Hensyn til videnskab lærde Gjenstande), Fors (især i Troessager); Pol en, Stridskyndig, Strider, Forsægter af en Mening, et o. s. v; polemisere, strides om religiøse og videnskabeli

olemisk, stridende; strid-
plysten; polemiske Skrif-
sskrifter.

ı, Grød af Kastanie- ell.
med Smør ell. Olie og
ost.

te, slibe, blanke; forfine,
gere, artigere, sædeligere;
sleben, blanket; dannet,
ig, fiin; listig; Polerer,
m beskjæftiger sig med at

ibs'), en, Forsikkringsbe-
dt af et Assuranceselskab.

(polischinel), en, et Slags
r, Hansvurst paa det la-
aste Theater.

en, Syges lægevidenskabe-
dling i deres Boliger.

listig, snedig.

en, Høflighed, Artighed,
jen; Verdensklogskab.

Statsanliggender, Stats-

en offentlig Anstalt til at
opretholde den alminde-
hed, Ro og Orden; Tugt-
den offentlige Ordens og
Opretholdelse ansatte

Statslære, Statsviden-
skunst; Verdensklogskab;
List; indenlandsk Politik,
der vedkommer et Lands
tning og Statsforvalt-
ılandsk Politik, Alt hvad
mer en Stats Forhold til
ter; Politiker ell. Poli-
Statskyndig, Statsmand;
n Karl, snu Broder; po-
ıle om Statssager, kande-

støbe; politisk, statskyndig, statsklog; verdensklog, listig, forslagen; politiske Forhold, Statsforhold p. Frihed, borgerlig Frihed.

Politur, en, Glathed, Glands; Dannelse, Høflighed, Artighed, slebet Væsen.

Pollution, en, uvilkaarlig Udgydelse af Sæden i Søvne.

Pollux, s. Kastor.

Polonaise (polonæhs'), en, polsk Dands.

Poltron (poitrong), en, Kryster, Kujon.

Polyandrie, et, Ægteskab med flere Mænd paa eengang.

Polyarchie, et, en Statsforfatning, hvor Mange herske.

Polychord, et, et Instrument med mange Strænge.

polychromatisk, mangefarvet, broget.

Polydor, et Slags Billardspil.

Polyeder, et, et af mange Flader indsluttet Legeme, især et saaledes slebet Glas med mange Ruder.

Polygamia, en, Linnées 23de Planteclasse: Planter med Han- og Hun- og tvekjønnede Blomster paa samme Stamme; Polygamie, et, Ægteskab med flere Koner paa eengang; Polygamist, en, en Person, som er gift med mere end een Kone.

Polyglotte, en, en i flere Sprog skreven Bog, især en saadan Bibel; Polyglotte-Lexikon, en Ordbog i flere Sprog.

Polygon, en, Mangekant, Figur med flere end fire Kanter.

Polygram, et, en af mange Sider begrændset Figur.

Polygraph, en, En som skriver Me-

get og Mangehaande, et Redskab til at tage flere Afskrifter ell. Aftryk af Noget paa eengang; Polygraphie, en, Megetskriveri.

Polyhistor, en, En som er kyndig i mange Fag ell. Videnskaber; Polyhistorie, en, Kundskab i mange Fag ell. Videnskaber, stor Belæsthed.

Polyhymnia, Musen for Sang og Veltalenhed.

Polymeter, et, et Vers som bestaaer af mange Fødder.

polymorphisk, mangedannet, mangeformet, som viser mange Skikkelser.

Polynesien, et af mange Øer bestaaende Land, f. Ex. Australien.

polynomisk, mangeleddet, som bestaaer af mange Led, Dele ell. Størrelser.

polyonym, som har mange Navne.

Polyopter, et, et Glas, hvori man seer Gjenstandene mangfoldiggjorte.

Polyp, en, et Slags Bløddyr med mange Fødder, Arme eller Føletraade; en blød, trevleagtig, sygelig Udvært i det menneskelige Legeme.

Polyphag, en, Slughals, Fraadser; Polyphagie, en, Graadighed, Fraadseri.

Polyphonismus, en, den Egenskab at have mange Toner.

polypös, polypagtig.

Polysarchie, en, Kjødfuldhed, Fyldighed.

Polyskop, et, et Glas ell. en Kikkert, som mangfoldiggjør Gjenstandene.

Polystylon, et, en med mange Søiler prydet Bygning.

Polysyllabum, et, et Ord af mange Stavelser.

Polytechnik, en, Anviisni
øvelsen af mange Slags
Færdigheder; Polytechn
En der er dannet i en p
Anstalt; polytechnisk, so
mange Kunster og Videns
lytechnisk Institut, et,
anstalt, hvor især de
foredrages og læres, som
vendelse ved en Mængde
Haandteringer.

Polytheismus, en, Fleergu
telse og Tilbedelse af fle
Polytheist, en, En so
flere Guder; polytheis
antager flere Guder.

polyton og polytonisk,
mange ell. flere Toner; P
en, Toneafvexling.

Polytypie, en, Mangfoldigg
Tryk.

Pomade ell. Pommade,
eller Læbe-Salve.

Pomerants, en, Pomer
Frugt.

Pomolog, en, Frugtkyndig
logie, en, Frugtkundskab,
de spiselige Træfrugter;
gisk, henhørende til
skab.

Pomona, Gudinden for
Træfrugter; en Beskri
Have- og Træfrugter; et
Have- og Frugtdyrkning.

Pomp, en, Pragt, Prunk,
pragtfuldt Optog.

Pompadour (pongpaduhr)
beidspose, Strikkepose.

Pompeiansk Stiil, den S
findes i Bygningsmaade
tion o. s. v. i Levninger

ct 79 ved Vesuvs Udbrud un-
ften begravede By Pompeji.

r (pongpjeh), en, Pompemager,
temager; pl. Pompiers,
tefolk, Brandfolk.

a (pongpong), en, Dusk paa
olbaterhat.

, pragtfuld, prægtig, høiti-
glimrende; høittravende.

Adami, et, Adamsæblet,
eknuden.

u (pongsoh), høirød.

(pontscho), en, en ostindisk
af Bomuldstøi.

bel, som kan veies, som lader
ie, som har Vægt; Ponde-
er, pl. Legemer, som kunne
som have Vægt; pondere re,
afveie; overveie, overlægge;
rös, svær, tung, vægtig; Pon-
et, Vægt; Byrde.

, sætte, antage.

inorum, en, Æselsbro, d. e.
telsesmiddel i Videnskaber for
ade og dovne Personer.

(pongt') ell. Ponto, en, Ru-
ll. Hjerter-Es som fjerde Trumf
Lhombrespil; pontere, sætte
paa et Kort mod Bankhol-
i Pharaospil.

ello (pontitschello), en, en lille
Stolen paa Strængeinstru-
r.

x maximus, en, Ypperste-
(hos de gamle Romere); (i den
lske Kirke) Paven.

al, henhørende til en Bisps,
s eller Ypperstepræsts Værdig-
Pontificale, en, en Kirkebog,
ndeholder en Biskops Embeds-
r ell. Forretninger; Pontifica-
lia ell. Pontificalier, pl. Bispe-
klædning, Præstedragt, præstelig Høi-
tidsdragt; Pontificat, et, Ypperste-
præsteværdighed; Pavedom, Pave-
værdighed.

pontinske Sumpe, en sumpet Land-
strækning i Kirkestaten.

Ponto, s. Ponte.

Ponton (pongtong), en, pl. Pontons,
Broskib, Brofartøi, fladbundet Baad,
hvoraf flere forbindes til Underlag
for en Bro; Pontonier (pongton-
jeh), en, en Soldat, der bruges til
dette Slags Brobygning.

Pontus Euxinus, det sorte Hav.

Pony (ponni), en, en lille (engelsk)
Ridehest, Kleppert.

Popants, en, Skrækkebillede, Fugle-
skræmsel.

Pope (pohp'), en, græsk-katholsk Præst
i Rusland.

Poplin (poplæng), et, et Slags Halv-
silketøi til Damekjoler.

Popo, en, Bagdeel, Rumpe.

Populace (popylahs'), en, Folket; Al-
mue, Pøbel; populair, folkemæssig;
almeenfattelig, almeenforstaaelig; al-
meenyndet, folkekjær, yndet af Folket;
popularisere sig, nedlade sig til
Almuens Fatteevne; gjøre sig yndet
af Folket ved Nedladenhed; Popu-
laritet, en, Folkelighed; Almeen-
forstaaelighed, Almeenfattelighed;
Folkeyndest, Folkegunst; Mildhed,
Nedladenhed.

Population, en, Befolkning, Folke-
mængde; populös, folkerig, stærkt
befolket.

Porcellain (porsellæhn), et, en meget
fiin, hvid, halvgjennemsigtig Leer-
masse; de deraf forfærdigede Kar.

Porche (porsch), en, Søilehal, Forhal til Templer, Paladser osv.

Porcus Troianus, et trojansk Sviin, (hos de gamle Romere) et heelt stegt Sviin, fyldt iblandt Andet med levende Fugle, der fløi ud ved Stegens Aabning (en Allusion til den trojanske Hest).

Porer, pl. smaae Huller ell. Aabninger i Legemet; Svedehuller.

Porisma, et, pl. Porismata ell. Porismer, en Følgesætning, Følgeslutning, som drages af en allerede beviist Sætning; porismatisk, som indeholder en Følgeslutning.

Poroma, et, en med haard Hud bedækket Legemsdeel, Forhærdelse i Huden.

Porosis, en, løs, svampagtig Opsvulmen.

Porositet, en, den Egenskab ved Legemer, at de ere mere eller mindre aabne, have Aabninger ell. Mellemrum; Svampagtighed; Gjennemtrængelighed; porös, hullet, fuld af Smaahuller ell. Aabninger, svampagtig.

Porphyr, en, Purpursteen; Porphyritis, en, Marmor med Purpurstriber.

Porphyrogenitus, en, En som er født i Purpur (Tilnavn for de græske keiserlige Prindser efter Constantin).

Port, en, Havn, Søhavn; Tilflugtssted; Hvilested.

portabel, som kan bæres, som man kan føre med sig.

Portal, et, en Pragtdør, Hovedindgang til en stor Bygning.

Portamento di voce (portamento di votsche), et, Stemmens jævı gang og Hengliden fra een en anden.

portativ, som kan bæres, sı kan føre med sig; et Portı Lommebog, Tegnebog.

Portechaise (portschæhs'), en stol.

Porteepée (port-epeh), en, Kaı Felttegn.

Portefeuille (portføli'), en, T Tegnebog; Lædertaske med Acters o. s. v. Omsendelse til Kobberstik; en Kunstnerı ling af Tegninger, Skizzer ogsaa: en Ministers Post, ı sters Forretning, f. Ex. a Portefeuille, nedlægge sı sterpost; en Minister uden feuille, en Minister, som a Sæde og Stemme i Sta uden at noget særeget Beı fag er ham overdraget.

Portemanteau (port mangt en Vadsæk, Lædersæk til Klæder i paa Reiser.

Portemonnaie (portmonæh Pengepung.

Porter, en, stærkt engelsk Øl.

porteret, være porteret for (indtagen for ham, være ham

Porteur (portøhr), en, Bæreı chaisebærer; Overbringer, F Ihændehaver (af en Vexel).

Porticus, en, hvælvet ell. Søilegang, Søilehal.

Portier (portieh), en, Dı Portner.

Portiere, en, Gardin ell. for en Dør.

Portion, en, Deel; en afmaı

varer; Andeel, Arvedeel,

Bærepenge, Brevpenge,
; Fragt.

n, et Slags Røgtobak fra
viske Ø Portorico.

ortræh, portræt), et, et
r malet Billede af et Men-
billede; Portrait-Statue,
Billede af en Person i
Bronce o. s. v.; portrai-
de, afmale Personer; Por-
(portrætøhr), en, Portrait-

er, en, portugisisk Guld-
orskjellig Gehalt.

ell. Portunus, en, Sø-
Gud og Beskytter.

portugisisk Viin, der især
fra Oporto.

(i Spanien) Værtshuus,
gaard.

kager, en, Bordemager,
værker, der væver og vir-
, Snorer, Frynser osv.

(i den græske Mythologie
som Neptun i den ro-
vets Gud og Behersker.

n, Stilling, Tilstand, For-
Beliggenhed; (i Dandse-
dstilling; Sætning, Lære-
Positions-Skyts, svært
stningsskyts.

temt, foreskreven, given;
kelig, vis; afgjørende, be-
positiv Elektricitet, til-
Elektricitet; p. Religion,
barede Religion; den po-
t, den ved Love fastsatte

Positiv, et, et lille Haand- ell. Stue-Orgel.

Positiv ell. Positivus, en, (i Grammatiken) den første Grad af Adjectivernes og Adverbiernes Comparation.

Positivismus, en, Overvurdering af, eensidig Vedhængen ved det Positive, det Bestaaende, Indførte.

Positivitet, en, Vished, Sandhed, det Visse ved en Sag.

posito, antaget, at; sæt, at.

Positur, en, Stilling, legemlig Holdning, legemlig Anstand; sætte sig i Positur, gjøre sig rede til, belave sig paa.

Posses, en, Besiddelse, Eie; Possession, en, Besiddelse, Eiendom, Eiendeel; Possessionær, en, Grundeier, Besidder; possessiv, som angaaer en Besiddelse; Possessivum, et, (i Grammatikken) Eiendomspronomen; Possessor, en, Besidder, Ihændehaver; Possessorium, et, Proces angaaende en Tings Besiddelse.

possibel, mulig, gjørlig; Possibilitet, en, Mulighed.

possidere, besidde, have i Besiddelse.

post, efter; senere.

Post, en, Sted, Plads; Vagt, Skildvagt; Embede, Bestilling; (i Handel og Regnskabsvæsen) en Pengesum; Beforbringsvæsen; Efterretning, Tidende, Budskab; Post-Station, en, Postholb, Postskifte, et Sted, hvor Postheste skiftes.

Postament og Postement, et, Fodstykke til en Billedstøtte, Søilefod.

post Christum natum, efter Christi Fødsel.

post coenam stabis, seu passus

mille meabis, efter Maaltidet skal man staae eller gaae tusinde Skridt.

Postcommunion, en, (i den romerske Kirke) en Bøn efter Altergangen.

postdatere, skrive en silbigere Dag ell. Dato under end den, paa hvilken Noget virkelig er udfærdiget.

postdiluviansk, som er bleven til efter Syndfloden, hidrører fra en Tid efter Syndfloden (modsat antediluviansk).

Postei, en, en med Krydderier tillavet Ret, der omgives med en Skorpe af Deig og derefter bages i en Ovn.

postere, sætte paa et Sted, paa en Post, anvise en Plads; opstille; ansætte i et Embede; Postering, en, det at opstille, ansætte o. s. v.; Opstilling.

poste restante (post' restangt'), blivende liggende (skal blive liggende) paa Postcomptoiret, indtil det afhentes (paa Breve).

Posteri, pl. Efterkommere, Efterslægt.

Posteriora, pl. Bagdelen, Rumpen.

Posterioritet, en, silbigere Væren; Plads, Rang. Gang efter Andre; silbigere Tilstand.

Posteritet, en, Afkom, Efterslægt, Efterverden.

post festum, efter Festen, efter Gildet, for seent.

Posthumus, en Dreng født efter Faderens Død.

Postil, en, Prædiken-Aarbog over Søn- og Helligdagenes Evangelier, Prædikensamling; Huus-Postil, en Prædikenbog til Huusandagt; Jertegns-Postil, den af Chr. Pedersen 1515 udgiven Postil (af de hver Textudlægning vedføiede Fortællinger af et Jertegn.)

Postillon (postiljong), en, Postkarl, Postkudsk, Postrytter; Postillon d'amour (postiljong damuhr), Kjærligheds-Brevdrager, den der besørger Kjærligbedsbreve.

Postliminium, et, Gjenkjøbsret, Indtrædelse i forrige Besiddelse.

Postludium, et, et Efterspil paa Orgelværket.

post nubila Phoebus, efter Regn kommer Solskin.

postnumerando, mod Betaling bagefter; postnumerere, betale bagefter; Postnumeration, en, Efterbetaling.

Posto, fast Stilling; tage Posto, tage en fast Stilling, sætte sig fast.

postponere, sætte bagefter; tilsidesætte, ringeagte; Postposition, en, Sætten bagved eller senere end noget Andet; Tilsidesættelse; (i Grammatiken) Benævnelse paa en Præposition, naar den staaer efter sin Casus.

Postscript, Postscriptum, et, afkortet: P. S., Efterskrift.

Postulant, en, En som ansøger, begjærer, forlanger, fordrer Noget; Postulat, et, pl. Postulata og Postulater, Forlangende, Fordring, Paastand; Fordringssætning, en Sætning, hvis Antagelse fordres uden videre Beviis; Postulation, en, Fordring, Paastand; (i den romerske Kirke) Udnævnelse af en ikke Valgbar til et geistligt Embede; postulere, fordre, begjære, forlange, paastaae; forudsætte som Betingelse.

post urbem (Romam) conditam, efter Roms Anlæggelse.

postyhr'), en, det samme
:ur.
en, Potte; Pot; (i Spil)
:bte Penge.
ikkelig, som kan drikkes.
pottaføh), en, Ildpotte (i
ier).
otahsch') en, Kjødsuppe;
tkee, Suppekee, Øskekee.
pl. Kilde- eller Flod-

ph, en, Flodbeskriver,
:; Potamographie, en,
velse; Fremstilling af Flo-
Strømmes Løb; Flod- ell.
ing.
mbre (poh de schangber),
erpotte, Natpotte.
dig, mægtig, formaaende;
; Potentat, en, Magtha-
r, Konge o. s. v.; Po-
, Magt; Kraft; virkende
rkekraft; (i Regnekunsten)
hed, et Product af lige
orer, f. Ex. 4 × 4 × 4
otentsere ell. potentiere,
t; forstærke; ophøie et Tal
orskjellige Potentser; for-
lægemiddel i en større ell.
rad.
en. Magt, Vælde, Myn-

ng), et, guult Kobber, en
ding af Kobber, Tin, Bly
ie.
pohpurrih), en, Lugtepotte,
e; dens Indhold af tør-
ugtende Blomster og Urter
cerier i; en Blanding af
Slags; (i Musiken) et
allerede bekjendte Stykker
t Tonestykke.

Poudrette (pudrett'), en, et af Menneskeskarn tilberedt Gjødningspulver.

Poulain (pulæng), en, venerisk Lyskebyld.

Poulan (pulang), en, (i nogle Kortspil) dobbelt Indsats af den, der giver Kort.

Poularde (pulahrd'), en, en skaaren, fedet Høne, Kapun; Poularderie, et, en Hønsegaard, hvor saadanne Høns fedes.

Poule (puhl') en, Høne; (i Kortspil) hele Indsatsen, Potten, Puljen.

Pound, (engelsk) Pund, Pund Sterling.

Poupon (pupong), en, Dukke, Dukkebarn.

pour (pur), for; pour acquit (pur akkih), for Modtagelsen; betalt, hvorfor qvitteres; pour cent (pur sang), af Hundrede, for hvert Hundrede; pour faire visite (pur fæhr visiht'), for at aflægge Besøg; pour le merite, for Fortjeneste, en Fortjenstorden; pour prendre congé (pur prandr' kongscheh), for at tage Afsked; pour rendre visite (pur rangdr' visiht'), for at gjøre Gjenbesøg; pour tout le reste (pur tu le rest), iøvrigt, for Resten, naar Alt kommer til Alt.

poussere (pussere), støde, drive, skyde frem; hjælpe frem, befordre; sætte igjennem; poussere sig, svinge sig i Veiret.

Pouvoir (puvoahr), en, Magt, Vælde; Pouvoir legislatif, den lovgivende Magt.

Poux de soie (pu de soah), et, et Slags svært Silketøi.

Prado, en, en offentlig Spadseregang ved Madrid.

prae (præ), for, fremfor, forud for; et Prae, Fortrin, Forrang.

Prairial (prærjahl), en, den 9de Maaned i den franske Revolutionscalender, fra 20de Mai til 18de Juni.

prae ceteris, fremfor Andre, fremfor alle de Øvrige; s. ogsaa laudabilis.

praemissis praemittendis, forudsendt, hvad der er at forudsende.

praeter plura, foruden Andet, med Mere.

praevia admonitione, efter foregaaende Paamindelse, Formaning eller Advarsel.

Pragmaticus ell. Pragmatiker, en, en Forretningskyndig; Sagkyndig; Verdenskyndig; Pragmatik, en, Sagkyndighed; Verdensklogskab; pragmatisk, belærende, lærerig, almeennyttig; pragmatisk Historie, en lærerig Fremstilling af Verdenshistorien, naar dens Behandling gaaer ud paa Indsigt i Begivenhedernes Aarsager og Følger; pragmatisk Sanction, en, en almeennyttig Anordning; især det Document, hvorved Keiser Carl VI søgte at sikkre sin Datter Maria Theresia Arvefølgen i alle sine Stater.

praie (praj-e), at raabe til et forbiseilende Skib for at give ell. erholde Efterretninger.

Prairie (prærih), en, Eng; store Sletter i Nordamerika.

prakticabel, som lader sig udføre, gjørlig, anvendelig; (om Veie) fremkommelig, farbar.

Prakticant, en, Fusker i Lægevidenskaben, Qvaksalver; en ung Retslærd, Volontair.

prakticere ell. praktisere, virkelig udøve en Kunst eller drive Forretninger; faae ... paa en listig, behændi... praktiserende Læger, en ... er berettiget til at udøve ... og udøver den paa et St...

Prakticum, et, en med ... bunden Forelæsning ov... delsen af en Kunsts ell. Regler.

Praktik, en, Udøvelse af ... skabs, en Kunsts Regler; ... maade; Skik og Brug, ... gaae frem paa; Samling ... og Methoder til at lette ... Læren om Veirliget, Ve... pl. Praktiker, Rænker, ... trækkeri.

Praktiker ell. Prakticus, e... udøver sin Kunst ell. Vid... øvet, erfaren Mand.

praktisk, udøvende, virkende... lig, anvendt; som viser ... ning, i Handling; virk... praktiske Fornuft, For... tragtet som lovgivende f... praktisk Philosophie, de... Philosophien, der især ... Sædelæren og Retslæren.

Prater, en, en offentlig Ly... Wien.

Pravitet, en, Slethed, ... dærvet Natur.

Praxis, en, Udøvelse, ... Øvelse, Erfaring; Fremga... Retsbrug; stor Praxis ... Kunder.

precair (prekæhr), uvis, u... lende, afhængig af ... hederne.

Precedent (presedang), et, ... gaaende Exempel.

., s. pretiös.
le og Preference, s. præfe-
Præferents.
(preschyscheh), en, Fordom,
ttet Mening.
, trykke; hæmme, indskrænke.
(premjeh), den Første, Øverste,
ıste; Premier-Lieutenant,
ıtenant; Premier-Minister,
Minister, som fører Forsædet
raadet.
(prenøhr], en, Kjøber af en

garde (prene gahrd); pas
g Dem iagt!
r, en, Ældste, Kirkeforstander,
orstander; Præst; Presbyte-
; (ogsaa: Dissenters, Pu-
e, Nonconformister, Inde-
ıter), pl. Protestanter i Eng-
om ikke vilde have Kirken re-
ɔed Biskopper, men, som i
ıdommens første Tider, ved
; Presbyterium, et, en
ı ell. Kirkeforstanders Embede
digned; Forsamling af Kirke-
ere, et Kirkeraad.
(presangs'), en, Nærværelse,
relse; presence d'esprit
ıs' desprih), en, Aandsnær-
Fatning.
ng, en, et Stykke Seilbug,
gges over Fragtgods paa
ekket.
(presang), en, Gave, For-
Skjænk.
ilende, hastende, skyndende;
elig; magtpaaliggende.
en, Bogtrykkerpresse; det
e Blad- og Bogvæsen i et

ment (pressangtimang), en,
lelse, Anelse.

pressere, presse, drive; nøde; ile, haste, paaskynde, drive paa; det presserer, haster, har Hastværk; være presseret, have Hastværk, have travlt.

prestissimo, (i Musiken) yderst hurtigt; presto, hurtigt.

Pretention, s. Prætension.

Pretiosa ell. Pretioser, pl. Kostbarheder, især Guld og Ædelstene.

Pretium, et, Værd, Priis; Løn, Belønning.

pretiös, kostbar, værdifuld; søgt, tvungen, affecteret; snerpet, knibsk.

Prevot (prevoh), en, Foresat, Forstander, Præsident.

Prevoyance (prevoajangs), en, Forudseenhed, Evnen til at forudsee.

Priameler, pl. et Slags tydske Epigrammer.

priapisk, utugtig, smudsig, liderlig; Priapísmus, en krampagtig Reisning af det mandlige Lem.

Priiscourant, en, Varefortegnelse med hosføiede Priser, Priisliste.

Prima, en, første Skoleclasse; første Valgstemme; første Varesort.

Primadonna, en, første Theatersangerinde.

primair ell. primær, oprindelig; Primær-Form, Grundform; Primær-Skoler, Begyndelsesskoler.

prima instantia, Underretten, den Ret, hvor en Sag først skal gjøres anhængig.

Primaner, en, en Discipel i første Skoleclasse.

Primarius, en, den Første, Øverste; Pastor primarius, Hovedpræst, Sognepræst.

Primas, en, den første og fornemste

Erkebiskop i et Rige; den keiserlig østerrigske Statholder i Ungarn.

prima sorte, en, den bedste, fineste Varesort.

Primat, et, Forrang, Fortrin.

Prima-Vexel, den første af flere paa eet og samme Beløb udstedte Vexler, hvoraf dog kun een bliver betalt.

prima vista, paa Sigt, ved Foreviisning (at betale); (i Musiken) spille ell. synge fra Bladet.

Prime, en, første Fægtestilling; Hugget fra oven af efter Hovedet; (i Musiken) den første Stemme, første Violin o. s. v.; den første trykte Side af et Ark, Skjøntryk.

primere, have Fortrin, udmærke sig.

Primipara, en, første Gang Fødende.

primitiv, oprindelig; Primitivum, et, Rodord, Stammeord.

primo ell. pro primo, først, for det Første; Primo, (i Musiken) den første Stemme, Hovedstemme.

Primogenitur, en, Førstefødsel, Førstefødselsret; Primogenitus, en, en Førstefødt.

Prim-Tal, saadanne Tal, i hvilke kun 1 og Tallet selv (men ikke noget andet Tal) gaaer op, f. Ex. 5, 7, 11, 13; indbyrdes ell. relative Prim-Tal ere Tal, der ikke have nogen anden fælles Divisor, end Tallet 1, f. Ex. 7, 8, 13.

Primus, en, den Første, Øverste, især i Skoleclasser; primus motor, eu, den første Bevæger; Bevægelsens Ophav, Gud.

Princeps, en, den Første, Fornemste; en Fyrste.

Princip, et, pl. Principia, Principier ell. Principer, Begyndelse, Oprindelse, Ophav, Grund, Aarsag; (
væsen, f, Ex. et godt, et ont
cip; Grundstof; Grundlag; (
begreb; Begyndelsesgrund; (
regel, Grundsætning; P
Spørgsmaal, et Spørgsmaal
almindelig Grundsætning ell. (
regel, hvorefter en heel Cl
Tilfælde er at afgjøre.

principal, oprindelig; hovedſ
Principal, en, Foresat,
Husbond, Mester, Handel
Principal, et, Hovedregister
Orgelværk; principaliter, f
melig, især; som Hovedsag
det man især søger afgjort ell
taget.

principiel, oprindelig, som ind
de første Grunde.

Prinds, en, Fyrste; en Fyrste
Prindsesse, en, Fyrstinde, e
stes Ægtefælle ell. Datter.

Prior, en, Forstander for et
Priorat, et, en Priors eller
indes Embede, Værdighed,
Priorinde, en, Forstanderst
Kloster.

Prioritet, en, Forrang med
til Tiden; Fortrin, Fort
Forret; Panteret i en fast E

Prise, en, Fangst, Lykke, Erob
erobret, opbragt Skib (deraf
Penge, P.-Ret o. s. v.); (i
spil) en Bal, som uden stor
lighed lader sig gjøre; et G
to Fingre, en Prise Tobak.

Prisma, et, pl. Prismata ell
mer, et af 3 eller flere Si
indsluttet Legeme, hvis
flader ere hinanden lige og
lele; et langagtigt, trekdet (
Lysets Brydning i 7 forskjel

Straaler; prismatisk, dannet
Prisma, som en kantet Søile;
atiske Farver, saadanne Far-
m et Prisma viser.

(prisong), et, Fængsel; Pri-
er (prisonjeh), en, Fange.

s, forrig; pristinus status,
rrige Tilstand.

ærskilt, særegen; huuslig; hem-
eenlig, for sig; embedsløs;
edkommer, tilhører, besiddes af
kelt Person; Privat-Andagt,
ndagt; Privat-Audients, een-
ærskilt Audients; P.-Corre-
ents, Brevvexling i egne An-
ver; P.-Liv, embedsløst Liv,
gt Liv; P.-Person, Person
offentligt Embede; P.-Ret,
ng af alle de Retsbestemmel-
r gaae ud paa Undersaatternes
des Retsforhold; P.-Theater,
rening af Flere til theatralske
illinger for et Udvalg af Til-

n, særskilt, for sig selv; hem-
under fire Øine.

on, en, Berøvelse, Undbragelse;
eren, Savn.

ere, leve for sig, uden Em-

sime, ganske alene; aldeles
elig.

t, en, En som nyder Under-
ng hjemme, ikke i en offentlig
, og som efter en saadan
viisning dimitteres til Univer-

, ubeluttende, f. Ex. en pri-
Ret, en udelukkende Ret; (i
matiken) som betegner Mangelen
Egenskab eller det Modsatte
Egenskab, f. Ex. det priva-
a, privative Partikler.

privé (priveh), hemmelig; Privet (pri-
veht), et, Locum, Vandhuus.

privilegere, meddele Forret, give aparte Rettigheder, berettige fremfor Andre til Noget; privilegeret, som har faaet en Bevilling, en særegen Rettighed; Privilegium, et, pl. Privilegia og Privilegier, en af Regjeringen til Enkelte meddeelt Rettighed, Forret; det kongelige Naadebrev, der indeholder en slig Bevilling, Rettighed, Forret; cum privilegio, med Bevilling, med Regjeringens Tilladelse; Privilegium exclusivum; udelukkende Forret ell. Bevilling.

pro anno, om Aaret, aarligen.

probabel, sandsynlig, trolig; antagelig; Probabilismus, en, (i Philosophien) en Lære, som kun holder sig til det Sandsynlige, fordi den anseer Visheden for uopnaaelig eller umulig; Probabilitet, en, Sandsynlighed, Rimelighed.

probat, prøvet, forsøgt, god; Probation, en, Prøve, Undersøgelse; Beviisførelse, Beviis; probativ, bevisende; probatorisk, prøvende, bevisende; probatum est, det er prøvet, fundet godt; det hjælper.

probere, prøve, forsøge; undersøge; Probere-Kunst, den Kunst at undersøge og prøve Metaller; Probeer-Naal, en Naal af Guld ell. Sølv af en vis Lødighed eller Fiinhed, der stryges paa Probeer-Stenen (Prøvestenen), for ved Sammenligning af dens Mærke at prøve andet Guld ell. Sølv og bestemme dets Fiinhed.

Probitet, en, Retskaffenhed, Redelighed.

Problem, et, Opgave, vanskeligt Spørgsmaal; problematisk, tvivlsom, uafgjort; uvis, dunkel.

procedere, gaae frem, gaae til Værks; føre en Sag for Retten.

Procedur, Procedure (prosedyhr'), en, Fremgangsmaade; Sagførelse, Sagers Behandling for Retten; Rettergangsmaade.

Procent, en, pro cento, en Hundrededeel; af Hundrede, for hvert Hundrede.

Proceres, pl. den høie Adel, de høie Statsembedsmænd i Spanien.

Proces, en, Fremgangsmaade, Behandling, Sag for Retten, Retssag, Søgsmaal, Rettergang; gjøre kort Proces, gaae frem uden videre Omstændigheder; ogsaa: en fremragende Deel paa et Been, som f. Ex. paa Ryghvirvelbenene.

Procession, en, høitideligt Optog; religiøst Optog; Ligfølge; (hos Katholikerne) Bedefart, Valfart.

processual, henhørende til Rettergang, Rettergangs-.

Proclama, et, pl. Proclamata, offentlig Bekjendtgjørelse, Indkaldelse, Opfordring, især til Arvinger og Creditorer om at melde sig inden en vis Tids Udløb; Proclamation, en, Kundgjørelse ved offentlig Udraaben; offentlig Erklæring fra en Regjering; Lysning fra Prædikestolen, Tillysning; Proclamator, en, Udraaber, Opraaber (især ved Auktioner); proclamere, udraabe, kundgjøre, gjøre offentlig bekjendt; lyse til Ægteskab.

Proclination, en, Hældning forover; proclinere, hælde forover.

pro confesso et convicto, som den der har tilstaaet og er bleven overbeviist.

Proconsul, en, Vice-Consul; Statholder (hos de gamle Romere); Proconsulat, et, en Statholders Embede og Værdighed.

pro contante, for rede Betaling.

pro continuatione, til Fortsættelse, som Fortsættelse.

pro copia, for Afskriften.

Procrastination, en, Udsættelse, Opsættelse, Anstand.

Procreation, en, Frembringelse, Avling; procreere, avle, frembringe.

pro cura, for Uleilighed, for havt Umage; Procura ell. Procuration, en, Bestyrelse, Forvaltning for en Anden; Stedfortrædelse, Fuldmagt; den af en Handelsherre en Anden givne Bemyndigelse til at underskrive paa hans Vegne; Procurant, en, et Handelshuses Forretningsfører ell. Befuldmægtiget.

Procurator, en, Forretningsbestyrer for en Anden, især Sagfører.

procurere, besørge; forvalte, bestyre; føre Sag for Retten; Procureur, (prokurøhr), en, Sagfører; ogsaa det samme som Fiscal.

Procurist, en, En som handler efter en Andens Fuldmagt; et Handelshuses Forretningsfører ell. Befuldmægtiget.

Prodigalitet, en, Ødselhed, Forødelse; prodigere, øde, forøde.

Prodigium, et, Under, Underværk, Jertegn; prodigiös, underfuld, vidunderlig; utrolig.

Prodigus, en, Ødeland, Forøder; erklære En pro prodigo, erklære En for en Ødeland og derfor gjøre ham umyndig.

Prodromus, en, Forløber, Forbud; foreløbig Afhandling, Fortale.

:ent, en, En, som frembringer, , forfærdiger, fremviser, fore= Noget; Vidnefører; En som ægger et Document i Retten; ucere, frembringe, dyrke, avle, rdige; forevise; fremvise; frem= : (Beviser); fremføre (Vidner); ucere sig, fremstille sig, vise abe sig se.

:t, et, Natur= ell. Kunst=Frem= else, Aandsfoster; Værk, Virk= Frugt; det ved Multiplication ie Tal; Production, en, Frem= else, Avling; det Frembragte; læggelse, Fremskaffelse af Be= ibler (Documenter, Vidner); uctiv, frembringende, skabende; bar; Productivitet, en, Frem= elsesevne, Skaberkraft.

nent, fremragende, fremstik= , udmærket; Proeminents, en, ragen, Udmærkelse; fremstaaende

contra, for og imod: Grunde g imod en Sag.

nindviet; vanhellig, ugudelig; lig, ikke kirkelig, ikke geistlig; ination, en, Vanhelligelse; ærdigelse; profanere, vanhel= krænke, nedværdige; Profa- , en, Vanhellighed, Ugudelig=

, et, en Munks ell. Nonnes isløfte; Profes-Huse, Jesuiter= Ordenshuse.

ion, en, Bekjendelse, Troes= delse; Haandværk, Haandtering, l, Forretning; Professionist, aandværker, Haandværksmand.

or, en, offentlig Lærer ved en le ell. Kunstanstalt; Professor cus ordinarius, offentlig, or= dentlig Professor, som hører til det egentlig fastsatte Antal Professorer i det vedkommende Fag; Professor publicus extraordinarius, overor= dentlig Professor, udenfor det sæd= vanlige, oprindelig fastsatte Antal; Professorat, et, og Professur, en, et offentligt Lærerembede ved en Høiskole.

Profil, en, Sidebillede, en Gjenstands Aftegning ell. Afridsning fra Siden; Gjennemsnitstegning.

Profit, en, Vinding, Gevinst, Nytte, Fordeel; ogsaa Lysepibe, Lyseknægt; profitabel, fordeelagtig, indbrin= gende; profitere, have, drage For= deel ell. Nytte af, benytte sig af; vinde.

pro forma, for et Syns Skyld, paa Skrømt.

Profos, en, Fangefoged, Slutter, Tugtemester, Stokmester.

profund, dyb; dybsindig; grundig; Profunditet, en, Dybde, Grundig= hed.

profus, overflødig, ødsel; vidtløftig, omstændelig.

Prognose, en, Forudbekjendelse; For= udantydning af en Sygdoms Gang og Forløb; Forudsforkyndelse af en Sags Udfald; prognosticere, for= udsige, bebude; Prognostik, en, Forudbekjendelseskunst, Forudsigelses= kunst; Prognosticum ell. Progno- stikon, et, pl. Prognostica, For= tegn, Forbetydning, Varsel; Forud= sagn; stille Ens Prognostikon, for= udsige Ens Skjæbne (af Planeternes Stilling ved hans Fødsel); progno- stisk, forbetydende, varslende.

pro gradu (disputere), offentlig for= svare en forfattet lærd Afhandling

for at erholde en Grad ell. academisk Værdighed.

Program, et, pl. Programmer, Indbydelsesskrift til en Universitets- eller Skolehøitidelighed; lærd Skoleskrift; en offentlig Bekjendtgjørelse; Anmeldelse af Indholdet af en Concert, Aftenunderholdning o. desl.

progredere, skride fremad, gjøre Fremskridt; Progres, en, Fremgang, Fremskridt; Progression, en, Fremskriden, Fremskridt, Trinfølge, en Rækkefølge af Tal, opstillede efter en vis Lov ell. et vist bestemt Forhold; progressiv, fremskridende, fremadgaaende; trinviis.

Progressister, pl. (i Spanien) et politisk Parti, der hylder den fremskridende Forbedring i Regjeringsgrundsætninger og Statens Forvaltning; progressistisk, stemmende med en saadan Stræben efter Fremskridt.

prohibere, forebygge, forhindre, hæmme, standse; Prohibition, en, Forhindring, Standsning; Forbud; prohibitiv, standsende, forbydende; Prohibitiv-System, et, Handelsspærring, Indførselsforbud paa fremmede og Udførselsforbud paa indenlandske Varer og Frembringelser.

Project (prosjækt), et, pl. Projecter, Plan, Udkast, Anslag, Forehavende; Project-Mager, Planmager, En der idelig fremkommer med Planer til nye Indretninger uden at udføre ell. gjennemføre nogen af dem; projectere, udkaste, gjøre Udkast, Planer; foreslaae.

Projectil (prosjcheltihl), en, et i Veiret kastet Legeme; Kasteskyts.

Projectur, en, Fremragen, fremstaaende Dele af en Bygning.

projicere, udkaste, fremstille ning.

Prokantsler, en, den øve satte ved et Universitet.

Prokrustes-Seng, en Jernse ken i Oldtiden den atti Prokrustes indpassede de sende ved at udspænde de og afhugge Lemmer af de a deraf: en vilkaarlig, indpine i hvilken man voldsomt vil Noget.

Proktagra, en, Gigtsmert tarmen; Proktitis, en, i Endetarmen; Proktoc Fremfald af Endetarmen.

prolabere, falde frem, fald lapsus, en, Fremfald (steden, Moderen).

Prolatation, en, Forhaling telse.

Prolation, en, Toneforlæ en Stavelse.

Prolegat, en, en Stathold Kirkestatens Provindser.

Prolegomena, pl. Indledn erindringer.

Proletariere, pl. den fatt classe; meget fattige og fi Proletariat, et, samtlige P i Staten.

pro libito, pro lubito, ef efter Lykke.

pro licentia, for Tilladels tere for at erholde Til senere at disputere for Doct

prolix, udførlig, vidtløftig; P en, Vidtløftighed.

Prolocutor, en, Ordfører,

Prolog, en, Indgangstale,

Prologus, en, den der frem-
en Prolog.
gabel, som kan forlænges, op-
s, udsættes; Prolongation, en,
ængelse, Opsættelse, Udsættelse,
; prolongere, forlænge, opsætte,
tte; prolongere en Vexel, ud-
den i en Vexel fastsatte Be-
gsdag efter gjensidig Over-
omst.
ere, anstille Forøvelser, forbe-
til, indlede; Prolusion, en,
aaende Øvelse, Forberedelse,
dende Afhandling.
eliori informatione, en Doms-
el, der indeholder en meget
g Irettesættelse fra en overord-
Domstol til en Underdommer
emed Underkjendelsen af den af
fældede Dom, naar denne fin-
saa aldeles ubegrundet og uret-
ig, at den viser den groveste
enhed ell. Skjødesløshed fra
rdommerens Side.
moria, et, Erindringsskrivelse;
gning, Bønskrift; Pro Memo-
affortet P. M.! (som Overskrift
en Ansøgning) til Erindring.
nade, en, Spadsereplads, Spad-
ang, Spadseretour; en Tour i
Dands, hvor Bevægelsen skeer
Gangens sædvanlige Skridt;
nenere, spadsere, gaae en Tour.
sse, en, Løfte, Tilsagn; Gjælds-
s; Lotterie-Lod.
theus (prometeus), (i Mytho-
n) Opfinderen af mange Kun-
der ogsaa af Leer og Vand
ede de første Mennesker og stjal
n fra Himmelen til deres Be-
lse, hvorfor Jupiter som Straf
ede ham fast til en Klippe og
n Grib hakke hans Lever, der
ndig voxede frem paany.

pro mille, for ell. af Tusinde.

Prominents, en, en fremstaaende ell. fremragende Deel af Noget.

Promission, en, Løfte; Promissum, et, det Lovede, Tilsagte; promittere, love, tilsige.

Promontorium, et, Forbjerg.

Promotion, en, Forfremmelse, Befordring, især til en lærd Værdighed ved Universitetet; Promotus, en, En som har faaet en lærd Værdighed; promovere, forfremme, befordre; meddele en lærd Værdighed, disputere for at faae en lærd Værdighed.

prompt, beredt, rededon; punktlig, hurtig, rask; prompt Betaling, Betaling til den fastsatte Tid; Promptitude (prongtityhd'), en, Punktlighed; Promptuarium, et, Forraadskammer; Hjælpehaandbog, Raadgiver.

Promulgation, en, offentlig Kundgjørelse ell. Bekjendtgjørelse; promulgere, kundgjøre, gjøre vitterlig.

pronere, rose overdreven, lovprise, udbasune; føre en lang, kjedelig Sladder, præke; Proneur (pronøhr), en, Lovtaler; Sladderhank.

Pronomen, et, pl. Pronomina, Stedord; Pronomina demonstrativa, henvisende, henpegende Stedord; P. indefinita, ubestemte Stedord; P. interrogativa, spørgende Stedord; P. personalia, personlige Stedord; P. possessiva, tilegnende, eiende Stedord; P. reciproca, gjensidesvirkende Stedord; P. reflexiva, tilbagevirkende Stedord; P. relativa, henførende, tilbagevisende Stedord; pronominalsk, pronominal, som angaaer Stedordet, som er sammensat med Stedord.

Pronomination, en, en Persons Betegnelse uden Navnets Nævnelse, men ved Angivelse af en Omstændighed, f. Ex. Philips Søn, istedetfor: Alexander den Store.

pro nunc, for Øieblikket, foreløbig.

pronuncere, udtale; Pronunciation, en, Udtale.

Pronunciamento (pronuntschamento), en, Moderklæring, Protestation; den Erklæring, ikke at ville finde sig i den indførte politiske Orden eller adlyde det fortiden herskende Parti.

Prooemium, et, Fortale, Indledning, Forsang, Forspil.

Propaganda, en, Selskab til religiøse eller politiske Lærdommes og Grundsætningers Udbredelse; Propagandister, pl. Medlemmer, Tilhængere af en Propaganda; propagandistisk, som er i en Propagandas Aand; Propagation, en, Udbredelse, Forplantning; propagere, udbrede, forplante, formere.

pro patria, for Fædrelandet; Propatria, Benævnelse paa et Slags Skrivpapir med dette Vandmærke.

propellere, fremstøde, fremdrive; Propel, en, Middel til Skibes Fremdrivelse (f. Ex. Dampskibsskruen).

Propension, Propensitet, en, Hang, Drift, Tilbøielighed.

pro persona, for Personen, paa Personen.

Prophet, en Spaamand, Seer; prophetere, spaae, forudsige; Prophetie, en, Spaadom, Forudsigelse, Aabenbaring; Prophetinde, en, Seerske, Spaaqvinde; prophetisk, spaaende, forudsigende.

Prophylakticum, et, Forebyggelsesmiddel, Betryggelsesmiddel; Prophylaktik, en, Læren om Sundhedens Vedligeholdelse ved Forebyggelsesmidler mod de for Sundheden skadelige Gjenstande; prophylaktisk, forebyggende, afværgende; Prophylaxis, en, Forebyggelse, Afværgelse.

Proplastik, en, Formkunst, Modelleerkunst.

Proponent, en, En som bringer Noget i Forslag, som foreslaaer Nogen til et Embede, til Optagelse i et Selskab o. s. v., Forslagsstiller; proponere, foreslaae, bringe i Forslag, andrage paa.

Proportion, en, Forhold, indbyrdes Overeensstemmelse i de enkelte Dele; (i Regnekunsten) Lighed imellem to Forhold; arithmetisk Proportion, Lighed imellem to arithmetiske Forhold, f. Ex. 4—2=8—6; geometrisk Proportion, Lighed mellem to geometriske Forhold, f. Ex. 3 : 9=4 : 12 ell. $^3/_9=^4/_{12}$; proportional, forholdsmæssig, i Forhold til; proportionere, indrette, inddele forholdsmæssig, afmaale, afpasse; proportioneret, forholdsmæssig; vel indrettet, vel voxen.

Propos (propoh), et, Andragende, Forslag, Tilbud; Forehavende, Forsæt, Beslutning.

Proposition, en, Andragende, Forslag, Tilbud; Hovedsætning (Thema) i en Tale.

propre (proper), reenlig, peen, net; Propreté (properteh), en, Reenlighed, Nethed.

propria auctoritate, af egen Magt og Myndighed, egenmægtig; propria manu, med egen Haand, egenhændig.

Proprietet, en, Eiendom, Eiendomme-

, Særegenhed; Proprietær, ·ietair ell. Proprietarius, en, Godseier, Jordegodseier.

mo, først, for det Første.

naculum, et, Formuur, Værn; telsesmiddel; Propugnation, orfægtelse, Forsvar; propugforfægte, forsvare.

ser, pl. Forhal, Forgaard; indgang til Paladset i det Athen.

eutik, en, 'foregaaende Øvelse, rebelse, Forkundskaber til en skab: propædeutisk (propæ'), forberedende, forud øvende.

ota, forholdsmæssig, Enhver : Andeel.

a, efter Forhold, forholdsmæsr sin Deel.

) et grato (holde ell. antage), og antage som retsgyldig.

or, en, Medforstander, Medr ved en lærd Skole, den for, der tilligemed Rector ficus bestyrer Anliggenderne Universitet.

tion, en, Opsættelse, Udsætprorogativ, udsættende, forde, forhalende; prorogere, : indtil videre, opsætte.

ere, bryde eller styrte frem; otion, en, Udbrud, Frembrud,

n, ubunden Tale- og Skriveubunden Stiil; prosaisk, : i Prosa, i ubunden Stiil; is, plat; Prosaist, Prosai-t, Forfatter i Prosa.

o, i Overskud, som Behold e Afregning.

um, et, Theatrets Forgrund.

proscribere, banlyse, landsforvise, erklære for fredløs; en Proscriberet, en Landsforviist, Fredløs; Proscription, en, Banlysning, Landsforviisning.

Prosector, en, den som underviser i Sønderlemmelsen af Cadavere og præparerer (tilbereder) de Gjenstande deraf, som skulle benyttes ved Underviisningen i Anatomien.

pro secundo, for det Andet.

Prosecution, en, Fortsættelse; Fuldførelse.

Proselyt, en, en Nyomvendt, En som er gaaet over fra een Religion til en anden; Proselyt-Mager, En som søger at gjøre Proselyter; Proselyt-Mageri, et, Omvendelsessyge, Higen efter at gjøre Proselyter.

prosequere, fortsætte, blive ved med; drive igjennem.

Proserpina, (i Mythologien) Plutos Hustru og Underverdenens Dronning.

prosit! velbekomme! Velgaaende! Gud velsigne!

Prosodie, en, Stavelsemaaling, Læren om Stavelsernes Betoning og Lydlængde; Prosodik, en, Stavelsemaals- og Betoningslære; prosodisk, som hører til, angaaer Stavelsemaal ell. Versekunst.

Prosopalgie, en, Ansigtssmerter.

Prospect, en, Syn, Udsigt; Afrids, Tegning; Prospectus, en, Plan, Oversigt (over en Bogs Indhold, en Anstalts Indretning o. s. v.); foreløbig Anmeldelse.

prosperere, lykkes, trives, være heldig, gjøre Lykke; Prosperitet, en, Lykke, Held, Velstand, Fremgang.

prossimo, (i Handelssproget) med det

Første; prossimo passato, sidstafvigte Maaned; prossimo venturo, næstkommende Maaned.

Prostat, en, Forstander, Formand; Prostata, en, den fremstaaende store Kjertel under Urinblæren; prostatisk, fremstaaende, fremragende; Prostatitis, en, Betændelse i den store Kjertel under Urinblæren.

Prosternation, en, Knæfald, Fodfald; prosternere sig, falde paa Knæ, nedkaste sig for Ens Fødder.

Prosthesis ell. Prothesis, en, Tilsætning af et Bogstav ell. en Stavelse til et Ords Begyndelse.

prostituere, beskæmme, vanære; gjøre foragtelig, gjøre latterlig; Prostitution, en, Beskæmmelse, Vanærelse.

pro studio et labore, for Møie og Arbeide.

Prostyl, et, en med Søiler prydet Indgang, Søileport.

Prosyllogismus, en, en foregaaende Slutning, Indlednings-Slutning.

Protection, en, Beskyttelse, Beskjermelse, Varetægt; Yndest, Begunstigelse; Belyndere; Protectionister, pl. (i England) Forfægterne af Kornlovene og andre Handelsindskrænkninger; Protector, en, Beskytter, Skytsherre; Protectorat, et, en Skytsherres Embede og Værdighed; Protectorium, et, et Skytsbrev, et Frihedsbrev, der for en vis Tid betrygger for personlig Heftelse.

Protegé (proteschch), en, en Person, som nyder en Andens (rig, fornem ell. mægtig Mands) Gunst og Beskyttelse; protegere (proteschehre), beskytte, tage i Forsvar, begunstige.

pro tempore, nu for Tiden; ifølge de vanskelige Tidsomstændigheder.

protensiv, varig; efter Va

pro tertio, for det Tredie.

Protest, en, Modsigelse, Forvaring; Ikkeantagelse der bevidnes og bekræf Notarialdocument.

Protestant, en, et Navn f geliske Christne, formed dem nedlagte høitidelige Troestvangen; protesta hører til, er overeensstem Protestanternes Lære o kjendelse; Protestantismu testanternes Lære, deres grundsætninger.

Protestation, Protesterin varing af Ens Rettighed melig Indsigelse; Moderl stedelsen af en Vexelpro stere, erklære sig imod Indsigelse imod, forbehe Ret, nedlægge Protest; en Vexel, sikkre sig Gyldi Vexelret af den i samm Fordring ved en Notari

Proteus (protevs), en, (gien) en Havgud, der f flere Skikkelser efter e deraf: et ustadigt, charakt neske.

Protevangelium, et, et Ur det første Evangelium, Spaadom om Messias (Bog, 3, 15).

Protogæa, en, Jorden Skikkelse, Urjorden.

Protographie, en, førf Udkasttegning; første Skri

Protokol, en, Forhandlin skriftlig og retlig gyldig over en Forhandling, et Synsforretning o. s. v

hvori retlige ell. andre Embedsforhandlinger indføres; Protokollation, en, Indførelse i en Protokol; protokollere, indføre i en Protokol, optegne ell. nedskrive Noget lovformeligt; Protokollist, en, Protokolfører.

Protonotarius, en, første Secretair i en Ret ell. et Collegium; (i den græske Kirke) den første Geistlige næstefter Patriarchen i Constantinopel.

Protoplasma, et, Grundbillede, Urbillede; Protoplaster, pl. de førstskabte Mennesker, Urmennesker.

Prototyp, en, Forbillede, Mønsterbillede; første Aftryk af formede ell. stukne Arbeider.

Protraction, en, Forhaling, Trækken i Langdrag; protrahere, forhale, trække i Langdrag.

protse, protse af og protse paa, løfte Kanonen af ell. paa Prots-Vognen, en Axel med to Hjul, paa hvilken Lavettens Ende hviler som paa en Forvogn, saalænge Skytset transporteres.

Protuberants, en, en Fremstaaenhed paa et Been (f. Ex. paa hver sin Side af Panden).

Provectiores, pl. de som allerede have gjort noget Fremskridt i en Videnskab ell. Kunst, Viderekomne.

Provençaler (provangsaler), pl. ridderlige Digtere i det 12te og 13de Aarhundrede i det sydlige Frankerig (Provence).

provenere, gavne, nytte; give Fordeel; Provenu (provenyh), et, Indtægt, Vinding, Fordeel.

pro vera copia, for rigtig Afskrift ell. Gjenpart (indestaaer N. N.).

Proverbium, et, pl. Proverbia, Ordsprog, Tankesprog; proverbialsk, som indeholder et Ordsprog, bruges som Ordsprog; proverbialiter, ordsprogsviis.

Proviant, en, Mundforraad, Levnetsmidler; Proviant-Kammer, Forraadskammer paa Skibe; proviantere, forsyne med Levnetsmidler.

Provicarius, en, Undervicarius; Provicariat, et, hans Embede, Embedsforretninger og Værdighed.

providentiel, tilskikket af Forsynet; Providents, en, Forsorg, Forsynlighed; Forsynet.

providere, forudsee; sørge for; forsyne, skaffe det Fornødne tilveie; Providering, en, Forsynelse, Forsyning.

pro vidimatione, for retlig eller paa Embeds Vegne given Bekræftelse.

Provincial, en, Foresat over alle Klostre i en Provinds; provincial ell. provinciel, landskabelig, som bruges i ell. hører til et vist Landskab, Landskabs-; Provincial-Stænder, Landskabsrepræsentanter; Provincialisme, en, et landskabeligt Ord ell. Udtryk, der kun er brugeligt i et vist Landskab eller Provinds; Provinds, en, Landskab, Landafdeling, Gebeet; Statens øvrige Dele i Modsætning til Hovedstaden, deraf: Provindsbyer, Provindsaviser, o. s. v.

Provision, en, Forraad, især Mundforraad; Forsyning med Levnetsmidler; Godtgjørelse for havt Uleilighed ved en for en Anden udført Handel ell. Forretning; Provisions-Conto, en, Regnskab over, hvad der tilkommer en Kjøbmand i Godtgjørelse for en saadan udført Forretning.

Provisor, en, Opsynsmand, Forvalter, især i et Apothek; provisorisk, foreløbig, midlertidig, indtil videre; Provisorium, et, visse Forholds foreløbige ell. midlertidige Tilstand; en for en Mellemtid indsat Øvrighed ell. Bestyrelse.

Provocation, en, Udfordring, Udæskning; Beraabelse paa en høiere Domstol, Appellation; provocere, udfordre, opfordre; beraabe sig paa Noget; appellere.

Provst, en, en høiere Geistlig, som i et vist District er de øvrige Geistliges Foresatte; Klosterforstander; Stiftsforstander; Forstanderen for Regentsen i Kjøbenhavn; Provsti, et, en Provsts Embede, Værdighed, Bopæl og Embedsdistrict.

Proxima, en, den næste Tid, som Udstederen af en Vexel bestemmer; Proximitet, en, Nærhed, Naboskab; nært Slægtskab; proximo ell. prossimo, i næste Maaned.

Prude (prydd'), en, en skinhellig Snerpe; prude, skinhellig, skinkydsk, snerpet; Pruderie (pryderih), et, Knibskhed, Snerpethed, snerpet Væsen.

Prudence (prydangs') ell. Prudents, en, Klogskab, Forsigtighed, Betænksomhed.

Prudhomme (prydomm'), en, Sagkyndig, Kunstkyndig, Retskyndig.

Prunel (prynel), et, et fiint, kippret, uldent Tøi.

Prurigo, en, Kløe i Huden.

Prysing, et Slags stærkt Øl.

Præadamiter, pl. Mennesker, som skulle have levet før Adam.

præambulere, gjøre lange Omsvøb; indlede.

Præbendarius, en, Domherre, Stiftsherre; Præbende, et, aarlig Indkomst af en geistlig Stiftelse eller af Jordegods, der er anviist til Indtægt for Geistlige.

Præcaution, en, Forsigtighed, Varsomhed; Forebyggelse; Præcautioner, pl. Forsigtigheds-Forholdsregler; præcavere, forekomme, forebygge; præcavere sig, bruge Forsigtighed, sikkre sig i Tide.

Præcedents, en, Forrang, Fortrin, Forsæde; Præcedentier, pl. foregaaende Tilfælde, Kjendelser, Domme, som tages til Følge og komme til at gjælde som Norm ved senere lignende Leiligheder; præcedere, have Forrang, Fortrin.

præcellere, fremrage, udmærke sig.

Præcentor, en, Forsanger; en Chorherres Titel.

Præceptum, et, pl. Præcepta, Bud, Lære, Regel, Forskrift; Præceptor, en, Lærer, Læremester.

Præcessor, en, Formand i Embedet.

præcipitando ell. precipitando (pretschipitando), (i Musiken) ilende, rask, fremdrivende.

Præcipitans, et, pl. Præcipitantia, Bundfældningsmiddel; Præcipitat, et, Nedslag, Bundfald; Præcipitation, en, Bundfældning; præcipitere, bundfælde; falde til Bunds, sætte sig; overile, forhaste.

Præcipuum, et, Forlod ved Arveskifte.

præcis, præcise, bestemt, nøie, nøiagtig, punktlig; netop, nøiagtig, akkurat; Præcision, en, Nøiagtighed, Bestemthed, Punktlighed; syndig Korthed i Udtrykket.

præcludere, udelukke; erklære for

udelukket fra en Ret eller et lovligt Krav; Præclusion, en, retlig Udelukkelse, Afviisning; præclusiv, udelukkende.

Præcognition, en, Forkundskab.

Præconcipere, være forud indtagen af en Mening.

Præconisere, lovprise, berømme; Præconium, et, offentlig Lovtale ell. Berømmelse.

Præcurrere, komme iforveien; Præcursor, en, Forløber, Forbud; Speider.

Prædamnation, en, Forudfordømmelse.

Prædecessor, en, Forgænger, Formand i et Embede.

Prædestination, en, Forudbestemmelse; den Mening, at Gud forud har bestemt ethvert enkelt Menneskes Salighed ell. Fordømmelse, Naadevalg; Prædestinations-Lære, en, Læren om Forudbestemmelse eller Naadevalg; prædestinere, forudbestemme.

Prædetermination, en, Forudbestemmelse (Guds over de menneskelige Handlinger).

Prædial-Afgifter, Afgifter, som udredes af et Gods (Prædium).

Prædicament, et, Egenskab, Alt hvad der siges om En.

Prædicant, en, Prædiker, geistlig Taler, En som prædiker

Prædicat, et, den en Gjenstand tillagte Egenskab, det, som siges om en Gjenstand; det Ord, som betegner dette; Udsagn, Omsagn, det eller de Ord af en Sætning, der indeholde det om Subjectet Udsagte; Titel; Prædicats-Ord, Udsagnsord, Omsagnsord (i den Sætning: Gud er almægtig, er almægtig Prædicatsordet, er almægtig Prædicatet); prædicere, udsige om, tillægge.

Prædiction, en, Forudsigelse, Spaadom; prædicere, forudsige, spaae.

Prædium, et, pl. Prædia, Landeiendom, Jordegods.

Prædomination, en, Overherredømme, Overvægt, Overhaand; prædominere, fremherske, være fremherskende, overveiende, have Overhaand.

præeminent, fremragende, fremstikkende, fortrinlig.

Præexistents, en, Forudtilværelse, især Sjælens tidligere Tilværelse før dens Forbindelse med Legemet; præexistere, være til i Forveien.

Præfation, en, Fortale, Indledning, Indgang.

Præfect, en, Befalingsmand i en Provinds, Landfoged, Landdrost, Statholder; Præfectur, et, en Befalingsmands, Landfogeds, Statholders Embede, Værdighed, Bolig, District.

præferabel, som fortjener at foretrækkes; Præferents ell. Præference (preferangs'), en, Fortrin, Forrang; præferere, foretrække, agte høiere, give Fortrin.

præficere, sætte En over Noget, betroe En Opsynet over Noget.

præfigere, bestemme, fastsætte, beramme, (f. Ex. en Dag, en Tidsfrist); sætte foran (f. Ex. en Stavelse foran et Ord); Præfixion, en, Berammelse; en Forstavelses Tilsætning; Præfixum, et, det Foransatte, Forstavelse.

Præformation, en, Forudbannelse.

prægnant, frugtsommelig, drægtig; bovnende, vægtig, indholdsrig, ge-

haltrig; Prægnants, en, Menings-, Begrebs-, Tankefylde; Prægnation, en, Befrugtning, Besvangrelse.

Prægravation, en, Overlæsning; uforholdsmæssig Betyngelse; Beskyldning fremfor Andre; prægravere, betynge; belæsse En fremfor Andre; beskylde En fremfor Andre; prægraveret, betynget, belæsset fremfor Andre.

Præjudicat, et, en foregaaende Dom i en Sag af lignende Beskaffenhed.

Præjudicium, et, ell. Præjudits, en, en Dom, der kan faae en bestemmende Indflydelse paa Domme i andre lignende Sager; Fordom, forudfattet, ufordeelagtig Mening; Skade, Afbræk; præjudicere, afgive en foreløbig Dom, en Kjendelse; gjøre Afbræk, paaføre Tab; præjudiceerlig, skadelig, til Afbræk, til Ulempe.

Prælat, en, en høi Geistlig.

Prælation, en, Fortrin, Fortrinsret.

Prælegat, et, Noget som ved Testament er skjænket En forud, Forlodsgave; prælegere, testamentere forlods.

Præliminarier, pl. Indledninger, foreløbige Forhandlinger, Overeenskomstpunkter ved Contracter, Fredsslutninger o. s. v.; præliminær, indledende, forudgaaende, foreløbig; Præliminær-Examen, Forberedelsesexamen for dem, som ville studere Fag, der ikke forudsætte den saakaldte lærde Dannelse.

præludere, gjøre Forspil, indlede; Præludium, et, Forspil, Indledning, Indgang.

præmatur, for tidlig moden; overilet.

Præmeditation, en, Overlæg, Overilelse; Forsæt, beraad Hu; præmeditere, forud betænke, overveie forud.

Præmie, en, Belønning,
Priis; Forsikkringsafgift
rancer; (i Lotterispil) Bi

Præmisse, en, pl. Præmis
Forudskikket, Forudsat;
af en Fornuftslutning; P
pl. de Grunde, en Kje
Dom er bygget paa; pr
forudskikke, forudsende.

præmonere, advare; Præ
en, Advarsel.

Præmonstratensere, pl.
af en Munkeorden, stifte
den hellige Norbert.

Præmonstrator, en, En f
Forveien de Bevægelser,
gjøres ved forskjellige Lege
præmonstrere, vise i
veilede.

prænumerando, mod For
med Forudbetaling; Præn
en, Forudbetaler; Prænu
en, Forudbetaling; præn
forudbetale.

Prænunciation, en, Forudf

Præoccupation, en, forudf
ning, Fordom; præoccupe
indtage, bemægtige sig i
besætte i Forveien; fo
En mod Noget eller No
occuperet, forudindtage
ell. imod Noget.

Præparand, en, En som
redes (til Confirmation,
o. s. v.); Præparant, e
reder; Tilbereder, især af
ler; Præparat, et, pl, Pr
tilberedte Sager; kunstige
anatomiske Gjenstande;
chemisk Operation vundet
sammensatte Lægemidler;
tion, en, Forberedelse; Ti

ng, Tilrustning; Præpara-
pl. Tilberedelser, Tilrust-
præparere, forberede; til-
tillave forfærdige; præpa-
lave sig til; belave sig paa.
rants, en, Overvægt; præ-
re, være overveiende, have
t.
e, sætte først, stille foran;
tion, en, (i Grammatiken)
orb; Præpositus, en, Foresat,
er, Provst.
t, overmægtig, overlegen;
nts, en, Overmagt, Over-
.
n, et, Forhuden paa det
Lem.
v, et, Fortrin, Forret.
re, foreskrive, befale; præ-
et, foreskreven; frahævdet,
bleven ugyldig ved at have
visse Aar upaatalt eller
t; Prescription, en, For-
orbringers ell. Rettigheders
se ved ei i rette Tid at
atalt dem eller gjort Brug

en, (i Grammatiken) den
nde Tid, Nutiden.
el, som er skikket til at
s, til at forevises ell. til at
see.
at, en, En der foreslaaer til
de; Foreviseren af en Vexel.
, et, det Overrakte, det ud-
krift.
ion, en, Fremstilling, Fore-
Foreslaaen til et Embede;
ring; Indlevering; Foreviis-
en Vexel; præsentere,
; forestille; foreslaae til et
Embede; overlevere; overrække; ind-
levere, indgive; forevise (en Vexel, en Regning o. s. v.); tilbyde; hilse militairisk ved at holde Vaabenet foran sig; præsentere sig, vise sig, fremstille sig; tage sig godt ell. ilde ud; Præsenteer-Bakke, en Bakke, hvorpaa Noget ombæres og ombydes ell. frembydes.

Præsentes, pl. de Tilstedeværende, Overværende

Præsents, en, Nærværelse, Overværelse.

Præservation, en, Forebyggelse, Forhindren; præservativ, forebyggende, forhindrende, beskyttende; Præservativ, et, Forebyggelsesmiddel, Beskyttelsesmiddel; præservere, forebygge, afværge; bevare, betrygge.

Præses ell. Præsident, en, den som har Forsædet, Formand, Forstander, den Overste i et Collegium, en Ret o. s. v.; præsidere, have Forsædet, forestaae, bestyre; Præsidium, et, Forsæde, Bestyrelse; en Præsidents Emebde og Værdighed; præsidial, henhørende til Forsædet ell. Formandens Embede; Præsidial-Gesandt, forhen den østerrigske Gesandt, der havde Forsædet i den tydske Forbundsforsamling.

Præsignification, en, Forudforkyndelse, foregaaende Anmeldelse.

præstabel, som kan ydes.

Præstandum, et, pl. Præstanda, hvad man er pligtig at gjøre, give, yde; Præstation, en, Ydelse, Pligtydelse, Afgift; Kunstydelse, Frembringelse; præstere, yde, udrede, erlægge, opfylde; præstere Præstanda, yde, hvad man bør, opfylde sin Skyldighed.

Præstigator, en, Gjøgler, Tasken-

spiller; Præstigium, pl. Præstigia, Præstigier, Blændværk, Tryllekunster.

præsumere, forudsætte, formode, slutte sig til; Præsumtion, en, Forudsætning, Formodning, Gisning; præsumtiv, formodentlig, ventelig, som under visse Betingelser vil indtræde; præsumtiv Thronarving, den som under visse indtrædende Tilfælde vil komme paa Thronen ell. blive Regent.

Prætendent, en, En som gjør Fordring eller Paastand paa Noget, især paa en Throne; prætendere, fordre, gjøre Paastand paa; foregive, forevende; Prætension, en, Fordring, Paastand; Indbildskhed, Anmasselse; Paaskud; et Fruentimmersmykke som bæres paa Brystet (Medaillon); prætentiøs, fordringsfuld, anmassende, indbildsk.

prætere, forbigaae, udelukke, udelade; Præterition, en, Forbigaaen, Tilsidesættelse.

Præteritum, et, (i Grammatiken) den forbigangne Tid.

Prætext, en, Paaskud, Forevending, Foregivende, Udflugt; prætextere, foregive, forevende.

Prætor, en, (i det gamle Rom) Benævnelse paa adskillige høie Øvrighedspersoner; Byfoged, Overdommer; Prætorianere, pl. de romerske Keiseres Livvagt; Prætur, et, en Prætors Embede og Værdighed.

prævalent, overlegen; Prævalents, en, Overlegenhed; prævalere, gjælde mere, formaae mere end en Anden, have Overvægten, være overlegen; prævalere sig, føre sig Noget til Nytte.

prævenere, komme i Forkjøl
hindre, forebygge, afværge;
nire, et, spille En et Pr
komme En i Forkjøbet, tili
hans Hensigt.

Prævention, en, Forekomme
byggelse, Forhindring; fo
Mening, Fordom; Gjenbri
forudsete Indvendinger;
tions-System, et System, t
ud paa Forebyggelsen af
delser; præventiv, forebygg
værgende.

Psalme, en, aandelig Sang,
Kirkesang; Psalmist, en,
digter; Forfatteren af de
Psalmer, Kong David; Psa
en, Psalmesyngen, Psal
Psalter, en, Psalterion
terium, et, den bibelske Ps
et forældet, en Harpe
Strængeinstrument.

Psellismus, en, Stammen,
Feil i Udtalen, hvorved haa
sonanter udtales som bløde.

pseud (pseud) ell. pseudo (
tilsyneladende, urigtig, opdigt
uægte; pseudonym ell.
nymisk, som giver sig et fal
som gaaer under et opdigtet
Pseudonymitet, en, Antage
falsk, opdigtet Navn: Pseudo
en, En som har antaget
opdigtet Navn, især en saad
fatter.

Psora, en, Skab, Fnat; Psoris
Befængelse med Fnat ell. S

Psyche, en, Sjælen; en Somm
(i Mythologien) Amors
Psychiater, en, Sjælelæge
chiatrie, en, Sjælelægekunst,
sygdommes lægevidenskabeli
handling.

k, aandig, Sjælen angaa-
)aa Sjælen virkende; psychi-
ygdomme, Sindssygdomme,
ygdomme; psychiske Lidelser,
delser; psychiske Midler,
, som indvirke paa Aanden
gjennem ogsaa paa Legemet.
g, en, Sjæleforsker, Sjæle-
Sjælelærer; Psychologie,
elelære, Læren om Sjælens
Evner og Egenskaber; psy-
isk, som angaaer, hører til
:ren.
ant, en, Aandebesværger;
mantie, en, Aandebesvær-
Aanen.
.thie, en, Sindssygdom.
ieter, et, Luftfugtigheds-

en, et Svaleredskab i Bræn-
rænderier og Bryggerier.
pl. kjølende Lægemidler;
k, kjølende, svalende, forfri-

ell. Tisane, en, Bygvand,
:drik af Bygvand, Rosiner osv.
pl. mandbare unge Personer;
it, en, Mandbarhed, mand-
r; Pubes, Skambelene; Pube-
en, det at blive mandvoxen.
ublik, offentlig, aabenbar,
ig bekjendt; almeen; pu-
ictoritate, med Øvrighedens
igelse ell. Bevilling; efter
dens Foranstaltning; public
poblik spirit), Almeenaand,
laand.
lum, et, pl. Publicanda,
m skal kundgjøres, offentlig
gjørelse.
n, en, Kundgjørelse, Offent-
je, offentlig Bekjendtgjørelse;
: af et Skrift o. s. v.; Pu-
o, et, en Kundgjørelse.

publice, offentlig, aabenlyst; publicere, kundgjøre, gjøre offentlig bekjendt; udgive (Skrifter); Publicering, en, Bekjendtgjørelse.

Publicist, en, Statsretskyndig, Lærer i Statsvidenskaberne; Tidsskrift-Forfatter; publicistisk, henhørende til Statsretten, grundet paa samme.

Publicitet, en, Offentlighed, Kundbarhed.

publico encomio ornatus, hædret med offentlig Roes.

Publicum, et, Almeenheden; Folket; Tilhørere, Tilskuere; Folkemængde.

Pucelle (pysell'), en, en Mø.

Pud, en russisk Vægt paa 40 russiske Pund.

Pudder, et, Haarstøv, Haarmeel; pudre, overdrysse med Pudder.

Pudding ell. Budding, en, en af Meel, Æg, Krydderier o. desl. tilberedt og sædvanlig i en rund Form kogt Kage, der skæres i flade Stykker og spises med Frugtsaft, Romsauce ell. Rødviin.

Pudenda, pl. Skambelene, Kjønsdelene.

pueril, barnagtig, drengeagtig; Puerilia, pl. Barnestreger, Drengestreger; pueri puerilia tractant, Børn gjøre Børnestreger; Puerilitet, en, barnagtig Adfærd, Drengeagtighed.

Puerpera, en, Barselqvinde; Puerperal-Feber, Barselfeber; Puerperium, en, Barsel, Barselseng; Puerperium clandestinum, Barnefødsel i Dølgsmaal.

Puerto, en, en Havn.

Puf, en, en opdigtet eventyrlig Anecdote ell. Gjenstand.

Pugilist, en, en Nævekæmper, Boxer.

Puissance (pyissangs'), en, Magt, Herredømme, Vælde; puissant (pyissang), mægtig.

Pulcinella (pultschinella), Spasmager, Hansvurst.

Pulk, en, en Trop ell. Afdeling Kosakker.

pulmonal ell. pulmonar, som hører til ell. angaaer Lungerne; Pulmonie, en, Lungesot; pulmonisk, Lungerne vedkommende.

Pulpa, en, Kjød eller Marv af Rødder og Frugter; pulpös, kjødagtig, marvfuld.

Pulpet, en, Pult, Skrivepult, Skraabord, Rodestol.

Pulpitur, et, et ophøiet og aflukket Stolestade i en Kirke.

Puls, en, Slagaare (Arterie); Hjertets og Arteriernes Slag; Pulsation, en, Hjertets og Arteriernes Slag, Pulsslag; pulsere, slaae, banke; Pulsimeter, et, Redskab til at bestemme Aareslagets Styrke og Hurtighed.

Pulsion, en, svingende Bevægelse; Sving, Stød, Slag.

Pulver, et, et til Støv forvandlet tørt Legeme; et Lægemiddel i Støvform; Pulverisation, en, Forvandling til Støv; pulverisere, forvandle til Pulver.

Pulvis, Støv; Pulver.

Pumpernickel, en, grovt westphalsk Rugbrød.

Punch (pontsch), en, den lystige Person i det lavere engelske Lystspil; Navnet paa et engelsk Tidsskrift af munter, satirisk Indhold.

Punct, Punkt, en og et, ell. Punctum, et, Prik, Tøddel; Slutningstegn efter en heel Sætning riode; den hele Sætning bestemt Deel, Afsnit, Gjensta stændighed, Sag, Post; (i trien) Grændse, Begyndelsen den af en Linie.

Punctation, en, Udkast, Forl kast, Forligspunkterne.

punctere, gjøre Punkter, Pri tegne med Punkter; sætte til i det Hebraiske; Punctee (hos Malere og Kobberstil Billeds Udførelse ved fine ikke ved Strøg med Pense Streger; Kunsten at spa Punkter; Punctering, en, ning med Punkter; ogsaa de som Punkteerkunst.

Punction, en, Stik, Opstikni ning ved Stik.

puncto ell. in puncto, vedko hvad angaaer.

Punctualitet, en, Punktlighed tighed.

Punctuation, en, Betegni Punkter, Prikning.

Punctum finale, et, Slutni tum; Punctum litis, Stri Processens Gjenstand; P quaestionis, Stridsspørg Tvistens Gjenstand; Punc liens, Hovedpunktet, som Al an paa.

Punctur, en, (i Lægekunste Opstikning, Aabning ved to Jernstifter paa en Bogtryk hvorpaa Arket fæstes; de Arket stukne Huller (Punctur

punisk, phønicisk; karthag figurlig: troløs, falsk, fo puniske Krige, de Krige, førte mod Karthaginienser nisk Troskab, (hos Romer løshed.

en, en Drik af Rom, Citron-
Sukker og Vand; punsche,
Punsch.

, en, en Støtte paa Byg-
ell. Billedværker til fritstaa-
deles Forbindelse ell. Befæst-

g Pupille, en, Myndling;
Collegium, et Overformyn-
'upil-Penge, Umyndiges Mid-
upillaritet, en, Mindreaa-

en, Diesteen.

en, et Insekt i dets anden
stsidste Forvandling.

puur, reen, skær, ublandet,
slet, lutter, bar, klar; pure,
are, ubetinget.

, en, pl. Purgantia ell. Pur-
r, Renselsesmiddel; Purga-
:n, Renselse; Retfærdiggjørelse
tten; purgativ, rensende, af-
; et Purgativ, det samme
urgants; Purgatorium, et,
eseb; (i den romerske Kirke)
ld; purgere, rense, afføre;
iggjøre sig, fralægge sig en
ning ell. Mistanke; Purgeer-
, det samme som Purgants.

ion, en, Rensning, Luttring;
:ations-Ed, Renselseseb; pu-
e, rense, luttre.

en Festdag hos Jøderne (i
Maaned) til Erindring om
ts Fald og Jødernes Frelse.

s, en, Sprogreenhed, Sprog-
:siver; Purist, en, Sprog-

:re, pl. Rettroende, de en-
Presbyterianere og Inden-
nter; Puritet, en, Reenhed;

Purpur, et, en høirød Farve; en Klædning af denne Farve, især en Fyrstekaabe; figurlig: Kongemagt, Herskermagt; Purpurit, en forstenet Purpursnekke.

purulent, edderagtig, fuld af Edder.

Pus, et, Edder, Materie i et Saar.

Pustel, en, Blegn, Hedeblegn, Finne; pustulös, udslaaet, finnet.

Putrefaction, en, Forraadnelse; putreficere, bringe i Forraadnelse; Putrescents, en, Raadnen, Forraadnelse; putrescere, raadne, gaae i Forraadnelse; putrid, raadden, forraadnet; Putriditet, en, Raaddenhed, Forraadnelsestilstand.

Puzzolana og Pozzolano, en, en vulcansk Jordart, som især findes ved Pozzuolo i Italien og bruges som Muurkalk ved Vandbygningsværker.

Pygmæer, pl. fabelagtige Dværge; pygmæisk, dværgagtig, meget lille.

Pyknostylon, en, en Bygning med tæt ved hinanden staaende Søiler.

Pyknotica, pl. fortykkende Lægemidler.

Pylades, en tro Ven og uadskillelig Stalbroder af Orestes, for hvem han vilde gaae i Døden; deraf: en trofast Ven.

Pylon, en, Port, Portal.

Pyocele, en, Edderbrok; Pyorrhöe, en, Edderflod.

pyramidalsk, pyramideformig, spidstilløbende; Pyramide, en, (i Geometrien) et Legeme, hvis Grundflade er en ligeliniet Figur og hvis trekantede Sideflader løbe oventil sammen i en Spids; en Bygning af denne Skikkelse, især hos de gamle

Ægyptere; en opstablet Kuglehob med et aftagende Antal i hvert Lag, saa at den ender oventil i en Spids; et Slags Billardspil, hvori Ballerne lægges frem paa Billardet i Form af en Pyramide.

Pyretica, pl. feberstillende Midler.

Pyrexie, en, Feberanfald, feberagtig Tilstand.

Pyria, en, et hedt Damp- ell. Sandbad.

pyrisk, ildagtig; fyrig, hidsig.

Pyrit, en, Flint, Fyrsteen, Svovlkiis.

Pyrolatrie, en, Ildbyrkelse, Ildens Tilbedelse.

Pyrologie, en, Læren om Ilden.

Pyromantie, en, Spaadom af Ilden, især af Offerilden.

Pyrometer, et, Ildmaaler, Hedemaaler, et Redskab til at udmaale og bestemme Hedegraden.

Pyrophag, en, Ildæder, Ildsluger.

Pyrophor, en, Lufttænder, Selvtænder (et Slags Pulver, som i Luften antænder sig selv); pyrophorisk, selvtændende.

Pyrostatik, en, Læren om Ildens Ligevægt.

Pyrotechnik, en, Fyrværkerkunst, Fyrværkeri; Pyrotechniker, en, Fyrværker, En som forstaaer at tilberede Fyrværkeri.

Pyroticum, et, ætsende Lægemiddel.

Pyrrho, en gammelgræsk Philosoph, hvis Grundsætning eller Lærdom gik ud paa, at man maatte tvivle om Alt for at finde Sandheden; Pyrrhonianer, en, en Tilhænger af Pyrrhos Lære, en Tvivler; Pyrrhonismus, en, Pyrrhos Lære, Tvivlesyge.

Pythagoras, en gammelgræsk Viis; pythagorisk, hidrørende fra Pythagoras, overeensstemmende med hans Lære; pythagorisk Læresætning, Mathematikens Mestersætning, s. Magister matheseos under Magister; Pythagoræer, en, en Discipel, Tilhænger af Pythagoras.

Pythia, en, den Erfarne, Forstandige; Apollos Præstinde ved Oraklet i Delphi ell. Pytho; pythisk, Apollo angaaende, ham helliget; pythiske Lege, de Lege, som hvert 4de Aar høitideligholdtes i Delphi til Ære for Apollo.

Pyxidium, et, en lille Bøsse eller Boddike; Pyxis, en, Bøsse, Daase, især til den indviede Hosties Opbevaring.

Pyæmie, en, edderblandet Blod.

Pæan, Pæon, en, en Lovsang til Apollo; Jubelsang, Seirssang.

Pædagog, en, Børneopdrager, Hovmester; Pædagogik, en, Opdragelseskunst, Opdragelseslære, Opdragelsesvidenskab; pædagogisk, som angaaer ell. hører til Opdragelsen; pædagogiske Skrifter, Bøger, som handle om Opdragelsen; Pædagogium, et, Opdragelsesanstalt for Ynglinge, der skulle erhverve sig en høiere Dannelse.

Pæderast, en, et Mandfolk, som har utugtig Omgang med Drengebørn eller med andre Mandfolk; Pæderastie, et, utugtig Omgang med Drengebørn eller med andre Mandfolk.

Pöbel, en, den laveste Deel af Folket; Mennesker, der yttre Lavhed i Tænke- og Handlemaade.

Pønal-Codex, en, Straffelovbog; P.-Lov, Straffelov.

pønitent, bodfærdig, angerfuld; Pønitents, en, Anger, Bod, Kirkebod, Bodøvelse; Straf; Pine.

Q.

i Egenskab af, for saa vidt; a Professor, som Professor; nynder, som Formynder.

. Quader-Steen, en, en i ilhuggen Steen.

a, en, (hos Katholikerne) : Bodøvelse.

ima (dies), den 40de Dag le, den første Søndag i en 6te Søndag før Paaske.

lum, et, en Fiirkant; quaer, fiirkantet.

en, en Fjerdedeel af et r en Fjerdedeel af en Krebs-ikelmaaler, Gradmaaler, et ikt Instrument med en s Krebsbue, inddeelt i 90 g tjenlig til at maale Vinker, Høider.

en og et, en ligesidet og Fiirkant; Productet af to inden multiplicerede lige ', Productet af et med sig pliceret Tal (Quadrat-Tal Potents); Quadrat-Rod, ved hvis Multiplicering elv Quadratet fremkommer; Quadrat-Roden af et Tal, e det Tal, som, multiplisig selv, frembringer det ; Quadrat-Maal, et, Flade-c er lige stort i Længden n; heraf: Quadrat-Miil l. □ Miil), Q.-Favn, Q.-Fod, Q.-Tomme o. s. v.; t, i Fiirkant, ligesaa bred ; Quadrater, (hos Bog-smaa fiirkantede Metal-er danne Mellemrummene ogstaverne; Quadration, en, Forvandling til en Fiirkant; Quadratur, en, Indholdsbestemmelse af Flader, der ere begrændsede af lige ell. krumme Linier; Cirklens Quadratur, Udfindelsen af en Fiirkant, der er nøiagtig saa stor som en given Cirkels Indhold (noget Uudførligt); quadrere, gjøre fiirkantet, bringe i Fiirkant; multiplicere en Størrelse med sig selv; stemme overeens, passe sammen.

Quadriennium, et, en Tid af 4 Aar.

Quadrifolium, et, et Fiirblad; Fiirkløver; quadrifolisk, fiirbladet.

Quadriga, en, (hos de Gamle) en Vogn med fire ved Siden af hverandre forspændte Heste.

Quadrille (kadrilj'), en, en Dands af fire Par; Raderne som de dandsende Par danne; et Slags Kortspil mellem fire Personer.

Quadrillion, en, tusinde Gange tusinde Trillioner.

Quadrisyllabum, et, et Ord af fire Stavelser.

Quadro, en, et Musikstykke for 4 Stemmer ell. 4 Instrumenter; Fodstykket (Terningen) af et Postament.

Quadrupeder, pl. fiirføddede Dyr.

quadrupel, firefold, firedobbelt; Quadrupel, en, et firedobbelt Tal ell. Størrelse; en spansk Guldmynt af 4 Dubloners Værdi; Quadrupel-Alliance (kvadrupel alliangs'), et Forbund mellem fire Magter; quadruplere, gjøre firefold ell. firedobbelt; Quadruplum, et, det Firedobbelte.

quaeritur, der spørges, nu opstaaer det Spørgsmaal.

Quaesitor, en, Undersøger; Ansøger; Klager; Quaesitum, et, det Søgte.

Quaestio, Quæstion, en, Spørgsmaal, Opgave; Undersøgelse, Stridspunkt; piinligt Forhør; quaestio juris, Retsspørgsmaal; quaestionis (Personen, Tingen quaestionis), den omspurgte, omhandlede Person ell. Ting, den, det Omtalte, Omhandlede; quæstionere, spørge, udspørge, udfritte, forhøre; quæstioneret, udspurgt, forhørt; det samme som quaestionis.

Quai (kæh), en, Kai, steensat Bolværk ell. Dige langsmed en Flod ell. Havn; Gaden ell. Pladsen ved samme.

Quaker ell. Quæker, en, en Tilhænger af den af Skomageren Johan Fox i Aaret 1650 i England stiftede Religionssect, som kalder sig selv Vennesamfundet.

Quaksalver, en, En som udøver Lægekunsten uden at være berettiget dertil; en Fusker i Lægekunsten.

Qualification, en, Duelighed, Dygtighed til en vis Forretning, Fag eller Embede; en deri begrundet Berettigelse til at anholde eller ansøge om en saadan Forretning ell. Embede; qualificere, gjøre skikket eller duelig til; qualificere sig, være duelig ell. værdig til, egne sig til, passe til; qualificeret, skikket, duelig, værdig, berettiget til; qualificerede Forbrydelser, Forbrydelser med saadanne Biomstændigheder, at de ellers for dem fastsatte Straffe skærpes.

qualis rex, talis grex, som Herren er, saa følge ham Svende:

Qualitet, en, Indbegrebet af alle Egenskaber ved en Ting; Beskaffenhed, Egenskab, Godhed; Værdighed Stand; qualitativ, som har til en Tings Beskaffenhed, skaber, Værdi.

Quantitet, en, Fleerhed, M Antal, Størrelse, Vægt; S maal, Vocalernes Lydlængde; titativ, som har Hensyn til den, Størrelsen, Vægten o.

Quantum, et, Andeel, Mængde Beløb, Tal, Sum; quantum ell. quantum sufficit, saa som er tilstrækkeligt.

Quarantaine (karangtæhn'), Liggetid af 40 Dage for Reisende, Varer og Gods, der fra pestbefængte Steder, fo i den Tid kan vise sig, om ere besængte med Sygdom ikke; s. ogsaa undrr Contun

Quarré (karreh), s. Carré.

Quart, en, en Fjerdedeel, Fjer maal, Fjerdedeelsarks Størr Ex. en Bog i Quart ell. in (i Musiken) den fjerde To Grundtonen; den tredie Str en Violin; (i Fægtekunsten) d Hug ell. Stød; (i Kortspil) i Rækkefølge, som kaldes major, naar de begynde fr

Quarta, en, den fjerde Skole

Quartal, et, et Fjerdingaar; dingaars Indtægt ell. Udgi o. s. v.; Laugsforsamling, der Sted hvert Fjerdingaar; Q Skrift, Fjerdingaarsskrift, e skrift som udgaaer fire Ga Aaret; quartaliter, fjerdinga hvert Fjerdingaar.

quartan, fjerdedags; Quartan Fjerdedags-Feber.

t, en, en Bog i Fjerdedeels-
størrelse.

on, en, (i Chemien) Guldets
ng fra Sølvet ved Salpeter-
en Metalblanding af 1 Deel
og 3 Dele Sølv; en saadan
ng af Metaller, at det ene
nedbringes til en Fjerdedeel
hele Masse.

r, et, en Fjerdedeel af en
g en Time; en Afdeling i en
en Have o. s. v.; de tilta-
og aftagende Maanesskifter
og sidste Quarteer); Bolig,
, Herberg, Logis; at give
eer, at skjænke en overvunden
Livet; Quarteer-Mand, en
fficeer ved Søetatens Skibs-
rmænd; Q.-Mester, den rin-
Classe af Underofficerer for
ser paa Krigsskibe; en Under-
r, der sørger for at skaffe Sol-
e Qvarteer; quartere ell.
artere, anvise Bolig, ind-

, et, et engelsk Kornmaal.

on (karterong), en, En som
t af en Europæer og en Terce-
nde.

, Quartetto, en, et Musik-
for 4 Stemmer ell. 4 Instru-
r.

løite, en Fløite, der staaer fire
høiere end den sædvanlige
løite.

for det Fjerde.

en, en meget haard, glasagtig
af Kiselslægten.

ligesom, saa at sige, et Slags;
ladende, foregiven, for et Syns
, f. Ex. Quasi-Contract, et
Forbrag paa Skrømt; en Quasi-
Lærd, en Halvlærd, et Stykke af en
Lærd.

qua talis, som saadan, i den Egenskab.

Quatember, et, Fjerdingaar; den første
Dag af et Fjerdingaar; (i den ro-
merske Kirke) en Bod- og Fastedag
paa den første Fredag i hvert Fjer-
dingaar.

Quaterne, en, (i Tallotteriet) fire be-
satte og udtrukne Tal.

Quatrain (katræng), en, et lille Digt
af fire Vers.

quatre (kattr'), fire; Quatre-mains
(kattr' mæng), pl. firhændige Cla-
veerstykker.

Quatuor, det samme som Quartet.

Quay, s. Quai.

Queen (kvihn), en, Dronning;
Queens-Bench (kvihns bentsch), s.
Kings-Bench.

que faire (køh fæhr), hvad er herved
at gjøre?

quel bruit pour une omelette (kæl
bryih pur yn omelette), hvilken
Larm for en Æggekage! hvilke Op-
hævelser for en Bagatel!

quelque chose (kek schohs'), noget.

Querel, Querela, en, Klage, Besvæ-
ring; Trætte, Kiv, Tvist; Quereller,
(keræller), pl. Tvistigheder, Klammeri.

Querulant, en, En som idelig fører
Klager og Besværinger over Andre
uden synderlig Grund; querulere
klage idelig og uden synderlig
Grund.

qu'est ce, que ce'st (kæskøsæh), hvad
er det? hvad er der paa Færde?

Queue (køh), en, Hale; (i Billard-
spil) Stødestok; den sidste Afdeling
ell. Slutningstroppen af en Armee.

qui cito dat, bis dat, hvo som giver strax, han giver to Gange.

Quidam, en, en vis Person, Nogen.

quid faciendum, hvad er herved at gjøre?

quid juris, hvad der er overeensstemmende med Retten.

quid novi? hvad Nyt?

quid pro quo ell. qui pro quo, Et for et Andet, Forvexling, Misgreb, et X for et U.

Quiescents, en, Ro, Hvilestand; quiescere, hvile, udhvile, være rolig; stille, tilfredsstille; lade beroe, lade det blive ved; quiesceret, beroliget; sat i Hvilestand.

quieto, (i Musiken) med Rolighed, rolig.

Quincaillerie (kængkaljerih), et, Smaakram af Metal, Isenkramvarer.

Quine, det samme som Quinterne.

Quinquagenarius, en, en Mand i de Halvtreds.

Quinquagesima, en, Søndagen før Fastelavn, den 50de Dag før Paaske.

quinquennal, som er fem Aar gammel; som varer i fem Aar; som skeer, indtræffer hvert femte Aar; Quinquennium, et, et Tidsrum af 5 Aar.

Quinquillion, en, en Million Gang en Quadrillion eller 5te Potents af en Million.

Quint, en, efter den nye danske Vægtinddeling = $^1/_{100}$ ℔; den femte Tone fra Grundtonen opad; den fineste Stræng paa Violinen (E); (i Fægtekunsten) den femte Støde- ell. Huggemaade; fem paa hinanden følgende Kort af eens Farve; ogsaa: Rænker, Finter, Kneb.

Quinta, en, den femte Skoleclasse; Quintaner, en, en Discipel i en saadan Classe.

Quinterne, en, (i Tallotteriet) fem besatte og udtrukne Tal.

Quintessents, en, det Bedste, Fineste, Ypperligste, Kraftfuldeste, Kjærnen af Noget.

Quintet ell. Quintetto, en, et Musikstykke for 5 Stemmer ell. 5 Instrumenter.

Quintin, et, en Fjerdedeel af et Lod.

Quintuplum, et, det Femdobbelte.

Quintus, en, Lærer i den femte Classe i en Skole.

Quinze (kængs), Femten; et Slags Hazardspil.

Quirinale, det pavelige Palads i Rom; Quirinalia, pl. (i det gamle Rom) Fester til Ære for Quirinus (Romulus's Tilnavn som Halvgud).

quit ell. quitte (kitt'), fri, fritagen, løs, ledig, fri for; fri for gjensidige Fordringer; quitte ou double (kitt' uh dubel), (i Spil) enten Intet ell. det Dobbelte.

Quittance, s. Quittering.

quitte, lade gjensidige Fordringer gaae op mod hinanden; slaae af i sine Fordringer; regne fra i en Fordring, hvad den, som kræver, selv er skyldig.

quittere, fritage, frikjende for; give skriftligt Beviis for Penges Betaling, for en Regnings, Fordrings Afgjørelse; opgive, lade fare, give Slip paa; quittere et Embede, nedlægge Embedet, tage sin Afsked; Quittering ell. Quittance (kittangs'), en, skriftligt Beviis for Penges Betaling

obtagelse, for en Fordrings
:lse, for at et Regnskab er be-
afflagt o. s. v.
: (ki vihv), hvem der? (de
Skildvagters Tilraab).
:a, verra, den, der lever
Tid, vil faae det at see; det
)en vise.
betræffende, hvad angaaer.
)ne notandum, hvilket bør
nærkes, vel at mærke.
'at demonstrandum, hvilket
t, der skulde bevises.
et, et, et Allehaande, Mistmask,
ngsgods (i Musik og Maleri);
ift af blandet Indhold.
ll. Quote, en, en forholds-
Deel, Andeel, Lod, Bidrag.

quot capita, tot sensus, saa mange Hoveder, saa mange Sind.

Quotidian-Feber, Hverdagsfeber.

Quotidienne (kotidienn'), en, et dagligt udgaaende Tidsskrift, et Dagblad.

Quotient, en, det ved Deling ell. Division fremkomne Tal, f. Ex. 48 : 6 = 8, her er 8 Qvotienten.

Quotisation ell. Quotation, en, Deelberegning, Andeelsbestemmelse.

Quotum, et, det samme som Quota.

Quæstor, en, Regnskabsfører over Indtægt og Udgift, Kæmner, Kasserer; Quæstur, en, en Qvæstors Embede; hans Forretningsstue; Overbestyrelsen af et Universitets Indtægter og Udgifter.

R.

ex, (paa Recepter) recipe,
Stilleskiven i Uhre) Retard;
= Recensent, Recension,
reve) recommanderet; Ref.
ferent; Reg. = Regula;
= respectiv, respective: R.
= requiescat in pace; R.
regia majestas, reveren-
ninisterium, s. disse Ord.
re (rabæssere), nedsætte Pri-
Noget, slaae af paa; falde i

n, Afdrag, Afslag, Afkortning
Vares bestemte Priis; Opslag
andsklæder, især af en anden

Farve; smalt Have- ell. Blomsterbed, som tjener til Indfatning om et Qvarteer; rabattere, aftrække, afkorte, slaae af paa.

Rabbi ell. Rabbiner, en, en jødisk Lærer, Lovkyndig, Skriftlærd, Præst; Rabbinismus, en, Rabbinernes Læresætninger; rabbinsk, hørende dertil; Rabbinist, en, Kjender af Rabbinismen; Rabboni, min Herre, Lærer.

rabbioso, (i Musiken) med vild Lidenskab.

Rabies, en, Raseri, Galskab; Rabies canina, Hundegalskab.

Rabulist, en, Snakkebroder; Lovfordreier. Lovtrækker; **Rabulisteri**, et, Lovtrækkeri, spidsfindig Fordreielse af et Lovsted, af Ens Ord o. s. v.

Racaille (rakalj'), et, Udskud, Bragsgods; Rak, lumpent Pak.

Raccolta, en, Samling; Høst.

raccomodere, bringe i Orden igjen; forlige, udsone.

raccordere, bringe til at stemme ell. stemme sammen igjen; forlige og forliges igjen.

Race, en, Stamme, Slægt; Art, Slags; Yngel, Slæng.

rachetabel, som kan kjøbes tilbage; **rachetere**, kjøbe tilbage.

Rachitis, en, Rygradens Krumning; den engelske Syge, dobbelte Ledde; **rachitisk**, beladt med, lidende af denne Sygdom.

Racquit (rakkih), en, det Tilbagevundne.

radere, udskrabe, afkradse; (hos Kobberstikkerne) ætse, ridse Figurer; **Radeer-Kunst**, R.-Naal, R.-Vand, Ætsekunst, Ætsenaal, Ætsevand; R.-Kniv, Skrabekniv; **raderet Maneer**, Kobberstik ved Ætsning.

radial, straalet, som har Straaler; **Radial-Krone**, Straalekrone.

Radiarier, pl. forstenede Straaledyr; **Radiata**, pl. Straaledyr.

Radiation, en, Straalen, Straalekastning.

radical, rodfæstet, indgroet; oprindelig; fra Grunden af, fra Roden af, med Roden; **Radical-Bogstav**, Rodbogstav; R.-Cuur, en Lægebehandling, som skal bevirke en fuldstændig Helbredelse; R.-Middel, et Middel, som helbreder ell. bortskaffer et Onde fra Grunden af; R.-Onde, det i arvelige Onde i Menneske synden; **Radical - Reforn** de **Radicale**, Benævnelse politisk Parti i England, der efter aldeles at ombani bedre Statsforfatningen; lismus, en, Stræben efter dig Omdannelse og Forbe Statsforfatningen, Bestyrels

Radication, en, Rodfæstnin cere, slaae Rødder, rodfæ fæste, grunde; **radiceret**, rodfæstet.

Radius, en, pl. **Radii** ell. en Straale; en ret Linie fr Midtpunkt (Centrum) til d kreds (Peripherie); det tyn i Forarmen; Hjulege.

Radix, en, Rod, Oprindelse første Potents; (i Grar Rodord, Stammeord.

Radotage (radotahsch'), en, Vaas, Vrøvl; **radotere** vrøvle, snakke hen i Veiret **teur** (radotøhr), en, Vrøvl

radoucere (radusere), formi blidere; gjøre smidigere.

Raffinade, en, renset Sukke nage (raffinahsch'), en, Luttring.

Raffinement (raffinemang), e Grublen; Spidsfindighed, **raffinere**, rense, luttre; Noget, søge at udgranske, lere; **raffineret**, renset, lutt snu, snedig; **Raffinerie**, e Kogeri; Spidsfindighed, **Raffineur** (raffinøhr), en, syder.

rafraichere (rafræschere), forf afkjøle, lædske, vederqvæge;

ichissement (rafræſchiſe-
, et, Forfriſkning, Vederqvæ-

rahſch'), en, heftig Vrede, Ra-

(raguh), en, en Ret af ſmaat-
t Kjød med en krydret Sauce;
ing, Miſkmaſk.

(raljere), ſpøge, ſkjemte, ſpotte,
Nar af; Raillerie (raljerih),
pøg, Skjemt, Spot, Drilleri;
eur (raljøhr), en, Spøgeſugl,
eſugl.

ræhls), pl Jernbaneſkinner;
way (rælvæh), en, Jernbane.

(ræſong), en, Fornuft, Erkjen-
Indſigt, Eftertanke; fornuftig
d; Grund, Aarſag; raison-
l, fornuftig, billig; anſtændig,
elig; ædelmodig, gavmild; Rai-
ement (ræſonnemang), et, Be-
telſe, Dom; Fornuftſlutning,
tingsrække; vrang Bedømmelſe,
øveri; raisonnere, ſlutte,
te, bedømme efter Fornuft-
e; gjøre grundløſe ell. næsviſe
endinger, modſige, bruge Mund;
nneur (ræſonnøhr), en, En
ſnakker om Alt, opholder ſig
Alt, ſpiller den Kloge

(radſcha), en, en oſtindiſk
mefyrſte.

pl. ſkattepligtige (ikke muha-
nſke) Underſaatter i Tyrkiet.

et ſamme ſom Arrak.

en, et med Krudt fyldt Rør,
naar det antændes. farer høit
Veiret; et til en Stang befæ-
let til Fjæderboltſpil, Ketſer.

ndo, (i Muſiken) nølende, lang-
ere end forhen; ralentere, gjøre langſommere, forhale, ſvække; aftage, blive ſvagere eller langſommere.

Ralliement (rallimang), en, Sammenbraguing, Gjenforening af adſpredte Tropper; ralliere, ſamle igjen, ſammenbrage.

Ramadan ell. Ramazan, en, Tyrkernes ſtore Faſtetid.

Rama-Skrig, heftigt Jammerſkrig.

ramassere, ſanke, ſamle, opdynge; ramasseret, ſeneſtærk, firſkaaren, underſætſig og bredſkuldret.

Ramification, en, Forgrening, Udbredning i Grene; ramificere, forgrene ſig, dele ſig i Grene.

Rampe (rangp'), en, Affats paa en Trappe; Skakning, Skraaning.

ramponere, ſønderbryde, ødelægge, fordærve; ramponeret, beſkadiget, ødelagt, fordærvet.

Rancune (rangkyn') en, Nag, indgroet, hemmeligt Fjendſkab.

Rang, en, Række, Orden; Stand, Værdighed; Rang-Skib, Linieſkib; rangere (rangſchere), ordne, ſætte i Orden, ſtille i Række og Geled, anviſe Plads; indtage en Plads, høre under; komme efter; Rangering (rangſchering), en, Ordnen, Ordning; Rang-Forordning, Anordning, Beſtemmelſe angaaende Embeders, Titlers og Ordeners indbyrdes Rækkefølge.

ranimere, beſjæle igjen, oplive, opmuntre; opfriſke.

Ranket ell. Ranquet, et, Snarreværk i et Orgel.

Ranzion. en, Løſepenge; ranzionere, løskjøbe af Fangenſkab, udløſe.

Rapacitet, en, Rovgjerrighed, Gridſk-

quaeritur, der spørges, nu opstaaer det Spørgsmaal.
Quaesitor, en, Undersøger; Ansøger; Klager; Quaesitum, et, det Søgte.
Quaestio, Quæstion, en, Spørgsmaal, Opgave; Undersøgelse, Stridspunkt; piinligt Forhør; quaestio juris, Retsspørgsmaal; quaestionis (Personen, Tingen quaestionis), den omspurgte, omhandlede Person ell. Ting, den, det Omtalte, Omhandlede; quæstionere, spørge, udspørge, udfritte, forhøre; quæstioneret, udspurgt, forhørt; det samme som quaestionis.
Quai (kæh), en, Kai, steensat Bolværk ell. Dige langsmed en Flod ell. Havn; Gaden ell. Pladsen ved samme.
Quaker ell. Quæker, en, en Tilhænger af den af Skomageren Johan Fox i Aaret 1650 i England stiftede Religionssect, som kalder sig selv Vennesamfundet.
Quaksalver, en, En som udøver Lægekunsten uden at være berettiget dertil; en Fusker i Lægekunsten.
Qualification, en, Duelighed, Dygtighed til en vis Forretning, Fag eller Embede; en deri begrundet Berettigelse til at anholde eller ansøge om en saadan Forretning ell. Embede; qualificere, gjøre skikket eller duelig til; qualificere sig, være duelig ell. værdig til, egne sig til, passe til; qualificeret, skikket, duelig, værdig, berettiget til; qualificerede Forbrydelser, Forbrydelser med saadanne Biomstændigheder, at de ellers for dem fastsatte Straffe skærpes.
qualis rex, talis grex, som Herren er, saa følge ham Svende:
Qualitet, en, Indbegrebet af alle Egenskaber ved en Ting; Beskaffenhed, Egenskab, Godhed; Værdigh[...] Stand; qualitativ, som h[...] til en Tings Beskaffenhe[...] skaber, Værdi.
Quantitet, en, Fleerhed, Antal, Størrelse, Vægt; [...] maal, Vocalernes Lydlængt[...] titativ, som har Hensyn ti[...] den, Størrelsen, Vægten o[...]
Quantum, et, Andeel, Mæng[...] Beløb, Tal, Sum; quant[...] ell. quantum sufficit, sa[...] som er tilstrækkeligt.
Quarantaine (karangtæhn'), Liggetid af 40 Dage fo[...] Reisende, Varer og Gods, d[...] fra pestbefængte Steder, [...] i den Tid kan vise sig, om [...] ere befængte med Sygdom [...] ikke; s. ogsaa under Contu[...]
Quarré (karreh), s. Carré.
Quart, en, en Fjerdedeel, Fi[...] maal, Fjerdedeelsarks Stø[...] Ex. en Bog i Quart ell. in [...] (i Musiken) den fjerde T[...] Grundtonen; den tredie St[...] en Violin; (i Fægtekunsten) Hug ell. Stød; (i Kortspil) i Rækkefølge, som kalde[...] major, naar de begynde [...]
Quarta, en, den fjerde Skol[...]
Quartal, et, et Fjerdingaar; [...] dingaars Indtægt ell. Udg[...] o. s. v.; Laugsforsamling, der Sted hvert Fjerdingaar; Skrift, Fjerdingaarsskrift, skrift som udgaaer fire G[...] Aaret; quartaliter, fjerding[...] hvert Fjerdingaar.
quartan, fjerdedags; Quart[...] Fjerdedags-Feber.

Quartant, en, en Bog i Fjerdebeelsarks Størrelse.

Quartation, en, (i Chemien) Guldets Skilning fra Sølvet ved Salpetersyre; en Metalblanding af 1 Deel Guld og 3 Dele Sølv; en saadan Skilning af Metaller, at det ene Metal nedbringes til en Fjerdedeel af den hele Masse.

Quarteer, et, en Fjerdedeel af en Alen og en Time; en Afdeling i en Stad, en Have o. s. v.; de tiltagende og aftagende Maaneskifter (første og sidste Quarteer); Bolig, Bopæl, Herberg, Logis; at give Quarteer, at skjænke en overvunden Fjende Livet; Quarteer-Mand, en Underofficeer ved Søetatens Skibstømmermænd; Q.-Mester, den ringeste Classe af Underofficerer for Matroser paa Krigsskibe; en Underofficeer, der førger for at skaffe Soldaterne Qvarteer; quartere ell. indquartere, anvise Bolig, indlægge.

Quarter, et, et engelsk Kornmaal.

Quarteron (karterong), en, En som er født af en Europæer og en Terceronerinde.

Quartet, Quartetto, en, et Musikstykke for 4 Stemmer ell. 4 Instrumenter.

Quart-Fløite, en Fløite, der staaer fire Toner høiere end den sædvanlige Tværfløite.

quarto, for det Fjerde.

Quarts, en, en meget haard, glasagtig Steen af Kiselslægten.

quasi, ligesom, saa at sige, et Slags; tilsyneladende, foregiven, for et Syns Skyld, f. Ex. Quasi-Contract, et Forbrag paa Skrømt; en Quasi-Lærd, en Halvlærd, et Stykke af en Lærd.

qua talis, som saadan, i den Egenskab.

Quatember, et, Fjerdingaar; den første Dag af et Fjerdingaar; (i den romerske Kirke) en Bod- og Fastedag paa den første Fredag i hvert Fjerdingaar.

Quaterne, en, (i Tallotteriet) fire besatte og udtrukne Tal.

Quatrain (katræng), en, et lille Digt af fire Vers.

quatre (kattr'), fire; Quatre-mains (kattr' mæng), pl firhændige Claveerstykker.

Quatuor, det samme som Quartet.

Quay, s. Quai.

Queen (kvihn), en, Dronning; Queens-Bench (kvihns bentsch), s. Kings-Bench.

que faire (køh fæhr), hvad er herved at gjøre?

quel bruit pour une omelette (kæl bryih pur yn omelette), hvilken Larm for en Æggekage! hvilke Ophævelser for en Bagatel!

quelque chose (kek schohs'), noget.

Querel, Querela, en, Klage, Besværing; Trætte, Kiv, Tvist; Quereller, (keræller), pl. Tvistigheder, Klammeri.

Querulant, en, En som idelig fører Klager og Besværinger over Andre uden synderlig Grund; querulere klage idelig og uden synderlig Grund.

qu'est ce, que ce'st (kæskøsæh), hvad er det? hvad er der paa Færde?

Queue (køh), en, Hale; (i Billardspil) Stødestok; den sidste Afdeling ell. Slutningstroppen af en Armee.

Rabulist, en, Snakkebroder; Lovfordreier. Lovtrækker; **Rabulisteri**, et, Lovtrækkeri, spidsfindig Fordreielse af et Lovsted, af Ens Ord o. s. v.

Racaille (rakalj'), et, Udskud, Bragsgods; Rak, lumpent Pak.

Raccolta, en, Samling; Høst.

raccomodere, bringe i Orden igjen; forlige, udsone.

raccordere, bringe til at stemme ell. stemme sammen igjen; forlige og forliges igjen.

Race, en, Stamme, Slægt; Art, Slags; Yngel, Slæng.

rachetabel, som kan kjøbes tilbage; **rachetere**, kjøbe tilbage.

Rachitis, en, Rygradens Krumning; den engelske Syge, dobbelte Lebbe; **rachitisk**, beladt med, lidende af denne Sygdom.

Racquit (rakkih), en, det Tilbagevundne.

radere, udskrabe, afkradse; (hos Kobberstikkerne) ætse, ridse Figurer; **Radeer-Kunst**, R.-Naal, R.-Vand, Ætsekunst, Ætsenaal, Ætsevand; R.-Kniv, Skrabekniv; **raderet Maneer**, Kobberstik ved Ætsning.

radial, straalet, som har Straaler; **Radial-Krone**, Straalekrone.

Radiarier, pl. forstenede Straaledyr; **Radiata**, pl. Straaledyr.

Radiation, en, Straalen, Straalekastning.

radical, rodfæstet, indgroet; oprindelig; fra Grunden af, fra Roden af, med Roden; **Radical-Bogstav**, Rodbogstav: R.-Cuur, en Lægebehandling, som skal bevirke en fuldstændig Helbredelse; R.-Middel, et Middel, som helbreder ell. bortskaffer et Onde fra Grunden af; R.-Onde, det arvelige Onde i Menneske[...] synden; **Radical-Refor**[...] de **Radicale**, Benævnelse[...] politisk Parti i England, [...] der efter aldeles at omdan[...] bedre Statsforfatningen; [...] **lismus**, en, Stræben efter [...] dig Ombannelse og Forb[...] Statsforfatningen, Bestyrel[...]

Radication, en, Rodfæstnin[...] **cere**, slaae Rødder, rodfa[...] fæste, grunde; **radiceret**, rodfæstet.

Radius, en, pl. **Radii** ell. en Straale; en ret Linie fr[...] Midtpunkt (Centrum) til [...] Kreds (Peripherie); det tyn[...] i Forarmen; Hjulege.

Radix, en, Rod, Oprindelse [...] første Potents; (i Gra[...] Rodord, Stammeord.

Radotage (radotahsch'), en, Baas, Vrøvl; **radotere** vrøvle, snakke hen i Veiret[...] **teur** (radotøhr), en, Vrøv[...]

radoucere (radusere), formi[...] blidere; gjøre smidigere.

Raffinade, en, renset Sukk[...] **nage** (raffinahsch'), en, [...] Luttring.

Raffinement (raffinemang), e[...] Grublen; Spidsfindighed, **raffinere**, rense, luttre; Noget, søge at udgrandske, lere; **raffineret**, renset, lutt[...] sun, snedig; **Raffinerie**, e[...] Kogeri; Spidsfindighed, **Raffineur** (raffinøhr), en syder.

rafraichere (rafræschere), forf[...] afkjøle, lædske, vederqvæge

chissement (ráfræſchiſſe-
et, Forfriſkning, Vederqvæ-

ıhſch'), en, heftig Vrede, Ra-

(ragub), en, en Ret af ſmaat-
Kjød med en krydret Sauce;
ng, Miſkmaſk.

(raljere), ſpøge, ſkjemte, ſpotte,
Nar af; Raillerie (raljerih),
øg, Skjemt, Spot, Drilleri;
ur (raljøhr), en, Spøgefugl,
fugl.

æhls), pl Jernbaneſkinner;
ay (rælvæh), en, Jernbane.

ræſong), en, Fornuft, Erkjen-
Indſigt, Eftertanke; fornuftig
; Grund, Aarſag; raison-
, fornuftig, billig; anſtændig,
ig; ædelmodig, gavmild; Rai-
nent (ræſonnemang), et, Be-
lſe, Dom; Fornuftſlutning,
ngsrække; vrang Bedømmelſe,
veri; raisonnere, ſlutte,
, bedømme efter Fornuft-
; gjøre grundløſe ell. næsviſe
ıdinger, modſige, bruge Mund;
ıneur (ræſonnøhr), en, En
ıakker om Alt, opholder ſig
lt, ſpiller den Kloge

(radſcha), en, en oſtindiſk
ıeſyrſte.

ıl. ſkattepligtige (ikke muha-
ke) Underſaatter i Tyrkiet.

ſamme ſom Arrak.

en, et med Krudt fyldt Rør,
aar det antændes, farer høit
Veiret; et til en Stang befæ-
t til Fjæderboltſpil, Ketſer.

do, (i Muſiken) nølende, lang-
re end forhen; ralentere,
gjøre langſommere, forhale, ſvække;
aftage, blive ſvagere eller langſom-
mere.

Ralliement (rallimang), en, Sammen-
dragning, Gjenforening af adſpredte
Tropper; ralliere, ſamle igjen, ſam-
menbrage.

Ramadan ell. Ramazan, en, Tyrker-
nes ſtore Faſtetid.

Rama-Skrig, heftigt Jammerſkrig.

ramassere, ſanke, ſamle, opdynge;
ramasseret, ſeneſtærk, ſtirſkaaren,
underſætſig og bredſkuldret.

Ramification, en, Forgrening, Udbred-
ning i Grene; ramificere, forgrene
ſig, dele ſig i Grene.

Rampe (rangp'), en, Affats paa en
Trappe; Skakning, Skraaning.

ramponere, ſønderbryde, ødelægge,
fordærve; ramponeret, beſkadiget,
ødelagt, fordærvet.

Rancune (rangkyn') en, Nag, indgroet,
hemmeligt Fjendſkab.

Rang, en, Række, Orden; Stand,
Værdighed; Rang-Skib, Linieſkib;
rangere (rangſchere), ordne, ſætte i
Orden, ſtille i Række og Geled, an-
viſe Plads; indtage en Plads, høre
under; komme efter; Rangering
(rangſchering), en, Ordnen, Ordning;
Rang-Forordning, Anordning, Be-
ſtemmelſe angaaende Embeders, Tit-
lers og Ordeners indbyrdes Række-
følge.

ranimere, beſjæle igjen, oplive, op-
muntre; opfriſke.

Ranket ell. Ranquet, et, Snarreværk
i et Orgel.

Ranzion, en, Løſepenge; ranzionere,
løskjøbe af Fangenſkab, udløſe.

Rapacitet, en, Rovgjerrighed, Gridſk-

som bæfte paa en urørlig Eiendom som saadan; R.-Videnskaber, Videnskaber der især gaae ud paa det Praktiske; R.-Værdi, Sagværdi, virkelig Værdi, f. Ex. Mynters virkelige Gehalt og Værd (modsat Nominal-Værdi, Navneværd); det Reale, det Virkelige, Sande, virkeligt Tilværende.

Realia ell. Realier, pl. Sager, Ting af Betydenhed; Sagkundskaber.

realisabel, som kan realiseres; Realisation, en, Iværksættelse, Udførelse; Salg, Gjøren i Penge; realisere, udføre, iværksætte, sælge, gjøre i Penge; Realisering, en, Iværksættelse; Gjøren i Penge.

Realismus, en, den philosophiske Lære, at Tingene virkelig ere til, nafhængige af vore Forestillinger og udenfor disse; Realister, pl. Tilhængere af denne Lære; ogsaa: de som yndе Undervisningen i Sagkundskaber fremfor Dyrkningen af de lærde Sprog; realistisk, som tager Hensyn til det Væsentlige, Nyttige ell. Gavnlige.

realiter, virkelig, i Gjerningen, i og for sig selv.

Realitet, en, Virkelighed, Væsentlighed; væsentlig Beskaffenhed; en Sags egentlige Gjenstand.

Reassecurants, en, Gjenforsikkring, Modforsikkring.

reassumere, optage igjen, foretage paany; Reassumtion, en, Foretagelse paany (af en til Doms optagen Sag, af et til Slutning optaget Bo).

Reatus, en, Anklagestand; Brøde, Misgjerning.

Rebattement (rebattemang), idelig Gjentagelse af de samme Toner ell. Ord.

Rebbes, (jødisk) Binding, Aager.

Rebel, en, Oprører, [illegible] rebellere, gjøre Opstand, vise sig opsætsig; Rebelli[illegible] Oprør, Opstand; rebelsk, opsætsig, gjenstridig.

rebondere (rebongdere), sp[illegible] igjen (om Kugler, Bolte).

Rebus (rebbys') en, Billed[illegible] Billed-Gaade, Gaade samm[illegible] Bogstaver, Ord og Billede[illegible]

Rebut (rebyh), en, Udskud, B[illegible] et afslaaende Svar, haanli[illegible] ning; rebutant (rebytang[illegible] dende, afskrækkende.

Recadents, en, en Sags ell[illegible] heds Hjemfald til dens fo[illegible] sidder.

Recambio, s. Ricambio.

recapitere, indløse, indfrie e[illegible] Recapito ell. Ricapito, frielse af en Vexel; Stedet Vexel afgives.

Recapitulation, en, fortfatt[illegible] tagelse af Hovedindholdet el[illegible] punkterne; recapitulere, gaae igjen Hovedindholdet; korteligt.

recedere, træde tilbage, afst[illegible]

Recensent, en, Bedømmer og Skrifter, Kunstdommer sere, offentlig anmelde og et Skrift; Recension, en, melse, bedømmende Anme[illegible] et Skrift.

recent, frisk, ny.

Recepisse, en, Modtagelsesb[illegible] modtagne Varer.

Recept, en, Forskrift til at noget efter, især Lægemidl[illegible]

:nlum, et, Samlingssted,
:ested.

·ius, en, (i Apotheker) den,
odtager og indfører Recep=

or, en, Optager, Modtager;
ere, modtage; forskrive Læge=
Recepteer-Kunst, den Kunst
e Recepter.

l, som kan modtages ell. an=
antagelig.

n, en, Modtagelse; Optagelse
amfund.

, beqvem ell. skikket til at
e Indtryk; Receptivitet,
dtagelsesevne.

·, en, Modtager, Oppebørsels=
Receptur, en, Oppebørsel.

n, Forlig, Fordrag; endelig
nskomst; en Sags Udvikling
n; en Rest af en Gjæld.

r (resevøhr), en, Oppebørsels-
; Kasserer.

;e (reschangs'), en, Modvexel.
he (rescherſch'), en, Under=
; Efterforskning, Eftersøgelse,
ørgsel; recherchere (rescher=
undersøge, efterforske, efter=

et, Tilbagefald i en Sygdom.

:, det af en Skipper udstedte
gelsesbeviis for de af ham
ne og indladede Varer.

paa Recepter) tag! man tage!
re, antage, optage i et Sam=
·ecipieret, optagen; antagen,
g, gjængs; Recipiend, en,
i skal optages i en Orden, et
; Recipient, en, Optager,
jer; Glasklokke ved en Luft-

Reciprocation, en, gjensidigt Forhold; Vexelvirkning; reciprok ell. reciproque, vexelsidig, gjensidig; tilbageførende, tilbagesigtende; reciprocere, gjengjælde; Reciprocitet, en, Gjensidighed, gjensidigt Forhold, Vexelforhold; Reciprocum, et, det Gjensidige.

Recit (ressih), en, Fortælling, Beretning, Skildring; recitando, (i Musiken) at foredrage recitativmæssigt; Recitation, en, Oplæsning, Fremsigen, Foredrag; Recitativ, et, (i Musiken) en Foredragsmaade, der holder Mellemveien mellem Tale og Sang, Talesang; recitere, fremsige, foredrage, oplæse; fortælle.

Reclama, et, ell. Reclamation, en, Tilbageforbring; Indsigelse; lovlig Paatale; Reclamant, en, Tilbageforbrer, En som gjør Indsigelse; reclamere, tilbageforbre, gjøre Paastand paa; gjøre Indsigelse imod.

Reclination, en, Ombøining, Tilbagebøining; reclinere, ombøie, bøie tilbage; vige.

recludere, aabne, oplukke; indespærre; Reclusion, en, Indespærring; Afsondring, eensomt Liv.

Recogitation, en, Overlæg, Overveielse; recogitere, tænke sig om; overlægge, overveie.

Recognition, en, Gjenkjendelse, Vedkjendelse, Vedgaaelse; en bestemt aarlig Afgift i Penge ell. Naturalier for Overladelsen af visse Rettigheder; Erkjendtlighed, Veberlag; recognoscere, iagttage, udforske, udspeide, indhente Kundskab om; mønstre.

Recollection, en, Tankernes Samling;

Vægt efter indenlandsk; reducere ad absurdum, vise det Urimelige ell. Latterlige i en Andens Paastand; reducere sig til, indskrænke sig til.

Reduction ell. Reducering, en, Tilbageførelse til den forrige, oprindelige, sædvanlige Tilstand; Ledsætning af et forvredet Lem; (i Mathematiken) Omdannelse af et Slags Størrelser til et andet; Reduction af en Brøk, Brøkens Forkortelse; Sammenligning af forskjellige Landes Mynt, Maal og Vægt; (i Musiken) Omsætning fra een Toneart i en anden; Formindskelse, Fremstilling af en Figur efter en mindre Maalestok; Nedsættelse af Prisen, især paa Mynter; Inddragelse, Afskaffelse, Indskrænkning, Aftakning; Reductions-Tabel, Sammenligningstavle for forskjellige Maal, Vægt og Myntsorter.

Reductor, en, et Redskab til at sætte forvredne Lemmer i Led igjen.

Redundants, en, Overflødighed, Overflod, Vidtløftighed.

Ree, en, pl. Rees, Reis, en meget ringe portugisisk Mynt (omtr. 1/6 ß).

Reel (rihl), en skotsk Dands.

reel (re-el), virkelig; væsentlig; grundig; sikker, paalidelig, ærlig, retskaffen; reellement (re-elmang), virkeligen, i Gjerningen; Reellitet, en, Redelighed, Retskaffenhed.

Reemtion, en, Tilbagekjøb.

Reesisk Regel, en lettere Methode at udregne sammensatte Regulabetristykker paa.

Refaction, en, Afkortning i Betalingen for beskadigede Varer.

Refection, en, Forfriskning, Vederqvægelse; Refectorium, et, Spisesal i et Kloster

Referat, et, Beretning, en Sa
drag; det Foredragne; Refe
Referent, en, Beretningsa
referere, berette, aflægge B
foredrage; referere sig til
paaberaabe sig Noget, henh
til Noget, henvise til Noget
Forbindelse med.

reficere, sætte istand igjen,
vederqvæge.

reflectere, tilbagekaste (Lys
give Gjenskin; overlægge, o
overveie; agte paa, tage He
Reflector, en, et Legeme (
en poleret Metalplade), d
Lysstraalerne tilbage; Refl
Gjenskin, Afglands; Reflex
Tilbagekastning, Gjenstraalin
skin; Tilbageblik, Eftertank
læg, Overveielse; Erindring,
ning; Hensyn; Reflexion
Betragtninger; reflexiv, til
kende, tilbagesigtende.

refluere, flyde tilbage; virke
Reflux, en, Tilbageflyden;
Tilbageflyden til Hjertet; G

Reform, en, Omdannelse, Fo
Forbedring; Reformation,
bedring, især Kirke- ell. R
forbedring; Reformator,
danner, Kirke- ell. Religions
Troesrenser; reformere,
forbedre; Reformeerte,
hængere af den ved Ec
Zwingli forbedrede ell. rense
lære; Reformers, pl. (i
de som attraae og stræbe e
bedring i Statsforfatninger

Refraction, en, Lysstraalern
ning, Straalebrækning; R
en, Straalebryder, en Kik
bevirker Forstørrelsen ved
af Lysstraalerne.

(refræng), et, Gjentagelses-
j; et Vers ell. Riim, der gjen-
i Enden af hver Strophe i
ing, Omqvæd; (spodsk) den
Vise, den samme Snak.

antia, pl. kjølende Lægemidler;
eration, en, Afkjøling, Sva-
Refrigerator, en, Kjøler,
ør; refrigerere, afkjøle, svale.

, tye til, tage sin Tilflugt til;
ié (refyschieh), en, Flygtning,
for Religionsforfølgelser Flyg-
Refugium, et, Tilflugt, Til-
led, Asyl.

nts, en, Gjenskin, Straale-
.

e, tilbagegive, erstatte; Refu-
en, Erstatning.

refyh), en og et, afslaaende
Vægring, et Nei, en Kurv;
re (refysere), afslaae, nægte,
sig, undslaae sig for.

on, en, Gjendrivelse; refutere,
ve.

ongelig; Regal, et, Boghylde,
ib; et Orgelregister, den saa-
Menneskestemme; et Gjæstebud,
Regale, et, pl. Regalier,
g ell. landsherlig Forrettighed,
heder; Rigsklenodier; rega-
beværte prægtigt.

(regahr), en, Hensyn, Betragt-
Opmærksomhed, Agtelse, Ær-
ed; regardere, bemærke, iagt-
tage Hensyn til, agte paa.

, en, Væddeøning med Gon-
(især i Venedig) ell. andre
er, Kaproning.

en, Rettesnor, Forskrift.

ation, en, Gjenfødelse, Gjen-
lse, Ombannelse, Fornyelse;

Regenerator, en, Gjenopretter, Fornyer; regenerere, gjenføde; omskabe, ombanne, forny; groe frem igjen.

Regens, en, Bestyrer, Overlærer, Opsynsmand i geistlige Stiftelser; Regent, en, Hersker, regjerende Fyrste, Landsherre; Rigsbestyrer; Regentinde, en, Herskerinde, regjerende Fyrstinde.

Regents, en, en offentlig Bygning i Kjøbenhavn, hvor uformuende Studenter nyde fri Bolig og Pengeunderstøttelse; Regentsianer, en, en Student, der har Bolig paa Regentsen.

Regesta, pl. Documentsamling.

regia majestas, kongelig Majestæt.

Regie (reschih), en, Forvaltning af visse Handelsgrene (f. Ex. Salt, Tobak o. s. v.) for Landsherrens Regning.

Regime (reschihm') et, Statsforvaltning, Regjering, Regjeringsform; Forskrifter for Levemaaden, Diæt; (i Grammatiken) det i en vis Casus styrede Ord.

Regiment, et, Herredømme, Herskab, Bestyrelse; en Hærafdeling paa 1000—2000 Mand; deraf: Regiments-Chirurg, Regiments-Tambour o. s. v.

Regina, en, Dronning.

Region, en, Egn, Landskab; Luftkreds, Luftlag; Afdeling af det menneskelige Legeme.

Regisseur (reschissøhr), en, den som forestaar Stykkernes sceniske Anordning og Rollernes Fordeling ved et Theatrr.

Register, et, Fortegnelse over flere

sammenhørende Gjenstande, Ordfortegnelse, Sagfortegnelse, Indholdsliste, alphabetisk ordnet Fortegnelse over de i en Bog indeholdte Ord ell. Gjenstande med hosføiet Sidetal, hvor de findes i Bogen; Pibeell. Stemmesystem ved Orgelværker; Register-Papir, stort, stærkt Papir til Regnskabsbøger; Register-Skib, et i Registeret indført Skib, som nyder visse Handelsforrettigheder.

Registrator, en, En som indfører, ordner og opbevarer Acter og Documenter; Registratur, et, retlig Indførelse, Optegnelse; retlig Indskrivningsbog, Optegnelsesbog; Stedet, Værelset, hvor Optegnelsen skeer; Opbevaringsstedet for Documenterne; registrere, indskrive, føre til Bogs.

regjere, styre, lede; herske, beherske; (i Grammatiken) bestemme et Ords Form ell. Stilling; Regjering, en, Styrelse, Herredømme; den styrende Magt i en Stat og de styrende Personer; deraf: Regjerings-Collegium, Regjerings-Form o. s. v.

Reglement (reglemang), et, Forskrift, Anordning; reglementarisk, stemmende med Reglementet; reglementeret, forskriftsmæssig, foreskreven.

Reglisse, en, et Slags Brystsukker.

Regnum, et, Rige; regnum animale, Dyreriget; regnum vegetabile, Planteriget; regnum minerale, Mineral- ell. Steenriget; Regna firmat pietas, Gudsfrygt styrker Land og Rige.

Regres, en, Opreisning, Erstatning, Skadesløsholdelse; regressiv, tilbageskridende, tilbagegaaende; regressere, tage Regres, holde sig skadesløs.

regressiv, tilbageskridende, tilbagegaaende, tilbagevirkende.

Regret (regræh), en, Bedrø[...] klagelse, Sorg; Anger; re[...] ynke, beklage; angre, fortr[...]

Regula, en, Rettesnor, Forsk[...] gula de tri, Regelen om [...] hold, Proportions- ell. [...] Regel; Regula multiplex [...] regel.

regulair ell. regulær, regel[...] mæssig, rigtig; regulær F[...] Figur, hvis Sider og hvi[...] alle ere lige store; regulær[...] per, faste, staaende Troppe[...]

Regularitet, en, Regelmæssig[...] tighed.

Regulativ, et, Forskrift, A[...] Bestemmelse; regulativ, [...] Regulator, en, Styrer, [...] Redskab, der tjener til at [...] vægelsen ved Mechanismer [...] skiner; regulere, bringe [...] fastsætte, bestemme; regule[...] bringe det til at gaae rigt[...] det istand; Regulering, en, [...] Bringen i Orden.

regulinsk, i reen metallisk [...] gedigen; Regulus, en, M[...] et for alle fremmede Be[...] aldeles renset Metal.

Rehabilitation, Rehabilite[...] Gjenindsættelse i den for[...] stand; Æresopreisning; [...] tere, gjenindsætte i den [...] Stand, Værdighed, Embede[...]

Rehde, s. Red.

Reine (ræhn'), en, Dronning [...] Claude (ræhn' klohde), en, [...] grønne Blommer.

Reinette, en, et Slags Æbl[...]

re integra, uden at Sagen [...] behandlet, medens der endn[...] foretaget Noget med den.

—is), en, tyrkisk Befalings- Reis-Efendi, Rigskantsler nister for de udenlandske An- der i Tyrkiet.

Ree.

ion, en, Gjentagelse; reitera- gjentagen, som fleer paany; re, gjentage, fornye.

orkastet, afviist, bortviist, især Examen (gaae reject); Re- n, en, Forkastelse, Afviisning; re, forkaste, afvise, bortvise; et, bortviist fra Examen, ikke .

(relahsch'), en, Hvile; Rela- nt (relasch'mang), et, Slap- ebstemt Tilstand; Ro, Hvile; ere (relaschere), slappe, gjøre øsne; slappes, give efter; blive ven.

(relæh), et, Hesteskifte, nyt nd; Skiftested, Poststation; kning, Hvile; Relais-Heste, ndsheste, friske Heste.

e (relarschere), udvide, gjøre .

əfero, jeg fortæller, hvad mig alt, saaledes som jeg har hørt en at indestaae for Sandheden

, en, Beretning, Indberet- Fortælling, Efterretning; Hen- nseende; Forhold, Forbindelse, em; relativ, afhængig, gjen- densyns-; relative Begreber, ge Begreber, f. Ex. stor og ng og kort, rig og fattig; (i matiken) tilbagevisende; rela- onomer, tilbagevisende Sted- lativt Adverbium, tilbage- Beskaffenhedsord; relative, t, sammenligneIsesviis, hen- synsviis, forholdsviis; Relativitet, en, Forholdsmæssighed til noget Andet.

Relaxantia, pl. slappende Lægemidler; Relaxation, en, Nedspænding, Slappelse, Løsning; Lettelse, Formildelse (i en Straf); Befrielse, Eftergivelse; relaxere, nedspænde, slappe, løsne; lette, formilde; fritage for, løslade.

Relegation, en, Forviisning, Landsforviisning; Bortviisning fra et Universitet; relegere, forvise, bortvise, bortjage.

relevant, vigtig, magtpaaliggende; henhørende til Sagen; som kommer i Betragtning; Relevation, en, Fritagelse for, Forstaaelse; relevere, frembæve, gjøre Væsen af, lægge Vægt paa; være af Vigtighed, komme i Betragtning; fritage for.

Relicta ell. Relicte, en, den Efterladte, Enken; pl. Relicter, Efterladte (Kone og Børn).

Relief (reljef), et, ophøiet, fra Fladen fremragende Arbeide i Marmor, Metal, Træ o. s. v.; Glands, Anseelse; Relief-Tryk, ophøiet Tryk for Blinde, læselig ved Beføelse.

Religion, en, Tro paa Guds Tilværelse, Guds Erkjendelse og Tilbedelse; den paa en saadan Tro grundede Maade at dyrke Gud paa; Troeslære; Religiositet, en, Gudsfrygt, et Gud hengivent Sind; Gudsdyrkelse; Religions-Parti, et Antal af en vis Troes Bekjendere, som i enkelte Meninger og i Kirkeskikke afviger fra Andre, der bekjende sig til samme Tro; religiøs, gudfrygtig, from, andægtig; som hører til Gudstjenesten.

23*

relinquere, forlade; efterlade; Reliqua, pl. det Øvrige, Tilbagestaaende.

Reliquie, en, pl. Reliquier, Levninger, især levnede Legemsdele, Klædningsstykker o. s. v. af Helgene; Gjenstande, der minde om kjære Afdøde eller om meget agtede Mennesker.

Relocation, en, Fremleie; Forlængelse af Forpagtnings- ell. Leietiden.

Remanens, et, noget Tilbageblivende; remanent, tilbageblivende, øvrig.

remarquable (remarkabel), mærkværdig, værd at lægge Mærke til; Remarque (remark'), en, Bemærkning, Anmærkning; remarquere (remarkere), anmærke, antegne; gjøre fine Antegninger ell. Bemærkninger ved Noget.

Rembarquement (rangbark'mang), et, Gjenindskibning; rembarquere (rangbarkere), indskibe sig igjen.

Remboursement (rangburs'mang), et, Rembours (rangburs), en, Tilbagebetaling, Erstatning, Godtgjørelse; Dækning for en trukken Vexel; rembourseere (rangburfere), tilbagebetale, erstatte, godtgjøre, dække; rembourseere sig, dække sig, gjøre sig betalt.

remediabel, som kan afhjælpes ell. hæves; remediere, afhjælpe, raade Bod paa, bøde paa; læge; Remedium, et, pl. Remedia og Remedier, Middel, Hjælpemiddel, Lægemiddel, Raad; Remedium juris, et Retsmiddel ell. retligt Hjælpemiddel.

Remerciment (remersimang), en, Taksigelse.

Remesse ell. Rimesse, en, Pengesending, Vexelsending; Betaling ved afsendte Penge ell. Vexler.

Remigranter, pl. Udvand vende tilbage; remigrer flytte tilbage; Remigre Remigreerte, pl. Udvan ere vendte tilbage til bere ell. Fødestavn.

Reminiscents, en, Erindri bringsevne; pl. Remini Noget, som er øst af Er som er taget af Andres V

remis (remih), opsat, udsat spil og nogle Kortspil) hverken vundet ell. tabt; (i enkelt tabt, kun een Beet; en enkelt Beet.

Remise, en, Pengesending ling; Skuur, Vognskuur.

Remission, en, Tilbagesende givelse, Afslag; Udsættelse talingstermin; Aftagende bomsanfald.

Remittenda, pl. Sager, so tilbagesende, især nafkat som tilbagesendes Forlægg mittent, en, Oversender, den som indsender en af Vexel for at erholde det Beløb betalt; remittere sende, tilstille igjen; overse ell. Vexler som Betaling; Noget i en Fordring.

Remollientia, pl. bløbgjøre midler.

Remonstrant, en, En som forestillinger; Remonstra et Religionsparti i Holl monstration, en, Modfo Indvending; remonstrer Modforestillinger, indvende

Remonte (remongt'), en, Fu gjørelse af Udrustningen, Krigsheste, Forsyning med

Remonte-Heste, Erstatnings-
remontere, forsyne med nye
gjøre bereden igjen.

n, en, Bortfjernelse, Bort-
e; Afsættelse; removere, bort-
bortskaffe; afsætte.

(rangpahr'), en, Bold, Hoved-

ant (rangplasang), en, Sted-
er, Erstatningsmand; rem-
e (rangplasere), sætte i Stedet
sætte igjen; træde i Ens Sted.

ere (rangploajere), ansætte
tage igjen i Tjeneste.

ration, en, Gjengjældelse, Be-
Belønning; remunerere,
elde, forskylde, belønne.

nce-Stilen (renæssangs'), den
thiske Smag, der var den
de i det 16de Aarhundrede.

re (rangkongter), en, Sammen-
lfældigt Møde; Tvist, Trætte;
lse, Begivenhed; rencontrere
ntrere), møde, træffe sammen
inde.

, en, Regnskabsfører, Kasserer.
det samme som rentere.

vous (rangdevuh), et, aftalt
enkomst, Stævne, Stævnemøde.

, en, Frafalden, især en Chri-
er er gaaet over til den mu-
anske Tro; En der i politisk
nde svigter Parti.

(rangfohr), en, Hjælp, For-
ng.

t, en, en Modstridig, Gjen-
Opsætsig; Renitents, en,
nd; Gjenstridighed; renitere,
ig imod, være gjenstridig.

ée, et, Navn, Ry, Rygte,
ndighed; renommere, gjøre
sig berømt ell. berygtet; prale, stryde; renommeret, navnkundig, bekjendt, især berygtet, ilde udraabt; Renommist, en, en Slagsbroder; Renommisterie, et, Slagsbrodervæsen.

Renonce (renongs'), en, (i Kortspil) Mangel paa Kort af en vis Farve; ogsaa: en middelmaadig Person; spille Ens Renonce, spille et Kort ud af den Farve, han ikke har; renoncere (renongsere), give Afkald paa, give Slip paa, frasige sig, opgive; renoncere sig i en Farve, kaste alle Kort af den Farve bort.

Renouvellement (renuvellemang), et, Fornyelse, Forøgelse, Tilvæxt.

Renovation, en, Fornyelse, Opfriskelse; Reengjørelse, Rensning; renovere, forny, opfriske.

rentabel, fordeelbringende, indbringende; Rentabilitet, en, det at være indbringende, frugtbringende; Rente, en, pl. Renter, Indkomster; den aarlige Afgift, som Laaneren af en Kapital yder Eieren; Liv-Rente, forhøiede Renter af en udlaant ell. udsat Capital for Udlaanerens Livstid, hvorimod Kapitalen efter hans Død tilfalder Rentegiveren; Rente-Reduction, en, Rentenedsættelse; Rentenerer, Rentier (rangtjeh), en, En der lever af sine Renter, Capitalist; rentere, forrente sig, give af sig, indbringe, svare Regning.

Renumeration, en, Tilbagebetaling, Tilbagegiven; Eftertælling; renumerere, tilbagebetale; tælle efter.

renuncere, renunciere, renoncere (renongsere), give Afkald paa, opgive Fordring paa, frasige sig, opgive; Renunciation, en, Frasigelse, Afkald, Afstaaelse.

renversere (rangversere), kuldkaste, omstyrte, støde omkuld; vende op og ned paa; Renversement (rangversemang), en, Omstyrtning, Omvæltning.

Renvoi (rangvoah), en, Tilbagesendelse, Hjemsendelse; Afskedigelse; renvoyere (rangvoajehre), sende tilbage; afskedige; afvise, henvise til en Anden.

Reol, en, Hylde, Boghylde.

reole, riole, s. rigole.

Reorganisation, en, Gjenindretning, Gjenoprettelse; reorganisere, indrette paany, ombanne.

reparabel, erstattelig, oprettelig; som kan istandsættes, forbedres; Reparation, en, Udbedring, Forbedring, Istandsættelse; Erstatning, Godtgjørelse; Reparatur, en, Udbedring, Forbedring, Istandsættelse; reparere, udbedre, forbedre, istandsætte; oprette, erstatte.

Reparition, en, Gjenfremtræden, Gjenaabenbarelse.

repartere, fordele, ligne; Repartition, en, Fordeling, Ligning; Omdeling blandt Flere.

repassere, reise tilbage, gaae atter igjennem.

Repeal (ripihl), en, Tilbagekaldelse; Ophævelse; Repealer (ripihler), en, (i Irland) En som fordrer Ophævelsen af Statsforbundet mellem England og Irland.

Repensation, en, Gjengjæld, Erstatning.

Repercussion, en, Tilbagekastning, Tilbagestød, Tilbageslag (Lydens, Lysstraalernes); repercutere, kaste tilbage; støde tilbage; tørne tilbage.

Repertoire (repertoahr'), et,
nelse over samtlige Stykker,
føres paa et vist Theater; f
Ansættelse af Skuespillene
Uge; Repertorium, et, pl.
toria og Repertorier, Bog
efterslaae i; Samlingsbog
man finder Alt, hvad der l
til Kundskab om en vis Gj
Benævnelse for Samlinger
handlinger, Opsatser o. s.
henhøre til et vist Fag.

Repetent, en, (paa Høiskoler) e
lærer, der gjentager de hør
læsninger med de Studeren
musikalske Capeller) En som g
gaaer Musikstykkerne med d
lende; repetere, gjentage, l
paa; (om Uhre) slaae; Re
Uhr, et Lommeuhr som slaa
petition, en, Gjentagelse; (i
atret) Forøvelse, Prøve.

Repit (repih), en, Frist, Henst
sættelse.

replacere, sætte paa sin Plad
ordne igjen.

Repli, en, en Fold, Ombøi
Krigssproget) et Punct, hvor
i Nødsfald kan trække sig
Tilbagetogspunct.

Replication, en, Gjenmæle
replicere, gjenmæle, svar
vende imod.

Replik, en, Svar, Gjenmæle;
spil) saa Meget, som hver
spiller i Dialogen siger paa e
Klagerens andet Indlæg, so
paa hvad den Indklagede har

repondere (repongdere), svar
til, stemme overeens med; s
sige god for.

reponere, lægge tilside; sætt
vrebet Lem i Led igjen.

' (ripohrter), en, Beretnings-
r; En som er tilstede og efter-
de engelske Parlamentstaler.
:, bringe tilbage; fortælle
vad Andre have sagt om En.
:poh), en, Hvile; Afsats paa
ppe.
on, en, Gjenindsættelse; Leb-
.
rium, et, Boghylde, Bogskab;
ringssted (for Acter, Docu-
.
re (repussere), støde tilbage,
drive tilbage, kaste, slaae

sion, en, Dadel, Bebrei-
irettesættelse.
lier, pl. Gjengjæld, Gjen-
esret, Hevn.
on, en, Undertrykkelse, Standse-
dæmpning; repressiv, hem-
hindrende, afværgende.
ade (reprimangd'), en, Irette-
Bebreidelse, Dadel; repri-
:e, irettesætte, dadle, skjende

:, undertrykke, hemme, dæmpe.
:n, Gjenerobring; Gjentagelse
ovedddeel i et Musikstykke.
ation, en, Gjenindførelse af
rige, af Noget, som var for-
:ll. afskaffet; repristinere,
ilbage i en tidligere Tilstand,
øre en tidligere Forfatning.
ion, en, Modbeviis; Forka-
rdømmelse; reprobere, føre
iis; forkaste, fordømme.
(reprosch'), en, Bebreidelse,
ttelse; reprochere, bebreide,

Reproducent, en, En som fører Modbeviis; reproducere, frembringe igjen, skabe paany; erstatte; reproducere sig, gjenavles, frembringes paany; Reproduction, en, Gjenavling, Frembringelse paany; Forplantning: Reproductions-Kraft, Gjenfrembringelsesevne; reproductiv, gjenfrembringende, gjenavlende, forplantende; Reproductivitet, en, Gjenfrembringelse (af tabte Legemsdele hos nogle Dyr).

Repromission, en, Gjenløfte, Modløfte; repromittere, give Modløfter.

Reprotest ell. Reprotestation, en, Modindsigelse, Modforvaring; reprotestere, indlægge Modforvaring, gjøre Indsigelse mod en Andens Protest.

Repræsentant, en, En som forestiller eller træder i Stedet for en Anden ell. flere Andre; en Affsending (Deputeret) til en Stænderforsamling; Borger-Repræsentanter, de af en Commune til at varetage dens Tarv valgte Borgere; Repræsentation, en, Forestilling af Noget, især af en Andens ell. Andres Person; Fremstilling, Forestilling, Opførelse af et Skuespil o. s. v.; repræsentativ, forestillende, som træder i en anden Persons ell. anden Tings Sted; Repræsentativ-System ell. Forfatning, den Statsforfatning, ifølge hvilken Folket tager Deel i Statsbestyrelsen og Lovgivningen ved en Forsamling af dets Repræsentanter; Repræsentativer, pl. Papirpenge, Kobberskillemynt (som træde i Stedet for Guld og Sølv); repræsentere, forestille, være ell. gaae i Ens Sted; stille for Øine, fremstille.

Reptil, et, pl. Reptilier, krybende Dyr, Kryb.

Republicaner, en, Borger ell. Medlem af en Fristat; republicansk, som vedkommer, er overeensstemmende med en Fristat; republicanske Ægteskaber, den Fremgangsmaade under den franske Revolution at binde et Mandfolk og et Fruentimmer sammen og saaledes kaste dem i Vandet og drukne dem; Republik, en, Almeenvæsen; Fristat.

Repudiation, en, Forkastelse, Forskydelse, Ægteskabsskilsmisse; repudiere, forkaste; forskyde, skilles (om Ægtefolk); Repudium, et, Skilsmisse.

repugnant, modstridende, modstaaende, modstræbende; Repugnation og Repugnants, en, Gjenstridighed, Modstand; repugnere, stride imod, stræbe imod, modsætte sig.

Repuls, en, Afviisning, afslaaende Svar, Afslag; Repulsion, en, Tilbagestøden; repulsere, støde, drive tilbage; afvise, afslaae; repulsiv, tilbagestødende, tilbagedrivende, frastødende.

reputabel, hæderlig, agtværdig, anseet; Reputation, en, Anseelse, Ære, Agtelse, godt Navn; reputeerlig, hæderlig, agtværdig, anseet.

Requete (rekæht'), en, Ansøgning, Bønskrift.

Requiem, et, Ro, Hvile; en Sjælemesse og den dertil hørende Musik.

requiescat in pace! han, hun hvile i Fred! requiescant in pace! de hvile i Fred!

requiescere, berolige sig, slaae sig til Ro.

Requirent, en, den der ansøger om retlig Bistand; Eftersøger, Efterspørger, Efterforsker; requirere, anmode om retlig Bistand, forlange Politiets Hjælp; forlange u tilbageforbre; undersøge, forbre ell. udskrive Leveri Ydelser til Militairet.

Requisit, et, pl. Requisita quisiter, Fornødenhed, f Tilbehør.

Requisition, en, Ansøgning, ring; Udskrivning af Ydelse bring om at levere Noget; sitioner, pl. Forbringer, Le forlangte Ydelser; Requisi et, Anmodningsskrivelse fra righed til en anden.

Res, Ting, Sag; Formue, G contraversa, en omtvistet S derelicta, en forladt Ting, givet Ting; res dubia, en Sag; res facti, Kjendsg res indecisa, en uafgjort S integra, en Sag, som e urørt, uforhandlet, upaadø nullius, herreløse Ting; r lica, Staten, Almeenvæs offentlige Bedste.

rescontrere, afgjøre Gjæld bring imod hinanden.

rescribere, tilbageskrive, sv skrive; Rescript, et, skriftli paa Forespørgsler, Ansøgr s. v.; Befaling, Anordning

reservando, forbeholdende, n behold; Reservat, et, de Forbehold; Reservation, behold, Forvaring, Erklæri ville give Slip paa sin R servatio mentalis, et h underfundigt Forbehold i (f. Ex. ved Edsaflæggelse) vatis reservandis, med Forbehold.

Reserve, en, Nødhjælp; den

Krigshæren, der er bestemt til i Nødstilfælde at understøtte den øvrige Hær; den Deel af de Værnepligtige, der ikke gjør activ Tjeneste; have i Reserve, have i Baghaanden, i Beredskab; reservere, forbeholde, betinge sig; tilbageholde, opbevare; betrygge, sikkre (sine Rettigheder); reserveert, tilbageholden, forsigtig.

Reservoir (reservoahr), et, Beholder, Vandbeholder.

Resident, en, Forretningsfører, til hvem en Fyrstes ell. en Stats Forretninger i Udlandet ere anbetroede.

Residents, en, fornemme Personers, især Fyrsters Opholdssted ell. Bolig; Kongesæde, Fyrstesæde; residere, boe, opholde sig, holde Hof; residerende Capellan, en ved en Sognekirke fast ansat Hjælpepræst.

Residuum, et, Rest, Levning, det Overblevne; Bundfald.

Resignant, en, En som afstaaer, fraſiger sig Noget; Resignation, en, Fraſigelse, Afkald; Embeds Nedlæggelse; Hengivelse i Guds Villie, Selvfornegtelse, Opoffrelse; resignere, fraſige sig, gjøre Afkald; nedlægge sit Embede, takke af; være resigneret, finde sig i Omstændighederne, i sin Skjæbne, hengive sig i Guds Villie.

resiliere, træde tilbage.

res illicita, noget Utilbørligt.

Resina, en, Harpix, Gummi; resina elastica, elastiſk Gummi, Biſkelæder.

Resistance (resistangs') ell. Resistents, en, Modstand, Modværge; resistere, staae imod, modsætte sig; staae sig.

resolubel, opløselig.

resolut, bestemt, som hurtigt veed at fatte sig; fattet, rask, dristig, behjertet.

Resolution, en, Beslutning; Besked, Svar; Anordning; Bestemthed, Standhaftighed.

Resolventia, pl. opløsende, fordelende Lægemidler; resolvere, opløse; fordele; beslutte, bestemme sig til; anordne, bestemme.

resonant, gjenlydende; Resonants, en, Gjenlyd, Gjenklang, Efterklang; Resonants-Bund, Klang- ell. Sangbund ved Strængeinstrumenter; resonere, gjentone, gjenklinge.

Resorbentia, pl. indsugende Lægemidler; resorbere, indsuge, trække i sig; Resorption, en Indsugning

Respect, en, Agtelse, Ærbødighed, Ærefrygt; Sky; (i l'Hombre) Tourné paa begge de sorte Esser; med Respect at sige, med Tugt at sige; Respect-, Rispet- ell. Respit-Dage, Fristdage, som tilstaaes, efter at en Vexel er forfalden til Betaling, efter Løbedagene; respectabel, agtværdig, ærværdig; anselig, betydelig; Respectabilitet, en, Agtværdighed; respectere, tage Hensyn til; agte, ære, have Ærbødighed for; skaane; (om Vexler) antage og betale dem.

respectiv, respective, henſynsviis, paagjældende, vedkommende, med Hensyn til; gjensidig.

respirabel, tjenlig ell. skikket til at indaandes; Respiration, en, Aandedrag, Aandedræt; Respirator, en, et Redskab til at mildne den indtrængende kolde Luft; respirere, aande, trække Veiret.

Respiro og Respit, en, forlænget Be-

talingsfrist; Respit-Dage, s. under Respect.

Respondens ell. Respondent, en, Forsvarer, Medhjælper for den, der disputerer for en lærd Grad ved Universitetet; respondere, svare, gjenmæle; svare til, passe til.

Respondentia-Brev, et Gjældsbrev, udstedt for Summer, som ere forestrakte især til en Søfarendes Udredning eller Handelsvarers Anskaffelse, hvorved der gives Creditor Sikkerhed i Skib, Fragt, Ladning og Føring.

responsabel. ansvarlig; Responsabilitet, en, Ansvarlighed; Ansvar.

responsiv, svarende, som indeholder Svar; Responsum, et, Svar; Betænkning, Kjendelse, som et Facultet ell. en Domstol paa Forlangende afgiver over tvivlsomme Spørgsmaal.

Ressaut (ressoh) et, en fremstaaende Deel af en Bygning, Udbygning.

Ressemblance (ressangblangs), en, Lighed; ressemblant, lignende; ce qui se ressemble s'assemble, (sø ki sø ressangbl' sassangbl'), Krage søger Mage.

Ressource (ressurs'), en, Hjælpekilde, Erhvervskilde, Hjælpemiddel, Redningsmiddel, Tilflugt; Adspredelsessted.

Rest, en, det Overblevne, Levning, det Øvrige; Overskud af een Størrelse over en Anden, efter dennes Fradrag fra hiin; Restance ell. Restants, en, ubetalt Gjældspost, ubetalte Renter, Skatter o. s. v.; udestaaende Gjæld; ufuldført Deel af et Arbeide; Restant, en, En som staaer tilbage med Noget, især med Betaling, Skyldner; restere, være tilovers, staae tilbage; være endnu skyldig; staae tilbage med.

Restagnation, en, Vandets Udtræden over dets Bred, Oversvømmelse; restagnere, træde ud over Bredden, oversvømme.

Restaurantia, pl. styrkende Midler.

Restaurateur (restoratøhr) ell. Restaurator, en, Istandsætter, Forbedrer; Spisevært; Restauration, en, Gjenoprettelse; Gjenindsættelse af et Dynastie; Gjenoprettelse af en i nogen Tid ophævet Statsforfatning; Istandsættelse af Kunstværker o. s. v.; Fornyelse, Forbedring; Forfriskning; Forfriskningssted, Spisehuus; restaurere, gjenoprette, istandsætte; forny; forbedre; forfriske, qvæge, styrke.

restere, s. under Rest.

restingvibel, slukkelig, som kan dæmpes.

restituere, tilbagegive, erstatte; sætte i forrige Stand; helbrede; Restitution, en, Erstatning; Istandsættelse; Helbredelse.

Restriction, en, Indskrænkning, Forbehold; restrictiv, indskrænkende, hemmende; Restringentia ell. restringerende Midler, sammensnærpende, bindende Midler; restringere, sammentrække; indskrænke, begrændse.

Resultat, et, Slutningsfølge af en Undersøgelse, en Beregning o. s. v.; Følge, Udfald, Virkning, Frugt, Udbytte; Hovedindhold; resultere, fremgaae, følge af, flyde af, komme ud af.

Resumé (resymeh), en, sammentrængt Gjentagelse af Hovedpunkterne, kort Oversigt; resumere, sammenfatte,

:nbrage, gjentage i Korthed; ntion, en, det samme som né.

re, opstaae igjen; komme paa :e igjen; Resurrection, en, de } Opstandelse; Resurrectio-:, pl. (i England) Tyve, der de Lig for at sælge dem til mien.

tation, en, Gjenopvækkelse; re-:ere, opvække igjen.

re, oprette paany, istandsætte indsætte igjen; Retablissement lis'mang), et, Gjenoprettelse, sættelse, Gjenindsættelse.

et, den Side, til hvilken Stil-ns Viser i et Uhr skal dreies, faae Uhret til at gaae lang-:re; Retardation, en, Forsin-Ophold; Retardement (retar-:g), et, Sinkelse, Ophold, For-; retardere, sinke, opholde; e, udsætte; gaae for langsomt lhre).

e, vurdere om igjen, vurdere

e, tilbageholde; indeholde, for-Retention, en, Tilbagehol-Forholdelse; retentiv, tilbage-ide, sammentrækkende; Reten-et, det Tilbageholdte, det ldte.

or, netformig.

en, Nethinden i Øiet.

e, en, Tilbagetog, Flugt; Til-Tilflugtssted; Locum, Vand-retiré, tilbageholden, ind-i sig selv; eensom, for sig, ogen; retirere, trække sig til-vige, tage Flugten; retirere ække sig tilbage, forføie sig bort; ne retirere sig, at kunne hjælpe sig selv ud af en Fare; at kunne skaffe sig selv sit Underhold.

retorquere, kaste tilbage paa Modstanderen, gjendrive En med hans egne Grunde; give Fornærmelser og Beskjæmmelser tilbage; Retorsion, en, Tilbagegiven af Beskyldninger ell. Fornærmelser, Gjengjældelse; Retorsions-System, den Grundsætning, til Gjengjæld at lægge en høi Told paa Indførselen af Varer fra andre Lande.

Retorte, en, et Glaskar med en rund Bug og en krum Hals, Destilleerkolbe.

Retouche (retuhsch'), en, Opmaling; retouchere (retuschere), gaae endnu engang over, lægge sidste Haand paa, udbedre; opfriske, opmale igjen et Maleri; Retoucheer-Pensel, den Pensel, hvormed Maleren lægger sidste Haand paa et Maleri.

Retour (retuhr), en, Tilbagekomst, Hjemkomst, Tilbagereise, Hjemreise; pl. Retourer, Tilbagesendelser af Varer; retour (retuhr), tilbage; retournere, vende tilbage, komme igjen, komme hjem, reise hjem; tilbagesende.

Retractation, en, Gjenkaldelse; retractere, tage tilbage, inddrage; gjenkalde; Retraction, en, Musklernes og Nervernes Sammentrækning.

retradere, give tilbage, udlevere; Retradition, en, Tilbagegivelse, Udlevering.

retrahere, tage tilbage, inddrage; gjenkalde.

Retraite (retræht'), en, Tilbagetræden fra Forretninger; Afsondring fra Verden, Eensomhed; Hvilested; blæse

ell. slaae Retraite, blæse ell. tromme til Tilbagetog; slaae Tappenstreg.

Retranchement (retrangsch'mang), et, Forskandsning; retranchere (retrangschere), afsondre; forskandse.

Retratto ell. Ritratto, en, Tilbagevexel, Modvexel.

retribuere, tilbagegive, gjengjælde, forskylde; Retribution, en, Tilbagegivelse, Gjengjældelse.

retro, tilbage, baglænds.

Retroaction, en, Tilbagevirkning.

retrocedere, afstaae igjen.

retrodatere, sætte Datum tilbage, sætte en tidligere Datum paa end den virkelige Udstedelsesdag.

retrograd, tilbagegaaende; Retrogradation, en, Tilbagegang, Tilbageløb, Krebsgang.

retundere, støde tilbage, afstumpe, sløve; retus, afstumpet, sløv, følesløs.

retuschere, s. retouchere.

reunere, gjenforene; forsone; Reunion, en, Forening, Gjenforening, Udsoning.

Reus, en, den Anklagede, den Skyldige, Sagvolderen.

reussere (reyssere), lykkes, falde godt ud; være heldig i Noget, naae sit Øiemed; finde Bifald.

Revaccination, en, gjentagen Indpodning af Kokopper; revaccinere, foretage Indpodningen af Kokopper om igjen.

Revalenta arabica, et Slags Universallægemiddel.

revalere, holde sig skadesløs, gjøre sig betalt igjen.

revalescere, blive rask igjen, komme til Kræfter igjen.

Revanche (revangsch'), en, G delse, Erstatning, Opreisnin destgjørelse, Hævn; reva (revangschere), gjengjælde, revanchere sig, forskaffe sig gjørelse, hævne sig.

Reveille (revelj'), en, Trom om Morgenen til at vække terne.

Revelation, en, Afsløring, A ring; revelere, afsløre, aal

Revenu (revenyh), en, Indkom tægt, Fordeel; pl. Revenue komster, Renter.

Reverberation, en, Tilbages Gjenskin.

Reverbère (reverbæhr'), en, e speil, hvorved en Lampes Ly tilbage og Belysningen for en med en saadan Indretni blank Metalplade) forsynet ell Lygte; reverberere, tilb Lysstraaler.

Reverendissimus, Høiærværdi verenter, med Tilladelse, me Reverents, en, Ærbødighed frygt, Ærbødighedsbeviisnin sen, Bukken.

reverendum ministerium, værdige Præsteembede.

Revers, en, Bagsiden af en Skriftsiden (modsat Avers) slag paa et Ærme; skriftli forpligtelse, Modforskrivelse, beviis; Gjældsbeviis; Rever pl. skriftlig Beviis for Opf af visse Forpligtelser.

Reversion, en, en Ejendoms fald til dens forrige Eier; sions-Ret, Hjemfaldsret.

Reveur (revøhr), en, Drømmer, ler, Grillefænger.

:, efterſee, gjennemſee, gjen-
ıe nok engang, underſøge.

revihr), et, Kreds, Diſtrict,
og Jagtdiſtrict; reviere, op-
ſøge Vildtets Spor (om Jagt-

(revjuh), Navn for nogle en-
Tidsſkrifter.

ation, en, Tilbageforbring ell.
legnelſe af en miſtet Eiendom;
icere, tilbageforbre ell. til-
ſig igjen Noget, ſom var

ı, en, Efterſyn, Gjennemſyn;
en Underſøgelſe; Revisions-
Ark aftrykt til Efterſyn efter
ſte Correctur; Revisor, en,
ı efterſeer og underſøger Regn-
Acter o. ſ. v.; Revisorat,
Reviſors Embede ell. Be-

ation og Revivification, en,
plivelſe; reviviscere, leve op
blive levende igjen (om Vi-
ier, Folkeſlag o. ſ. v.); tiltage
t, gjøre Fremſkridt.

el, gjenkaldelig, ſom kan tages
; Revocation, en, Tilbage-
:, Hjemkaldelſe; Gjenkaldelſe;
atorium, et, Hjemkaldelſesſkri-
iſær Landsherrens, hvorved
alder ſine Underſaatter, der
: være i fremmed Tjeneſte,
: til Fædrelandet; revocere,
ilbage, hjemkalde; gjenkalde,
t Ord tilbage.

, en, Opſtand, Oprør, Myt-
evoltere, gjøre oprørſk, vække
; oprøre, bringe i Harme;
Opſtand, Oprør.

ion, en, en almindelig og
m Forandring i Tingenes Or-
den; pludſelig og voldſom Omform-
ning af den beſtaaende Tilſtand og
Forfatning i Stat og Kirke, Stats-
omvæltning; Revolutions-Tribunal,
et, Blodretten under den franſke Re-
volution 1793—95; revolutionair
(revoluſſionær), oprørſk; en Revo-
lutionair, en Oprører, en Ynder
og Beforbrer af Statsomvæltning.

Revolver, en, et Haandſkydebaaben,
der kan afſkyde flere Kugler efter
hverandre.

revolvere, tilbagevælte.

Revue (revyh), en, Gjennemſyn; Møn-
ſtring, Hærmønſtring; paſſere Revue,
mønſtres; lade paſſere Revue, møn-
ſtre; ogſaa Navn for nogle franſke
Tidsſkrifter.

Rex, en, Konge; Rex Daniae, Konge
til Danmark.

Rez de chaussée (reh de ſchosſeh),
en, det nederſte Stokværk, Stue-
Etagen.

Rhadamanthus, en af de tre Dom-
mere i Underverdenen.

Rhapsoder, pl. omvandrende Folke-
ſangere hos de gamle Grækere, der
iſær foredroge de enkelte Homeriſke
Sange; Rhapsodie, en, et Brud-
ſtykke af et ſtørre Digt, iſær af
Homers Heltedigte; et Værk, der be-
ſtaaer af ſamlede Brudſtykker; rhap-
sodisk, uſammenhængende, beſtaa-
ende af Brudſtykker.

Rhea, (i Mythologien) Saturns Sø-
ſter og Huſtru, Moder til alle Guder
og Menneſker.

Rhede, ſ. Red.

Rhetor, en, Taler; Lærer i Veltalen-
hed; Rhetorik, en, Talekunſt, Læren
om Veltalenhed; rhetorisk, efter
Talekunſtens Regler.

Rheuma, et, Rheumatismus (revmatismus), en, Værk, tør Værk, Flyvegigt, Flod, Forkjølelsessyge; **rheumatisk**, gigtagtig; behæftet med Gigt ell. Værk.

Rhexis, en, Rift, Sprække i Huden; Bristen af en Aare, Opbrud af et Saar.

Rhinalgie, en, Smerte i Næsen.

Rhinoceros, et, Næsehorn.

Rhinophonie, en, Talen gjennem Næsen, Snøvlen.

Rhinoplastik, en, Næsedannelseskunst, den Kunst at erstatte Næsens Tab ved en ny organisk Næse.

Rhizographie, en, Rodbeskrivelse.

Rhizolither, pl. Rodforsteninger, forstenede Rødder.

Rhizolog, en, En som kjender Rødder.

Rhizophorer, pl. Væxter, som af den overjordiske Stamme skyde Rødder, der blive Støtter for Moderstammen, naar de berøre Jorden, i hvilken de rodfæste sig.

Rhodiser-Ridder, det samme som Johanniter-Ridder.

Rhodium, et, et i Platina opdaget graat Metal.

Rhododendron, et, Rosentræ, Alperose.

rhomboidal, rudeformig; **Rhomboide**, en, en langagtig Fiirkant, hvor de to og to modstaaende Sider ere lige store og Vinklerne skjæve; **rhomboidisk**, dannet som en Rhomboide; **Rhombus**, en, en Rude, en ligesidet Fiirkant, hvor alle fire Sider ere ligestore og Vinklerne skjæve.

Rhonchus, en, Snorken, Rallen.

Rhythmik, en, Velklydslære, L… Tidsmaal og Velklang; **rhy…** afmaalt, jævnt fremskridend… klingende; med rigtige … **Rhythmometer**, Tactmaale… angiver; **Rhythmus**, en, lig… Bevægelse, regelmæssig Af… rigtigt Forhold, rigtigt Ti… Klangmaal, Toneholdt, Tac… klang.

Ricambio, **Recambio**, en … vexel, en med Protest tilbag… Vexel.

Ricavio, en, det rene Beløb … Varer.

Ricochet (rikoschæh, rikoschet), e… len, Prælkast, hvorved de… Legeme gjør idelige Spri… Jorden eller paa Vandet; **Ri…** Skud, Prælskud; **ricocheter…** Prælskud; prælle, hoppe, … Veiret flere Gange, efter… tørnet mod Jordens ell. … Overflade.

ricolere, trække Afløbsrender … en Mark for at aflede de… megen Vædske.

Ricolta, en Samling; Ind… Høst.

Rideau (ridoh), et, Forhæn… hæng, Gardin; en lille Høi, … hvilken Tropper kunne op… Skjul; en Skytsgrav (en A… grav).

ridicule (ridikyhl), latterlig; … **dicule**, en Latterlighed; en … pose for Damer; **ridiculere**… **diculisere** (ridikylisere), gjø… lig, gjøre Nar af.

Ridingcoat (reidingkoht), en, R… Reisekjole.

riæng), Intet; rien du tout
g dy tuh), aldeles intet.

stiv, fast; streng, ubøielig, haard,
; Rigiditet, en, Fasthed, Stiv=
Ubøielighed, Haardhed.

, en, Rende, Afløbsgrøft;
e (riole), grave Grøfter; grave
:n dybt ud for at rense den
Stene og Ukrud.

sme, en, Strenghed i Handle=
ænkemaade; streng Sædelære;
rist, en, streng Sædelærer;
istisk og rigourös, alvorlig,
, haard, skarp; Rigorositet,
Strenghed, Haardhed, Skarp=

e, s. Remesse.

, Flod, Strøm, f. Ex. Rio de
iro (rio de schaneiro), Januar=
men; Rio de la Plata, Sølv=
men.

ico, en, (i Kjøbsmandssproget)
ning for Udlæg.

. rigole.

ist, en, (i Musiken) Sanger
Spiller, hvis Stemme ell. In=
ent kun tjener til Udfyldning;
en-Stemme, udfyldende, for=
nde Stemme.

, en, (i Malerkunsten) Stille=
tykke (et Maleri, som forestiller
e Gjenstande, Huusgeraad,
Dyr o. s. v.).

e, en, et øieblikkeligt, træffende
; (i Fægtekunsten) Modstød;
tere, give et hurtigt, træffende
; føre, anbringe et Modstød.

, en, en fra en anden af opad
rædende Deel af en Bygning,
ap.

me, en, straanende Fremspring
ved Foden af en Havnedæmning ell.
af en Forskandsning.

riscant, vovet, vovelig, farlig.

Riscontro, en, pl. Riscontri, Vexel=
betalinger, Vexelbetalings = Anvis=
ninger.

risentito, (i Musiken) med Følelse,
udtryksfuldt; levende, livlig.

Risico, en, Vove, Vovestykke, Fare;
risikere, vove, sætte paa Spil, staae
Fare for; risquable (riskabel), ris-
queerlig (riskehrlig), vovet, vovelig,
farlig.

ristornere, af= og tilskrive.

Ristorno, s. Ritorno.

ritardando, (i Musiken) aftagende i
Hurtighed.

rite, efter Skik og Brug, formelig,
lovlig, behørig, høitidelig.

Ritornel, Ritornello, en, (i Musiken)
de Perioder, som, medens Hoved=
stemmen pauserer, spilles og gjen=
tages af de øvrige Instrumenter;
de Passager, som spilles, in=
den Sangstemmen begynder og ef=
terat den har endt; et Slags smaa
italienske Folkesange, bestaaende af
tre Linier.

Ritorno, Ristorno og Storno, en,
en Posts Af= og Tilskrivning i Ho=
vedbogen; ogsaa: en Tilbagevexel,
en med Protest tilbagegaaende Vexel.

Ritratta, en, (i Kjøbmandssproget)
Tilbagevexel, hvorved man trasserer
tilbage for en betalt Vexel.

Ritual, Rituale, et, Forskrift for kir=
kelige Skikke, Kirkebog; Ritualier,
pl. Kirkeskikke, Kirkehøitideligheder;
rituel, brugelig, høitidelig, over=
eensstemmende med hvad Skik og
Brug er ved høitidelige Leiligheder;
Ritus, en, Brug, Høitidsbrug, Kirkeskik.

Rival, en, Medbeiler, Medansøger,
Medkjæmper; rivalisere, beile med

til, kappes med om, stride om Fortrinet; Rivalitet, en, Medbeilen, Bæddestrid.

Roast-beef (rostbihf), en, ristet, kun halv stegt Oxekjød.

Rob, Roob, et, indkogt Saft, Mos.

Robbe, en, Sælhund, Havkalv.

Robber, Rubber, en, (i Whistspil) to vundne Partier, som medføre en Gevinst.

Robe, en, en lang Damekjole, Slæbekjole, Stadskjole; (i Frankerig) de Retslærdes lange Embedskjole.

Robinerier, pl. lystige Streger, Løier.

Robinsonade, en, en Robinsonshistorie, d. e. en eventyrlig Fortælling ell. Tildragelse.

Roborans, et, pl. Roborantia, styrkende Lægemidler; Roboration, en, Styrkning; roborativ, styrkende; roborere, styrke, give Kræfter.

Robot, (i Østerrig) Hoveri.

robust, stærk, kraftig, haandfast.

Rocaille (rokalj'), et, Grotteværk af Muslinger, Koraller, Stene o. s. v.

Roche, en, Taarnet ell. Elephanten i Skakspillet; rochere ell. roquere (rokere), lade Taarn og Konge skifte Plads.

Rococo, et, gammeldags Huusgeraad, Smykker o. desl., som ere komne i Mode igjen.

Rodomontade, en, Praleri, Skryderi.

Rogate, femte Søndag efter Paaske, Søndagen før Christi Himmelfartsdag.

Rogation, en, Bønskrift; Bøn for Afbøde.

Roi (roah), en, Konge; Roi dépouillé (roah depuljeh), i Skakspil: naar den ene Spiller har miste Brikker, saa at Kongen er bage.

Rok ell. Roc, en, en fabela af uhyre Størrelse og St

Rom, s Rum.

Romagna (romanja), Stat omliggende District.

Roman, en, en opdigtet Fo Prosa, en eventyrlig Kj historie; spille en Roman, og gjennemføre en Kjærli del; historisk Roman, e for hvilken Scener af virk riske Personers Liv ligge t romanagtig, som har Li det, der forekommer i Ron digtet, eventyrlig, sværme dreven.

Romance (romangs'), en, lende Sangdigt, et Eventy i Vers, et lille Sangdigt Indhold; Romanceros, ling af Romancer.

Romaneske, en, en italie af munter Charakteer.

Romanismus, en, den romer Religion, dens Lærebyg Grundsætninger.

romanske Strænge, Strængi romanske Sprog, de a tinske opstaaede Sprog Spansk, Fransk o. s. v.).

Romantik, en, Middelaldere lige Smag i Kunst og Romantiker, en, Tilh denne Smag.

romantisere, have og ytt agtige Forestillinger og sværme.

romantisk, digterisk skjøn, fortryllende.

romersk Curie, en, Indbegrebet af de pavelige Regjerings-Collegier; romersk Ret, Romer-Retten, den af Keiser Justinian foranstaltede Samling af romerske Love; romerske Skole, en Malerskole med Raphael Sanzio i Spidsen; Romer-Tal, de store latinske Bogstaver I, V, X, L, C, D, M, der gjælde som Taltegn.

Ronde (rongd'), en, militær Rund ell. Runde, Vagt, som om Natten gaaer om for at eftersee Posterne; Rundbands.

Rondeau (rongdoh), en, Ringriim, et Slags lyrisk Digt; (i Musiken) et Tonestykke, hvis Hovedthema med visse Mellemrum vender tilbage; en Rundsang.

Rondel (rongdehl), en, rund Plads, Rundbeel, en rund Skandse; en Bygning ell. flere, opførte i en Rundkreds.

rondere (rongdere), gaae rundt, eftersee Posterne.

Roquelaure (rokkelohr), en, Reisekjole, Regnkappe.

roquere, s. rochere.

rosa, rosenfarvet, rosenrød.

Rosaceer, pl. Rosenarter, rosenagtige Værter.

Rose, en, en bekjendt Blomst; en Sløife i Form af en Rose, Baandrose; Rosen, det Værelse i et Slot, hvor Marschalstaffelet holdes; ogsaa en Hudsygdom med rødlig Hævelse.

Rosenkreutzer, pl. et mystisk, philosophisk og religiøst hemmeligt Selskab i det 17de Aarhundrede.

Rosenobel, en, en gammelengelsk Guldmynt med et Skib og en Rose i Præget.

Rosette, en, lille Rose; en Zirat i Form af en Rose; Sløife; Rosensteen, en forneden flad, foroven kantet sleben Ædelsteen.

Rosinante, en, Don Quixotes usle Hest; en Skindmær.

Rosiner, pl. tørrede Viinbruer.

Roskolniker, pl. (i Rusland) alle Secter, der afsondre sig fra den herskende Kirke.

Rosolio, en, et fiint italiensk Brændeviin, tillavet af Rosenblade.

Rosso antico, en, en rødlig Marmorart.

Rossoli ell. Rossoglio (rossoljo), en, et fiint, krydret Brændeviin, destilleret over Urten ros solis (Sol-Dug).

Rostbeef, s. Roastbeef.

Rostra, pl. den offentlige Talestol i det gamle Rom.

Rostral, det samme som Rastral.

Rotang ell. Rotting, en, ostindisk Rør, spansk Rør.

Rotation, en, Omdreining, Omsving, kredsformig Bevægelse om en Axe ell. Axel; Kredsløb; Rotations-Saug, en Saug, hvis Tænder ere anbragte i Randen af en rund Skive, der ombreies ved et Haandgreb; rotatorisk, ombreiende, kredsløbende; rotere, dreie sig omkring, svinge rundt, bevæge sig om en Axe ell. Axel.

rottere, sammenrotte; Rotterer, en, Mytteristifter.

Rotting, s. Rotang.

Rotulation, en, Sammenheften, Sammenbinden af skriftlige Forhandlinger; rotulere, ordne Acter efter deres Følge, betegne og indhefte dem;

Rotulus, en, et Bundt Acter; en Pakke skriftlige Forhandlinger.

Rotulæ, pl. smaa, halvkugleformede Kager af Sukker og et Lægemiddel.

Rotunde, en, Rundbygning, Rundplads.

Roturier (rotyrjeh), en, Borgerlig, Uadelig.

Rotvælsk ell. Rothvælsk, det samme som jenisk Sprog.

Roué (rueh), en, Gavtyv, Galgenfugl; et udsvævende Menneske, en Udhaler.

rouge (ruhsch), rød; Rouge, en, Rødt; Rouge et Noir (ruhsch e noahr), Rødt og Sort, et fransk Hazardspil med Kugler og Kort.

Roulade (rulahd'), en, sammenrullet Kjød med en krydret Sauce; (i Musiken) rullende Løb.

Roulance (rulangs'), en, Omløb, især Pengeomløb.

Rouleau (ruloh), et, pl. Rouleaux, Rulle; Tridse; Rullegardin.

roulere, rulle, trille; omløbe, være i Omløb (om Rygter); gaae og gjælde (om Penge).

Roulette (rulette), en, et Slags Lykkespil med sorte og hvide Kugler.

Rout (raut), en, et stort engelsk Aftenselskab.

Route (ruht'), en, Vei, Reisevei, Fart, Reiseretning.

Routine (rutihn'), en, den ved Øvelse erhvervede Færdighed, Duelighed; routinere sig, erhverve sig Færdighed i Forretninger, indøve sig; routineret, øvet, dreven, vel bevandret, erfaren.

royal (roajahl), kongelig; Royalismus, en, Hengivenhed til det kongelige Parti; Royalist, en, Kongeligsindet, Tilhænger af det kongelige Parti; royalistisk, kongeligsindet; Royal-Papir, Kongepapir, et meget stort Slags Papir.

Royauté (roajoteh), en, Kongeværdighed, Kongedømme.

Rubber, s. Robber.

Rubefacientia, pl. ætsende Lægemidler, som foraarsage Rødhed og Vabler.

Rubel, en, russisk Sølvmynt af 100 Kopeker (omtr. 7 Mk.)

Rubicon, en lille Flod mellem Italien og det cisalpinske Gallien, bekjendt af, at Cæsar, da han gik over den for at marschere mod Rom, gjorde det Udraab: jacta est alea, Loddet er kastet; deraf billedlig: at gaae over Rubicon, at foretage et Vovestykke.

Rubification, en, Rødgjøren; Gløden; rubificere, gjøre rød, gløde.

Rubin, en, en gjennemsigtig, rød Ædelsteen.

Rubrik, en, Rubrum, et, Overskrift, Paaskrift, Titel, Afsnit, Afdeling, Fag, Classe; rubricere, forsyne med Overskrift; ordne, inddele i Classer, Fag.

Ructation, en, Ræben.

rude (ryde), ru, haard; grov, usleben, udannet, usædelig.

Rudera, pl. Levninger, Rester, Grusdynger af en forfalden ell. ødelagt Bygning.

Rudesse (rydess'), en, Raahed, Uslebenhed.

Rudiment, et, Begyndelse; blot en Ansats til Noget; Rudimenter, pl. Begyndelsesgrunde, Grundkundska-

rudimentær; rudimentær, Be-
es-, Grund-, første; uudviklet.
en, Raahed, Uvidenhed.
et Skuur paa smaa Skibes
er tjener i Stedet for Kahyt.
, Forfald, Undergang, Ødе-
e; Levning af en forfalden
lagt Bygning; Gruusdynger;
ykker, Rester; ruinere, for-
ødelægge, fordærve, kuldkaste.
ritannia (rule britænniæ),
Britannia! en berømt engelsk
ng.
, Brændeviin af Sukkerrørets

sk Suppe, en efter Englæn-
Rumfort benævnt kjødbespa-
Suppe.
ion, en, Drøvtygning, Over-
ruminere, tygge drøv.
, en, Larm, Støi; Skram-
tub og Stub, Godt og Slet;
tspil) det større Antal Kort
Farve, som een af de Spil-
har paa Haanden; forstaae
elen, forstaae sig paa sin
, vide at føre sig Alt til

Rumor, en, Larm, Støi, Bulder; rumore (rumstere), larme, støie, buldre, tage paa Vei, drive sit Uvæsen.
rumpere, bryde, brække, sønderrive, afskille.
Runer, pl. gammelnordiske og germaniske Skrifttegn ell. Bogstaver.
Rupie, en ostindisk Guld- ell. Sølvmynt.
Ruptur, en, Sønderrivelse, Afskillelse; Spaltning, Brud, Tvedragt.
rural, landlig, landsbyagtig; Rural-Digte, landlige Digte, Digte, som besynge Landlivet.
Rus, en, Spottenavn paa en Student i hans første Studenteraar.
Rus-Læder, russisk Læder, bekjendt for sin Styrke, Smidighed og en eiendommelig Lugt.
rustical, landlig; rusticere, leve paa Landet, føre et Bondeliv; blive til en Bonde; Rusticitet, en, bondeagtigt Væsen, Grovhed, Plumphed; Rustificering, en, Antagelse af Bondevæsen, Plumphed.
Ruthenien, Rusland.
rutsche, glide, især glide nedad en Skraaplan i en siddende Stilling.

S.

= Sanctus, Sanct, Saint;
= Son Altesse; S. A. R.
Altesse Royale; sc. og
scilicet; sc. og sculps =
sculpsit; S. D. G. = Soli Deo Gloria; sen. = senior; Sept. = September; seq. = sequens; sign. = signatum, signetur; Sing. =

Singularis; S. M. = Sa Majesté; solv. = solve; Sp. = Spiritus; sq. = sequens; sqq. = sequentes, sequentia; Sr. = Sieur; S. S. ell. S. Scr. = Sacra scriptura; S. T. = salvo titulo; Sterl. = Sterling; Subj. = Subject, Subjunctivus; Subst. = Substantivum; sup. = supra; Superl. = Superlativus; s. v. = salva venia, s. disse Ord.

Sabbath, en, Hviledag, Helligdag, hos Jøderne Løverdagen.

Sabellianere, pl. Tilhængere af den afrikanske Biskop Sabellius i det 3die Aarhundrede, som kun antog een Person i det guddommelige Væsen.

Sabiere, Zabiere, Sabæere, pl. de saakaldte Johannes-Christne ved Bjerget Libanon.

Sabon (sabong), en, stor Bogtrykkerskrift til Titler.

Sabords (sabohr), pl. Stykportene paa et Skib.

Sabot (saboh), en, Træsko; Sabotiere (sabotjære), en, Træsko-Dands.

sabulicolisk, som lever ell. voxer i Sandet.

Saburra, en, Skibssand, Ballast.

Saccade, en, et heftigt Ryk med Hestetømmen.

saccati tumores, pl. Bælgsvulster.

Saccharin, et, Sukkerstof; Saccharum, et, Sukker; Saccharum Saturni, Blysukker.

sacciform, sækdannet.

Saccus herniosus, en, en Brokpung; Saccus lacrymalis, Taaresækken i Øiet.

Sacellum, et, Capel, især indviet til en Helgen.

Sacerdos, en, pl. Sacerdotes, Præst.

Sacra, pl. hellige Ting, Helligdomme, Kirkegods; Religions- og Kirkehandlinger; administrere Sacra, forrette hellige, til Gudstjenesten hørende Handlinger, især Sacramenterne; admittere ad Sacra, stede til Alters.

Sacrament, et, christelig Religionshøitid, høitidelig Religionshandling, Naademiddel, hellig Handling, indstiftet umiddelbart af Christus selv; Nadveren, den indviede Hostie; Sacrament-Strid, Striden mellem Lutheranerne og de Reformeerte om Betydningen af Indstiftelsesordene: „Dette er mit Legeme;" sacramental ell. sacramentalsk, som har Hensyn til høitidelige Religionshandlinger; hellig og uopløselig, høitidelig.

Sacramentalier, pl. (i den romerske Kirke) hellige Handlinger, som dog ikke høre til Sacramenterne (f. Ex. Fodvaskningen).

Sacramentarium, et, (i den romerske Kirke) en Bog, der indeholder Liturgien ved Sacramenternes Administration.

Sacrarium, et, Hostiegjemme.

Sacra scriptura, en, den hellige Skrift.

Sacrifice (sakrifihs'), en, ell. Sacrificium, et, Offer, Opoffrelse; sacrificere, offre, opoffre.

Sacrilegium, et, Kirkeran, Vanhelligelse af Ting, som ansees for hellige; Sacrilegus, en, Kirketyv, Helligdomsrøver, Helligdomsskjænder.

Sacristan, en, Degn, Klokker.

Sacristie, et, et Værelse i en Kirke, hvor de til Gudstjenesten hørende Ting opbevares.

ct, høihellig, uantastelig, ubrø-

ıere, pl. en gammeljødisk Sect,
e troede paa Sjælens Udøde-
og forkastede Traditionen, men
aa en strengere Moral.

, tyrkiske omvandrende Munke.

, en, Aandernes Fyrste; et
sfuldt, grumt Menneske.

et, fiint glindsende Læder af
- ell. Gedeskind.

en, tørrede Dele af Blomsten
asiatisk Løgvæxt, anvendelige
farve Spiser og som Læge-

t, en, Skarpsindighed, gjen-
ngende. Forstand.

, Palmegryn, den spiselige,
Marv af Sagopalmen i

Sara, Zara, en, Ørken,
rken, især den store Sand-
Nordafrika.

. Tschaike, en, et græsk og
k hurtigtseilende Fartøi, der
fører Aarer.

ng, sængt), hellig; Saint Ja-
ængt dschæmes), St. Jacob,
oligen i London; Saint Pa-
Irlændernes Skytspatron;
Simonisme, en, et Slags
nisme efter St. Simons
; Saint Simonist, en, Til-
af dette System.

–is), Ægypternes Viisdoms-
e.

n, Beslag, Indførsel, Arrest
rsoner og Ting; saisere (sæ-
ægge Beslag paa, arrestere.

sæsong), en, Aarstid, Brønd-
betid, Skuespiltid o. s. v.
la, en, den skjæbnesvangre

Ring (et indisk Digt af religiøst Indhold).

Sal, et, Salt; Sal ammoniacum, Salmiak; Sal nitri, Salpeter; Sal volatile, flygtigt Ludsalt.

Saladière (saladjæhr) ell. Saladier (saladjeh), en, et Salatfad.

Salaire, Salær, Salar, Salarium, et, Løn, Besoldning; Betaling for et udført Arbeide ell. Forretning.

Salam, s. Salem.

Salamander, en, et Slags Fiirbeen, som fordum holdtes for uforbrændelig; en fabelagtig Ildaand.

Salampore, et, ostindisk Bomuldstøi.

Salarium, s. Salaire; salarere, lønne, besolde; betale.

saldere, opgjøre og afslutte en Regning og eftersee, hvem der beholder Noget tilgode hos den Anden; betale en Gjæld; Saldering og Saldo, en, Regningsafslutning; Overskud, der efter opgjort Regning kommer den Ene eller Anden tilgode; blive i Saldo, blive til Rest; endnu skyldig.

Salem, Selam, Salam, en, Fred; Hilsen; den Kunst, ved en Blomsterkost at udtrykke sine Tanker og Følelser; Salem-alek ell. Salamalek, (en tyrkisk Hilsen) Fred være med Eder!

Salep ell. Saleb, en, Roden af en Plante og det deraf tilberedte Pulver.

Salernitansk Skole, den i Middelalderen berømte lægevidenskabelige Læreanstalt i Salerno; de af Lægerne i Salerno givne Sundhedsforskrifter.

Saliere, pl. Mars's Præster, der opførte Vaabendandse til hans Ære.

Saline, en, Saltværk, Saltgrube, Saltsyderi; salinisk, saltagtig.

salisk Lov, den ældste Samling af de frankiske Love, især den Bestemmelse, som udelukker Qvinderne fra Thron- og Arvefølgen; salisk Gods, Gods, som kun gaaer i Arv til de mandlige Efterkommere.

Salivantia, pl. Midler, som bevirke Spytning; Salivation, en, Spytflod, Spyttecuur; salivere, bruge Spyttemidler, Spyttecuur.

Salmiak (sal ammoniacum), en, et saltsuurt, flygtigt Ludsalt.

salomonisk, liguende Kong Salomon i Viisdom.

Salon (salong), en, en stor Sal, Selskabsværelse; stort og fornemt Selskab.

salope (salohp'), ureenlig, smudsig, sjudsket; Salope, en, et sjudsket Fruentimmer; ogsaa et Slags Fruentimmerkaabe.

Salpeter, et, Jordsalt, Muursalt; Salpeter-Syre, Skedevand.

Salpetrière (salpætriæhr'), en, et Arbeids- og Tugthuus i Paris.

Saltarello, en, en italiensk Almuedands til Guitarren.

Salto, et, Spring; Salto mortale, et halsbrækkende Spring, et meget farligt Kunstspring.

Salubritet, en, Sundhed, sund Beskaffenhed.

Salus, Held, Velgaaende; Sundhedsgudinden hos Romerne; Salus publica, den offentlige Velfærd, Statens Vel.

Salut, en, Hilsen; Salut-Skud, Æresskud; Salutation, en, Hilsning; salutere, hilse, hilse paa.

salva approbatione, med Fo
af Samtykke ell. Stadfæstelse
venia, med Tugt at sige.

Salvator, en, Frelser; Christu

salve! vær hilset! vær velk
en Salve, Glædesskud, Æ
ogsaa: flere Kanoners ell.
rers Affyring paa eengang,

Salvegarde ell. Sauvegarde
gard'), en, Skytsvagt, Sikk
vagt.

salvere, redde, bringe i Sik
salvere sig, redde sig, flygte

Salvet, s. Serviet.

salvis exceptionibus, med
hold af Indsigelse.

salvo jure, med Forbehold
Ret; uden Retskrænkelse; sa
tulo, med Forbehold af Tit

salvus conductus, en, sikker
Skytsbrev, Leidebrev.

Sa Majesté (sa maschesteh), Ha
Hendes Majestæt.

Samarie, en, de katholske P
lange Kjole.

Samaritaner og Samarit, en,
af Staden Samaria; velgj
medlidende Menneske.

Sambo ell. Zambo, en, pl. Sa
En som er avlet af en Ne
en Mulatinde.

Sambuca, en, (hos de Gamle) e
Harpe; en Beleiringsmaskine

Samiel, det samme som Sa
ogsaa: Fanden.

Sammelsurium, Sammensuri
Blanding, Miskmask.

Samum, Samiel, ogsaa Ch
en, en gloende, qvælende, of
dende Vind i Asien og Afrik

ortet af santo, hellig, den

lægelig, som kan helbredes;
on, en, Helbredelse.

entis, ved god, ved sund
d.

to, en, en guul, med Flam=
Djævle bemalet Skjorte og
m de af den spanske Inqvi=
l Baalet dømte Kjættere bleve
naar de skulde brændes.

Panza, den spanske, omvan=
Ridder, Don Quixotes Vaaben=
figurlig: Deeltager i Ens
gheder.

rkortet S., Sct., St.), hellig,
llige; sancta simplicitas!
Enfoldighed! Sanctification,
iggjørelse; Ophøielse til Hel=
anctificere, helliggjøre, er=
r hellig, ophøie til Helgen.

, en, Bekræftelse, Stadfæstelse
anordning ell. en Lov; sanc-
, bekræfte, stadfæste, give
ft; fastsætte, anordne.

ne pater! helligste Fader!
til Paven).

mum, et, (hos Katholikerne)
helligste, den indviede Hostie.

ium, et, Helligdom, helligt
risted; Pladsen omkring Høi=
et Gjemme, hvori Reliqvier
e Helligdomme opbevares.

officium, et, Benævnelse
qvisitionen; Sanctum sanc-
det Allerhelligste i Jødernes
Tempel i Jerusalem.

en katholsk Kirkesang, som
r med dette Ord; en Helgen.

ts-Dands, et Slags Nerve=
der yttrer sig i, at Patien-
ten, naar han anfaldes deraf, ved=
bliver at snurre rundt, indtil han
falder afkræftet og afmægtig omkuld.

Sandaler, pl. Saaler af Læder ell.
Træ, der med Remme fæstes under
Foden, Remmesko, Bindesaaler; et
Slags baldyrede Tøfler.

Sandarach ell. Sandarak, et Slags
Harpix.

Sandel- ell. Santel-Træ, fiint ostin=
disk Træ, der bruges til Røgning
og til Farvning.

Sandschak, en, en mindre Provinds
ell. District i Tyrkiet; dens Stat=
holder.

Sangfroid (sangfroah), et, Koldblo=
dighed, Rolighed.

Sangvification, en, Bloddannelse i
dyriske Legemer; Sangvificantia, pl.
bloddannende, blodavlende Midler.

Sangviniker, en, et fuldblodigt, fyrigt
Menneske, et Bruushoved; sang-
vinsk, fuldblodig, blodrig; liden=
skabelig, fyrig, heftig, pirrelig; og=
saa: letsindig, sværmerisk; sangvin-
ske Forhaabninger, sværmeriske, over=
drevne Forhaabninger; sangvinsk
Temperament, en let og livlig
Sindsbeskaffenhed.

Sanhedrin, s. Synedrium.

Sanies, en, blodig Edder, Voer;
saniös, edderagtig.

sanitair (sanitæhr), som har Hensyn
til ell. angaaer Sundheden; Sani-
tet, en, Sundhed; Sanitets-Col-
legium, Sundhedsraad.

sans (sang), uden; sans comparaison
(sang kongparæsong), uden Sam=
menligning; uforlignelig; s. com-
pliments (kongplimang), uden Com=
plimenter, uden Omstændigheder.

Sansculotte (sangkylott'), en, en Buxeløs, Benævnelse paa den franske Revolutions Tilhængere af de laveste Folkeclasser.

sans doute (sang duht'), uden Tvivl, upaatvivlelig; s. façon (fasong), uden Omstændigheder; en Sans-façon, et ubehøvlet Menneske, Grobian, Tølper; Sanssouci (sangsusih), uden Sorg, Sorgenfri (Navn paa et kongeligt Lystslot i Nærheden af Potsdam).

Sanskrit, et, Hinduernes ell. de hindostanske Braminers (Præsters) gamle Sprog, i hvilket deres Religions- og Lærebøger ere skrevne.

Santa Hermandad, en, det hellige Broderskab, et Slags Politi i Spanien, som stod i Inkvisitionens Tjeneste.

Santé (sangteh), en, Sundhed; à votre santé (a votr sangteh), Deres Sundhed! Deres Skaal!

Santon, en, tyrkisk Helgen ell. Munk.

Sapienti sat! nok for den Forstandige! man forstaaer mig nok.

Sappe ell. Sape, en, Løbegrav, underjordisk Gang foran ell. hen til en Fæstning; Sappeur (sappøhr), en, Skandsegraver, Minegraver.

Sapphir, en, en himmelblaa Ædelsteen.

Sapphiske Vers, en Versart benævnt saaledes efter den græske Digterinde Sappho.

Sarabande, en, en alvorlig spansk Dands; Musiken dertil.

Saracenere, pl. Beboere af Østerlandene, især Arabiens forrige Beboere; (under Korstogene) Tyrkerne og andre muhamedanske Folkeslag.

Sardanapal, en, en yppig, qvindeagtig Fyrste; en Vellystling; sardanapalsk, bløbagtig, vellystig.

Sardar, en, General, Anfører (hos Ægypterne).

Sardeller, pl. en lille, til Sildeslægten hørende Fisk, der hyppigst fanges omkring Sardinien; deraf ogsaa Benævnelsen: Sardiner.

sardonisk, tvungen, krampagtig, haanlig, især om Latter.

Sardonyx, en, en hornbruun Ædelsteen.

Sarkasme ell. Sarkasmus, en, pl. Sarkasmer, bitter, bidende Spot, Spydighed, bidende Vittighed; sarkastisk, bitter, bidende, haanende.

Sarkocele, en, Kjødbrok, Kjødudvæxt paa Testiklerne.

Sarkohydrocele, en, Kjødvandbrok.

Sarkologie, en, Læren om Legemets kjødagtige Dele.

Sarkom, et, en Kjødudvæxt.

Sarkophag, en, en Steenligkiste; en Pragtligkiste; et ligkisteformigt Gravminde.

Sarkophaga, pl. kjødfortærende, ætsende Midler.

Sarkosis, en, Kjødbannelse; Sarkotika, pl. Midler, som befordre Kjødets Fremvæxt i Saar; sarkotisk, kjødbannende.

Sarras, en, en stor Sabel ell. Huggekaarde, Huggert.

Sars ell. Serge (sersch'), et, et let, kipret, uldent Tøi.

Sarsenet, et, et let Bomuldstøi, især til Underfoder.

Sartie, Skibstoug, Takelværk.

sat, satis, nok, noksom.

, Djævel, Fanden; satanisk, , ondskabsfuld.

en, Ledsager, Følgesvend, t; Biplanet.

mættelig; Satiabilitet, en, :ghed; satiere, mætte.

ıtæng), et, Atlask; Satin atæng tyrk), tyrkisk Atlask; ·et, atlaskagtig; Satinet (sa· et, et Slags Halvsilketøi.

:n, Spottetale, Spotteskrift, ›igt, som revser Laster og ȷbeder; Satiricus ell. Sati- en, En som skriver Spotte- n Spotter; satirisere, spotte, atterlig ved Spot; satirisk, ig til at spotte over Andres g Daarligheder; spottende, bidende.

re ell. satisficere, tilfreds- ›ldestgjøre; Satisfaction, en, ȷjørelse, Tilfredsstillelse; Op- g (i Æressager); satisfait :h), tilfredsstillet, tilfreds, for-

:n, gammelpersisk Statholder; gt, herskesygt Menneske; sa- ɛ, voldsherreviis, yppig.

l, som kan mættes; Satura- n, Mættelse; saturere, mætte.

Saturnus, (Grækernes Kro- Tidens Gud hos de gamle ɛ, et Billede paa den Alt nde Tid; ogsaa Gud for rkningen, og under hans ømme var den gyldne Tids- Guldalderen; ogsaa Navnet ı Planet; (i Chemien) Bly; :alier, pl. Glædesfester hos mle Romere til Ære for ı.

n, en fabelagtig Skovgud med Bukkebeen; et Billede af den raae, sandselige Menneskenatur; et raat, sandseligt, geilt Menneske; Satyri- asis, en, Geilhed hos Mandfolk.

Satyre, s. Satire.

Sauce (sohs'), en, Saus, Dyppelse; Saucière (sosjæhr'), en, Sausekaal.

Saucisse og Saucisson (sosisong), en, Stegepølse, Medisterpølse.

Saufconduit (sohskongdvih), en, sikkert Leide, Leidebrev.

Sauterne (sotern), en fiin, hvid fransk Viin.

Sanvegarde, s. Salvegarde.

sauve qui peut! (sohv ki pøh), redde sig hvo der kan!

Savanner, pl. store, græsrige Sletter i Nordamerika.

Savater, pl. gamle forslidte Tøfler.

Saving-bank (sæving bænk), en, Spare- bank (i England).

Savoir-faire (savoahrfæhr'), et, Snild- hed i at finde paa Raad, i at gribe de rette Forholdsregler; Duelighed, Dygtighed, Færdighed i Forret- ninger.

Savoir-vivre (savoahrviver), et, Leve- klogskab; god Levemaade, god Op- dragelse.

Savon (savong), Sæbe; Savonnerie, et, Sæbesyderie.

Savoyard, en, Indbygger af Savoyen, Dreng fra Savoyen.

Saxony, et, et Slags uldent Kjolestof.

Sbirrer, pl. Politi- ell. Retsbetjente, Gadevægtere i Italien.

Sborso, et, Udlæg, Pengeforskud.

Scabies, en, Skab, Fnat; scabiös, fnattet.

Scabinat, et, Thing, Thingsted, Dom-

stol; Scabinere, pl. Bistiddere i Retten.

Scadenza, en, en Vexels Forfaldstid; Scadenz-Bog, en Handelsbog, hvori Vexlerne og deres Forfaldstid indføres; scadere, forfalde.

Scala, Scale, en, Stige; Tonestige, Tonernes Trinfølge; Gradafdeling, Gradinddeling; Maalestok paa Landkort, Planer o. s. v.

Scalp, en, (hos de nordamerikanske Vilde) den af en dræbt Fjende afrukne Hjerneskalhud.

Scalpel, en, en Sønderlemmelseskniv, Dissectionskniv.

Scalpere, flaae, trække Huden af Hjerneskallen.

Scalptur, en, den Kunst, i det Smaa at forfærdige ophøiet Arbeide paa Stene og Stempler.

Scampavia, en, et meget letseilende sicilianst Fartøi, som tillige bruger Aarer.

Scandal og Skandal, en, Forargelse, Anstød, Skjændsel; scandalisere, forarge, være til Forargelse, til Anstød; scandalös, forargelig, anstødelig, skjændig.

scandere, afdele et Vers efter dets Led; fremsige ell. læse det efter dets Stavelsemaal; Scansion, en, Versmaaling, Versinddeling; Læsen efter Versfødderne.

Scaphander, en, Svømmetrøie, Svømmebelte af Kork.

Scapin (skapæng), en, en snedig Tjeners Rolle paa det franske og italienske Theater.

Scapito, et, Tab.

Scapulier, et, en Skulderklædning for de katholske Geistlige; ogsaa krands, Paternosterbaand.

Scarabæus, en, pl. Scarabæ bist, Skarnbasse; Scarabæ mer, pl. gammelægyptiske Stene med en Torbist paa høiede og et Gudebillede fordybede Side.

Scaramuccio og Scaramutz Slags Hansvurst paa det f italienske Folketheater.

Scarification, en, Kopsætnin ficere, kopsætte.

Scarlatina, en, Skarlagensfeb latinös, skarlagensfeberagti

Scarpe, scarpere, s. Escarp pere.

Scatula, en, en Æske.

Scelerat, en, et ryggesløst Skarn.

scellere, segle, forsegle, stem

Scelus, et, pl. Scelera, Mis Forbrydelse.

Scene, en, Skueplads, Optri ling, enkelt Afsnit af et ubehageligt Optrin, Skjænd Scener); Forestilling, H Begivenhed; Stedet ell. Egn en Handling foregaaer; Maleri; Syn, Skue; sætte bringe til Opførelse paa S sen; Scenerie, et, Skueplads retning, Foranbringer, Decorationer; scenisk, s til ell. foregaaer paa Skue som er egnet til at opføres, mæssig.

Sceniter, pl. Teltbeboere.

Scenograph, en, et Instrume forfærdige perspektiviske Te Scenographie, en, pe

g eller Maleri; Theater=

et, Herskerstav, Kongespiir,
ømme.

s, en, Jødernes Hviledag,
h, Løverdag.

ıak, en, en slem Streg, et
Fortræd.

, f. Skabelon.

ɛ, f. Skaberak.

ll. Schah, en, Konge, persisk
Kongespillet, et Brætspil
Schach-Spil, Skak-Spil);
nemste Brikke i dette Bræt=
ıyde Schach, true, angribe
; Schach for Kongen, for
ngen, d. e. en Advarsel om,
ommende Brikke ved et gjort
: i Fare; schachmat ell. skak-
ıat, Kongen er indespærret,
og Spillet til Ende; figur=
deles kraftløs, yderlig mat;
ødelagt, ruineret.

, skakkre, (jødisk) handle,
Smaahandel med gamle Sa-
alleslags Ragerier.

ell. Skakt, en, den Aabning,
a Jordens Overflade gaaer
ller mindre lodret ned i et
erk.

l, en, hebraisk Benævnelse
ıd, den Almægtige.

f. Skafot.

ell. Schaitan, en, persisk Be=
e paa Djævelen.

f. Czako.

l ell. Skalmei, en, Rørfløite,
øite.

, en, en fiin, spiselig Løgart.
e, Chaloupe, Slup, Sluppe,
Jolle, Skibsbaad.

Schaly, f. Chaly.

Schamaner, pl. tatariske Præster og
Troldmænd; Schamanisk Religion,
den hedenske Gudelære i Nord= og
Østasien.

schamarere, f. chamarrere.

Schames, en, en jødisk Kirkebetjent.

Schampane, en, et chinesisk Fartøi.

scharmere, f. charmere.

Scharpie, f. Charpie.

Schartek, f. Charteque.

Schatol, et, Pengeskriin; et Skriver-
skab; en Fyrstes Privatformue.

Schattenspiel an der Wand, Skygge=
billeder paa Væggen, frembragte ved
udskaarne, foran Lyset holdte Figurer.

schattere, skygge, give Skygge; Schat-
tering, en, Skyggeblanding, Forde=
ling af Lys og Skygge.

Schebek ell. Schebekke, en, et langt,
smalt, tremastet Krigsfartøi.

Schechinah, Guds Aand, den hellige
Aand.

Scheich ell. Scheik (sche—ik), en,
en Ældste, Forstander; Underbefa-
lingsmand ved en arabisk Horde;
Scheik-Islam, (i Tyrkiet) de Tro-
endes Overhoved, den fornemste
Geistlige, Mufti.

Schekel, en, Navnet paa en Guld=
og Sølvvægt hos Hebræerne.

Schema, et, pl. Schemata og Sche-
maer, Skikkelse, Form, Mønster,
Forbillede, Afrids, Udkast; Blanquet
med Rubriker i Tabelform; genealo=
gisk Schema, Slægtregister, Stam-
tavle; schematisere, bringe i Form
af et Udkast eller Afrids; schema-
tisk, som er i Form af et Udkast
ell. Afrids.

Schenille, f. Chenille.

Scheol, Underverdenen, de Dødes Rige.

Scherbet, s. Sorbet.

Scherif, en, en arabisk Høvding ell. Fyrste.

scherzando (skerzando), spøgende, legende, muntert; Scherzo (skertso), en, et muntert, lunefuldt Tonestykke.

Scheva, et, et hebraisk Tegn (:) for et stumt ell. svagtlydende e.

Schiboleth, et, Kjendetegn, Løsen.

Schicht, en, Lag, Jordlag.

Schiiter, pl. en muhamedansk Sect, som kun antager Koranen.

Schikane, s. Chicane.

Schiksel, en, (jødisk) en ung Tøs, især en lille Tjenestepige.

Schisma, et, Kløft, Spaltning, Adskillelse, Splid, især i religiøse og politiske Meninger; Ophævelse af Eenheden i Kirkesamfundet; Kirkesplid; Schismaticus ell. Schismatiker, en, En som affondrer sig fra den herskende Kirke, stifter en ny Sect, Frafalden, Tvedragtsstifter; schismatisk, som angaaer Kirkesplid, foranlediger Kirkesplid; splidagtig; frafalden.

Schmu, en, (jødisk) ulovlig Fordeel, Profit.

Schmue, en, (jødisk) Snak, løs Snak, ubegrundet Fortælling; schmuse, snakke, tale, samtale.

schofel, lav, nedrig, slet, ussel, elendig.

Schola, en, Underviisningssted, Skole; philosophisk Sect; Scholar, en, Discipel, Lærling; Scholarch, en, Skoleforstander; Stifter af en philosophisk Skole; Scholarchat, et, en Skoleforstanders, Embede; Scholasticus, en, Domherre ved et Stift og Opsynsmand over Stiftsskolen.

Scholastik, en, Skoleviisdom, især Middelalderens, der tildeels beskjæftigede sig med smaalige Spidsfindigheder; Scholastiker, en, Skolelærd; (i Middelalderen) en Philosoph, der stræbte at befæste den christelige Kirkes Lærebygning; scholastisk, skolemæssig, skolerigtig; ordkløvende, spidsfindig.

Scholiast, en, Fortolker, Forklarer af de gamle latinske og græske Værker; Scholion, et, ell. Scholie, en, pl. Scholia ell. Scholier, forklarende Anmærkninger til de gamle græske og latinske Forfattere.

Schout-by-Nagd (schaut bei Nagd), en, en Contreadmiral (hollandsk).

schraffere, ridse ell. drage Skyggelinier; udtrykke Skyggen ved Linier; schrafferet Tegning, Tegning med Pennen; Schraffering, en, Skyggestregning.

Schuit ell. Schuite (schøit), en, en Skøite, et lille Fartøi uden Mast paa de hollandske Floder.

Schwabacher-Skrift, et Slags Middel-Trykskrift.

Schwadron, s. Escadron; schwadronere (sqvadronere), hugge om sig med Kaarden; snakke vidt og bredt om Noget, prale; Schwadroneur, en, Sladderhank, Pralhans.

schwanze, liste sig bort uden at betale.

Schwulitet, en, Forlegenhed, Vanskelighed.

schæchte, (jødisk) slagte; Schæchter, en, den som slagter ell. skærer Halsen over paa Kreaturerne.

scientifisk, videnskabelig; Scientia, en, Viden, Kundskab, Videnskab.

scilicet, nemlig.

tion, en, Funklen, Glimren,
n, Gnistren; scintillere,
tindre, gnistre.

(schirokko), en, en heed og
ende Sydostvind i Italien.

na, et, en kræftagtig Forhær-

, en, Kjertelforhærdelse, haard
svulst; scirrhös, forhærdet,
tig.

er, pl. ufuldkommen udprægede
t med Revner, Pletter osv.

, spaltelig, delelig; Scission,
paltning, Afskillelse; Scissur,
ft, Sprække, Kløft.

, betale paa Tid kjøbte Varer
nod en Afkortning i Prisen.

e ell. rescontrere, afregne,
Afregning med hinanden, op-
Gjæld og Fordring mod hin-
ogsaa: afregne ved Anviis-
; Scontro, Rescontro ell.
ntro, en, Afregning, Opgjø-
f Gjæld og Fordring mod
en; betale per Scontro, be-
d Anviisning paa en Anden,
em man har Penge at fordre;
ro-Bog, Afregningsbog.

, en, Skjørbug; scorbutisk,
gagtig, angreben af Skjørbug.

en, den forløbne Maaned;
en Vexels Forfaldstid.

t, (i Malerkunsten) forkortet.

t, en, Bogskriver, Forfatter;
e, smøre, smøre sammen;
er, en, slet Forfatter, Smører.

n, et, Skab, Skriin til Bøger
ocumenter.

, en, pl. Scriptores, For-
Forfattere, især de ældre For-
, saaledes: Scriptores eccle-
siastici, Kirkeskribenterne; S. graeci,
græske Forfattere; S. latini, latinske,
romerske Forfattere; S. rerum Danicarum, Kildeskrifter til den danske
Historie.

Scriptum, et, pl. Scripta, Skrift,
Værk; Document, Act; Scriptur,
en, pl. Scripturer, Skrift, Skriverier, Brevskaber.

Scrofel ell. Scrophel, en, pl. Scrophler, Kjertelsvulst, Kjertelsyge; Kropsyge;
scrophulös, kjertelsyg, kropsyg.

scrotiform, som har Skikkelse af en
Testikelpung; Scrotocele, en, Testikelpungbrok; Scrotum, et, Testikelpung.

Scrupel, en, $^1/_3$ af et Qvintin; 20
Gran Apothekervægt; $^1/_{10}$ af en
Linie; $^1/_{60}$ af en Grad; Tvivl, Betænkelighed; Samvittighedstvivl;
scrupulös, betænkelig, ængstelig,
altfor forsigtig, altfor nøieregnende;
samvittighedsfuld.

scrutere ell. scrutinere, efterforske,
undersøge, ransage; Scrutinium, et,
Efterforskning, Undersøgelse; Stemmesamling; Valg ved forseglede Stemmesedler.

Scudo, en, pl. Scudi, italiensk Daler
af forskjellig Værdi.

sculpere, sculptere, skære, snitte,
hugge, stikke, udgrave i Træ, Steen,
Metal.

sculpsit, har stukket det, stukket af
(paa Kobberstik ved Kunstnerens
Navn).

sculptabel, som kan fremstilles ved
Billedhugning, Kobberstik o. lign.;
Sculptor, en, Billedhugger, Kobberstikker; Sculptur, en, Billedhuggerkunst; Billedskærerkunst; Billed-

hugger- og Billedskærerarbeide, Billedværk.

scurril, naragtig, pudseerlig, løierlig; Scurrilia, pl. letfærdig, uanstændig Spøg, gemeen Løier, Scurrilitet, en, Narrestreger, gemene Vittigheder.

scusere sig (skysere sig), undskylde sig, bortfjerne sig hemmeligt.

Scylla, en, en farlig Klippe og Malstrøm ved Messina ligeoverfor Charybdis; en truende Fare.

Scyphati, pl. bægerdannede Mynter, gothiske Mynter, dannede som et Uhrglas; Scyphus, en, et stort Viinglas, Bæger, Pocal.

Scytale, en, en om en Stav viklet Læderrem, hvorpaa de gamle Spartanere skrev hemmelige Efterretninger.

Seance (se—angs'), en, Sæde, Forsamling, Session.

Seapoys (sipøis), pl. det engelsk-ostindiske Compagnies indfødte, paa europæisk Viis bevæbnede og øvede Tropper.

Sebaptister, pl. en Gjendøbersect, som selv døber sig anden Gang.

Secale cornutum, et, Meeldrøie.

Secans ell. Secant, en, Skjærelinie.

secco, tør; male al secco, male paa tør Grund.

secere, sønderskære, opskære, aabne Lig.

secernere, affondre, udskille.

secludere, udelukke; Seclusion, en, Udelukkelse, Affondring; Seclusions-Act, Udelukkelsesdocument.

Second (sekong), den Anden; seconda, secondo, den anden af to Stemmer af samme Slags; Secondlieutenant, en, Underlieutenant, anden Lieutenant ved et Compagni.

secret, hemmelig, forborgen, skjult, lønlig; taus; Secret, et, Hemmelighed; en Fyrstes Privatsegl; hemmeligt Fængsel; Locum; Secretair ell. Secretær, en, Geheimskriver; et Skriverbord, Skriverpult; Secretariat, et, en Secretairs Embede og Værdighed, hans Forretningsværelse; Bureau for en vis Afdeling af offentlige Forretninger; Secreter, pl. Stoffer, affondrede i Dyre- og Plantelegemer; secretere, holde hemmelig, dølge, fortie; Secretion, en, Fraskillelse, Affondring af Vædsker og andre Stoffer i Dyre- og Plantelegemer; det Affondrede.

Sect, en, Afdeling, Parti, Troesparti, Troessamfund som bekjender sig til visse særegne Troeslærdomme; Secterer, en, Tilhænger af en Sect; Sectererie, et, Troes-Samfundsvæsen; Bestræbelse efter at skaffe sig Tilhængere af sit Troesparti; secterisk, som hører til et særeget Troessamfund.

Sectio, en, Snit, Indsnit; Sectio caesarea, Keisersnit; Section, en, Snit, Sønderlemmelse, et Ligs Aabning; Afsnit af en Bog; Afdeling af Soldater; Qvarteer, Rode o. s. v.

Sector, en, Udsnit, Kredsudsnit, det Stykke af en Cirkelflade, der begrændses af to Radier og den mellem disse liggende Cirkelbue; ogsaa flere astronomiske Instrumenter.

secular, secularisk, hundredaarig, som indtræffer hvert hundrede Aar; verdslig, ikkegeistlig; Seculares, pl. Geistlige, som ikke ere bundne ved noget Kloster- eller Ordensregel; Secularisation, en, geistlige Godsers Inddragelse til verdsligt Brug; secularisere, gjøre verdslig, inddrage

ʒt Gods til verdsligt Brug; aritet, en, en Kirkes verdslige diction; Seculum, Sæculum, ekel, et, Aarhundrede; en lang den Tidsperiode. hvori man

, en, $^1/_{60}$ af et Minut; anden fra Grundtonen opad; anden me; (i Fægtekunsten) anden ng ell. Stødart; Secunda, en, Skoleclasse; det andet Ex- r af en Vexel; anden (mindre Sort af en Vare; secundair ecundær, som indtager den Plads ell. Rang i en Følge- efterfølgende; underordnet, gig; Secundaner, en, en Di- af anden Classe.

ant, en, Kamphjælper, Kamp- ved en Tvekamp; Hjælper, jælper, Følgesvend; secundere, e, understøtte, yde Bistand; ell. synge anden Stemme.

i gradus, af anden Grad (en ning til Examenscharakteren illaudabilis).

ine, pl. Efterbyrd.

o ell. pro secundo, for det :.

um artem, efter Kunstens r, kunstmæssig; secundum nem, efter Ordenen, efter Raden.

lus, en, den anden Lærer ved rd Skole; Lærer i anden Classe; næstøverste Discipel i en Skole- :.

re, sikkre, betrygge; Securitet, Sikkerhed, Tryghed; Sorgløs- Securitas publica, den of- ge Sikkerhed.

ia, pl. beroligende, smertestil- lende Midler; sedativ, beroligende, smertestillende.

Sedes, en, Sæde, Bopæl, Bolig; Stolgang, Aabning; Sedes apostolica, den pavelige Stol.

Sedez, en, Sextendedeelsstørrelse af et Ark.

Sediment, et, Bundfald, Nedslag.

Sedition, en, Opstand, Oprør.

seducere, forføre, forlede; Seduction, en, Forførelse, Forlokkelse.

Seelenverkooper, en, listig Hverver.

Segment, et, Kredsafsnit, Afsnit af en Cirkel ell. af en Kugle.

Segno (senjo), (i Musiken) Tegn.

Segregation, en, Afsondring, Adskillelse.

Seguidilla. en, en spansk Dands.

Seigneur (senjøhr), en, Herre, naadig Herre; Jorddrot, Herremand.

seigre, rense Sølvet fra de med det blandede fremmede Dele.

Seiks ell. Sikhs, pl. en religiøs Sect, der danner en mægtig Stat i Hindostan.

sejunct, adskilt, afsondret, enkelt; Sejunction, en, Adskillelse, Afsondring.

Sekel, s. Seculum.

Selah, et hebraisk Ord, som ofte følger efter Amen og udtrykker en Forstærkelse af dette Ord.

seladon, søgrøn; en Seladon, en smægtende Elsker.

Selam, en, (hos Tyrkerne), Hilsen; Audients; Blomstersproget og en efter samme ordnet Blomsterkost.

select, udvalgt, udsøgt; Selecta, en, et Udvalg af, udvalgt Deel; den øverste Skoleclasse; Selecta, pl. udvalgte Stykker af Skrifter.

Selene, en, Maanen; Maanegudinden; Selenit, en, Maanebeboer; Maanesteen, især Marienglas; selenitisk, gipsagtig.

Selenognosie, en, Maaneiagttagelse, Maaneundersøgelse; Selenograph, en, Maanebeskriver; Selenographie, en, Maanebeskrivelse.

Sella, en, Stol, Sæde; Sella currulis, Embedsstol for de tre fornemste Øvrighedspersoner i det gamle Rom.

Semaphor, en, Tegnbærer, Telegraph.

Semen, et, Sæd; Frø.

Semester, et, et Halvaar.

semi, halv; semicirculær, halvkredsdannet.

Semidor, s. Similor.

Semikolon, et, Punkt-Streg (;).

semilunaris, halvmaaneformig.

seminal, som indeholder ell. avler Sæd; Sæd-; befrugtende.

Seminarist, en, en Lærling ell. En der har faaet sin Dannelse i et Seminarium, d. e. en Forberedelses- ell. Dannelsesanstalt for Almueskolelærere.

Semiotik, en, Læren om Sygdommenes Kjendetegn; semiotisk, betegnende, antydende.

Semiplata, en Metalblanding af lige Dele Zink og Tin.

Semiramis, en i Oldtiden berømt assyrisk Dronning; figurlig: en klog og kraftig Fyrstinde.

semitiske Sprog, de af Sems (Noahs Søns) Efterkommere talte Sprog (Hebraisk, Chaldæisk, Syrisk, Arabisk, Phønicisk, Armenisk, Æthiopisk).

Semoule (semuhl'), fine Hvedegryn.

semper, altid, stedse; semper idem, altid den samme, stedse sig selv lig;

s. virens, immergrøn; [...] vum, Huusløg.

sempitern, stedsevarende.

semplice (semplitsche), (i simpel, ukunstlet.

sempre, altid, bestandig.

Sems-Læder, et Slags m[...] Læder.

Senat, et, Raad, Byraad; [...] Senator, en, Raadsherre af et Raad ell. et Stats[...] natus academicus, Unive[...] den af Rector og samtlige Professorer ved et Univ[...] staaende Ret, der dømme[...] misse Sager; Senatus c[...] et, Raadsbeslutning.

Send, s. Zend.

Seneschal, en, fordum i Fr[...] af de høie Kronembedsm[...] havde Opsyn med det Huusvæsen.

Senhor, Senor (senjohr), [...] dige Herre; Senhora, Se[...] jora), Frue, naadige Fr[...] rita (senjorita), Frøken.

senil, bedaget, ældgammel.

Senior, en, pl. Seniorer ell. den Ældre; Ældste; O[...] Seniorat, et, en Ældstes, Embede og Værdighed.

Senne, en, en Alpehyrde i Senn-Hytte, hans Sommer[...] Alperne.

Sennes-Blade, Blade med Egenskab.

se non e vero, e ben trov[...] liensk Ordsprog) er det i[...] saa er det dog godt udtæn[...]

Sensal, en, Mægler; Se[...] Sensarie, en, Mæglerløn.

›n, en, Følelse, Fornemmelse; t, Opsigt, almindelig Opmærk-
.
ell. sensible (sangsibel), mær-
jendelig, følelig; ømfindtlig,
; ømtfølende, følsom; Sensi-
, en, Fornemmelsesevne, Be-
b til at modtage Fornem-
og Følelser; Pirrelighed (hos
ne); Følsomhed.
begavet med Sandser, fø-
pirrelig; sandselig; Sensitive,
nævnelse paa adskillige meget
ge Planter, der trække sig
n ved Berøring; ogsaa et Men-
med en meget høi Grad af
ihed.
um, et, Sandseredskab; Følel-
Sæde i Hjernen; Sensorium
une, det fælles Udgangspunkt
nen for alle Sandser og Fø-

sandselig, vellystig; Sensu-
is, en, Tilbøielighed til at
efter sandselige Drifter; Sen-
et, en, Sandselighed; sandselig
lsesevne.
ono, i god Forstand; s. la-
i vidtløftigere Forstand; s.
i ond Forstand; s. strictiori,
indskrænket Forstand.
en, Sands; Følelse; Forstand,
g, Betydning; sensus com-
, Almeenaand; almindelig
kkeforstand, sund Fornuft.
ia, en, Mening, Skjøn; Rets-
lse, Dom.
ös, tankerig, sindrig, lærerig;
g syndig.
s, en, Mening, Skjøn; Tanke-
Fyndsprog, Læreregel, Leve-

sentere, føle, fornemme; dømme, yttre en Mening.

Sentiment (sangtimang), et, Følelse, Fornemmelse; Tænkemaade; Mening, Tanke; sentimental, følsom, ømtfølende; altfor følsom, sværmerisk; følsom paa Skrømt; Sentimentalitet, en, overdreven, sygelig Følsomhed, Hang til overspændte Følelser, Føleri.

Sentina, en, det nederste Rum i Skibet; Kjeltringpak, Udskud.

Sentinelle (sangtinel), en, Skildvagt.

separabel, adskillelig, fraskillelig; Separabilitet, en, Adskillelighed; separat, adskilt, fraskilt, afsondret, enkelt, særskilt; Separat-Fred, særskilt Fred, som en af flere forenede Magter slutter for sig alene med Fjenden; S.-Votum, særskilt Meningsyttring (afvigende fra de andre Stemmegivendes); Separation, en, Afsondring, Adskillelse, Fraskillelse, Skilsmisse; Separatismus, en, Afsondringsaand i Troessager, Afsondring fra den herskende Kirke; Separatist, en, En som formedelst afvigende Meninger afsondrer sig fra den herskende Kirke; separatistisk, afvigende fra de herskende Læarebegreber i Religionen; separere, afsondre, skille, adskille, fraskille.

Sepia, en, Blæksprutte, der giver en sortebruun Vædske, som ogsaa kaldes Sepia og bruges af Malere og Kobberstikkere til Tuschering.

Seposita, pl. aflagte, henlagte, tilsidelagte Ting; Seposition, en, Tilsidelæggelse, Tilsidesættelse, Ophævelse, Afsondring.

Septangulum, et, en Syvkant.

September, en, den 9de Maaned,

Fiskemaaned; Septembrisader, pl. Mordscener i Paris i September 1792; Septembrseuir (septangbrisøhr), en, Deeltager i hine Mordscener; Septembrist, en, (i Portugal) Tilhænger af den i September 1820 Regjeringen afnødte liberale Constitution.

Septemvirat, et, en Statsstyrelse bestaaende af syv Herskere; et Syvmandsraad.

Septenarium, et, de syv Naademidler (Sacramenter) i den romerske Kirke.

septennal, syvaarig; Septennium, et, en Tid eller Frist af syv Aar.

septentrional, nordlig, beliggende mod Nord, kommende fra Nord.

Septet, en, et syvstemmigt Musikstykke.

Septima, et, den syvende Skoleclasse; Septime, en, (i Musiken) den syvende Tone fra Grundtonen opad.

Septuagesima, en, den 70de Dag (9de Søndag) før Paaske.

Septuaginta, halvfjerdsindstyve; deraf: de 70 Oversættere, eller den græske Oversættelse af det gamle Testament, udarbeidet af 70 lærde Jøder i Alexandrien omtrent 200 Aar før Christi Fødsel (den betegnes ofte ved LXX).

Sequens, den ell. det Følgende; pl. Sequentes, de Følgende, og Sequentia, følgende Ting; Sequents, en, Følge, Række, Rad, Orden.

Sequester, et, retligt Beslag paa Ting ell. Gods indtil den derom førte Retsstrids Afgjørelse; Sequestrator, en, Bestyrer af det under Beslag lagte Gods; Sequestration, en, Beslag, Beslaglægning; midlertidig Bestyrelse af det, som er lagt under Beslag; sequestrere, lægge Beslag paa Noget og overgive det til en Tredie til midlertidig Opbevaring ell. Bestyrelse.

sequitur, deraf følger.

Serail (seralj'), et, Palads, især den tyrkiske Kejsers ell. en østerlandsk Fyrstes Bolig, som tillige indeholder Qvindeboligen (Haremet).

Seraph, en, pl. Seraphim, en Classe Engle, Flamme-Engel, Ild-Engel.

Seraskier, en, tyrkisk Militair-Overbefalingsmand.

Serbet, s. Sorbet.

Serdar, en, en persisk Livvagts-Overbefalingsmand.

seren, reen, lys, klar.

Serenade, en, Natmusik, især udenfor en Dames Vinduer.

Serenissima, Hendes Durchlauchtighed, den regjerende Fyrstinde; Serenissimus, Hans Durchlauchtighed, den regjerende Fyrste.

Serge, s. Sars.

Sergent (serschant), en, første Underofficeer ved et Compagnie Infanterie.

Seria, pl. alvorlige Ting.

Serie, en, Rad, Række, Talrække, Talfølge.

serio, alvorlig; for Alvor.

seriös, alvorlig, vigtig, høitidelig.

Sermon, en, Tale, Foredrag, Prædiken.

Serpent (serpang), en, Slangehorn, et slangebannet Blæseinstrument; Serpentin, en, Slangesteen, en sortgrøn, som en Slangeham spættet Talksteen; et Slags gamle Kanoner, Feltslange; serpentinske Vers, Slangevers, som begynde og ende med samme Ord.

Serpigo, en, et Slags Hudsygdom, Ringorm; serpiginös, beheftet med Ringorm; lignende Ringorm.

Serum, et, Blodvand, Blodets vandagtige Deel; Serum lactis, Valle, Melkevalle.

Servante (servangt'), en, Opvarterske, Tjenestepige; et Meubel med Vaskeindretning.

Servator, en, Opholder, Bevarer, Frelser.

servere, betjene, opvarte; dække Bordet, rette an, lægge for.

Service (servihs'), en, Tjeneste, Betjening, Opvartning; Service, et, Bordtøi, Bordstel, Theestel.

Servienter, pl. hos Maltheserridderne, Benævnelsen paa de lavere Ordensmedlemmer, som ikke kunne bevise deres Adel.

Serviet, en, Talerkendug, Haanddug ved Bordet.

servil, slavisk, krybende; de Servile, de som vise sig krybende og slaviske mod de Magthavende; Servilismus og Servilitet, en, Trællesind, Kryberi.

Serviter, pl. en Tiggermunkeorden.

Serviteur (servitøhr), en, Tjener, Opvarter; stum Tjener (et lille Bord); Serviteur! Deres Tjener!

Servitium, et, pl. Servitia, Hoveritjeneste.

Servitut (servitus), en, Trællestand, Trældom; Tvangspligt, Byrde, Tynge, Hæftelse, Forpligtelse, som hviler paa en Eiendom.

Servus, en, Tjener; Servus servorum Dei, Guds Tjeners Tjener (en af Pavens Titler).

serös, vandagtig, som ligner Blodvand.

Session, en, Samling, raadslaaende Forsamling; Række af Møder til Behandling af Sager; Møder til Udskrivning af Soldater og Matroser.

Sesterts, en, en gammel romersk Sølvmynt; Sesterts, et, en Regningsmynt af 1000 Sestertser.

Settlement, et, Bosættelse, Colonie; Settler, en, Nybygger, Colonist.

seu og sive, eller.

sever, alvorlig, streng, skarp; Severitet, en, Alvor, Strenghed, Skarphed.

Sevigné (sevinjeh), en, et Slags Brystnaal, et Fruentimmersmykke af Guld, Ædelstene, Koraller, som bæres paa Brystet.

Sexa, en, (i Sverrig) Aftensmaaltid.

Sexagenarius, en, en Tredsindstyveaarig.

Sexagesima ell. Sexagesimae, den 60de Dag (8de Søndag) før Paaske.

Sexangulum, et, en Sexkant; sexangulær, sexkantet.

Sexennium, et, et Tidsrum af 6 Aar.

Sexta, en, den sjette Skoleclasse.

Sextant, en, et astronomisk Maaleinstrument, som bestaaer af $1/6$ Krebs ell. 60 Grader; Høidemaaler.

Sextet, en, et Musikstykke for sex Stemmer ell. Instrumenter.

Sextus, en, den Sjette.

sexual, som betegner ell. har Hensyn til det naturlige Kjøn; Sexual-Drift, Kjønsdrift; S.-Organer, Kjønsdele; S.-System, et, Kjønsorden, Planternes Inddeling og Ordning efter Kjønsdelene; Sexus, en, Slægt, Kjøn, det naturlige Kjøn.

sforzando og sforzato, forkortet sf. og sfz., (i Musiken) stærkere, forstærket.

Shah, s. Schach.

Shakers (schækers), pl. Rystere, en Green af Qvækersecten i de nordamerikanske Fristater.

Shawl (schahl), et, et stort Omslagstørklæde for Fruentimmer.

Schellac, en, Gummilak i Skiver, Tavlelak.

Sherif (scherif), en, (i England) Landsdommer, Dommer i et Grevskab ell. en Provinds.

Shilling (schilling), en, en engelsk Mynt (omtr. 42 ß).

Shire (schihr), et, Landskab, Grevskab, Landsinddeling i England.

Shirting (schirting), et, et Slags Bomuldstøi, hvidt ell. farvet.

Shop (schop), en, Bod, Krambod; deraf: shoppere (schoppere), løbe omkring i Butikkerne uden at kjøbe Noget.

Shrapnells, pl. Granater med en stærk Sprængladning, der spreder en Mængde Flintkugler.

Shrub (schrob), en Drik af Brændeviin, Citronsaft og Sukker.

si, om; dersom.

Sialagoga, pl. spytdrivende Lægemidler; Sialismus, en, Spytflod.

Sibirienne, et Slags uldent Vintertøi.

Sibilanter, pl. Hvislelyde.

Sibylle, en, (hos Grækerne og Romerne) en Spaaqvinde, som aabenbarede Gudernes Raad og Villie; (i Spøg) en gammel Hex; sibyllinsk, spaaende, som indeholder Spaadomme; sibyllinske Bøger, en Samling af Spaadomme, som den cumæiske Sibylle solgte til den romerske Keiser Tarquinius Priscus.

sic! saa! saaledes lyder det ordret! saaledes staaer der virkelig! sic transit gloria mundi, saaledes forgaaer al Verdens Herlighed.

Siccantia, pl. tørrende Lægemidler.

Siciliano og Sicilienne, en, en sicilianst Hyrdedands og det dertil hørende Tonestykke.

siciliansk Vesper, Blodbadet paa den franske Besætning paa Sicilien i Aaret 1282 paa det dertil med Vesper-Klokken givne Tegn.

sideral, som angaaer Stjernerne eller bestemmes ved dem; Sideration, en, Stjernernes indbyrdes Stilling eller Forhold til hinanden og sammes Indflydelse; siderisk, som angaaer Stjernerne ell. bestemmes ved dem; ogsaa: jernholdig; siderisk Aar, et Stjerneaar, Tiden for Solens tilsyneladende Omløb, regnet fra en Fixstjerne til dens Tilbagekomst til samme Punkt; siderisk Maaned, Stjernemaaned, Maanens Omløbstid, regnet fra Maanens Udgang fra en Fixstjerne til dens Tilbagekomst til samme.

Siderites, en, Magnetsteen.

Siderotechnik, en, Jernværks-Kyndighed.

Sidi, en, (arabisk Titel til Stammehøvdinger, Fyrster o. s. v.), Herre.

si diis placet, om Gud vil.

Sidrah, en, et Afsnit i Bibelen (de fem Mose Bøger), nemlig saa Meget, som forelæses hver Løverdag i Synagogen.

Sierra, en, spansk Bjergkjæde, f. Ex. Sierra Nevada, Snebjergene.

ell. Sieste, en, (i Spanien) igsføvn.

fjøhr), en, Herre.

e, segle, forsegle; Sigillum igill, et, Segl.

pl. Afkortningstegn.

et, det græske S.; sigmoides —ides), segldannet, halvmaane:
:.

et, Tegn, Løsen, Mærke, hvor:
:oget i Afstand gives tilkjende,
en Befaling gives; deraf:
l-Horn, S.-Raket, S.-Skud
; Signalement (sinjalemang),
tegnelse, nøie Beskrivelse af en
i, Opgivelse af Kjendemærker;
isere give Tegn ell. Løsen,
begive ved Tegn; beskrive; op:
jendemærkerne paa en Person.

m, betegnet, undertegnet.

r, en, Betegnelse, Mærke,
ift, Underskrift, f. Ex. paa
andsgods, paa Arkene i en
paa Medicinglas, paa Docu:
:; signere, betegne, mærke,
ve, undertegne, stemple; Sig-
et, et Haandsegl; signetur,
Recepter) at mærke ell. betegne.

ant og significativ, beteg:
betydningsfuld; Signification,
tydning, Bemærkelse, Mening;
icere, antyde, bemærke, be:
give tilkjende.

(sinjora), en, Frue; Signore
e), en, Herre; Signoria (sin:
en, Herskab, Herlighed, Titel
rnemme; Adelen, Adelskabet.

, et, pl. Signa, Tegn, Mærke.

n, (i Mythologien) Bacchus's
ger og Ledsager; Silener, pl.
Skovguder (Satyrer).

Silentium, et, Taushed, Stilhed; som Udraab: stille!

Silhouette (siluette), en, Skyggerids, Skyggetegning, Skyggebilled; silhouettere, fremstille i Skyggerids, udklippe et Profil i mørkt Papir; Silhouetteur (siluettøhr), en, En som gjør Skyggetegninger udklipper Profiler.

Silvan, en, (i Mythologien) Skovgud.

silvestrisk, voxende i Skoven, vildtvoxende.

Simarre ell. Zimarra, en, Slæbekjole for Fruentimmer; lang Kaabe for Prælater.

Similargent (similarschang), et, en Metalblanding, som ligner Sølv, uægte Sølv, Nysølv.

Simile, et, Lignende; Lignelse; Lighed; similis simili gaudet, lige Børn lege bedst, Krage søger Mage; Similia, pl. lignende Ting, Tilfælde; Similia similibus curantur, lignende Tilfælde helbredes ved Midler, der hos den Sunde vilde fremkalde lignende Sygdomstilfælde (Homoeopathiens Grundsætning); Similitet, en, Lighed, Eensformighed.

Similor, Semilor, Semidor, et, Skinguld, et Blandingsmetal af 4 Dele Kobber og 1 Deel Zink.

Simonie, en, lovstridigt Salg og Kjøb af geistlige Embeder.

Simonister ell. Saint-Simonister, pl. Tilhængere af Grev St. Simons Lære.

simpel, enkelt, ikke sammensat; ringe, ikke fornem; jævn, ligefrem, tarvelig; ukunstlet; enfoldig; en Simpel, (i Spil) et enkelt vundet ell. tabt Parti.

simplement (sængpelmang), ligefrem, slet og ret, reent ud.

simplex, enkelt; en Simplex, et enfoldigt Menneske, Dosmer.

Simplicitet, en, Ligefremhed, Jævnhed; Tarvelighed; Kunstløshed.

Simplification, en, Fatteliggjørelse, Tydeliggjørelse; simplificere, gjøre mindre forviklet ell. indviklet, gjøre mere fattelig.

Simulant, en, En som foregiver at have en Sygdom eller Legemsfeil, som han i Virkeligheden ikke har; Simulation, en, Forstillelse, Hykleri; simulere, forstille sig, give sig Skin af, hykle; foregive.

simultan, samtidig; fælles; Simultaneum, et, en fælles Ting, især fælles Brug af een Kirke for to eller flere forskjellige Religionspartier; Simultan-Kirke, en saadan fælles Kirke.

Sinapismus, en, Sennepsplaster, Sennepsomslag.

Sinceritet, en, Oprigtighed, Redelighed.

Sinciput, et, Forhovedet.

Sindal, et, et Slags let Taft.

sine, uden.

Sinecure, en, et Embede (især geistligt) uden Forretninger, med gode Indkomster.

sine dubio, uden Tvivl; sine mora, uden Forhaling, ufortøvet.

Sinfonie, s. Symphonie.

Singleton, en, et enkelt Kort, som man har paa Haanden i en Farve.

singulair ell. singulær, særegen, særdeles, ualmindelig, sælsom, underlig, besynderlig; Singularis, en, (i Grammatiken) Enkelttal, Enhedsform; singularisk, som staaer i Enkelttallet; Singularitet, en, Egenhed, Særhed, Særegenhed, Sælsomhed, Besynderlighed.

Singultus, en, Hikke.

Sinombre-Lampe, skyggeløs Lampe, en Lampe, der kaster Lysningen saadel under sig, som til Siderne.

Sinopel, en, den grønne Farve i Heraldiken.

Sinuositet, en, bueformig Krumning, bugtet Beskaffenhed; Sinus, en, Bugt, Havbugt, Vig, Fjord; (i Mathematiken) Vinkelstøtte, Buestøtte, en lodret Linie fra et Punkt i Cirklens Peripherie til Cirklens Diameter.

Sipho, en, Hævert; Sugerør, Sprøiterør.

Siphylis, s. Syphilis.

Sir (ser), Herre; Sire, allernaadigste Herre! (Tiltale til Keisere og Konger).

Sirdar, en, en ostindisk fornem Herre, Statholder.

Sirene, en, Havfrue, Havnymphe med forførerisk Stemme; yndig Forførerske; Sirene-Sang, Lokkesang, forførerisk Sang.

Siriasis, en, Hjernebetændelse, Solstik, Hundedagssygdom; Sirius, en, Hundestjernen.

Sirocco, s. Scirocco.

Sirup, en, tyk Sukkersaft, som flyder fra Sukkeret ved dets Rensning.

sistere, stille, standse, hemme; sistere sig, indfinde sig, stille sig, møde.

Sisyphus, (i Mythologien) en Konge i Korinth, der i Underverdenen var fordømt til uafladelig at vælte en stor Steen op ad et steilt Bjerg, hvorfra den bestandig trillede ned igjen; deraf: et Sisyphus-Arbeide,

yphisk Arbeide, et Arbeide, brig bringes til Ende.

ɪsses, philosophus mansis- ɪvde du tiet, saa havde Du gjældt for en fornuftig Mand, ɪa havde Du ikke røbet din hed.

erra levis! Jorden være ham b han maa hvile i Fred! (paa inder).

ɪs in rebus! der maa dog Maade i Alt!

ɪ, en, Stilling; Tilstand, For-, Forhold; Beliggenhed; si- stille; bringe i en Stilling, orfatning o. s. v.; situeret, beliggende.

ɪ verbo! med Tilladelse at nan tillade mig dette Ud-

, den onde Gudbom hos Hin-

ɪcem, para bellum, vil Du reb, saa vær rustet til Krig.

ɪ, en, et engelsk Sexpennings- ɪn halv engelsk Shilling.

ɪ, en, Stikkelse, Stabning; r, Formbræt.

ɪ, et, Sabelbækken, Ribe-

et, Rettersted.
Schach.
s. Scandal.

ɪvien, et, de tre nordiske Ri- danmark, Norge og Sverrig; navisk, hørende til, vedkom- disse tre Riger; Skandina- , en, Ønsket om og Virken engere Forening af de tre Riger (i social, literær og Henseende).

Skarlagen, et, en brændende rød Farve; Tøi af denne Farve.

Skarmydsel, s. Skjermydsel.

Skedevand, et, concentreret Salpeter- syre.

Skelet, et, Beenrad; skelettere, lave et Skelet istand.

Skepsis, en, Tvivl, Tvivlesyge; Skepticismus, Skeptik, en, Tvivlsaand; Tvivlslære, den philosophiske Lære- maade, efter hvilken man Intet skal antage for afgjort, men tvivle om Alting; Skeptiker, en, Tvivler, en Philosoph af hiin Skole; skeptisk, tvivlesyg.

Skizze, en, Omrids, Udkast, Grund- træk; kort Skildring; skizzere, gjøre Udkast.

Skjermydsel, en, Fægtning imellem mindre Krigshobe; skjermydsere, fægte i mindre Afdelinger.

Skjærf, et, Livbælte, Skulderbælte, Sværdbælte.

Skleritis, en, Betændelse af Hornhin- den i Øiet.

Skleroderma, pl. haardhudede Dyr.

Skleroma, et, Forhærdelse, især i Moderhalsen.

Sklerosarkoma, et, en haard Kjød- udvext.

Sklerotica, en, Hornhinden i Øiet.

Skolion, et, pl. Skolier, Bordsang, Rundsang; Bordtale.

Skonnert, en, et tomastet, skarptbygget Skib.

skoptisere, spotte, stikke, være spydig, spodsk.

Skorpion, en, et bekjendt giftigt Dyr; det 8de Stjernebillede i Dyre- kredsen.

Skribent, s. Scribent.
Skylight (skeileit), stærke, buede Glasruder i Skibsdækket til Oplysning af Kahytten ell. Rummet.
Slam (slæm), en, (i Whistspil) naar det ene Parti gjør alle Stikkene.
Slaraffenland, et, et indbildt Lyksalighedsland.
Slee, en, Maskine til at trække Skibe paa Land.
Sleepers (slipers), pl. Jernbanetømmer.
Slendrian, en, gammel Vane, den gamle skjæve Gang.
Sloboda, en, (i Siberien) en befæstet Flække.
Sloop, det samme som Schaluppe.
Slops, pl. vide Skipperbuxer.
Smak, en, et eenmastet Handelsskib.
Smallbeer (smalbihr), et, tyndt Øl, Skillingsøl.
Smalt, en, en af Kobolt tilberedt blaa Farve.
Smaragd, en, en grøn Ædelsteen.
Smergel, en, en Jordart, som bruges til Slibning og Polering.
Smollis, en, (i det tydske Studentersprog) Skaal, Sundhed, Velgaaende.
Sobrietet, en, Ædruelighed, Maadeholdenhed.
Soccus, en, en lav, let Sko, især for Skuespillere hos de Gamle; deraf: Lystspil.
sociabel, selskabelig, omgjængelig; forenelig, som forliges eller passer sammen; Sociabilitet, en, Selskabelighed, Omgjængelighed.
social, selskabelig, som angaaer det selskabelige Liv, det borgerlige Samfund; Social-Interesse, den Selskabs Medlemmer fælles esse; Social-Nexus, selskabel binbelse; Social-Ret, Selsk
Socialisme, en, et System om fundets Omorganisation til b bre ved Fællesskab i Eiendom Arbeidets ligeligere Fordeling
Socialist, en, en Tilhænger System; Socialitet, en, S lighed, Omgjængelighed.
Sociation, en, Forbindelse, F mellem Flere til eet Selskab fælles Øiemeds Opnaaelse; s forene, forbinde selskabeligt; S ell. Societet, et, Selskab, Fo Samfund, Broderskab, Laug cius, en, Deeltager, Deelhave skabsbroder, Stalbroder, Med
Socinianer, en, Tilhænger af S der nægtede Treenigheden og Guddom.
Soda, en, Askesalt, kulsuurt
Sodales, pl. Kammerater, S bre; Sodalitet, en, Stalbro især geistligt Broderskab.
Sodomie og Sodomiterie, et, un Tilfredsstillelse af Kjønsdrifte domit, en, En som er forfal denne Last.
Soeur (søhr), en, Søster; ma min Søster; Soeurs grises (graa Dragt), barmhjertige der opofre sig til Syges Ple
Sofa, s. Sopha.
soidisant (soadisang), saakalde given.
soignere (soænjere), røgte, passe; anvende Flid paa, b med Omhu.
Soir (soahr), en, Aften; Soiré

:n, Aftenselskab, Aftenunder=
ig.

. Soya, en, en af et Slags
e Bønner tilberedet krydret

.

en, Underlag, Søilefod, Fod=
under en Støtte.

: ell. sokratisk Methode, en,
;ræske Philosoph Sokrates's
aade, nemlig ved hensigtsmæs=
pørgsmaal at lede Lærlingen
o at finde det Begreb, man
it gjøre tydeligt; Sokratiker,
:n ell. Tilhænger af Sokrates,
Lære og Methode; Socratis-
en, Sokrates's Philosophie i
Læremaade.

Solen; Solguden (Helios).

en, en brændende Vind i
en, som kommer fra de afri=
Kyster.

'om angaaer Solen; Sol=, f.
olar-Aar, Solaar, det tropiske
r, Tiden fra Solen har været
Jævndøgns= eller Solhverve=
til den igjen kommer i samme;
-Glas, farvet ell. sværtet Glas,
m hvilket man kan see imod
; S.-Mikroskop, Solforstørrel=
s; Solar-Tubus, en, Sol=

.

:xel, Enevexel, enkelt Vexel, en
g selv udstedt Vexel.

n, Lønning; Soldat, en, Kri=
krigsmand; Soldatesque (sol=
e), en, Krigsfolk, Krigsmand=

a, Saltkilde, Saltvand, hvoraf
virkes.

festlig, høitidelig; Solenni-
n, en, Høitideligholdelse; so-
lennisere, feire, høitideligholde;
solenniter, høitidelig, paa høitide=
lig Maade; Solennitet, en, Høiti=
delighed, Festlighed, Fest.

Solfatara, en, en i Dybet brændende,
dampende Svovlgrube.

solfeggere (solfedschere), synge Tone=
stigen, synge et Tonestykke med No=
dernes Benævnelse; Solfeggi (sol=
fedschi) ell. Solfeggier (solfedscher),
pl. Øvelsesstykker for Sang uden
Text.

solid, fast, tæt, varig; drøi, nærende;
grundig; sikker, paalidelig, tilforlade=
lig; ægte, god; sat, stadig; sikker,
velberegnet.

solidarisk, gjensidig, Een for Alle og
Alle for Een; Solidariskhed ell.
Solidaritet, en, gjensidig, fælles
Ansvarlighed ell. Forpligtelse.

soli Deo gloria! Gud alene Æren!

solidere, sikkre, befæste; solidescere,
blive fast, stiv eller haard; blive
varig; Soliditet, en, Fasthed, Varig=
hed; Sikkerhed, Paalidelighed, Ægt=
hed, Godhed.

Solidum, et, et Heelt; Fællesskab.

Solitair ell. Solitær, en, Eneboer,
Eremit; en enkelt, indfattet, større
Ædelsteen, især Diamant; solitair,
eensom, ene, afsondret fra Verden;
Solitaire, et, Grillespil, som Een
spiller alene.

solito, (i Musiken) paa det sædvanlige
Sted.

Solitude (solitydd), en, Eensomhed,
Øde.

Sollicitant, en, Ansøger; En som søger
sin Ret; Sollicitation, en, retlig
Ansøgning, Anfordring; indstændig
Bøn; sollicitere, anholde om, bede
om retlig Bistand.

solo, ene, alene, uden Hjælp ell. Accompagnement; Solo, en, Enespil, Enesang, Enedands, enkelt Stemme; et Slags Kortspil; (i l'Hombrespil) Spil med de modtagne 9 Kort uden at kjøbe andre Kort; Solo-Spiller, Enespiller; Solo-Sanger, Enesanger, o. fl.

Solothnik ell. Solotnik, den 96de Deel af et russisk Pund.

solstitial, som hører til Solhverv, ell. Solhvervstid; Solstitial-Puncter, Solhvervspuncter; Solstitium, et, pl. Solstitia ell. Solstitier, Solhverv, Solhvervsdag.

Soltnik, en, en polsk Høvidsmand.

solubel, opløselig; Solubilitet, en, Opløselighed.

solut, løs, opløst; ubunden.

Solution, en, Opløsning; det Opløste; Betaling.

solve ell. solvatur, (paa Recepter) opløs, skal opløses.

solvent, i Stand til at betale.

Solventia, pl. opløsende Midler, Opløsningsmidler.

Solvents, en, Betalingsevne; solvere, opløse; betale.

somatisk, legemlig, som angaaer Legemet.

Somatolog, en, En som har Kundskab om det menneskelige Legemes Indretning; Somatologie, en, Læren om, Beskrivelse over det menneskelige Legeme; Somatotomie, en, Sønderlemmelse af det menneskelige Legeme.

sombre (songber), dunkel, mørk, skyfuld; nedslagen, tungsindig.

Sombrero, en, en bredskygget Hat, Solhat.

Sommation, en, Opforbring[...] ning.

Somnambule (somnambyhl', Søvngjænger, Nattevandrer, syg; En som er sat i en n[...] Tilstand; Somnambulism[...] Nattevandring i Søvne, Ma[...] den ved Hjælp af den dyriske tisme frembragte forhøiede a[...] Tilstand; Somnambulist, samme som Somnambule.

Somnifera, pl. søvnbringende

Somniloque (somnilohk), en, [...] taler i Søvne.

somnolent, søvnig, søvnagtig[...] Somnolents, en, Søvnighed, [...]agtighed, Dorskhed.

Somnus, en, Søvn; Søvnen

Son Altesse, Hans ell. Hend[...]hed; Son Altesse Royale ell. Hendes kongelige Høihe[...]

sonante, (i Musiken) klingen[...]nende.

Sonate, en, et for Claveret Tonestykke, med liden elle[...] Ledsagelse.

Sonde, en, Blylod til at ma[...] vets Dybde; et chirurgisk [...]ment til at undersøge Saar[...] dere, lodde, maale Havdyb[...] dersøge; udforske, udspritte.

Sonet, en, et lille lyrisk [...] som bestaaer af 4 Stropher, de første to have hver 4, [...] to hver 3 Linier (ialt 14 Li[...] Vers).

Sonica, (i Basset- og Pharo[...] Kort, som netop kommer i [...] og gjør Udslag i Spillet.

Sonniter ell. Sunniter, pl. [...]gere af en muhamedansk S[...]

Koranen ogsaa antager
tlig Overlevering (modsat
.
, et, Tonemaaler, Klang=

orisk, klingende, velklin=
ngfuld, fuldtonig; Sonori-
klangfuldhed, Velklang.

fa, en, en med Bolster for=
ænk.

, (hos Jøderne) En som
it skrive Thoraen (en fuld=
correct Afskrift af de fem
ger paa en Pergaments=

en, pl. Sophismer, Vrang=
slingrund, Spidsfindighed;
en, En som bruger Spids=
r og falske Slutninger for
e; Sophisterie, et, An=
af Sophismer, spidsfindig
Beviisførelse; sophistisk,
g, vrang; som er bygget
lsk Beviisførelse.

n, en viis, afholden, sindig
ophronist, en, (fordum i
psynsmand over Sædelig=
phrosyne, en, Sindighed,
ed, Maadehold, Viisdom,

søvndyssende; Soporifera,
dyssende Midler, Sove=
oporös Tilstand, en syge=
e vedvarende, dyb Søvn.
for; over, mere end.
, Overstemmen, Discant.
Scherbet, en, en kjølende
Tyrkerne, bestaaende af
ødte Rosiner, Citronsaft,
Ambra.

en, fordum det theologiske
i Paris og de samme til=
ygninger.

sordid, smudsig, skiden; nedrig, gjerrig; Sordiditet, en, Smudsighed; Gjerrighed, Gnieragtighed.

Sordine, Sordino, en, Dæmperen ved musikalske Instrumenter; sordo, dæmpet; Sorduner, pl. dæmpede Orgelpiber.

Sorites, en, (i Logiken) en Kjædeslutning.

Sors, en, Lod, Andeel, Skjæbne.

Sort, en, Art, Slags; sortere, lægge hvert Slags for sig, udsøge og ordne; vel sorteret, forsynet med et udvalgt og fuldstændigt Varelager; sortere under, henhøre under.

Sortie, en, Udgang; Udfald fra en beleiret Fæstning; Udfaldsport.

Sortilegium, et, Spaadom af eller ved Lodkastning.

Sortiment (sortimang), et, Vareoplag til Udsalg stykkeviis; Lager af alleslags Bøger; Sortiments-Handel, Handel med Bøger af fremmed Forlag (modsat Forlagshandel).

sospirando, (i Musiken) sukkende, klagende.

sostenuto, (i Musiken) udholdende, vedholdende.

Sostrum, en, Redningsløn, Betaling for Lægehjælp.

soterisk, frelsende, reddende; soteriske Mynter, Mynter med Billede af Frelseren, saadanne, som de græske Keisere lode præge; Soteriologie og Soterologie, en, Salighedslære, Læren om Christus som Menneskenes Frelser.

Sotnik, en, en Kosakanfører, Hetman.

Sottise, en, Dumhed, Taabelighed; dum Streg; Grovhed, Uartighed, Fornærmelse.

sotto voce (sotto vodsche), (i Mu=

siken) med sagte, dæmpet Stemme ell. Tone.

Sou (suh), en, pl. Sous, en fransk Kobbermynt, hvoraf der gaaer 20 paa en Franc (omtr. $1^3/_4$ ß).

Souaver, Zouaver ell. Suaver, pl. franske, i Nordafrika hvervede og der indfødte Tropper.

Soubrette (subrette), en, en snild, snedig Kammerpige, Terne.

souffiere (suffiere), tilhviske, tilsige; hemmelig indgive En, hvad han har at sige; Souffleur (sufflør), en, Tilsiger, især paa Skuepladsen.

Soulagement (sulahsch'mang), et, Understøttelse, Lettelse, Lindring; Beroligelse, Trøst; soulagere (sulaschere), lette, understøtte; lindre; berolige, trøste; qvæge.

Soulong, en, et Slags meget fiin Thee.

Soupçon (supsong), en, Mistanke; Formodning, Gisning; soupçonnable (supsonnabel), mistænkelig, forbægtig; soupçonnere, mistænke, formode, gjette sig til, ane; soupçonneux (supsonnøh), mistroisk, mistænksom.

Soupe (sup') en, Suppe, Sauce.

Soupé ell. Souper (supeh), en, Aftensmaaltid; soupere (supere), spise til Aften.

Source (surs'), en, Kilde, især Handelskilde, hvor man faaer Varerne fra første Haand.

sous (suh), under; Souslieutenant, en, Underlieutenant.

Soutane (sutane), en, en lang Kjole med snævre Ærmer hos de katholske Geistlige.

soutenable (sutenabel), som er til at holde ell. forsvare; soutenere (sutenere), understøtte, underhol bære, holde opreist; paast forsvare, forsægte; soutenere sig; ernære sig, have sit hold.

Souterrain (suterræng), en, etage; underjordisk Hvælvi

Soutien (sutjæng), et, Støtt støttelse, Bistand, Hjælp; U Livsophold.

Souvenir (suvenihr), en, E Amindelse; Gave til Erin Giveren; Stambog, Tegnel

souverain (suveræng), u uindskrænket: Souverain, uindskrænket Overherre, u Herster, Enevoldsherre; S nitet ell. Souverainetet, herredømme, uindskrænket M Enevoldsmagt; Indbegrebe Regjeringsrettigheder; Sou tets-Rettigheder, Høihede heder.

Sovereign (sovverin), en, e Guldmynt = 20 Shilling ell. 1 Pd Sterling.

Soya, s. Soja.

Spadille (spadilje), en, Sp som høieste Trumf i l'Ho

Spado, en, pl Spadones doner, Gilding, Castrat; spa gildet, skaaren.

Spagnolette (spanjolette), en, Menuet; en Jernstang for ell. Dør.

Spahi, Sipahy, en, en Ryt tyrkiske Milits.

Spalier, det samme som E spaliere, beklæde en Væ med Lægteræværk og Træe

spalmere, kalfatre, bege, tjæ

:n, spansk Snuustobak.
ol. de fra Kjølen opadgaa-
de Tømmerstykker, paa hvilke
e fastgjøres.
(sparadrah), Linned trukket
smeltet Plaster.
nt, et, udspredt Rygte, By-
argere, udsprede, bringe ud
Folk.
sk, med spredt staaende
; sparsifolisk, med spredt
Blade.
hist og her, allevegne om-

, efter Spartanernes Maade;
streng.
et, Fletninger, flettet Ar-
Sparto-Græs (Syvel).
t, og Spasmus, en, Krampe;
tisk, beladt med Krampe;
disk, krampagtig; Spas-
, pl. krampestillende Midler.
, et bredt Jern til at smøre
ned.
t, et krystalliseret Mineral
det Brud.
et, pl. Spatia ell. Spatier,
Mellemrum, Afstand i Rum-
nos Bogtrykkerne) Udfyld-
ell. Adskillelses-Stift; Tids-
rift; spatiös, rummelig,

(spihker), en, Formanden i
lske Underhuus.
et, Krydderi, vellugtende Ur-
Apothekervarer; Specerie-
, En som handler med Kry-
Apothekervarer og Farve-

g speciel, enkelt, særegen,
t angaaer en enkelt Person
ell. Ting; nøie, bestemt; særskilt; Special-Charakteer, Examens-Charakteer for et enkelt Fag; S.-Fuldmagt, Fuldmagt til Udførelse af et enkelt Anliggende; S.-Kort, et Landkort, som udførlig fremstiller en enkelt Landstrækning, o. fl.; Specialia, pl. de nærmere ell. særegne Omstændigheder; det Nærmere, Nøiere; specialisere, anføre ell. angive i det Enkelte; specialiter, i Særdeleshed, især, navnlig; Stykke for Stykke; Specialitet, en, særegen Beskaffenhed.

Species, en, Art, Slags; Grundregningsart (de fire Species); Bestanddeel; en Blanding af lægende Urter, f. Ex. Species emollientes, blødgjørende Urter; S. resolventes, fordelende Urter; S. pectorales, Brystthee; enhver virkelig udpræget Mynt, Myntsort, f. Ex. en Species-Daler ell. Species, en Sølvmynt = 2 Rigsdaler Sølv; Species-Ducat, en, en Guldmynt = 2 Specier; species facti, en, Sagens Forhold og Beskaffenhed, Maaden hvorpaa en Sag er gaaet til, Fremstilling og Forklaring af det Skete.

Specification, en, navnlig Optegnelse, enkeltviis Angivelse ell. Optælling; specificativ, navnlig opregnende, særskilt anførende; specifice, enkelt, stykkeviis, navnlig; specificere, optælle, opregne, optegne Stykke for Stykke, angive navnlig.

Specificum, et, et særegent, imod visse Sygdomme særdeles virksomt Lægemiddel; specifisk ell. specifique, særegen, eiendommelig; grundet i en særegen, naturlig Beskaffenhed, f. Ex. et Legemes specifiske Vægt, dets

Vægtfylde, d. e. Forholdet mellem dets Rumfang og Vægt; forholdsmæssig, f. Ex. Guld er specifisk, tungere end Bly, d. e. et vist Rumfang af Guld er tungere end det samme Rumfang af Bly.

Specillum, et, en Søgenaal, Sonde.

Specimen, et, pl. Specimina, Prøve, Prøvearbeide, Prøveskrift, Beviis; et Exemplar.

speciøs, anseelig, tilsynelabende, skuffende.

spectabel, anseelig, seeværdig; Spectabilitet, en, Anseelse.

Spectakel, et, Syn, Skue; Skuespil; Larm, Støi; Ophævelse; spectaculös, sælsom; forargelig, anstødelig.

Spectator, en, Tilskuer, Jagttager; Spectatorium, et, Tilskuerkreds.

Speculant ell, Speculateur (spekylatøhr), en, Gransker, Grubler, Forsker; En som foretager Noget i Haab om at vinde derved, uden dog at være sikker paa et heldigt Udfald; Speculation, en, Forskning, Granskning, dybsindig Overveielse; Handels-Speculation, Beregning af sandsynlig Vinding eller Tab ved et Foretagende; et Handelsforetagende, hvorved man søger at benytte forudsete ell. forudberegnede Omstændigheder; Speculations-Aand, Evne til at udfinde fordeelagtige og fordeelbringende Handelsplaner; speculativ, forskende, granskende; dybsindig; klogt beregnende og driftig i Handelsforetagender; speculativ Philosophie, dybsindig Fornuftgranskning; speculere, forske, granske; udtænke Handelsplaner, pønse paa Leilighed til Vinding.

Speculum, et, pl Specula, Speil.

spedere, sende, forsende, befordre videre; Speditеur (speditøhr), en, Vareforsender, Varebefordrer; Spedition, en, Forsendelse af Varer, Viderebefordring af Varer.

Speech (spihtsch), en, en Tale, et Foredrag.

Spelunke, en, Hule, Rede, Røverkule.

Spencer, en, et tætsluttende Livstykke; en kort Overtrøie uden Skjød og Lommer.

spendabel, gavmild, rundhaandet; spendere, uddele, forære, give til Bedste; betale Fortæringen for en Anden; anvende paa, bekoste paa, vove paa.

Sperma ceti, Spermacet, en, Hvalrav, en fedtagtig Materie, der findes i Kaskelottens Hoved; deraf: Spermacet-Lys.

Spermatiker, en, Tilhænger af den Mening, at Spiren til det vordende Dyr eller Menneske ligger fortrinlig i den mandlige Sæd.

Spermatine, en, Sædstof.

Spermatocele, en, Brok i Sædkarrene; Spermatorrhöe, en, Sædflod.

Spermodermis, en, Frøets yderste Bedækning.

Spermogonie, en, Sædavling i det dyriske Legeme; Frødannelse hos Planter.

Spes, Haab; Spes vana, et forfængeligt, skuffende Haab.

Speser, pl. Omkostninger, Forsendelsesomkostninger, Udlæg.

Sphinx, en, (i Mythologien) et Uhyre, hvis Hoved og Bryst lignede et Fruentimmers, den øvrige Krop en Løve; det bruges af Malere og

ıuggere som et Sindbillede
ırdens Frugtbarhed, paa Viis-
g Naturens Hemmeligheder;
;: En der taler i Gaader;
Navnet paa en Aftensommer-

, en, Seglsteen, Signetsteen.

en, Kugle, Klode; Kreds,
eds, Forretningskreds; Om-
af et Begreb, en Videnskab;
'eds, Fatteevne; pl. Sphærer,
Verdener; deraf: Sphærernes
Sphærik, en, Læren om Jord-
melkuglen; sphærisk, kreds-
, kugledannet; Sphæroide,
!egeme, hvis Skikkelse nærmer
ılens; sphæroidisk, rundag-
angrund: Sphærometer, et,
ıaaler, Redskab til at bestemme
ıles Radius, naar en Deel
ı Overflade er given; Sphæ-
ie, en, Kuglemaaling; Læren
ımmellegemernes Udmaaling.

ium, et, Arefankning, Efter-

pids), et, (hos Bogtrykkerne)
Plet, fremkommen ved, at et
m staaer ligesaa høit som
ɔerne (Typerne).

e, Lavendelolie.

n, Torn, Pig, Braad; Ryg-
spinal, til Rygraden hø-

et, et forældet Claveer, hvis
ıe sættes i Bevægelse ved
Stykker Ravnefjedre.

m, tornedannet.

mus, en, det af den jødiske
ıph Spinoza fremsatte Lære-
at Gud og Verden er Eet;
:ist, en, Tilhænger af denne

Spint, et, et mindre Kornmaal i Hamborg.

Spinthrier, pl. Mynter eller skaarne Stene, som forestille utugtige Gjenstande; spinthriske Malerier, utugtige Malerier.

spintisere, gruble over, grunde paa, pønse paa.

spinös, tornefuld; vanskelig, mislig.

Spion, en, Speider, hemmelig Udforsker, Snuushane; spionere, speide, udspeide, snuse, belure; Spionerie, et, Speideri, Udspeiden, Snusen.

spirabel, som kan ind- og udaandes; flygtig, som let bortdunster.

spiral, snegledannet, i Skikkelse af Skruegjænger; Spiral-Fjæder, en, sammensnoet elastisk Staalfjæder (i Lommeuhre); S.-Linie, Sneglelinie; Skruelinie.

Spirant, en, (i Grammatiken) Aandelyd, f. Ex. Lyden af Bogstavet H.

Spiration, en, Aanden; den Helligaands Udgaaen fra Faderen og Sønnen.

spirato, i afvigte Maaned ell. Aar.

spiritoso, spirituoso ell. con spirito, (i Musiken) livlig, fyrig, med Aand og Fyrighed.

Spiritualier, pl. aandelige ell. geistlige Anliggender; Troessager, Sjælesorg.

Spiritualismus, en, Læren om Aandens Væsen; den Lære, at Fornuftvæsener kunne være til endog uden Legemer; Spiritualist, en, En som antager en saadan Lære eller som troer, at Alt er Aand, og Legemet kun tilsyneladende (modsat Materialist).

Spiritualitet, en, Aandighed, aandigt

Væsen, aandig Natur; aandeligt Væsen, aandeligt Liv, Vandel, Tænkemaade; Aandrighed, Aandsfylde.

spirituel, aandrig, aandfuld, findrig; aandig, ulegemlig.

Spirituosa, pl. berusende Drikke.

Spiritus, en, Aand, aandigt Væsen; Aandedræt; Geist; geistigt Vand; (i Grammatiken) spiritus asper, den haarde ell. stærke Aandelyd, H-Lyden i det græske Sprog; spiritus lenis, den blidere Aandelyd; s. familiaris, en Skytsaand; s. frumenti, Kornbrændeviin; s. sanctus, den Helligaand; s. vini, Viingeist, Viinaand; s. vini rectificatus, renset Viinaand.

spirituös, geistig, fyrig, stærk.

Spital, det samme som Hospital.

Splanchnica, pl. Lægemidler for Indvoldssygdomme; Splanchnographie, en, Beskrivelse over Indvoldene; Splanchnologie, en, Læren om Indvoldene.

Spleen (splihn), en, Miltsyge, ondt Lune, Tungsindighed.

splendid, glimrende, pragtfuld, herlig.

Splenitis, en, Betændelse i Milten.

Spodium, et, Zinkkalk, Zinkblomster; Metalaske; brændt Elfenbeen.

spolere, forbærve, ødelægge.

Spolia ell. Spolier, pl. Fjenden fratagne Vaaben, Rustning o. s. v.; Spolia opima, pl. den Vaabenrustning, som en romersk Feltherre havde frataget den af ham selv dræbte fjendtlige Anfører; Spoliant, en, Ransmand; Spoliation, en, Berøvelse, Plyndring; ulovlig Fortrængen af Besiddelse; spoliere, berøve, plyndre; Spolium, et, Ran, Rov, Bytte.

spondere, tilsige, love.

Spondeus, en, en Versfod af to lange Stavelser (— —).

Spondyler, pl. Rygradshvirvler; spondylisk, som hører til eller angaaer Ryghvirvlerne.

spongiös, svampagtig, svampet, hullet som en Svamp; Spongiositet, en, Svampagtighed.

Sponsalia, pl. Forlovelseshøitid; sponsere, beile, frie til.

Sponsion, en, høitideligt Løfte; Borgen; Sponsor, en, Borgen, Forlover; Sponsa, en, Brud; Sponsus, en, Brudgom.

spontan, frivillig, utvungen; spontan Luxation, en, Gaaen af Led uden udvortes Vold, men paa Grund af Sygdom i Ledemodet; Spontaneitet, en, Evne til vilkaarlig Handlen, Selvbestemmelse; sponte, frivillig, af egen Drift.

Sponton (spongtong), en, et Kortgevær, Spyd med en korsdannet Spids.

Sporader, pl. adspredt liggende Øer, især i det græske Archipelagus; adspredte, enkelte Stjerner, der ikke høre til noget Stjernebillede; sporadisk, enkelt, adspredt; sporadiske Sygdomme, Sygdomme, der kun angribe enkelte Personer, forekomme kun hist og her.

sporco, det samme som brutto.

Sport, Spil, alle Slags Legemsøvelser og Forlystelser, der kræve en vis Færdighed.

Sportel, en, pl. Sportler, uvisse og tilfældige Indtægter ved et Embede, Skriversalair; sportulere, tage overdrevne Sportler.

Sportsman (sportsmæn), en, en Jæger,

;tvæsenet, Ridning og andre Øvelser erfaren Mand.

stærkt Druebrændeviin.

er (sprnusbihr), et, et Slags t i England og i Nordame- ygges af Grannaale og de ranskud og Sirup.

n, Skum; Spuma argenti, løb; spumōs, skummet, skum-

en, Bastard, uægte Datter; s, en, uægte Søn.

ere, s. schwadronere.

rm, skjældannet; squamōs, forsynet med Skjæl.

(skvæhr), en, Fiirkant, en t Plads eller Grønning (i .

(skvætter), en, (i Nordamerika) ınkende Nybygger i de vest- ɔvindser.

kva), en, en Indianers Kone merika.

en, Strandløg.

kveir), en, Titel for den la- del i England og for for- Personer af borgerlig Stand.

samtlige Officerer ved en som, uden at anføre nogen Troppeafdeling, tjene Anfø- som Medhjælpere; Stabs- g, den øverste militaire Saar-

ıater, Moderen stod (ved Kors), Begyndelsesordene af mt Passionscantate.

st, varig; stabilere, fæstne, , give Varighed; Stabilist, hænger af det Bestaaende; et, en, Bestand, Varighed, Vedhængen ved det Gamle.

Stacade, det samme som Estacade.

staccato, (i Musiken) kort, afstødt, afbrudt.

Stadium, et, pl. Stadier, (hos Grækerne) en Væddeløbsbane; et Veimaal; Tidsafdeling ell. Tidsrum; (i Historien, i en Sygdom); Standpunkt.

Stafet ell. Staffet, en, et Ilbud til Hest.

Staffage (staffahsch'), en, et Maleries Udsmykning med Figurer.

Staffelie, et, en Malerstol, et Malerstillads.

staffere, forsyne med det Fornødne, udruste; besætte, fore, opsætte, opstive (Klæder, Hatte o. s. v.); sye Underforet fast til Overtøiet; udsmykke (Værelser, Malerier); Staffering, en, et Maleries Udsmykning med Figurer, Værelsers Udpyntning, Klæders Besætning, Hattes Oppudsning.

Stag, stærkt Toug til at befæste Skibsmasterne.

Stage-coach (stehdsch-kohtsch), en, en engelsk Postkarreet.

Staglio (staljo), en, Gjennemsnitsberegning, Overslag.

stagnant, stillestaaende; Stagnation, en, Stilstand, Standsning (af Vand og andre Vædsker) og den deraf opstaaende Forraadnelse; stagnere, staae stille, standse, gaae i Forraadnelse.

Stagnol, s. Stanniol.

Stag-Seil, trekantet Seil til at opfange Sidevinden.

Stake (stæhk') en, Indsats, især ved Hestevæddeløb.

Stakit, et, Gitterværk, Hegn af Lægter.

26

Stalagmit og **Stalaktit**, en, Drypsteen.

Stambul ell. **Istambul**, det tyrkiske Navn paa Constantinopel.

Stamen, et, pl. **Stamina**, Støvtraad, Støvnaal.

Standart, en, Rytterfane.

Staniza, en, en Kosakby.

Stanniol, et, tyndt udhamret ell. valset Tin, Bladtin.

stannographere, skrive og tegne paa samt stikke i Tinplader og aftrykke disse paa Papir; **Stannograph**, en, den som udøver denne Kunst; **Stannographie**, en, denne Kunst, Tintryk; **stannographisk**, tintrykt.

stante og **stanti**, i indeværende Maaned; **stante pede**, paa staaende Fod, paa Stedet, strax.

Stanze, en, Versafdelinger, Riimafdelinger, hver bestaaende af lige mange Linier og i samme Versemaal; Strophe, især den italienske Strophe paa 8 Linier ell. Vers (Ottave rime); (hos Metalarbeidere) et Staalstempel med indgravede Figurer, som afpræges paa andet Metal.

Staphyloma, et, en Hinde paa Øiet.

Starboard (starbohrd), Styrbord, Skibets høire Side.

Starost, en, (forhen i Polen) Landfoged, Statholder; **Starostie**, et, Statholderskab, en, Statholders Værdighed.

Stasis, en, Vædskernes Standsning.

statarisk, standsende, tøvende (for at give yderligere Forklaring); **statarisk** Ret, Standret.

Stater, en, en gammel hebraisk og græsk Mynt.

Stathmik, en, Læren om Vægt.

Statik, en, Læren om de faste Legemers Ligevægt.

Station, en, Skiftested, Bedested, Holdested; Veistrækningen mellem to Skiftesteder; Standpunkt, Opholdssted; Post, Embede; fri **Station**, fri Kost og Bolig; **stationere**, sætte paa en vis Plads ell. Post, ansætte, anbringe, henlægge; være **stationeret**, være ansat, sat paa en vis Post, henlagt; **stationær**, stillestaaende (paa en bestemt anviist Plads); vedvarende, forblivende.

statisk, som forklarer Ligevægten, som hører til eller er grundet i Læren om Ligevægten.

Statist, en, stum Person ell. Rolle paa Skuepladsen; en Person, som ikke deeltager i Dandsen i Balletten, men blot tjener til Udfyldning.

Statistik, en, Statskyndighed, Statsvidenskab, Statslære, Statsbeskrivelse; **Statistiker**, en, Statskyndig; **statistisk**, som hører til Statistiken.

Stativ, et, Stillads, Fodstykke til optiske og geometriske Instrumenter.

statiös, prunkende, stadselig.

Statue ell. **Statua** ell. **Statue** (statyh), en, Billedstøtte; **statua equestris**, Rytterbilledstøtte; **Statuette**, en, en lille Billedstøtte.

statuere, fastsætte; antage, vedtage, indrømme; fremsætte, fremstille; **statuere** et Exempel, straffe til Advarsel.

Statur, en, Legemshøide, Væxt, Legemsskikkelse.

Status, en, Stand, Tilstand, Stilling, Beskaffenhed, Forfatning; **status activus** ell. **activorum**, Formuestilstand; **s. activus et passivus**, Formues og Gjældstilstand og sam-

mes Forhold til hinanden; s. bonorum, et Boes Tilstand med Hensyn til Formue og Gjæld; s. causæ, Sagens (Retssagens) Tilstand, Stilling eller Beskaffenhed; s. controversiæ, Stridsspørgsmaalets Beskaffenhed og Stridspuncternes nærmere Bestemmelse; s. constructus, en for det hebraiske Sprog særegen Maade at udtrykke Genitivsforholdet, hvorved det styrende Ord kommer til at staae foran og selv undergaar en Forandring; s. in statu, en Stat i Staten, d. e. en særskilt, nafhængig Corporation i Staten (f. Ex. Geistligheden i de katholske Lande); s. quo ell. s. quo ante, den forrige ell. hidtilværende Tilstand.

Statut, et, Lov, Grundbestemmelse for særskilte Selskaber, Samfund ell. Indretninger: Byret, Bylov.

Steamboat (stihmboht), en, Dampbaad, Dampskib; Steamer (stihmer), en, Damper.

Stearas, et, talgsuurt Salt; Stearin, et, det egentlige rensede Talgstof; deraf: Stearin-Lys, rensede Talglys.

Steatom, et, en Spekksvulst.

Steeple-chase (stipeltschæs'), en, Taarnridt, et Væddeњridt, hvorved man har bestemt et Taarn eller en anden høi Gjenstand til Maal, som man søger at naae ad den ligeste Vei.

Stegoptera, pl. Insecter med haarde Vingedækker.

Stelechiter, pl. Forsteninger af Træstammer.

Stella, en, Stjerne; Stjernebillede, Constellation.

Stellage (stellahsch'), en, Stillads.

Stemma, et, Stamtræ, Stamtavle, Slægtregister.

Stenograph, en, En som skriver med Forkortelser og særegne Tegn, Hurtigskriver; stenographere, skrive med Forkortelser og Tegn og altsaa hurtigt; Stenographie, en, Hurtigskrivekunst; stenographisk, henhørende til denne Kunst; skreven med Afkortninger og særegne Tegn.

Stenotika, pl. sammentrækkende Lægemidler; stenotisk, sammentrækkende, sammensnerpende.

Stentor, en græsk Fyrste og Grækernes Herold for Troja med en mægtig Stemme; en Skraaler; deraf: Stentor-Stemme, en meget stærk, kraftfuld Stemme.

Steppe, en, et høitliggende, øde, ufrugtbart, ubebygget Land af betydeligt Omfang, med kort Græs og saltholdig Jordbund; Steppe-Flod, en Flod, der taber sig i en Steppe uden Udløb i Sø ell. Hav.

Stercoration, en, Gjøden, Gjødning med Møg; stercorøs, som er blandet med Møg ell. Skarn.

Stereographie, en, Tegning af faste Legemer paa en Flade.

Stereometrie, en, den Kunst at udmaale ell. udregne Legemernes Indhold; stereometrisk, henhørende dertil; udmaalt efter det legemlige Indhold.

Stereoskop, et, et physikalsk Apparat, formedelst hvilket to forskjellige perspektiviske Tegninger frembringe Indtrykket af et eneste Legeme.

Stereotyper, pl. faststaaende Trykformer ell. Skriftplader, ubevægelige Trykbogstaver; stereotypere, forfærdige Stereotypplader; trykke med

samme; Stereotypie, en, Trykning med fastſtaaende Skrifter; stereotypisk, trykt med fastſtaaende Skrift; i staaende Form, uforanderlig.

steril, ufrugtbar, gold, mager; Sterilitet, en, Ufrugtbarhed, Goldhed.

Sterling, den engelske Myntfod; et Pund Sterling (Pound Sterling, Livre Sterling, afkortet: L. St.), en imaginair (indbildt) engelsk Mynt = 20 Shilling engelsk (omtr. 9 Rdl.).

Sternum, et, Brystbeen.

Stervbo, et, Dødsbo, Eiendom efterladt af en Afdød.

Stethoskop, et, Brystspeider, et Slags Hørerør til at undersøge Brysthulen; Stethoskopie, en, Brystets Undersøgelse ved Hjælp af Stethoskopet.

Steward (stjuerd), en, Huushovmester; Proviantforvalter, Lord-High-Steward (Lord heih stjuerd), Overdommer i England.

Stenie, en, Kraftfylde, forhøiet Legemskraft; sthenisk, kraftig, kraftfuld, hidrørende fra en altfor stor Kraftfylde i Legemet; sthenisk Feber, hidsig Feber, Betændelsesfeber.

Stichometrie, en, Riimmaalekunst, Versmaalekunst.

Stigma, et, Stik; (i Grammatiken) Punkt; Ar, Mærke, Brændemærke, Skamplet; et af Blomsternes Befrugtningsredskaber; Arret.

Stiil, en, Skrivemaade, skriftligt Foredrag, Udtryksmaade, Fremstillingsmaade; skriftlig Udarbeidelse til Øvelse; Vedtægt, Skik og Brug; Fremstillingsform; den antike, den moderne Stiil, den ældre, den nyere Fremstillingsform (i de bildende Kunster); gammel Stiil, Tidsregning efter den julianske Calender; ny Stiil, Tidsregning efter den gregorianske Ca-lender, som nu er 12 Dage for- for hiin; stile, sammensætte, forfat- Noget skriftligt; henvende sig skri-ligt; sigte, have Hensyn til.

Stilet, en, en lille tveægget Dolk; en meget fiin chirurgisk Sonde.

stilisere, indklæde i Ord, fremstille med Ord; Stilist, en, en Forfatter med Hensyn til hans Skrivemaade, f. Ex. en god, en daarlig Stilist; Stilistik, en, Læren om en god skriftlig Udtryksmaade; stilistisk, som vedkommer ell. henhører til en god Skrivemaade.

Stillicidium, et, Draabefald; Tagdryp.

Still-Lebens-Stykke, et Maleri, som forestiller Huusgeraad, livløse Dyr o. s. v.

Stimulans, et, pl. Stimulantia, pirrende Midler, Pirremiddel; Stimulants, en, Pirring, pirret Kjønsdrift; Stimulation, en, Pirren, Ophidsen, Tilskynden; stimulere, pirre; anspore, tilskynde; Stimulus, en, Tilskyndelse, Opmuntring; Spore; Drift.

Stipendium, et, pl. Stipendia, Stipendier, Lønning, Sold; Understøttelsespenge for uformuende Studerende ell. Kunstnere; Stipendiarius, en, En som nyder et Stipendium.

Stipulant, en, En som træffer en Overeenskomst; Stipulation, en, Fordrag, Forlig, bestemt Aftale, Overeenskomst, Bestemmelse; stipulere, fastsætte, bestemme, betinge, aftale, komme overeens om.

Stirpal-Arving, En, hvis Arvelods Størrelse er bestemt efter Stammernes ell. Familiegrenenes, ikke efter Hovedernes Antal; Stirps, en,

tirpes, Stamme; Slægt, Fa- Slægtskabsgrene.

n, en Søilehal i Athen, hvori ophen Zeno foredrog sine etninger; Stoiker, pl. gam- æske Philosopher, der udmær- ig ved streng Dyd, Ligegyldig- iod alle sandselige Indtryk og gtelse af alle Følelser; deraf: oiker, en streng, urokkelig, ns Mand; Stoicismus, en, ernes Lære, Ligegyldighed og t for alle, saavel behagelige, smertelige Indtryk, Sjælero; k, henhørende til, overeens- ende med Stoikernes Lære; tandhaftig, koldsindig, ligegyl- ifølsom.

pl. engelske Statsgjældsbeviser, obligationer; ogsaa Actier; jobber (stokdschobber), en, Ac- rer, som speculerer paa og aagrer de offentlige Papirers Stigen lden; Stockjobbery (stokdschob- et, Actieaagreri, lovstridig Spin- l med Statspapirer.

nus, Stoiker, stoisk, s. under

en, (i den romerske Kirke) et e af Præsteklædningen, nemlig edt Bind med tre Kors; den ge Stand; deraf: Stol-Gebyr- ndtægter af tilfældige, geistlige dsforretninger.

en, (i Bjergværkerne) en Gang Grube, som løber i vandret ng.

e, fremtræde med en pralende, Mine og Holdning.

hale, et, et mavestyrkende Mid- Stomachus, en, Maven.

ace, en, Mundsygdom.

Stomatitis, en, Inflammation i Mundhulen.

Stone (stohn), en, en engelsk Vægt forskjellig til forskjellige Varer.

Stopine, en, en Lunte.

Storax, en, en vellugtende Gummiharpix.

Storkesnabel, s. Pantograph.

stornere, berigtige, rette, bringe i Orden (i Handelsbøger); Storno, s. Ritorno.

Storthing, et, den norske Stænderforsamling ell. Rigsdag.

Stout, et, et Slags tæt og stærkt Shirting.

Strabads, s. Strapaze.

Strabismus, en, Skelen; Strabo, en, en Skeeløiet.

Stradiot, en, Stratenrøver.

Stradivarius, en, Violin, forfærdiget af Stradivarius i Cremona i Slutningen af det 17de eller Begyndelsen af det 18de Aarhundrede.

Stramai, et, et Slags meget aabent Tøi, paa hvilket der broderes ell. indsyes allehaande Mønstre.

Strangulation, en, Qvælen med en Strikke; strangulere, qvæle med en Strikke.

Strangurie, en, Urintvang, Koldpis.

Strapaze, en, Anstrængelse, Besværlighed, Møie; strapazere, anstrænge, trætte, plage.

Strass, en, falsk Diamant.

Strategem og Stratagem, et, Krigslist, Krigspuds.

Strategie, Strategik ell. Strategetik, en, Hærførsel, Krigskunst, Feltherrekunst; Strategiker, en, En som er kyndig i Krigskunsten; strategisk, som hører til Krigskunsten.

Stratographie, en, Beskrivelse over Maaden, hvorpaa Krigene ere førte, Vaabnene o. s. v.; Stratonik, en, Krigskunst.

Stratum, et, pl. Strata, Lag, Jordlag, Leie.

Strazze, en, Kladde, Kladdebog.

Strelitzer, pl. fordum Soldater af den russiske Livvagt.

strepitoso, (i Musiken) støiende, larmende.

Stribord, et, Styrbord, den høire Side af Skibet.

strict, streng, nøie, punktlig; knap, snæver, stram; stricte, streng, nøie, punktlig; i indskrænket Forstand; stricto jure, efter den strenge Ret; stricto sensu, i indskrænket Forstand; naar man tager det nøie.

Strictur, en, Sammentrækning, Sammensnøring, Indsnævring.

strignendo (strinjendo) ell. stringendo, (i Musiken) kort, hurtigt.

Strike (streik), en, Arbeidernes Ophør med Arbeidet for at fremtvinge en Forbedring i deres Kaar (kortere Arbeidstid og høiere Arbeidsløn).

stringent, skarp, grundig, fyndig (Beviis); sammensnerpende; Stringentia, pl. sammentrækkende Lægemidler; Stringents, en, Grundighed, Fyndighed; stringere, trække stærkt sammen, sammensnøre; tage nøie.

Strophe, en, Vending; Afdeling ell. Afsnit i et Digt ell. Sang.

Stroter, en, hollandsk Sølvmynt (omtrent 10 Skilling).

Structur, en, Bygning, Bygningsmaade; Sammenføining, Sammensætning, Indretning.

Strychnin, et, et yderst giftigt Plantekali, som findes i Bræknødd[...] vomica).

Stuc ell. Stucco, en, Gips; [...]tur, Gipsarbeide, især Zirater paa og i Bygninge[...]

Student ell. Studiosus, en, [...] dyrker Videnskaberne ved U[...]tet; en academisk Borger; St[...] theologiae, juris, medici[...] som studerer Religionsvid[...] Retsvidenskaben, Lægevid[...] studentikos, paa Stude[...] studere, dyrke Videnskaber[...] tænke, pønse paa, forske, u[...] læse paa, lære udenad; en [...] Mand, en Mand som har [...] lærd Dannelse; studeret V[...] fecteret, paataget Væsen; [...] Værelse, Værelse til at st[...] Studium, et, Flid, Iver f[...]skaber; vedholdende Efterta[...] Noget; videnskabelig Besk[...] Forskning, Granskning, Arb[...] strængelse; et videnskabeligt [...]denskabsfag; pl. Studia [...]dier, lærde Beskjæftigelser [...]skaber, Lærdom; videnskabel[...] bane, Læretid; (i de bilder[...]ster) Kunstforsøg, Øvelsesstyk[...] sterstykker til at tegne, male[...] efter; Studii-Gaard, Uni[...] bygning.

Stufe, en, (i Bjergværker) et Stykke Erts.

Stupefaction, en, Forbause[...] styrtelse, Bedøvelse; stupe[...] bausende, vidunderlig.

stupid, dum, bosmeragtig, st[...]piditet, en, Dumhed, Dos[...]hed, Sløvhed.

Stupor, en, Sløvhed, Følesl[...]

Stupration, en, Skjænden,

tuprum, et, Besvangrelse,
.l.

et, en Anstalt, hvor Avlen
blede Heste drives i det

.

om hører til Underverdenen;
ætsende.

amme som Stiil.
søiledannet.

en, Søilesod, Fodstykke un-
Støtte.

ere, frembringe ved Hjælp
graphie, hvilket bestaaer i
rse en Plade af en sort,
tig Masse med et fiint Sølv-
g igjennem dette ridse Teg-
Pladen med en trekantet
t (Stylus).

, Søile, Støtte; Griffel; et
sternes Befrugtningsredsta-
ffelen.

n, en hollandsk Sølvmynt
n hollandsk Gylden); Sty-
ger, En der jager efter smaa-
eel.

(i Mythologien) en Flod i
denen; Underverdenen selv.

trie, en, Læren om de che-
rbindelsers Forhold, den
bestemme og beregne che-
rbindelser efter Maal og

.

underordnet, undergiven;
ltern, en underordnet Em-
, Undergiven; Subaltern-
enhver Officeer fra Kapi-
l. Ritmesteren nedad.

, en, anden Kirkesanger.

ione, under den Betingelse,
Vilkaar.

Subconrector, en, Undermedforstander; trebie Lærer ved en lærd Skole.

subcutan, som ligger nærmest under Huden.

Subdiaconus, en, anden Capellan ell. Hjælpepræst.

sub dio ell. divo, under aaben Himmel, i fri Luft.

subdividere, gjøre Underafdelinger; Subdivision, en, Underafdeling, Underinddeling.

Subduction, en, Bortfjernelse (af Ureenligheder udaf Legemet); Gjennemskæring.

Subferrater, pl. forsølvede Jernmynter.

sub hasta, ved Auction; Subhastation, en, offentlig Salg til den Høistbydende, Auction; subhastere, sælge offentlig til den Høistbydende, holde Auction.

subito, (i Musiken) hurtig, rask, munter.

Subject, et, Hovedord, Grundord, Grundbegrebet i en Sætning, den Person ell. Ting, hvorom Noget udsiges; en Person, modsat Objectet ell. Sagen; en Person, som bruges til en lavere, underordnet Forretning; en Apothekersvend; subjectiv ell. subjectivisk, personlig, som har sin Grund i Personen, ikke i Tingen, som beroer paa Personens særegne Tænke- ell. Forestillingsmaade; Subjectivitet, en, Personlighed, personlig Beskaffenhed og Eiendommelighed, en Persons særegne Forestillings- ell. Erkjendelsesevne.

Subjection, en, Underkastelse; et selv opkastet og besvaret Spørgsmaal.

sub judice, uafgjort, endnu ikke paadømt.

Subjunction, en, Forbindelse, Tilføining; subjunctiv, forbindende; forbunden, tilføiet; Subjunctiv, den betingende, afhængige Maade, Conjunctiv; subjungere, forbinde, tilføie; underordne.

Sublevation, en, Understøttelse, Lettelse; sublevere, understøtte, yde Bistand.

sublim, høi, ophøiet.

Sublimat, et, et ved Ild flygtiggjort og i Retorten opdrevet Legeme, især luttret Qvægsølv, Mercurial; Sublimation, en, Overdampning af faste Legemer; sublimere, ved Ild at forvandle et fast Legeme til Dampe og lade disse stige op i en Retorte, hvor de atter størknes.

Sublimitet, en, Ophøiethed, det Ophøiede.

sub littera, under Bogstavet.

Sublocation, en, Fremleie, Bortforpagtning af det Forpagtede.

sublunarisk, som er under Maanen, jordisk, forgjængelig.

Subluxation, en, Forstrækkelse, Forstuvning.

submarin, som findes under Havet.

submaxillar, som ligger under Underkjæven.

submental, som ligger under Hagen.

subministrere, gaae til Haande med, være behjælpelig til.

submis, underdanig, ydmyg, lydig; Submission, en, Underkastelse, Ydmyghed, Underdanighed; submittere, underkaste; submittere sig, underkaste sig, ydmyge sig, overgive sig.

sub numero, under Tallet ell. Nummeret.

Subordination, en, Underordn... derordnet Forhold; Hørig... Lydighed; Subordinations-F... sidesættelse af den Lydigh... skyldes en Overordnet; subor... underordne, gjøre afhængig ... ordineret, underordnet, und... subordineret Begreb, et Beg... udgjør en Deel af et ande... (det høieres ell. videres) ... subordinerede Sætninger, ... ger, der ere afhængige af ... sætningen.

Suboxyd, et, et halvsuurt O...

sub petito remissionis, m... om Tilbagesendelse.

Subplumbater, pl. forsølvet... mynter.

sub poena, under Straf; sub ... praeclusi (ell. praeclusio ... perpetui silentii, under ... at udelukkes og siden ikke ... blive hørt, d. e. senere ikke ... kunne gjøre sin Ret ell. ... gjældende.

sub praetextu, under Paaskud... Foregivende; sub praetext... under Skin af Ret.

Subprior, en, Underforstander... priorinde, en, Underforsta... (i Klostre).

Subrector, en, Underforstande... Lærer ved en lærd Skole; ... torat, et, hans Embede og ...

Subrogation, en, Indsættelse ... dens Sted ell. Embede; sub... lade En vælge til et Emb... Andens Sted.

sub rosa, i Fortrolighed, he... under fire Øine.

Subscribent, en, Undertegner, ved sin Underskrift erklærer

Deeltager i Noget, eller forpligter sig til at yde ell. modtage Noget; subscribere, underskrive, undertegne og derved forud forbinde sig til Noget; Subscription, en, Underskrivning, Undertegning, Underskrift; deraf: Subscriptions-Plan, trykt Indbydelse til at underskrive sig paa som Deeltager i Noget; S.-Priis, den fastsatte Betaling for Subskribenter, o. fl.

Subsequens, et, det Efterfølgende, som henviser til noget Foregaaende.

subsidiair (sybsidiæhr), subsidial, subsidiel ell. subsidiarisk, understøttende, hjælpsom, Hjælpe-; som træder i et Andets Sted, tjener i Stedet for noget Andet, som er til Erstatning for det Egentlige, der mangler; f. Ex. subsidiair Paastand, Forslag, Amendement, d. e. Paastand o. s. v., som gjøres for det Tilfælde, at den principale (oprindelig) gjorte Paastand o. s. v. ikke skulde gaa igjennem ell. blive antaget; subsidialiter, for det Tilfælde, at det principaliter gjorte Forslag ikke skulde blive antaget; Subsidier, pl. Hjælpemidler, især Pengebidrag, som den ene Magt yder den anden til at føre Krig; Subsidie-Tractat, en, Overeenskomst mellem to ell. flere Magter om gjensidig Bistand; Subsidium, et, Bagholt, Tilflugtssted, Reserve; Hjælp, Bistand, Hjælpemiddel; Erstatning af det Manglende.

sub sigillo, under Segl; sub sigillo volante, under flyvende, d. e. aabent Segl (naar et Document skal læses af Flere, inden det endelig forsegles til Afsendelse).

Subsignation, en, Undertegning, Navns Underskrift; subsignere, undertegne, underskrive; sub signo, under Tegnet, under Mærket...

Subsistents, en, Bestand, Varighed; Livsophold, Udkomme; Subsistents-Midler, de til Udkommet fornødne Midler; subsistere, bestaae, vedvare; have sit Udkomme, komme ud med.

sub sole, under Solen.

sub specie, under Skikkelse af.

substantialiter, væsentlig, i Hovedsagen; Substantialitet, en, Væsenhed, Selvstændighed; substantial, substantiel, væsentlig, selvstændig; kraftig, nærende.

substantivisk, selvstændig; som bruges som Substantiv; Substantiv, Substantivum, et, pl. Substantiva og Substantiver, (i Grammatiken) Hovedord, Navneord.

Substants ell. Substantia, en, Væsenhed, Væsen, Stof; det Væsentlige, Vigtigste, Hovedbestanddeel; i Substants, i raa (ikke bearbeidet) Tilstand; pl. Substantser, Stoffer, Bestanddele.

substituere, sætte i en Andens Sted; underlægge; Substitut, en, underordnet Medhjælper, Stedfortræder; Substitution, en, at sætte Nogen ell. Noget i en Andens ell. et Andets Sted; Tilforordning ell. Indsættelse af en Embeds-Stedfortræder; Indsættelse til Arving i Tilfælde af den først indsatte Arvings Død.

Substrat, et, Grundlag, Stof ell. Gjenstand, som udgjør Grundlaget; en Ting i sig selv, forsaavidt man søger at tænke den uden alle Egenskaber; Substantser som Underlag for Accidentserne; det givne ell. nærværende Tilfælde.

subsumere, antage, forudsætte; slutte videre; indbegribe, indbefatte; Subsumtion, en, Antagelse, Forudsætning.

subterran, underjordisk.

subtil, fiin, tynd, smækker, spæd; nøie; spidsfindig, snu, snedig; skarpsindig; Subtilitet, en, Fiinhed; Skarpsindighed; Spidsfindighed.

Subtraction, en, Fradragelse, Fratrækning, Fradrag; Subtrahend, ell. Subtractor, en, det Tal, som skal drages fra et andet Tal; subtrahere, trække fra, fradrage, regne fra.

sub una specie, under een Skikkelse, nemlig kun Brødets (som Katholikerne nyde den hellige Nadvere); sub utraque specie, under begge Skikkelser, nemlig Brød og Viin (som hos Protestanterne).

subvenere, komme til Hjælp, yde Bistand; Subvention, en, Hjælp, Bistand.

Subversion, en, Omstyrtning, Kuldkastelse; Undergang; subversiv, kuldkastende; omvendende; subvertere, omstyrte, kuldkaste, forstyrre.

sub voce, under ell. ved Ordet...

Succade ell. Sukkat, en, den i Sukker nedsyltede Skal af et Slags store Citroner.

succedere, efterfølge, komme i en Andens Sted; lykkes, have god Fremgang.

Succentor, en, Medsanger, Undersanger, anden Cantor.

Succes ell. Succès (sykſæh), en, Held, Lykke, Fremgang, godt Udfald, god Virkning; Bifald.

Succession, en, Følge, Følgerække; Efterfølge, Arvefølge, Thronfølge; successio ab intestato, lovlig ell. naturlig Arvefølge, hvortil intet Testament behøves; Successions-Krig, Arvefølgekrig, Thronfølgekrig; successiv, som skeer efterhaanden, i en vis følgemæssig Orden; som skeer det Ene efter det Andet, i Tidens Løb; successive, efterhaanden, lidt efter lidt; Successor, en, Efterfølger, Eftermand, Arving.

succinct, kort, kortfattet, sammentrængt i faa Ord.

succulent, saftig, saftrig, saftfuld.

Succumbents-Penge, en Pengesum, som den, der har tabt en Pengeproces, men har appelleret, maa deponere i Retten for det Tilfælde, at han ogsaa taber Sagen for den høiere Domstol; succumbere, bukke under, tabe sin Proces, give Bøder.

succurrere, komme til Hjælp, yde Bistand; Succurs, en, Hjælp, Bistand; Forstærkning, Undsætning, Hjælpetropper.

Succus, en, Saft.

successorisk, opadstødende.

Sudamen, et, pl. Sudamina, Svedemiddel; Sudarium, et, Svedebad, Dampbad; Sudation, en, Sveden, Svedning; Sudatorium, et, Svedebad, Svedestue, Svedekasse.

Sudeter, pl. en Bjergstrækning mellem Schlesien og Bøhmen.

Suffeter, pl. Statsforstandere i det gamle Carthago.

sufficient, tilstrækkelig; Sufficients, en, Tilstrækkelighed; sufficit, det er nok! nok!

suffigere, vedhefte, føie til.

Suffisance (syffisangſ'), en, Sikkerhed, Paalidelighed; Indbildskhed, Selvtilfredshed; suffisant (syffisang), indbildsk, selvtilfreds; paalidelig, sikker; varig, stærk; kraftig, drøi, nærende.

ı et, pl. Suffixa, (i Gram-
l) Bagstavelse, en Tilsætning
n af et Ord.

on, en, Qvælen, Qvælning;
ıre, qvæle.

n, en, Underbiskop, et stemme-
e Medlem i et geistligt Colle-

n, en, det at hælde Noget til
:ved gjøre uklart; underløbet

re, indgive, indskyde, indblæse,
e, bibringe; formaae til, for-
l; Suggestion, en, Indsky-
Indblæsen, hemmelig Tilskyn-

ion, en, underløbet Blod; su-
:, slaae brunn og blaa; for-

en, Selvmorder; Suicidium,
lvmord.

s (være), være sin egen Herre,
ıyndig.

vis'), Schweizer, Dørvogter,
r.

vite), en, Følge, Virkning;
ıd, Følgerække, Fortsættelse;
ıg; Følge, Følgeskab; Tje-
; Suiter (sviter), pl. lystige
r, morsomme Hændelser; Sui-
vitjeh), en, lystig Broder, Gal-

: (svivangt'), en, Lebsagerinde,
:rpige, Terne.

)schæh), et, Gjenstand, Stof,
; et mauvais sujet (movæh
), en Døgenigt.

t, et svovlsuurt Salt; Sulfur
ılphur, et, Svovl; Sulfu-
, en, Svovlen, Forbindelse
vovl; Sulfurid, et, et med
Svovl blandet Legeme, især Svovl-
metal; sulfurøs ell. sulphurøs,
svovlagtig, svovlblandet, svovlet.

Sultan, en, Hersker, Storherre, en Titel, som flere østerlandske Regenter føre, især den tyrkiske Keiser (Stor-Sultan); Sultane ell Sultaninde, en, en af Storherrens syv lovmæssige Gemalinder; ogsaa en Datter af ham; Sultane, en, en tyrkisk Fruentimmerdragt; et tyrkisk Krigsskib; Benævnelse paa flere levantiske Guldmynter; Sultane Valide, den regjerende Storsultans Moder.

Summa, en, Sum, det samlede Beløb af flere Talstørrelser; det Hele, Indbegreb, Indhold; summa summarum, det hele Beløb, Alt i Alt; overhovedet; summarisk, efter Hovedindholdet, sammendragen, fortfattet; summarisk Forhør, foreløbigt Forhør, som kun angaaer Hovedsagen; s. Proces, afkortet Rettergang med Tilsidesættelse af Biomstændighederne og de ellers brugelige Formeligheder; Summarium, et, kort Angivelse af Hovedindholdet; en Chor- ell. Messedragt; Summering, en, Sammentælling; summere, tælle sammen, regne sammen, sammendrage; løbe op; summus theologus, en, den ældste Professor ved et theologisk Facultet.

sumptibus publicis, paa offentlig Bekostning.

Sumption, en, en betingende Forsætning til en betinget Eftersætning, f. Ex. vidste jeg —, saa —.

Sumptus, pl. Bekostning, Omkostninninger; sumptuøs, bekostelig, dyr; kostbar, prægtig.

Sunniter, s. Sonniter.

suo conto, paa ell. for egen Regning.

super, over, altfor, saare, i høi Grad, forekommer hyppigt i Sammensætninger, f. Ex. superklog, altfor klog, indbildt klog.

superabel, overvindelig, overstigelig.

superb, superbe (syperb'), herlig, fortrinlig, prægtig, kostbar.

Supercargo, s. under Cargo.

Supercilium, et, Øienbryn; superciliær, hørende til, vedkommende Øienbrynene.

supereminent, langt fremragende, langt overgaaende; Supereminents, en, høiere Værdighed, Forrang, Fortrinlighed.

superficiel, overfladisk, ikke grundig, løselig, flygtig; Superficies, en, Overflade; det Ydre, Udvendige.

superfiin, overordentlig fiin.

Superfluum, et, pl. Superflua, noget Overflødigt, overflødige Ting; superflua non nocent, Overflod skader ikke, der er Raad for den Pølse, der er for lang.

Superfusion, en, Overgyden, Overstrømmen.

Superføtation, en, Overbefrugtning.

superieur (syperiøhr), høiere, fortrinlig, overlegen; Superieur (syperiøhr), en, Overmand, Foresat.

Superintendent, en, en overordnet Geistlig i et større District (det samme som en Biskop).

Superior, en, Overmand; Foresat; Forstander; i Klostre den Næste efter Prioren; Superiorinde, en, Forstanderske, især i et Kloster; Superioritet, en, Overmagt, Overlegenhed, Forrang.

Superlativ, et, ell. Superlati[v] (i Grammatiken) den høieste [Sam]menligningsgrad.

Supernationalist, en, En d[er] berer sin Nationalitet altfo[r] er en blind Lovpriser af sam[me]

Supernaturalismus, en, Tro noget Overnaturligt, noget sandseligt, især Troen paa en delbar og overnaturlig, gudd[om]melig Aabenbaring; Supernaturali[st] Tilhænger af denne Tro.

supernumerær, overtallig; en [Super]numerær ell. Supernume[rar] en overtallig Embedsmand.

Superpurgation, en, altfor stæ[rk Ud]selse ell. Afføring; superpu[rgere] for stærkt rensende ell. afføre[nde].

Superrationalismus, en, den Pa[...] at det er nødvendigt at tro visse Ting, som Fornuften i[kke for]maaer at udgrunde ell. fo[...] Superrationalist, en, Tilhæ[nger af] denne Lære; superrational overeensstemmende dermed.

Superrevision, en, gjentaget Gj[enn]syn ell. Prøve.

Supersaturation, en, Overmæ[ttelse]; supersaturere, overmætte.

Superscription, en, Overskrift, [Ind]skrift.

supersedere, opsætte, udsætte, [und]lade; Supersession, en, Uds[ættelse], Opsættelse.

Superstition, en, Overtro; su[persti]tiös, overtroisk.

Supination, en, Tilbagebøinin[g; su]pinere, bøie tilbage.

Supinum, et, (i Grammatike[n) Ud]sagnsordenes Øiemedsform.

en, En som træder i en
sted, naar denne har For=
ningsmand; Supplement,
ning, Tillæg, Udfyldning;
, der udfylder en Vinkel
e til 180°; supplementa-
dende, fuldstændiggjørende;
gjøre fuldstændig ell. fuld=
ylde, lægge til, forøge.

, ved at ansøge, med An=
Supplicant, en, Ansøger,
; Supplication, en, An=
Begjæring, Bønskrift; sup-
ll. indkomne supplicando,
ge, anholde om.

, Ansøgning, Bøn.

forudsætte, antage, for=
lde for; Supposita, pl.
underskukne Ting; Suppo-
t, Forudsætning, Antagelse,
ætning (Hypothese); hem=
dytning ell. Underskiffen;
orium, et, en Stikpille til
Aabning; Suppositum,
rudsatte, Antagne.

n, en, Undertrykkelse;
ng; Fortielse, Fordølgelse;
ere, undertrykke, neddæmpe,
holde tilbage, forbyde at
(Skrifter); udelade; skjule,

ia, pl. Midler som befordre
en af Materie; Suppura-
, Afsondring af Materie;
re, afsætte Materie.

afor.

an, som er over det Verds=
jordisk.

ell. Suprematie, et, Over=
me, Overopsyn, især Pavens
holske Kirke og Kongen af
i den biskoppelige Kirke;

Supremat-Ed, (fordum i England) den Ed i geistlige og verdslige Anliggender ikke at ville erkjende nogen anden Autoritet end Kongens og Landets Love; Supremus, den Høieste, Øverste.

sur (syr), paa, over; sur (syhr), sikker, vis, tilforladelig; surement (syhremang), sikkerlig, tilforladelig.

Surcoup (syrkuh), en, (i Kortspil) det at stikke en lavere Trumf over med en høiere; surcoupere (syrkupere) overstikke en Andens Trumf med en høiere.

Surdeline, en, en italiensk Sækkepibe.

Surditet, en, Døvhed; (ved Ædelstene) Uklarhed.

Surface (syrfahs'), en, Overflade, Udside.

surmontable (syrmontabel), overstigelig, overvindelig.

surnaturel (syrnaturel), overnaturlig.

surnumerair (syrnymeræhr), overtallig.

Suroner, pl. Lædersække af raae Oxehuder til Indpakning af Varer fra Sydamerika; Varepakkerne selv.

Surplus (syrplyh), et, Overskud, Rest.

surprenant (syrprenang), overraskende; paafaldende; forunderlig, sælsom; surprenere (syrprenere), overraske, sætte i Forbauselse; forbløffe; overfalde, overrumple; surpreneret og surpris (syrprih), overrasket, bestyrtet, betuttet; Surprise (syrprihs'), en, Overraskelse, Overrumpling, Overfald; Forundring, Forbauselse.

Surrection, en, Opstandelse.

Surrogat, et, Erstatningsmiddel, Noget som træder i Stedet for noget Andet.

Surtout (syrtuh), en, Overkjole; ogsaa en Bordopsats.

Surveillance (syrveljangs'), en, Aarvaagenhed, Paapassenhed; Opsyn, Tilsyn, surveillere (syrveljere), vaage over, passe paa, holde Øie med.

Survivance (syrvivangs'), en, Overleven; Haab ell. Løfte om Efterfølge i et Embede efter en Andens Død.

susceptibel, modtagelig for Indtryk, pirrelig; Susceptibilitet, en, Modtagelighed; Pirrelighed; Susception, en, Modtagelighed.

Suscitation, en, Tilskyndelse, Anstiftelse; suscitere, opvække, opfordre til; anstifte, tilskynde.

suspect, forbægtig, mistænkelig.

suspendere, udsætte, opsætte; lade henstaae uafgjort; sætte fra Embedet paa en vis Tid; Suspension, en, Udsættelse, Opsættelse; midlertidig Afsættelse fra Embedet; suspensiv, henholdende; suspensivt Veto, en indskrænket Forkastelsesret for Regenten i en konstitutionel Stat, idet han maa underskrive en flere Gange af Rigsforsamlingen uforandret vedtagen Beslutning.

Suspensorium, et, Bærebind, Bærepung, Brokbaand.

suspicere, mistænke; Suspicion, en, Mistanke, Mistro.

Sustentation, en, Underhold, Understøttelse, Livsophold; sustentere, underholde, pleie, forsørge.

Sutra, den hellige Bog, Hinduernes Religionsbog.

Sutur, en, Naad, Søm, Sammenføining; Saarlæbers Sammensyening.

suum cuique! giv Enhver Sit eller hvad ham tilkommer!

Svada ell. Svade, en, Veltalenhed, behageligt og flydende F Overtalelsesgave.

Svanbay, et tykt blødt og forbetmeste af Uld; Svan Slags engelsk uldent Veste

Svecismus, en, en svensk S hed, især forsaavidt den ov et fremmed Sprog.

Swedenborgianere, pl. Tilh den svenske Sværmer Sw ell. hans religiøse Meninge

Sweepstake (svihpstæhk), et, løb om en Priis ell. Ind Deeltagerne selv have indsk

Sybarit, en, Vellystling, Fraa kjælet Menneske; sybaritisk vellystig, overdaadig.

Syenit, en, en ægyptisk S hvoraf Obeliskerne ere udhu

Sykomantie, en, Spaadom a blade.

Sykophant, en, Angiver, Ø Øientjener.

syllabere, stave; syllabisk, viis, i enkelte Stavelser.

syllogisere, slutte, gjøre Slu Syllogismus, en, en forme nuftslutning, en middelbar S fremsat i streng Form; syllo som er i Form af en Slutni hører til en Fornuftslutning

Sylphe, en, en fabelagtig L Sylphide, en, en fabelagtig lig Luftaand.

Symbol ell. Symbolum, e kjende, udvortes Kjendetegn talt Tegn, hvorpaa man kjend ell. Noget; Sindbillede, B Løsen; Sacramenterne og de brugelige sandselige Tegn; bekjendelse; Symbolik, en

om Sindbilleder; Videnskab om kirkelige Partiers Symboler og symbolske Bøger; **symbolisere**, tale i Sindbilleder, sandseliggjøre ved Billeder; **symbolisk**, billedlig, sindbilledlig; hørende til ell. angaaende den kirkelige Troesbekjendelse; **symboliske Bøger** ell. **Skrifter**, Skrifter, som indeholde et Religionspartiets særegne Troesbekjendelse, ved hvilken det udmærker sig fremfor og afviger fra andre Partier.

Symmetrie, en, Ligemaal, Jævnmaal, rigtigt Forhold, Overeensstemmelse mellem Delene og det Hele; **symmetrisk**, som staaer i lige, i rigtigt Forhold, overeensstemmende med.

Symmicta, pl. Blandingsgods, Allehaande, især Skrifter af blandet Indhold, Blandinger.

sympathetisk, medfølende, ligestemt, deeltagende; lønligt virkende; **sympathetisk Blæk**, Blæk, hvis Træk ikke strax blive synlige, men først efter visse dermed foretagne Forandringer; **sympathetiske Cure** og **Midler**, saadanne som bevirkes og virke ved skjulte, hemmelighedsfulde og uforklarlige Kræfter; **Sympathie**, en, Medlidelse, Medfølelse, gjensidig ell. vexelsidig Følelse mellem to Personer; **sympathisere**, have lige Følelser med, stemme overeens med (i Tænkemaade, Sindelag, Tilbøieligheder); **sympathisk**, medlidende, deeltagende i en anden Legemsdeels Lidelse eller Smerte.

sympetalisk, (i Botaniken) forbunden ell. sammengroet med Blomsterbladene.

Symphonie, en, stort Tonestykke for mange Instrumenter; Samklang.

Symphysis, en, Beenforbindelse; **symphytisk**, sammenvoxende.

Symposion ell. **Symposium**, et, Gjæstebud, Drikkelag, Gilde.

Symptom, et, pl. **Symptomata** ell. **Symptomer**. Tegn, Kjendetegn, især Sygdomstegn, en Sygdoms Kjendetegn; Forbud, Varsel; **symptomatisk**, som hører til en Sygdoms Symptomer; **Symptomatologie**, en, Læren om de i de forskjellige Sygdomme forekommende forskjellige Tegn ell. Tilfælde.

syn-, med, sammen.

Synagoge, en, Forsamling; Jødernes Kirke ell. Bedehuus.

Synanche, en, Halsbetændelse; Strubehoste.

Synarchie, et, Medherredømme, fælles Regjering.

Synchondrosis, en, Bruskbaandet, der tjener til Forbindelse mellem Bruskene.

Synarthrosis, en, Forbindelse mellem Been uden Ledemod ell. Bevægelse.

synchronisk, samtidig; **Synchronismus**, en, Samtidighed, Sammenstilling af samtidige Begivenheder; **synchronistisk Historie**, Fortælling af forskjellige Folks Begivenheder ved Siden af hinanden efter Tidsrum; **synchronistiske Tabeller**, Fortegnelse over ell. Sammenstilling af samtidige historiske Begivenheder og mærkværdige Personer.

Syndesmologie, en, Læren om Baandene i det menneskelige Legeme.

Syndicus, en, en af en Stad, et Laug eller andet Samfund beskikket Fuldmægtig, Ordfører, Raadgiver og Sagfører; Byskriver, Raadstueskriver; **Syndicat**, et, hans Embede og

Værdighed, den ham givne Fuldmagt.

Synedrium, et, ell. Sanhedrin, en, Raadsforsamling; fordum det høie jødiske Raad i Jerusalem, bestaaende af 72 Dommere.

Synekdoche, en, en Talefigur, hvorved snart en Deel sættes for det Hele, snart det Hele for en Deel.

synetisk, sammenholdende, blivende, varig.

Synergie, en, Medvirkning, Hjælp; synergetisk, medvirkende, behjælpelig.

Synesis ell. Synese, en, Forstand, Klogskab; (i Grammatiken) en Ordføining, hvorved der ikke sees paa Ordet, men paa Sætningens Mening.

Syngenesie ell. Syngenesis, en, Medoprindelse, samtidig Tilbliven.

Synglosse, en, Fremstilling af Sprogenes Slægtskab ifølge Nodord af lignende Lyd og lige Betydning.

Synizesis og Synæresis, en, (i Grammatiken) to Vocalers Sammentrækning i een Stavelse.

Synkope, en, (i Grammatiken) Ordforkortelse ved Sammentrækning ell. Udeladelse af Bogstaver ell. Stavelser i Midten; Afmagt, Besvimelse; synkopere, sammentrække Ord paa den nævnte Maade; synkoperede Noder ere saadanne Noder, hvis Klang, der begynder paa en svag Tactdeel, vedvarer ind i den følgende gode Tacttid.

Synkrasis, en, Blanding.

Synkratie, et, Medregjering, Deeltagelse i Statsstyrelsen; synkratisk, medstyrende, medregjerende.

Synkretismus, en, Forening af forskjellige Meninger, Ansk Troeslærdomme; Synkr En som søger at forene forskjellige Meninger og domme.

Synkrisis, en, sammenligne menstilling og Bedømmels sigende Ting; synkritisk stillende, sammenlignende.

Synocha, en, en vedholde som snart stiger, snart fa nochus, en, Betændelsesfe Feber.

Synode, en, Kirkeforsamli møde, Forsamling af Geistli lige Anliggender; synoda mende en Kirkeforsamling lier, pl. Kirkemødes-Forl Landemodes-Acter; syno ned, Tidsrummet fra en Fuldmaane til den næste = 12 Timer 44 Minuter 2

Synonym, et, pl. Synon Ord, som har samme el beslægtet Betydning med e andre; synonym, synony tydig, af beslægtet Betyd ningslignende; Synony Eenstydighed, Lighed i B Betydning; Synonymik, om eenstydige Ord; Sam Forklaring over eenstydig

Synopsis, en, kort Oversi kort Begreb af en Viden optisk, som yder en le kortfattet, sammentrængt.

Synosteographie, en, Besk Knoglernes Forbindelse; logie, en, Læren om Sammenføining.

Syntagma, et, Sammelvær af allehaande blandede Bemærkninger o. s. v.

ık, som har Hensyn til Ord-
:n, sammenstillende, ordnende.

, en, Anspænding; Syntatika,
ɔændende Lægemidler.

Il. Syntaxis, en, Ordføining,
:ingslære, Læren om Ordenes
Forbindelse.

a, et, aftalt Tegn, Løsen,
Forlig, Fordrag, Pagt;
natisk, som beroer paa et
;.

ell. Synthesis, en, Sam-
.ng, Forbindelse af Forestil-
il Begreber, af Begreber til
, af Domme til Slutninger;
tisk, sammenføiende, forbin-
synthetisk Methode, en,
ade, som fører fra Aarsa-
il Virkningerne eller fra det
elige til det Særegne.

:, en, Korthed og Fyndighed
tket.

:r, pl. veneriske Hudsygdomme;
is, en, venerisk Syge; syphi-
befængt med samme, hørende
hidrørende derfra; Syphi-
pl. Sygdomme, der ligne
eriske Syge.

, et, Piben; Syrigmus, en,
i Øret.

en, spansk Hyld.

en, Rørfløite, Pans Hyrde-
(i Mythologien) en Najade,
v forvandlet til et Rør.

n, pl. Syrter, Sandbanker,
ırlige Steder i Havet, især
ınne ved den nordafrikanske

Sysaltier, pl. Spiseselskaber, Gilder.

Systalsis, en, Sammentrækning, Ind-
snævring; systaltisk, sammentræk-
kende.

Systasis, en, Sammenstilling, Opstil-
ling.

System, et, pl. Systemata og Sy-
stemer, et velordnet, hensigtsmæs-
sig sammensat Hele, f. Ex. Verdens-
System, Planet-System, et Sol-
System, en Sol ell. Fixstjerne med
andre af den afhængige Himmel-
legemer; ordnet Sammenstilling af
ligeartede Ting, f. Ex. Plante-Sy-
stem; Lærebygning, Lærebegreb, et
videnskabeligt Hele, hvis Dele ere
organisk forbundne, f. Ex. philosophisk
System; planmæssig Fremgangs-
maade efter visse Grundsætninger,
f. Ex. Regjerings-System; Fore-
stillingsmaade og Grundsætninger,
som man har om Noget; Orden
og Sammenhæng; Node-System,
den hele Række af alle i Musiken
brugelige Toner; de 5 Nodelinier;
systematisere, ordne efter et System,
bringe i videnskabelig Sammenhæng;
systematisk, forbundet til et vel-
ordnet Hele, sammenhængende, re-
gelmæssig; efter Grundsætninger;
Systematologie, en, Læren om vi-
denskabelig Ordning; Læren om de
for en Videnskab opstillede Systemer.

Systole, en, Hjertets Sammentræk-
ning ved hvert Pulsslag; kort Udtale
af en lang Stavelse.

Systyl, et, en Bygning med tæt ved
hinanden staaende Søiler; Systylier,
pl. Søilegange, Søilehaller.

T.

T. = Tabula, Tenor, Titulo, Tomus, Tutti; Tab. = Tabula; Ten. = Tenor: Test. = Testamentum; Th. ell. Thr. = Thara; Tit. = Titulo, Titulus; Tom. = Tomus, s. disse Ord.

Tabagie (tabaschih), en, Tobaksstue, Tobakskippe, Ølhuus hvori der ryges Tobak; **Tabatière** (tabatjæhr), en, Tobaksdaase.

Tabel, en, Tavle, ordnet Fortegnelse til hurtig Oversigt; **Tabella**, en, pl. Tabellae, smaa Tavler af smeltet Sukker med Tilsætning af Krydderi ell. Medicin, Morseller; **tabellarisk**, i Form af en Tabel, tavleformig.

Tabernakel, et, Telt, Stiftshytte hos de gamle Jøder; (i den romerske Kirke) et Afslukke paa Høialteret, hvori Monstrantsen med den indviede Hostie opbevares.

Taberne, en, Bod, Krambod; Kro, Værtshuus, Skjænkestue.

Tabes, en, Svindsot, Tæring; **tabes dorsualis**, Rygmarvstæring; **tabescere**, svinde hen, udtæres; **Tabescents**, en, Hensvinden, Tæring.

Tabin (tabæng) ell. **Tabinet**, et Slags glat, vatret Taft.

Tableau (tabloh), et, pl. Tableaux (tabloh), Maleri, Skilderi, Skildring; Udkast, Fortegnelse, Oversigt; **tableau mouvant** (tabloh muvang), Maleri med bevægelige Figurer; **t. vivant** (vivang), et levende Maleri, Fremstilling af et Maleri ved levende Personer.

Table d'hote (tabel doht'), et, Værtshuustaffel, fælles Taffel i Gjæstgiversteder.

Tablet- ell. Tabulet-Kræmmer, en Bissekræmmer, som handler med Smaakram, hvilket han bærer omkring med sig i en Kasse med flade Skuffer.

Tablette, en, lille Tavle, Skrivetavle; **Tabletterie**, et, Kunstsnedkerarbeide, Tavleværk; **Tablettier** (tabletjeh), en, Kunstsnedker.

Tabouret (taburæh), en, en lille Stol uden Rygstykke.

Tabula, en, Tavle, Tabel; **Tabulae**, pl. Skrifter, Bøger; Documenter; **tabula rasa**, et ubeskrevet Blad.

Tabulat, et, tavlet Gulv; Tavleværk, Paneelværk.

Tabulatur, en, (i Musiken) Tonernes Betegnelse ved Bogstaver og Ziffre; den tydske Tabulatur, en Partitur, fremstillet ved Bogstaver og Streger; den italienske Tabulatur, den i det 16de Aarhundrede af Viadana anvendte Generalbas-Beziffring.

tace! ti! stille! **tacendo**, tiende, ved at tie.

Tacheotyp, en, en Hurtigsættemaskine.

tachere (taschere), træffe en Bal (med sin egen) udenfor dens Midtpunkt, streife den paa Siden og gjøre den paa denne Maade.

Tachometer, et, en Hastighedsmaaler.

Tachydrom, en, Hurtigløber.

Tachygraph, en, Hurtigskriver; **Tachygraphie**, en, Hurtigskriverkunst; **tachygraphisk**, hørende til denne Kunst, hurtigskrivende.

Tachypyrion, et, et hurtigtændende Fyrtøi.

ſtiltiende, hemmelig.
ı, taus, ſtille; ordknap.
ı, Føleevne, Følelſe; fiin Fø-
rigtig Sands for Noget, rig-
ıreb paa Noget; Sands for,
ıer paſſer ſig ell. ſømmer ſig;
ıaal, Tidsmaal; eensformig
elſe; tactere, angive Tids-
, ſlaae Tacten; tactil, følelig.
—el), en oſtindiſk Guld- og
ægt; en chineſiſk og japanſk

en, Bændelorm.
5teen, en fladſleben Diamant.
et, ringere Slags Rum eller
brændeviin.
let, glat Silketøi.
talje), en, Snit, Tilſkæren;
Skabning, iſær Livets Længde
. Bryſtet og Hofterne; (i Pha-
ſamtlige Kort, ſom aftrækkes;
ur (taljøhr), en, Skrædder;
ılder i Pharoſpil.
ds ell. Takkelage (takelahſch),
: ſamtlige faſte Takkelværk ell.
ærk paa et Skib; takle, for-
Skib med Toug og Seil.
en, Krigskunſt, Læren om en
ærs Opſtilling og Bevægelſer;
ıngsmaade for at opnaae et
emed; Taktiker, en, En ſom
r Krigskunſten; taktisk, hen-
e til Krigskunſten, overeens-
nde med dens Regler.
ın, en lang Høitidsklædning,
:appe, Kongekappe.
en, (hos de gamle Grækere)
nelſen paa en vis Vægt, en
ngeſum; Talent, et, Anlæg,
hed, Dygtighed, Naturgaver;
'uld, af Naturen vel begavet
oner og Anlæg.

Taleth ell. Tallith, et, det firkantede Stykke Tøi, hvori Jøderne indhylle ſig i Synagogen.

Talio, en, Gjengjæld, Vederlag; jus talionis, Gjengjældelſesret.

Talisman, en, Tryllebillede, Tryllering, Tryllemiddel.

taliter qualiter, ſaa ſom ſaa, nogenledes.

Tallie, en, en Blok med tilhørende Tridſe og Toug.

Talmud, en, Jødernes Lovbog, der indeholder en Forklaring og Udvidelſe af den moſaiſke Lov; Talmudist, en, En ſom antager Talmuden, ſom er kyndig i ſamme; talmudistisk, ſom vedkommer Talmud.

Talon (talong), en, Hæl; (i Kortſpil) Stammen, de efter Fordelingen overblevne Kort, hvoraf der ſiden kjøbes; ogſaa et fuldſtændigt Spil Kort af 52 Blade; paa Statspapirer den Papirsſtrimmel, fra hvilken Rentebeviſerne (Coupons) afklippes.

Talus, en, Tærning; ſkraa Sideflade, Skraaning.

Tambour (tangbuhr, tambuhr), en, Trommeſlager; et Slags Befæstningsværk; Tambour major, en, Regimentstrommeſlager; Tambourin (tangburæng), en, Haandtromme med Bjælder, Broderramme; tambourere (tamburere), udſye i Broderramme med et Slags Naale med en lille Hage, hvilke kaldes Tambourer-Naale.

Tamper-Dage kaldtes 4 Onsdage i Aaret, paa hvilke den geiſtlige Ret holdtes, der iſær dømte i Ægteſkabsſager; denne Ret kaldtes derfor Tamper-Retten.

Tampon (tangpong), en, Tap, Tol,

Kanonprop; en Prop af Charpie; deraf **tamponere**, lukke ell. stoppe et blødende Saar med en saadan Prop.

Tamtam, en, et Bækken af Malm, som Indianerne bruge ved deres Musik, og som slaaes med en Træknippel.

tandem, endelig; **tandem aliquando**! endelig engang!

Tangent, en, Berøringsstift, den lille Hammer paa Claverer, Pianoforter o. s. v., som rører Strængene og faaer dem til at dirre (vibrere); **Tangent** ell. **Tangens**, en, Berøringslinie, en ret Linie, der berører en krum Linie ell. en Cirkelbue kun i eet Punkt; **tangere**, berøre, vedkomme.

Tannin (tanæng), et, Garvestof.

Tantalum, et, et i den nyere Tid opdaget, enkelt Metal.

Tantalus, (i Mythologien), en phrygisk Konge, som til Straf for sine Forbrydelser i Underverdenen stod i Vand lige op til Halsen og havde et Træ med de skjønneste Frugter over sig, uden nogensinde at kunne naae enten Vandet ell. Frugterne; deraf: **tantalisere**, pine med falske Forhaabninger; **tantalisk**, hungrende ell. tørstende efter Noget uden at blive tilfredsstillet, længselsfuld efter Noget uden at blive tilfredsstillet.

Tante, en, Faster, Moster.

tanti, saa meget værd, af saadan Værdi.

Tantième (tangtjæhm), en, den bestemte Andeel i Noget.

tant mieux (tang mjøh), desto bedre.

tanto, (i Musiken) saa, saa meget; **tantum**, saa meget, nok.

Tanzimat, Anordninger, deels de, der angaae det tyrkiske Rige i Almindelighed, deels de særegne, der angaae Portens christelige Undersaatter.

Tapet, et, Væggebeklædning af Papir, Lærred o. s. v.; Dække; bringe paa **Tapetet**, bringe paa Bane, gjøre til Gjenstand for Samtalen; være paa **Tapetet**, være i Omtale, i Værk; **tapetsere**, beklæde med Tapeter; **Tapetserer**, en, En som beklæder Vægge, Loster med Tapeter; **Tapisserie**, et, Tapetmagerarbeide, Tæppe, Betræk.

Tara ell. **Thara**, en, Afdrag i Vægt for Indpakningen; **Tara**-Regning, Afdragsregning (for Indpakningen).

Tarantel, en, en giftig Edderkop i Italien, hvis Bid foraarsager hos Mennesket et Slags Vanvid og Dandsesyge; **Tarantella**, en, Taranteldands, en munter italiensk Folkedands og den dertil hørende Musik.

tardando, **tardato**, (i Musiken) langsommere.

tardere, nøle, tøve; (om Uhre) gaae for sagte; sinke, forhale; **tardiflorisk**, silbig blomstrende; **tardiv**, seen, seendrægtig; langsom; silbig; **tardo**, (i Musiken) langsomt, nølende.

Targum, den chaldæiske Oversættelse af det gamle Testament, især den af Onkelos over de fem Mose Bøger.

Tari, en, Palmebrændeviin fra Ostindien.

Tarif, en, Varefortegnelse med hosføiede Priser; Toldrulle, hvorved Tolden af Varer bestemmes (Told-Tarif).

et, et Slags Flor med Silke- ; og Bomulds-Islæt.

: Kortspil med 78 Blade.

den tarpeiske Klippe, en den capitolinske Høi i Rom, :ken i Oldtiden Forbrydere :des.

t, stotsk, tærnet Uldtøi.

en, et lille let Fartøi paa :avet med et trekantet Seil 0 Aarer.

Tatar.

:ion, en, Viinsteenbannelse; ere, rense med Viinsteen; :s, en, Viinsteen; Tartarus tus, renset Viinsteen; T. :s, Brækviinsteen.

en, Underverdenen, Skygge- de Fordømtes Opholdssted,

g Tartrit, et, viinsteensuurt

en, et aflangrundt Skjold.

:tartyf'), en, Hykler, Skin- Tartuferie (tartyferih), et, skinhelligt Væsen.

en, Grebbrættet, samtlige :ætter ell. Gribebrætter paa :er, Orgel o. s. v.; Taste, enkelt saadant Gribebræt; :nstrument, et med Taster Instrument (f. Ex. Claveer,

, pl. Tatarer, Navn paa en Folkestamme; (i Tyrkiet) et Statsbud, Coureer.

n, det samme som Zi- .

tattovere ell. tætuere, :. ridse Tegninger og Figurer :.

Tau (tav), et, Navn paa det græske Bogstav T.

Taurocolla, en, Liim af Studesener.

Taurus, en, Tyren; et Stjernebillede af dette Navn (det andet i Dyrekredsen).

Tautologie, en, et Begrebs Betegnelse ved flere Udtryk, som sige Eet og det Samme; unødvendig Gjentagelse af det allerede Sagte, kun med andre Ord, Ordbram; **tautologisk**, eenstydig, som siger Eet og det Samme.

Tautophonie, en, idelig Gjentagelse af samme Tone.

Tavern (tævern) ell. **Taverne**, en, Kro, Ølstue.

Tavoletta, en, Farvebræt, Malerbræt, Palet.

Taxe ell. **Taxt**, en, lovlig bestemt Priis paa en Ting; fastsat Betaling for Noget; **Taxation** ell. **Taxering**, en, Vurdering, Priisbestemmelse, Værdiansættelse; **Taxator** ell. **Taxateur** (taxatøhr), en, Vurderingsmand; **taxere**, vurdere, anslaae til, bestemme Værdien ell. Prisen paa Noget; **Taxeer-Borgere**, Borgere, udnævnte til at ansætte de andre Borgere i Communen til Næringsskat.

Taxis, en, Stilling; Anordning; Slagorden.

Taxt, s. **Taxe**.

Technik, en, Kunst; kunstmæssig Fremgangsmaade; Læren om Reglerne for en Kunst; Læren om Kunstudtrykkene; Haandgreb; **Techniker**, en, Kunstner, Haandværker; **technisk**, kunstmæssig, haandværksmæssig; henhørende til Kunsten; **technisk** Udtryk ell. Ord, Kunstudtryk;

Technolog, en, Kunstkyndig, Haandværkskyndig; Technologie, en, Læren om Kunster og Haandværker; Kunst- og Haandværks-Kyndighed; technologisk, som henhører til, angaaer Technologien.

Tectur, en, Bedækning, Overtræk.

Te Deum (laudamus), et, O store Gud! vi prise Dig! en Lovsang, som synges i Kirken ved festlige Leiligheder, især efter en vunden Seir (synge Te-Deum).

Teetotaller (tihtotehler), en, pl. Teetotallers, Benævnelse paa Medlemmer af Foreninger for streng Afholdenhed fra alle berusende Drikke.

Tegument, et, Bedækning, Overtræk; Huden.

Teint (tæng), en, Hudfarve, Ansigtsfarve; Teinture (tængtyhr), en, Farve; Anstrøg; overfladisk Kundskab.

Tektonik, en, Kunsten at arbeide i Træ, især Kunsten at skære Billeder i Træ.

Telamon, en, Bind, Bærebind, Slynge; Telamoner, pl. (i Bygningskunsten) Støtter, mandlige Billedstøtter, som bære et Bjælkeværk.

Telegraph, en, Fjernskriver, en Maskine, ved hvis Hjælp man kan meddele Efterretninger i betydelig Frastand; elektrisk Telegraph, en slig Indretning, hvorved Elektro-Magnetismen er den virkende Kraft; Telegraphie, en, Fjernskrivning, Fjernskrivekunst; telegraphisk, som angaaer denne Kunst, meddeelt ved samme; Telegraphist, en, En som forstaaer sig paa og er ansat ved Telegraphen.

Telemeter, et, Redskab til at maale Frastande; Telemetrie, en, den Kunst at maale Frastande.

Teleologie, en, Læren om Tingenes Øiemed og Hensigtsmæssigheden af Verdens Indretning.

Telephon, et, et Slags Signal- ell. Allarm-Trompet til Søbrug.

Teleskop, et, en Kikkert, især en større Kikkert, hvori et Speil er anbragt; Teleskopie, en, Anvendelse og Brug af et saadant Redskab; teleskopiske Stjerner, Stjerner som kun blive synlige ved Hjælp af et Teleskop.

tellurisk, jordisk, udgaaende fra Jorden, hørende til Jorden; Tellurium, et, en mechanisk Indretning, som gjør Jordens og Maanens Bevægelser anskuelig; Tellus, Jorden, Jordens Gudinde.

temeraer, ubesindig, ubetænksom, dumdristig, forvoven; Temeritet, en, Ubesindighed, Dumdristighed.

Tempe, et, en yndig Dal i Thessalien; deraf: yndig Egn.

Tempel, et, Kirke, Gudshuus; Temple (tangpel), et Fangetaarn i Paris; Tempel-Herrernes Orden, en militair og religiøs Orden, stiftet 1118 i Jerusalem, udryddet 1311.

Tempera, et Slags Maleri, ved hvilket Farverne bleve blandede med fortyndet Æggeblomme og Liim af kogte Pergamentstrimler; deraf: Tempera-Billed, Maleri a tempera; Tempera al secco, Maleri paa tørre Vægge.

Temperament, et, Følelsesevnens stadige ell. vanlige Tilstand, vanlige og eiendommelige Sindsbeskaffenhed; naturligt ell. legemligt Anlæg; natur-

}ang, Legemsvædskernes Blan-
og Beskaffenhed; de fire Tem-
menter: det sangvinske, Let-
ghed, det phlegmatiske, Kold-
ghed, det choleriske, Varm-
ghed, det melancholske,
jblodighed.

:rans, et, pl. Temperantia,
ılende, formildende Lægemiddel.

rants, en, Maadehold, Selv-
skelse.

ratur, en, Varme- ell. Kulde-
den atmosphæriske Lufts Be-
nhed.

ere, formilde; give en passende
ved at formindske ell. for-
; holde Maade med, dæmpe,
Tempereer-Ovn, Kjøleovn;
ererende Pulver, et kjølende
er; tempereret, middelmaadig,
)et; lunken, hverken for varm
or kold; tempererede Zoner,
ens Egne fra Vendekredsene til
ckredsene.

ısta, en, Storm, Uveir, Storm
Søen.

tiv, tidlig; tidig, betimelig.

toso, (i Musiken) stormende,
de.

ıte (tangpæth'), en, Storm;
et paa en stormende Dands.

passati, forbigangne Tider; det
rbi; det var den Gang.

, et, pl. Tempi, Tidsmaal,
ılt Bevægelse; Haandgreb.

ıra, pl. af Tempus; tempora
ıntur, et nos mutamur in
Tiderne forandre sig, og vi
dre os tillige med dem.

air, temporær, som retter sig
Tiderne; som kun varer en vis
midlertidig; nærværende.

temporal, som har Hensyn til Tiderne; timelig, verdslig.

Temporalier, pl. verdslige Indkomster, som Geistligheden nyder.

temporel, tidssvarende, passende til Tiderne; timelig, verdslig.

Temporisation, en, Opsættelse, Udsættelse, Forhaling; temporisere, see Tiden an; skikke sig i Tiderne, rette sig efter Tid og Omstændigheder.

Tempus, et, Tid; (i Grammatiken) Verbernes Tidsformer.

temulent, tumlende, ravende, drukken; Temulents, en, Drukkenskab.

tenable (tenabel), som kan holdes ell. forsvares.

Tenacitet, en, Seighed; Fastholden ved, Vedhængen ved; Vedholdenhed; Evne til at fastholde.

Tenaculum, et, ell. Tenakel, en, et Redskab til at holde Noget med; (hos Bogtrykkerne) en Indretning til at anbringe Manuskriptet paa.

tendentiös, som har en vis bestemt Hensigt, et vist Øiemed.

Tendents, en, Hensigt, Øiemed, Hang til, Retning efter et Maal; tendere, spænde, strække; stræbe, tragte efter, sigte til.

Tender, en, et lille Fartøi, som ledsager et Linieskib for at overbringe dets Befalinger o. s. v.; den en Dampvogn vedhængte Karre med Kul og Vand.

tendere, s. Tendents.

tendre (tangder), spæd, fiin, blød; blid, mild, øm; liflig, yndig; Tendresse (tangdress'), en, Blidhed, Ømhed.

teneramente, tenero, (i Musiken) blidt, ømt, kjælent.

Tenesmus, en, haardt Liv.

tenez (teneh)! der! see der! der har De det!

Tenor, en, Indhold, Lydende (af et Skrift).

Tenor, en, den høiere Basstemme mellem Bas og Alt; Tenorist, en, Tenorsanger.

Tenotomie, en, Overskæring af Muskler og Sener for at give stive og sammenvoxede Lemmer Bøielighed og deres naturlige Stilling igjen.

Tension, en, Spænding, Udspænding, Strækning; tensiv, spændende.

Tentacula, pl. Følehorn, Føletraade.

Tentamen, et, Forsøg, Prøve, foreløbig Prøve; Tentation, en, Fristelse, Anfægtelse; tentativ, forsøgende, fristende, lokkende; Tentativ, et, Forsøg; tentere, forsøge, prøve; friste.

Tenue (tenyh), en, Holdning, Anstand; Uniform.

Tenuitet, en, Tyndhed, Magerhed, Usselhed, Ringhed.

Tenute, en, (i Musiken) Hvilepunkt; tenuto, udholdt (om en Node).

Tephillim, pl. firkantede Læderkapseler, hvori der ligger et Pergament, hvorpaa der er skrevet nogle Steder af Bibelen, og hvilke Jøderne ved Hjælp af smalle, sorte Læderremme befæste om Hovedet og den venstre Arm, medens de forrette deres Morgenandagt.

Tephilloth, en, en Samling af Jødernes Bønner til alle Aarets Dage.

Tepidarium, et lunkent Bad; et Værelse til dette Brug.

ter, tre Gange.

Teratologie, en, Læren om de bibelske Jertegn og Underværker.

Terceron, en, En som er født af en Europæer og en Mulatinde.

Terebra, en, et Bor; Terebration, en, Boring.

Teresis, en, nøie Jagttagelse.

Tergiversation, en, Nølen, Udflugt; tergiversere, nøle, undvige, søge Udflugter.

Terme, en, pl. Termer, Grændsesteen, Skjelstøtte.

Termin, en, et vist, fastsat Tidspunkt, et bestemt Tidsrum, Frist; Thingdag, Retsdag.

Termination, en, Begrændsning, Grændsebestemmelse; (i Grammatiken) Endestavelse, Endebogstav; terminativ, begrændsende, sluttende; terminere, begrændse; fastsætte, bestemme; ende, slutte med.

Terminismus, en, den Lære, at Gud har sat ethvert Menneske en Naadefrist til dets Bedring, efter hvis Forløb ingen Tilgivelse mere er at haabe; Terminist, en, en Tilhænger af denne Lære.

Terminologie, en, Læren om de i en Videnskab o. s. v. brugelige Kunstord, Kunstsprog; terminologisk, som hører til Kunstsproget, som angaaer Kunstord.

Terminus, en, Grændse, Grændsesteen, Skjel; Hovedbegrebet i en Slutning; Udtryk, Ord; terminus peremptorius, den sidste ell. afgjørende Thingdag; t. præclusivus, udelukkende Frist, inden hvilken en Fordring maa anmeldes, en Rettighed paatales for Retten under Straf af Udelukkelse; t. technicus, pl.

ini technici, Kunstord, Kunst-
t.
er, pl. et Slags Myrer i de
: Lande, der bygge høie, yderst
ge Boliger af Leer og Jord.
en, et Slags Ringorme.
en, (i Tallotteriet) tre besatte
)trukne Tal.
, trebobbelt, trefold, trefoldig.
lion, et, et musikalsk Instru-
, hvis Toner frembringes ved
ning af smaa Træstave paa en
eiet Valse.
chore, en, Musen for Musik og
)s.
en, Jord, Land; terra cotta,
dt Jord; flint, brændt Leertøi;
:ma, fast Land; t. incognita,
endt Land; en ubekjendt Ting;
gillata, Segljord.
n (terræng), et, Jordsmon,
bund; Grund, Rum, Plads,
ekning.
se, en, Jordforhøining, trin-
afdeelt Jordvold; Forgrunden
: Landskab.
Spillet, en alminbelig Leg med
aftene blandt Børn i Italien.
ur (terrøhr), en, Skræk, Ræd-
terribel, frygtelig, skrækkelig,
om.
r (terjeh), en, Grævlingehund,
:ehund.
e, en, Suppefad, Suppeskaal,
: Fad.
orial-Rettigheder, Grundrettig-
r, landsherrelige Rettigheder med
syn til Jord og Grund; Terri-
um, et, Grund, Landstrækning,
raade, Gebeet.
r, en, Skræk, Forfærdelse; ter-
rorisere, opfylde med Frygt og
Rædsel; kue og undertrykke ved at
indgyde Frygt; Terrorismus, en,
Rædselsregjeringen i Frankerig fra
1793—94; et Regjeringssystem, der
ved Vold og Grusomhed søger at
sætte sine Planer igjennem; Terro-
rist, en, Deeltager eller Ynder af
Terrorismen; terroristisk, som er
i Terrorismens Aand.

Tertia, en, den tredie Skoleclasse; Tertianer, en, Discipel af denne Classe; Tertian-Feber, Trediedags-feber; Tertia-Vexel, tredie Exemplar af een og samme Vexel.

Tertie, Terts ell. Terz, en, den tredie Tone fra Grundtonen opad; det tredie Slags Hug ell. Stød i Fægte-kunsten; den 60de Deel af en Secund; en Række af tre paa hinanden følgende Kort af een Farve.

Tertium, et, et Tredie, tredie Tilfælde; tertium comparationis, Sammenligningspunkt, det hvori to sammenlignede Ting komme overeens.

Tertius, en, den Tredie, Tredjemand; tredie Lærer ved en Skole.

tertiær, som indtager den tredie Plads i en Følgerække.

Terts, s. Tertie.

Terts-Fløite, en Fløite, der stemmer en Terts høiere end den almindelige.

Terzerol, en, en lille Pistol, Lommepuffert.

Terzet, en, et Tonestykke for tre Instrumenter ell. Stemmer.

Terziner, pl. Tvillingriim af femfodede jambiske Vers, hvoraf det 1ste rimer med det 3die, og det 2det med det 1ste og 3die i den følgende Strophe.

Test, en, (i England) Prøve-Ed, en Ed, som Enhver, der vilde tiltræde et offentligt Embede, maatte sværge, at han ikke var nogen hemmelig Katholik; Test-Act, Forordningen desangaaende.

testabel, som kan være Vidne, har Ret til at aflægge Vidnesbyrd.

Testacca, Testaceer, pl. Skaldyr, Snegle og Muslinger; Testaciter, pl. forstenede Skaldyr.

Testament, et, en Persons skriftlige Anordning om, hvorledes der skal forholdes med hans Eiendomme o. s. v. efter hans Død; sidste Villie; en Pagt imellem Gud og Menneskene, den aabenbarede Religion (det gamle og det nye Testament); testamentarisk, som skeer ell. bestemmes ved ell. angaaer et Testament; testamentere, gjøre Testament; give, skjenke ved Testament; Testator, en, En som har oprettet et Testament, Arvelader; Testatrix, en, et Fruentimmer, som har gjort Testament.

testere, bevidne, bekræfte; ogsaa: give, skjenke ved Testament; Testification, en, Bevidnelse, Bekræftelse, Beviis ved Vidner; testificere, bevise, bekræfte, godtgjøre ved Vidner.

Testikel, en, pl. Testikler, Sædkar, Steen.

Testimonium, et, pl. Testimonia ell. Testimonier, Vidnesbyrd, Beviis, Skudsmaal; Testimonium paupertatis, Vidnesbyrd om Uformuenhed, Trangs-Attest; T vitae, Skudsmaal om at have ført et ordentligt og sædeligt Liv.

Testimontales, pl. et Brev ell. et Skrift, som en Klosterforstander giver en reisende Munk med til hans Legitimation.

Testis, en, Vidne.

Tetanus, en, Stivkrampe, Mundklemme.

Tête (tæht'), en, Hoved; forreste Deel, Spidsen; byde tete, byde Spidsen, gjøre Modstand; tête à tête, Ansigt til Ansigt, under fire Øine; en Tête à tête, en hemmelig Sammenkomst, fortrolig Samtale under fire Øine.

Tethys, Oceanus's Gemalinde.

Tetrachord, et, et gammelgræsk Musikinstrument med 4 Strænge; en Række af fire paa hinanden følgende Toner.

Tetradynamia, en, Linnées 15de Planteclasse, indeholdende de firemægtige Vækster med 4 lange og 2 kortere Støvdragere; tetradynamisk, hørende til denne Classe.

Tetraeder (tetra—eder), et, et Legeme, som indsluttes af fire ligesidede Triangler.

Tetragon, en, en Fiirkant; tetragonisk, fiirkantet.

Tetrandria, en, Linnées 4de Planteclasse, indeholdende Planter med 4 lige lange Støvdragere i en tvekjønnet Blomst, ell. firehannede Planter; tetrandrisk, som har 4 Handele.

tetrapetalisk, fiirbladet, med fire Blomsterblade.

tetraphyllisk, fiirbladet, med fire Bægerblade.

Tetrapoder, pl. fiirfødbede Dyr.

Tetrapterer, pl. Insecter med fire Vinger.

Tetrarch, en, en Behersker af den

Deel af et Land; Tetrarchat,
trarchie, et, en Tetrarchs
ghed og Regjeringsdistrict.
labon, et, pl. Tetrasyllaba,
velsesord.
Tuisco.
t, Grundsprog; Grundskrift,
lag; et Skrifts Indhold,
t selv (modsat Anmærkninger);
elsted som Grundlag for en
en; Ordene i en Sang=Com=
: (modsat Musiken), f. Ex.
Text; en Irettesættelse; læse
exten ell. hans Text, give
i Irettesættelse.
en, Væv, Traades ell. Fi=
Sammenslætning og Sam=
ng.
en, Daler.
Musen for Lystspillet; een af
Gratier.
, en skotsk Høvding.
, en, Døden, Dødens Gud;
tologie, en, Læren om Dø=
arsager og Natur.
Tara.
the question (bsat is bse
), det er Spørgsmaalet, det
som det kommer an paa.
tologie, en, Læren om Un=
inger ell. Underværker.
toskop ell. Thaumatrop,
Legetøi, som ved hurtig Om=
viser Gjenstandene i mang=
latterlige Skikkelser.
urg, en, En der gjør Under=
ger, Mirakelmager.
k, gudmenneskelig, guddom=
g tillige menneskelig.
op ell. Theanthropos, en,
nneske (Christus).
et, Skueplads; Skuespilhuus;
; Sted, hvor noget Mærke=
Opsigtvækkende foregaaer;
Samling af Skuespil hos en Nation,
f. Ex. det danske Theater, det franske
Theater; Theater-Coup, en, en
uventet, overraskende Handling, be=
regnet paa at gjøre Opsigt ell. le=
vende Indtryk; Th.-Digter, For=
fatter af Skuespil; den der er ansat
til at skrive Leilighedsdigte for et
Theater; theatralsk, skuepladsmæs=
sig, skuespillermæssig; som passer
for ell. foregaaer paa et Theater;
gjøglermæssig.

Theatinere, pl. en Munkeorden, der
lever af Almisser.

Theatrum mundi, et, en Verdens=
skueplads, en billedlig, af bevæge=
lige Figurer understøttet Fremstil=
ling af allehaande Gjenstande i
Naturen og Menneskeverdenen.

Thee, en, de tørrede Blade af Thee=
busken; den deraf lavede Drik; alle
Slags tørrede Urter, Blade eller
Blomster, hvoraf der ved Paagyd=
ning af kogende Vand beredes en
Drik; Thé dansant (thee dangsang),
en, et Theeselskab, der morer sig
med Dands.

Theismus, en, Troen paa en eneste
Gud; Theist, en, En som troer paa
en eneste Gud.

Thema, et, pl. Themata, Emne;
Hovedsætningen, Hovedtanken i en
Tale, Afhandling o. s. v.; Gjen=
standen for en Tale ell. Samtale;
Opgaven til en Afhandling ell.
Prædiken; Grundtanken i et Tone=
stykke.

Themis, (i Mythologien) Gudinden
for Retfærdighed.

Theodicee, en, Retfærdiggjørelse af
det guddommelige Forsyn med
Hensyn til det Onde i Verden.

Theodolit, en, Høidemaaler.

Theognosie, en, Kundskab om Gud; Theogonie, en, Læren om de mythologiske Guders Oprindelse og Herkomst.

Theokratie, et, Guds umiddelbare Regjering; Præsteherredømme, Præsteregjering; theokratisk, som er indrettet efter denne Regjeringsform.

Theolog, en, Religions-Lærd, Religions- ell. Troes-Lærer, Geistlig; Theologie, en, Religionsvidenskab, Religionslære; theologisk, religionsvidenskabelig, som angaaer ell. hører til Theologie.

Theomantie, en, Spaadom ved guddommelig Indgivelse; Theomant, en, En som Guddommen aabenbarer Noget paa denne Maade.

Theophanie, en, Guds Tilsynelabelse ell. Aabenbarelse.

Theorem, et, pl. Theoremer eller Theoremata, Læresætning, Grundsætning; theorematisk, som bestaaer af Læresætninger; Theoreticus ell. Theoretiker, en, En som kjender Grundsætningerne for en Kunst ell. Videnskab uden videre Hensyn til Anvendelsen; theoretisere, opstille Theorier; theoretisk, som hører til videnskabelig Indsigt og Lære, blot videnskabelig (ikke udøvende); Theorie, en, aandig Betragtning; videnskabelig Fremstilling af en vis Lære; videnskabelig Synsmaade som Grund til en bestemt Handlemaade; Undersøgelse af ell. Indsigt i en Kunsts ell. Videnskabs Grundsætninger og Regler; Theorie og Praxis, Lære og Anvendelse.

Theosoph, en, En som er kyndig i guddommelige Ting; Na Sværmer; En som foregiver indviet i Naturens dybeste H ligheder; Theosophie, en, s lig ell. foregiven Omgang m og Aander samt Kundskab ti rens Hemmeligheder, Na Sværmeri; Theosophismu Theosophernes Lære.

Therapeutik ell. Therapie, en kyndighed, Lægekunst, Læren indvortes Sygdomme og der bredelsesmaade; Therapeu Therapeutiker, en, Læge Læge; therapeutisk, læge lægende.

Theriak, en, et Slags Modgi mod giftige Dyrs Bid ell. S

Theriaki, pl. Opiumsspisere o umsrygere i Østerlandene.

Theriolither, pl. Forstenin Dyreriget.

thermal, som angaaer eller h varme Kilder og Bade; Th ell. Thermae, pl. varme varme Bade; (hos Romerne) fulde Badeanstalter.

Thermidor, en, den 11te M efter den franske Revolutionsca fra 19de Juli til 17de Augu

Thermoelektricitet, en, de Varme frembragte Elektricite

Thermolampe, en, en Spareo paa eengang varmer, lyser og Maskiner i Gang.

Thermomagnetismus, en, magnetismus, ved Varme eller avlet magnetisk Kraft.

Thermometer, et, Varmemaale meviser, et Instrument, so angiver Varmens Grader. Re

s) Thermometer er inddeelt
ıder (80°), Celsius's i 100°
nheits i 180°; Frysepunktet
twende første er 0° og ved
32°; Kogepunktet er ved
80°, ved det andet 100°
et tredie (32 + 180) 212°.

)hon, en, en Varmeindret-
Drivhuse, bestaaende af Rør,
:d kogende Vand.

en, en styg, vanskabt og
ıdskabsfuld Karl.

·ius, en, Skatmester; The-
en, Skat; Titel paa et stort,
:rk, der indeholder en bety-
ımling af Afhandlinger og
ıinger; en stor, indholdsrig

l. These, en, pl. Theses
ıer, Sætning, især en Strids-
det der skal bevises ved en
Læresætning; Opgave til en
ıg.

ı, antaget Læresætning, For-
ındbegreb af Læresætninger,
Troeslærdomme.

(i Mythologien) en Hav-
Havet.

(te—urg), en, Aandeseer,
sværger, Troldmand; The-
ı, Aandebesværgelse, Manen,
ıft, Trolddom ved Aanders

l. Thole, en, en kugledan-
hjelmdannet Hvælving.

en af de 12 Apostle; en
Thomas, En der vanskelig
til at troe Noget; Thomas-
, en christelig Sect i Øster-

rdenens og Krigens Gud i
disse Mythologie.

Thora ell. Torah, en, Bibelen, de fem Mose Bøger; de paa en Pergamentsrulle haandskrevne fem Mosebøger, hvoraf der hver Løverdag og Festdag oplæses et bestemt Stykke i Synagogen.

Thorax, en, Brysthuulningen, hvori Hjertet og Lungerne ligge; Brystharnisk.

Thraso, en, Storpraler, Skryder, Hugaf.

Threni, pl. Klagesange, især Jeremiæ Begrædelser.

Threpsis, en, Ernærelse; threptisk, nærende.

Thrombus, en, en Blodsvulst; en størknet Blodklump, fremkommen ved Blødningen af en Blodaare.

Throne, en, Høisæde, Fyrstesæde, Kongestol; figurlig: Regentværdighed; Fyrstemyndighed.

Thugs, pl. et i Østindien vidt udbredt hemmeligt Samfund af Røvere og Mordere.

Thule, et fabelagtigt Øland ved Jordens yderste, nordligste Grændse, maaske det nuværende Island ell. den nordligste Deel af Norge.

Thyader, pl. Bachantinder.

Thyma, et, en Hedeblegn.

Thyrsus, en, en med Viinløv omvundden Stav, som Bachantinderne bare ved Bachus's Fest.

Tiara ell. Tiare, en, de persiske Kongers Hovedsmykke; den pavelige tredobbelte Krone.

Tibet, et Slags fiint, uldent Tøi.

Tibia en, Skinnebenet; en Fløite; tibial, hørende dertil.

Ticket, en, Seddel, Stemmeseddel, Lod, Adgangskort.

Tiers Etat (tjers—etah), en, den tredie Stand i Frankerig (Borger- og Bondestanden); Tiers-parti, et politisk Parti i Frankerig, der ønskede Middelstanden Herredømmet; Folkeparti.

Tilbury (tilbørri), en, en let, ubedækket Censpænderoogn med to Hjul.

Timber (tængber), en, Klang, Klangart; Klangform, den for de forskjellige Menneskestemmer, for de forskjellige Instrumenter og ved visse Instrumenter for de forskjellige Tonearter eiendommelige Lydcharacteer.

Times (teims), pl. Tiderne; Navnet paa en bekjendt engelsk Avis.

timid, undselig, bly; frygtsom, forsagt; Timiditet, en, Undselighed, Blyhed; Frygtsomhed, Forsagthed.

Timokratie, et, en republikansk Statsforfatning, hvor kun Eierne af en vis bestemt Formue kunne beklæde Statsembeder.

Timon, en, Menneskefjende, Menneskehader; timonisk, menneskefjendsk, vranten.

timoroso, (i Musiken) frygtsom, sagte.

Timpano, en, pl. Timpani, en Pauke.

Tinctur, en, Farve, Anstrøg; Extract af Urter, farvet Kraftvand.

Ting, en, et chinesisk Lysthuus, lille Havehuus.

tingere, indduppe, farve, give et Anstrøg; give ædle Metallers Udseende; tingerede Mynter, forsølvede Mynter.

Tinte, en, Malerfarve, Farveblanding.

Tirade, en, (i Musiken) et hurtigt Løb i stigende og faldende Toner; høitravende og tom Snak, Ordstrøm, Ordbram; et af en Forfatter laant skjønt ell. rørende Sted.

tiraillere (tiraljere), vexle enkelte Skud, fægte i spredt Fægtning, blinke; Tirailleur (tiraljøhr), en, Blinker, Skarpskytte.

Tiras, et, et Trækgarn til at fange Fugle i.

Tirebotte (tihrbott'), en, Støvleknægt; Tiredent (tihrdang), en, Tang til at trække Tænder ud med.

Tiro, en, pl. Tironer, Begynder, Lærling; Tirocinium, et, Lærebog for Begyndere; Prøvestykke.

Tiroir (tiroahr), en, Skuffe.

tironisk Kunst, tironiske Noter, Afkortningstegn i Skrivning, altsaa et Slags Hurtigskriverkunst.

Tisane, s. Ptisane.

Tischri, den 7de Maaned hos Jøderne (Slutningen af September og det Meste af October), i hvilken deres Nytaar, Forsoningsdag og Løvsalsfest indtræffe.

Tisiphone, een af Furierne.

Titan, en, pl. Titaner, (i Mythologien) en tidligere Gudeslægt, som i Forening med Giganterne bekrigede Jupiter og vilde bestorme Himlen, men blev af Jupiter nedstyrtet i Tartarus; Titan ell. Titan, Solen, Soguden.

Titel (titulus), en, Paaskrift, Overskrift, Udskrift; Titelblad; Benævnelse, Embedsnavn, Æresnavn; Paastand, Foregivende; Retsgrund, Afkomst; Rets-Titel, Retsgrund; titulær, titulair, blot efter Titelen ell. Navnet, ikke virkelig; Titulatur, en, Titelvæsen; fuldstændig Anførelse af Titel, Betitling; titulere, betitle, nævne En ved hans Titel, give En hans Embeds- ell. Æresnavn.

Titus-Hoved, et Hoved med kort af-

krusede Haar (som den Keiser Titus's).

Mythologien) en af Gi- som, fordi han vilde krænke Underverdenen blev straffet en Grib udhakkede hans om bestandig voxede frem

By i Kirkestaten, berømt yndige Omgivelser, et høit og maleriske Ruiner; Be- paa et offentligt Forlystel- ed Musik og mange Slags ager til Morskab og For-

et hollandsk smalt og flad- ystfartøi.

st), en, et Drikkesprog, en Skaal; ogsaa ristet Brød and.

ndisk vatret Silkestof, Sølv-

I. Toccatina, en, et Kla- Orgelstykke, i hvilket begge idelig afvexle i Foredraget defigur.

odi), en, et Slags Punsch consaft (Vand, Sukker og Rum).

, en lang Kappe hos de omere.

ohu, Øde og Tomhed,

il), et, Linned; Toilette et, Natbord, qvindeligt d med alt Tilbehør; Paa- n ell. Pynten selv; gjøre tte, klæde sig paa, pynte

oalinet), et Slags Bestetøi ld og Kameelgarn.

Toise (toahs'), en, et fransk Længdemaal paa 6 Fod, en Favn.

tokkere, berøre, støde sammen (Glassene), klinke; male med faa, kjække, kraftige Strøg.

Tokologie, en, Fødselsvidenskab; **tokologisk**, hørende til denne Videnskab.

tolerabel, taalelig, lidelig, udholdelig; middelmaadig; **tolerant**, overbærende (især i Troessager); **Tolerants** og **Tolerance** (tolerangs'), en, Overbærenhed, Forbragelighed; **tolerere**, taale, fordrage, tillade, tilstede, lade skee; **tolereret**, taalt (især om Religionspartier).

Tomahawk (tomahahk), en, en indiansk Stridsøxe.

Tombak, et, en Blanding af Kobber, Tin og Zink.

Tombola, en, et offentligt Lottospil i italienske Theatre.

Tome ell. **Tomus**, en, Bind, Deel af et Værk.

Ton, en, pl. **Tons**, et engelsk Maal = 2000 Pd.

Tone, en, Lyd, Klang; Stemme; Betoning; Accent; Melodie; Udtryksmaade og Adfærd i det selskabelige Liv, Levemaade; Farveblanding, Farvernes Forhold til hverandre og en enkelt Farves Overvægt (Farvetone); Hovedfarve (om Aftryk paa Papir af en vis Grundfarve, deraf: **Tone-Papir**, **Tone-Tryk**); Maneer, Stiil i Malning; **tone**, lyde, klinge.

tone, vise i Frastand; **tone Flag**, heise Flag for at vise, hvilken Nation Skibet tilhører.

Tonica ell. **toniske Midler**, pl. spændende ell. styrkende Lægemidler; **tonisk**, spændende, styrkende.

Tonka, en, spansk Snuustobak, blandet med revne Tonkabønner.

Tonsiller, pl. Halskjertler, Mandler.
Tonsur, en, Kronragning; den ragede Kredsflade paa de katholske Geistliges Isse; tage Tonsuren, træde ind i den geistlige Stand.
Tontine, en, en voxende Livrente; et Livrente-Selskab, hvori de Overlevende arve de Bortdødes Renter (kaldet saaledes efter Opfinderen Tontini).
Tonus. en, Spænding, Spændkraft, Styrke hos Musklerne og Nerverne.
Topas, en, en guul Ædelsteen.
Topik, en, Ordning ell. Fordeling i Fag, Sted- ell. Fag-Anviisning; Læren om Ordstilling; topisk, stedegen, local.
Topograph, en, Stedbeskriver; Topographie, en, Stedbeskrivelse, Beskrivelse over enkelte Steder eller Egne ell. over et heelt Land efter dets enkelte Steder; topographisk, stedbeskrivende.
Toporama, et, Billede af et enkelt Sted, en enkelt Egn.
Toque (tokke), en, et Slags Fruentimmerhue med mange Folder.
Toraille (toralje), en, raae, uforarbeidede Koraller.
Toreador, en, en spansk Tyrefægter til Hest; Torero, en, en Tyrefægter til Fods.
Tories, s. Tory.
tormentere, pine, martre, plage, qvæle.
Tornado, en, pl, Tornados, heftige Orkaner, som under Regntiden rase i Senegambien.
Tornister, en, en Randsel, Reisesæk, Vadsæk af Læder, især for Soldater.
Torno, en, Omkreds, Omløb; Kredsløb; en Dreiekasse ved en Anstalt til Hittebørns Modtagelse.
Torpedo, en, en Maskine til at sprænge fjendtlige Skibe i Luften.
torpid, stivnet, følesløs, dorsk; Torpiditet, en, Følesløshed; Sløvhed, Dorskhed.
Torpor, en, Lemmernes Stivnen, Lamhed; Svækkelse, Sløvhed.
torquere, ængste, pine, plage, martre, lægge paa Pinebænken.
Torsion, en, Driven, Vriden, Krumning.
Torso, en, Kroppen af en lemlæstet Billedstøtte uden Hoved, Arme og Been.
Tort, en, Skade, Uret, Fortræd; Haan, Spot, Beskæmmelse; tortere, haane, fornærme, beskæmme; pine, plage.
Tortur, en, piinligt Forhør, Pinebænk; Plage, Pine, Sjæleangst.
tortuös, sammensnoet, fordreiet, fuld af Krumninger.
Tory (tori), en, pl. Tories, Tilhængere af den gamle Stats- og Kirkeforfatning i England, Hofpartiet, Aristokraterne; Toryismus, en, Toriernes Væsen, Aand og Grundsætninger.
Toskansk Søileorden, en af de ældste og simpleste Søileordener.
total, heel, ganske, fuldkommen; Total-Sum, Hovedsum, det hele Beløb; totaliter, aldeles, ganske; Totalitet, en, Heelhed; Totum, et Hele.
touchant (tuschang), rørende, bevægelig; nærgaaende, fornærmelig; Touche (tuhsch), en, Drilleri, Opirrelse, Fornærmelse; Farvegivning;

petstød naar der drikkes Skaa-
ouchere (tuschere), berøre, røre
touché, tiré, (i Skakspil) den
:, man har rørt ved, skal man
; antaste, angribe, drille, for-
e.

ıp (tuhlup), en, et Slags
rakke.

; (tupeh), en, kreppet ell. kruset
:op foran i Panden; toupere,
kreppe Haaret.

:uhr), en, Gang, Omgang, Om-
Spadseregang, Reise; Rund;
n; Sving, Vending; forlorent
, Haaropsats; tour á tour,
viis, den ene efter den Anden;
og Retour, Reise frem og
ge.

llon (turbiljong), en, Hvirvel,
velvind; en Raket, som stiger
lende lige i Veiret og saaledes
er en Ildsøile.

t (turist), en, en Reisende, En
gjør Reiser i fremmede Lande
n Fornøielse ell. Belæring.

ntere (turmentere), pine, plage,
.

(turneh), omvendt! et Udtryk
ombrespil, hvorved man for-
er sig til at vende det øverste
af Stammen, som da bestemmer
en, hvori Spilleren skal spille;
Tourné, denne Spillemaade;
nere, dreie, vende, gjøre og
en Vending; (i l'Hombrespil)
: det øverste Kort op til Trumf;
nering, en, en omgaaende
gelse.

quet (turnikæh), en, et Dreie-
en Aarepresse, et Bind med
lle Stok, ved hvis Omdreining
astsnøring omkring en Arm ell.
et Been Blødningen af en beskadiget Aare foreløbig standses.

Tournure (turnyre), en, Vending, Gang (som en Sag tager); en til Omstændighederne passende Foredragsmaade; Stil, Holdning; Snit.

Tout (tuh), Alt, det Hele; (i Kortspil) en Tout, alle Stik; tout à fait (tut a fæh), ganske, aldeles; tout ou rien (tut uh riæng), Alt eller Intet; tout de même, ganske det Samme, ligesaa; tout de suite (tuh dø sviht), strax, paa Stedet.

Tower (tauer), Taarn; et befæstet Slot i London, der benyttes til Statsfængsel.

Toxikologie, en, Læren om Gifterne.

Trabant, det samme som Drabant.

Trabuco, en, en lang, spansk Kugleriffel; et Slags Cigarer.

tracassere, drille, plage, forurolige; Tracasserie, et, Drilleri, Plageri; Klammeri.

Trace (trahs'), en, Spor; Udkast, Afrids, Tegning; tracere, gjøre Udkast ell. Afrids, afstikke; Traceer-Linie, Afstik-Linie ell. Snor.

Trachea, en, Luftrøret; tracheal, hørende til, angaaende samme; Tracheitis, en, Luftrørsbetændelse.

Tracheotomie. en, det at skære en Aabning i Luftrøret.

Tract, en, Strøg, Strækning, Landstrækning, Egn.

tractabel ell. traitabel (trætabel), handelig, bøielig, smidig; føielig, eftergivende, omgjængelig.

Tractament, et, Behandling, Medfart; Beværtning, Gjæstebud; Lønning, Sold.

Tractat, en, pl. Tractater, Afhand-

ling, lille Skrift; Underhandling, Overeenskomst, Forbrag, Forlig.

tractere, behandle, begegne; spille et Instrument; afhandle, forhandle, underhandle om; beværte, gjøre Gjæstebud; Tracteur (traktøhr), en, Spisevært, Gjæstgiver.

tradere, overgive, overlevere; forplante, overlevere mundtlig; Tradition, en, Overgivelse, Overlevering; mundtlig Overlevering; nedarvet Lære ell. Fortælling, Sagn; traditional ell. traditionel, som beroer paa mundtlig Overlevering, ifølge Sagnet, Traditionister, pl. de som troe paa en Tradition ved Siden af de skriftlige Religions-Documenter.

traducere, overføre, oversætte; gjennemhegle; Traduction, en, Oversættelse; Overlevering til Retten.

Trafik, en, Kjøb og Salg, Handel og Vandel, Omsætning.

Tragiker, en, Sørgespildigter; en Skuespiller, hvis Fag er Sørgespillet; tragikomisk, halv sørgelig, halv latterlig; Tragikomödie, en, Skuespil af halv lystigt, halv sørgeligt Indhold; tragisk, sørgelig, skrækkelig, bedrøvelig, ynkelig; som vedkommer ell. hører til Sørgespillet; Tragödie, en, et Sørgespil; en sørgelig Begivenhed ell. Tildragelse.

Train (træng), et, Følge, Tog, Tros; Tog af Skyts, Krudtvogne o. s. v.; en Armees svære Bagage; Train-Soldater, de ved en Armees Train ansatte Soldater, Stykkudske; Train-Heste, Stykheste; Traineur (træ-nøhr), en, Efternøler, Marodeur; trainere (trænere), forhale, henholde, trække i Langbrag; afrette (en Hest); Trainering, en, Hestes Afrettelse til Væddeløb.

Trait (træh), et, Træk, Ansigtstræk; Streg, Puds.

traitabel, s. tractabel.

Traitre (trætr'), en, Forræder.

Traject, en, Overfart; Landgang; trajicere, sætte over, føre over.

Trame (trahm'), en, Islæt.

Tramontane, en, Nordstjernen, Nordpolen; en skarp Nordenvind i Italien.

tranchant (trangschang), skærende, meget skarp, bidende; Tranche (trangsch'), en, et afskaaret Stykke, en Skive; Tranchée (trangscheh), en, Løbegrav; Trancheer-Kniv (trangschehr), Forskærerkniv; tranchere (trangschere), skære itu, skære for, lægge for; Trancheur (trangschøhr), en, Forskærer.

tranquille (trangkihl), rolig, stille Tranquillitet, en, Stilhed, Rolighed; Tryghed; Sindsro.

trans, igjennem; over, hiinsides (især i Sammensætninger med Bjerge og Vande).

Transact, Transaction, en, Forhandling, Underhandling; Overeenskomst, Forlig; Transactions (transæksch ens), pl. Afhandlinger af lærde Selskaber; Transactor, en, Underhandler, Voldgiftsmand.

transalpinsk, som ligger hiinsides Alperne.

transatlantisk, oversøisk, amerikansk, hiinsides Atlanterhavet.

Transcorporation, en, Sjælevandring; Sjælens Overgang i et andet Legeme; Forvandling af eet Legeme til et andet.

pt ell. Transsept, en, den en
s Skib paatværs gjennemskæ=
Bygning ell. Hal, der i For=
med hiint og Choret danner
irken.

rere, overdrage; forflytte; over=
oversætte.

guration, en, Omdannelse, For=
ing til en anden Skikkelse;
sti) Forklarelse; transfigurere,
anne, give en anden Skikkelse;
re.

rmation, en, Omdannelse,
andling; transformere, om=
, forvandle.

sion, en, Overførelse af et
ell. Menneskes Blod i et an=
Blodkar.

ression, en, Overskridelse, Over=
lse.

re, gaae igjennem, passere
iem (om Varer); Transition
ransitus, en, Overgang fra
anke ell. Gjenstand til en an=
(i Musiken) Overgang fra een
til en anden; transitiv, over=
de; et Transitiv ell. transitivt
m, et overgaaende, overførende
rd, hvis Virkning ell. Handling
over paa en anden Gjenstand;
sito ell. Transit, en, Gjen=
ng, Gjennemførsel af Varer
ods fra eet Land til et andet
em et tredie; Gjenudførsel;
Transito ell. Transit-Gods,
ndel, Handel med gjennem=
de Varer, T.-Told o. fl.;
torisk, gjennemgaaende; for=
nde, flygtig, af kort Varighed.

ere, overføre, oversætte; Trans-
r (translatøhr), en, Over=
Tolk; især en af Regjeringen
beskikket, edsvoren Oversætter; Trans-
lation, en, Oversættelse, Fortolkning;
Forflyttelse til et andet Sted, Over=
dragelse.

Translocation, en, Forflyttelse, Steds=
forandring, Omflyttelse; translocere,
forflytte, omflytte.

translucent, gjennemskinnende, gjen=
nemsigtig.

transmarin, som ligger eller kommer
fra hiinsides Havet.

Transmigration, en, Udvandring,
Folkevandring; Sjælevandring; trans-
migrere, udvandre.

transmissibel, som lader sig oversende
ell. tilsende; som kan overlades til
Andre; Transmission, en, Over=
sendelse, Forsendelse, Overlevering;
Overdragelse; transmittere, over=
sende, tilsende; overlevere; overdrage.

transmontan, som er hiinsides Bjergene
(Alperne), romersk, pavelig.

transmutabel, foranderlig; omskiftelig;
Transmutation, en, Omskiftelse, For=
vandling; transmutere, forvandle,
omskifte, ombytte.

transpadansk, som ligger hiinsides
Po=Floden.

transparent, gjennemskinnende, gjen=
nemsigtig, lys, klar; et Transparent
(transparang), et gjennemskinnende
Maleri, et Maleri paa gjennemsig=
tigt Lærred o. s. v., hvori Figurerne
blive synlige i Mørke ved Hjælp af
en bagved anbragt Belysning;
transparere, skinne igjennem.

Transplantation, en, Forplantning,
Omplantning; transplantere, om=
plante, omsætte.

transponere, oversætte, forflytte, sætte
paa et andet Sted; (i Musiken)

sætte ell. spille et Stykke i en anden Toneart end den, det er skrevet i.

Transport, en, Forsendelse, Bortsending; Overførsel, Fragt; Sendegods; et Antal af Vogne med Fødemidler ell. Krigsfornødenheder, som tilsendes en Armee; Overførelse af en Sides Summa til Begyndelsen af den følgende Side; skriftlig Overdragelse af Eiendomsretten til en Anden; Transport-Omkostninger, Forsendelsesomkostninger, Fragt; T.-Skib, Fragtskib; transportabel, som kan flyttes, bringes fra et Sted til et andet; som kan overdrages; Transportation, en, Bortskaffelse, Overførsel, Bortsendelse af Forbrydere til deres Forviisningssted; transportere, bortskaffe, bringe fra et Sted til et andet, bringe videre; overføre en Sum fra een Side til en anden; overdrage skriftlig sin Ret til en Anden; Transporteur (trangsportøhr), en, et Redskab til at maale Vinkler med og overføre dem paa en Flade, Vinkel- ell. Gradmaaler.

Transposition, en, Overførelse, Flytning; (i Musiken) Omsætning i en anden Toneart.

transscendent, overskridende; oversandselig; Transscendental-Philosophie, Systemet af alle den rene Fornufts Grundsætninger, den blot speculative rene Fornufts Philosophie.

Transspiration, en, Uddunstning, Uddampning, Sveed; transspirere, uddunste, svede.

Transsubstantiation, en, Væsenforvandling; (i den romerske Kirke) Forvandling af Brødet og Vinen i Alterens Sacrament til Jesu virkelige Legeme og Blod.

Transsudation, en, Gjennemsvedeu; Gjennemsiven; transsudere, svede igjennem; sive igjennem.

transversal, tværsover, som løber paa tværs; skraa, skjæv; Transversales, pl. Sideslægtninge.

Trapezium, et, en Fiirkant med ulige Sider, hvoraf dog to ere parallele; Trapezoid, et, en Fiirkant med ulige Sider, af hvilke ingen er parallel med en anden.

Trapper (træpper), en, en i de vestlige Skove i Nordamerika eensomt levende Jæger, der fanger Vildt, især Pelsdyr i Fælder og Snarer.

Trappist, en, et Medlem af Ordenen de la Trappe, den strengeste af alle Munkeordener.

Trass ell. Tarras, et vulcanst Product, Steenstøv, Pimpsteen.

Trassant ell. Trassent, en, Udstederen af en Vexel, den som ved en Vexel trækker paa en Anden; Trassat, en, den som en Vexel trækkes paa; trassere, udstede ell. trække en Vexel, trække paa En; trasseret Vexel ell. Tratte, en, en udstedt Vexel; den ved samme trukne Sum; naar der udstedes to ell. tre ligelydende Tratter (for det Tilfælde at een ell. to skulde forkomme), kaldes disse: Prima, Secunda, Tertia, første, anden og tredie Vexel.

traumatisk, som vedkommer Saar; beladt med Saar; traumatiske Midler, Saarmidler.

Travailler (travaljer), pl. Møisommeligheder, besværlige Forretninger;

ѳre (travaljere), trælle, slide,

en, Tværlinie, Tværstang,
lke; Tværvei; Streg i Reg=
ventet Hindring; Modgang;
re, gaae tvært igjennem;
indringer iveien, gjøre en
Regningen; (om Hesten)
idebevægelser, gjøre Side=

), en, en kalkagtig Steen=
i Italien hyppig anvendes
ing.

, indklæde paa en latterlig
:efuld Maade, fremstille en
Gjenstand i en latterlig
ning; Travestering ell.
.e, en, et alvorligt Digts
belie og Indklædning i en
og skjemtefuld Maneer.

æfl, træf), en, Kløver; Klø=
rtspil.

(treljahsch') og Treille
:n, Gitter, Gitterværk; Ræk=
Vinranker o. s. v.

ræhs'), tretten; et Slags
il.

t (trekschøit), en, Trækskib,
paa Canalerne i Holland,
kes af Mennesker ell. Heste,
paa Land langs Canalen.

, Adskillelsestegn (=).

og Trembleur (trang=
n, en Skjælver; det samme
ıkers.

.o og tremolo, (i Musiken)
Udholden af en Tone; paa
nde ell. bævende Maade.

(trangplæng), en, Spring=
n skraat liggende, elastisk
hvorpaa Luftspringere gjøre
Anløb; Tremplin-Spring, Spring som udføres ved Hjælp af dette elastiske Bræt.

Tremulant, en, en Indretning ved Orgelværker, der giver Stemmerne en bævende Tone; Tremulation, en, Bæven, Dirren, skjælvende Bevægelse; tremulere, bæve, dirre; synge med bævende Stemme.

Trense, en, et let Hestemundbid uden Stænger.

Trente un (trangt øng) ell. Trente et quarante (trangt eh karangt), et Hazardspil med 52 Kort.

Trepan, en, Hjerneskalbor; Trepanation ell. Trepanering, en, Hjerneskalboring; trepanere, bore Hjerneskallen (naar samme er bleven brudt eller beskadiget ved Fald, Stød, Slag).

Trepidation, en, Skjælven, Forsagthed, Modløshed.

très humble (træsøngbel), meget ydmyg, ydmygst; votre très humble serviteur (votr' træsøngbel servitøhr), Deres ydmyge Tjener!

Tresor, en, Skat, Skatkammer; Tresor-Beviser, Skatkammerbeviser, Kasseanviisninger (et Slags Papirpenge i Preussen).

Tresse, en, guld= ell. sølvvirket Bræmme til at sætte paa Klæder; tressere, flette, indflette (Haar).

Treuga Dei, en, (i Middelalderen) en Anordning, ved hvilken alle Feider vare strengt forbudte paa de tre Dage: Fredag, Løverdag og Søndag, og bleve langt haardere straffede, end paa de andre Dage.

Trial (treiel), en, retlig Undersøgelse, Forhør.

Triandria, en, den tredie Classe af

Linnées Plantesystem, indeholdende trehannede Planter.

Triangel, en, Trekant, Figur med tre Vinkler; et trekantet Staal-Instrument, som der slaaes paa ved Janitscharmusik; triangulær, trekantet, trevinklet.

Triarchie, et, en Regjering af tre Personer med lige Magt og Myndighed.

Trias, Triade, en, Trehed, Treenighed.

Tribader, pl. Fruentimmer, som bedrive Utugt med deres eget Kjøn.

Triboulet (tribulæh), en, Trivekegle, afkortet Kegle, hvorpaa Metalsager blive drevne rundt ud.

Tribrachys, en, en Versfod af tre korte Stavelser (◡◡◡).

Tribulation, en, Anfegtelse, Ængstelse, Plage, Gjenvordigheder; tribulere ængste, pine, plage, qvæle.

Tribun, en, Benævnelse paa adskillige Embedsmænd i det gamle Rom.

Tribunal, et, Ret, Thingsted, Domstol.

Tribune (tribyhn'), en, et ophøiet Stade; en Talerstol; et ophøiet og aflukket Stolestade i en Kirke.

Tribus, en, en Folkeafdeling, Folkeclasse, Laug.

Tribut, en, Afgift, Paalæg, Skat; en aarlig Afgift, som af en afhængig Regjering udredes til den beskyttende Magt; Skyldighed, skyldig Ydelse; tributær, skatskyldig, skatepligtig.

Tricennium, et, et Tidsrum af 30 Aar.

triceps, trehovedet, som har tre Hoveder.

Trichiasis, en, en Øiensygdom, naar Øienhaarene vende indad.

Trichologie, en, Haarkyndighed, Læren om Haaret.

Trichord, et, en Luth med tre Strænge; en Melodie, bestaaende af tre Toner.

Tricinium, et, (i Musiken) en trestemmig Sætning; et Tonestykke for tre Instrumenter ell. tre Stemmer.

Trick ell. Trik, et, (i Whistspil) ethvert Stik over de fornødne sex.

tricolor, trefarvet; Tricolore, en, den trefarvede Fane ell. Cocarde, især den franske med de tre nationale Farver: Rødt, Blaat, Hvidt.

Tricot (trikoh), en, strikket Arbeide, især tætsluttende, strikkede Underbeenklæder.

Trictrac, et Slags Bræt- ell. Terningspil.

Tridens ell. Trident, en, Treforк (især Neptuns).

Triduum, et, en Tid af tre Dage; tre Dages Frist.

Triennium, et, et Tidsrum af tre Aar.

Trifolium, et, Kløver, Kløverblad.

Triga, en, (hos de Gamle) en med tre Heste bespændt Vogn.

Trigamie, et, trebobbelt Ægteskab (med tre Mænd eller tre Koner).

Trigantine, en, et lille græsk Fartøi med eet Seil.

Triglotte, en, en Bog, Bibel, Ordbog i tre Sprog.

Trigon, et, en Trekant; Trigonometrie, en, Læren om Trekanter, Læren om at udmaale trekantede Figurer efter deres Vinkler og Sider; trigonometrisk, som hører til ell. er grundet paa denne Videnskab.

Triktrac, s. Trictrac.

trilateral, tresidet (som har tre Sider);

om kommer fra ell. vender
Sider).

en, tusind Gange tusinde

(i Musiken) en Trille, hur-
:ntagen Afvexling af to, ved
hinanden liggende Toner.

en, en Trehed, et af tre
rende Dele bestaaende Hele.

et, en Tid af tre Maane-
jerdingaar.

et, et jambisk Vers af tre
ex Fødder.

k, som har eller viser sig
trebobbelt Skikkelse.

e, pl. Treenighedsbekjen-
geistlig Orden, der især
ensigt at løskjøbe Christne
eri i Barbariet; (forhen
:n) de, som vilde, at
det skulde bestaa af tre Per-
dens Unitarierne kun for-
eneste Regent; Trinitatis-
reenighedsfest (Søndagen
dse); Trinitatis-Søndage,
ne efter denne Fest indtil
Trinitet, en, Treenighed,
hed; Trinitets-Lære, Kirke-
Guds Treenighed.

trelebs, trebeelt; Trino-
t, en treledbet Talstørrelse.

t Tonestykke for tre Instru-

, en Riimform af 8 Linier,
den første gjentages efter
e, og de to første tillige
sjette.

it, et, et Slags svært Silke-
damaskagtige Blomster.

Trip-Fløiel, ulbent Fløiel
Kenbing af Hampegarn.

tripartit, trebeelt; **Tripartition**, en, Trebeling, Deling ell. Indbeling i tre Parter.

Tripel ell. **Trippel**, en, en guulgraa, mager Jordart, tjenlig til Polering.

tripel, tredobbelt, trebeelt; **Tripel-Alliance**, en, Forbund mellem tre Magter.

Triphthong, en, Trelyd; en Lyd af tre Vocaler, der flyde sammen og udtales i een Stavelse, f. Ex. det franske eau = o.

triphyllisk, treblabet, som har tre Bægerblade.

Triple, en, (i Whistspil) et vundet Parti, som regnes for tre Points; **triplere**, tage, give ell. sætte det Tredobbelte, forøge til det Tredobbelte; (i Billardspil) gjøre en Bal ved Afslag (Tilbagestød) fra to Bander, hvilket kaldes en Triplé.

Triplet, en, eet af tre Stykker af samme Slags.

triplicere, indgive et tredie Indlæg, svare paa Dupliken; **Triplik**, en, Klagerens tredie Indlæg, Svar paa en Duplik.

Triplum, et, det Tredobbelte, tre Gange saa meget.

Tripode ell. **Tripus**, en, pl. **Tripoder**, en Trefod, især den gyldne Trefod, fra hvilken den delphiske Pythia meddeelte Orakelsvar.

Tripsis, en, Gnidning; **triptisk**, bevirket ved Gnidning, gneden.

Triptoton, et, et Ord, som kun har tre forskjelligtlydende Casus.

Triset og **Treset**, en, et Slags Kortspil med 40 Kort imellem 3 Personer, hvoraf den, der har 3 Syver paa Haanden, vinder Spillet.

Tiers Etat (tjers—etah), en, den tredie Stand i Frankerig (Borger- og Bondestanden); **Tiers-parti**, et politisk Parti i Frankerig, der ønskede Middelstanden Herredømmet; Folkeparti.

Tilbury (tilbørri), en, en let, ubedækket Eenspændervogn med to Hjul.

Timber (tængber), en, Klang, Klangart; Klangform, den for de forskjellige Menneskestemmer, for de forskjellige Instrumenter og ved visse Instrumenter for de forskjellige Tonearter eiendommelige Lydcharacteer.

Times (teims), pl. Tiderne; Navnet paa en bekjendt engelsk Avis.

timid, undselig, bly; frygtsom, forsagt; **Timiditet**, en, Undselighed, Blyhed; Frygtsomhed, Forsagthed.

Timokratie, et, en republikansk Statsforfatning, hvor kun Eierne af en vis bestemt Formue kunne beklæde Statsembeder.

Timon, en, Menneskefjende, Menneskehader; **timonisk**, menneskefjendsk, vranten.

timoroso, (i Musiken) frygtsom, sagte.

Timpano, en, pl. **Timpani**, en Pauke.

Tinctur, en, Farve, Anstrøg; Extract af Urter, farvet Kraftvand.

Ting, en, et chinesisk Lysthuus, lille Havehuus.

tingere, indbyppe, farve, give et Anstrøg; give ædle Metallers Udseende; **tingerede** Mynter, forsølvede Mynter.

Tinte, en, Malerfarve, Farveblanding.

Tirade, en, (i Musiken) et hurtigt Løb i stigende og faldende Toner; høitravende og tom Snak, Ordstrøm, Ordbram; et af en Forfatter laant skjønt ell. rørende Sted.

tirailleré (tiraljere), vexle enkelte Skud, fægte i spredt Fægtning, blinke; **Tirailleur** (tiraljøhr), en, Blinker, Skarpskytte.

Tiras, et, et Trækgarn til at fange Fugle i.

Tirebotte (tihrbott'), en, Støvleknægt; **Tiredent** (tihrdang), en, Tang til at trække Tænder ud med.

Tiro, en, pl. **Tironer**, Begynder, Lærling; **Tirocinium**, et, Lærebog for Begyndere; Prøvestykke.

Tiroir (tiroahr), en, Skuffe.

tironisk Kunst, **tironiske Noter**, Afkortningstegn i Skrivning, altsaa et Slags Hurtigskriverkunst.

Tisane, s. Ptisane.

Tischri, den 7de Maaned hos Jøderne (Slutningen af September og det Meste af October), i hvilken deres Nytaar, Forsoningsdag og Løvsalsfest indtræffe.

Tisiphone, een af Furierne.

Titan, en, pl. **Titaner**, (i Mythologien) en tidligere Gudeslægt, som i Forening med Giganterne bekrigede Jupiter og vilde bestorme Himlen, men blev af Jupiter nedstyrtet i Tartarus; **Titan** ell. **Titan**, Solen, Soguden.

Titel (titulus), en, Paaskrift, Overskrift, Udskrift; Titelblad; Benævnelse, Embedsnavn, Æresnavn; Paastand, Foregivende; Retsgrund, Afkomst; **Rets-Titel**, Retsgrund; **titulær**, **titulair**, blot efter Titelen ell. Navnet, ikke virkelig; **Titulatur**, en, Titelvæsen; fuldstændig Anførelse af Titel, Betitling; **titulere**, betitle, nævne En ved hans Titel, give En hans Embeds- ell. Æresnavn.

Titus-Hoved, et Hoved med kort af-

ɛde, krusede Haar (som den
rste Keiser Titus's).

, (i Mythologien) en af Gi=
rne, som, fordi han vilde krænke
ıa, i Underverdenen blev straffet
at en Grib udhakkede hans
, som bestandig voxede frem
.

en By i Kirkestaten, berømt
.ne yndige Omgivelser, et høit
ıfald og maleriske Ruiner; Be=
else paa et offentligt Forlystel=
d med Musik og mange Slags
etninger til Morskab og For=
ſe.

en, et hollandsk smalt og flad=
ɛt Kystfartøi.

(tohst), en, et Drikkesprog, en
ıgt Skaal; ogsaa ristet Brød
heevand.

østindisk vatret Silkestof, Sølv=
.

a ell. Toccatina, en, et Kla=
ell. Orgelstykke, i hvilket begge
ɔer idelig afvexle i Foredraget
Nodefigur.

(toddi), en, et Slags Punsch
Citronsaft (Vand, Sukker og
ell. Rum).

en, en lang Kappe hos de
e Romere.

vabohu, Øde og Tomhed,
s.

(toahl), et, Linned; Toilette
tt'), et, Natbord, qvindeligt
ɛbord med alt Tilbehør; Paa=
ingen ell. Pynten selv; gjøre
oilette, klæde sig paa, pynte

ɔt (toalinet), et Slags Bestetøi
omuld og Kameelgarn.

Toise (toahs'), en, et fransk Længde=
maal paa 6 Fod, en Favn.

tokkere, berøre, støde sammen (Glas=
sene), klinke; male med faa, kjække,
kraftige Strøg.

Tokologie, en, Fødselsvidenskab; tokologisk, hørende til denne Viden=
skab.

tolerabel, taalelig, lidelig, udholdelig;
middelmaadig; tolerant, overbæ=
rende (især i Troessager); Tolerants
og Tolerance (tolerangs'), en, Over=
bærenhed, Fordragelighed; tolerere,
taale, fordrage, tillade, tilstede, lade
skee; toleréret, taalt (især om
Religionspartier).

Tomahawk (tomahahk), en, en in=
diansk Stridsøxe.

Tombak, et, en Blanding af Kobber,
Tin og Zink.

Tombola, en, et offentligt Lottospil
i italienske Theatre.

Tome ell. Tomus, en, Bind, Deel
af et Værk.

Ton, en, pl. Tons, et engelsk Maal
= 2000 Pd.

Tone, en, Lyd, Klang; Stemme; Be=
toning; Accent; Melodie; Udtryks=
maade og Adfærd i det selskabelige
Liv, Levemaade; Farveblanding,
Farvernes Forhold til hverandre og
en enkelt Farves Overvægt (Farve=
tone); Hovedfarve (om Aftryk paa
Papir af en vis Grundfarve, deraf:
Tone-Papir, Tone-Tryk); Maneer,
Stiil i Malning; tone, lyde, klinge.

tone, vise i Frastand; tone Flag,
heise Flag for at vise, hvilken Nation
Skibet tilhører.

Tonica ell. toniske Midler, pl. spæn=
dende ell. styrkende Lægemidler; tonisk, spændende, styrkende.

Tonka, en, spansk Snuustobak, blan=
det med revne Tonkabønner.

Tonsiller, pl. Halskjertler, Mandler.
Tonsur, en, Kronragning; den ragede Krebsflade paa de katholske Geistliges Isse; tage Tonsuren, træde ind i den geistlige Stand.
Tontine, en, en voxende Livrente; et Livrente-Selskab, hvori de Overlevende arve de Bortdødes Renter (kaldet saaledes efter Opfinderen Tontini).
Tonus. en, Spænding, Spændkraft, Styrke hos Musklerne og Nerverne.
Topas, en, en guul Ædelsteen.
Topik, en, Ordning ell. Fordeling i Fag, Sted- ell. Fag-Anviisning; Læren om Ordstilling; topisk, stedegen, local.
Topograph, en, Stedbeskriver; Topographie, en, Stedbeskrivelse, Beskrivelse over enkelte Steder eller Egne ell. over et heelt Land efter dets enkelte Steder; topographisk, stedbeskrivende.
Toporama, et, Billede af et enkelt Sted, en enkelt Egn.
Toque (tokke), en, et Slags Fruentimmerhue med mange Folder.
Toraille (toralje), en, raae, uforarbeidede Koraller.
Toreador, en, en spansk Tyrefægter til Hest; Torero, en, en Tyrefægter til Fods.
Tories, s. Tory.
tormentere, pine, martre, plage, qvæle.
Tornado, en, pl, Tornados, heftige Orkaner, som under Regntiden rase i Senegambien.
Tornister, en, en Randsel, Reisesæk, Vadsæk af Læder, især for Soldater.
Torno, en, Omkreds, Omløb; Krebsløb; en Dreiekasse ved en Anstalt til Hittebørns Modtagelse.
Torpedo, en, en Maskine til at sprænge fiendtlige Skibe i Luften.
torpid, stivnet, følesløs, dorsk; Torpiditet, en, Følesløshed; Sløvhed, Dorskhed.
Torpor, en, Lemmernes Stivnen, Lamhed; Svækkelse, Sløvhed.
torquere, ængste, pine, plage, martre, lægge paa Pinebænken.
Torsion, en, Driven, Vriden, Krumning.
Torso, en, Kroppen af en lemlæstet Billedstøtte uden Hoved, Arme og Been.
Tort, en, Skade, Uret, Fortræd; Haan, Spot, Beskæmmelse; tortere, haane, fornærme, beskæmme; pine, plage.
Tortur, en, piinligt Forhør, Pinebænk; Plage, Pine, Sjæleangst.
tortuös, sammensnoet, fordreiet, fuld af Krumninger.
Tory (tori), en, pl. Tories, Tilhængere af den gamle Stats- og Kirkeforfatning i England, Hofpartiet, Aristokraterne; Toryismus, en, Toriernes Væsen, Aand og Grundsætninger.
Toskansk Søileorden, en af de ældste og simpleste Søileordener.
total, heel, ganske, fuldkommen; Total-Sum, Hovedsum, det hele Beløb; totaliter, aldeles, ganske; Totalitet, en, Heelhed; Totum, et Hele.
touchant (tuschang), rørende, bevægelig; nærgaaende, fornærmelig; Touche (tuhsch), en, Drilleri, Opirrelse, Fornærmelse; Farvegivning;

:petstød naar der drikkes Skaa-
:ouchere (tuschere), berøre, røre
touché, tiré, (i Skakspil) den
e, man har rørt ved, skal man
; antaste, angribe, drille, for-
e.

ıp (tuhlup), en, et Slags
rakke.

; (tupeh), en, kreppet ell. kruset
top foran i Panden; toupere,
 kreppe Haaret.

tuhr), en, Gang, Omgang, Om-
Spadseregang, Reise; Rund;
n; Sving, Vending; forlorent
, Haaropsats; tour à tour,
oiis, den ene efter den Anden;
 og Retour, Reise frem og
ie.

llon (turbiljong), en, Hvirvel,
velvind; en Raket, som stiger
lende lige i Veiret og saaledes
er en Ildsøile.

t (turist), en, en Reisende, En
gjør Reiser i fremmede Lande
ı Fornøielse ell. Belæring.

ntere (turmentere), pine, plage,
:.

 (turneh), omvendt! et Udtryk
ombrespil, hvorved man for-
er sig til at vende det øverste
 af Stammen, som da bestemmer
en, hvori Spilleren skal spille;
'ourné, denne Spillemaade;
ıere, dreie, vende, gjøre og
 en Vending; (i l'Hombrespil)
 det øverste Kort op til Trumf;
nering, en, en omgaaende
gelse.

quet (turnikeh), en, et Dreie-
 en Aarepresse, et Bind med
lle Stok, ved hvis Omdreining
afsnøring omkring en Arm ell.
et Been Blødningen af en beskadiget
Aare foreløbig standses.

Tournure (turnyre), en, Vending, Gang (som en Sag tager); en til Omstændighederne passende Foredragsmaade; Skik, Holdning; Snit.

Tout (tuh), Alt, det Hele; (i Kortspil) en Tout, alle Stik; tout à fait (tut a fæh), ganske, aldeles; tout ou rien (tut uh riæng), Alt eller Intet; tout de même, ganske det Samme, ligesaa; tout de suite (tuh dø svibt), strax, paa Stedet.

Tower (tauer), Taarn; et befæstet Slot i London, der benyttes til Statsfængsel.

Toxikologie, en, Læren om Gifterne.

Trabant, det samme som Drabant.

Trabuco, en, en lang, spansk Kugleriffel; et Slags Cigarer.

tracassere, drille, plage, forurolige; Tracasserie, et, Drilleri, Plageri; Klammeri.

Trace (trahs'), en, Spor; Udkast, Afrids, Tegning; tracere, gjøre Udkast ell. Afrids, afstikke; Traceer-Linie, Afstik-Linie ell. Snor.

Trachea, en, Luftrøret; tracheal, hørende til, angaaende samme; Tracheitis, en, Luftrørsbetændelse.

Tracheotomie, en, det at skære en Aabning i Luftrøret.

Tract, en, Strøg, Strækning, Landstrækning, Egn.

tractabel ell. traitabel (trætabel), handelig, bøielig, smidig; føielig, eftergivende, omgjængelig.

Tractament, et, Behandling, Medfart; Beværtning, Gjæstebud; Lønning, Sold.

Tractat, en, pl. Tractater, Afhand-

ling, lille Skrift; Underhandling, Overeenskomst, Forbrag, Forlig.

tractere, behandle, begegne; spille et Instrument; afhandle, forhandle, underhandle om; beværte, gjøre Gjæstebud; Tracteur (traktøhr), en, Spisevært, Gjæstgiver.

tradere, overgive, overlevere; forplante, overlevere mundtlig; Tradition, en, Overgivelse, Overlevering; mundtlig Overlevering; nedarvet Lære ell. Fortælling, Sagn; traditional ell. traditionel, som beroer paa mundtlig Overlevering, ifølge Sagnet, Traditionister, pl. de som troe paa en Tradition ved Siden af de skriftlige Religions-Documenter.

traducere, overføre, oversætte; gjennemhegle; Traduction, en, Oversættelse; Overlevering til Retten.

Trafik, en, Kjøb og Salg, Handel og Vandel, Omsætning.

Tragiker, en, Sørgespildigter; en Skuespiller, hvis Fag er Sørgespillet; tragikomisk, halv sørgelig, halv latterlig; Tragikomödie, en, Skuespil af halv lystigt, halv sørgeligt Indhold; tragisk, sørgelig, skrækkelig, bedrøvelig, ynkelig; som vedkommer ell. hører til Sørgespillet; Tragödie, en, et Sørgespil; en sørgelig Begivenhed ell. Tildragelse.

Train (træng), et, Følge, Tog, Tros; Tog af Skyts, Krudtvogne o. s. v.; en Armees svære Bagage; Train-Soldater, de ved en Armees Train ansatte Soldater, Stykkudske; Train-Heste, Stykheste; Traineur (trænøhr), en, Efternøler, Marodeur; trainere (trænere), forhale, henholde, trække i Langdrag; afrette (en Hest); Trainering, en, Hestes Afrettelse til Væddeløb.

Trait (træh), et, Træk, Ansigtstræk; Streg, Puds.

traitabel, s. tractabel.

Traitre (trætr'). en, Forræder.

Traject, en, Overfart; Landgang; trajicere, sætte over, føre over.

Trame (trahm'), en, Islæt.

Tramontane, en, Nordstjernen, Nordpolen; en skarp Nordenvind i Italien.

tranchant (trangschang), skærende, meget skarp, bidende; Tranche (trangsch'), en, et afskaaret Stykke, en Skive; Tranchée (trangscheh), en, Løbegrav; Trancheer-Kniv (trangschehr), Forskærerkniv; tranchere (trangschere), skære itu, skære for, lægge for; Trancheur (trangschøhr), en, Forskærer.

tranquille (trangkihl), rolig, stille Tranquillitet, en, Stilhed, Roligbed; Tryghed; Sindsro.

trans, igjennem; over, hiinsides (især i Sammensætninger med Bjerge og Vande).

Transact, Transaction, en, Forhandling, Underhandling; Overeenskomst, Forlig; Transactions (transæckschens), pl. Afhandlinger af lærde Selskaber; Transactor, en, Underhandler, Voldgiftsmand.

transalpinsk, som ligger hiinsides Alperne.

transatlantisk, oversøisk, amerikansk, hiinsides Atlanterhavet.

Transcorporation, en, Sjælevandring; Sjælens Overgang i et andet Legeme; Forvandling af eet Legeme til et andet.

Transept ell. **Transsept**, en, den en Kirkes Skib paatværs gjennemskærende Bygning ell. Hal, der i Forening med hiint og Choret danner Korskirken.

transferere, overdrage; forflytte; overføre, oversætte.

Transfiguration, en, Ombannelse, Forvandling til en anden Skikkelse; (Christi) Forklarelse; **transfigurere**, ombanne, give en anden Skikkelse; forklare.

Transformation, en, Ombannelse, Forvandling; **transformere**, ombanne, forvandle.

Transfusion, en, Overførelse af et Dyrs ell. Menneskes Blod i et andets Blodkar.

Transgression, en, Overskridelse, Overtrædelse.

transitere, gaae igjennem, passere igjennem (om Varer); **Transition** og **Transitus**, en, Overgang fra een Tanke ell. Gjenstand til en anden; (i Musikken) Overgang fra een Tone til en anden; **transitiv**, overgaaende; et **Transitiv** ell. **transitivt** Verbum, et overgaaende, overførende Tidsord, hvis Virkning ell. Handling gaaer over paa en anden Gjenstand; **Transito** ell. **Transit**, en, Gjennemgang, Gjennemførsel af Varer ell. Gods fra eet Land til et andet igjennem et tredie; Gjenudførsel; deraf: **Transito** ell. **Transit-Gods**, T.-Handel, Handel med gjennemgaaende Varer, T.-Told o. fl.; **transitorisk**, gjennemgaaende; forbigaaende, flygtig, af kort Varighed.

translatere, overføre, oversætte; **Translateur** (translatøhr), en, Oversætter, Tolk; især en af Regjeringen beskikket, edsvoren Oversætter; **Translation**, en, Oversættelse, Fortolkning; Forflyttelse til et andet Sted, Overdragelse.

Translocation, en, Forflyttelse, Stedsforandring, Omflyttelse; **translocere**, forflytte, omflytte.

translucent, gjennemskinnende, gjennemsigtig.

transmarin, som ligger eller kommer fra hiinsides Havet.

Transmigration, en, Udvandring, Folkevandring; Sjælevandring; **transmigrere**, udvandre.

transmissibel, som lader sig oversende ell. tilsende; som kan overlades til Andre; **Transmission**, en, Oversendelse, Forsendelse, Overlevering; Overdragelse; **transmittere**, oversende, tilsende; overlevere; overdrage.

transmontan, som er hiinsides Bjergene (Alperne), romersk, pavelig.

transmutabel, foranderlig; omskiftelig; **Transmutation**, en, Omskiftelse, Forvandling; **transmutere**, forvandle, omskifte, ombytte.

transpadansk, som ligger hiinsides Po-Floden.

transparent, gjennemskinnende, gjennemsigtig, lys, klar; et **Transparent** (transparang), et gjennemskinnende Maleri, et Maleri paa gjennemsigtigt Lærred o. s. v., hvori Figurerne blive synlige i Mørke ved Hjælp af en bagved anbragt Belysning; **transparere**, skinne igjennem.

Transplantation, en, Forplantning, Omplantning; **transplantere**, omplante, omsætte.

transponere, oversætte, forflytte, sætte paa et andet Sted; (i Musiken)

sætte ell. spille et Stykke i en anden Toneart end den, det er skrevet i.

Transport, en, Forsendelse, Bortsending; Overførsel, Fragt; Sendegods; et Antal af Vogne med Fødemidler ell. Krigsfornødenheder, som tilsendes en Armee; Overførelse af en Sides Summa til Begyndelsen af den følgende Side; skriftlig Overdragelse af Eiendomsretten til en Anden; Transport-Omkostninger, Forsendelsesomkostninger, Fragt; T.-Skib, Fragtskib; transportabel, som kan flyttes, bringes fra et Sted til et andet; som kan overdrages; Transportation, en, Bortskaffelse, Overførsel, Bortsendelse af Forbrydere til deres Forviisningssted; transportere, bortskaffe, bringe fra et Sted til et andet, bringe videre; overføre en Sum fra een Side til en anden; overdrage skriftlig sin Ret til en Anden; Transporteur (trangsportøhr), en, et Redskab til at maale Vinkler med og overføre dem paa en Flade, Vinkel- ell. Gradmaaler.

Transposition, en, Overførelse, Flytning; (i Musiken) Omsætning i en anden Toneart.

transscendent, overskridende; oversandselig; Transscendental-Philosophie, Systemet af alle den rene Fornufts Grundsætninger, den blot speculative rene Fornufts Philosophie.

Transspiration, en, Uddunstning, Uddampning, Sveed; transspirere, uddunste, svede.

Transsubstantiation, en, Væsenforvandling; (i den romerske Kirke) Forvandling af Brødet og Vinen i Alterens Sacrament til Jesu virkelige Legeme og Blod.

Transsudation, en, Gjennemsvedeu; Gjennemsiven; transsudere, svede igjennem; sive igjennem.

transversal, tværsover, som løber paa tværs; skraa, skjæv; Transversales, pl. Sideslægtninge.

Trapezium, et, en Fiirkant med ulige Sider, hvoraf dog to ere parallele; Trapezoid, et, en Fiirkant med ulige Sider, af hvilke ingen er parallel med en anden.

Trapper (træpper), en, en i de vestlige Skove i Nordamerika eensomt levende Jæger, der fanger Vildt, især Pelsdyr i Fælder og Snarer.

Trappist, en, et Medlem af Ordenen de la Trappe, den strengeste af alle Munkeordener.

Trass ell. Tarras, et vulcansk Product, Steenstøv, Pimpsteen.

Trassant ell. Trassent, en, Udstederen af en Vexel, den som ved en Vexel trækker paa en Anden; Trassat, en, den som en Vexel trækkes paa; trassere, udstede ell. trække en Vexel, trække paa En; trasseret Vexel ell. Tratte, en, en udstedt Vexel; den ved samme trukne Sum; naar der udstedes to ell. tre ligelydende Tratter (for det Tilfælde at een ell. to skulde forkomme), kaldes disse: Prima, Secunda, Tertia, første, anden og tredie Vexel.

traumatisk, som vedkommer Saar; beladt med Saar; traumatiske Midler, Saarmidler.

Travailler (travaljer), pl. Møisommeligheder, besværlige Forretninger;

illere (travaljere), trælle, slide,

ie, en, Tværlinie, Tværstang,
bjælke; Tværvei; Streg i Reg-
i, uventet Hindring; Modgang;
rsere, gaae tværs igjennem;
Hindringer iveien, gjøre en
i Regningen; (om Hesten)
Sidebevægelser, gjøre Side-
.

ino, en, en kalkagtig Steen-
om i Italien hyppig anvendes
igning.

ire, indklæde paa en latterlig
emtefuld Maade, fremstille en
ig Gjenstand i en latterlig
ædning; Travestering ell.
stie, en, et alvorligt Digts
beidelie og Indklædning i en
ig og skjemtefuld Maneer.

(træfl, træf), en, Kløver; Klø-
Kortspil.

ge (treljahsch') og Treille
, en, Gitter, Gitterværk; Ræk-
il Vinranker o. s. v.

(træhs'), tretten; et Slags
dspil.

uit (trekschøit), en, Trækskib,
b paa Canalerne i Holland,
ækkes af Mennesker ell. Heste,
aae paa Land langs Canalen.

et, Adskillelsestegn (-).

er og Trembleur (trang-
, en, en Skjælver; det samme
hakers.

ndo og tremolo, (i Musiken)
de Udholden af en Tone; paa
gende ell. bævende Maade.

in (trangplæng), en, Spring-
en skraat liggende, elastisk
, hvorpaa Luftspringere gjøre
Anløb; Tremplin-Spring, Spring
som udføres ved Hjælp af dette
elastiske Bræt.

Tremulant, en, en Indretning ved Orgelværker, der giver Stemmerne en bævende Tone; Tremulation, en, Bæven, Dirren, skjælvende Bevægelse; tremulere, bæve, dirre; synge med bævende Stemme.

Trense, en, et let Hestemundbid uden Stænger.

Trente un (trangt øng) ell. Trente et quarante (trangt eh karangt), et Hazardspil med 52 Kort.

Trepan, en, Hjerneskalbor; Trepanation ell. Trepanering, en, Hjerneskalboring; trepanere, bore Hjerneskallen (naar samme er bleven brudt eller beskadiget ved Fald, Stød, Slag).

Trepidation, en, Skjælven, Forsagthed, Modløshed.

très humble (træsøngbel), meget ydmyg, ydmygst; votre très humble serviteur (votr' træsøngbel servitøhr), Deres ydmyge Tjener!

Tresor, en, Skat, Skatkammer; Tresor-Beviser, Skatkammerbeviser, Kasseanviisninger (et Slags Papirpenge i Preussen).

Tresse, en, guld- ell. sølvvirket Bræmme til at sætte paa Klæder; tressere, flette, indflette (Haar).

Treuga Dei, en, (i Middelalderen) en Anordning, ved hvilken alle Feider vare strengt forbudte paa de tre Dage: Fredag, Løverdag og Søndag, og bleve langt haardere straffede, end paa de andre Dage.

Trial (treiel), en, retlig Undersøgelse, Forhør.

Triandria, en, den tredie Classe af

Linnées Plantesystem, indeholdende trehannede Planter.

Triangel, en, Trekant, Figur med tre Vinkler; et trekantet Staal-Instrument, som der slaaes paa ved Janitscharmusik; triangulær, trekantet, trevinklet.

Triarchie, et, en Regjering af tre Personer med lige Magt og Myndighed.

Trias, Triade, en, Trehed, Treenighed.

Tribader, pl. Fruentimmer, som bedrive Utugt med deres eget Kjøn.

Triboulet (tribulæh), en, Drivekegle, afkortet Kegle, hvorpaa Metalsager blive drevne rundt ud.

Tribrachys, en, en Versfod af tre korte Stavelser (◡◡◡).

Tribulation, en, Anfegtelse, Ængstelse, Plage, Gjenvordigheder; tribulere ængste, pine, plage, qvæle.

Tribun, en, Benævnelse paa adskillige Embedsmænd i det gamle Rom.

Tribunal, et, Ret, Thingsted, Domstol.

Tribune (tribyhn'), en, et ophøiet Stade; en Talerstol; et ophøiet og aflukket Stolestade i en Kirke.

Tribus, en, en Folkeafdeling, Folkeclasse, Laug.

Tribut, en, Afgift, Paalæg, Skat; en aarlig Afgift, som af en afhængig Regjering udredes til den beskyttende Magt; Skyldighed, skyldig Ydelse; tributær, skatskyldig, skattepligtig.

Tricennium, et, et Tidsrum af 30 Aar.

triceps, trehovedet, som har tre Hoveder.

Trichiasis, en, en Øiensygdom, naar Øienhaarene vende indad.

Trichologie, en, Haarkyndighed, Læren om Haaret.

Trichord, et, en Luth med tre Strænge; en Melodie, bestaaende af tre Toner.

Tricinium, et, (i Musiken) en trestemmig Sætning; et Tonestykke for tre Instrumenter ell. tre Stemmer.

Trick ell. Trik, et, (i Whistspil) ethvert Stik over de fornødne sex.

tricolor, trefarvet; Tricolore, en, den trefarvede Fane ell. Cocarde, især den franske med de tre nationale Farver: Rødt, Blaat, Hvidt.

Tricot (trikoh), en, strikket Arbeide, især tætsluttende, strikkede Underbeenklæder.

Trictrac, et Slags Bræt- ell. Tærningspil.

Tridens ell. Trident, en, Treforк (især Neptuns).

Triduum, et, en Tid af tre Dage; tre Dages Frist.

Triennium, et, et Tidsrum af tre Aar.

Trifolium, et, Kløver, Kløverblad.

Triga, en, (hos de Gamle) en med tre Heste bespændt Vogn.

Trigamie, et, tredobbelt Ægteskab (med tre Mænd eller tre Koner).

Trigantine, en, et lille græsk Fartøi med eet Seil.

Triglotte, en, en Bog, Bibel, Ordbog i tre Sprog.

Trigon, et, en Trekant; Trigonometrie, en, Læren om Trekanter, Læren om at udmaale trekantede Figurer efter deres Vinkler og Sider; trigonometrisk, som hører til ell. er grundet paa denne Videnskab.

Triktrac, s. Trictrac.

trilateral, tresidet (som har tre Sider);

trefidig (som kommer fra ell. vender imod tre Sider).

Trillion, en, tusind Gange tusinde Billioner.

Trillo, en, (i Musiken) en Trille, hurtig og gjentagen Afvexling af to, ved Siden af hinanden liggende Toner.

Trilogie, en, en Trehed, et af tre sammenhørende Dele bestaaende Hele.

Trimester, et, en Tid af tre Maaneder, et Fjerdingaar.

Trimeter, et, et jambisk Vers af tre Led ell. sex Fødder.

trimorphisk, som har eller viser sig under en tredobbelt Skikkelse.

Trinitariere, pl. Treenighedsbekjendere; en geistlig Orden, der især har til Hensigt at løskjøbe Christne fra Slaveri i Barbariet; (forhen i Spanien) de, som vilde, at Regentskabet skulde bestaa af tre Personer, medens Unitarierne kun forlangte en eneste Regent; Trinitatis-Fest, Treenighedsfest (Søndagen efter Pindse); Trinitatis-Søndage, Søndagene efter denne Fest indtil Advent; Trinitet, en, Treenighed, Trefoldighed; Trinitets-Lære, Kirkelære om Guds Treenighed.

trinomisk, treleds, tredeelt; Trinomium, et, en treleddet Talstørrelse.

Trio, en, et Tonestykke for tre Instrumenter.

Triolet, en, en Riimform af 8 Linier, af hvilke den første gjentages efter den tredie, og de to første tillige efter den sjette.

Triomphant, et, et Slags svært Silkestof med damaskagtige Blomster.

Trip ell. Trip-Fløiel, uldent Fløiel med en Rending af Hampegarn.

tripartit, tredeelt; Tripartition, en, Tredeling, Deling ell. Inddeling i tre Parter.

Tripel ell. Trippel, en, en guulgraa, mager Jordart, tjenlig til Polering.

tripel, tredobbelt, tredeelt; Tripel-Alliance, en, Forbund mellem tre Magter.

Triphthong, en, Trelyd; en Lyd af tre Vocaler, der flyde sammen og udtales i een Stavelse, f. Ex. det franske eau = o.

triphyllisk, treblabet, som har tre Bægerblade.

Triple, en, (i Whistspil) et vundet Parti, som regnes for tre Points; triplere, tage, give ell. sætte det Tredobbelte, forøge til det Tredobbelte; (i Billardspil) gjøre en Bal ved Afslag (Tilbagestød) fra to Bander, hvilket kaldes en Triplé.

Triplet, en, eet af tre Stykker af samme Slags.

triplicere, indgive et tredie Indlæg, svare paa Dupliken; Triplik, en, Klagerens tredie Indlæg, Svar paa en Duplik.

Triplum, et, det Tredobbelte, tre Gange saa meget.

Tripode ell. Tripus, en, pl. Tripoder, en Trefod, især den gyldne Trefod, fra hvilken den delphiske Pythia meddeelte Orakelsvar.

Tripsis, en, Gnidning; triptisk, bevirket ved Gnidning, gneden.

Triptoton, et, et Ord, som kun har tre forskjelligtlydende Casus.

Triset og Treset, en, et Slags Kortspil med 40 Kort imellem 3 Personer, hvoraf den, der har 3 Syver paa Haanden, vinder Spillet.

Trisis og Trismus, en, Krampe i Kjæverne, Mundklemme.

trist, sorrigfuld, bedrøvet; sørgelig, bedrøvelig; mørk, øde.

Tristichon, et, et Digt ell. en Strophe af tre Linier.

trisyllabisk, trestavelses.

Tritheismus, en, Tro paa tre Guder; Antagelse af tre Naturer og tre Guddomme i Treenigheden; Tritheist, en, En der tror paa tre Guddomme.

Triton, en, pl. Tritoner, (i Mythologien) underordnede Havguder i Neptuns Følge.

Tritt, et, den eensformige Skridtbevægelse af alle Soldater i en marscherende Troppeafdeling (at holde Tritt); Skridt.

triturere, rive til Pulver, knuse, støde smaat, tærske.

Triumph, en, Seir, Seiersglæde; Seirstog, Seirsfest; heraf: Triumph-Bue, T.-Port, T.-Vogn o. fl.; Triumphator, en, (hos Romerne) en Feltherre, som holdt et høitideligt Indtog efter en vunden Seir; triumphere, seire, glæde sig, juble, hovere over en vunden Fordeel; holde et Seirsindtog; triumpherende, seirstolt, hoverende, jublende.

Triumvir, en, pl. Triumviri, Een af Tre, som besidde den høieste Magt i Fællesskab; Triumvirat, et, en Statsforfatning, hvor tre Herskere staae i Spidsen for Regjeringen; en Triumvirs Embede og Værdighed; et Tremænds-Collegium.

Triunitet, en, Treenighed.

trivial og triviel, gemeen, lav, ringe, hverdags, forslidt; Trivial-Skole, Borgerskole, Almueskole; Trivialitet, en, Gemeenhed, Lavhed, Plathed i Udtryk, Hverdagssnak.

Trivium, et, et Sted, hvor tre Veie støde sammen, Korsvei.

Trocar. en, en treegget huul Naal, gjennem hvilken Vandet aftappes hos Vatersotige.

Trochisci, pl. smaa Krydderkugler med Apothekersager i.

Trochlea, en, Rulle, Vinde, Tridse.

Trochæus, en, pl. Trochæer, en Versfod, som bestaaer af en lang og en kort Stavelse (— ◡).

Troglodyt, en, en Hulebeboer.

Troieduus, en, paa en Troieduus, paa et Lykketræf.

Trombe. en, Vandhose, Vandstøtte.

Tromblon (trongblong), en, en Kanon med vid Munding til at skyde med Skraa.

Trop, en, en Hob, Flok af Mennesker, især Krigsfolk.

Trope ell. Tropus, en, omvendt, uegentlig, billedligt Udtryk, f. Ex. Fredens Havn istedetfor: Døden; Troper, pl. Solhvervspunkter, Vendekredsene; Trope-Landene, Landene mellem Vendekredsene.

Trophæe (rigtigere Tropæe), en, pl. Trophæer, Seirstegn, Seirsminde (erobrede Vaaben, Faner o. s. v.).

Tropici, pl. Vendekredse, Vendecirkler.

tropisk, billedlig, uegentlig, figurlig, forblommet; som hører til Vendekredsene, findes under ell. imellem Vendekredsene, f. Ex. tropiske Lande, Væxter; tropisk Aar, det Tidsrum, som Solen bruger i sin tilsyneladende Bane, regnet fra Foraarspunktet, til den kommer tilbage til samme.

Tropist ell. Tropiker, en, En der

ıbstiftelsesordene ved den hel=
dvere i billedlig (tropisk)
).

ıltfor, for meget.

(trokere), tuske, bortbytte,
:uskhandel.

Trav; trottere, trave, gaae

(trottoahr), et, Fortog.

)ur (trubaduhr), en, fransk
og Elskovssanger i Middel=

(trubel), en, Uro, Forstyr=
orvirring; urolig Bevægelse;
ıre (trublere), forstyrre, for=
orurolige.

dame (truh madame), et
ed Elfenbeenskugler paa et
Bord, paa hvilket er anbragt
gang med 13—15 Aabninger,
ıan søger at støde Kuglerne.

(trupe), en, Hob, Trop, Flok;
llerselskab.

ıu (trussoh), et, Udstyr, Med=
Huusgeraad, Klæder, Linned

gt (troah), den franske Han=
;t, svær Guld= og Sølv=

ıs, en, (i Middelalderen) en
Hofbetjent, som havde Til=
d Huusvæsenet og Kjøkkenet.

rstem (trokſystem), et, Tusk=
:, Arbeidernes Undertrykkelse
s Herrer, idet disse enten
dem Levnetsmidler til høie
eller give dem en Deel af
jen i Varer.

no, en italiensk Charakteer=
det lavere Lystspil, en snedig,
risk Harlekin.

Trumeau (trymoh) en, pl. **Trumeaux**, Vinduespille (Muren mellem to Vinduer); et stort Speil paa en saadan Muur, Pillespeil.

Truncus, en, Stamme, Bul; Krop uden Hoved, Arme og Been.

Tschaiker, pl. lette tyrkiske Roerskibe paa Donau; **Tschaikister**, pl. Skibssoldaterne paa samme.

Tschako, s. **Czako**.

Tschetwert, en, et større russisk Kornmaal.

tuant (tyang), dræbende; kjedsommelig.

Tuba, en, et Slags Trompet hos de gamle Romere.

Tubal, Navn paa en Orgelstemme.

tuberculös, knudret, knortet, fuld af smaa Knuder; **Tuberkel**, en, pl. **Tuberkler**, Knuder, smaa Forhærdelser (især i Lungerne).

Tuberositet, en, knudret Beskaffenhed; Bugle, Hævelse; **tuberös**, knudret, knoldet; puklet.

Tubulit, en, rørformig, forstenet Koral.

Tubus, en, pl. **Tuber**, Seerør, Kikkert, Teleskop; **tubus acusticus**, Hørerør, Ørehorn.

Tuf, en mere eller mindre løs Steenmasse af vulkansk Oprindelse.

Tug, (hos Tyrkerne) en Stang med en Hestehale og en Guldkugle paa, som Fane.

Tuilerier, pl. et kongeligt Palads med Have i Paris.

Tulle (tyl), et netagtigt Tøi af Traad.

Tuman, en, (i den romerske Kirke) Straalekrandsen om Helgenes Hoveder.

Tumba, en, Grav, Ligkiste i romerske Kirker.

Tumescents, en, Ophovnen; **Tumor**, en, Hævelse, Svulst.

Tumult, en, Tummel, Støi; Opløb; Oprør; **Tumultuant**, en, Oprører, uroligt Hoved, Rolighedsforstyrrer; **tumultuarisk**, larmende, støiende, stormende, oprørsk; **tumultuere**, larme, støie, vække Oprør.

Tumulus, en, Høi, Gravhøi.

Tun (ton), en, pl. Tuns, Tønde; en Vægt af 2,000 engelske Pund.

Tunica, en, en hvid, ulden Underkjole, som de gamle Romere bare under Togaen; de katholske Geistliges Underklædning.

Tunnel (tønnel), en, en underjordisk gravet Gang gjennem et Bjerg, under en Flod, især en underjordisk hvælvet Gang under Themsen i London.

Turban, en, Muhamedanernes Hovedbedækning; tage **Turbanen**, blive Muhamedaner.

Turbation, en, Forvirring, Forstyrrelse, Foruroligelse; **turbere**, forstyrre, forvirre, forurolige.

Turbine, en, et sneglebannet, vandret liggende Vandhjul.

turbulent, støiende, larmende, urolig.

Turgescents, en, Svulmen, Overfyldelse af Vædsker i Legemet; **Turgor vitalis**, Legemets sunde Kraftfylde.

Turlupin (tyrlypæng), en, en Spasmager, en flau Vittighedsjæger; **Turlupinade** (tyrlypinahd'), en, Løier, Narrestreg, flau Vittighed.

Turmalin, en, en elektrisk Steen, som, lagt i heed Aske, trækker denne til sig paa den ene Side og støder den fra sig paa den anden Side.

Turneer, et, og **Turnering**, en, Ridderkamp, Ridderspil, Dystrenden, Dystløb; **turnere**, holde Turnering, deeltage i Ridderspil.

Turniket, s. **Tourniquet**.

Turn-Kunst, Legemsøvelseskunst, Gymnastik.

Turnus, en, Orden, Omgang, Forretningsgang.

Tusch ell. **Tusk**, et, chinesisk sort Malerfarve; **tuschere**, tegne med Tusk; male med Vandfarver; **Tusk-Maneer**, Vandfarve-Maneer.

Tutel, et, Formynderskab, Værgemaal; **Tutor**, en, Formynder, Værge, Hovmester, Opsynsmand; **tutorio nomine**, som Formynder; **Tutorium**, et, et Bestallingsbrev, hvorved En beskikkes til ell. stadfæstes som Formynder.

tutti, (i Musiken), Alle, alle Stemmer, alle Instrumenter (modsat Solo); **Tutti-frutti**, pl. alslags Frugter; Blandinger.

Twist, et, paa Maskiner spundet engelsk Bomuldsgarn; et deraf forfærdiget Tøi.

Tyburn (teibørn), tilforn Navnet paa Retterstedet i London.

Tyche, (i Mythologien) Skjæbnens, Tilfældets Gudinde.

Tympanitis, en, Trommehindesyge; **Tympanum**, et, en Pauke ell. Tromme i Oldtiden; Trommehinden i Øret.

Tyndarider, pl. Brødrene Kastor og Pollux, Sønner af den spartanske Konge **Tyndaros**.

Typer, pl. Trykbogstaver, støbte Bogstaver, Trykskrifter.

Typhon, en, en brændende, ødelæggende Storm ell. Hvirvelvind i Asien

ka; ogsaa: Vandhose, Vand-
Trombe); (i Mythologien)
:e Kæmpe, som af Jupiter
ɔstyrtet i Havet og Den Si-
ıgt ovenpaa ham.

ll. Typhus, en, Bedøvelse,
ɜhed; en smittende Nerve-
ɔrbunden med Bedøvelse og
typhös, typhusagtig.

ɪ, Læren om Forbillederne i
le Testament.

et, (i den græske Kirke) en
ɜr indeholder Geistlighedens
.nger ved Gudstjenesten.

ɔm tjener til Grundform, til
ɔe; billedlig, forbilledlig; til-
bende til bestemte Tider, pe-
af staaende Form.

ɔh, en, Bogtrykker; Typo-
, en, Bogtrykkerkunst, Bog-
typographisk, som hører
gtrykkerkunsten, vedkommer
typographisk Feil, Tryk-

en, Sporsteen, en Steen,
andre Legemer have aftrykt
polithographie, en, Høitryk,
ıst ved Ætsning at frem-
ɔphøiede Figurer i en Steen
denne at tage Aftryk med
kerpressen.

e, en, Læren om Forbille-
det gamle Testament; Be-
g af de i det gamle Testa-
forekommende Tilbragelser
ɾbilleder for dem i det nye
nt.

Typometer, et, Trykbogstavmaaler, et Redskab til nøie at bestemme Trykbogstavernes Høide og legemlige Indhold; Typometrie, en, den Kunst at sætte og trykke Landkort med bevægelige Bogstaver, ligesom Bøger, Bogtrykkerkunstens Anvendelse paa Landkorttryk.

Typus, en, pl. Typer, Mærke, Tegn, Billede; Mønster, Mønsterbillede; Forbillede; Grundform, Præg, Stempel.

Tyran, en, Herster, uafhængig Fyrste, egenmægtig, grusom Herster, Voldsherre; et ubarmhjertigt, grusomt Menneske; Tyrannie, et, Voldsherredømme, tiltvunget Herredømme; vilkaarlig Haardhed og Strenghed; Grusomhed; tyrannisere, udøve Voldsherredømme; behandle haardt og grusomt, beherske med Vilkaarlighed og Strenghed; tyrannisk, herskesyg, voldsom, grusom, umenneskelig.

Tyrkis, en, et blaagrønt, steenhaardt Legeme, formeent Ædelsteen, men egentlig en af vitriolsk Kobbervand gjennemtrængt og forstenet Fisketand.

Tyrkisk Musik, det samme som Janitschar-Musik.

Tyrolienne, en, en Tyrolersang, Tyrolerdands.

tyrtæiske Sange, Krigssange (efter den atheniensiske Digter Tyrtæus, som ved sine begeistrede Sange hjalp Spartanerne til at overvinde Messenierne).

Tzako, s. Czako.

U.

ult. = ultimo; unis. = unisono; u. s. = ut supra; U. S. = United States, s. disse Ord.

Ubertet, en, Frugtbarhed, Fylde, Rigdom, Overflod.

ubi bene, ibi patria, hvor det gaaer En vel, der er hans Fædreland.

ubique (ubikve), overalt, allevegne; Ubiquitet, en, Allestedsnærværelse (især af Christi menneskelige Natur, altsaa ogsaa af hans Legeme og Blod i Nadveren); Ubiquitarier og Ubiquist, en, Bekjender, Tilhænger af denne Lære om Allestedsnærværelsen.

Uitlegger (øitlegger), en, et hollandsk bevæbnet Kystfartøi, Vagtskib.

Ukas, en, en keiserlig russisk Forordning.

Ulak, en, et tyrkisk Ilbud til Hest.

Ulalgie, en, Smerte i Kjæbebenene.

Ulan ell. Uhlan, en, Landseryter, Landseneer.

Ulceration, en, Bulning, Eddersætning; ulcerere, bulne; ulcerös, bullen, fuld af Edder ell. Bylder; Ulcus, et, Byld, Edderbyld; Ulcus artificiale, et med Villie dannet Saar, f. Ex. en Fontanelle.

Ulema, en, pl. Ulemas, Retslærde og tillige Geistlige hos Tyrkerne, som ikke blot forestaae Gudstjenesten, men ogsaa udføre Dommerembedet.

Uliginarier, pl. Sumpplanter.

Ulna, en, Albuebenet; en Alen.

Ulteriora, pl. det Øvrige, Videre.

ultima, den sidste (Stavelse i et Ord); ultima ratio, den sidste Grund, det sidste Middel; u. voluntas, den
sidste Villie; Ultimat ell
tum, et, sidste Erklæring,
slag, afgjørende Beskeed;
sætning; ultimo, paa
af Maaneden, f. Ex. ulti
den sidste April; Ultim
Ret, den Yngstes (Sidstf
ret for de ældre Søskenl
Primogenitur-Ret); Ult
Sidste, Yderste; Ultimus,
Nederste (i Skolen).

Ultor, en, Hævner.

ultra, videre, over, hiinsi
dreven, altfor; en Ultr
traer, Overspændte, som
Tingen, som ikke vide
Maade (især i politisk

Ultracismus, en, Ultraern
maade og Grundsætninge

ultraconservativ, overdre
vativ, som har altfor st
lighed for gamle ell. forc
retninger (især i Statsfo

Ultraliberale, pl. altfor
lidenskabelige Venner af
fatning; Ultraliberalis
overdreven Frihedskjærlig

Ultramarin, et, en himmel

ultra modum, over Maal
altfor meget.

ultramontan, som er hiinsid
(især Alperne), derfor
pavelig, overeensstemment
vedømmets Aand og Gr
ger; Ultramontaner, er
svarer af Pavens uin
kirkelige Magt og Ufeilb
tramontanismus, en,
for at bidrage til Gjenr
af Pavens uindskrænkede
Magt.

›sse nemo obligatur, Ingen
ʒtig til Mere, end hans Evner
ıe.

ʼolutionaire, pl. (i Frankrig)
ı overskrede Grændserne af de
.e Revolutionsgrundsætninger;
vedet de der i en Revolution
il Yderligheder.

yalister, pl. de som ansee det
ænkede Monarchie for den
nneste Statsforfatning; de,
ʼe overdrevne Tilhængere af
magten; ultraroyalistisk,
t i, stemmende med en saa-
edhængen ved Kongemagten.

rlig, uartig, uskikkelig; umaa-
overvættes.

ı, en, Blomsterskjerm; Umbel-
pl. Skjermplanter.

ell. Umbra, en, Bjergbruunt,
.un Jordart, som benyttes til
farve.

us, en, Navle; Middelpunkt;
ical, hørende til, omgivende
ı.

en, en grønlandsk Fiskerbaad,
es af Qvinder.

ıe, pl. hemmelige Bestræbelser
etagender for at forstyrre den
nde Orden.

, eenstemmig, samdrægtig;
mitet, en, Eenstemmighed,
rægtighed.

ʼie, i een Række, efter hinan-
afbrudt.

gen, ikke forudindtaget, uhil-
rdomsfri.

Bogstaver, store Begyndelses-
ver.

am (ongkel sæm), et Ögenavn
til at betegne den nordamerikanske
Nations Eiendommeligheder.

Unction, en, Salving.

Undecime, en, (i Musiken) den ellevte
Tone fra Grundtonen opad.

Undekagon, en, en Ellevekant.

Undine, s. Ondine.

Undulation, en, bølgende Bevægelse,
Svingning; undulatorisk, bølge-
agtig, bølgende, gyngende; undu-
lere, bølge, bevæge sig bølgeagtig;
Undulister, pl. (i Malerkunsten)
Kunstnere, som give det bløde For-
trinet for det Charakteristiske og tage
Bølgelinien til For- og Sindbillede
paa Skjønheden.

unere, forene, indlemme; unerede
Grækere, de med den romersk-ka-
tholske Kirke forenede Grækere, der
erkjende Paven som Overhoved;
unerede Protestanter, Lutheranere
og Reformeerte, der med Opgivelse
af de dem oprindelig adskillende
Lærdomme have forenet sig i een
Kirke.

Unguentum, en, Salve; ungvinös,
fedtagtig, fedtet.

Ungvis, en, Negl; Klo.

uni (ynih), forenet; jævn, slet, glat;
simpel; eensfarvet.

Unici (nummi), pl. Mynter, af hvilke
der kun findes eet Exemplar; Uni-
citet, en, den Egenskab at være den
ell. det Eneste i sit Slags.

unicolor, som kun har een Farve.

Unicum, et, det Eneste i sit Slags,
især en Bog, som kun er til i eet
Exemplar.

uniform, eensformig, eens, lige; en
Uniform, eensformig Embedsdragt
af foreskrevet Tilsnit og Farve, saa-
vel for civile Embedsmænd, som for

Militaire; uniformere, klæde eens; danne lige; indrette paa een Maade; Uniformister, pl. de som ville give alle Stater, alle Kirker een og samme Form; Uniformitet, en, Eensformighed, indbyrdes Lighed.

Unigenitus, en, den Eenbaarne (Guds Søn).

Union, en, Forening, Forbindelse til et fælles Øiemed, Forbund; især Kirke- ell. Troes-Forening, ogsaa Forening af flere Stater til een Hovedstat; Unionen, de forenede nordamerikanske Fristater; Unionister, pl. de som søgte at tilveiebringe en Forening imellem de Reformeerte og Lutheranerne; Unions-Kirke, en Kirke, der tjener to Religionspartier til deres Andagtsøvelser.

unique (ynihk), eneste, ene i sit Slags; mageløs, fortræffelig; selsom.

unison, eenslydende, som giver samme Tone som et Andet; eenstemmig; Unisonus, Unisono, et, Eensklang, Eenslyd; Overeensstemmelse.

Unitarier, en, En som kun antager een Person i Guddommen ell. et eneste guddommeligt Væsen; Unitariere, pl. (i Spanien) de som vilde have Regentskabet overdraget til een eneste Person.

United states (junneited stæhts), pl. de forenede Stater i Nordamerika

Unitet, en, Eenhed, Enkelthed; Eensformighed; Enighed, Eendrægtighed.

unitis viribus, med forenede Kræfter; unitiv, forenende, til Forening sigtende.

universal ell. universel, almindelig, almeen, altomfattende; Universal-Arving, eneste Arving, Hovedarving; U.-Genie, et altomfattende Hoved; U.-Historie, almindelig Verrie, alle Folkeslags og al Historie; U.- Lexikon, Ord alle Gjenstande; U.-Midd middel, som skal hjælpe Sygdomme; Universale, mindelig landsherlig A aabent Brev, Manifest; Uni pl. almindelige Ting, Gj Universalismus, en, Ant at Guds Naade vil gjøre af de forskjelligste Religion Universalist, en, Tilhænge Mening.

Universitet, et, en Høisk samtlige Videnskaber fore lærde Værdigheder meddele

Universum, et, det Hele, hel Verdensalt.

Univocation, en, Eenstydigh betydning; Ligebenævnelse, lige Tings Benævnelse me samme Navn eller Udtryk; u (ynivohk), eenstydig; een (skjøndt af forskjellig Bet eenstemmig (som bestaaer Stemme).

uno animo, eenstemmig, ef Ønske, med Alles Bifald; u textu, uafbrudt, i eet S hæng; uno ore, med een eenstemmig.

un poco, (i Musiken) lidt.

Unze, en, en Apothekervægt a et pantheragtigt Rovdyr.

Ur- bruges som Forstavelse Sammensætninger med Bety oprindelig, f. Ex. Ur-Bill Form, Ur-Materie, Ur-Ver Indbygger.

Urania, den Himmelske; M Stjernekyndighed; ogsaa et for Venus.

osie, en, Himmelkyndighed;
graphie, en, Beskrivelse over
Himmelen; Uranologie, en,
i Himmelen og Stjernerne.
ll. Uranus, en, Himmelen;
guden, Grækernes ældste Gud;
avnet paa en Planet.
flig, fiin, beleven, dannet;
et, en, Høflighed, Beleven-
Levemaade.
m kan bære Frugt, frugt-
e; Urbarium, et, Jordebog,
ebog.
, Brand i Sæden.
pl. de Rør, som føre Urinen
erne til Urinblæren.
en, Urinrøret.
pl. urindrivende Midler;
, urindrivende.
aatrængende, høistfornøden,
lig; Urgents, en, paatræn-
Nødvendighed, Nødtvungen-
gere, trænge paa, drive stærkt
de ved, paastaae; støtte sig
raabe sig paa, lægge Vægt

, skiemtende Benævnelse paa
agtet Person; Fanden.
v, et Brev, som er forbær-
r Overbringeren (s. 2 Sam.
-17).
vnet paa een af Erkeenglene.
Thummim, pl. den jødiske
præsts Brystskilt med 12
ne, hvori Navnene paa Is-
lv Stammer vare indgrave-
vilket tjente til et Slags

Pis; urinere, lade sit Vand,
rinös, urinagtig.
, et efter Oldtidens Smag
formet Kar, Kruus, Skaal, Krukke;
Askekrukke, hvori de Gamle opbeva-
rede Asken af de brændte Lig.

Urolith, en, Urinsteen, Blæresteen.

Ursulinerinder, pl. Medlemmer af
en, til Ære for den hellige Ursula
stiftet Nonneorden.

Urticaria, en, Neldefeber; Urtication,
en, Pidskning med Nelder som Mid-
del mod Lamhed o. s. v.; Urticeer,
pl. Planter, som høre til Nælde-
slægten.

Usage (ysahsch') og Usance (ysangs'),
en, Vane, Sædvane, Skik og Brug,
Vedtægt.

Uso ell. Usance, en, Brug, Vedtægt,
især den paa en Handelsplads, bru-
gelige Betalingsfrist i Vexelforret-
ninger, Vexelbrug, Vexelfrist.

usual, usuel, brugelig, sædvanlig.

Usuarius, en, En som har blot Nytte
og Brug af Noget.

Usucapio, en, Erhvervelse af Eien-
domsret til en Ting ved Hævd eller
upaatalt Besiddelse af samme i en
vis ved Loven bestemt Tid; usuca-
pere, erhverve paa denne Maade,
erklære sig paa Grund deraf for en
Tings Eier, hævde sig Noget til.

Usufructuarius, en, Brugshaver, den
som har Brugen ell. Nytten af en
Eiendom, som tilhører en Anden.

Usur, Usura, en, Brug, Benyttelse;
Rente; Aager; pl. Usurae, Renter;
Usurarius, en, Aagerkarl.

Usurpants, en, Skik, Sædvane, Vedtægt.

Usurpateur (ysyrpatøhr) ell. Usur-
pator, en, En som tilegner sig, an-
masser sig Noget (Throne, Herre-
dømme, Regjering) uden lovlig Ad-
komst; Thronrøver; Usurpation, en,
Anmasselse, lovstridig Besiddelses-

tagelse ell. Besiddelse; usurpere, anmasse sig, tilrane sig, bemægtige sig med Vold og Uret.

Usus, en, Brug, Anvendelse; Nytte, Gavn; Vane, Sædvane, Skik og Brug, Vedtægt.

Ususfructus, en, Brug og Nytte af en Ting uden at eie den, Benyttelse, Nydelse.

Utensilier, pl. Huusgeraad, Bohave.

Uterina, pl. Midler mod Sygdomme i Frugtmoderen; Uterini, pl. kjødelige Sødskende paa Moderens Side; Uterus, en, Moders Liv, Frugtmoderen.

Utile, et, det Nyttige; Nytten; utilisere, benytte, gjøre nyttig: Utilitet, en, Brugbarhed, Gavnlighed, Nytte.

ut infra, som nedenfor (er anført ell. bemærket).

Utopien, et, et indbildt Lykkeland, Slaraffenland; et Lan… en aldeles fuldkommen Stat… ning; utopisk, som intetst… at finde., som slet ikke er til.

Utraqvister, pl. det maadeh… Parti iblandt Husiterne, d… langte Nadverens Nydelse unde… Skikkelser (sub utraque f… altsaa Brød og Viin.

Ut, re, mi, fa, sol, la, si, … kaldte guidoniske Benævnels… Tonerne i den diatoniske To… de svare til de nu brugelige d, e, f, g, a, h.

ut retro, som paa foregaaende ut supra, som ovenfor.

Uvula, en, Drøbelen.

Uxor, en, Ægtekone, Hustru; … rio nomine, paa Hustruens

V. W.

V som romersk Taltegn = 5; V. = Versus, verte, vide; v. = voce; Var. = Variation; v. c. = verbi causa; vert. = verte, vertatur; vet. Test. = veteris testamenti; vid. = vide, videatur; Vol. = Volumen, v. s. = volti subito; v. T. = vetus testamentum; v. v. = vice versa, s. disse Ord.

va! lad gaae! lad gjælde! va banque! (va bank'), det gjælder Banken ell. Spilleholderens hele Pengeforraad; va tout! (va tuh), det gjælder Alt, hvad der staaer paa Spil.

Vacance (vakangs') ell. Vacan… et Embedes ell. en Posts Le… ubesat Tjeneste; vacant, ledig, ubesat; vacat, det mangler, ikke, er ikke tilstede; Vacatu… Embeds- ell. Posts-Ledigblivel… cere, være ledig, staae aaben

Vaccination, en, Kokoppeindpo… Vaccine, en, Kokoppe-Materi… kopper; vaccinere, indpode Ko…

Vacillation, en, Vaklen, slin… Bevægelse; Ustadighed, Ubest… Vankelmodighed; vacillere,

e; være ubestemt ell. vankel-
.
:, udtømme, gjøre ryddelig og
afføre.
n, et, et tomt Rum, et Øde.
:n, Spilindsats; Part i en Han-
t Skib o. s. v.
ecum, et, Titel for en Bønne-
ogsaa en Lommebog af mun-
ndhold, en Samling af lystige
ier, vittige Indfald o. s. v.
onium, et, Borgen, den ved
:n forsikkrede Erklæring, at ville
i Retten.
:tis! Vee de Overvundne!
Overvundne maa finde sig i

stadig, omflakkende; ubestemt,
ig.
ond ell. Vagabund, en, Om-
, Landløber, Landstryger; va-
ndere, vagere, flakke om,
om.
n (vaggong), en, pl. Waggons,
ogn, især en Jernbane-Person-

, en, Moderskeden.
iter, s. Wechabiter.
huus, et, en Stiftelse for fa-
og moderløse Børn.
sere, pl. Tilhængere af Pierre
(Petrus Valdus), en i det
Aarhundrede levende fransk
nand, som ivrede mod de Mis-
der havde indsneget sig i den
lige Kirke.
lev vel, farvel! Valet, en,
.
gjælde, være værd.
valæh), en, Tjener; (i Kort-
Bonde, Knegt. Valet de
chambre (valæh de schangbr'), en, Kammertjener.

Valeur (valøhr) ell. Valor, en, Værd, Værdi; en Mynts Gehalt.

Valg-Census, en, Ansættelse af den Størrelse i Henseende til Formue ell. Skattebidrag, der fordres til at være valgberettiget ell. valgbar.

Validation, en, Anerkjendelse, Stadfæstelse, Gyldighedserklæring.

valide, gyldig; retsgyldig; validere, gjøre gyldig, bekræfte, stadfæste; være gyldig, gjælde for god Betaling; Validitet, en, Gyldighed, Retsgyldighed, Retskraft.

Validé-Sultane, en, den regjerende tyrkiske Keisers Moder.

Walinga, en, en russisk Sækkepibe.

Vallak, en, en gildet Hingst.

Walloner, pl. Beboere af de sydlige Nederlande ell. Belgiere, som tale det gammelfranske Sprog.

Valor, s. Valeur.

Valpurgis-Dag, Volborg-Dag (den 1ste Mai); Valpurgis-Nat, Natten mellem 30te April og 1ste Mai.

valuere, gjælde, være værd; Valuta, en, Værdi, Beløb, især en Vexels Værdi ell. Beløb i Varer ell. Penge; valutere, vurdere, bestemme Mynters Værdi; Valutation, en, Myntvurdering, Bestemmelse af Mynters Værdi.

Valvler, valvulae, pl. Klapper; (ved Blomster) de Dele, som Frøkapselen afskiller sig i.

Wampum, et, et Slags Bælte hos nordamerikanske Vilde, flettet af mangefarvede Snore med Knuder og Muslingskaller, og som benyttes som et Hukommelsesmiddel med Hensyn

til deres vigtige Begivenheder og Tidsregning.

Vampyr, en, en stor amerikansk Flaggermuus, som suger Blodet ud af de Sovende, Blodsuger; et Slags Spøgelse, som Overtroen tilskriver samme Vane; figurlig: en Aagerkarl.

Vandaler, pl. et nordisk Folkeslag, som i det 5te Aarhundrede ødelagde alle Kunstværker i Rom; deraf: **Vandalismus**, en, vandalsk Sind, Ødelæggelses-Raseri, især rettet mod Kunstværker; Raahed, Barbari.

Vanitet, en, Forfængelighed, Forgjængelighed; Indbildskhed, Praleri.

Vapeurs (vapøhrs), pl. Dunster; Vinde (i Maven), Opblæsning, Beklemmelse; ondt, mørkt Lune, især hos Fruentimmer.

Vaporation, en, Uddunstning, Bortdunstnig; **vaporere**, dampe, dunste, uddunste, bortdunste; **Vaporisation**, en, Forvandling af et Legeme til Damp ell. Dunst, dets Flygtiggjørelse; **vaporisere**, forvandle til Damp ell. Dunst; **vaporös**, fuld af Dunster, som giver Dampe fra sig.

Vaqueros, pl. Tyrejægere.

Vardein, en, Burdeermester, en edsvoren Betjent, som undersøger Mynternes Gehalt og vurderer dem; en offentlig Embedsmand, som undersøger de forarbeidede Metallers Fiinhed og stempler dem; **vardere**, undersøge Mynter og forarbeidede ædle Metaller og bestemme deres Værdi.

Varia, pl. Allehaande, Blandingsgods.

variabel, foranderlig, afvexlende, ubestandig, ustadig; **Variabilitet**, en, Foranderlighed, Ubestandighed, Ustadighed.

Variant, en, pl. **Varianter**, en, afvigende ell. forskjellig Læsemaade i Haandskrifter ell. trykte Værker.

variatio delectat, Afvexling er behagelig; **Variation**, en, Forandring, Afvexling, Mangfoldighed; (i Musiken) forandret Gjentagelse af et Thema.

Variceller, pl. Skoldekopper, Vandkopper.

varicös, fuld af opsvulmede Blodaarer.

variere, afvexle, forandre; afvige, være forskjellig; være ustadig ell. foranderlig; **Varietet**, en, Forskjellighed, Mangfoldighed; Afart.

Varinas, en, Røgtobak fra Staden Varina i Sydamerika.

Varioler, **variolae**, pl. Kopper, Børnekopper; **Variolider**, pl. Skoldekopper, Vandkopper; **varioløs**, koppeagtig; koparret.

Varix, en, Krampeaare, Aareknude.

Warrant (uarrant), en, Forsikring; Borgen; Fuldmagt; **warranted** (uarranted), forsikkret, indestaaet for, garanteret.

Vas, pl. **Vasa**, Kar; Blodkar; **vasa sacra**, hellige Kar til Brug i Kirken.

Vasal, en, Lehnsmand, Lehnspligtig; Undersaat, Undergiven; **Vasallagium**, et, Lehnsed, Lehnspligt.

Vasculum, et, et lidet Kar; **vasculös**, fuld af Kar eller Kjertler.

Vase, en, et smukt ell. kunstigt forarbeidet Kar.

Vat, en, et Slags løst Filt ell. løst kartet Bomuld til at udfore Klæder med.

Water-Closet, et, en lugtfri Commoditet.

Vaterpas, et, Regel ell. Maal, hvorefter man bringer Noget i vandret Linie.

water-proof (uaterpruhf), holdende Vandprøve, vandtæt; **Water-Twist** (uater tvist), engelsk Bomuldsgarn, spundet paa Maskiner, der drives ved Vandkraft.

Waterschout (vaterschaut), en, Embedsmand, der har Tilsyn med Rullerne over det til Koffardies farende Mandskab.

Vatican, et, det pavelige Hof og Palads i Rom; det pavelige Cabinet.

vatre, frembringe bølgedannede Figurer paa Overfladen af Tøier, Baand o. s. v. ved Hjælp af en Valtse; **Vatring**, en, Gjerningen at vatre.

vattere, fore med Vat; **Vattering**, en, Gjerningen at vattere; den anbragte Vat selv.

Vaudeville (vodevihl'), en, Folkesang, Almuesang; et Syngespil med indblandede Sange til lette og yndede Folkemelodier.

Vaurien (voriæng), en, Døgenigt.

Vauxhall (vaaxhahl), et, en pragtfuld oplyst Forlystelseshave ved London, hvor der finder Musik og Dands Sted; pragtfuld Oplysning af en Have.

Wechabiter, **Wahabiter**, pl. en arabisk Sect af den muhamedanske Religion.

Veda ell. **Vedam**, en, de indiske Braminers hellige Religionsbog.

Vedette, en, Forpostvagt til Hest, Ryttervagt.

Wedgewood (uedschvuhd), et, et Slags meget fiint engelsk Steentøi.

Vegetabilier, pl. Planter, Vexter; Spiser af Planteriget; **vegetabilsk**, som henhører til ell. er taget af Planteriget, Plante=; **Vegetation**, en, Plantevæxt, Planteliv; hele Plantelivets Beskaffenhed og Tilstand i en Egn, et Land o. s. v.; **vegetativ**, som befordrer Væxten; som er egen for Plante= og Dyrelivet; **vegetere**, voxe som en Plante, føre et Planteliv, føre et uvirksomt, tankeløst Liv.

vehement, heftig, hidsig, lidenskabelig; **Vehements**, en, Heftighed, Hidsighed, Lidenskabelighed.

Vehikel, et, et Kjøretøi; Befordringsmiddel; et uvæsentligt, blot medhjælpende Middel.

Vehm, s. **Fehm**.

Veits-Dands, en Art Nervekrampe, der især yttrer sig i heftige, omdreiende Bevægelser ligesom i Dands.

Welfer ell. **Guelfer**, pl. en berømt gammeltydsk Herskerfamilie, der endnu blomstrer i Huset Brunsvig; ogsaa i Middelalderen et mægtigt Parti, som holdt med Paven og satte sig mod Keiserne og deres Tilhængere, Gibellinerne.

Velin-Papir (velæng), fiint, glat, pergamentagtigt Papir.

Velleda, en Spaaqvinde hos de gamle Germaner.

veloce (velohtsche), (i Musiken) hurtigt, gesvindt; **Velocitet**, en, Raskhed, Hurtighed.

Velours (veluhr), et, Fløiel; **velours satiné**, atlasagtigt Fløiel.

Velpel, et fløielsagtigt, uldent Tøi, Manchester.

Velveret, Bomuldsfløiel.

Vena, **Vene**, en, pl. **Vener**, Blodaare.

venal, som kan sælges, tilkjøbs, tilfals; bestikkelig; **Venalitet**, en, den Egenskab at være tilkjøbs ell. tilfals; Bestikkelighed.

Vendemiaire (vangdemjæhr') en, den første Maaned i den franske Revolutionscalender fra 22de September til 21de October.

Vendetta, en, Hævn, Blodhævn.

Venefica, en, Giftblanderske; Veneficus, en, Giftblander; Veneficium, et, Giftblanding, Forgiftelse; venenös, giftig, fuld af Gift; Venenum, et, Gift.

venerabel, hæderværdig, ærværdig; Venerabile, et, (i den romerske Kirke) det Høiærværdige, den indviede Hostie; Veneration, en, Høiagtelse, Ærbødighed; venerere, høiagte, ære.

venerisk, smittet af, befængt med en af ureent Samleie hidrørende Sygdom (den saakaldte veneriske Syge).

Venia, en, Tilladelse, Forlov; Eftergivelse, Befrielse for; venia sexus, Bevilling for et ugift Fruentimmer til at være myndig under Curator.

Venitienne (venissjenn') en, en venetiansk Gondolfører-Vise; ogsaa et Slags glat Silketøi.

Veni, vidi, vici, jeg kom, saae og vandt (et Udtryk, som anvendes om en usædvanlig hurtig Tilendebringelse af en Sag).

Venta, en, en Kro ved Landeveien i Spanien.

Venter, en, Bug, Underliv.

Ventil, en, Lufthul, Trækhul, Luftklap, Vindklap.

Ventilation, en, Udluftning; Undersøgelse, Drøftelse.

Ventilator, en, Vindhjúl, Luftklap, Vindklap.

ventilere, lufte, udlufte, skaffe frisk Luft (ind i Værelser); drøfte, forhandle, afhandle.

Ventose (vangtohs'), en, Vindmaaned, den 6te Maaned efter den franske Revolutionscalender, fra 19de Februar til 20de Marts.

Ventouse (vangtuhs'), en, Lufthul, Trækhul; en Kop til Kopsætning.

ventral, til Underlivet hørende; paa eller i Bugen værende.

Ventriculus, en, Maven.

Ventriloque (vangtrilohk') ell. Ventriloquist, en, Bugtaler.

Venus, (i Mythologien) Skjønhedens og Kjærlighedens Gudinde; een af Planeterne, Morgenstjernen og Aftenstjernen; Navnet paa en smuk Sommerfugl; Venus Anadyomene, den af Havet opstigende Venus; V. Pandemos ell. Vulgivaga, den gemene, omstrygende Venus ell. Vellyst, Gadehore; V. Urania, den himmelske, aandige Kjærlighed.

Venæsection, en, Aareladning.

venös, til Blodaarerne hørende; aaret.

Veracitet, en, Sanddruhed, Oprigtighed.

Veranda, en, en bedækket Altan ell. Gallerie paa ell. omkring Husene i de varme Lande.

verbal, ordret; som angaaer Ord, bogstavelig (modsat real); Verbal-Definition, en, Ordforklaring, Ordbestemmelse; V.-Index, en, Ordfortegnelse; V.-Injurie, en. Fornærmelse i ell. med Ord; V.-Note, en, en fortrolig, ikke officiel Note, der af en Gesandt tilstilles et fremmed Cabinet; V.-Version, ordret Oversættelse; verbaliter, med Ord, mundtlig; verbatim, Ord for Ord.

verbi causa, for Exempel, saasom.

Verbi divini minister, en, Guds Ords Tjener, Præst.

Verbitter (ferbitter) en, Værge, Forstander for et protestantisk Frue- ell. Frøkenkloster.

verbos og verbös, ordrig, vidtløftig; Verbositet, en, Ordrighed, Vidtløftighed i Ord, Snaksomhed.

verbotenus, ordret, Ord for Ord.

Verbum. et, pl. Verba, Verber, Ord, Tidsord, Gjerningsord; verbum activum, et Gjerningsord i sin handlende ell. virkende Form; v. anomalum, et uregelmæssigt Tidsord; v. auxiliare, et Hjælpetidsord; v. defectivum, et ufuldstændigt Tidsord; v. deponens, et Tidsord i lidende (passiv) Form, men med handlende ell. virkende (activ) Betydning; v. impersonale, et upersonligt Tidsord (som kun bruges i tredie Person); v. intransitivum ell. neutrum (nevtrum), et uovergaaende Tidsord, hvis Handling ikke gaaer over paa, ikke virker paa en anden Gjenstand; v. passivum, et Tidsord i sin lidende Form; v. personale, et Tidsord, som bruges i alle 3 Personer; v. reciprocum, et gjensidigt ell. vexelsidigt virkende Tidsord; v. reflexivum, et tilbagesigtende, tilbagevirkende Tidsord; v. transitivum, et overgaaende Tidsord, hvis Handling gaaer over paa, virker paa en anden Gjenstand.

Verdict, et, en Jurys (Edsvornerets) Erklæring ell. Kjendelse; en Voldgiftskjendelse.

vergere, hælde, vende til, dreie til.

Verification, Verificering, en, Bekræftelse, Stadfæstelse; verificere, bekræfte Sandheden ell. Rigtigheden af Noget, stadfæste, gjøre troværdig.

veritable (veritabel), sanddru, sandfærdig, oprigtig; ægte, uforfalsket.

Veritas, en, Sandhed; Verité, en, Sandhed.

Verjus (verschyh), en, suur Most af umodne Druer.

Verkehr (ferkehr), en, et Slags Brætspil.

Vermeil (vermelj'), et, rødlig Farve; luefforgyldt Sølv.

Vermiceller ell. Vermicelli (vermitschelli), pl. fine italienske Traadnudler; vermiculær, ormformig.

Vermillon (vermiljong), en, Skarlagensorm; en af samme tilberedt smuk, høirød Farve; fiint reven og med Viinaand tilberedt Zinnober.

vernal, som hører til ell. følger med Foraaret, Foraars-.

Verruf (ferruhf), en, ondt Rygte; være ell. komme i Verruf, være ell. blive ilde berygtet.

Vers, et, en Linie i et Digt; et Afsnit ell. Sprog af et Capitel i Bibelen; pl. Vers, et Digt.

Versal-Bogstaver ell. Versalier, pl. store Begyndelsesbogstaver.

versatil, bevægelig, vaklende, vankelmodig, foranderlig.

versere, omgaaes med Noget, beskjæftige sig med Noget, give sig af med; dreie sig om, beroe paa; gaae om, løbe om (om Rygter); ogsaa: være, befinde sig; versere for Retten, svæve for Retten, være til Afgjørelse for Retten.

versicolor, broget, af forskjellige Farver.

Versification, en, Versbygning; Versemaal; versificere, gjøre Vers, bringe i Vers.

versiform, som antager ell. kan antage mangehaande Skikkelser.

Version, en, Vending, Formen af en Fortælling; Fortolkning; Oversættelse i et andet Sprog.

Verso folio, paa den anden ell. Bagsiden af Bladet.

Werst, en, en russisk Miil (7 Verster = en geografisk Miil).

Versura, en, Omsætning af Vare og Penge; Versur-Indtægter og Udgifter, Indbetalinger og Udbetalinger, som skee ved mindre Kasser mod Refusion ved Hovedkassen; Beløb, som paa eengang føres til Indtægt og Udgift; versurere, omsætte Varer o. s. v.

verte ell. vertatur! vend om! (Bladet).

vertebral, som hører til Hvirvelbenene; som er forsynet med Hvirvler; Vertebral-Dyr, Dyr med Hvirvler; V.-System, et, det System, som bestaaer af Rygmarvens og alle derfra udgaaende Nerver; Vertebrata, pl. Dyr med Hvirvler.

vertere, dreie, dreie om, vende om; fortolke, oversætte; forvandle.

Vertex, en, Hvirvel, Isse, Top.

vertical, lodret; Vertical-Kreds, en Horizonten skærende, gjennem Iagttagerens Isse- og Fodpunkt gaaende Kredsbue; V.-Linie, lodret Linie; V.-Punkt, Issepunkt (Zenith).

vertiginös, svimmel, ør i Hovedet; Vertigo, en, Svimmel, Svimmelhed.

Vertumnus, en, (i Mythologien) Aarstidernes, Havernes og Viinbjergenes Gud; Vertumnalia, pl. Fester til hans Ære.

Vesanie, en, Vanvid.

Vesica, en, Blære, Vable, Vandblegn; Vesicantia, pl. blæretrækkende Midler; Vesicatorium, et, Trækplaster, Spanskflueplaster.

Vesir, s. Vezir.

Vesper, en, silbig Eftermiddag, Aften; Eftermiddags-Gudstjeneste; Aftensang; Vesper-Klokke, Aftenklokke; V.-Kost, Midaftensmad; V.-Prædiken, Aftensangs-Prædiken; Vespertiner, en, Aftensangs-Præst.

Vesta, (i Mythologien) Gudinde for Kydskhed og Sædelighed; Navnet paa en Planet; Vestalinder, pl. Vestas Præstinder, Jomfruer, forpligtede til ubrødelig Kydskhed og til at vedligeholde den evige Ild paa Gudindens Alter; Vestalier, pl. Fester til Vestas Ære; vestalsk, jomfruelig, reen, uskyldig.

Vestibule (vestibyhl'), en, ell. Vestibulum, et, Forgaard, Forplads; Forsal, stor Forstue.

Vestigium, et, pl. Vestigia ell. Vestigier, Spor, Fodspor; Kjendetegn, Mærke; vestigere, efterspore, efterforske.

Veteran, en, en gammel, prøvet Kriger; gammel, erfaren Forretningsmand, Lærd o. s. v.

Veterinær ell. Veterinarius, en, Dyrlæge, Curersmed; veterinær, som henhører til Dyrlægekunsten; Veterinær-Skole, en Anstalt, hvor Dyrlæger dannes.

veteris testamenti, i det gamle Testament.

veto, jeg forbyder, siger Nei til, forkaster; et Veto, Forbud, Forkastelse; Forkastelsesret, Nægtelsesret; Veto absolutum, i en constitutionel fri Stat, Regentens Ret til uden videre ved Nægtelse af sin Underskrift at forkaste en Rigsforsamlings Beslutning ell. Lovforslag; V. suspensivum, denne Forkastelsesret indskræn-

en Udsættelse, idet Regenten
underskrive en flere Gange af
orsamlingen uforandret vedta-
)eslutning.

ı, en, Hyrevogn; Vetturino,
yrekudsk i Italien.

estamentum, det gamle Te-
ıt.

ɔn, en, Plageri, Foruroligelse,
:ri; vexatorisk, plagende;
'e, plage, ængste, forurolige;
gjekke; deraf: Vexeer-Bæger,
ıase, V.-Speil, Bæger, Daase,
, indrettede til at skuffe, narre.

ll. Vesir, en, en høi Embeds-
ell. Minister i Tyrkiet; Stor-
:, den tyrkiske Keisers Første-
:er.

uig), en, pl. Whigs, (i Eng-
Frihedsmænd (modsat Tory).

:y (uiski), en, irlandsk Korn-
)evin.

' (uisski), en, et engelsk Een-
erkjøretøi med to Hjul.

en, et engelsk Kortspil mellem
3 Personer; i Bostonspillet
r det den Medhjælp, som een
)illerne yder Hovedspilleren.

raft af, i Medfør af, ifølge;
ssionis, formedelst Afstaaelse;
ındati, ifølge Fuldmagt.

, Vei; Middel; Maade; via,
Breve, Passe o. s. v.) over,
em, f. Ex. via London.

:, en, en Bro over en For-
ıg ell. Dal for ikke at afbryde
is Fortsættelse i muligst lige

m, et, Reisepenge, Tærepenge;
ı romerske Kirke) den hellige
:re, en Døende annammer, den
Olie.

Vibration, en, Svingning; Dirren
(Stemmens, Strængenes); vibrere,
svinge, zittre, dirre.

Vicar ell. Vicarius, en, En som be-
styrer et Embede i en Andens Sted,
Stedfortræder; Hjælpepræst, Ca-
pellan; Vicariat, et, en Vicars
Embede; Embedsstyrelse i en An-
dens Sted ell. efter Fuldmagt;
vicariere, beklæde en Andens
Plads, træde i hans Sted, bestyre
hans Embede.

vice, i Stedet for; i Sammensætnin-
ger: Under-, f. Ex. Vice-Admiral,
Under-Admiral, Vice-Consul, Under-
Consul o. s. v.

vicennal, toveaarig; Vicennium, et,
en Tid af 20 Aar.

vice versa, omvendt, i modsat Fald;
tvertimod.

vicinal, hørende til Naboskabet; Vi-
cinal-Veie, Biveie, Sideveie; Vici-
nitet, en, Nabolag.

vicissim, afvexlende, gjensidig.

Vicomte (vikongt'), en, (i Frankerig)
en Undergreve, en Adelsmand med
Rang umiddelbar efter Greven;
Vicomtesse, en, sammes Gemal-
inde.

Victoria, en, Seir; Seir! Triumph!
Seirsgudinden.

Victualier, pl. Levnetsmidler, Føde-
varer.

Vicunna, s. Vigogne.

vide, see; vide infra, see nedenfor,
siden; vide supra, see ovenfor,
forhen; videatur, man see.

videlicet, nemlig.

Widertryk, en, Trykning af et Arks
anden Side efter Trykningen af den
første (Skjøntryk); det paa den an-
den Side Trykte.

videtur, det synes, mig tykkes; et Videtur, Mening, Skjøn, Tykke.

vidi, jeg har seet, læst det; Vidimation ell. Vidimering, en, Bekræftelse af en Afskrifts Rigtighed; vidimere, sammenligne en Afskrift med Originalen og bekræfte sammes Rigtighed paa Embedsvegne; erklære for ligelydende; vidimeret, gjennemseet, sammenlignet, med Originalen og bekræftet; vidit, han, hun har seet, gjennemseet det.

Vidualitium, et, den for en Enke udsatte, standsmæssige Underholdning; Viduitet, en, Enkestand.

vif (vihf), levende, munter, livlig, fyrig.

vigilant, aarvaagen, opmærksom, paapasselig; Vigilants, en, Aarvaagenhed; vigilere, være aarvaagen ell. opmærksom, passe nøie paa.

Vigilier, pl. Nattevagt, Nattevaagen; (i den romerske Kirke) natlig ell. aarle Gudstjeneste ell. Sjælemesse for en Afdød før hans Jordelse; Aftenen før en høi Festdag, Helligaften.

Vigna (vinja) ell. Vigne (vinje), en, et Viinbjerg; et landligt Lyststed i Italien og Frankerig.

Vignet ell. Vignette (vinjett'), en, en lille Zirat paa en Bogs Titelblad ell. ovenfor enkelte Afdelinger.

Vigogne (vigonje) ell. Vicunna (vikunja), en, Faarekamelen i Peru; dens yderst fine og bløde Uld; deraf vævet Tøi ell. Klæde.

Vigor ell. Vigueur (vigøhr), en, Kraft, Livskraft, Kraftfuldhed, Styrke; Eftertryk, Livlighed; vigore commissionis, i Kraft af ell. ifølge Fuldmagt; vigoroso ell. con vigore, (i Musiken) med Eftertryk, kraftigt; vigurös, kraftfuld, stærk, rask, rørig, livlig, munter.

Wigwam, en, den nordamerikanske Vildes Hytte.

vilain (vilæng), nedrig, nederdrægtig, lumpen, skammelig, smudsig.

Villa, en, Landsted, Lyststed.

Vin (væng), en, Viin; Vinaigre (vinæger), en, Eddike, Viineddike; vinaigre des quatre voleurs (vinæger dæh katr voløhr), de fire Røveres Eddike, en af fire Røvere opfunden Eddike, hvorved de skulle have sikkret sig mod Pestsmitte, Pesteddike.

vincibel, overvindelig, betvingelig.

Vindication, en, Tilbagefordring af en Ting paa Grund af Eiendomsret til samme; Tilegnelse paany af en bortkommen ell. fravendt Gjenstand; vindicativ, hevnende, hevngjerrig; vindicere, hevne, straffe; hævde; tilegne sig Noget som Eiendom, kræve tilbage, tage i Besiddelse paa Grund af Eiendomsret.

Vingt-un (vængtøng), Een og Tyve, et Hazardspil.

Vinometer, et, Viinprøve, Viinmaaler.

Vino secco, Viin af tørrede Druer, Sect.

Viola, en, Viol, Bratsch.

violabel, som kan krænkes, overtrædes; Violation, en, Brud, Overtrædelse, Krænkelse; Skjænden, Voldtægt.

violent, heftig, voldsom; Violents, en, Vold, Voldsomhed, Heftighed; violere, bryde, overtræde; vanære, vanhellige; krænke, skjænde, voldtage.

violet, violfarvet, violblaa.

Violin, en, Gige, et musikalsk Bueinstrument; Violinist, en, Violinspiller; violino piccolo, den mindste Violin; v. primo, første Violin; v. secondo, anden Violin.

Violon (violong), en, den store Basgige ell. Basviol, Contrabas; Violonist, en, en Violonspiller; Violoncello (violontschello) ell. Cello (tschello), en, den mindre Basviol, Knæviol; Violoncellist, en, Violoncelspiller.

Viper, en, Otterslange, Hugorm.

Virago, en, et mandagtigt Fruentimmer; en qvindelig Huusdjævel.

virginal, jomfruelig; Virginitet, en, Jomfruelighed, Reenhed; Jomfrustand, Jomfrudom, Mødom.

viril, mandlig; mandig; mandbar; Viril-Stemme, Valgstemme, som en Enkelt har for sig alene, ikke for Flere tilsammen; Virilitet, en, Manddom.

viritim, Mand for Mand.

virtual ell. virtuel, som har Evne til Noget, dog uden at yttre den; Virtualitet, en, Evne til at virke, Virkekraft.

Virtuos, en, En som har opnaaet en ualminbelig høi Grad af Fuldkommenhed i en Kunst, især i Tonekunsten, en Mester i sin Kunst; Virtuositet, en, Fortrinlighed, Fuldkommenhed i en Kunst, stor Kunstfærdighed.

virulent, fuld af Edder, giftig, ondartet; Virulents, en, et Saars edderagtige, ondartede Beskaffenhed.

Vis, en, Kraft, Magt; vis probandi, Beviiskraft.

Visa, en, Sigt; en Paategning paa et Pas, at det er foreviist og befundet i Orden.

vis-à-vis (vihsavih), ligeoverfor; en Vis-à-vis, en Person, der hver, sidder o. s. v. ligeoverfor en Anden.

visceral, som vedkommer, hører til Indvoldene; Visceral-Midler, Lægemidler, som styrke Indvoldene.

Wischnu, Hinduernes høieste Guddom.

viscid, seig, klæbrig; Viscus, en, Fugleliim.

Viscount (veikount), en, (i England) en Undergreve, en Adelsmand med Rang umiddelbar efter Greven.

visere, sigte, tage Sigte af eller paa Noget, gjennemsee et Pas o. s. v. og bekræfte det med Underskrift og Segl; Viseer-Stok, en Maalestok for Fade, Tønder o. s. v.; Viserer, en, en offentlig Betjent, der udmaaler og beregner Fades, Tønders o. s. v. Indhold; Visering, en, Sigten paa en Gjenstand, Paategning paa et Pas, at det er foreviist og befundet i Orden.

visibel, synlig; som man kan faae i Tale.

Vision, en, Syn, Drømmebillede, Aandesyn, Hjernespind; Visionær, en, Seer, Aandeseer, Drømmer, Sværmer.

Visir, et, Hjelmklap, Hjelmgitter; (paa Skydegeværer) det paa Enden af Bøssepiben anbragte Sigte.

Visitation, en, Eftersøgning, Gjennemsøgning, Ransagning, Huussøgning; Eftersyn: Visitator ell. Visiteur (visitøhr), en, en beskikket Efterseer og Undersøger; Visitats, en, Kirke- og Skole-Undersøgelse; Visite, en, Besøg, Opvartning; deraf: Visit-

Kort o. s. v.; visitere, besigte, eftersee, undersøge, ransage.

Wismuth, et sprødt og letflydende Halvmetal.

Visorium, et, Øiemaal, Øiemærke; (hos Bogtrykkere) en Indretning til at anbringe Manuskriptet paa.

Vispel, en, et tydsk Kornmaal.

Vista, en, Syn; Sigt, en Vexels Foreviisning; a vista, ved Sigt, ved Foreviisning, strax (at betale).

Visum repertum, et, en Læges Beretning om en foretagen Synsforretning over et forefundet Lig, hvor der er Mistanke om Mord tilstede.

Vita, en, Liv, Levnet; vita ante acta, forhen førte Livsvandel, foregaaende Liv; vital, levende, til Livet hørende; livskraftig, som yttrer Livskraft; Vitalitet, en, Livsevne, Livskraft.

vite (viht), hurtig; Vitesse, en, Hurtighed.

Vitium, et, pl. Vitia, Feil, Mangel, Lyde; Udyd, Last; vitiös, feilfuld; mangelfuld, lastefuld.

vitrescibel, som lader sig forglasse; Vitrescibilitet, en, den Egenskab at lade sig forvandle til Glas; vitrescere, blive til Glas; vitrificere, forglasse, forvandle til Glas.

Vitriol, en, et metallisk Salt, Svovlsyre i Forbindelse med Metalkalke; deraf: Kobber-, Jern-, Zink-Vitriol.

vitrös, glasagtig.

Vituperation, en, Dadel, Dadlen; Skjænden; vituperere, dadle, laste; skjænde.

viva ell. evviva! han, hun, det leve! vivace (vivahtsche), levende, livlig; Vivacitet, en, Livlighed, Fyrighed; vivant! de leve! vivat! han, hun, det leve! et Hurra for —! et Vivat, et Leve høit, et Hurra.

viva voce, med høi, tydelig Stemme; mundtlig.

Vive l'empereur (vihv' langpršhr)! la liberté! la patrie (patrih)! le roi (roah)! o. s. v. leve Keiseren! Friheden! Fædrelandet! Kongen!

vivement (vivemang), levende, muntert; følelig, stærk.

vivifiant (vivifiang), levendegjørende, oplivende; Vivification, en, Levendegjørelse, Oplivelse.

Vivipara ell. Viviparer, pl. Dyr, som bringe levende Unger til Verden.

Vivisection, en, Sønderlemmelse af levende Dyr (i videnskabelige Øiemed).

vivo, (i Musiken) levende, fyrig.

Vivres (vihvr), pl. Levnetsmidler, Fødevarer.

Vladica, en, Fyrste over Montenegrinerne.

Vleet, en, et hollandsk, til Hvalfangst udrustet Fartøi; et stort Sildegarn.

Vlieboot, et let og rummeligt hollandsk Fartøi til Sildefangst.

Vlies (flihs), et, et Vædderskind med Uld paa; det gyldne Vlies, det gyldne Vædderskind, som Jason efter Sagnet hentede fra Colchis paa det saakaldte Argonautertog; ogsaa en spansk Ridderorden.

Vocabel, en, et Ord; pl. Vocabler, Ord til at lære udenad, Gloser; Vocabularium, et, en lille Ordbog.

Vocal, en, et selvlydende Bogstav, en Selvlyd; Vocal-Musik, Sang.

Vocation, en, Kald, Bestikkelse til Embede.

Vocativ, et, (i Grammatiken) den femte Bøiningsform ell. Casus, Tiltaleformen.

Voce (vothsche), en, Stemme, Sangstemme.

vocere, kalde til et Embede.

Wodke ell. Wodki, russisk Brændeviin.

Vogue (vog'), en, Løb, Gang, Svang, Brug; Ry, Anseelse; være en vogue, (ang vog'), være i Raabet, i Mode; voici (voasih), see her; voila (voalah), see der.

Voile (voahl), et, Slør.

Voiture (voatyhr'), en, Kjøretøi, Vogn, Karreet.

Woiwode ell. Wojewode, en, en Fyrste i Moldau og Wallachiet; en Hertug, Statholder i det forrige Polen; Woiwodskab, et, Landskab; Statholderskab.

volabel, flygtig; Volabilitet, en, Flygtighed.

Volant (volang), en, Fjederbold; Volante (volangt'), en, en lang, flagrende Fruentimmerkjole.

volatil, flygtig, som let bortdunster; Volatilitet, en, Flygtighed, den Egenskab, hastig at bortdunste.

Vole, en, (i Kortspil) alle Stik.

volente Deo, om Gud vil, med Guds Hjælp.

Voleur (voløhr), en, Tyv.

Volière (voljæhr'), en, et stort Fuglehuus (i Haver).

Volontaire (volougtæhr) ell. Volontær, en, en Frivillig, især En der frivillig gjør Krigstjeneste; En som uden Løn tjener paa et Comptoir for at gjøre sig bekjendt med Forretningerne og derved erholde Befordring.

Voltaisk Støtte, den af Professor Volta opfundne Støtte, som bestaaer af vexelviis paa hinanden lagte Plader af Zink og Kobber med et fugtet Blad Pap ell. Klæde mellem hvert Pladepar, og som tjener til at forstærke Virkningen af Galvanismen ell. den dyriske Elektricitet.

Volte, en, Vending, Kredsløb, Krebsridt; (i Kortspil) behændig og umærkelig Forbytning af et Kort.

volti, (paa Nodeblade) vend om; volti subito, vend hurtig om.

voltigere (voltischere), gjøre kunstige Spring; Voltigering, en, det at gjøre kunstige Spring; Voltigeur (voltischør), en, Kunstspringer, Luftspringer; en let Soldat til Fods.

volubel, bøielig, smidig; bevægelig; flydende; Volubilitet, en, Bøielighed, Smidighed, Bevægelighed.

Volumen, et, pl. Volumina, en Bogrulle, en Pakke eller et Bundt Skrifter; et Bind, en Deel af et Værk; Omfang, Masse, Tykkelse; voluminös, bindstærk, som bestaaer af mange Bind ell. Dele; tyk, omfangsrig.

voluptuös, vellystig; overdaadig; fornøielig, kostelig.

volvere, vælte, rulle, dreie, vikle.

vomere, kaste op, brække sig.

Vomica, en, en Lungebyld.

Vomitiv, et, Brækmiddel; Vomitus, en, Opkastelse, Brækning.

Woolcord (vuhlkord), et, et fast, stribet, engelsk ulbent Tøi, især til Beenklæder.

Voracitet, en, Graadighed, Slugenhed.

Vostro Conto, for ell. paa deres Regning.

Vota, pl. høitidelige Løfter; Velsignelsesønsker; Stemmer, Valgstemmer; Votant, en, En som stemmer, giver sin Stemme; Votation og Votering, en, Stemmegivning; Afstemning; votere, stemme, give sin Stemme; afgjøre, tildele ved Stemmesleerhed.

votiv, lovet, ifølge et Løfte; et Votiv ell. en Votiv-Gave, (i den romerske Kirke) Gave til en Kirke paa Grund af et derom gjort Løfte; Votiv-Tavle, en Tavle, som ophænges ved en Votiv-Gave og indeholder en Beskrivelse over samme, og i hvad Anledning den er given.

vôtre serviteur (votr' servitøhr), Deres Tjener.

Votum, et, pl. Vota, Stemme, Valgstemme; Bifald, Samtykke; høitideligt Løfte; Tillids-Votum, en Beslutning, hvorved en Forsamling lægger sin Tillid til en Bestyrelse for Dagen.

vovere, love, tilsige paa en høitidelig Maade.

Vox, en, Stemme, Røst; Ord, Lyd; vox humana, Menneskestemme; et Orgelregister; vox populi vox Dei, Folkets Stemme er Guds Stemme.

Voyage (voajahsch), en, Reise; Voyageur (voajaschøhr), en, Reisende Handelsreisende.

vu (vyh), seet (paa Passer).

Vue (vyh), en, Syn, Udsigt; Anskuelse; Sigt.

Vulcan, (i Mythologien) Ildens Gud og Gud for Smede og Metalarbeidere; et ildsprudende Bjerg; vulcanisk ell. vulcansk, ildsprudende; frembragt af ell. hidrørende fra ildsprudende Bjerge.

vulgair ell. vulgær, almindelig, almeen, hverdags; gemeen, pøbelagtig; Vulgaritet, en, Gemeenhed, Pøbelagtighed.

Vulgata, en, den gamle almindelige latinske Oversættelse af Bibelen, som Katholikerne betjene sig af.

vulgere, vulgarisere, udbrede, udsprede, bringe ud iblandt Folk, gjøre almindelig bekjendt.

vulgivag, omstrygende.

vulgo, almindelig, sædvanlig, i daglig Tale.

Vulgus, en, Almue, Menigmand; Pøbel.

vulnerabel, som kan saares; Vulneration, en, Saarelse; Beskadigelse, Saar; vulnerere, saare; Vulnus, et, pl. Vulnera, Saar.

Vulva, en, de qvindelige Skamdele, Moderskedens ydre Aabning.

X.

X som romersk Taltegn = 10; X (i Algebra), betyder den ubekjendte Størrelse; Xr. = Kreuzer (1/60 af en Gylden.

X, et, at skrive et X for et U, at bedrage, narre En.

Xaleo de Xeres (chaleo de cheres), en, en andalusisk Dands.

Xanthippe, en, en ond, arrig Qvinde, en Huusdrage (efter Socrates's Hustru af samme Navn).

Xeſe politico (Chefeh politiko), en, en Fredsdommer.

Xenion, et, pl. Xenier. Gaver, Foræringer, ſom Værten gav ſine Gjæſter, ell. ſom disſe efterlode til Værten (hos de gamle Romere og Grækere); ſmaa ſatiriſke Digte.

Xenographie, en Kyndighed i fremmede Sprogs Skrifter.

Xenokratie, et, Fremmedes, Udlændiges Herredømme i et Land, i en Stat.

Xenomanie, en, overdreven Forkjærlighed for Fremmede og alt Fremmed.

Xenotaphium, et, Gravminde over en Fremmed.

Xinto, een af de tre hedenſke Religioner i Japan.

Xyloglyph, en, En ſom udſkærer Figurer i Træ; Xyloglyphik og Xyloglyptik, en, Kunſten at udſkære Figurer i Træ; Kunſten at forfærdige Træſnit; Xylographie, en, Trykning med faſtſtaaende, i Træ udſkaarne Bogſtaver ell. Træſnit; xylographere. trykke med Trætavler ell. Træbogſtaver; xylographisk, ſkaaren i Træ; trykt med Træbogſtaver.

Xylolith, en, forſtenet Træ.

Xylophag, en, en Træorm.

Xylothek, et, Opbevaringsſted for Træſorter, Samling af Træſorter.

Xystos, Xystus, en, (hos de Gamle) en bedækket Plads ell. Hal til Fægte- og Kampøvelſer om Vinteren.

Y.

Yams (Jæms), en, indiſk Brødrod.

Yankee (jangki), pl. Yankees, et Øgenavn, ſom Beboerne af de ſydligere nordamerikanſke Stater give Ny-Englænderne ell. Indbyggerne af de nordøſtlige Stater.

Yard (Jahrd), en, et engelſk Længdemaal, omtrent 3 Fod; ogſaa et Flademaal af 1200 Qvadrat-Roder.

Yatagan ell. Jatagan, en, en tyrkiſk krum Sabel med Eggen indad.

Yeoman (jommæn), en, (i England) en ikke adelig Jordegodsejer, Fribonde, Selvejer; kongelig Livdrabant; en Frivillig til Heſt af Borger-Militſen; en Baadsmands Medhjælper.

Ynka ell. Inka, en, pl. Ynkas ell. Ynkaer, Titelen for Perus forbums Konger.

Yo el Rey (io el re—i), Jeg Kongen (Kongen af Spaniens Underſkrift).

Yonke (dſchunke), en, et chineſiſk Handelsſkib.

Ypsilon, et, det græſke y.

Z.

(Ord, som ikke staae under Z, maae søges under C og S).

Z (i Algebra) betyder den ubekjendte Størrelse.

Zaar, s. Czar.

Zabra, en, et spansk Skib paa 60—70 Tønder.

Zahlkammer, et, Sted hvor Udbetalingerne af den almindelige Statskasse finde Sted.

Zambonisk-Søile, den tørre galvaniske Søile.

Zebaoth, de himmelske Hærskarer; s. Jehovah.

Zechine, en, en italiensk og tyrkisk Guldmynt af forskjellig Værdi.

Zelot, en, Troesivrer, En som viser en blind, ufornuftig Iver for vedtagne Troeslærdomme; Zelotismus, en, Troesiver.

Zend ell. Send, et, Zend-Sproget, Persiens ældste Tungemaal.

Zend-Avesta, Zend-Folkets hellige Bog, der indeholder Zoroasters Lære.

Zenith, et, Issepunkt, det høieste Punkt paa Himlen lige over Jagttagerens Isse (modsat Nadir).

Zephyr, en, en kjølig, mild Vestenvind; et Slags let, gjennemsigtigt Tøi; zephyrisk, let, luftig; mild, blid, forfriskende.

Zepter, s. Scepter.

Zeugma (zevgma), et, et Forbindelsesmiddel; (i Grammatiken) Forbindelse ell. Forening af to Sætninger ell. Hovedord ved et Tidsord, som kun passer til det ene.

Zeus ell. Zevs, det græske Navn paa Jupiter, den øverste Gud hos de gamle Grækere.

Zibeth, en, en vellugtende, olieagtig Materie, som findes i en særegen Pung hos Zibethkatten.

Ziegenhainer, en, en tyk Knortekjep.

Ziffer, et, et Taltegn; et hemmeligt Tegn, som har en vis skjult Betydning, eller som man bruger til hemmelig Skrift; Ziffer-Blad, Talskiven paa et Uhr; Ziffer-Skrift, Anvendelse af Taltegn istedetfor Bogstaver.

Zigeunere, pl. et næsten over den hele bekjendte Verden udbredt, omvankende Folkeslag af uvis Oprindelse, der lever af Spaakunster, Bedragerier og Tyverier.

Zigzag ell. Zikzak, en, en af vexelviis fremspringende og tilbagetrædende Vinkler bestaaende Linie.

Zimmer, et, (i Pelsværkshandelen) et vist Antal Skind, en Pakke af 4 Degger ell. 40 Stykker.

Zink, en, et hvidblaaligt Halvmetal.

Zinke, en, et forældet Blæseinstrument.

Zinnober, en og et, et rødt mineralsk Legeme, der bestaaer af en Blanding af Qvægsølv og Svovl.

Zion, Navnet paa det høieste Bjerg i Jerusalem; ogsaa det rettroende Kirkesamfund; heraf: Zions-Vægter, en streng Forfægter af den gamle kirkelige Læreform.

zitti! tys! stille! (Tilraab i italienske Theatre).

Zodiacal-Lys, et fra Solen ved dens

Op- ell. Nedgang i Dyrekredsens Retning opad gaaende, Nordlyset lignende Skin; Zodiacus, en, Dyrekredsen eller det Himmelbælte, hvori Planeterne bevæge sig og de, meest efter Dyr benævnte, tolv Himmeltegn findes.

Zoiater, en, Dyrlæge; Zoiatrie, en, Dyrlægekunst.

Zoike, en, et russisk Fartøi, Tømmerflaade.

Zoilus, en, en bitter, ondskabsfuld Dadler.

zoisk, dyrisk; ernærende, som opholder Livet.

Zona, en, Helvedesild (en Sygdom).

Zone, en, Bælte, Jordbælte, Jordstrøg, Himmelstrøg; Egn.

Zoographie, en, Dyrbeskrivelse; Dyrs Afbildning; zoographisk, dyrbeskrivende; Zoolatrie, en, Dyrtilbedelse; Zoolith, en, et forstenet dyrisk Legeme; Zoolog, en, Dyrkjender, Dyrkyndig; Zoologie, en, den Deel af Naturhistorien, som handler om Dyrene; zoologisk, som handler om, hører til ell. har Hensyn til denne Videnskab; zoologiske Samlinger, Samlinger af døde, men ved Kunst vedligeholdte Dyr; Zooparasiter, pl. Snyltedyr, Dyr som leve i eller paa andre Dyr og nære sig af disses Blod, Vædsker, Uddunstninger; Zoophager, pl. Kjødædere; Zoophyt, et, pl. Zoophyter, Dyrplanter (Polyper); Zooplastik, en, den Kunst at efterdanne Dyreskikkelser; Zootomie, en, Sønderlemmelse af Dyr (i videnskabelig Henseende); Zootypolith, en, en Steen, paa hvilken der findes Aftryk af Dyr ell. dyriske Dele.

Zotika, en, den dyriske Livskraft; zotisk, som vedkommer ell. befordrer Livet ell. Livskraften.

Zouaver ell. Zuaver, s. Souaver.

Zwinglianere, pl. Tilhængere af Reformatoren Zwinglis Lære.

Zythogala, et, Melk, kogt sammen med Øl, Øllost; Zythopöie, en, Ølbrygning; Zythos, en, og Zythum, et, enhver ved Gjæring frembragt Drik (Øl, Eddike, Frugtviin o. s. v.).

Æ.

Ædil, en, Øvrighedsperson i det gamle Rom, der havde Opsyn med det offentlige Bygningsvæsen, Politi- og Veivæsen.

Ægide, en, Skjærm, Skytsværn; Minervas Skjold.

Æneide, en, et Heltedigt af den romerske Digter Virgil, der beskriver den trojanske Helt Æneas's Hændelser og Bedrifter.

æolisk, vindig, stormfuld; Æols-Harpe, Vindharpe, en Harpe, hvis Strænge ved Vindens Pust i dem give Toner fra sig; Æolus, (i Mythologien) Gud for Vindene.

Æon, en, Verdensaand; Tidsalder,

Levetid; **Æoner**, pl. umaalelige Tidsrum, Evigheder.

æqual, lig, lige med; **Æqualia**, pl. Ligheder, lige store Størrelser; **Æqualitet**, en, Lighed, Ligeformighed; **Æqualitets-Tegn**, Lighedstegn (=); **Æquation**, en, Ligning; **Tids-Æquationen**, Forskjel imellem Middag efter den sande Tid og efter Middeltiden.

Æquator, en, Jordkuglens midterste Kredslinie, Linien, Jævndøgnslinie; **æquatorial**, som angaaer, hører til, ligger under Linien.

æquere, gjøre lig; være lig.

æquilateral, ligesidet, som har lige Sider.

æquilibrere, bringe i Ligevægt; holde Ligevægt; **æquilibrisk**, som holder Ligevægt ell. beroer paa Ligevægt; **Æquilibrist**, en, Linedandser, Luftspringer; **Æquilibrium**, et, Ligevægt.

æquinoctial, jævndøgns, som indtræffer ved Jævndøgnstid; som ligger under Linien, f. Ex. **Æquinoctial-Egne**; **Æquinoctial-Storme**, Storme, som herske ved Jævndøgnstid; **Æquinoctium**, et, Jævndøgn.

æquiparere, ligne, være lig med; sammenligne; gjøre lig.

æquipollent, som har samme Gyldighed, samme Værdi.

Æquitet, en, Jævnsind; Billighed.

Æqvivalent, et, Noget, som er af samme Værdi som noget Andet, Ligeværd; Gjengjæld, Erstatning for Noget af samme Værdi; **æquivalere**, gjælde lige med, være af samme Værdi.

æquivok ell. **equivoque** (ekivok), flertydig, tvetydig.

Æra, en, Tidsregning fra et vist mærkeligt Tidspunkt, f. E. fra Christi Fødsel, fra Muhameds Flugt.

Ærarium, et, Statkammer, offentlig Kasse.

Æskulap, Navnet paa en berømt Læge i Oldtiden; Lægevidenskabens Gud; figurlig: en udmærket ell. berømt Læge.

Æsthetik, en, Smagslære, Læren om det Skjønne og Ophøiede i Videnskaber og Kunster; **Æsthetiker**, en, Lærer i ell. Dyrker af Æsthetiken; **æsthetisk**, hørende til Æsthetiken; smagfuld, skjøn og ophøiet; **æsthetisk Følelse**, Sands for det Skjønne, Smag.

æstimabel, agtbar, agtværdig; **Æstimation**, en, Vurdering, Priisbestemmelse, Agtelse; **æstimere**, skatte, vurdere; ændse; agte.

æternere, forevige; **Æternitet**, en, Evighed, Udødelighed.

Æther, en, den høiere, renere Luft; den klarere, finere Himmelluft; en flygtig, flydende Substants af gjennemtrængende Lugt og Smag; **ætherisk**, klar, gjennemsigtig; himmelsk, overjordisk; **ætheriske Olier**, flygtige Olier med en meget gjennemtrængende Lugt.

Ætiologie, en, Læren om en Sags eller Tings Grunde eller Aarsager; Læren om Sygdommenes Foranledninger og Aarsager.

